

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ε
2623

Σκω. 2623^Ε

~~ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ~~

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ
ΤΗΣ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ

ΤΗΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΚΑΙ ΙΤΑΛ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΑΣΣΥΡΙΑΣ
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΣ ΜΗΔΙΑΣ ΠΕΡΣΙΑΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΗΝΗΣ

ΜΕΤ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΥΠΟ

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

γυμνασιάρχου ἐν Ἀθήναις

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

« Τὰ καίρια λέγειν. »
ΑΙΣΧΥΛΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΠΑΡΑ ΤΩΙ ΕΚΔΟΤΗΙ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΩΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

14 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 14

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

63 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 63

1882

Πρὸς τὸν ἀναγινώσκοντα.

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ βιβλίου ἐνόησεν ἤδη ὁ ἀναγνώστης ὅποιον ἠκολούθησα σχέδιον εἰς τὸ ἀνά χειρας ἐγχειρίδιον. Ἐξέθηκα τὴν σύγχρονον γεωγραφίαν, ἀλλὰ συμπεριέλαβον καὶ τὴν παλαιάν, ὅπου ἐνόμισα ταύτην χρήσιμον πρὸς κατανόησιν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἢ συντελοῦσαν ἄλλως πρὸς δεῖξιν τῆς προόδου τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, πάλαι τε καὶ νῦν. Ἡθέλησα νὰ περισυναγάγω πάσας τὰς γνώσεις ἐκείνας, αἵτινες καθιστῶσι δῆλην τὴν ἀκμὴν ἢ κατὰπτωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἅμα δὲ τὴν σύγχρονον αὐτοῦ κατάστασιν, οὕτως ὥστε τὸ ἔργον νὰ λάβῃ ἀπόχρωσιν ἐθνικὴν, ἱκανὴν διὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐναρگوῦς τῶν πραγμάτων ἐκθέσεως νὰ ἐμποιήσῃ εἰς τοὺς παῖδας τῶν Ἑλλήνων πεποιθήσιν ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ φρόνημα. Ἐσημείωσα μετὰ προσοχῆς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων, ἐνθα ἔστησαν τὸ πάλαι τὴν ἔδραν αὐτῶν οἱ θεοὶ καὶ τανῦν ἄδουσι τὰ ἀρρενωπὰ ἄσματα αὐτῶν οἱ ὀρεσίβιοι ὀπλίται, τὰ μήκη τῶν ποταμῶν, ὧν τὸ μεγαλεῖον δὲν ἄφησε νὰ κοιμηθῇ τοῦ λαοῦ ἡ φαντασία· ἐζήτησα πανταχοῦ νὰ καταδείξω πῶς τὰ νεώτερα ὀνόματα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ παραφθορὰ τῶν ἀρχαίων¹ μετὰ πολλῶν δὲ μόχθων ἐρευνῶν καὶ εἰς πολλοὺς ὀχληρὸς γινόμενος ἐσημείωσα τοὺς ἐκασταχοῦ Ἑλ-

(1) Ὁ Ἀχελῷος λέγεται νῦν καὶ Ἀχελός. Ἴδὲ Passow Τραγούδια Ῥωμαϊκά, Index Geographicus.

ληνικούς πληθυσμούς τανῦν, καὶ τὸ πάλαι τὰς ἀναρίθμους ἀποικίσεις· δὲν ἀφῆκα τόπον λόγου ἄξιον ἔνθα δὲν παρέθηκα τὸ εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενον ἱστορικὸν ἢ μυθολογικὸν γεγονός, καὶ ἐν γένει πανταχοῦ παρενέβαλον τι δυνάμενον νὰ δώσῃ εἰς τὸν φιλόπονον διδάσκαλον νύξιν, ὅπως καταστήσῃ ἐπαγωγὸν τῆς γεωγραφίας τὸ μάθημα. Πρὸς τοῦτο δὲ πλεῖστα μετεχειρίσθην βοηθήματα¹ ἡμεδαπά τε καὶ ξένα, προσπαθῶν νὰ μὴ ὑπερβῶ τὸ ἐξ ἀρχῆς διαγραφὲν σχέδιον, ὅπως τὸ ἔργον ἔχῃ τὴν εἰς τὰ διδακτικὰ βιβλία ἀναπόφευκτον συμμετρίαν.

Περιττὸν δὲ εἶνε νὰ ὑπομνήσω καὶ πάλιν ὅτι τῆς Γεωγραφίας ἢ διδασκαλία ἄνευ ζωηρῶν καὶ μεγάλων ἀτλάντων ἐπὶ τοῦ τοίχου δὲν εἶνε δυνατὸν οὔτε ἐν τοῖς Ἑλλ. σχολείοις οὔτε ἐν τοῖς Γυμνασίοις καρποφόρος νὰ ἀποβῇ. Ἐως οὐ δὲ τοιοῦτοι παρ' ἡμῖν διαγραφῶσι, καλὸν εἶνε τῶν Γυμνασίων αἱ Ἐφορίαι νὰ προμηθευθῶσι τοιοῦτους ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς (οἷον τοὺς τοῦ Kiepert, Meissas et Michelot, κλπ.).

A. I. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

(1) Χρυσοχόου Πίναξ τῆς Μεσημβρινῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, Μηλιαράκη Κυκλαδικά, Γεωργιάδου Θεσσαλικά, Μιχαλιδάκη Λαδύρινθος, Μ. Χριστοδούλου Σαράντα Κλησιαίς, Ἄρ. Σπαθίκη Παιδαγωγός (Σελ. 306), κλπ.· Seydlitz Schul-geographie, Géographie Ancienne par Meissas et Michelot, E. Cortambert cours de géographie, κλπ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
α'. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα θεωρουμένη.	α'.
β'. Ἡ γῆ ὡς φυσικόν σῶμα θεωρουμένη.	β'.
1) Ἡ ξηρά.	γ'.
2) Τὸ ὕδωρ.	δ'.
3) Ἡ ἀτμόσφαιρα	ε'.
γ'. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς	στ'.
δ'. Ἡ γῆ θεωρουμένη ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου.	ζ'.
ε'. Ἱστορία τῆς Γεωγραφίας.	η'.
ς'. Πληθυσμὸς τῶν ἀνθρώπων καὶ σύγκρισις τῶν μερῶν τῆς γῆς.	θ'.

ΑΣΙΑ

Τοποθεσία, ὄρη, ποταμοὶ κλπ.	1
--------------------------------------	---

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. Ἀσιατικὴ Τουρκία	4
Α'. Μικρὰ Ἀσία. Ὅρη, ποταμοὶ κλπ.	6
Β'. Μυσία.	11
Γ'. Βιθυνία.	15
Δ'. Παφλαγονία.	17
Ε'. Πόντος.	19
ΣΤ'. Λυδία.	22
Ζ'. Φρυγία.	27
Η'. Γαλατία.	30
Θ'. Καππαδοκία.	32
Κ'. Καρία.	34

	Σελίς
Γ'. Λυκία	36
ΙΑ'. Παμφυλία	38
ΙΒ'. Κιλικία	40
Νῆσοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας	43
Β'. Ἀρμενία καὶ Γεωργία	49
Γ'. Κουρδιστάν (Ἀσσυρία)	50
Δ'. Ἀλδσσεσίρα (Μεσοποταμία)	51
Ε'. Ἰράκ Ἀραβί (Βαβυλωνία)	52
ΣΤ'. Συρία (Σοριστάν)	53
Φοινίκη	55
Παλαιστίνη	56
2. Ἀραβία	58
3. Ἡ ὑψηλὴ χώρα τοῦ Ἰράν	60
α'. Τὸ Περσικὸν κράτος	61
β'. Ἀφγανιστάν	65
γ'. Βαλουτσχιστάν	66
4. Βρεττανικὴ Ἰνδία	—
Α'. Ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδική	—
Β'. Ἡ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδική	72
5. Τὸ σύμπλεγμα τῶν Ἰνδικῶν νήσων	74

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

6. Αὐτοκρατορία τῆς Ἰαπωνίας	76
7. Κίνα ἢ Σινικὴ αὐτοκρατορία	77
α'. Ἡ καθ' αὐτὸ Κίνα	—

Γ'. ΜΕΣΗ ἢ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ

β'. Μανδσχορία	79
γ'. Μογγολία	80
δ'. Τιβέτ	—
Ἰλί	80
9. Τουρκιστάν	81
10. Καυκασία	82

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

'Η Ἀσιατικὴ Ῥωσσία	82
------------------------------	----

ΑΦΡΙΚΗ

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

1. Αἴγυπτος	87
2. Νουβία	92
3. Ἀβυσσηνία ἢ Χαβῆς	93
4. Βάρκα καὶ Βαρβαρία	—
Α'. Βάρκα	94
Β'. Βαρβαρία	95
α. Τρίπολις καὶ Φεζάν	—
β. Τύνις	96
γ. Ἀλγερία	—
δ. Φεζάν καὶ Μαρόκκον	—
5. Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Σιδ' Ἐσχάμ	97
6. Ἡ ἔρημος Σαχάρα	—
7. Σενεγαμβία	98
8. Σουδάν ἢ Νιγηριτία	—

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

9. Ἀνατολικὴ παραλία	99
10. Ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία τοῦ Κάπου (Εὐέλπις ἄκρα)	100
11. Κάτω Γουένεα	101
12. Ἄνω Γουένεα	—

Γ'. ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ ΝΗΣΟΙ	102
-------------------------------	-----

ΕΥΡΩΠΗ

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

1. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος	108
Α'. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία	120

	Σελίς
1. Θράκη	120
Α'. Ἡ παλαιά	—
Β'. Ἡ σύγχρονος Θράκη	122
2. Μακεδονία	127
3. Ἡπειρος καὶ Ἀλβανία	132
4. Βοσνία	136
5. Βουλγαρία	137
6. Κρήτη	—
Β'. Βασίλειον τῆς Ῥωμανίας	142
ἀ. Βλαχία	—
β'. Μολδαυία	143
γ'. Δοβρούτσα	144
Γ'. Βασίλειον τῆς Σερβίας	—
Δ'. Ἡγεμονία τοῦ Μαυροβουνίου	145
Ε'. Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος	146
Α'. Θεσσαλία καὶ Ἡπειρος	147
Β'. Στερεὰ Ἑλλάς	152
α.) Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας	—
β.) Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος	160
γ.) Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας	165
Γ'. Πελοπόννησος	168
α.) Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας	169
β.) Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος	174
γ.) Νομὸς τῆς Μεσσηνίας	178
δ.) Νομὸς τῆς Λακωνίας	181
ε.) Νομὸς τῆς Ἀρκαδίας	184
Δ'. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους	187
α.) Νομὸς τῆς Εὐβοίας	—
β.) Νομὸς τῶν Κυκλάδων	190
Ε'. Νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους	194
α.) Νομὸς τῆς Κερκύρας	—
β.) Νομὸς τῆς Κεφαλληνίας	196
γ.) Νομὸς τῆς Ζακύνθου	197
2. Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος	198
Α'. Ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Ἰταλία	207
α'. Ἡ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλία	—

Σελίς

β'. 'Ενετία	208
γ'. 'Η Λιγυστική	209
δ'. 'Η Γαλλία ἢ ἐντὸς τοῦ Πάδου	210
Β'. 'Η καθ' αὐτὸ 'Ιταλία	211
α'. Τυρρηνία ('Ετρουρία)	—
β'. 'Η 'Ομβρική	213
γ'. 'Η Πικεντίνη	214
δ'. 'Η Σαβίνη χώρα	215
ε'. 'Η Λατίνη (τὸ Λάτιον)	—
ς'. 'Η Σαμνίτις	220
ζ'. Καμπανία	221
Γ'. Μεγάλη 'Ελλάς	223
α'. 'Απουλία	—
β'. Λευκανία	224
γ'. 'Η Βρεττία	225
Δ'. Νῆσοι τῆς Μεγάλης 'Ελλάδος	227
α'. Σικελία (Τρινακρία)	—
β'. Μικραὶ νῆσοι τῆς Μεγάλης 'Ελλάδος	231
γ'. Ἄλλαι νῆσοι τῆς 'Ιταλίας	232
'Η Δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου	233
5. 'Η 'Ιθνηρική χερσόνησος	233
Α'. Τὸ βασίλειον τῆς 'Ισπανίας	235
α'. Τὸ στέμμα τῆς Καστιλίας	237
β'. Τὸ στέμμα τῆς Ἀραγωνίας	239
γ'. Τὸ στέμμα τῆς Ναβάρρας	240
δ'. Αἱ Βασικαὶ ἐπαρχίαι	—
Β'. Τὸ Βασίλειον τῆς Πορτογαλίας	241

Β'. ΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

4. 'Η Δημοκρατία τῆς Γαλλίας	244
Α'. Ἐπαρχίαι μὴ κείμεναι παρὰ τὰ σύνορα μήτε εἰς τὴν παραλίαν	248
Β'. Ἐπαρχίαι κείμεναι εἰς τὰ σύνορα ἢ τὰ παράλια	251
5. Ἐλβετία	257

	Σελίς
6. Τὸ Βασίλειον τῶν Κάτω Χωρῶν (Ὁλλανδία) . . .	264
7. Τὸ Βασίλειον τοῦ Βελγίου	270
8. Γερμανία	272

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

1. Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας	281
2. Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας	288
3. Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας	289
4. Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης	290
5. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης	291
6. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἑσσης	—
7. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργίου Σχουερίνου	292
8. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βειμαρίας . . .	—
9. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργίου Στρελικίου	293
10. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὁλδεμβούργου	—
11. Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίγγης	—
12. Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μεϊνίγγης	294
13. Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου . . .	—
14. Τὸ δουκάτ. τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου καὶ τῆς Γόθας	—
15. Τὸ δουκάτον τῆς Ἀνχάλτης	—
16 καὶ 17. Τὰ δύο πριγκιπάτα Σχουαρτσοβούργιος Ῥου- δολστάττη καὶ Σχουαρτσοβούργιος Σονδερχώση	295
18. Τὸ πριγκιπάτον τῆς Βαλδέκκης	—
19 καὶ 20. Τὰ δύο πριγκιπάτα τῆς Ῥεούσσης τοῦ πα- λαιότερου καὶ νεωτέρου γένους	—
21. Τὸ πριγκιπάτον τῆς Σχαουμβουργίου Λίππης . . .	296
22. Τὸ πριγκιπάτον τῆς Λίππης	—
23. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Λυδέκκη . . .	—
24. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Βρέμη	—
25. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Ἀμδοῦργον .	297
26. Αἱ αὐτοκρατορικαὶ χῶραι Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία	—
9. Ἀυστρία	298
Α'. Αἱ εἰς τὸ Κοινοβούλιον ἀντιπροσωπευόμεναι Αὐ- στριακαὶ χῶραι	302
Β'. Αἱ Οὐγγρικάι χῶραι τοῦ στέμματος τοῦ Ἁγίου Στεφάνου	306

Γ'. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

10. Ἡ Σκανδιναυϊκὴ χερσόνησος	308
1. Σουηδία	311
2. Νορβηγία	312
11. Δανία	313
Α'. Ἡ καθ' αὐτὸ Δανία	314
α'. Αἱ νῆσοι	—
β'. Ἡ Ἰουτλανδία (Κιμβρική χερσόνησος)	315
Β'. Αἱ πλησίον χώραι	—
α'. Αἱ Φαρόαι	—
β'. Ἡ νῆσος Ἰσλανδία	316
12. Τὸ βασίλειον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας	316
1. Ἀγγλία καὶ Οὐαλλία	320
Α'. Νότιος Ἀγγλία	—
Β'. Ἀνατολικὴ Ἀγγλία	321
Γ'. Μέση Ἀγγλία	322
Δ'. Τὸ περιγχιπᾶτον τῆς Οὐαλλίας	—
Ε'. Βόρειος Ἀγγλία	323
2. Σκωτία (Καληδονία)	324
3. Ἰρλανδία	325

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

13. Ῥωσσία	327
Α'. Ἰγγρία ἢ Ἰγγερμανλανδία	331
Β'. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βαλτικῆς	332
Γ'. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Φιννίας	—
Δ'. Τὸ ποτὲ βασίλειον τῆς Πολωνίας	333
Ε'. Δυτικὴ Ῥωσσία	—
ΣΤ'. Ἡ Μεγάλη Ῥωσσία	334
Ζ'. Ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωσσία	335
Η'. Ἡ χώρα τῶν παρὰ τὸν Δὸν Κοζάκων	336
Θ'. Μικρὰ Ῥωσσία καὶ Οὐκρανία	—
Ι'. Νότιος ἢ Νέα Ῥωσσία	—
Σύγκρισις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μεγίστων πόλεων τῆς Εὐρώπης	338

Ἐμβαδὸν καὶ πληθυσμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐπι- κρατειῶν	340
---	-----

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Δανική βόρειος Ἀμερικὴ ἢ Γροιλλανδία	348
2. Βρετανικὴ βόρειος Ἀμερικὴ	349
3. Αἱ ἠνωμένα πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς.	351
α'. Αἱ Βόρειοι πολιτεῖαι	352
β'. Αἱ μέσαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτεῖαι	353
γ'. Αἱ νότιοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτεῖαι	—
δ'. Πολιτεῖαι τοῦ κόλπου	354
ε'. Κεντρικαὶ πολιτεῖαι	—
ς'. Πολιτεῖαι πρὸς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.	355
4. Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ.	356

Β'. ΜΕΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Ἡ Στερεά.	357
2. Τὸ πρὸς δυσμὰς Ἰνδικὸν ἀρχιπέλαγος ἢτοι αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαι	358
α'. Αἱ Βαχαμαῖαι (ἢ Λουκανϊκαὶ νῆσοι)	358
β'. Αἱ μεγάλαι Ἀντίλλαι	—
γ'. Αἱ μικραὶ Ἀντίλλαι.	359

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Αἱ τρεῖς Κολομβικαὶ δημοκρατίαι	360
α'. Αἱ ἠνωμένα πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας	—
β'. Ἡ δημοκρατία Βενεζουέλα	361
γ'. Ἡ δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ	—
2. Ἡ δημοκρατία τῆς Περούας	262
3. Ἡ δημοκρατία Βολιβία	—
4. Ἡ Δημοκρατία Χιλῆ	363
5. Ἡ δημοκρατία τῆς Παραγουάης.	—
6. Ἡ δημοκρατία τῆς Οὐραγουάης.	—

	Σελίς
7. Ἡ ὁμόσπονδος πολιτεία τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα.	364
8. Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Βρασιλείας.	—
9. Γουάνα.	365
10. Ἐλευθέρα Νότιος Ἀμερική.	—

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Α'. Ἡπειρος τῆς Αὐστραλίας ἢ νέα Ὀλλανδία μετὰ τῆς Τασμανίας.	367
1. Ἀνατολική παραλία	368
2. Νότιος παραλία.	—
3. Δυτικὴ παραλία.	369
4. Βόρειος παραλία.	—
Β'. Αἱ νῆσοι τῶν Αὐστραλῶν Νιγριτῶν ἢ Παπουάνων. . .	—
Γ'. Αἱ νῆσοι τῶν Μαλαίων	370

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	Στίχ.	ἀντί	γράφε
η'.	13	ἐκπλεικτική	ἐκλειπτική
κθ'.	24	Μεκονιτῶν	Μεννονιτῶν
36	25	ΙΒ'.	Ι'.
45	26	Ῥήχος	Ῥοῖχος
110	8	νίκην	εἰρήνην
168	17	Ἄργολίς	Ἄργος
198	12	τερακισχιλίων	ἕξ χιλ. διακοσίων
201	17	Πίος ὁ Θ'.	Λέων ὁ ΙΓ'.
360	10	δημοκρατία	δημοκρατία

Καὶ εἴ τι παραπλήσιον, καταλείπεται εἰς τοῦ ἀναγινώσκοντος τὴν ἐπιείκειαν.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Εἰσαγωγή.

α. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα θεωρουμένη.

§. 1. Διαιροῦσι τὰ οὐράνια σώματα εἰς ἀπλανεῖς ἀστέρας, πλανήτας, δορυφόρους καὶ κομήτας.

Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες δὲν μεταβάλλουσιν οὐσιωδῶς τὴν πρὸς ἀλλήλους θέσιν, καὶ λάμπουσιν ἔχοντες ἴδιον φῶς. Κατὰ δὲ τὴν λάμψιν αὐτῶν τοὺς διαιροῦσιν εἰς τάξεις (ἀστὴρ πρώτου, δευτέρου, τρίτου κλπ. μεγέθους)· καὶ ὅπως διακρίνωσιν αὐτοὺς ἔτι κάλλιον, ταξινομοῦσι τοὺς ἀστέρας εἰς συμπλέγματα, ἅτινα καλοῦνται ἀστερισμοί. Καὶ τοὺς μὲν ἀστέρας τῶν πρώτων 6 τάξεων δύναται τις νὰ ἴδῃ μὲ γυμνοὺς ὀφθαλμοὺς, τοὺς ἐπιλοίπους ὅμως μόνον διὰ τηλεσκοπίων. Ἀπὸ δὲ τῆς δωδεκάτης τάξεως καὶ περαιτέρω διὰ τῶν ἀρίστων μόνον τηλεσκοπίων εἶνε ὄρατοί. Συμπύκνωσις δὲ ἀπειραριθμῶν ἀστέρων, φαινομένων ἐκ τῆς γῆς ὡς νεφέλη φωτεινὴ, καλεῖται γαλαξίας.

Εἰς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, ὁ πλησιέστατος εἰς ἡμᾶς ἀπλανής. Ἡ διάμετρος αὐτοῦ εἶνε 109 φορές μακροτέρα τῆς γηίνης, καὶ τὸ ἔμβυδόν

αὐτοῦ σχεδὸν ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον μεγαλύτερον τοῦ τῆς γῆς. Εἶνε δὲ πηγὴ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος τῶν τε πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῶν. Εἰς δὲ τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸν φωτόσφαιραν παρατηροῦσι πολλάκις σκοτεινὰ μέρη (κηλίδας τοῦ ἡλίου), καὶ ἐκ τῆς κινήσεως αὐτῶν εἰκάζεται ὅτι ὁ ἥλιος στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά του περίπου εἰς ἡμέρας 25 $\frac{1}{5}$.

§. 2. Οἱ πλανῆται κινοῦνται εἰς ἐπιμήκεις στρογγύλας τροχιάς (ἐλλείψεις) περὶ τὸν ἥλιον, καὶ οἱ δορυφόροι εἰς ὁμοίας τροχιάς περὶ τοὺς πλανήτας. Ὁ δὲ ἥλιος μετὰ τῶν πλανητῶν καὶ δορυφόρων ὁμοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἡλιακὸν σύστημα (Κοπέρνικος 1473—1543, Κέπλερος 1571—1630.) Πλανῆται δ' εἶνε οἱ ἐξῆς, κατατασσόμενοι ἀναλόγως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀποστάσεως αὐτῶν

1) Ἐρμῆς,	ἀπὸ τοῦ ἡλίου περίπου	7 $\frac{3}{4}$	ἑκατομ. μίλ. ἀπέχων,
2) Ἀφροδίτη,	" " "	14 $\frac{1}{2}$	" " ἀπέχουσα,
3) Γῆ,	" " "	20	" " "
4) Ἄρης,	" " "	32 $\frac{1}{2}$	" " ἀπέχων,
5) Ζεὺς,	" " "	104	" " "
6) Κρόνος,	" " "	191	" " "
7) Οὐρανός,	" " "	384	" " "
8) Ποσειδῶν,	" " "	602	" " "

Ἐκτὸς δὲ τούτων γνωρίζομεν πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἄλλους 210 «μικροὺς» πλανήτας (ἀστεροειδεῖς), τῶν ὁποίων ἡ μέση ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶνε περίπου 56 ἑκατομ. μίλια. Τούτων δὲ τέσσαρες μὲν ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος αἰῶνος, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τοῦ 1845.

Ἡ Γῆ ἔχει ἓνα δορυφόρον, ὁ Ἄρης 2.¹ ὁ Ζεὺς 4, ὁ Κρόνος 8, ὁ Οὐρανὸς 4, καὶ ὁ Ποσειδῶν 1. Πλὴν τούτων ὁμοῦς ὁ Κρόνος περιβάλλεται ὑπὸ δακτυλίου, ὅστις οὐδαμοῦ εἶνε μετ' αὐτοῦ συγκεκολλημένος. Ὁ Ποσειδῶν ἀνεκαλύφθη τὸ ἔτος 1846 ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίῳ Γάλλου, ἀφοῦ ὁ ἐν Παρισίοις Λεβερριέ ἀπέδειξε δι' ὑπολογισμῶν τὸ ἀναγκαῖον τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

Οἱ πλεῖστοι κομῆται κινουῦνται περὶ τὸν ἥλιον εἰς τροχίας ὁμοιοτάτας πρὸς παραβολὴν (ἐπιμήκη κυκλοειδῆ γραμμὴν). Πολλοὶ ὁμοῦς ἐξ αὐτῶν ἐπιστρέφουσι, κινουῦνται δέ, ὅπως καὶ οἱ πλανῆται, περὶ τὸν ἥλιον εἰς ἑλλειπτικὰς μὲν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολὺ μακρὰν ἐκτεινομένας τροχίας· καὶ συνίστανται ἐκ φωτεινοῦ πυκνοῦ πυρῆνος, καὶ περικαλύμματος περιβάλλοντος αὐτόν· τοῦτο δὲ λήγει συνήθως εἰς οὐρανὸν ἀπεστραμμένην ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶνε μέγιστος.

§. 3. Ὅτι ἡ ἡμετέρα γῆ ἔχει μορφήν σφαιρικὴν, ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν τεκμηρίων.

1) Ὁ ὀρίζων εἶνε πανταχοῦ στρογγύλος, ὅπου οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ἐμποδίζον τὴν θέαν.

2) Ὅταν ἀνυψούμεθα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἀναβαίνωμεν π. χ. εἰς ὄρος, ἐκτείνεται ὁ κύκλος τῆς ἀπόψεως, ἤτοι βλέπομεν μακρύτερα.

3) Τῶν πολὺ ἀπεχόντων πραγμάτων, π. χ. τῶν ὀρέων, βλέπει τις μόνον τὰ ὑψηλότερα μέρη· καθ' ὅσον ὁμοῦς πλησιάζομεν εἰς αὐτὰ, γίνονται ὀρατὰ καὶ τὰ κατώτερα.

(1) Ἀνακαλυφθέντα τὸ 1877 ἐν Βασιγιχτῶνι.

4) Δυνάμεθα νὰ περιπλεύσωμεν τὴν γῆν.

5) Εἰς τὰς ἐκλείψεις τῆς σελήνης ἡ σκιά τῆς γῆς εἶνε πάντοτε στρογγύλη.

6) Πάντες οἱ ἀστέρες ἀνατέλλουσιν εἰς τοὺς πρὸς Ἄν. τόπους προτιήτερα ἢ εἰς τοὺς πρὸς Δ., ἐπομένως ἡ γῆ ἐξ Ἄν. πρὸς Δ. εἶνε καμπύλη. Πορευόμενοι δὲ πρὸς Ν. ἢ πρὸς Β. βλέπομεν ἐκάστοτε νέους ἀστέρας ὑπερῶν τοῦ ὀρίζοντος· ἄρα ἡ γῆ εἶνε καμπύλη καὶ ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν.

Δὲν εἶνε ὅμως ἡ γῆ τελεία σφαῖρα, ἀλλὰ μόνον σφαιροειδής. Ἡ δὲ μικροτάτη διάμετρος αὐτῆς καλεῖται ἄξων τῆς γῆς, καὶ τέμνει καθέτως τὸν Ἰσημερινὸν εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ. Εἶνε δ' ὁ ἄξων τῆς γῆς σχεδὸν ἐξ μιλια βραχύτερος τῆς διαμέτρου τοῦ Ἰσημερινοῦ, ὅστις εἶνε περίπου 1720 Γεωγρ. μιλ. μακρὸς (12, 750 χιλιόμετρα).

Πᾶς κύκλος εἰς μίαν σφαῖραν, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιφάνεια διέρχεται τὸ κέντρον, καλεῖται μέγιστος τῆς σφαίρας κύκλος. Διαιροῦμεν δὲ πάντα μέγιστον τῆς γῆνης σφαίρας κύκλον, ὡς καὶ πάντα ἄλλον κύκλον, εἰς 360 μοίρας, καὶ καλοῦμεν τὸ 15^ο μέρος μιᾶς μοίρας τοῦ Ἰσημερινοῦ γεωγραφικὸν μίλιον.¹ Ὅθεν ἡ περιφέρεια τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἶνε $360 \times 15 = 5400$ γεωγραφικὰ μίλια (περίπου 40,000 χ^μ), ἡ δὲ ἐπιφάνεια περίπου $9 \frac{1}{4}$ ἑκατομμ. τετραγωνικὰ μίλια.

(1) Ἐν γεωγραφικὸν μίλιον ἰσοδυναμεῖ μὲ 7 $\frac{1}{2}$ χιλιόμετρα (διάστημα περίπου μιᾶς ὥρας καὶ ἡμισείας). Τετραγωνικὸν δὲ μίλιον λέγεται τὸ τετράγωνον, τοῦ ὁποίου ἡ πλευρὰ εἶνε ἓν μίλιον.

§. 4. Θεωροῦντες κατ' ἀστροφεγγεῖς νύκτας τοὺς ἀστέρας, βλέπομεν ὅτι κινουῦνται πάντες περὶ τὴν γῆν ἐξ Ἀν. πρὸς Δ. κατὰ μεγαλητέρους ἢ μικροτέρους κύκλους. Ἡ κίνησις ὁμῶς αὕτη εἶνε φαινομένη μόνον, προερχομένη δ' ἐκ τούτου, ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν, ἅπαξ εἰς 24 ὥρας. Τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος καλοῦνται πόλοι· καὶ ὁ μὲν εἰς λέγεται βόρειος πόλος, ὁ δὲ ἄλλος νότιος πόλος. Ὁ δὲ μέχρι τοῦ φαινομένου θόλου τοῦ οὐρανοῦ μηκυνόμενος ἄξων τῆς γῆς λέγεται ἄξων τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ πόλοι τοῦ κόσμου.

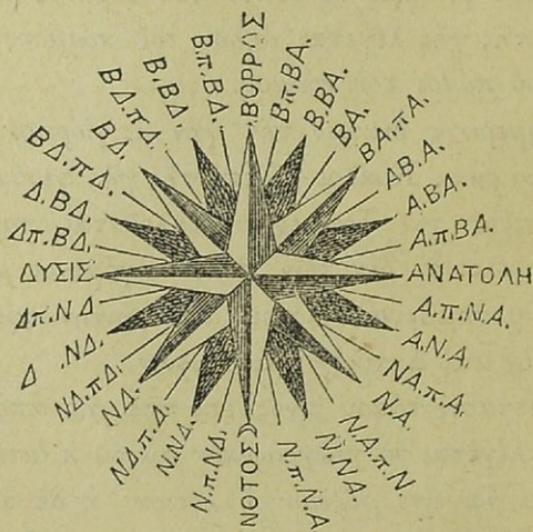
Ὁ Ἰσημερινὸς διαιρεῖ τὴν γῆν εἰς βόρειον καὶ νότιον ἡμισφαίριον. Κύκλοι δ' ἐπὶ τῆς γῆς φερόμενοι παράλληλοι πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν καλοῦνται παράλληλοι κύκλοι· κύκλοι δὲ διὰ τῶν πόλων ἀγόμενοι μεσημβρινοί. Πᾶς μεσημβρινὸς διαιρεῖ τὴν γῆν εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν ἡμισφαίριον.

Ἡ ἀπόστασις τόπου τινος ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ λέγεται τὸ γεωγραφικὸν αὐτοῦ πλάτος· τοῦτο δὲ δύναται νὰ εἶνε βόρειον ἢ νότιον· ἡ δὲ ἀπόστασις τοῦ τόπου ἀπὸ τινος κατ' ἀρέσκειαν μεσημβρινοῦ, ὀριζομένου ὁμῶς τοῦ αὐτοῦ εἰς πᾶσαν περίστασιν, καλεῖται τὸ γεωγραφικὸν αὐτοῦ μῆκος, ὅπερ δύναται νὰ εἶνε Ἀνατολικὸν ἢ Δυτικόν. Τὸ μῆκος ὑπολογίζεται εἴτε ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς νήσου Φέρρου (πρὸς Δ. τῆς Ἀφρικῆς), εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων (20^ο πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Φέρρου), εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀστε-

(1) Μὲ τὸ σημεῖον τοῦτο ^ο σημειοῦμεν τὰς μοίρας.

ροσκοπέιου τοῦ Γρηγοριᾶν, (17°, 40' πρὸς Ἄνατ. τῆς Φέρον).

§. 5. Βλέπων τις ἐξ ἀδιακωλύτου εἰς τὴν ὄρασιν τόπου τῆς γῆς περὶ ἑαυτὸν, παρατηρεῖ μέρος τῆς γῆινης ἐπιφανείας καὶ τοῦ οὐρανοῦ θόλου περιοριζόμενον ὑπὸ κύκλου, τοῦ φαινομένου ὀρίζοντος τοῦ τόπου· οὗτος δὲ τόσῳ μεγαλύτερος γίνεται, ὅσον ὁ τόπος κεῖται ὑψηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

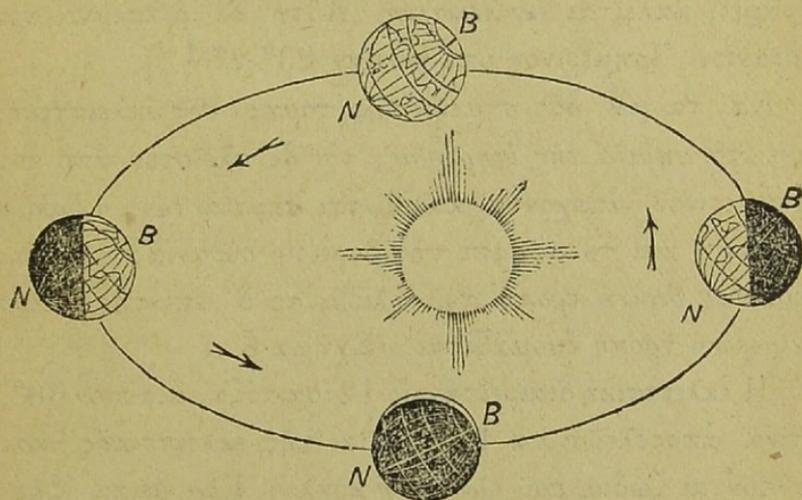
Σχήμα α'.

Ὁ φαινόμενος ὀρίζων τόπου τινὸς τέμνεται ὑπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ αὐτοῦ εἰς 2 σημεῖα· καὶ τὸ μὲν καλεῖται βόρειον σημεῖον, τὸ δὲ νότιον σημεῖον, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν δύο εὐθεῖα γραμμὴ, γραμμὴ τῆς μεσημβρίας. Ἀπέχοντα δὲ 90° ἀπὸ τῶν σημεῖων τούτων κεῖνται τὸ Ἄνατολικὸν σημεῖον καὶ τὸ Δυτικὸν σημεῖον. Καλοῦσι

δὲ τὰ τέσσαρα ταῦτα σημεῖα προτεύοντα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

Διαιροῦντες τὴν περιφέρειαν τοῦ ὀρίζοντος εἰς 8, 16 καὶ 32 ἴσα μέρη, ἔχομεν τὴν ἀνεμώνην, τῆς ὁποίας τὰ διάφορα σημεῖα λέγονται ὅπως ἐν τῷ σχήματι σημαίνεται. (Σχῆμα α'.)

§. 6. Ἡ περιστροφή τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της ἐκ Δ. πρὸς Ἀν., ἐπομένως ἢ φαινομένη κίνησις τῶν ἀστέρων ἐξ Ἀν. πρὸς Δ., γίνεται ὁμοιομόρφως. Διαιροῦμεν δὲ τὸν χρόνον τῆς μιᾶς περιστροφῆς (μίαν ἡμέραν) εἰς 24 ὥρας, τὴν ὥραν εἰς 60 λεπτά, καὶ τὰ λεπτά εἰς 60 δεύτερα.

Σχῆμα β'.

Ὅταν ὁ ἥλιος ἀναβαίνει εἰς τὸν ὀρίζοντα τόπου τινος, λέγεται ὅτι ἀνατέλλει (πρωΐα). ὅταν δὲ καταβαίνει κάτω αὐτοῦ, ὅτι δύει (ἑσπέρα). ὅταν δὲ εἴγῃ εἰς τὸν μεσημβρινὸν τόπου τινος, εἶνε αὐτόθι μεσημβρία. Οἱ δ'

ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ τόποι ἔχουσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μεσονύκτιον.

§. 7. Ὁ ἥλιος, διευθυνόμενος ἐκ Δ. πρὸς Ἀν., περιγράφει εἰς 365 ἡμέρας 6 ὥρας καὶ 9 λεπτά μέγιστον κύκλον εἰς τὸν οὐράνιον θόλον. Ἄλλ' ἡ κίνησις αὕτη τοῦ ἡλίου εἶνε φαινομένη μόνον, προερχομένη ἐκ τούτου, ὅτι ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον ἐκ Δ. πρὸς Ἀν. (Κοπέρνικος, Γαλιλαῖος). Ἡ δ' ἀπόστασις τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὑπολογίζεται περίπου εἰς 20⁰ ἑκατομμύρια μίλια.

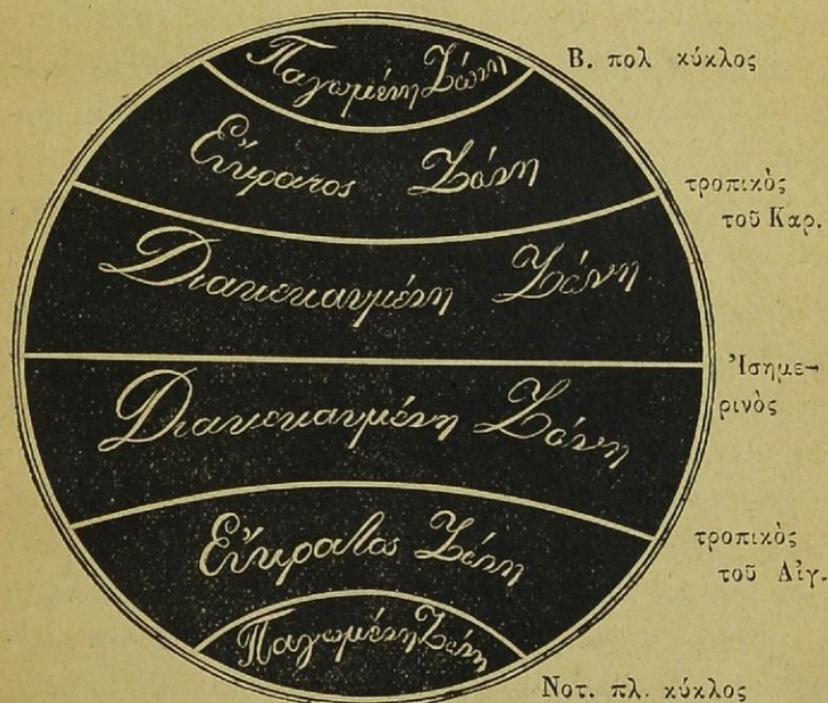
Ὁ μέγιστος κύκλος, τὸν ὁποῖον ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινομένην αὐτοῦ εἰς τὸν οὐράνιον θόλον πορείαν διαγράφει, καλεῖται ἐκλειπτικὴ. Αὕτη δὲ διατέμνει τὸν οὐράνιον Ἰσημερινὸν ὑπὸ γωνίαν 23⁰ 27¹/₄.

Καὶ τὰ μὲν δύο σημεῖα τῆς τομῆς τῆς ἐκλειπτικῆς εἶνε τὰ σημεῖα τῆς ἰσημερίας, τὰ δὲ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπέχοντα καλοῦνται σημεῖα τῶν ἡλιακῶν τροπῶν· καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τῆς βορείου οὐρανίας σφαίρας κείμενον θερινὴ τροπὴ τοῦ ἡλίου, τὸ δ' ἐπὶ τῆς νοτίου χειμερινὴ τροπὴ ὀνομάζεται. (Σχῆμα β'.)

Ἡ ἐκλειπτικὴ διαιρεῖται εἰς 12 ἴσα τόξα, ἕκαστον 30⁰, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ 12 σημεῖα τῆς ἐκλειπτικῆς, καὶ καλοῦνται ζῳδία τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου. Εἶνε δὲ τὰ ἐξῆς·

Κρίος, Ταῦρος, Δίδυμοι (τὰ τρία ζῳδία τοῦ ἔαρος), Καρκίνος, Λέων, Παρθένος (τὰ τρία ζῳδία τοῦ θέρους), Ζυγός, Σκορπιός, Τοξότης (τὰ τρία ζῳδία τοῦ φθινοπώρου), Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθὺς (τὰ τρία ζῳδία τοῦ χειμῶνος).

§. 8. Τὰ δύο οὐράνια σημεῖα, τὰ ἀπέχοντα τῆς ἐκλειπτικῆς 90° , καλοῦνται πόλοι τῆς ἐκλειπτικῆς. Κατὰ δὲ τὴν φαινομένην περιστροφὴν τῆς οὐρανίας σφαίρας διαγράφουσι 2 κύκλους, τὸν βόρειον καὶ τὸν νότιον πολικὸν κύκλον. Ὡσαύτως δὲ τὰ δύο σημεῖα τῶν ἡλιακῶν τροπῶν διαγράφουσι 2 κύκλους παραλλήλους πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, τροπικοὺς κύκλους καλουμένους, καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τροπικὸς τοῦ καρκίνου, ὁ δ' ἐπὶ τοῦ νοτίου τροπικὸς τοῦ αἰγόκερω ὀνομάζεται.

Σχῆμα γ'.

Ἡ τὰ δύο σημεῖα τῶν τροπῶν συνδέουσα, γραμμὴ τῆς ἐκλειπτικῆς (ὁ ἄξων τῆς ἐκλειπτικῆς), ὅπως καὶ ἡ

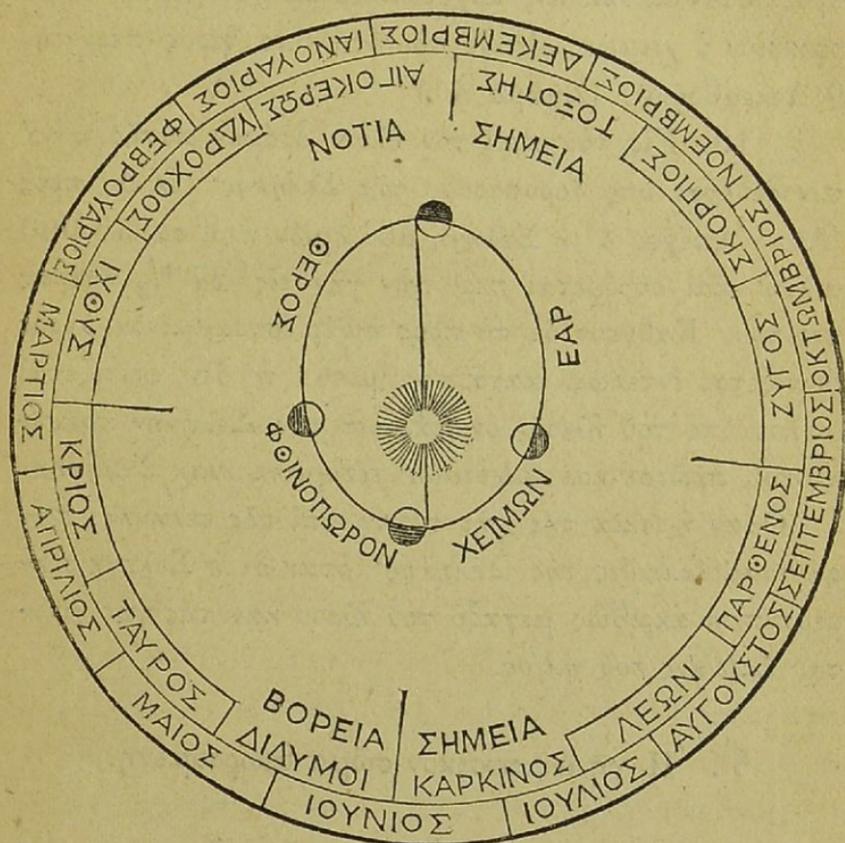
συνάπτουσα τὰ δύο τῆς ἰσημερίας σημεῖα, τέμνουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἰς δύο σημεῖα ἐκάτερα· ταῦτα δὲ, στρεφομένης τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της, διαγράφουσι παραλλήλους κύκλους, τοὺς δύο τροπικοὺς καὶ τὸν Ἰσημερινόν. Διὰ δὲ τῶν παραλλήλων κύκλων τῶν δύο πολικῶν, τῶν δύο τροπικῶν καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη, ζῶνας καλούμενα· ἐκ τούτων δὲ ἡ μέση, ἡ μεταξύ τῶν δύο τροπικῶν κύκλων κειμένη, καλεῖται διακεκασμένη ζώνη· τὸ ἐμβαδὸν δ' αὐτῆς κατέχει περίπου τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς· αἱ δὲ μεταξύ τῶν τροπικῶν κύκλων καὶ πολικῶν κείμεναι δύο ζῶναι καλοῦνται εὐκρατοι, καὶ τελευταῖον τὰ ἐντὸς τῶν πολικῶν κύκλων κείμενα μέρη κατεψυγμένα ζῶναι. (Σχῆμα γ'.)

§. 9. Διὰ τὴν ἀνάβασιν καὶ κατάβασιν τοῦ ἡλίου μεταξύ τῶν τροπικῶν κύκλων, ἄλλοτε μὲν τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, ἄλλοτε δὲ περισσότερον, καὶ ἄλλοτε ὀλιγώτερον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ ἡμερινοῦ αὐτοῦ κύκλου, εὐρίσκεται ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος· οὕτως ὥστε ἡ ἡμέρα ἄλλοτε μὲν εἶνε ἴση, ἄλλοτε δὲ μεγαλητέρα καὶ ἄλλοτε μικροτέρα τῆς νυκτός. Εἰς τὸν Ἰσημερινόν αἱ ἡμέραι καὶ αἱ νύκτες εἶνε πάντοτε ἴσαι· οἱ δὲ πρὸς βορρᾶν ἢ νότον τοῦ Ἰσημερινοῦ τόποι ἔχουσι τόσῳ μεγαλητέρας ἡμέρας, ὅσῳ μᾶλλον ἀπομακρύνεται ὁ ἥλιος τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς βορρᾶν ἢ νότον.

Ἐπειδὴ, καθ' ὅσον ὁ ἥλιος ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, μεταβάλλεται καὶ ἡ θερμότης αὐτῆς, προϊόντος τοῦ ἔτους εἰς ἕκαστον τόπον, ἀκολουθεῖ τὴν

Η ΓΗ ΩΣ ΟΥΡΑΝΙΟΝ ΣΩΜΑ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΗ. ια'.

μεταβολήν τοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου μεταβολή τῶν ὥρων τοῦ ἔτους. Εἰσερχομένου δὲ τοῦ ἡλίου εἰς τὸ ἔνσημιον τῆς ἰσημερίας (τὸ ἔαρινόν), ἄρχεται εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τὸ ἔαρ καὶ εἰς τὸ νότιον τὸ φθινόπωρον (περίπου τὴν 9 Μαρτίου). Ὄταν δὲ φθάσῃ εἰς τὸν τρο-

Σχῆμα δ'.

πικόν τοῦ Καρκίνου, ἤγουν εἰς τὸ βορειότατον ὑπὲρ τὸν Ἴσημερινὸν μέρος, ἀρχίζει εἰς μὲν τὸ βόρειον τὸ θέρος, εἰς δὲ τὸ νότιον ὁ χειμῶν (περίπου τὴν 9 Ἰουν.)· ὅταν

δ' εὔρεθῆ εἰς τὸ ἄλλο σημεῖον τῆς ἰσημερίας (τὸ φθινοπωρινόν), ἀρχίζει εἰς μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τὸ φθινόπωρον, εἰς δὲ τὸ νότιον τὸ ἔαρ (περὶ τὴν 9 Σεπτεμβρίου). ὅταν δὲ τέλος φθάσῃ εἰς τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγόκερω, ἤγουν τὴν μεγίστην ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς νότον ἀπόκλισιν, ἄρχεται εἰς μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ὁ χειμὼν, εἰς δὲ τὸ νότιον τὸ θέρος (περὶ τὴν 9 Δεκεμβρίου). (Σχῆμα δ'.)

§. 10. Εἰς τὸν περὶ τὸν ἥλιον δρόμον αὐτῆς ἡ γῆ συνοδεύεται ὑπὸ δορυφόρου, τῆς Σελήνης· ἐκ Δ. πρὸς Ἄν. Ἀπέχει δ' ἡ Σελήνη ἀφ' ἡμῶν περὶ τὰ 52,000 μίλια· καὶ στρέφεται περὶ τὴν γῆν εἰς $27 \frac{1}{3}$ ἡμέρας περίπου. Καθόσον δὲ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένον μέρος φωτίζεται ἐντελῶς, κατὰ τὸ ἡμισυ, ἡ δὲν φωτίζεται διόλου ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὀνομάζουσι τὴν Σελήνην *παρσέληνον*, *πρῶτον* καὶ *τελευταῖον τέταρτον*, *ρέαν Σελήνην*.

Ὅταν ἡ σιὰ τῆς γῆς πίπτῃ ἐπὶ τῆς σελήνης, παράγεται *ἐκλειψις τῆς Σελήνης*· ὅταν δὲ ἡ Σελήνη παρεμπίπτῃ ἀκριβῶς μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς γίνεται *ἐκλειψις τοῦ ἡλίου*.

6'. Ἡ γῆ ὡς φυσικὸν σῶμα θεωρουμένη.

§. 11. Ἐκ τῆς ἐπιπεδώσεως τῆς γῆς κατὰ τοὺς πόλους, τῆς εἰς τὰ ἐνδότερα αὐξανομένης θερμότητος, τελευταῖον δὲ ἐκ τῆς ποιότητος τῶν λίθων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν πυρῆνα τῶν ὀρέων, εἰκάζουσι ὅτι ἡ γῆ ἦτο κατ' ἀρχὰς ὄγκος ρευστὸς ἕνεκα πυρός. Οὗτος δὲ

ἐψυχράνθη κατὰ μικρὸν εἰς τὴν γηίνην ἐπιφάνειαν, καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη στερεὸς φλοῖδος περὶ τὸν καὶ νῦν τετηγμένον διατελοῦντα πυρῆνα. Συμπεραίνεται δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ἠφαιστείων ἐκρήξεων, καὶ τῆς ἐκρεούσης τότε λάβας. Καὶ ἡ μὲν ξηρὰ κατέχει τὸ $\frac{1}{4}$ περίπου, ἡ δὲ θάλασσα τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς.

1) Ἡ ξηρὰ.

§. 13. Ἡ ξηρὰ ἀποτελεῖται ἐκ 5 μεγάλων μερῶν (ἠπειρῶν) καὶ ἀναριθμητῶν μικρῶν (νήσων).

Καὶ ἡ μὲν πρὸς Ἀνατ. ἠπειρος τῆς γῆς, ἥτοι ὁ παλαιὸς κόσμος, περιλαμβάνει:

- 1) τὴν Ἀσίαν, πρὸς Ἀνατολὰς:
- 2) τὴν Εὐρώπην, πρὸς Δυσμὰς: καὶ
- 3) τὴν Ἀφρικὴν, πρὸς Νότον. Πρὸς δυσμὰς δ' αὐτῶν καὶ ἀπέναντι ἔν μόνον μέρος τῆς γῆς ὑπάρχει:
- 4) ἡ Ἀμερικὴ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὠκεανῶν τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου, ἡ Αὐστραλία (πρότερον Νέα Ὀλλανδία).

Τὰ ὑπὸ τῆς θαλάσσης περιβρεχόμενα μέρη τῶν ἠπειρῶν ἢ νήσων καλοῦνται παραλίας, ἀκταί, αἰγιαλοί.

Ὅταν δὲ τμημα γῆς καθ' ἑν μόνον μέρος συνέχεται μετὰ τῆς ἠπείρου, κατὰ δὲ τὰ ἐπίλοιπα περιβρέχεται ὑπὸ θαλάσσης, καλεῖται Χερσόνησος. Ὅταν δὲ ἡ γῆ προχωρῇ εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ὄρος, λέγεται ἀκρωτήριο. Ταινία δὲ γῆς ἐνώνουσα δύο ξηρὰς καλεῖται ἰσθμός.

§. 15. Ὅταν χώρα τις ἐκτείνεται παραλλήλως πρὸς

τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, λέγεται πεδιάς, καὶ δύνανται νὰ εἶνε χαμηλὴ (πεδίον), ἢ ὑψηλὴ (ὄροπέδιον): ἡ δὲ μετάβασις ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν πεδίων εἰς τὰ χαμηλὰ γίνεται συχνὰ διὰ κλιμάκων.

Συνιζήματα δὲ τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς εἶνε πεδιάδες ἐντὸς τῶν ἠπείρων κείμεναι, χαμηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Γνωστότατα δὲ τοιαῦτα εἶνε τὸ ἐν Ἀσίᾳ συνιζήμα τῆς Ἀράβης καὶ Κασπίας (περίπου 10, 000 □ μ.) καὶ ἡ κοιλάς τοῦ Ἰορδάνου, ἧτις εἶνε καὶ ἡ χαμηλοτάτη τῆς γῆς θέσις.

Λόγου ἄξιον εἶνε καὶ τὸ χαμήλωμα τῆς ὀάσεως Σιβὰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

Εἰς δὲ τὴν διάταξιν τῶν ὀρέων διακριτέον δύο κυρίας διευθύνσεις, καθόσον ἀκολουθοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκριβῶς τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς μεσημβρινοῦ (B.—N.) ἢ ἐνὸς παραλλήλου πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν (Ἄν.—Δ.—Μεσημβριναὶ ὀρέων σειραὶ, παράλληλοι σειραὶ). Καὶ εἰς μὲν τὸν Παλαιὸν Κόσμον (τὴν Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην) ἐπικρατοῦσιν αἱ τελευταῖαι, εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν αἱ πρῶται.

Τὰ δὲ πετρώματα ἐξ ὧν σύγκεινται τὰ ὄρη καὶ ὁ στερεὸς τῆς γῆς φλοιός, κατατάσσονται ὑπὸ τῆς γεωγνωσίας εἰς δύο μεγάλας τάξεις.

1) Εἰς πυρογενῆ πετρώματα, ἅτινα κατ' ὄγκους μεγάλους ἀπαντώμενα στεροῦνται πάσης παραλλήλου ἐπιστρώσεως. Ταῦτα εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον κρυσταλλωμένα, ἀνῆλθον δὲ διάπυρα καὶ τετηκότα ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς. Καὶ τὰ μὲν στερεοποιηθέντα

ἐντὸς τῶν ἄλλων πετρωμάτων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς καλοῦνται *πλουτώνεια*, τὰ δὲ ἐκχυθέντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καλοῦνται *ἠφαιστειογενῆ*. Καὶ τὰ μὲν πλουτώνεια εὐρίσκονται εἰς ἀρχαιοτέρας γεωλογικὰς διαπλάσεις, τὰ δὲ ἠφαιστειογενῆ εἰς νεωτέρας. Εἰς τὰ πλουτώνεια ἀνάγεται ὁ γρανίτης, ὁ παρ' ἡμῖν ἐν Σερίφῳ, Λαυρίῳ, καὶ Μήλῳ εὐρισκόμενος, ὁ πρασινόλιθος, ὁ ἐν Λαυρίῳ ἐξορυσσόμενος, καὶ ὁ πορφυρίτης. Εἰς δὲ τὰ ἠφαιστειογενῆ κατατάσσεται ὁ βασανίτης, εἰς σπηλοειδῆ σχήματα εὐρισκόμενος, ὁ τραχύτης, ὁ τὸν διάπυρα ρύακα τοῦ ἠφαιστείου τῆς Θήρας κατὰ τὴν ἔκκρηξιν τοῦ 1866 ἀποτελῶν, καὶ ὁ ὀψιδιανός, οὔτινος παραλλαγή τις εἶνε ἢ κοινῶς καλουμένη ἐλαφρόπετρα.

2) Εἰς στρωματώδη ἢ ἐστοιβασμένα πετρώματα, γινωσκόμενα ἐκ τῆς παραλλήλου ἐπιστρώσεως. Ταῦτα ὑποδιαιροῦνται εἰς *μεταμορφωσιγενῆ* καὶ εἰς *ὕδατογενῆ* ἢ *ποσειδώνεια*. Τὰ μεταμορφωσιγενῆ εἶνε ἐπιγενῆ, ἐκ μεταμορφώσεως προὔπαρξάντων πετρωμάτων προελθόντα, καὶ στεροῦνται λειψάνων φυτῶν καὶ ζώων. Τοιαῦτα εἶνε οἱ κρυσταλλοφυεῖς σχιστόλιθοι, λ. χ. ὁ μαρμαρυγιακός, ὁ τὰς ὑπωρείας τοῦ Λυκαβητοῦ ἐν Ἀθήναις ἀποτελῶν, καὶ ὁ χλωριτικός, ὁ τὰς παραθαλασσίους ἀκτὰς τῆς Σύρου καὶ Σίφνου διὰ τοῦ χλωροῦ χρώματός του διακοσμῶν.

Τὰ ὕδατογενῆ δὲ ἢ ποσειδώνεια πετρώματα ἔχουσι τὴν στρωματοειδῆ διάταξιν καὶ ἐγκλείουσιν ἀφθονίαν λειψάνων φυτικῶν τε καὶ ζωϊκῶν ὑπάρξεων. Ταῦτα δὲ ταξινομοῦνται εἰς τὰ μηχανικῶς ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐπιστρω-

θέντα, ὡς εἶνε λ. χ. ὁ φαμμίτης (ἀμμόλιθος)· εἰς τὰ χημικῶς ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐπιστρωθέντα, ὡς εἶνε λ. χ. οἱ ἀσβεστόλιθοι, ὁ γύψος, κλπ.· καὶ τέλος εἰς τὰ ὑπὸ λειψάνων φυτῶν καὶ ζῶων ἐπιστρωθέντα, ὡς εἶνε τὰ λιθανθρακοῦχα στρώματα καὶ ὁ κογχυλιάτης λίθος.

Ἐκ μιγμάτων τῶν πετρωμάτων τούτων σύγκειται τὸ ὕλικόν τῶν ὀρέων καὶ τῶν στερεωμάτων, ἅτινα ἀπαρτίζουν τὰς διαφόρους γεωλογικὰς περιόδους, ἤτοι τὴν προζωϊκὴν, τὴν παλαιοζωϊκὴν, τὴν μεσοζωϊκὴν καὶ τὴν καινοζωϊκὴν.

Εἰς τὴν καινοζωϊκὴν, τὴν καὶ νεωτέραν ἀπασῶν, ὑπάρχοντα τὰ προκατακλινομαῖα προσχρώματα (dilu-
vium), τὰ ἔχοντα πλῆθος λειψάνων ὀργανικῶν ὄντων, ἐγκλείοντα δὲ εἰς τὰς ἀδρομερεῖς αὐτῶν μάζας χρυ-
σόν, λευκόχρυσον, κασσίτερον καὶ ἀδάμαντας. Ἐπὶ
τούτου ἐναποτίθεται τὸ τῆς παρουσίας ἐποχῆς πρόσχω-
μα (aluvium), ὅπερ καὶ σήμερον διηνεκῶς μεταμορ-
φοῦται καὶ ἀνασχηματίζεται διὰ τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέ-
ρος, τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου, καὶ κατόπιν δι' ἀποσυν-
θέσεων, ἐναποθέσεων ἰλύος, χαλικίων, σταλακτιτῶν,
κυρίως δὲ διὰ τῶν συνιζήσεων καὶ τῶν ἐξάρσεων, αἰ-
τινες προέρχονται ἐκ σεισμογενῶν καὶ ἠφαιστειογενῶν
αἰτίων.

Τὸ ὕψος τῶν ὀρέων ὀρίζεται κατὰ τὴν κάθετον αὐ-
τῶν ἀνύψωσιν, εἴτε ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θα-
λάσσης (ἀπόλυτον ὕψος), εἴτε ὑπὲρ τὴν περίξ πεδιάδα,
ὑπὲρ γειτονικὴν τινα λίμνην, κ.τ.λ. (σχετικὸν ὕψος).
Ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀπολύτου ὕψους διαιροῦσι τὰ ὄρη εἰς

ὕψηλὰ (τούλάχιστον 6,000^{π.}), εἰς μέτρια (μεταξὺ 4,000^{π.} ἕως 6,000^{π.}) καὶ εἰς χαμηλὰ ὄρη (κατὰ τῶν 4000^{π.}.)¹ Αἱ κορυφαὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων εἶνε ἀδιαλείπτως σκεπασμέναι ὑπὸ χιόνος καὶ πάγων, κατακρημνίζονται δὲ πολλάκις ἀπὸ τῶν τοιούτων μεγάλοι χιόνων ὄγκοι· εἰς ταῦτα δὲ ἀνήκουσι τὰ ὑψηλότατα τῆς γῆς ὄρη. Ὅρη δὲ συσσωρευμένα συμμετρικῶς περὶ κοινόν τι κέντρον καλοῦνται σωρὸς ὀρέων· τὰ δὲ ἐκτεινόμενα κατὰ μίαν κυρίαν διεύθυνσιν ἄλυσιν ὀρέων ἢ συνεχῆ ὄρη ὀνομάζομεν. Εἰς πάντα τὰ ὄρη διακρίνομεν κορυφήν, ὄφρυς, κατωφερείας, ἄκρας, ἀκρωρείας καὶ πύλας ἢ στενά. Εἰς τὰς ἐπάνω ὄφρυς εἶνε τὸ σύνορον τῶν ὑδάτων, καθότι αἱ ὑψηλόταται πηγαὶ τῶν ὑδάτων ρέουσιν ἐντεῦθεν κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν. Καὶ κατωφέρειαί μὲν λέγονται τὰ μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ ὄρους ἐξακολουθοῦντα πλατέα μέρη· ἄκραι δὲ, ἀκρώρειαί καὶ κῶνοι, τὰ ὑπὲρ τὸ κοινὸν μέτρον ὑψούμενα. Μορφὴν κώνου ἔχουσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ κορυφαὶ τῶν ἠφαιστειῶν, κολλοβοῦ δὲ κῶνου τὰ ἐσβεσμένα ἠφαιστεια. Στενά δὲ ἢ πύλαι καλοῦνται αἱ πλάγαι ἐντομαὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων· τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ὀρέων χαμηλώματα καλοῦνται κοιλάδες· διαιροῦνται δὲ κατὰ λόγον τῆς διευθύνσεως αὐτῶν

(1) Συγκριτικὸς πίναξ τοῦ ὕψους τῶν μεγίστων ὀρέων.

Ἄλπεις	7,200 π.	Κορδιλλιέρα	10,000 π.
Ταύγετος	7,800 π.	Πικ Νέθου	10,722 π.
Πυρηνάτα	8,000 π.	Λευκὸν ὄρος	14,770 π.
Παρνασσὸς	8,070 π.	Ἰμαλάια	15,000 π.
Λευκὰ ὄρη Κρήτης	8,100 π.	Πικ τῆς Σωράτης	23,100 π.
Ὀλυμπος	9,750 π.	Ἐβερέστον	27,212 π.

μεταξὺ τῶν ὄρέων εἰς δύο τάξεις, τὰς μακρὰς καὶ πλαγίας κοιλάδας· καὶ ἐκεῖναι μὲν ἀκολουθοῦσι τὴν διεύθυνσιν τῶν διαφυῶν τῶν ὄρέων, αἱ δὲ πλαγίαι κοιλάδες διατέμνουσιν ὄρη συνεχῆ· ἐν αὐταῖς δὲ κείνται πάντες οἱ ἀξιότατοι λόγου καταρράκται, ἥτοι ἀπότομοι τῶν ποταμῶν κατακρημνίσεις.

2) Τὸ ὕδωρ.

§. 14. Τὸ ὕδωρ συνέχεται πανταχοῦ τῆς γῆς, καὶ ἀποτελεῖ οὕτω μίαν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν διακρίνονται τὰ ἐξῆς κύρια μέρη, ἥτοι οἱ 5 ὠκεανοί.

1) Ἡ βόρειος παγωμένη θάλασσα, ἥτοι ἡ ἀρκτική θάλασσα, ἐντὸς τοῦ βορείου Πολικοῦ κύκλου.

2) Ὁ Ἀτλαντικός ὠκεανός, μεταξὺ τῆς Εὐρώπης, Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐκ τοῦ ἄλλου.

3) Ὁ Μέγας ὠκεανός, σχεδὸν τόσον μέγας, ὅσον σύμπασα τῆς γῆς ἡ ξηρά· τούτου δὲ τὸ μὲν βόρειον μέρος καλεῖται καὶ Εἰρηγικός ὠκεανός, τὸ δὲ μεσημβρινὸν Νότιος θάλασσα.

4) Ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός μεταξὺ Ἀφρικῆς, Ἀσίας καὶ Νέας Ὀλλανδίας. Αἱ τρεῖς τελευταῖαι θάλασσαι μεταβαίνουνσι πρὸς Ν. εἰς τὴν

5) Νότιον Παγωμένην θάλασσαν ἢ τὴν Ἀνταρκτικὴν θάλασσαν, ἐντὸς τοῦ Νοτίου Πολικοῦ κύκλου.

Εἰσχωροῦσαι δ' αἱ θάλασσαι αὗται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξηρᾶς σχηματίζουσι μεσογείουθας θαλάσσας, κόλπους, λιμένας, ὄρμους καὶ πορθμούς.

§. 15. Ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης σύγκειται ἐξ ὄρεων, ὄροπεδίων καὶ χαμηλῶν πεδιάδων. Ὅταν δὲ τὰ ὄρη τῆς θαλάσσης ὑπερέχωσι τοῦ ὕδατος, ἀποτελοῦσι ρήγους ἢ μόνον βράχους καὶ σκοπέλους, ὑφάλους, σύρτες καὶ τεράγη, ἐπικίνδυνα εἰς τοὺς ναυτιλλομένους, καθόσον τὰ τελευταῖα λανθάνουσιν ἐνίοτε.

Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης χρωματίζεται συμφώνως πρὸς τὰς ἀντανακλάσεις τοῦ φωτὸς τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τὴν διάφορον ποιότητα τοῦ θαλασσίου πυθμένος, ἂν καὶ νεώτεροι ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι εἰς τὸ βαθὺ τῶν ὠκεανῶν ὕδωρ (μάλιστα δὲ εἰς τοὺς τροπικοὺς) εἶνε φυσικὸν τὸ κναροῦν χρῶμα. Ἰδιάζει δ' εἰς τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης ἡ πικρὰ καὶ ἀλμυρὰ γεῦσις καὶ ἡ ἐν καιρῷ νυκτὸς λάμψις, προερχομένη ἐξ ἀπειραρίθμων λαμπόντων ζωῦφιων τῆς θαλάσσης (μικροσκοπικῶν).

Εἰς τὰς σπουδαιοτάτας τῆς θαλάσσης κινήσεις ἀνήκουσιν ἡ πλημμύρα καὶ ἡ ἀμπωτις, περιοδικὴ (ἐκάστη τούτων διαρκεῖ 6 ὥρας) ἀνάβασις καὶ κατάβασις τοῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης, προερχομένη ἐκ τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως τῆς Σελήνης ἐπὶ τῆς γῆς. Τοιαύτη ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ τοῦ Εὐρίπου εἰς τὴν Χαλκίδα.

Τὰ ρεύματα τῆς θαλάσσης φέρονται εἴτε κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν μεσημβρινῶν ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν (Πολικὰ ρεύματα), εἴτε ἀπ' Ἄν. πρὸς Δ. (ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ, οἷον τὸ ρεῦμα τοῦ κόλπου εἰς τὰ παράλια τῆς Μέσης καὶ Βορείου Ἀμερικῆς, ἐντεῦθεν δὲ πρὸς Ἄν. πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῆς Σιβιρικῆς θαλάσσης). Εἶνε δὲ ταῦτα ἀποτελέσματα τῆς διαφορᾶς

τῆς θερμότητος μεταξύ τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν Πόλων, ἅμα δὲ τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς τῆς γῆς· ὡς δὲ καὶ τοῦ ἀέρος τὰ ρεύματα, εἶνε τὰ μέγιστα σπουδαῖα, καθὸ κανονίζοντα τῆς γῆς τὰ κλίματα, παρέχοντα δὲ προσέτι μεγίστην εὐκολίαν εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Ὅταν δὲ συναντῶνται ρεύματα διευθύνσεως ἐναντίας, παράγονται θαλάσσιαι δῖραι καὶ θαλάσσιοι στρόβιλοι (οἷον εἰς τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας).

§. 16. Τὸ εἰς τὴν γῆν εἰσδύσαν ὕδωρ ἐξέρχεται πάλιν ἀπ' αὐτῆς ὡς πηγὴ· ἐκ δὲ τῆς ἐνώσεως πολλῶν πηγῶν εἰς μίαν κοίτην παράγεται ρύαξ, καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως πολλῶν ρυάκων ποταμός. Παραπόταμα δὲ λέγονται μικρότεροι ποταμοὶ χυνόμενοι εἰς μεγαλύτερον. Παράλιοι δὲ ποταμοὶ καλοῦνται οἱ μετὰ βραχεῖαν ῥοὴν ἐκβάλλοντες εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ποταμοὶ τῶν ἐρήμων πεδίων (στεπεπῶν) οἱ καταπινόμενοι ὑπὸ τῆς ἄμμου τῶν τοιούτων ἐρημιῶν.

Πᾶς ποταμὸς ἔχει κοίτην, δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν ὄχθην (ἀπὸ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς θεωρούμενος), διαφορὰν τοῦ ὕψους (καθόσον θεωρεῖται ἐκ δύο σημείων τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ εἰς διαφόρους θέσεις τοῦ ρεύματός του), ἐνίοτε καταρράκτας, ταχέα ρεύματα, ἄνω, μέσην καὶ κάτω ῥοήν. Εἰς χαμηλὰς δὲ χώρας διακλαδῶνται ποικιλοτρόπως οἱ ποταμοί, καὶ μεταξύ τῶν εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβαλλόντων βραχιόνων αὐτῶν ἀποτελοῦσι Δέλτα (ἐνεκα τῆς τριγωνικῆς μορφῆς του). Σύμπασαν δὲ τὴν περιφέρειαν τῆς χώρας, ἐξ ἧς ποταμὸς τις λαμβάνει τὸ

ὕδωρ αὐτοῦ, καλοῦμεν ἐπικράτειαν τοῦ ποταμοῦ. Διώρυγες δὲ εἶνε τεχνηταὶ ἐνώσεις μεταξὺ διαφόρων ποταμῶν. Φυσικαὶ τοιαῦται διώρυγες εἶναι σπάνιαι.

Ἄλλαι συναγωγαὶ τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς γλυκέος ὕδατος εἶνε αἱ *λίμναι*: αὗται δὲ ἔχουσιν εἴτε εἰσροὴν καὶ ἐκροὴν (ποτάμιοι λίμναι), εἴτε μόνον ἐκροὴν (λίμναι πηγῶν): ἄλλαι δὲ δὲν ἔχουσιν εἰσροὴν (λίμναι ἐκβολῶν) καὶ ἄλλαι οὔτε εἰσροὴν οὔτε ἐκροὴν (λίμναι πεδίων ἐρήμων ἢ κείμεναι ὑψηλὰ ἐπ' ὄρεων). — Διαιροῦνται δὲ προσέτι εἰς *λίμνας γλυκέος ὕδατος* καὶ *λίμνας ἀλμυροῦ ὕδατος*, ὧν πλήρης εἶνε ἡ Ἀσία μάλιστα, Περιφημοτάτη πασῶν τῶν ἀλμυρῶν λιμνῶν εἶνε ἡ *Νεκρὰ θάλασσα*. Ἐπάκτιοι δὲ *λίμναι* εἶνε λίμναι γλυκέος ὕδατος συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς θαλάσσης.

3) Ἡ ἀτμόσφαιρα.

§. 17. Καλοῦμεν μετέωρα τὰ φαινόμενα τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν κυρίων ἰδιοτήτων τοῦ περικαλύπτοντος τὴν γῆν ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἡγουν τῆς βαρύτητος καὶ ἐλαστικότητος αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἀνίσου διανομῆς τῆς θερμότητος καὶ τῶν ὑδατείων ἀτμῶν, καὶ τῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ τέλος ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ρευμάτων τοῦ ἀέρος: τὴν δὲ περὶ τῶν φαινομένων τούτων διδασκαλίαν *μετεωρολογίαν* καλοῦμεν. Ἐλαττοῦται δὲ ἡ πυκνότης τοῦ ἀέρος κατὰ λόγον τοῦ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὕψους: ὅθεν τὸ μετροῦν τὴν πυκνότητα τοῦ ἀέρος *βαρόμετρον* εἶνε καταλληλότατον ὅπως ὀρίσῃ τὸ ὕψος ἐνὸς τόπου.

Τὰς κινήσεις τῆς ἀτμοσφαιρας, ἄνεμον, *théllan*, ἀνεμοστρόβιλον, ἐπονομάζομεν κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ οὐρανοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔρχονται (Βόρειον, Νότιον). Ἀνέρχεται δὲ ἀπὸ τῶν χωρῶν τῆς Διακεκαυμένης ζώνης διαρκῶς ἄνεμος κατὰ κάθετον πρὸς τὰ ἐπάνω, ὅστις πνέει ὑψηλὰ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς πόλους (ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ), ἐν ᾧ πρὸς τὰ κάτω ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν πόλων φέρεται ἀδιακόπως ψυχρὸς ἀήρ πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. (Πολικὰ ρεύματα).—Τὴν δ' ἐξ Ἀνατ. καὶ Δ. διεύθυνσιν λαμβάνει ὁ ἄνεμος κατὰ πρῶτον διὰ τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς. Ἀπλουστάτα δὲ ἐμφανίζονται τὰ πολικὰ ρεύματα εἰς τοὺς τόπους τῆς Διακεκαυμένης ζώνης, καὶ μάλιστα εἰς τὴν θάλασσαν (ἐτησίαι ἄνεμοι). Ἐνταῦθα δηλ. πνέουσι συνεγῶς ἐπὶ μὲν τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου βορειανατολικοὶ ἄνεμοι, ἐπὶ δὲ τοῦ νοτίου ἀδιακόπως νοτιανατολικοὶ ἄνεμοι· τοῦτο δὲ γίνεται κάτω ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ ἐπάνω πνέουσι κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν τὰ ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν δὲν πνέουσι μὲν ἐτησίαι, πνέει ὅμως βορειανατολικὸς ἄνεμος ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου, καὶ τοὺς ἄλλους μῆνας ὁ ἀντίθετος ἄνεμος. Οἱ ἄνεμοι οὗτοι καλοῦνται *μοισούν*.

Λέγοντες κλίμα ἐνὸς τόπου ἐννοοῦμεν τὴν θερμότητα τῆς ἀτμοσφαιρας, ἅμα δὲ τὸ ποσὸν τῆς ὑγρασίας καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν επικρατούντων ἀνέμων. Ἐξαρτᾶται δὲ τὸ κλίμα τόπου τινος πρὸ πάντων ἐκ τῶν ἐξῆς περιστάσεων· 1) ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους· καθότι τοῦ ἡλίου αἱ ἀκτῖνες τόσοσ ὀλιγώτερον θερμαίνουσιν,

ὅσον πλαγιώτερον προσπίπτουσιν· 2) ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ τόπου ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· 3) ἐκ τῶν πλησίον κειμένων ὑψηλῶν ὀρέων· 4) ἐκ τῆς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας ἀποστάσεως τῆς θαλάσσης, ἥτις καὶ τὸν καύσωνα τοῦ θέρους καὶ τὸ ψυχρὸς τοῦ χειμῶνος μετριάζει (παράλιον κλίμα, μεσόγειον κλίμα)· 5) ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους, ἂν δηλ. τοῦτο ἔχη ὕδατα ἢ στερηῆται αὐτῶν, ἂν εἶνε γυμνὸν ἢ κατάφυτον, μάλιστα δὲ ἂν καλύπτεται ὑπὸ δασῶν, κτλ.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν γονιμότητα χώρας τινος καὶ τὸ κοιμήσιμον αὐτῆς ἐν γένει, πολὺ σπουδαία εἶνε ἢ ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας κατάπτωσις τοῦ ἀτμοῦ τῶν ὑδάτων. Πρὸς τοῦτο δὲ συντελεῖ οὐ μόνον ἡ πληθὺς, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἡ διαμονὴ αὐτοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Χῶραί τινες τῆς γῆς εἶνε ἀνομβροί, πρὸ πάντων δὲ ἡ μεγάλη ζώνη τῶν ἐρήμων ἀπὸ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς βορείου Ἀφρικῆς μέχρι τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας, περιλαμβάνουσα τὴν Σαχάραν, Αἴγυπτον, μέρος τῆς Ἀραβίας καὶ Περσίας καὶ τὴν ἔρημον Γοβίην. Εἰς δὲ τοὺς τροπικοὺς τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς καιρὸν βροχερὸν καὶ εἰς καιρὸν ἀνομβρον, καὶ μάλιστα ὁ τελευταῖος ἔρχεται πάντοτε κατὰ τὴν ἐν θέρει ὑψηλοτάτην τοῦ ἡλίου στάσιν. Εἰς δὲ τὴν ζώνην τῆς γαλήνης (ἐκτεινομένην μέχρι τῆς 5^ο βορείως καὶ νοτίως τοῦ Ἰσημερινοῦ) πίπτει ἄφθονος βροχὴ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Εἰς δὲ τὰς εὐκράτους ζώνας ἐπικρατοῦσιν εἴτε αἱ θεριναὶ βροχαί, ὅπως εἰς τὴν βόρειον Εὐρώπην, εἴτε αἱ χειμεριναὶ βροχαί, ὅπως εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην.

γ'. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς.

§. 18. Τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα εἶνε οἱ παραγωγοὶ τῶν φυσικῶν προϊόντων τῆς γῆς. Διαιροῦσι δὲ πάντα τὰ φυσικὰ προϊόντα εἰς τρεῖς μεγάλας τάξεις, καλουμένας φυσικὰ βασίλεια, ἧτοι τὸ βασίλειον τῶν ὀρυκτῶν, τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν καὶ τὸ βασίλειον τῶν ζώων.

Τὰ ὀρυκτὰ ἐκτείνονται καὶ διανέμονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἀνεξαρτήτως τῆς ποιότητος τοῦ κλίματος τῶν τόπων. Τινὰ δὲ τούτων ἔχουσι μεγάλην σπουδαιότητα οὐ μόνον εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐπικρατειῶν τινῶν. Εἶνε δὲ ταῦτα πρὸ πάντων οἱ γαιάνθρακες (μάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ) καὶ ὁ σίδηρος· γνωστὸν δὲ εἶνε πόσον ἀμφότερα ταῦτα εἶνε χρήσιμα εἰς τὸν νεώτερον πολιτισμὸν (Σιδηρόδρομοι). Ἐκτὸς δὲ τούτων μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ὁ χρυσὸς (Ῥωσσία, Μεξικόν, Καλιφορνία, Αὐστραλία, Νότιος Ἀφρική), ὁ ἄργυρος (Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, Μεξικόν, Περού) καὶ τὸ πετρέλαιον (Πεννσυλβανία, Γαλικία, Μολδαβία).

Τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν ἐλαττοῦται κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν πολυτέλειαν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς Πόλους καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης πρὸς τὰ ὕψη. Ἐκεῖνα δὲ τὰ φυτὰ, τὰ ὅποια πρὸ πάντων πρὸς τροφήν αὐτοῦ μεταχειρίζεται ὁ ἄνθρωπος, μετεφυτεύθησαν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος διὰ τῆς γεωρ-

γίας και εἰς ἄλλας χώρας ἐξ ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς ἰθαγενῆ.

Καὶ εἰς μὲν τὴν Διακεκαυμένην ζώνην ἐπιδίδουσιν οἱ φοίνικες, ὁ ἰνδικὸς κάλαμος, τὸ ζαχαροκάλαμον, ὁ καφφές, τὸ τέϊ, τὸ ἀρτόδενδρον, τὸ ὀρύζιον, ὁ ἀραβόσιτος καὶ τὸ βαμβάκιον· εἰς δὲ τὸ νότιον μέρος τῆς Εὐκράτου ζώνης προκόπτουσιν ἡ ἀμυγδαλῆ, ἡ δάφνη, ἡ ἐλαία, ἡ λεϊμονέα, ἡ συκῆ καὶ ἡ καστανέα· καὶ εἰς τὸ βόρειον αὐτῆς ἐκ τῶν θρεπτικῶν φυτῶν, ὁ σῖτος, ὁ ἀραβόσιτος, ὁ κέγγρος, ἡ ζέα, τὰ γεώμηλα καὶ ἡ λινοκαλάμη. Ἡ δὲ ζώνη τῶν πόλων παράγει μόνον χαμηλὰ ὄρεινά λάχανα, θάμνους καὶ πολλὰ βρύα.

Καὶ περὶ τῶν ζῴων δὲ ἰσχύει τὸ αὐτό, τὸ ὅποιον καὶ περὶ τῶν φυτῶν· δηλ. εἰς μὲν τὴν Διακεκαυμένην ζώνην εἶνε ἀνεπτυγμένα τὰ μέγιστα, περὶ δὲ τοὺς πόλους ἐλαττοῦνται κατὰ τὸ μέγεθος, τὴν ἰσχύν καὶ τὸ κάλλος, ἔτι δὲ κατὰ τὸ πλῆθος· εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην εὐρίσκονται τὰ ὠραιότατα πτηνά, οἷον ὁ στρουθοκάμηλος, ὁ φοινικόπτερος, τὰ μακρόταρσα, ὁ γρουπαίετος, ὁ ψιττακός, προσέτι δὲ τὰ μέγιστα χερσαῖα ζῶα, οἷον ὁ ἐλέφας, ὁ ρινόκερωσ, ὁ ἵπποπόταμος, πολυάριθμοι πίθηκοι, καὶ ἐκ τῶν ἀρπακτικῶν ὁ λέων, ἡ τίγρις, ὁ πάνθηρ, ἡ ὕαινα· τελευταῖον ὁ κροκόδειλος, ἡ χελώνη καὶ οἱ ἰσοόλοι ὄφεις.

Εἰς δὲ τὴν Εὐκράτον ζώνην ἐκλείπουσι κατὰ μικρὸν τὰ θηρία καὶ ἄγρια ζῶα, οἷον ὁ βούβαλος, ἡ ἄρκτος, ὁ λύκος, ἡ ἀλώπηξ, ὁ αἴλουρος, κτλ.· τούναντίον δὲ πολλαπλασιάζονται τὰ ἐπωφελῆ κατοικίδια ζῶα.

Εἰς τὰς χώρας τῶν πόλων ἀνήκουσιν ἡ λευκὴ ἄρκτος, ὁ τάρανδος, μῦς ὁ Πόντιος, ἡ ἄρκτῶα ἰκτίς, πολλὰ θαλάσσια πτηνὰ καὶ πολλοὶ ἰχθύς.

δ'. Ἡ γῆ θεωρουμένη ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου.

Μόνος ὁ ἄνθρωπος μεταξὺ πάντων τῶν δημιουργημάτων εἶνε πολίτης συμπάσης τῆς γῆς· δύναται δηλ. νὰ κατοικῇ εἰς πάντα τῆς γῆς τὰ κλίματα· ἕνεκα δὲ τῶν διαφορῶν σωματικῶν σημείων καὶ τῆς γλώσσης, διαιρεῖται τὸ ἀνθρώπινον γένος (1440 ἑκατομμύρια τὸν ἀριθμὸν) εἰς πέντε φυλάς. Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

Α'. Οἱ **Αὐστραλοὶ** ἐπὶ τῆς ἡπείρου τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ Τασμανίας. Ἐχουσι δ' οὔτοι σφόδρα σκοτεινόν, ἐνίοτε δὲ καὶ μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα, τὴν ῥίνα μὴ καμπύλην, τὸ στόμα ἄσχημον καὶ ἀνοικτόν, καὶ κόμην μέλαιναν, οὐδέποτε δὲ μαλακὴν καὶ πυκνήν.

Β'. Οἱ **Νέγρητες** ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ κρασπέδου τῆς Σαχάρας μέχρι τῆς ἐπικρατείας τῶν Ὀττεντόττων καὶ Βούσχων. Ἐχουσι δ' οὔτοι ἐξεχούσας ἐπάνω τὰς γνάθους καὶ πλαγίως τεθειμένους τοὺς ὀδόντας, τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος μέλαν κατὰ ποικίλους τρόπους, εἴτε ὡς ἡ ἔβενος, ὀλιγώτερον δηλ., ὡς παρὰ τοῖς Ἰολοφέρνησι, εἴτε πλειστον, ὡς παρὰ τοῖς Μουλάττοις, κόμην βραχεῖαν καὶ τὰ μέγιστα οὐλήν, πυκνουμένην μάλιστα πολλάκις ἐν εἴδει δεσμίδος (πρὸ πάντων παρὰ τοῖς Κάφροις καὶ Βεσχουάνοις), ἔτι δὲ ἀραιὸν τὸν πώγωνα.

Οι δ' ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ Ὀττετότται καὶ Βοῦσχοι μετὰ πυρρόχρου ἢ φαιόχρου δέρματος, ἀραιοῦ πώγωνος, μεγάλων χειλέων, ὀλίγον πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐξωθουμένων γνάθων, καὶ στενωῶς μὲν ἐσχισμένων, ἀλλὰ μὴ πλαγίως τεθειμένων ὀφθαλμῶν, δὲν θεωροῦνται παντάπασιν ὡς ἰδιαιτέρα φυλὴ, ὅπως καὶ οἱ ἐν τῇ Νέα Γουινέα καὶ ταῖς πέριξ κειμέναις Ἀσιατικαῖς καὶ Αὐστραλιακαῖς νήσοις (μέχρι τοῦ Φιδσχίου πελάγους) Παποῦαι. Ἐχουσι δ' οὔτοι σκοτεινὸν καὶ σχεδὸν μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χροῶμα, σαρκώδη καὶ κάπως ἐξογκωμένα χεῖλη, κόμην μακρὰν καὶ βαθὺν τὸν πώγωνα.

Γ'. Οἱ **ἐγγῶριοι Ἀμερικανοὶ** (Ἰνδοί). Ἐχουσι δ' οὔτοι τὸ χροῶμα φαιὸν ἐρυθρὸν (κανελλί), τὸ μέτωπον βραχύ, τὴν ῥίνα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξέχουσαν μὲν, εὐρυνομένην δὲ πρὸς τὰ κάτω, τὰ χεῖλη συμπεπιεσμένα, καὶ προέχοντα τῆς γνάθου τὰ ὀστᾶ. Οὔτοι κατετάσσοντο μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

Δ'. Οἱ **Μογγολικοὶ λαοί**. Οὔτοι ἔχουσι θολὸν τοῦ δέρματος τὸ χροῶμα (ἀπὸ τοῦ πυρροῦ μέχρι τοῦ φαιοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸ ὑπέρυθρον ἀποκλίνον), σπᾶνιν πώγωνος, προέχοντα τὰ ὀστᾶ τῶν ὤμων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλαγίαν τῶν ὀφθαλμῶν τὴν θέσιν. Εἰς τούτους ἀνήκουσιν.

1) Οἱ Σῖναι, οἱ Ἰαπωνοὶ καὶ οἱ Κορεῶται.

2) Οἱ γνήσιοι Μογγόλοι, οἱ Τοῦρκοι, Φίνναι, Σαμογέδαι καὶ Τουγγοῦσοι.

3) Οἱ Βερίγγιοι λαοί, ἤγουν οἱ Καμτσάδαλοι, Κοριαῖκοι, Τσουκίσχοι καὶ Ἐσκιμῶοι.

Ε'. Ἡ **μεσόγειος φυλή** (ἡ καλουμένη *Καυκασία*). Τὸ κύριον ἐν τῇ βορείῳ Εὐρώπῃ χρωμα εἶνε λαμπρόν, κατὰ μικρὸν ὅμως θολοῦται πρὸς μεσημβρίαν, γίνεται δὲ πυρρόν, ἐρυθρόν καὶ φαιὸν εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀραβίαν. Ἔχουσι δ' οἱ Καυκάσιοι μακρὰν τὴν κόμην, ἰσχυρὰν τὴν αὐξήσιν τοῦ πώγωνος καὶ οὐδέποτε ἐξωγκωμένα τὰ χεῖλη. Καὶ εἰς μὲν τὸν Καύκασον κατοικοῦσιν οἱ Βάσκοι καὶ ἄλλοι τινες λαοὶ· οἱ δὲ λοιποὶ διαμελίζονται εἰς τὰ ἐξῆς τρία συμπλέγματα.

1) Τοὺς *Χαμίτας* εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν μέχρι τοῦ Σουδάν, καὶ εἰς τὰς παραλίους χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ (Βερβέρους).

2) Τοὺς *Σημίτας* εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἀσίαν (Ἀραμαίους, Ἑβραίους, Χαναναίους, Ἀσσυρίους καὶ Βαβυλωνίους· ἔτι δὲ Ἀραβας).

3) Τὸ *Ἰνδοευρωπαϊκὸν φῦλον* (*Ἄριοι*). Ἐνταῦθα ἀνήκουσι α'. Οἱ Ἀσιανοὶ Ἄριοι, ἤγουν οἱ Βραχμανικοὶ Ἰνδοί, οἱ Πέρσαι, Κοῦρδοι, Ἀρμένιοι, Βαλοῦτσοι, Ἀφγανοὶ καὶ Ταδσχίκοι. — β'. Οἱ Εὐρωπαῖοι Ἄριοι, ἤτοι α) οἱ βόρειοι Εὐρωπαῖοι, ἤγουν Λέττοι, Σλαῦοι, Γερμανοὶ (καθ' αὐτὸ Γερμανοί, Ὀλλανδοί, Φλανδρῶι [Βέλγαι], Δανοί, Ἀγγλοὶ καὶ Σκανδιναβοί). β) Οἱ μεσημβρινοὶ Εὐρωπαῖοι, ἤγουν Ἕλληνες, Ῥωμᾶνοι (Πορτογάλοι, Ἰσπανοί, Ἰταλοί, Ῥωμοῦνοι, Γάλλοι, Βαλλόνοι (ἐν Βελγίῳ) καὶ Κελτοί).

Οὐσιωδῶς δ' ἀπὸ τῶν Ἀσιανῶν Ἀρίων διαστέλλονται οἱ *Δραβίδοι* (πανάρχαιοι Ἄριοι ἢ μὴ Ἄριοι κάτοι-

κοι τῆς πρὸς δυσμὰς Ἰνδικῆς). Ἔχουσι δ' οὗτοι σφόδρα σκοτεινὸν καὶ πολλάκις μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χροῶμα, κόμην οὖλην καὶ μακρὰν, ἄφθονον τοῦ πώγωνος τὴν αὐξήσιν καὶ χεῖλη ἐξωγκωμένα.

Οἱ δὲ *Μαλαῖοι*, οἱ τε τῆς Πολυνησίας καὶ οἱ ἐν τῇ *Μαλάκκᾳ*, ταῖς Σουνδαίαις νήσοις κλπ. νοτιανατολικοὶ Ἀσιᾶται, ἀποτελοῦσι φυλὴν μεταβατικὴν μεταξὺ τῶν *Μογγόλων* καὶ τῶν *Καυκασίων*.

Θρησκείαι.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας διαιροῦσι τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς δύο κυρίας τάξεις, τοὺς *μονοθεϊστάς* καὶ *πολυθεϊστάς*. Μεγίστην δ' ἔκτασιν μεταξὺ τῶν τελευταίων ἔχει ὁ *Βραμαϊσμός* εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἰνδικὴν καὶ ὁ *Βουδδαϊσμός* (εἰς τὴν *Κεϋλάνην*, τὴν πρὸς Ἄν. Ἰνδικὴν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ *Κίναν*). Τὸν δὲ *Φετισχισμόν* (εἰδωλολατρείαν) ὁμολογοῦσιν πλεῖστοι τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ *Νιγρήτων*.

Εἰς τοὺς *μονοθεϊστάς* ἀνήκουσιν·

1) Οἱ *Χριστιανοί*, περὶ τὰ 400 ἑκατομμ. ὑποδιαίρουσιν δὲ εἰς ὀπαδοὺς τῆς Δυτικῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου, καὶ Διαμαρτυρομένων (Εὐαγγελικοὺς Λουθηρανούς καὶ Εὐαγγελικοὺς ἀναμορφωτικούς). Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ αἱ αἰρέσεις τῶν *Μεκονιτῶν* (ἀναβαπτιστῶν), *Κουακέρων* (παρδεχομένων τὰς ἀμέσους θείας ἐμπνεύσεις) καὶ *Μεθοδιστῶν* (ἐκκλησιαζόντων ἐν ὑπαίθρῳ καὶ αὐστηρὰν ἔχοντων δίαιταν ἐνθουσιαστῶν). Ὑπερβαίνουσι δὲ αἱ διά-

φοροι αίρέσεις (ἐν αἷς ἢ τῶν μονοφυσιτῶν Ἀρμενίων) τὰ 100 ἑκατομμύρια.

2) Οἱ Ἰουδαῖοι, 7 ἑκατομμ., ὧν σχεδὸν 5 ἑκατομμ., κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπην.

3) Οἱ Μωαμεθαρῶν, 170 ἑκατομμ. (Σουννῖται, ἤτοι ὄπαδοὶ τοῦ Ἀβουβέκερ· Σχιῖται, ἤτοι ὄπαδοὶ τοῦ Ἀλῆ· καὶ Βαχαβῖται παραδεχόμενοι μόνον τὸ κοράνιον, οὐχὶ δὲ τὸ θεῖον τοῦ Μωάμεθ).

Δίαιτα.

Κατὰ δὲ τὴν διάφορον δίαιταν διαιροῦνται οἱ ἄνθρωποι· 1) εἰς ἀγρίους λαοὺς (περιπλανωμένους, κυνηγοὺς καὶ ἀλιεῖς)· 2) νομαδικοὺς ἢ ποιμενικοὺς λαοὺς (καὶ οὗτοι δὲν ἔχουσι σταθερὰν κατοικίαν, οὐδὲ σταθερὰν ἰδιοκτησίαν)· 3) πολιτισμένους λαοὺς (ἔχοντας ἀγρὸν καὶ οἰκίαν), οἵτινες ἐκτὸς τῆς γεωργίας, τοῦ πρώτου πρὸς ἴδρυσιν σταθερᾶς κατοικίας ἀπαιτουμένου, ἀσχολοῦνται περὶ τὴν μεταλλείαν, περὶ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, περὶ βιομηχανίαν παντὸς εἶδους, καὶ περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας.

Πολιτεύματα.

Κατὰ δὲ τὰ πολιτεύματα διαιροῦσι τὰς ἐπικρατείας εἰς μοναρχίας καὶ δημοκρατίας. Εἰς τὴν μοναρχίαν πάλιν διακρίνομεν· 1) τὴν ἀπεριόριστον, καθ' ἣν μόνη πηγὴ πάσης νομοθεσίας θεωρεῖται ἡ θέλησις τοῦ ὑπερτάτου ἀρχοντος· 2) τὴν περιορισμένην (συνταγματικὴν) μοναρχίαν, καθ' ἣν ἐπιτρέπεται εἰς τινὰς τάξεις ἢ σύμ-

πάντα τὸν λαὸν μετοχὴ δι' ἀντιπροσώπων εἰς τὴν νομοθεσίαν καὶ διοίκησιν. Εἰς δὲ τὴν δημοκρατίαν διακρίνουσι: 1) τὴν καθ' αὐτὸ δημοκρατίαν, καθ' ἣν τὸ σύνολον τοῦ λαοῦ ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν, καὶ 2) τὴν ἀριστοκρατίαν, καθ' ἣν εὐγενεῖς τινες μόνον ἔχουσι τὴν ἀρχήν.

ε'. Ἱστορία τῆς Γεωγραφίας.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων πολιτισμένων λαῶν συνετέλεσαν τὰ μέγιστα πρὸς γνῶσιν τῆς γεωγραφίας τῶν τριῶν μερῶν τῆς γῆς, Ἀσίας, Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς, οἱ Φοίνικες. Τὰ πλούσια τῆς Ἰνδικῆς φυσικὰ προϊόντα (πολύτιμοι λίθοι, μαργαρίται, βαμβάκιον, μέταξα, ζαχαροκάλαμον, πορφύραι) εἰσήχθησαν δι' αὐτῶν εἰς σύμπαντος τοῦ κόσμου τὸ ἐμπόριον. Ἀπὸ δὲ τῶν λιμένων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐπεχείρησαν θαλασσοπορίας πρὸς τὴν χώραν Ὀφίρ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰνδοῦ. Ὁ δὲ Σολομῶν (περὶ τὸ 1000 π. Χ.) ἐντεῦθεν ἔλαβε χρυσὸν καὶ ἐλεφάντινον ὄστουν πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Κυρίου. Εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἴδρυσαν πολυαριθμούς ἀποικίας (Τύρος, Σιδῶν, Καρχηδῶν, Γάδειρα). Ἐκόμισαν κασσίτερον ἐκ τῆς Ἀγγλίας καὶ κατέστησαν γνωστὸν τὸ ἤλεκτρον. Φοίνικες δὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Νεκῶ (περὶ τὸ 610) περιέπλευσαν τὴν Ἀφρικὴν, ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου (Ἐρυθρᾶς θαλάσσης). Τὸ ἐμπόριον αὐτῶν μετέβη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς

Μικρᾶς Ἀσίας· πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Μίλητον ἐκαλλιεργήθησαν αἱ γεωγραφικαὶ σπουδαί. Ἐνταῦθα ὁ Ἀναξίμανδρος ἐσχεδίασε τὸν πρῶτον τῆς γῆς χάρτην, καὶ ὁ Ἐκαταῖος συνέγραψε τὴν πρώτην τῆς γῆς περιγραφὴν. Καθ' αὐτὸ ὅμως πατὴρ τῆς παλαιᾶς ιστορίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς γεωγραφίας θεωρεῖται ὁ Ἡρόδοτος (γεννηθεὶς τὸ 484 π. Χ. εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας). Οὗτος ἀπεδήμησε μακρὰν ὡς ἔμπορος, ἐπεσκέφη τὰς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ ἀποικίας τῆς Μιλήτου μέχρι *Tarάιδος* (Δῶν) καὶ τῶν ὑπῤωρειῶν τοῦ Καυκάσου, ἔνθα κατ' ἀρχὰς μὲν ἔμπορεύετο, κατόπιν δ' ἔγραψεν ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε· κατ' ἀντίθετον δὲ διεύθυνσιν ἔφθασεν ἔπειτα· μέχρι τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῶν Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου, πιθανώτατα δὲ καὶ μέχρι τῆς Καρχηδόνος.

Ἄλλὰ τὰ μέγιστα καὶ σπουδαιότατα προεβίβασαν τὰς γεωγραφικὰς σπουδὰς αἱ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐστρατεῖαι. Ἀπεκαλύφθη δὲ τῆς Ἰνδικῆς ἢ θαυμασία χώρα, καὶ πρὸς βορρᾶν οἱ στρατοὶ αὐτοῦ προέβησαν μέχρι τοῦ Ἰαξάρτου. Συγχρόνως δὲ ὁ Μασσαλιώτης μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος Πυθέας κατέστησε γνωστότερα τὰ πρὸς δυσμὰς τῆς γῆς περιπλεύσας τὴν Ἰθηρίαν καὶ Γαλιάν· ὀνομάζει δὲ κατὰ πρῶτον τὴν Ἀλβιῶνα (Ἀγγλίαν) καὶ Βαλτίαν, τὴν Βαλτικὴν γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ περιγράφει ἀκριβέστερον τὸν τόπον, ἔνθα εὕρισκετο τὸ ἡλεκτρον παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Πρωσσίας ἢ τὰ παράλια τῆς Ἰυτλανδίας, ἔνθα καὶ ἠλιεύετο τὸ σπάνιον τοῦτο προϊόν. Ἡ δὲ Θούλη, ἡ

πορρωτάτη πρὸς βορρᾶν νῆσος, εἰς τὴν ὁποίαν ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ ὁ Πυθέας, εἶνε πιθανῶς μία τῶν Σετλανδικῶν νήσων.

Κατόπιν δὲ προώδευσαν αἱ γεωγραφικαὶ σπουδαὶ μάλιστα εἰς τὴν πόλιν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου Ἀλεξάνδρειαν· καὶ ὁ Ἐρατοσθένης περὶ τὰ 200 π. Χ. ἔγραψε τὴν πρώτην μεγάλην γεωγραφίαν τῆς ὅλης γνωστῆς γῆς, μετρήσας πρῶτος μοῖραν τοῦ μήκους· ὁ δὲ Ἰππαρχος, ὁ χαράζας πρῶτος ἀστρονομικοὺς πίνακας, ἐτελειοποίησε τὸ σύστημα τοῦ Ἐρατοσθένους.

Κατὰ δὲ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους προήγαγον τὰ μέγιστα τὴν ἐπιστημονικὴν γεωγραφίαν οἱ Ἕλληνες Στράβων κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα καὶ ὁ Κλαύδιος Πτολεμαῖος ἐκ τοῦ Πηλουσίου κατὰ τὸν δεῦτερον μ. Χ. αἰῶνα. Ὁ δεύτερος μάλιστα ἐξέδωκεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλήρη περιγραφὴν τῆς γῆς κατὰ μοίρας τοῦ πλάτους καὶ μήκους μετὰ 27 γεωγραφικῶν πινάκων, ἐν οἷς ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς διαβαίνει διὰ τῶν νήσων τῶν Μακάρων (Καναρίων.)

Κατὰ δὲ τὸν μεσαίωνα αἱ πρόοδοι τῆς γεωγραφίας παρηκολούθουν τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰσλαμισμού, τὸν πρὸς ἀλλήλους ἀγῶνα εἰς τὰς σταυροφορίας, τὰς κατὰ θάλασσαν πορείας καὶ τὰ παράβολα πράγματα τῶν Νορμανδῶν, καὶ τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τῶν Ἰταλικῶν πόλεων, πρὸ πάντων τῆς Γενούης καὶ Ἐνετίας. Ὀνομαστότατοι δὲ τῶν πολυαρίθμων λογίων Μωαμεθανῶν εἶνε ὁ ἐκ τῆς Σέπτης (Κεύτης) Ἐδρίσης (περὶ τὸ 1150), ὁ Ἀβουλφέδας (ἀποθ. 1331), ἡγεμῶν εἰς

τὴν Συρίαν, ὁ μέγιστος γεωγράφος καὶ λόγιος τῆς ἐπο-
χῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἑβραῖος Βατούτας, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1324
ἐπὶ 30 ἔτη ἀδιακόπως περιηγήθη σύμπασαν τὴν Ἀνα-
τολὴν κατὰ τε ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀπὸ τῆς Ταγγέρης
μέχρι τῆς Κίνας, περιέγραψε δ' ἔπειτα τὰς περιηγή-
σεις αὐτοῦ. Περί δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβουλφέδα ἐπε-
χείρησεν ὁ μέγας Ἑνετὸς Μάρκος Πῶλος, ὁ Ἡρόδοτος
τοῦ Μεσαίωνος, μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὡς πρέσβευς
τῆς δημοκρατίας, τὴν ὁδοιπορίαν αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐ-
λὴν τοῦ Μογγόλου αυτοκράτορος Κουβλαὶ Χάν. Τυχῶν
δὲ παρ' αὐτῷ εὐνοίας, καὶ μεγάλως τιμηθεὶς, τὸν συν-
ώδευσεν ἐκστρατεύοντα πρὸς κατάκτησιν εἰς τὴν Κίναν,
διήλθε τὴν Μογγολίαν, Κίναν καὶ τὸ Τιβέτ, ἔτι δὲ τὴν
Νότιον Ἀσίαν μέχρι τοῦ Πεγού, καὶ μετὰ 26 ἐτῶν
διατριβῆν ἐν Ἀσίᾳ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπὶ
πλοίου ἐκ τῆς Κίνας διὰ τῶν Φιλιππίνων, Μολούκκων
καὶ Σουνδαίων νήσων, ἐν ἔτει 1298. Ὀλίγον δὲ μετὰ
ταῦτα ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Γενοατῶν, καὶ αἰχμάλ-
ωτος ὢν συνέγραψε τὴν περιήγησιν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἐ-
πιγραφὴν Θαύματα τοῦ κόσμου (mirabilia mundi).
Παρέχει δὲ τὰς πρώτας περὶ τῆς Ἰαπωνίας (Ζιπαγγού)
εἰδήσεις· εἰς δὲ τὸ Πεγού ἔμαθε καὶ τὸ ὄνομα τῆς πρὸς
Δ. Ἰνδικῆς, καὶ εἶνε ὁ πρῶτος, ὅστις ὀνομάζει τὴν
Βαγγάλαν, ἣν οὖν τὴν *Βεγγάλην*.

Ἐν τοσοῦτῳ δὲ ἀπεμαράνθη τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦ-
μα τῶν ἐμπορικῶν δημοκρατιῶν τῆς Ἰταλίας διὰ τῶν
κατακτήσεων τῶν Τούρκων εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἀ-
σίαν· ἀντικατέστησαν δ' αὐτοὺς οἱ Πορτογάλοι καὶ

Ἴσπανοί. Τὴν δὲ κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ἣν ἤδη εἶχεν ὑποδείξει ὁ Μάρκος Πῶλος, εὔρε πρῶτος ὁ Πορτογάλος Ἰνφάντης Ἐρρίκος ὁ θαλασσοπόρος (1394—1460), μέγας μάγιστρος τοῦ τάγματος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ εἰσοδήματα μετεχειρίσθη πρὸς σκοπίμως διευθυνομένας ἀνακαλύψεις. Ὑπῆρξε δ' οὕτω θεμελιωτὴς τοῦ μεγάλου τῆς Πορτογαλίας ἀποικιακοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον διεδόθη καθ' ἅπασαν τὴν Ἰνδικήν. Διὰ τοῦ πολλοῦ δ' αὐτοῦ ζήλου ἐπεξετάθησαν μάλιστα αἱ περὶ τῆς Ἀφρικῆς γνώσεις ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἰς διάστημα 500 γεωγρ. μιλ. ($3710 \times^{\mu}$.) Κυριευθείσης δὲ ἤδη τῆς Κεῦτας (Σέπτας) τὸ 1415, οὔσης τότε τόσον ἐπικινδύνου πρὸς τὴν Πορτογαλίαν, ὅσον ἄλλοτε ἡ Καρχηδῶν πρὸς τὴν Ρώμην, ἐπετελέσθη τὸ 1434 ὁ περίπλους τοῦ ἀκρωτηρίου Βογιαδώρου· ἐγένοντο δ' ὡσαύτως κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἐρρίκου καὶ αἱ θαλασσοπορίαι τοῦ Βενετοῦ Ἀλοίζου Δακαδαμόστου (1455—56), ὅστις προέβη μέχρι τῶν Βισσαγοσειῶν νήσων. Ὁ δὲ Πορτογάλος Βαρθολομαῖος Διάζος ἔφθασεν ἔπειτα τὸ 1486 εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος.

Νέα δὲ μεγάλη ὡς πρὸς τὴν γεωγραφίαν ἐποχὴ (ἢ τῶν νέων χρόνων) ἤρχισεν, ὅταν ὁ Βίσκος Δεγάμας διέπλευσε τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, τῇ δὲ 22 Μαΐου 1498 προσωρμίσθη ὁ στόλος αὐτοῦ εἰς τὴν Καλικούτην ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Μαλαβάρης· Κολόμβος δὲ ὁ Γενοάτης, θελήσας ὡσαύτως νὰ εὔρη κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀνατ. Ἰνδίας πλέων πρὸς δυσμὰς, προσωρμίσθη μετὰ

τρίμηνον πλοῦν, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492, εἰς τὴν *Γουαγαράνην*, μίαν τῶν Βαχαμαίων νήσων· κατὰ δὲ τὸν δεύτερον αὐτοῦ πλοῦν ἀνεκάλυψεν ἐκ τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν τὴν *Δομίρικαν*, κατὰ τὸν τρίτον τὴν *Τρινιτάτην* καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀρινόκου ποταμοῦ, καὶ εἰς τὸ τέταρτον τὸ ἀκρωτήριο Κατοχὴν μετὰ τῶν παραλίω τῆς ἠπειροῦ.

Τὸ δὲ 1519 ἔπλευσεν ὁ Πορτογάλος *Μαγελχάειος* (Μαγελλάνος) πρὸς τὰ νότια τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὴν διεύθυνσιν, ἣν πρὸ αὐτοῦ εἶχε διαγράψῃ ὁ Ἀμέρικος Βεσπούκκης, καὶ εὗρεν εὐτυχῶς διὰ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντος Μαγελλανικοῦ πορθμοῦ (τοῦ Μαγελχάεντος) καὶ διὰ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ τὴν πρὸς τὰς Ἀν. Ἰνδίας κατὰ θάλασσαν ὁδόν. Οὗτος εἶνε ὁ πρῶτος μέγας τῆς γῆς περίπλους.

Ἀκαταπαύστως δὲ νῦν ἐξέτειναν οἱ Ἴσπανοὶ τὰς κατακτήσεις αὐτῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Καὶ τὸ μὲν 1521 ἀνεκάλυψε καὶ κατέκτησεν ὁ Φερδινάνδος Κορθέσιος τὸ *Μεξικόν*, τὸ δὲ 1536 ἐκυρίευσεν ὁ Φραγκῖσκος Πιζάρρος τὴν *Περούϊαν*· ὡσαύτως δ' ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ ἡ *Καλιφορτία*. Τὸ δὲ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν βορειότατον μέρος τῆς Ἀμερικῆς πρὸ ἑκατονταετηρίδων ἤδη εἶχεν ἀνακαλυφθῆ ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἰσλανδίας ὁ Ἐρρίκος Ραούδης εἶχε φθάσῃ τὸ 982 εἰς τὴν Γροιλλανδίαν· εἰς δὲ τὰ δυτικὰ παράλια αὐτῆς μέχρι τῆς 72 μοίρας τοῦ πλάτους ἵδρυσαν οἱ Ἴσπανοὶ ἀποικίας, αἵτινες μέχρι τοῦ τέλους τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος διετέλουν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῆς

Εὐρώπης. Ἐπειτα ὅμως μέχρι τοῦ 1721, ὅτε ὁ ἱερα-
 πόστολος Ἰωάννης Ἐγγέδης ἀνεκάλυψε πάλιν τὰ δυτικά
 παράλια τῆς Γροιλλανδίας, ἣτον ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ
 πάγων. Ἦδη δὲ τὸν 17 αἰῶνα ἀμαμάτως ἀπεπειρῶντο
 νὰ εὕρωσι πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀμερικῆς συγκοινωνίαν με-
 ταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ ὁ
 Οὐδσων ἀνεκάλυψε τὸ 1610 τὸν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομα-
 σθέντα Οὐδσῶνιον πορθμὸν καὶ κόλπον· ὁ δὲ Βαρφῆνος
 τὸ 1616 τὸν ἐπώνυμον αὐτοῦ κόλπον. Ἀλλὰ μόλις
 τὸν 19 αἰῶνα μετὰ κινδυνωδεστάτας τῶν Ἀγγλων
 θαλασσοπόρων ἐπιχειρήσεις ἀνεκαλύφθη ἡ ΒΔ. αὐτοῦ
 διάβασις. Τὸ 1819 ἔφθασεν ὁ Πάρρυς διὰ τοῦ Λαγ-
 καστρείου καὶ Βαρροβείου πορθμοῦ εἰς τὴν νῆσον Μελ-
 βίλλην, καὶ δέκα ἔτη βραδύτερον ἀνεκάλυψεν ὁ νεώτε-
 ρος Ρόσσιος εἰς τὴν χερσόνησον Βοωθίαν Φέλικα τὸν
 μαγνητικὸν Βόρειον πόλον. Δυστυχῆς δ' ὑπῆρξεν ὁ τὸ
 1845 ὑπὸ τοῦ Φραγκλίνου γενόμενος πλοῦς. Καὶ δέκα
 ἑννέα μὲν ἀποστολαὶ ἔγειναν κατὰ τὰ ἔτη 1849—
 1854, ὅπως εὐρεθῶσι τὰ ἴχνη τῶν γενομένων ἀφάν-
 των· μόλις ὅμως κατὰ τινα τελευταῖον πρὸς ἀνακάλυ-
 ψιν πλοῦν ὑπὸ τὸν Κλιρκόκιον τὸ 1859 ἐπληροφορή-
 θησαν μετὰ βεβαιότητος εἰς τὴν νῆσον τοῦ βασιλέως
 Γουλιέλμου περὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἰούλ. τοῦ 1847 συμ-
 βάντος θανάτου τοῦ Φραγκλίνου. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ
 κατὰ τὸ 1850 ὁ Μικλούρης, εἰσχωρήσας ἀπὸ τοῦ Βε-
 ριγγείου πορθμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Βορείου πόλου
 διέπλευσε πρὸς τὰ βορειοδυτικά. Τὴν σήμερον προσπα-
 θοῦσι νὰ διερευνήσωσι καὶ ἀνακαλύψωσι τὴν ἀρκτῶν

Κεντρικὴν χώραν. Ἀποστολαὶ δὲ γενομέναι πρὸς τὸν Βόρειον πόλον τὸ 1869 καὶ 1870 προεβίβασαν σπουδαίως τὰς περὶ τῶν πολικῶν χωρῶν γνώσεις πρὸς Ἀνατ. τῆς Γροιλλανδίας. Νέαι δ' ἀποστολαὶ ἐξηκολούθησαν καὶ καθ' ἑκάστην γίνονται, ὅπως προχωρήσωσι πρὸς τὸν Βόρειον πόλον, βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ κόλπου καὶ τῆς ἐν τῇ θαλάσῃ τῆς νήσου *Νοβάγια Σεμιλλίας* ἀλιείας (ἴδ. τὸν Πίνακα τῆς Ῥωσσίας).

Ὡς πρὸς δὲ τὴν διερεύνησιν τῶν Ἰσημερινῶν χωρῶν τῆς νέας ἡπείρου νέαν ἤρχισαν ἐποχὴν αἱ εἰς τὴν Ἀμερικὴν περιηγήσεις τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου *Ἀλεξάνδρου Οὐμβόλδου* εἰς τὰ ἔτη 1799—1804, καὶ ἡ περὶ αὐτῶν μεγάλη αὐτοῦ συγγραφὴ.

Καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα δὲ τῆς Ἀφρικῆς κατώρθωσε νὰ προχωρήσῃ κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα τῶν Ἀγγλῶν καὶ Γερμανῶν ὁ ἐπιστημονικὸς ζῆλος. Ἦδη δὲ τὸ 1795 εἶχε φθάσῃ ὁ *Μοῦγγος Πάρκος* εἰς τὸν Νίγρον ποταμόν. Μεγάλα δ' ἀποτελέσματα ἔφερεν ἔπειτα τὸ 1849 ἡ παρὰ τοῦ Ἀγγλοῦ *Ριχάρδωνος* (ἀποθ. τὸ 1851 πλησίον τῆς Κούκας) καὶ τῶν Γερμανῶν *Βάρθου* καὶ *Ὁβερβέγη* (ἀποθ. τὸ 1852 εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Τσάδης) γενομένη ἐπιχειρήσεις. Ὁ Βάρθος ἔφθασεν εὐτυχῶς εἰς Τιμβουκτού, τὴν περιφημοτάτην τῆς ἐνδοτέρω Ἀφρικῆς πόλιν, καὶ τὸ 1855 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην. Καὶ ἐφονεύθη μὲν ὁ ἐν τῷ Σουδάν διάδοχος αὐτοῦ διδάκτωρ *Φόγελ* τὸ 1856 εἰς τὴν χώραν Βαδαί, ἀλλ' ὁ ἐκ Βρέμης *Γερχάρδος Ρόλφς* ἐπέξετεινε καὶ ἐτελειοποίησε τὰ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐρευνητῶν γνωσθέντα

(1863—1867)· ὑπῆρξε δ' ὁ πρῶτος Εὐρωπαϊὸς, ὅστις διῆλθε τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς μεγάλης Σύρτιος (Τριπόλεως) μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας (Λάγου). Τὸ δὲ 1873 ὁ ἐκ Κολωνίας διδάκτωρ *Ναχτιγάλ*, διερευνήσας τὴν Σαχάραν νοτιανατολικῶς τοῦ Φεζάν καὶ τὰς βορειανατολικῶς καὶ νοτιανατολικῶς τῆς Τσαάτης λίμνης κειμένης χώρας (1869—1873), ἔφθασεν εὐτυχῶς εἰς τὸ Βαδαί, καὶ τέλος ἦλθεν εἰς τὸ Κάιρον διὰ τοῦ Φόξ καὶ Κορδοφάν. Ἐν ἔτει δὲ 1855 οἱ Γερμανοὶ ἱεραπόστολοι *Ερχάρδος* καὶ *Κράπφος* ἔλαβον κατὰ πρῶτον γνῶσιν τῆς μεγάλης λίμνης Οὐκερέβης (Βικτωρίας Νυάνζας), εἰς τὴν ὁποίαν τὸ 1858 ἔφθασαν πραγματικῶς οἱ Ἕλλησι *Βούρτων* καὶ *Σπέκης*· ὑπὸ δὲ τοῦ τελευταίου, εἰς δευτέραν περιήγησιν ἐν ἔτει 1863, ἀπεδείχθη ἡ τέως εἰκαζόμενη σύνδεσις τοῦ Νείλου μετὰ ταύτης καὶ ἄλλων λιμνῶν καὶ ὑπὸ τοῦ *Σαμουήλ Βακέρου* μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθείσης *Μουντάρης λίμνης* (Νυάνζας τοῦ Ἀλβέρτου). Ἦδη δ' ἐν ἔτει 1862 ὁ βαρῶνος *Δέκκεν*, ὁ διδάκτωρ *Κέρστεν* καὶ ὁ Ἕλλησι *Θόρνστων* εἶχον ἀναβῆ τὴν διπλὴν κορυφὴν τοῦ *Κιλιμὰ Νιδσχάρου* (τὰ τοῦ Πτολεμαίου χιονοσκεπῆ ὄρη τῆς Σελήνης εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου) εἰς ὕψος 13,176 π., ὑπελόγησαν δὲ τὴν κυρίαν κορυφὴν ὕψους 18,827 π. Καὶ ἐφρονεῦθη μὲν εἰς τὴν χώραν τῶν Σωμαλίων ὁ *Δέκκεν* τὸ 1865, κατεβλήθη δ' ἐν ἔτει 1873 ὑπὸ τῶν ἀδιηγῆτων ταλαιπωριῶν ὁ ἐκ τῶν νοτίων πρὸς τὴν χώραν τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου σπεύδων, πολμηρῶς δὲ καὶ θαυμασιῶς ἀντέχων ἐρευνητῆς τῆς νοτίου Ἀφρικῆς δι-

δάκτωρ *Λιβιγέτονης*, ἀφοῦ ἐπεχείρησε νέαν ἐρευνητικὴν πορείαν πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς *Ταγγανείκας* λίμνης, ἦν αὐτὸς ἀνεκάλυψε καὶ ἐπανειλημμένως ἐπεσκέφθη· ἀλλ' ὅμως ἀνεῦρε δυτικὴν ἐκ τῆς *Ταγγανείκας* λίμνης ἐκροὴν (ἀναμφιβόλως φερομένην πρὸς τὸν ποταμὸν *Κόγγον*) ὁ *Καμέρων*· ἔφθασε δ' αἰσίως ὁ περιηγητὴς οὗτος τὸ 1875 εἰς τὴν πρὸς Δ. παραλίαν. Τοῦναντίον δὲν ἐξεπληρώθησαν ἄχρι τοῦδε αἱ προσδοκίαι τῆς κατὰ παρόρμησιν τοῦ ἐν Βερολίῳ καθηγητοῦ *Βαστιανοῦ* περὶ τὸ τέλος τοῦ 1872 ἰδρυθείσης «*Γερμανικῆς ἐταιρίας πρὸς ἐρεύνησιν τῆς Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς.*» *Ναυαγησάσης* δὲ τῆς κυρίας ἀποστολῆς ἕνεκα τῆς ἀπιστίας τῶν ὁδηγῶν καὶ τῆς Φετιστικῆς δεισιδαιμονίας τῶν αὐτοχθόνων, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὁ διδάκτωρ *Γυσσφέλδης* ἐκ τῆς ἐν τῇ *Κάτω Γουίνεα* παραλίας τοῦ *Λοάγγου*, ἔνθα εἶχεν ἰδρυθῆ σταθερὸς σταθμὸς ἐν *Τσιντσισχω* πρὸς βορρᾶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Κόγγου*. Τὸ δὲ 1877 ὁ δαπάνη ἡμερηίδος τοῦ *Λονδίνου* εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς ἀποσταλεῖς *Στάρλεϋ* ἀνεκάλυψεν ὅτι *Κόγγος* καὶ *Λουαλάβας* εἶνε τὸ αὐτό. — Ὑπὸ δὲ τοῦ ἀκαταπονήτου διδάκτορος *Σχβεϊνφούρθη*, προχωρήσαντος τὸ 1869 καὶ 1870 εἰς τὰς ἐν τῇ πρὸς δυσμὰς ἀνωτέρᾳ περιοχῇ τοῦ *Νεῖλου* χώρας τῶν *Νιάμ Νιάμ* *Καννιβάλων*, ἐπέβεβαιώθη μεταξὺ ἄλλων καὶ ἡ ὑπαρξίς νάννων τινῶν ἀνθρώπων, τῶν Ἀκκαίων. Οὗτοι δέ, ὅπως καὶ ἄλλοι τῆς ἐνδοτέρας Ἀφρικῆς λαοί, ἀνάστημα ἔχοντες κατώτερον τοῦ μετρίου, ἔτι δὲ οἱ *Βοῦσχοι*, νεωστὶ (1864 — 1866) ἐπιμελέστατα

περιγραφέντες ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Γουστάβου Φριτ-
σχίου, ἰδρυτοῦ τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς τῶν δια-
φόρων σχέσεων τῶν λαῶν τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, εἶνε
πιθανῶς διασκορπισμένα λείψανα τῶν ἀρχεγόνων τῆς
μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς κατοίκων. Αὐτοῦ προσέτι διη-
ρεύνησεν ὁ Κάρολος Μάουχ τὰς κατὰ μέγα μέρος ἀ-
γνώστους εἰσέτι χώρας τοῦ ποταμοῦ Ὀράνγη πρὸς
βορρᾶν μέχρι τοῦ Ζαμβέζη (1865—1872), καὶ ἀνε-
κάλυψε τὰ ἀξιοθέατα ἐρείπια τοῦ Ζιμβάβου, τοῦ νο-
μιζομένου Ὀφίρ τῆς Πάλαιας Γραφῆς.

Καὶ τῶν Ἰμαλαίων δὲ οἱ διάφοροι τόποι κατὰ τὰς
τελευταίας δεκαετηρίδας ἐπιστημονικῶς διηρευνήθησαν,
πρὸ πάντων ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Σχ.λαγοτβεϊτῶν τὸ
1854 μέχρι τοῦ 1858· ἐν ᾧ οἱ Ῥῶσοι, προσλαμβάνον-
τες καὶ Γερμανοὺς ἐρευνητάς, ἐργάζονται ἀδιακόπως
πρὸς διερεύνησιν ἔνθεν μὲν τῆς Ἀνατολικῆς Σιβιρίας
μέχρι τῆς Κορέας καὶ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης, ἐτέ-
ρωθεν δὲ τῶν χωρῶν τοῦ Καυκάσου, τῶν Κιργισίων
ἐρήμων πεδίων (στεππῶν) καὶ τοῦ Χορασάν. Ἡ δ' ἔκ-
τε τῶν βορείων καὶ νοτίων συγχρόνως ἐπιχειρηθεῖσα
διερεύνησις τοῦ Θιανσχάν καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Τουρκι-
στάν, τοῦ ὑψηλοῦ ἐρήμου πεδίου (στέππης) τοῦ Παιμίρ
(τῆς « Ὀροφῆς τοῦ κόσμου »), κυρίως ὑπὸ τοῦ Ἀϋβάρ-
δου, ὅστις ἐννοεῖται εὖρεν αὐτόθι τέλος βίαιον (Αὔγ.
1870), ἀνήκουσι, μετὰ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν πηγῶν
τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἀρκτικῆς ζώνης, εἰς τὰς λαμπρο-
τάτας γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν νὰ
δείξωμεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ἡ δὲ μεγάλη Νότιος χώρα (terra australis), περὶ τῆς ὁποίας ἐνόμιζον ὅτι κεῖται περὶ τὸν νότιον πόλον, ὡς ὁ παλαιὸς κόσμος περὶ τὸν βόρειον πόλον, ἀνεκαλύφθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν τὴν 17 ἑκατοντ. (1619). Τὸ δὲ 1642 περιέπλευσεν ὁ Ἄβελ Τάσμαν τὴν νῆσον *Bār Δεισμαρλαρδίαρ* ἀνακαλύψας καὶ τὴν *Νέαρ Ση.λαρδίαρ*. Ἐπειτα δὲ διεκόπησαν αἱ ἀνακαλύψεις μέχρι τῶν μεγάλων περιηγήσεων τοῦ Ἄγγλου Ἰακώβου Κῶκ ἀπὸ τοῦ 1768 μέχρι τοῦ 1779, καθ' ὃ ἔτος ἐσφάγη εἰς τὸ Χαβαίνιον· τὸ δὲ 1788 ἐθεμελιώθη τὸ Σιδνέϊον. Τὸ δ' ἐπὶ τῶν ἐνδοτέρων τῆς ἡπείρου ἐπικείμενον σκότος διεσκεδάσθη κατὰ πρῶτον διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1815 γενομένων Ἀγγλικῶν καὶ Γερμανικῶν ἀποστολῶν. Μόνον ἀπὸ τοῦ 1842—1858 ἔγειναν 29 πρὸς ἀνακαλύψεις θαλασσοπορίας. Καὶ διηρέυνησε μὲν ὁ Γερμανὸς Λεϊχάρδος τὸ 1844 τὴν Ἀνατολικὴν καὶ βόρειον παραλίαν μέχρι τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς Καρπενταρίας, καὶ συνέλαβε κατόπιν τὸ πολμηρὸν σχέδιον νὰ διαβῆ ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς εἰς τὴν Δυτικὴν, ἔγεινεν ὁμως ἄφαντος τὸ 1848 (;) εἰς τὴν ἔρημον. Τούναντίον δ' ἐπέτυχεν ὁ Ἄγγλος Στουάρτος νὰ διαδράμῃ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν ἐκ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν ἐν ἔτει 1862. Αἱ δ' εἰς τὴν δυτικὴν Αὐστραλίαν ἐκδρομαὶ τοῦ Φορρεστίου (1869—1871) οὐδὲν μὲν ἐπέχυσαν φῶς περὶ τοῦ ἂν ὁ Λεϊχάρδος ἐσώζετο, διεβεβαίωσαν ὁμως ὅτι ἡ πεδινή καὶ ἄγονος χώρα εἶνε πλήρης ἀλμυρῶν ἐλῶν, δασωδῶν θάμνων καὶ φυτῶν ἐπικοινωνούντων πρὸς

ἄλληλα (σκούβων), ἐκτείνεται δὲ πορρωτέρω ἔτι πρὸς Ἀνατολάς. Ἐκλείπει δὲ καθ' ἑκάστην πλειότερον ἢ ἐλπίς νὰ εὗρωσιν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἠπείρου ὄρη καὶ ρέοντα ὕδατα, καὶ ἀφοῦ ὁ ἐν ἔτει 1872 εἰς μῆκος 390 Γεωγρ. Μ. λαβὼν τέλος κατὰ γῆν τηλεγράφος ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Αὐγούστας παρὰ τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ Σπεγκερσιού κόλπου μέχρι τοῦ λιμένος Δαρβίνου εἰς τὴν βόρειον Αὐστράλιαν, συμπίπτων δὲ σχεδὸν μὲ τὴν ὁδὸν τῆς περιηγήσεως τοῦ Στουάρτου, προεκάλεσε μετ' ὀλίγον πολλὰς ἐκδρομὰς πρὸς τὸ μέχρι τοῦδε τοσοῦτον παραμεληθὲν δυτικὸν ἡμισυ τῆς Αὐστραλίας.¹ Οὕτω δ' ἡ Αὐστράλια, καὶ μετὰ τὰς νεωτάτας ἐρεῦνας, εἶνε ἠπειρος μονοτονωτάτη, πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ φύσις ἐφέρθη ὡς μητριὰ· μέγα δὲ ταύτης μέρος ἕνεκα τῆς χειρίστης τοῦ ἐδάφους ποιότητος εἰς πάντα χρόνον θέλει μένη ἀνεπίδεκτον καλλιιεργείας.

(1) Ὁ κατὰ γῆν τηλεγράφος χρησιμεύει κυρίως εἰς τὴν παγκόσμιον ἐπιμιξίαν καὶ τὰς συναλλαγὰς μεταξὺ τῶν Αὐστραλιακῶν ἀποικιῶν, τῶν ἐμπορικῶν τόπων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Μεσημβρινῆς Ἀσίας καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν μητροπόλεων. Ἀπὸ δὲ τοῦ λιμένος τῆς Αὐγούστας μέχρι τοῦ Φαλμούθ εἰς τὰ νότια τῆς Ἀγγλίας παράλια κεῖται κάλως μῆκος ἔχων 2,700 Γεωγρ. Μ.

Καὶ ὁ μὲν πρῶτος κάλως ἐρρίφθη τὸ 1850 μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας· μετ' ὀλίγον δ' ἐβυθίσθησαν ἄλλοι πολὺ μακρότεροι· τὸ δὲ 1866 ἐπέτυχε μετὰ τετραπλῆν ἀπόπειραν νὰ τοποθετηθῇ ὁ μεταξὺ Ἰρλανδίας καὶ Βορείου Ἀμερικῆς κάλως. Τανῦν δ' ἐνεργούσιν ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης πέντε Ἀγγλικοὶ κάλω καὶ εἷς Γαλλικός.

ΑΣΙΑ

[814,000 □ Μ. μετὰ περίπου 831 ἑκατομμ. Κτ.].

Τοποθεσία. Ἡ Ἀσία (1,150 Μ. μακρὰ καὶ 1,300 Μ. πλατεῖά) κεῖται ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τῆς Εὐρώπης κυρίως ἐν ὅλῳ· μετὰ δὲ τῆς Ἀφρικῆς ἐνοῦται διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ (πλατεὸς 15 Μ.) καὶ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλιακῆς ἡπείρου διὰ σειρᾶς νήσων. Ποικιλωτάτην δ' ἔχουσι διαμόρφωσιν, ὅπως καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ (ἢ Ἰσπανικῇ, Ἰταλικῇ καὶ Ἑλληνικῇ χερσονήσος), τὰ πρὸς νότον μάλιστα εἰς τὰς τρεῖς ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ περικλυζομένας χερσονήσους· εἰς δὲ τὰ Ἀνατολικά ὑπάρχουσιν ὡσαύτως τρεῖς χερσονήσοι, ἡ Κορέα, Καμτσάτκα καὶ Τσουκτσένη· ἐνῶ πρὸς Δ. μία μόνη μετρίου μεγέθους εἶνε, ἡ Μικρὰ Ἀσία.

Ὄρη. Μέγα ὄροπέδιον φέρεται ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ, ἐκτεινόμενον κατὰ πλάτος πρὸς Ἀν., καὶ διαιρεῖται εἰς τὴν μεγαλητέραν καὶ ὑψηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς πρὸς Ἀνατολὰς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν μικροτέραν καὶ χαμηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς πρὸς Δυσμὰς Ἀσίας. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ὀρίζεται πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Ἰμαλαίων (Ἰμαος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ Ἡμωδὰ ὄρη), πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς ὄρεινῆς χώρας τοῦ Τουρκιστάν, πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἀλταίων καὶ τῆς Σαουρικῆς ὄρεινῆς χώρας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Μαρδσχοῦ-

ρικῆς καὶ Συρικῆς ὄρεινῆς χώρας· μετ' αὐτῆς δὲ συνδέεται ΒΑ. μὲν ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Καυκάστικας, πρὸς Ν. δὲ ἡ ἄλυσις τῶν ὄρεων τῆς πρὸς Ἀρ. Ἰνδικῆς. Διὰ δὲ τοῦ Ἰνδοκούχου (Παροπάμισος ἢ Ἰνδικὸς Καύκασος) προστίθεται εἰς τὴν πρὸς Ἀνατολὰς ὄρεινὴν χώραν ἢ πρὸς Δυσμὰς Ἀσία. Ταύτης δὲ πάλιν τὸ μεγαλύτερον πρὸς Ἀνατολὰς ἡμισυ, τὸ ὄροπέδιον τοῦ Ἰσάν συνδέεται διὰ τῆς ὄρεινῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας μετὰ τοῦ μικροτέρου πρὸς Δ. ἡμίσεος, τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ συνάπτεται πρὸς Β. μὲν μετὰ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Ν. δὲ μετὰ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Συρίας. Ἀποχωρισμένοι δὲ ὑφῴνται πρὸς Ν. τὸ ὄροπέδιον τοῦ Λεκανὸς καὶ ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ἀραβίας.

Ποταμοί. Ἀπὸ τῶν ὄρεων τούτων πηγάζουσιν οἱ πρὸς τὰς χαμηλὰς χώρας ῥέοντες ποταμοί. Ἐκ τούτων ἔξ μὲν διευθύνονται πρὸς Ν., ὁ Ἰραβάδης, Βραμαπούτρας, Γάγγης, Ἰνδὸς (χυνόμενοι εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν), Τίγρις καὶ Εὐφράτης (χυνόμενοι εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον)· δύο πρὸς Δ. εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην (κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἡμαρτημένως εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν), ὁ Ἀμούρ ἢ Γίχων (Ὡξος τὸ πάλαι) καὶ ὁ Σίρ (Ἰαξάρτης)· τρεῖς πρὸς Β. ὁ Ἄλως (Κισιλ Ἰρμάκ, χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον) ὁ Ὄβης, Γερισῆς καὶ Λέρας· καὶ τρεῖς πρὸς Ἀν. ὁ Ἀμούρ, Χοάγγος καὶ Γιαρσεκιάγγης.

Πεδιᾶδες. Ἡ πεδινὴ Ἀσία (284,000 □ Μ.) διαίρεται εἰς ἅ ἐκ φύσεως ἀπ' ἀλλήλων χωριστοὺς τόπους. Καὶ τέσσαρες μὲν αὐτῶν φέρονται πρὸς τὸν Ὠκεανόν· ἡ

χαμηλή χώρα τῆς Συριακῆς, ἢ τῆς Ἰνδοκίνας μεταξύ τοῦ Τογγείου καὶ Σιαμικοῦ κόλπου, ἢ τοῦ Ἰνδοστὰν καὶ ἢ Συριακῆ μετὰ τῆς Ἀραβικῆς· ἢ δὲ τῆς Σιβηρίας χαμηλὴ χώρα ἐκτείνεται καθ' ὅλον τὸ μῆκος ἔμπροσθεν τῆς ὑψηλῆς κεντρικῆς χώρας, ἐνῶ ἡ χαμηλὴ χώρα τοῦ Τουράν (ἢ Βουχαρική πεδιάς), περὶ τὴν Ἀράλην λίμνην, ἀνήκει παντάπασιν εἰς τὸ μέσον.

Θάλασσα, κόλποι καὶ πορθμοί. Πρὸς Β. μὲν εἶνε ἡ Βόρειος Παγωμένη θάλασσα (Ἐπερβόρειος ἢ Σκυθικὸς ὠκεανός), πρὸς Ἀνατολὰς ὁ Μέγας ὠκεανός (Ἐφῶς), πρὸς νότον ἡ Νοτίη θάλασσα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τῆς ὁποίας μέρη εἶνε ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Ἰνδικῆς, καὶ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα (Ἐρυθραῖος Πόντος) μεταξύ τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς πρὸς δυσμὰς Ἰνδικῆς μετὰ τοῦ Περσικοῦ καὶ Ἀραβίου κόλπου, ὅστις πάλιν τελευταῖος διαιρεῖται πρὸς Β. εἰς τὸν Αἰλιανίτην (μυχόν) καὶ Ἡρωοπολίτην. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Γεδρωσίας κεῖται ὁ Βαρυγαζηνός (τῆς Καμβοῦης). Πρὸς Δ. δὲ κεῖται ἡ Μεσόγειος θάλασσα (ἢ Ἐσω θάλασσα, ἢ Ἐρτός θάλασσα), μέρη τῆς ὁποίας εἶνε τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ὁ Ἑλλησπορτός (Δαρδανέλλια), ἡ Προπορτις (θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ), ὁ Θρακικὸς Βόσπορος (στενὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως), ὁ Εὐξείνιος Πόντος, (κατ' εὐφημισμὸν), πρότερον Ἀξένος ὀνομαζόμενος ἕνεκα τῶν θυελλῶν, πειρατῶν καὶ ἀγρίων κατοίκων (τανῦν Μαύρη Θάλασσα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Μεσόγειον, ἣν οἱ Ἀραβες γεωγράφοι Λευκὴν θάλασσαν καλοῦσι), ὁ Κιμμερικὸς Βόσπορος (πορ-

θμός τοῦ Κάρφα ἢ Γενικαλέ), ἡ *Μαιωτικὴ λίμνη* (τανῦν Ἀζοφικὴ θάλασσα). Μάλιστα δὲ λόγου ἄξια ἐν Ἀσίᾳ εἶνε ἡ *Κασπία* ἢ Ἰρκαρία θάλασσα, ἡ μεγίστη τῶν λιμνῶν τῆς γῆς, συναπτομένη πιθανῶς ἄλλοτε μετὰ τῆς Ἀράλης λίμνης· διὸ καὶ δὲν ἀναφέρεται ἡ τελευταία ὑπὸ τῶν ἀρχαίων.

Πληθυσμὸς καὶ θρησκείαι. *Κλίμα.* Ἐκ τῶν 831 ἑκατομμ. τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ κατοικοῦσιν εἰς τὰ βόρεια καὶ ἀνατολικά, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐρυθρόφαιον *Μογγολικὸν* τύπον, τὰ δὲ $\frac{2}{5}$ εἰς τὰ νότια καὶ δυτικά, ἀνήκοντα εἰς τὴν *Καυκασίαν* φυλὴν· $\frac{1}{4}$ δὲ ἑκατομμ. *Μαλαῖοι* κατοικοῦσιν εἰς τὴν *Μαλάκκαν* καὶ τὰς *Σινικὰς* νήσους. Ἐκ τῶν κατοίκων τούτων τὰ $\frac{4}{5}$ εἰσέτι εἶνε *εἰδωλολάτραι*, 18 ἑκατομμ. *Χριστιανοί*, 80 ἑκατομμ. *Ἰθωμαιοὶ* καὶ $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. *Ἰουδαῖοι*. Τὸ δὲ κλίμα τῆς Ἀσίας εἶνε ποικιλώτατον· καθ' ὑπερβολὴν ψυχρὸν εἰς τὰ βόρεια κατὰ λόγον τοῦ πλάτους· ψυχρὸν εἰς τὸ μέσον, ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῶν ὀρέων· καὶ θερμώτατον πρὸς Ν.

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

(Ἀνατολή, Levante).

[34,000 □ Μ., 17 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ 10,000 □ Μ. μεγάλη χερσόνησος *Μικρὰ Ἀσία* (Asia Minor) εἶνε πεδιάς ὑψηλὴ 4,000^π, περιστοι-

χιζομένη δ' ἐν μέρει ὑπ' ὄφρυος ὀρέων· πρὸς βορρᾶν δὲ ταπεινοῦται. Καὶ ἡ μὲν πρὸς Ν. ὄφρυς τῶν ὀρέων, ὁ Ταῦρος, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ἄνω Τίγριδος· ἐπὶ δὲ τῆς ὑψηλῆς χώρας εὐρίσκονται σειραὶ ὀρέων καὶ ὄρη κατὰ μόνας· ἐκ τούτων δὲ τὸ Ἄρδσχίς (Ἄργαῖος) ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ φθάνει μέχρι 13,300 ^π. ὁ δὲ ποταμὸς Ἄλως (Κισιλ Ἰρμάκ) διαιρεῖ τὸν τόπον εἰς δύο ἡμίσεια μέρη.

Τὴν Μικρὰν Ἀσίαν συνδέει μετὰ τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς ὑψηλῆς Περσικῆς χώρας ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ἀρμενίας, ἐνθα ἔχουσι τὰς πηγὰς αὐτῶν οἱ ποταμοὶ Εὐφράτης, Τίγρις, Κῦρος καὶ Ἀράξης. Ὁ δ' ἐν Ἀρμενίᾳ στρόγγυλος κῶνος τοῦ Ἀραράτ φθάνει μέχρι 16,000 ^π.

Ἐκ τῶν δύο δὲ ποταμῶν, τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος, ὁ πρῶτος γεννᾶται ἐκ δύο ρυάκων προερχομένων ἐκ πηγῶν τῆς Ἀρμενίας· κάτωθεν δὲ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Ἐρζερούμης προσπλησιάζει μίαν ὥραν περίπου εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Τίγριδος, μεθ' οὗ σχηματίζει μέχρι τοῦ Βαγδατίου τὴν χώραν τῶν ἐρήμων πεδίων (στεππῶν) Μεσοποταμίαν (τὴν Ἀλδσχεσίαν, ἥγουν νησιωτικὴν χώραν). Ἀπὸ δὲ τοῦ Βαγδατίου ἐκτείνεται μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν, ὧν εἶνε κατακάθισμα, ἡ πεδιάς τοῦ σημερινοῦ Ἰράκ Ἀραβί (ἡ ἀρχαία Βαβυλωνία). Ἐνούμενοι δὲ κατόπιν οἱ δύο ποταμοὶ ἀποτελοῦσι τὸν Πασσιίγητα (Σχάτ Ἐλαράβ), χυνόμενον δι' ἑπτὰ βραχιόνων εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, 7 Μ. κάτωθεν τῆς Βάσρας.

Πρὸς Ν. δὲ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας, περικλειομένη ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς Ἀραβικῆς ἐρήμου, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουεζ ἢ στενὴ μὲν ἀλλ' ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Συρίας. Παραλλήλως δὲ πρὸς τὸ στενὸν τῆς παραλίας κρᾶσπεδον φέρεται ὁ Αἰβαρος (ἕγουν λευκὸν ὄρος, 9,000 π.) καὶ ὁ Ἀρτιλίβαρος μετὰ τοῦ ὑψηλοῦ Ἀερμών.

Α' ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἦτο πολὺ γνωστοτέρα εἰς τοὺς ἀρχαίους ἢ σήμερον· διὸ θέλομεν περιγράψῃ αὐτὴν κατὰ τὴν παλαιὰν διαίρεσιν, προσθέτοντες ὅσα τανῦν εἶνε ἀξιοσημεῖωτα.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία πρὸς Ἀν. μὲν ὠρίζετο ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας, ἀφ' ἧς ἐν μέρει ἀπεχωρίζετο διὰ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, νοτιανατολικά δὲ ὑπὸ τῆς Συρίας, ἀφ' ἧς ἀπεχωρίζετο διὰ τοῦ ὄρους Ἀμανοῦ. Οὐδέποτε δὲ ἀπετέλεσε κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ μίαν κυβέρνησιν, (ἀφοῦ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀγνοοῦσιν οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι), ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέκειτο εἰς τοὺς Πέρσας, κατόπιν δὲ εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ μετέπειτα εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς. Ἐκ πάντων δὲ τῶν αὐτόθι κατοικησάντων λαῶν οἱ Ἕλληνες εἶνε γνωστότατοι, ἰδρύσαντες πολυαριθμοὺς ἀποικίας εἰς τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Οἱ νῦν κάτοικοι. Τανῦν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κατοικοῦσι· 1) Ὁμολογοῦνται τοῦ Ἰσλαμισμού, ἕτοι Τούρκοι (9 ἑκατομμ.), νομάδες Τουρκομάννοι, τρόμος τῶν

καραβανίων, Κοῦρδοι (μέρος Ὀθωμανοὶ καὶ μέρος Χριστιανοί) καὶ Ἀραβες· οἱ δὲ Δροῦσοι εὐρίσκονται πρὸς Ν. τοῦ Λιβάνου· 2) Χριστιανοί, ἤτοι Ἑλληνας, κατοικοῦντες πάντα σχεδὸν τὰ παράλια καὶ πάσας τὰς νήσους (σχεδὸν 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ.). Ἀρμένιοι, Σύροι καὶ Μαρωῖται πρὸς Β. τοῦ Λιβάνου· 3) Ἰουδαῖοι· 4) Τσίγγανοι. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὑπάρχουσι καὶ Ἑλληνας ἀπομαθόντες μὲν τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ διατηροῦντες τὴν θρησκείαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν ὁμοειθῶν.

Κλίμα. Πολὺ ἐγκωμιάζουσιν οἱ ἀρχαῖοι τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς καὶ τὸ γλυκὺ κλίμα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Καὶ ὅμως εἰς μὲν τὰ μεσημβρινὰ παράλια συμβαίνοσι καύσωνες ἀνυπόφοροι, εἰς δὲ τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου πόντου πάσχουσιν ἐνίοτε οἱ ἄνθρωποι ἕνεκα τῆς μεγίστης ὑγρασίας. Ἀλλ' εἰς τὰ μεσόγεια ὁ καύσων μετριάζεται ἕνεκα τοῦ ὕψους τοῦ ἐδάφους, πρὸ πάντων δὲ τῶν ὀρέων, καθότι τινὰ εἶνε πάντοτε χιονοσκεπῆ.

Κόλποι. Κόλποι γνωστότατοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶνε· ὁ Ἀστακηρὸς (τοῦ Ἰσμιδ) εἰς τὴν Προποντίδα· ὁ Σμυρναϊκὸς ἢ Ἐρμειος εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Ἐρμου· ὁ Παμφύλιος (τῆς Ἀτταλείας) καὶ ὁ Ἰσσικὸς (τῆς Ἀλεξανδρέττας) εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Ὄρη. Κυριώτερα ἄλυσις τῶν ὀρέων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶνε· 1) ὁ Ταῦρος· ἐχρησίμει δ' οὗτος ἐπὶ Ῥωμαίων ἐπὶ τινα χρόνον ὡς σύνορον, διαιρῶν τὴν Ἀσίαν εἰς ἐντεῦθεν καὶ ἐπέκεινα τοῦ Ταύρου Ἀσίαν· καὶ τοι κυρίως Ταῦρος ἐκαλοῦντο τὰ ὄρη τὰ χωρίζοντα τὴν

Φρυγίαν καὶ Καππαδοκίαν ἐκ τῆς Παμφυλίας καὶ Κιλικίας· 2) Ἄντιταυρος, εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὄρος συν-
 απτόμενον ἔνθεν μὲν μετὰ τοῦ Ταύρου, ἐτέρωθεν δὲ
 μετὰ τοῦ Καυκάσου· 3) τὸ ὄρος Ἄμανός (Ἄλμαδάχ),
 διαχωρίζων τὴν Κιλικίαν ἀπὸ τῆς Συρίας· οὗτος μηκυ-
 νόμενος ἐνώνει τὸν Ταῦρον μετὰ τοῦ Λιβάνου· 4) Ἴδη,
 ὄρος τῆς Μυσίας, καθιερωμένον εἰς τὴν Μητέρα τῶν
 θεῶν (Κυβέλην) καὶ περίφημον διὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πά-
 ριδος, μετὰ τῶν ἀξιοσημειώτων κορυφῶν Κοτύλου, Φα-
 λάκρων καὶ Γαργάρων· ἐξ αὐτοῦ ἐπήγαζον ὁ Γρανικός,
 Σιμόεις καὶ Σκάμινδρος· 5) Ὀλυμπος (Κεχίχ Δάχ) εἰς
 τὴν Μυσίαν, Βιθυνίαν καὶ Παφλαγονίαν· τὴν δὲ περὶ αὐ-
 τὸν χώραν καλοῦσι πολλάκις Ὀλυμπιήν· 6) Ὀλγασ-
 σος (Κουσέτ ἔλ Γὰς) εἰς τὴν Παφλαγονίαν· 7) Μίμας
 εἰς τὴν χερσονήσον τῶν Κλαζομενῶν ἐν Λυδίᾳ· 8)
 Τρωῶλος (Βερκί ἢ Βουζ Δάχ), ὄρος τῆς Λυδίας ὑψηλόν,
 παράγον εἰς τοὺς κάτω λόφους περίφημον οἶνον· Ἐν-
 ταῦθα ἐπήγαζεν ὁ Πακτωλός, κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν
 ὁ Ἀπόλλων ἔδωκεν ὄτα ὄνου εἰς τὸν βασιλέα Μίδα·
 9) Σίπυλον (Σαμπουντζί Δάχ) εἰς τὴν Λυδίαν καὶ
 Φρυγίαν, καλούμενον καὶ Κεραυνός, καθὸ πολλάκις ὑπὸ
 κεραυνῶν πληττόμενον· Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς ποιητὰς ἡ
 Νιόβη μετεμορφώθη εἰς βράχον, φονευθέντων τῶν τέ-
 κνων αὐτῆς· 10) Μυκάλη, ὄρος περίφημον διὰ τὴν σύγ-
 χρονον τῆς ἐν Πλαταιαῖς νίκην, σχηματίζον δὲ χερσό-
 νησον προχωροῦσαν ἀπέναντι τῆς Σάμου καὶ λήγουσαν
 εἰς τὸ ἀκρωτήριον Τρωγίλιον· 11) Δίνδυμον (ἢ Δίνδυ-
 μα, Μοράδ Δάχ) εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατίαν, ἱερὸν

εἰς τὴν Κυβέλλην· ἐντεῦθεν ἐπήγαζεν ὁ Ἔρμος· 12) Ἀργαῖος (Ἄρδοσχίς), εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἐν τῶν ὑψηλοτάτων ὄρεων τῆς Ἀσίας, ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου, ὡς ἐλέγετο, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν· 13) Λάτμος, εἰς τὴν Καρίαν, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαιάνδρου. Αὐτόθι κατὰ τοὺς ποιητὰς ἡ Ἄρτεμις ἐπεσκέπτετο τὸν Ἐνδυμίωνα· 14) Φοῖνιξ, εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Καρίας· 15) Κράγος (Γαργαντὲ) εἰς τὴν Λυκίαν. Ἐνταῦθα ἐφαίνετο ἠφαιστειον· τοῦτο δ' ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Βελλεροφόντου δαμασθεῖσαν χίμαιραν.

Ποταμοί. Α'. Ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· 1) Θερμῶδων (Θερμέχ), ὀλίγου λόγου ἄξιος ποταμός, ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς ὑπὸ τῶν Ἀμαζόνων, ὡς ἐλέγετο, κατοικουμένης Θεμισκύρας, καὶ Ἴρις (Βῆρις ἢ Ἰεχίλ Ἐρμάκ)· ἀμφότεροι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Πόντου· 2) Ἄλυς (Κισίλ Ἰρμάκ), διερχόμενος τὴν Καππαδοκίαν καὶ Γαλατίαν, διαχωρίζων δὲ τὸν Πόντον ἀπὸ τῆς Παφλαγονίας· 3) Παρθένιος (Μπαρτέν), μεταξὺ τῆς Παφλαγονίας καὶ Βιθυνίας· 4) Σαγγάριος (Σακαριά), διερχόμενος τὴν Γαλατίαν καὶ Βιθυνίαν.

Β'. Ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Προποντίδα. 1) Ῥόνδακος ἢ Λύκος (Λουπαδί καὶ Μοχαλίτσι πλησίον τῶν ἐκβολῶν), μεταξὺ τῆς Βιθυνίας καὶ Μυσίας. Εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τούτου κατεστράφη ὁ Μιθριδάτης ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου τὸ 73 π. Χ.· 2) Γρανικός (Σαλατντερὲ) περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 334 πρώτην νίκην τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Γ'. Ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Αἰγαῖον· 1) Σιμόεις (Μεν-
τερὲ Σοῦ), μικρὸς ποταμὸς, περίφημος διότι ἔρρεε πλη-
σίον τῆς Τροίας, καὶ Κάϊκος (Καίκι, Γριμάλλι ἢ Βα-
χερτεχάι), ἀμφότεροι εἰς τὴν Μυσίαν· 2) Ἐρμος (Σα-
ραβάτ ἢ Κεδοῦς) καὶ Κάυστρος (Καῦστρ ἢ Κουτσοῦκ
Μεῖντέρ) εἰς τὴν Λυδίαν· 3) Μαϊάνδρος (Μεῖντέρ ἢ
Βουγιούκ Μεῖντέρ), πηγάζων ἐν Φρυγίᾳ καὶ χωρίζων ἐν
μέρει τὴν Λυδίαν ἐκ τῆς Καρίας.

Δ'. Ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Μεσόγειον. Ὁ Σάρος (Σεῦ-
χρὸν ἢ Ἀδανα) καὶ ὁ Πύραμος, ἀμφότεροι εἰς τὴν Κι-
λικίαν.

Παραπόταμα· 1) ὁ Λύκος (Κεῦλου Χισσάρ), χυνό-
μενος εἰς τὸν Ἴριν· 2) ὁ Ἄλυς, χυνόμενος εἰς τὸν ὀμώνυ-
μον ποταμὸν Ἄλυν· 3) ὁ Μάκεστος (Σουσουζερλέ), χυ-
νόμενος εἰς τὸν Ῥύνδακον· 4) ὁ Σκάμανδρος ἢ Ξάνθος
(Σκαμάντρ ἢ Κίρκ Γκεζλέρ), μικρὸς ῥυαξ, χυνόμενος
εἰς τὸν Σιμόεντα. Οἱ Αἰολεῖς, ἀνοικοδομήσαντες τὴν
Τροίαν, μετέφεραν καὶ εἰς τὸν Σιμόεντα τὸ ὄνομα τοῦ
Σκαμάνδρου· 5) Πακτωλὸς (Μπάγκουλυ), χυνόμενος εἰς
τὸν Ἐρμον, περιβόητος διὰ τὰ ψήγματα τοῦ χρυσοῦ,
ἅτινα κατεβίβαζεν, ἀφότου κατὰ τοὺς ποιητὰς ἐλού-
σθη εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ ὁ Μίδας, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς
ιδιότητος τοῦ νὰ μεβάλλῃ εἰς χρυσὸν πᾶν ὃ,τι ἤγγιζε·
6) ὁ Λύκος τῆς Φρυγίας (Σουλτάν Ἐμίρ Τσαῖ ἢ ἴσως
Γκερντούκ), χυνόμενος εἰς τὸν Μαϊάνδρον· 7) ὁ Μέλας
(Καρασοῦ), χυνόμενος εἰς τὸν Εὐφράτην.

Διαιρέσεις κατ' ἐπικρατείας. Τῆς Μικρᾶς Ἀσίας αἱ
ἐπικράτειαι ὑπέστησαν πολλὰς μεταβολὰς, παραμείνα-

σαι καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν εὐμετά-
βλητοι. Συνήθως δ' ἀναφέρονται δώδεκα κύριαι χῶραι,
ὧν 4 μὲν κεῖνται πρὸς βορρᾶν, ἡ *Μυσία*, ἡ *Βιθυνία*, ἡ
Παρ.λαγονία καὶ ὁ *Πόντος*, 4 δὲ εἰς τὸ μέσον, ἡ *Λυδία*,
ὁ *Φρυγία*, ἡ *Γαλατία* καὶ ἡ *Καππαδοκία*, καὶ 4 πρὸς
νότον, ἡ *Καρία*, ἡ *Λυκία*, ἡ *Παμφυλία* καὶ ἡ *Κιλικία*.
Ὑπ' αὐτὰς δὲ θέλομεν τάξῃ ἄλλας τινὰς χῶρας, αἵτι-
νες ὑπῆρξαν μὲν τῶ ὄντι ἰδιαιτέραι ἐπικράτειαι, δύσκο-
λον ὅμως ἤθελεν εἶναι νὰ πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῶν
ἰδιαιτέρως.

Α'. ΜΥΣΙΑ

Ἔθνη καὶ εἰδήσεις ἱστορικά. Ἡ *Μυσία* ὠρίζετο
πρὸς βορρᾶν μὲν ὑπὸ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Ἑλ-
λησπόντου, πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πε-
λάγους, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Λυδίας, καὶ πρὸς ἀνα-
τολὰς ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Βιθυνίας. Ἀποτελεῖ δ'
ὁ τόπος οὗτος σήμερον τὸ βορειοδυτικὸν τοῦ πασσαλι-
κίου τῆς Κιουτάγιας ἢ Ἀνατολῆς. Οἱ δὲ κατοικοῦντες
τὴν Μυσίαν λαοὶ ἦσαν· 1) εἰς τὰ ἐνδότερα οἱ *Μυσοί*,
καταγόμενοι, ὡς ἐπιστεύετο, ἐκ τῶν Μυσῶν ἢ Μοισῶν
τῆς Θράκης, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῶν Λυδῶν. Καὶ κατ'
ἀρχὰς μὲν ἦσαν πολεμικώτατοι, κατόπιν ὅμως τοσοῦ-
τον ἐξεθληλύνθησαν, ὥστε ἡ δειλία αὐτῶν κατήντησε
παροιμιώδης («Μυσῶν λεία»). 2) εἰς δὲ τὰ παράλια
κατῴκουν *Ἀέλεγες*, *Πελασγοί*, *Θρᾶκες*, *Κρηῖτες*, μετονο-
μασθέντες *Τεῦχροι* καὶ *Δάρδαροι*, καὶ τέλος *Αἰολοί*, ἀ-
ποικήσαντες εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους,
ἀφοῦ κατεστράφη ἡ Τρῳάς. Καὶ Ῥωμαϊκὴ μὲν ἐπαρ-

χία ἔγεινεν ἡ Μυσία τὸ 129 π. Χ., τὸν δὲ 4^{ον} μ. Χ. αἰῶνα μετωνομάσθη Ἑλλάσποντος.

Διέκρινον δὲ εἰς τὴν Μυσίαν τρία κύρια μέρη· τὴν Τρωάδα πρὸς δυσμὰς, τὴν Μικρὰν Μυσίαν πρὸς βορρᾶν, μεταξύ τῆς Τρωάδος καὶ Βιθυνίας, καὶ τὴν Μεγάλην Μυσίαν πρὸς νότον. Καὶ τὸ μὲν ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μικρᾶς Μυσίας ἐκαλεῖτο Ἀβρεττηνή· τὰ δὲ παράλια τῆς Μεγάλης Μυσίας ὠνομάζοντο Αἰολίς, διότι ἐνταῦθα εἶχον ἀποικίησιν οἱ Αἰολεῖς· τὸ μεσημβρινὸν μέρος, μεταξύ τοῦ Καΐκου καὶ τῆς Λυδίας, Μορητή· καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος Μυσία Κατακεκαυμένη.

Πόλεις ἄξιας λόγου. α'. **Εἰς τὴν Τρωάδα.** Τροία (Βουνάρμπασσι) παρὰ τὸν Σκάμανδρον, περίπου μίαν ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου καὶ τοῦ ὄρους Ἴδης. Ἐκαλεῖτο δὲ προσέτι Δαρδανία, Τευκρία καὶ Ἴλιον, καὶ ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς Περغامος. Σώζονται ἔχνη τινὰ πλησίον τοῦ χωρίου Βουνάρμπασσι.—Δάρδαρος, ΒΑ. τῆς Τροίας, ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πρωτεύουσα μέρους τῆς Τρωάδος, τῆς καλουμένης Δαρδανίας. — Ἴλιον (τανῦν ἐρείπια), κτισθὲν ὑπὸ τῶν Αἰολέων πλησίον τῆς θαλάσσης, ὄχι μακρὰν τῆς ἀρχαίας Τρωάδος. Φαίνονται δ' ἐρείπια αὐτοῦ εἰς τινὰ τόπον καλούμενον Χισαρτζίκι, πλησίον τοῦ χωρίου Τσιμπλάκι. — Ἀλεξάνδρεια ἢ Τρωάς (ἐρείπια πλησίον τοῦ Σεμαλέ) παρὰ τὴν θάλασσαν, νοτιοδυτικὰ τῆς Τροίας. Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς Σιγία, κατόπιν Ἀντιγονία καὶ τέλος Αὐγούστα ἢ Τρωάς, ἐκ τοῦ πέμψαντος ἐκεῖσε Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν Αὐγούστου. — Ἄσσοσ

(Βερρέμ), κειμένη πλησίον τῆς θαλάσσης, πρὸς Ἄν. τοῦ ἀκρωτηρίου *Λέκτου*, πατρὶς τοῦ Στωϊκοῦ φιλοσόφου Κλεάνθους.

6'. Εἰς τὴν **Μικρὰν Μυσίαν**. Ἐβυδος (Ναγάρρα Βουρουν) εἰς τὸ στενώτατον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου, περίφημον διὰ τὸν ἔρωτα τῆς Ἡροῦς καὶ τοῦ Λεάνδρου καὶ τὰς δύο γεφύρας ἐκ πλοίων, ἃς διέταξε νὰ κατασκευάσωσιν ὁ Ξέρξης, ὅπως διαβῶν τὰ στρατεύματά του ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην.—*Λάμφακος* (Τσάρ Δάχ) παρὰ τὴν Προποντίδα, βορειανατολικά τοῦ Ἑλλησπόντου, περίφημος διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Πριάπου καὶ τὸν εἰς τὰ περίχωρα παραγόμενον οἶνον. Ὑπῆρξε δὲ πατρὶς τοῦ Ἀναξιμένους, σώσαντος ταύτην τὴν πόλιν, ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἤθελε νὰ τὴν καταστρέψῃ. Ἡ Λάμφακος ἐκαλεῖτο πρὶν *Πιτυοῦσσα*. Τὸ δὲ σημερινὸν *Δαμφάκι* μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων, εἶνε προάστειον μόνον τῆς ἀρχαίας πόλεως.—*Πάριον* (Καμαρίς, Καμανάρ ἢ Πάρις), πόλις εὐλίμενος, — *Κύζικος*, τανῦν Ἄρτάκη μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων. Ἦτο δ' αὕτη νῆσος συνδεομένη μετὰ τῆς ἡπείρου διὰ δύο γεφυρῶν τανῦν ὁμως ἐνοῦται δι' ἰσθμοῦ. Ἐνταῦθα ὁ Ἀλκιβιάδης ἐνίκησε τὸν Λακεδαιμόνιον *Μίνδαρον* τὸ 410 π. Χ.—*Μιλητόπολις* (πλησίον τοῦ Μοχαλίτς, ἢ Βαλικεσρί, ἐπὶ τοῦ Μακέστου, ἔνθα οὗτος ἐνοῦται μετὰ τοῦ Ῥυνδάκου, εἰς τὸν τόπον τῶν Δολιόνων.—*Σκῆψις* (Ἐσκιουψί), ἔνθα εὔρον τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, κρυμμένα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Νηλέως.

γ'. Εἰς τὴν **Μεγάλην Μυσίαν**. Ἐνταῦθα Ἰωνοὶ ἀναστρέφονται πλησίον τοῦ ὄρους Ἰθης, παρὰ τὸν Ἀδραμύττειον κόλπον, ἔνθα, κατὰ τὸν Βιργίλιον, ὁ Αἰνείας ἐναυπήγησε τὸν στόλον αὐτοῦ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. — Ἀδραμύττειον (Ἀδραμύττι) πλησίον ὁμώνυμου κόλπου, πόλις τῆς Αἰολίδος, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — Κυδωνίαι (Ἀϊβαλί), πόλις νεωτέρα μὲ 40 χιλ. Ἑλλήνων, γυμνάσιον, Ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ παρθεναγωγεῖα. — Πιτάνη, ὄψω. Πιτάνα (Σανταρλί) παρὰ τὸν μικρὸν ποταμὸν Εὐνηρον, ἔνθα κατεσκευάζον πλίνθους ὀπτὰς ἐπιπλεύσας τοῦ ὕδατος. — Πέργαμος (Πέργαμο), πλησίον τοῦ Καΐκου, πρωτεύουσα ὁμώνυμου βασιλείου, πατρὶς τοῦ ἱατροῦ Γαληνοῦ. Ἐνταῦθα ἐφεύρον τὴν περγαμηνὴν χάρτην (ἐκ δερμάτων), Εὐμένης δὲ ὁ Β'. καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐσχημάτισαν βιβλιοθήκην τὴν διασημοτάτην τῆς ἀρχαιότητος μετὰ τὴν τῆς Ἀλεξανδρείας. Τανῦν ἔχει 20,000 Κ., ὧν 12 Ἑλληνες. — Ἐλαία (ἐρείπια πλησίον Κιλίσσελι), ἐπίνειον τῆς Περγάμου, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καΐκου. — Κύμη (Ἐρείπ.), παρὰ κόλπον ὁμώνυμον· ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἢ μάλιστα λόγου ἄξια πόλις τῶν Αἰολέων. — Φώκαια (Φώκια τανῦν, μετὰ 4,000 Ἑλλήνων ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον) εἰς τὰ σύνορα τῆς Λυκίας μετὰ λιμένος εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε θεμελιωθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Φωκίδος τὸν 12 π. Χ. αἰῶνα, ὅτε ἦλθον συγχρόνως καὶ οἱ Ἴωνες· ἀπέκτησε δὲ μετ' ὀλίγον διὰ τοῦ ἐμπορίου μέγαν πλοῦτον ἐκπέμφασα πλείστας ἀποικίας, ὧν διασημοτάτη εἶνε ἡ ἐν Γαλλίᾳ Μασσαλία.

Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ὑπῆρξε μέρος τῆς Λυδίας, ἀλλὰ τὸν 6^{ον} π. Χ. αἰῶνα κατέλιπον αὐτὴν οἱ Φωκαεῖς, ὅπως διαφύγῃσι τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Κύρου.

Β'. ΒΙΘΥΝΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Βιθυνία ὠρίζετο πρὸς Βορρᾶν ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Προποντίδος, πρὸς Δυσμῖας ὑπὸ τῆς Μυσίας, πρὸς Νότον ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Γαλατίας καὶ πρὸς Ἄν. ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας. Σήμερον δὲ συμπεριλαμβάνεται εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκαλεῖτο *Βεβρυκία* ὠνομάσθη δὲ *Βιθυνία*, ὅταν οἱ *Βιθυνοὶ* ἢ *Θυνοί*, καταλιπόντες τὴν *Θράκην*, ἦλθον νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐδῶ. Κυριώτεροι δὲ λαοὶ τῆς Βιθυνίας ἦσαν οἱ μέχρι τῆς Φρυγίας ἐκτεινόμενοι *Μυγδόες*, οἱ *Θυνοί*, οἱ *Μαριανθυνοὶ* καὶ οἱ *Καύκωνες*. Καὶ οἱ Ἕλληνας δὲ εἶχον κτίση πολλὰς ἀποικίας εἰς τὰ παράλια τῆς Βιθυνίας.

Πόλεις ἄξια λόγου. Προῦσα ἢ ἐπὶ τῷ Ὀλύμπῳ, πρωτεύουσα πολλῶν βασιλείων τῆς Βιθυνίας, κατόπιν δὲ τῆς ἐπαρχίας τῆς καλουμένης Ὀλυμπηνῆς. Τὸν δὲ 14 μ. Χ. αἰῶνα ἔγεινε καθέδρα τῶν Τούρκων βασιλείων τὴν σήμερον ἔχει θερμὰ λουτρά, Ἕλληνας ἱκανοὺς καὶ 80,000 Κ. — *Δασκύλιον* (Διάσκυλο), ΒΔ. τῆς Προῦσης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἐπὶ Περσῶν πρωτεύουσα τῆς Μικρᾶς Φρυγίας καὶ καθέδρα τῆς σατραπίας τῆς συγκειμένης ἐκ τῆς Βιθυνίας, μέρους τῆς Μυσίας καὶ τῆς Γαλατίας. — *Κίος* ἢ *Προουσιάς* (Κεμλίκ ἢ Κίο) πρὸς Β.

τῆς Προύσης ἐπὶ τῆς Προποντίδος εἰς τὸ βάθος τοῦ Κιανοῦ κόλπου (τανῦν κόλπου τῆς Μουδανίας). Ἡ πόλις αὕτη καταστραφεῖσα ὑπὸ Φιλίππου Ε΄. τοῦ Μακεδόνας, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βιθυνίας Προυσίου τοῦ Β΄., ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, διευθύνοντος τὴν ἀνωκοδόμησιν τοῦ Ἀννίβα.—*Νίκαια* (Ἰσνίκ) πλησίον τῆς Ἀσκανίας λίμνης. Ἡ πόλις αὕτη, καλουμένη πρότερον Ἀρτιγορία, εἶνε πατρὶς τοῦ ἀστρονόμου Ἰππάρχου καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Δίωρος Κασσίου. Ἀλλὰ περίφημος μάλιστα εἶνε διὰ τὴν ἐν ἔτει 325 ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου συγκροτηθεῖσαν οἰκουμενικὴν σύνοδον.—*Νικομήδεια* (Ἰσμήδ ἢ Εἰζ Νικμήδ) εἰς τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον, πρωτεύουσα τῆς Βιθυνίας καὶ πατρὶς τοῦ ἱστοριογράφου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἀρριανοῦ (π. 150 μ. Χ.). Ἐνταῦθα εἶχε τὴν αὐλὴν αὐτοῦ ὁ Διοκλητιανός, οἰκοδομήσας μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς.—*Λίβυσσα* (Ντζεβιζέ ἢ Μαλσούν) εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας. Αὐτοῦ ἐδεικνύετο ὁ τάφος τοῦ Ἀννίβα. — *Χαλκηδὼν* (Κατίκιοῦ), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποικίας Μεγαρέων. Ἐδῶ ἐνίκησεν ὁ Κωνσταντῖνος τὸν Λυκίνιον τὸ 323 καὶ συνεκροτήθη ἡ τετάρτη οἰκουμενικὴ σύνοδος τὸ 451. — *Χρυσόπολις* (Σκούταρι), ἐν τῶν ἐπιπέδων τῆς Χαλκηδόνος. Ἐνταῦθα οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τὴν καθόδον αὐτῶν ἐπεβιβάσθασαν, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὸ Βυζάντιον. — *Προῦσα* ἢ *Προυσίας* ἢ πρὸς Ὑπίω, παρὰ τὸν Ὑπιον ποταμόν, πόλις διάφορος τῶν προρρηθεισῶν

ὀμωνύμων πόλεων. — Βιθύσιον, ἡ μετέπειτα Κλαυδιόπολις (Βαστάν) ἢ Ἀντιοόπολις, καθὸ πατρίς τοῦ ἀγαπητοῦ εἰς τὸν Ἀδριανὸν Ἀντινοῦ. — Ἡράκλεια ἡ Ποντικὴ (Ἐρέκλι), παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Λύκου, Ἑλληνικὴ ἀποικία μετὰ διασήμευ ναυτικοῦ. Ἐδῶ πλησίον ἦτον ἡ χερσόνησος τῆς Ἀχερουσίας μετ' ἄντρου τινός, ὁπόθεν, ὡς ἐμυθολογεῖτο, κατέβη εἰς τὸν Ἄδην ὁ Ἡρακλῆς.

Γ'. ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Παφλαγονία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βιθυνίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλατίας καὶ πρὸς Ἄν. ὑπὸ τοῦ Πόντου, ἦτοι περιελάμβανε τὸ ΒΑ. μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Κατωκεῖτο δ' ὑπὸ λαῶν ἐλθόντων κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἢ Φοινίκης, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τῆς Φρυγίας· εἰς δὲ τὰ παράλια εἶχον καὶ οἱ Ἕλληνες κτίση πολλὰς ἀποικίας. Εἰς παναρχαίους ὅμως χρόνους τὸ κυριώτερον ἔθνος τῆς χώρας ταύτης ἦσαν οἱ Ἐνετοί, διαβάντες κατὰ τινὰς συγγραφεῖς εἰς τὴν Θράκην καὶ κατόπιν εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἰταλίας. Ἦσαν δ' οἱ Παφλαγόνες σκαιοί, ἄγροικοὶ καὶ εὐπειστοὶ καθ' ὑπερβολήν, διὸ καὶ ὡς ὕβριν μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες τὸ ὄνομά των· ἵππευον ὅμως τεχνικώτατα, καὶ ἠσχολοῦντο πάντες εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μεταλλείων, ἅτινα πολλὰ εὕρισκοντο εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. Διατελοῦντες δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ βασιλεῖς ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Πέρσας, ὑπετάγησαν ἔ-

πειτα εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον καὶ κατόπιν ὑπὸ τινὰς βασιλεῖς τοῦ Πόντου ἢ καὶ ἰδίου. Τελευταῖον δ' ἡ Παφλαγονία κατέστη Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία τὸ 63 π. Χ.

Πόλεις λόγου ἄξια. Ἀμαστρις (Ἀμαστρα), κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀμάστριος, ἀνεψιάς τοῦ Κοδομανοῦ Δαρείου, περίξ ἀρχαιοτέρας πόλεως, ὀνομαζομένης Σησάμου. Μετώκισαν δ' αὐτόσε τοὺς κατοίκους τριῶν ἄλλων μικρῶν πλησιοχώρων πόλεων, ἤγουν τῆς (τοῦ) Τίου, εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Βιθυνίας, τῆς Κρώμας καὶ τῆς Κυτώρου, εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Παφλαγονίας. — Ἀβώνου τεῦχος ἢ Ἰωνόπολις (Ἰνέμπολι), εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, νοτιανατολικὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Καράμβιδος. — Σιγώπη (Σινούβ), πλησίον τῶν ἐκβολῶν ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἐπὶ ἰσθμοῦ στενωτάτου, εἰς τὴν εἴσοδον μικροτάτης χερσονήσου. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ὑπάρχουσα χρόνων κατφκίσθη ὑπὸ Μιλησίων· τὸ δὲ ναυτικὸν αὐτῆς κατέστη ἰσχυρόν. Περιῆλθε δὲ κατόπιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν βασιλέων τοῦ Πόντου, οἵτινες κατέστησαν αὐτὴν βασιλεύουσαν ἐπὶ 68 ἔτη. Ἐκυριεύθη τέλος ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου τὸ 70 π. Χ. Εἶνε πατρὶς Διογένης τοῦ Κυνικοῦ (γεν. 412) καὶ Μιθριδάτου τοῦ Μεγάλου, ταφέντος εἰς τοὺς τάφους τῶν βασιλέων τοῦ Πόντου, κατὰ διαταγὴν τοῦ Πομπηίου. Τὴν σήμερον ἔχει 10, 000 Κ., φρούριον καὶ δύο λιμένας· τὸ δὲ 1853 ἀπέναντι αὐτῆς κατεστράφη Τουρκικὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ῥώσων. — Γερμανικόπολις (Καστάμπολι), πρωτεύουσα τῆς εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Παφλαγονίας Δοματίτιδος.

Δ'. ΠΟΝΤΟΣ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ὁ Πόντος ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας, ἀφ' ἧς ἐχώριζεν αὐτὸν ὁ Ἄλυς, καὶ ὑπὸ τῆς Γαλατίας· πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Καππαδοκίας καὶ πρὸς Ἄν. ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας καὶ Ἰβηρίας, ἀποτελεῶν σήμερον τὸ πασσαλίκιον τοῦ Σιβᾶς καὶ τῆς Τραπεζούντος. Ἦσαν δὲ τὴν καταγωγὴν οἱ κάτοικοι τοῦ Πόντου Σύροι ἢ Ἀσσύριοι· εἰς δὲ τὸ πρὸς Ἄν. μέρος κατῴκουν πολλοὶ λαοὶ διάσημοι παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἱστορικοῖς· οἱ ἐντυποῦντες κηλίδας εἰς τὸ δέρμα *Μοσύνοικοι*, οἱ παρενωχλήσαντες τὴν κατάβασιν τῶν Μυρίων τοῦ Ξενοφῶντος *Δρύλοι* καὶ οἱ *Μάκρωνες*. Οἱ τρεῖς οὗτοι λαοὶ ἐκαλοῦντο μὲ ἐν ὄνομα *Χάλυβες*, ἐργαζόμενοι εἰς τὰ πλοῦσια τῆς χώρας αὐτῶν σιδηρωρυχεῖα. Τοὺς ἀπεκάλουν ὡσαύτως *Χαλδαίους*, ὁ δὲ τόπος αὐτῶν φέρει καὶ σήμερον ἔτι τὸ ὄνομα *Κελδίρ*. Τέταρτος λαὸς ἦσαν οἱ *Κίσσιοι*, κατοικοῦντες τὸ Ἄν. μέρος τοῦ Πόντου, πλησίον τῆς Κολχίδος.

Ἦτο δ' ὁ Πόντος μέρος τῆς Καππαδοκίας. Διαμελισθεὶς δ' ἔπειτα, κατ' ἀρχὰς μὲν ἔγεινε Περσικὴ σατραπία, κατόπιν δὲ βασιλείον (περὶ τὸ 400 π. Χ.). Τὸ βασιλείον δὲ τοῦτο κατέστη ἰσχυρότατον ἐπὶ Μιθριδάτου τοῦ Μεγάλου. Γενόμενον δ' ἐπὶ Νέρωνος Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία διηρέθη εἰς τρία μέρη· 1) τὸν *Γαλατικὸν Πόντον* πρὸς Δ. μετὰ μητροπόλεως τῆς Ἀμασειᾶς· 2) τὸν *Πολεμωριακὸν Πόντον* εἰς τὸ μέσον μετὰ μητροπόλεως

τῆς Νέας Καισαρείας καὶ 3) τὸν *Καππαδόκιον Πόντον*, πρὸς Ἄν. μετὰ μητροπόλεως τῆς Τραπεζοῦντος.

Πόλεις λόγου ἄξια. Ἀμισός (Σαμψοῦντα τανῦν μετὰ 10,000 Κ., ὧν πλεῖστοι Ἕλληνες, καὶ ἐμπορίου καπνῶν καὶ σιτηρῶν) παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, μετὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄλως καὶ Ἰριδος, ἀποικία τῆς Μιλήτου. Ὑπῆρξε δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον δημοκρατία αὐτόνομος, κατὰ διαφόρους δὲ καιροὺς ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς βασιλεῖς τοῦ Πόντου. Ἡ Ἀμισός ἐπωνομάσθη *Εὐπατορία*, διότι Μιθριδάτης ὁ Εὐπάτωρ εἶχε προσθεσῆ εἰς αὐτὴν νέαν συνοικίαν καὶ *Πομπηϊούπολις* ἐκ τοῦ νικητοῦ τοῦ Μιθριδάτου Πομπηίου. — *Θερμίσκυρα* (Θερμέχ), πρὸς Δ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θερμῶδοντος, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου κατώκησαν τὸ πρῶτον αἱ Ἀμαζόνες, ὡς ἐλέγετο. — *Πολεμωνίον* (Ἐρείπ. πλησίον τῆς Φάτζας) παρὰ τὸν Εὐξείνιον, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ *Σιδηροῦ*, ἀφ' οὗ καὶ ἡ χώρα *Σιδηρὴ* ἐπεκλήθη. Οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου *Τιβαρηνοὶ* ἔχαιρον πολὺ εἰς τὰς ἐορτὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, ἦσαν ὁμῶς καὶ λίαν φιλοδίκαιοι. Ἐκ τούτου ὠνομάσθη ὁ *Πολεμωνιακὸς Πόντος*. — *Κοτώρα* (Ἐρείπ. ἐν Κῦδρω, πλησίον τῆς Ὀρτού), παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, πρὸς Ἄν. τοῦ Πολεμωνίου, εἰς τὸν τόπον τῶν *Τιβαρηνῶν*, ἀποικία τῆς Σινώπης. Οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος ἐν τῇ καταβάσει αὐτῶν παρέμειναν 45 ἡμέρας πλησίον τῶν *Κοτωρῶν*, ὁπόθεν ἀπέπλευσαν. — *Κερασσοῦς* (Κερασσοῦντα) παρὰ τὸν Εὐξείνιον, ἀποικία τῆς Σινώπης. Ἐνταῦθα ὁ Μιθριδάτης ἐφόνευσε τὴν *Μονίμην* καὶ τὰς ἄλλας αὐ-

τοῦ γυναίικας καὶ ἀδελφάς, ἵνα μὴ πέσωσιν εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Ῥωμαίων· ὁ δὲ Λούκουλλος ἐντεῦθεν ἐπεμφεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὰς πρώτας κερασίας.—Τραπεζοῦς, παρὰ τὸν Εὐξείνιον, εἰς τὸν τόπον τῶν Δριλῶν, ἀποικία τῆς Σινώπης. Οἱ Μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος διέτριψαν ἓνα μῆνα πλησίον τῆς Τραπεζοῦντος· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατέστησαν ταύτην πρωτεύουσαν τοῦ Καππαδοκίου Πόντου. Τανῦν ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον, Ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ 15,000 Κ., ὧν 8,000 Ἑλληνες. — Πιμώλισα, τά, (Ὀσμαντζίκ), πλησίον τοῦ Ἄλυος. Ἐκ τούτων ὠνομάσθη ἡ Πωμαλισσηνή, μικρὰ χώρα, ἐκτεινομένη εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Πόντου καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Παφλαγονίας. — Μαγνόπολις (Τσενικέ), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἰριδος καὶ Λύκου. Ταύτην ἤρχισε νὰ οἰκοδομῇ Μιθριδάτης ὁ Μέγας ὠνομάσας αὐτὴν *Εὐπατορίαν*, τὴν ἐτελείωσε δὲ Πομπήιος ὁ Magnus καὶ τὴν μετωνόμασε Μαγνόπολιν. — Φαζημῶν (Μαρτσιφάν) εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Μαγνοπόλεως. Ἐκ ταύτης ὠνομάσθη ἡ ἐπαρχία τοῦ Πόντου Φαζημωνίτις. — Ἀμάσεια (Ἄμασείχ), ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, ἐπὶ Ῥωμαίων ἡ πρώτη μητρόπολις τοῦ Πόντου καὶ πατρίς τοῦ περιφήμου γεωγράφου Στράβωνος, ἀποθ. τὸ 25 μ. Χ. Τὴν σήμερον ἔχει περίπου 50,000 Κ., οἶνους ἐκλεκτούς, ἐμπόριον μεταξωτῶν καὶ τζαμίον ὠραιότατον, ἐπικαλούμενον τοῦ Βαγιαζίτου. — Νεοκαισάρεια, παρὰ τὸν Λύκον, μητρόπολις τοῦ Πολεμωνιακοῦ Πόντου, καὶ πατρίς τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θαυματουργοῦ, ἐπισκοπεύσαντος πρώτου τὸ 240. Τανῦν λέγεται Νικ-

ζάρ, ἔχει ἐπισκοπὴν καὶ 1,000 Κ. — *Κόμανα* (Ἄλμουχ, πλησίον τοῦ Γεσσὶλ Ἐρμάκ, 2 περίπου ὥρας ἄνω τοῦ Τοκάτ), περίφημα διὰ τὸν ἐν αὐτοῖς ναὸν τῆς Ἐννοῦς, ἧς ὁ ἀρχιερεὺς εἶχε τὴν ὑπερτάτην τιμὴν μετὰ τὸν βασιλέα.—*Ζέλεια* (Ζίλε). Ἐνταῦθα ὁ Μιθριδάτης ἐνίκησε τὸν Τριάριον, ἀξιωματικὸν τοῦ Λουκούλλου, τὸ 67 π. Χ., ὁ δὲ Καῖσαρ νικήσας τὸν υἱὸν τοῦ Μιθριδάτου Φαρνάκην, τὸ 47 π. Χ., ἔγραψε πρὸς τὸν Σύγκλητον τὰς τρεῖς λέξεις: *veni, vidi, vici*.

Ε'. ΛΥΔΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Λυδία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μυσίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Καρίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ὁ τόπος οὗτος περιλαμβάνεται σήμερον εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωμεν τὴν χώραν ταύτην τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὸ ὁμώνυμον βασιλεῖον τῆς Λυδίας, τῆς ὁποίας ἡ ἔκτασις ἦτο πολὺ μεγαλητέρα, καθότι ἐπὶ Κροίσου περιελάμβανε πᾶσαν τὴν μετὰ τὸ Αἰγαίου πελάγους καὶ τοῦ Ἄλως χώραν. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνταῦθα Λυδία ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς *Μαιονία* καὶ ἦτο τόπος πλούσιος μάλιστα μὲν διὰ τὴν γεωργίαν, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὰ μεταλλεῖα καὶ ἰδίως τὸν κατὰγοντα ψήγματα χρυσοῦ *Πακτωλόν*. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον οἱ Λυδοὶ ἐφημίζοντο ὡς λαὸς ἀνδρείος, ἀλλ' ὁ προκύψας ἐκ τοῦ ἐμπορίου πλοῦτος τοὺς ἐξεθήλυνεν· ὁ δὲ Κῦρος, νικήσας τὸν Κροῖσον, τοὺς ἐξησθένησεν ἔτι μᾶλλον, ἀ-

παγορεύσας τὴν χρῆσιν τῶν ὄπλων. Καὶ Ἰῶνες δέ, ἡγουμένου τοῦ υἱοῦ τοῦ Κόδρου, ἐκυρίευσαν τὰ παράλια τῆς Λυδίας (π. 1,200 π. X.) κατακτήσαντες ἢ κτίσαντες πολλὰς πόλεις, ἀποικήσαντες δὲ συγχρόνως καὶ πρὸς Ν., ἐπέκεινα τοῦ Μαιάνδρου, εἰς τὰ παράλια τῆς Καρίας. Τὸ δὲ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Λυδίας ἐκαλεῖτο *Κατακεκαυμένη* διὰ τὴν ἡφαιστειάν φύσιν τοῦ ἐδάφους καὶ τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καταστροφάς.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. *Θυάτειρα.* Ἡ πόλις αὕτη ὀνομαζομένη κατ' ἀρχὰς *Πελοπία*, κατόπιν *Σεμίραμις*, ἐκλήθη οὕτως ἐπὶ Σελεύκου τοῦ Νικάνορος. Ἄλλοτε εἶχε μίαν τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν· τανῦν καλεῖται Ἀκχισσάρ, παράγει δὲ οἴνους ἐκλεκτοὺς καὶ τὸ κάλλιστον τῆς Ἀνατολῆς βαμβάκιον. — *Σάρδεις* (Σάρτ), παρὰ τὸν Πακτωλὸν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Τμώλου, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Λυδίας καὶ θεωρουμένη ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ πλουσιωτάτη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πόλις. Αἱ Σάρδεις ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τοῦ Κύρου τὸ 548 π. X. ἐπυρπολήθησαν δὲ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων τὸ 504. Τανῦν σώζονται εἰρήπια. — *Υρκανία* (τανῦν ἴσως Μάρμορα), πρὸς Β. τῶν Σάρδων, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Υρκανίων, οὗς οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας ἤγαγον ἐκ τῶν ἀκτῶν τῆς Κασπίας θαλάσσης. — *Μαγνησία* ἢ ὑπὸ *Σιπύλῳ* παρὰ τὸν Ἑρμον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σιπύλου. Ἐδῶ ὁ Ἀγησίλαος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, τὸ 396 π. X., καὶ Σκηπίων ὁ Ἀσιατικὸς ἐνίκησεν Ἀντίοχον τὸν Μέγαν τὸ 190. Καταστραφεῖσα ἡ Μαγνησία ὑπὸ σεισμοῦ ἐπὶ Τι-

Βερίου, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου. Ἐκ τῆς Μαγνησίας λέγεται ὅτι ὠνομάσθη καὶ ὁ μαγνήτης, ἀναρυττόμενος εἰς τὸ ὄρος Σίπυλον. Ἐνταῦθα, λέγουν, ἐγεννήθη ὁ περίφημος ἱστορικός καὶ γεωγράφος Πανσαρίας. Τανῦν συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Σμύρνης, ἔχει Ἑλλ. σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον καὶ 30, 000 Κ.—Σμύρνη, εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὸ βάθος τοῦ κόλπου τοῦ Ἑρμου. Ἡ Σμύρνη κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξε μία τῶν δώδεκα κυριωτέρων Αἰολικῶν πόλεων, κατελήφθη ὁμως ὑπὸ τῶν Ἰώνων· καταστραφεῖσα δὲ κατόπιν ὑπὸ τῶν Λυδῶν, ἀνωκοδομήθη τρεῖς αἰῶνας μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὀλίγον μεσημβρινώτερα, πλησίον τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Μέλητος, ἐξ οὗ ὁ Ὅμηρος ὠνομάσθη μελισηγείς. Ἐδῶ ἐγεννήθη καὶ ὁ Ποιητῆς Βίωρ. Τανῦν εἶνε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς, ἔχει γυμνάσιον Ἑλληνικὸν (Εὐαγγελικὴν Σχολήν), βιβλιοθήκην, μουσεῖον, Σύλλογον πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑλλην. γλώσσης, λαμπρὸν νοσοκομεῖον καὶ 200, 000 Κ., ὧν αἱ 100, 000 Ἑλληνας.—Κλαζομεναί, πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρου, ἐπὶ μικρᾶς νήσου, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος ἤνωσε μετὰ τῆς χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν. Τανῦν λέγεται Κελισμάν, πλησίον τῶν Βουρλῶν, ἐχόντων ὄρμον καὶ 5, 000 Κ.—Ἐρυθραί (Λυθρί), ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίω τῆς χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποικίας Κρητῶν, καὶ καταληφθεῖσα εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 12^{ου} αἰῶνος π. Χ. ὑπὸ Ἰώνων. Ἡ πόλις αὕτη ἔγεινε διάσημος διὰ τὴν Σιβύλλην τὴν προει-

ποῦσαν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἐδῶ, ἀπέ-
 ναντι τῆς Χίου, εἶνε καὶ ὁ ὄρμος τοῦ Τσεσμέ (Κρήνη), ἔνθα
 τὸ 1770 κατέστρεψαν οἱ Ῥῶσοι τὸν Τουρκικὸν στόλον—
 Τέως (Βουντροῦνι), ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν παραλίων τῆς
 χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν, πατρὶς τοῦ Ἀνακρέοντος.
 — Λέβεδος (Λεβέτιλι), εἰς τὰ παραλία, ΝΑ. τῆς Τέω,
 περίφημος διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Βάκχου. Εἰς τῶν δια-
 δόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Λυσίμαχος, κατέστρεψε τὴν
 Λέβεδον μετενεγκὼν τοὺς κατοίκους εἰς τὴν Νέα Ἐφε-
 σον (315 π. Χ.) — Ἐφεσος (Ἐρείπια ΝΔ. τοῦ χω-
 ρίου Ἀἰᾶ Σολούκ), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Καύστρου.
 Καὶ κατὰ μὲν τὸν Ἰουστῖνον ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀμαζόν-
 ων, κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κόδρου
 Ἀνδρόκλου. Ὁ Πausανίας ὅμως λεγεί ὅτι ὑπῆρχεν
 ἤδη πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἰώνων, κατακείτο δὲ ὑπὸ
 Δελέγων καὶ Λυδῶν, εἰσαγαγόντων αὐτόσε τὴν λατρείαν
 τῆς Ἀρτέμιδος. Διάσημος δὲ μάλιστα ἦτον ἡ Ἐφεσος
 διὰ τὸν μέγαν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, θεωρούμενον ἐν
 τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, καὶ καέντα ὑπὸ τοῦ
 Ἡροστράτου καθ' ἣν ἡμέραν ἐγεννήθη ὁ Μέγας Ἀλέ-
 ξανδρος (356 π. Χ.). Οἱ Ἐφέσιοι μετὰ τοῦτο ᾤκοδό-
 μησαν νέον ναὸν μεγαλοπρεπέστερον τοῦ πρώτου. Ὁ δὲ
 Λυσίμαχος ἔκτισεν ἄλλην πόλιν πλησίον τῆς παλαιᾶς,
 καὶ μετενεγκὼν τοὺς κατοίκους ἠθέλησε νὰ τὴν ὀνομάσῃ
 Ἀρσινόην, ἀλλ' ἐξενίκησεν αὐθις τὸ τῆς Ἐφέσου. Ἦτο
 δὲ τοσοῦτου λόγου ἀξία, ὥστε ἐθεωρεῖτο πρωτεύουσα
 τῆς καθ' αὐτὸ Ἀσίας, ἦγουν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς
 Β. μέχρι τοῦ Ἄλυος καὶ πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Ἰστικοῦ

κόλπου (τῆς Ἀλεξανδρέττας.) Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ἡράκλειτος καὶ οἱ ζωγράφοι Ἀπελλῆς καὶ Παρράσιος. — Νεα Ἐφεσος (Κουσσάντασι), ἀπέναντι τῆς Σάμου, μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων, καὶ λαμπρᾶς ἐγχωρίου βιομηχανίας καὶ ἐμπορίας. — Κολοφῶν (Ἐρεΐπια), ΒΔ. τῆς Ἐφέσου, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Ἀλεντος. Ἀποικία τῶν Κρητῶν, ἡγουμένου τοῦ Ῥαχίου, ἐκυρίευσε τὴν πόλιν ταύτην ἢ τὴν ἐθεμελίωσε. Ἐδῶ πλησίον συνέλεγον *ρητήνην* καλουμένην *κολοφωνίαν*. Πλησίον δὲ τῆς Κολοφῶνος καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλεντος ἦτον ἡ Κλάρος, περίφημος εἰς τοὺς παναρχαιοτάτους χρόνους διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἡ Κολοφῶν διεφιλονείκει τὴν τιμὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Ὀμήρου, ἦτο δὲ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ καὶ μουσικοῦ *Μιμνέρμου* καὶ τοῦ φιλοσόφου *Ξενοφάνους*. — Φιλαδέλφεια, (Ἄλὰ Σεχίρ), ΝΑ. τῶν Σάρδεων, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλαδέλφου Ἀττάλου, ἀδελφοῦ τοῦ Εὐμένους περὶ τὸ μέσον τοῦ 6'. π. Χ. αἰῶνος. Τανῦν ἔχει ἐπισκοπὴν Ἑλληνικὴν, περὶ τὰς 6 χιλ. κατοίκων καὶ ὕδατα μεταλλικὰ εἰς τὰ πέριξ. — Πριήνη (Σαμφών), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῆς Μυκάλης, εἰς τινα ἀπόστασιν ἐκ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαϊάνδρου, καταληφθεῖσα τὸν 12^ο αἰῶνα π. Χ. ὑπὸ τινος ἀποικίας Ἰώνων, ἦτις τὴν ἤρπασεν ἀπὸ τῶν Καρῶν. Ἡ Πριήνη, εἶνε πατρὶς τοῦ Βίαντος, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ σοφῶν. — Μυοῦς (Ἐρεΐπια), παρὰ τὸν Μαϊάνδρον καὶ τὴν Πριήνην, καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἰώνων καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Πριήνη. Ἄλλ'

οἱ κώνωπες καὶ ἄλλα ἔντομα, ἐκ τῶν πλησίον ἐλθὼν προερχόμενα, ἠνάγκασαν τοὺς κατοίκους τῆς Μυοῦντος νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς τὴν Μίλητον. — *Παριώνιον* (Τσανλί), εἰς τὰ βόρεια παράλια τῆς ὑπὸ τοῦ ὄρους τῆς Μυκάλης σχηματιζομένης χερσονήσου, πρὸς Δ. τῆς Πριήνης. Εἰς τὸ Πανιώνιον συνεκρότουν οἱ Ἴωνες καθ' ἕκαστον ἔτος τὴν γενικὴν αὐτῶν συνέλευσιν. — *Μαγνησία* ἢ πρὸς *Μαϊάνδρου* (Γενὶ Τσεχέρ ἢ Γενὶ Παζάρ), παρά τὸν μικρὸν ποταμὸν *Λήθην*, πλησίον τῆς εἰσροῆς ταύτης εἰς τὸν Μαϊάνδρον, ἡ μάλιστα λόγου ἀξία τῶν δύο Λυδικῶν Μαγνησιῶν. Αὕτη ἡ πόλις εἶχε δοθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου εἰς τὸν Θεμιστοκλέα, ἀποθανόντα ἐδῶ. — *Τράλλεις* (Σουλτὰν Χισσάρ), πλησίον τοῦ Μαϊάνδρου, πρὸς Ἄν. τῆς Μαγνησίας, πόλις πλουσία καὶ πολυάνθρωπος τὸν 1^{ον} αἰῶνα μ. Χ. Εἶχε κτισθῆ ὑπὸ τῶν Ἀργείων. — *Νῦσα* (Νασλί), καλουμένη κατ' ἀρχὰς *Ἀθυμβρα* (τά), πρὸς Ἄν. τῶν Τράλλεων, πλησίον τοῦ Μαϊάνδρου, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους *Μεσσωγίδος*. Ἐνταῦθα ἐσπούδασεν ὁ Στράβων.

ΣΤ'. ΦΡΥΓΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Φρυγία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βιθυνίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Μυσίας, Λυδίας καὶ Καρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παμφυλίας καὶ Κιλικίας καὶ πρὸς Ἄν. ὑπὸ τῆς Καππαδοκίας καὶ Γαλατίας. Εἶνε δὲ σήμερον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ τῆς Καραμανίας. Κατελήφθη δ' ὁ τόπος οὗτος ὑπὸ τῶν Φρυγῶν, καταγομένων ἐκ Θράκης, κα-

λουμένων δ' ὡσαύτως Βριγῶν. Κατόκησαν δὲ κατὰ πρῶτον εἰς τὰ ἐπάνω τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου, ἔνθα ἤλθον μετέπειτα οἱ Γαλάται. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Φρυγία ἦτο κράτος ἀνεξάρτητον, κατόπιν ὁμως ὑπετάχθη ὑπὸ τοῦ Κροίσου καὶ μετέπειτα ὑπὸ τῶν Περσῶν. Ταχθεῖσα δὲ βραδύτερον ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Περγᾶμου, ἐγένεν ἐπὶ τέλους Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Καλεῖται δ' ἡ χώρα αὕτη ἐνίοτε καὶ μεγάλη Φρυγία πρὸς διαστολὴν ἀπὸ τῆς μικρᾶς Φρυγίας, περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν ἤδη. Ἐξεῖχον δ' οἱ Φρύγες εἰς τὴν ἐξεργασίαν, βαφὴν καὶ χρῆσιν τῶν ἐρίων, καὶ προσέτι κατεσκεύαζον τάπητας περιφήμους καὶ ποικίλματα.

Εἰς τὴν Φρυγίαν θέλομεν προσθήσῃ τὴν *Λυκαορίαν*, ἣτις ὑπῆρξε μέρος ταύτης, πρὶν ἐπιδράμωσιν ἐκ τῶν πρὸς Ν. ὀρέων οἱ Λυκάονες. λαὸς ἄγριος καὶ πολεμικός.

Πόλεις λόγου ἄξια. *Δορύλαιον* (Ἐσκί Σεχέρ), πλησίον τοῦ ποταμοῦ *Θυμβρίου* (Πουρσέκ), χυνομένου εἰς τὸν Σαγγάριον, καὶ τῶν συνόρων τῆς Βιθυνίας. — *Κοτύαιον* (Κιουτάγια) παρὰ τὸν ποταμὸν *Θύμβριον*. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος ἐνίκησε τοὺς Ἰσαύρους πλησίον ταύτης τῆς πόλεως 429 μ. Χ. Τὴν σήμερον ἔχει 56,000 Κ., ὧν 5,000 Ἕλληνας. Ἐντεῦθεν ἦτο καὶ ὁ πολιορκήσας τὸ Μεσολόγγιον (1825) *Κιουτάγιας* ἢ *Κιουταρῆς*. — *Μιδάειον* (ἄγνωστον νῦν), ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου. Ὁ Σέξτος Πομπήιος ἠχμαλωτίσθη ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν φρονούντων τὰ τοῦ Ἀντωνίου (34 π. Χ.). — *Νακόλεια* (τὰ) (Ντογιανλού). Ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης κατέστρεψεν ἐνταῦθα τὸν ἄρπαγα Προκόπιον (366 μ. Χ.).

— *Σύνναδα* (ἄγνωστα νῦν), μητρόπολις τῆς ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων *εὐαέρου* (*salutaris*) καλουμένης Φρυγίας. Τὰ μάρμαρα τῶν Συννάδων ἦσαν περίφημα. — *Ίψος* (ἄγνωστος νῦν), πρὸς Δ. τῶν Συννάδων, περίφημος διὰ τὴν μάχην τῶν Διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Ἀντίγονος (301 π. Χ.). — *Ἀπάμεια* ἢ *Κιβωτός* (Ντιλάρ ἢ Φαμιέχ), ἐπὶ τοῦ Μαρσούου, μικροῦ ποταμοῦ χυνομένου εἰς τὸν Μαίανδρον. Ἐκτίσθη ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Σωτήρος, ὅστις μετέφερεν ἐκεῖ τοὺς κατοίκους τῶν Κελαινῶν. καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς του. Ἐπωνομάσθη δὲ κιβωτός, διότι ἦτο μία τῶν κυριωτέρων ἐμπορικῶν θέσεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. — *Κελαιναί* (τανῦν Ἐρείπια), ἐπὶ λόφου πλησίον τῆς Ἀπαμείας, ἐπὶ πολὺν χρόνον πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας. Ἦτο δέ, λέγουσι, πατρίς τοῦ μουσικοῦ Μαρσούου, ἐφευρετοῦ τοῦ αὐλοῦ, οὗτινος τὰ δάκρυα ἐσχημάτισαν κατὰ τὴν μυθολογίαν τὸν ποταμὸν Μαρσύαν. Ἐξήρχετο δ' ὁ ποταμὸς οὗτος ἐκ τῶν ἐν Κελαιναῖς ἀνακτόρων τῶν βασιλέων τῆς Περσίας. — *Κολοσσαί* (Ἐρείπια πλησίον τοῦ Χονός), πόλις σπουδαία, γνωστὴ μάλιστα εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραφε πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς (62 μ. Χ.). — *Ἱερὰ πόλις* (Παμπούκ Καλεσί), οὕτω καλουμένη ἔνεκα τῶν πολλῶν ναῶν αὐτῆς, πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ἐπικτήτου. — *Λαοδίχεια* (Λαντίκ ἢ Ἐσκι Χισάρ), μητρόπολις τῆς ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων καλουμένης *Πακατιανῆς*, μέρος τῆς Φρυγίας. Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς *Διόσπολις* καὶ ἔπειτα *Ῥοάς*, περίφημος οὔσα

διὰ τὴν λεπτότητα τῶν ἐρίων αὐτῆς. — *Κιβύρα* ἢ *Μεγάλη*, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν Παμφυλίᾳ ὁμωνύμου *Κιβύρας*. Ἦτο μητρόπολις τῆς ἐν Φρυγίᾳ τοπαρχίας *Τετραπόλεως* (καθὸ περιλαμβανούσης τέσσαρας πόλεις). — *Ἀντιόχεια* ἢ *Πισιδικὴ* (ἴσως Ἄκ Σεχέρ), ἡ ἀποβᾶσα πρωτεύουσα τῆς *Πισιδίας* ἐπὶ Ῥωμαίων, θεωρουμένη δὲ ὡς τὸ ἀρχαῖον *Θύμβριον*, ὅθεν διέβη ὁ στρατὸς Κύρου τοῦ Νεωτέρου. Γεωγράφοι τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἐνταῦθα Κύρος ὁ Πρεσβύτερος ἐνίκησε τὸν Κροῖσον· ἄλλοι θέτουσι τὸ *Θύμβριον* παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ *Θυμβρίου* εἰς τὰ βόρεια τῆς Φρυγίας· καὶ ἄλλοι τέλος τὸ θέτουσι πρὸς Ἄν. τοῦ Ἄλως. — *Λαοδικεία* ἢ *Κατακεκαυμένη* (*Λαντίκ*), εἰς τὴν *Λυκαονίαν*. Ἐπεκαλεῖτο δ' οὕτως ἕνεκα τῆς ἡφαιστείας ποιότητος τοῦ ἐδάφους, πολλάκις ὑπὸ σεισμῶν ἐνοχλουμένης. Ἀπὸ δὲ τῆς *Λαοδικείας* μέχρι τῆς *Γαλατίας* ἐξετείνεται εὐρεῖα πεδιάς, στερουμένη ὕδατος ποτίμου. — *Ἰκόνιον* (*Κόνια*), πλησίον ὁμωνύμου λίμνης, πρωτεύουσα τῆς *Λυκαονίας*. Ἐντεῦθεν λέγεται ὅτι ἤλθον οἱ ἐν *Θεσσαλίᾳ* καὶ ἄλλαχού *Κονιάροι* *Τουρκοί*. — *Λάρανθα* (*τά*), εἰς τὰ νότια τῆς *Λυκαονίας*, διάσημα διότι πολιορκουήντος αὐτὰ *Περδίκκου* τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς *Μακεδονίας*, οἱ *Λαρανδεῖς* ἔθηκαν πῦρ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν.

Z'. ΓΑΛΑΤΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ *Γαλατία* ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς *Παφλαγονίας* καὶ *Βιθυνίας*, πρὸς Δ.

καὶ Ν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας καὶ πρὸς Ἄν. ὑπὸ τοῦ Πόντου. Σήμερον εἶνε μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Σιβίας. Ὠνομάσθη δὲ Γαλατία ἐκ τῶν Γαλατῶν, οἵτινες καταλιπόντες τὴν Θράκην, ἀποκατέστησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν τὸ 278 π. Χ. Κατέλιπον δ' οἱ Γαλάται τὸν τόπον αὐτῶν καθ' ὃν χρόνον ἄλλη στρατιὰ τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν προσέβαλε τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν ὑπὸ τὸν Βρέννον. Διηροῦντο δὲ οἱ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἀναμιχθέντες Γαλάται εἰς τρεῖς κυρίας φυλάς· τοὺς *Τολιστοβογίους* πρὸς Δ., τοὺς *Τεκτόσαγας* εἰς τὸ μέσον καὶ τοὺς *Τρόκμους* πρὸς Ἄν. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἐκυβερνήθησαν ὑπὸ δώδεκα τετραρχῶν, περὶ δὲ τὸ 50 π. Χ. προστατευόμενος ὁ Δηϊόταρος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἔγεινε βασιλεὺς συμπάσης τῆς χώρας. Ὁ δὲ Αὐγούστος ἔκαμε τὴν Γαλατίαν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν καθ' ὃν χρόνον καὶ τὴν Λυκαονίαν, ἥτοι τὸ 25 π. Χ. Ἄγριοι δ' ὄντες οἱ Γαλάται καὶ πολεμικοὶ ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺν χρόνον φοβεροὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἀλλ' ἀποκτήσαντες κατὰ τὰς ἐκστρατείας αὐτῶν πλοῦτον, ἔγειναν ἐπὶ τέλους μαλθακοί.

Πόλεις λόγου ἄξια. *Πεσσινοῦς* (ἴσως *Ναλί Χάν*), εἰς τὴν χώραν τῶν *Τολιστοβογίων*, περίφημος διὰ τὸν ναὸν τῆς μητρὸς *Κυβέλης*, ἧς τὸ ἄγαλμα ἐλέγετο ὅτι ἔπεσεν (ὄθεν *Πεσσινοῦς*) ἐξ οὐρανοῦ. — *Γόρδιον* (ἔπειτα *Ἰουλιόπολις*), πλησίον τοῦ *Σαγγαρίου*, μετέπειτα πρωτεύουσα τῶν βασιλέων τῆς Φρυγίας. Διετήρουν δ' αὐτόθι τὴν ἀμαξάν τοῦ βασιλέως *Γορδίου*, περὶ ἧς χρῆσιμος εἶχεν εἰπῆ, ὅτι ἤθελε λάβῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ

κόσμου ὅστις ἔμελλε νὰ λύσῃ τὸν δεσμόν, τὸν δένοντα τὸν ζυγὸν μὲ τὸν ῥυμόν. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἔκοψε τὸν Γόρδιον δεσμόν μὲ τὸ ξίφος.— *Ἀμόριον* (Ἀμοριά), ἔνθα ἐλέγετο ὅτι ἐγεννήθη ὁ μυθοποιὸς *Αἴσωπος*. — *Ἄγκυρα*, πρωτεύουσα συμπάσης τῆς Γαλατίας καὶ τῶν *Τεκτοσάγων* ἰδίως. Ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ Μίδα, ηὔξήθη δὲ σπουδαίως ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, εἰς τὸν ὅποιον οἱ εὐγνωμονοῦντες κάτοικοι ἀφιέρωσαν ναόν, σωζόμενον εἰς ἑρείπια. Πρὸς αὐτοὺς ἀποτείνει τὰς εἰς Γαλάτας ἐπιστολάς ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Τανῦν ἔχει 40,000 Κ. καὶ ἰδιάζοντα γένη αἰγῶν, γαλῶν καὶ κονίκλων μὲ μακρὰς τρίχας.— *Γάγγρα* (τὰ) (Τσανγκαρί), ἡ συνήθης καθέδρα τοῦ *Δηϊοτάρου*.

Η'. ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικά. Ἡ Καππαδοκία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γαλατίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Φρυγίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας, ἀφ' ἧς ἐχωρίζετο εἰς ἓν μέρος ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου. Εἰς τὰ σύνορα αὐτῆς περιλαμβάνεται ἡ μικρὰ Ἀρμενία πρὸς Ἀν. καὶ ἡ Κατασρία πρὸς Ν. Σήμερον ἀποτελεῖ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ πασσαλικίου τοῦ Σιβιάς.

Ἡ Καππαδοκία κατῳκεῖτο ὑπὸ λαῶν Συριακῆς καταγωγῆς, *Λευκῶν Σύρων* ὀνομαζομένων. Ἐπὶ πολὺ δ' ἦτο ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας περιλαμβάνουσα τότε καὶ τὸν Πόντον. Καταλυθέντος δὲ τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν, περιῆλθεν εἰς τὸν στρατη-

γὸν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Εὐμένη. Ὑπῆρξε δὲ βασιλείον μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου (18 μ. Χ.), ὅτε ἔγεινε Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία.

Ἦτο δὲ γόνιμος ἡ Καππαδοκία καὶ πλήρης ποιμνίων. Ἐξώρυστον δ' αὐτόθι καὶ πολὺ κιννάβαρι, οὗτινος ἐμπορικαὶ ἀποθήκαι ὑπῆρχον μάλιστα ἐν Σινώπῃ. Ἀλλὰ καὶ ἵππους ὠραισιότατους παρῆγε, τοὺς ὁποίους μόνοι τῶν Ῥωμαίων οἱ αὐτοκράτορες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρίζονται.

Πόλεις ἄξιας λόγου. *Γαρσάουρα* (Ἄκ σεράϊ), ἐπὶ τοῦ νοτίου Ἄλυσ, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας *Γαρσαυρίτιδος*, περιφήμου διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν νομῶν αὐτῆς καὶ τὴν καλλονὴν τῶν ποιμνίων.— *Ἀρχελαίς* (Ἐρεγλί), ἔνθα ἐφρονεῦθη ὁ αὐτοκράτωρ Μακρίνος τὸ 218 μ. Χ.— *Τύανα* (Κιλισσὰ Χισσάρ), πλησίον τῶν εἰς τὸ ὄρος Ταῦρον *Κιλικίων πυλῶν*, ὅθεν διέβαινον ἐκ τῆς Καταονίας εἰς τὴν Κιλικίαν. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη Ἀπολλώνιος, ὁ *Τυανεύς*, διάσημος Πυθαγόρειος φιλόσοφος καὶ θαυματοποιὸς τοῦ 1^{ου} αἰῶνος μ. Χ.· τούτου τὰ θαύματα ἐτόλμων οἱ ἔθνικοι νὰ ἀντιτάττωσι πρὸς τὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.— *Μάζακα* (τά), ἔπειτα *Καϊσάρεια* (Καϊσάρ), πατρὶς Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, χειροτονηθέντος ἐνταῦθα ἐπισκόπου τὸ 369. Κατὰ τινος δὲ καὶ ὁ γεωγράφος Πausανίας ἐδῶ ἐγεννήθη.— *Ναζιανζος* (Ἐρείπια), μικρὰ πόλις, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ *Ναζιανζηνός* περὶ τὸ 329 μ. Χ.— *Σεβάστεια* (Σιβάς), ἐπὶ τοῦ Ἄλυσ, οὕτω μετονομασθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβαστοῦ (Αὐγούστου· πρότερον ἐκαλεῖτο

Κάβειρα καὶ Διόσπολις). Εἰς τὰ περίχωρα τῶν Καβείρων ἐνίκησεν ὁ Λούκουλλος τὸν Μιθριδάτην. — Νικόπολις, ἐπὶ τοῦ Λύκου ποταμοῦ, κτισθεῖσα μετὰ τὴν νίκην τοῦ Πομπηίου κατὰ τοῦ Μιθριδάτου, τὸ 64 π. Χ. — Κόμανα (Ἐλ Βοστάν), διάσημος διὰ τὴν λατρείαν τῆς Ἐννοῦς, θεᾶς τοῦ πολέμου, ἧς ἡ ἱερεία εἶχε βασιλικὴν σχεδὸν ἐξουσίαν.

Θ'. ΚΑΡΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Καρία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Λυδίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Παμφυλίας, εἰς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Λυκίας καὶ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Τὴν σήμερον περιλαμβάνεται εἰς τὸ ΝΔ. μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς.

Οἱ Κᾶρες ἰσχυρίζοντο ὅτι ἦσαν αὐτόχθονες· ἐκάλουν δ' αὐτοὺς *Λέλεγας*, ἰδίως δὲ τοὺς κατοικοῦντας τὰ παράλια καὶ τὰς πλησιοχώρους νήσους. Ἦσαν δὲ γενναῖοι καὶ κατέστησαν τρομεροὶ ὡς πειραταί. Ὅπως δ' οἱ Λυδοὶ καὶ Μυσοὶ ὠμίλουν γλῶσσαν Ἑλληνικὴν μὲν κατὰ βάθος, θεωρουμένην ὅμως ὡς βάρβαρον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Εὐρώπης· καὶ θρησκείαν δὲ τὴν αὐτὴν εἶχον. Ἐκυβερνᾶτο δ' ἡ Καρία ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ἡγεμόνων, προσαγορευομένων βασιλέων, ἐξαρτωμένων ὅμως ἐκ τῶν σατραπῶν τῆς Περσίας. Ἰσχυρότατος τῶν ἡγεμόνων τούτων ὑπῆρξεν ὁ *Μαύσωλος*.

Τὴν Καρίαν ἐκυρίευσαν ἐκ τοῦ Ἀντιόχου τὸ 190 π. Χ. οἱ Ῥωμαῖοι, καταλιπόντες αὐτὴν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοὺς Ῥοδίους. Μέγαν δ' ἀριθμὸν δούλων ἐλάμβανον ἐκ τῆς χώρας ταύτης.

Εἰς δὲ τὰ παράλια τῆς Καρίας καὶ εἰς τὰς πλησιοχώρους νήσους ἀπώκισθησαν τὸν 12^{ον} αἰῶνα Δωριεῖς. Ὀνόμασαν δὲ Δωρίδα τὴν καταληφθεῖσαν ὑφ' αὐτῶν χώραν, κτίσαντες αὐτόθι ἕξ πόλεις· ἐντεῦθεν ὁ τόπος ὠνομάσθη ἑξάπολις, καὶ κατόπιν πεντάπολις, ὅτε ἀπεχωρίσθη ἕξ αὐτῶν ἡ Ἀλικαρνασσός.

Πόλεις ἄξια λόγου. Μίλητος (Παλάτσα), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαιάνδρου, εἰς τὸν καλούμενον *Λατιμικὸν* κόλπον (ἐκ τοῦ ὄρους *Λάτμου*). Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς *Ἀνακτορία*, ἕως οὗ κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Κρητὸς *Μιλήτου*. Εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12^{ου} αἰῶνος π. Χ. ἦλθε μετ' Ἰωνικῆς ἀποικίας ὁ *Νηλεὺς*. Εἶχε δ' ἡ Μίλητος τέσσαρας λιμένας ἀξιοσημειώτους, καὶ κατέστη ἰσχυρὰ διὰ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς ἐκπέμφασα ὑπὲρ τὰς 70 ἀποικίας εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ *Θαλῆς*, εἰς τῶν 7 σοφῶν, καὶ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ *Ἀναξίμανδρος*, ὁ πρῶτος παρ' Ἑλλησι σχεδιάσας γεωγραφικοὺς πίνακας τὸν 6^{ον} αἰῶνα π. Χ. ὁ *Ἀναξίμενης*, ὁ ἐφευρὼν τὸν *γνώμονα*, ἦτοι τὸ ἡλιακὸν ὥρολόγιον· ἔτι δὲ ὁ *Ἐκαταῖος* καὶ *Κάδμος*, περὶ ὧν λέγεται ὅτι πρῶτοι ἔγραψαν ἱστορίαν εἰς πεζὸν λόγον. Περιηγηταὶ τινες ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ χωρίον Παλάτσα δὲν κεῖται ἐπὶ τῆς Μιλήτου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς Μυοῦντος. — *Ἀλικαρνασσός* (Μπουντροῦμι), περίφημος Δωρικὴ πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς χερσονήσου. Ὑπῆρξε δὲ καθέδρα τοῦ *Μανσώλου*, οὗτινος τὸν μεγαλοπρεπῆ τάφον (*μανσωλεῖον*) ὑκοδόμησεν ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀρτεμισία. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καταστραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ

Μ. Ἀλεξάνδρου τὸ 333 π. Χ. ἐγεννήθη ὁ Ἡρόδοτος καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς.—Μύλασα (Μέλασσα), εἰς τὰ ἐνδότερα πλησίον τοῦ Κέραμεικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα τῆς Καρίας πρὸ τοῦ Μαυσώλου. Ἐνταῦθα, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Καρίου Διὸς, ἐτέλουν κοινὰς θυσίας οἱ Μυσοί, Λυδοὶ καὶ Κᾶρες.—Κνίδος, εἰς τὰ πρὸς Δ. ἔσχατα τῆς χερσονήσου τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ Δωρικοῦ κόλπου (κόλπου τῆς Σύμης), πλησίον τοῦ Τριοπίου ἀκρωτηρίου (Κάβο κριός). Ἦτο δὲ περίφημος διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης, ἔνθα ὑπῆρχε τὸ ἀριστούργημα τοῦ Πραξιτέλους, τὸ ἄγαλμα τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης. Ὁ Κόνων, ἡγούμενος τοῦ Περσικοῦ στόλου, κατέστρεψε πλησίον τῆς πόλεως ταύτης τὰς νῆας τῶν Λακεδαιμονίων τὸ 394 π. Χ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθησαν ὁ ἱστορικός καὶ ἰατρός Κτησίας καὶ ὁ ἀστρονόμος Εὐδοξος, ἀκμάσαντες εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 4^{ου} αἰῶνος π. Χ. — Στρατοκίεια (Ἐσκι Χισσάρ), οὕτως ὀνομασθεῖσα ἐκ τῆς γυναικὸς Ἀντιόχου τοῦ Σωτῆρος Στρατοκίης. — Καῦνος, ἀπέναντι τῆς Ῥόδου, φημισμένη ὡς μὴ ὑγιεινή. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου γεωγράφος Πρωτογένης. — Καρύαδα (ἠ), ἐπὶ ὀμωλύμου νήσου, πατρίς τοῦ γεωγράφου Σκύλακος τοῦ Καρυαδέως, ἀκμάσαντος περὶ τὸ τέλος τοῦ 6^{ου} αἰῶνος π. Χ.

ΙΒ'. ΛΥΚΙΑ

*Ορια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Λυκία ὠρίζετο ΒΔ. ὑπὸ τῆς Καρίας, ΒΑ. ὑπὸ τῆς Παμφυλίας καὶ κατὰ

τὰ λοιπὰ μέρη ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Περιλαμβάνεται δὲ σήμερον εἰς τὸ νότιον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Λυκίας κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκαλοῦντο *Μιλῶναι* ἢ *Σόλυμοι*, ὅτε δὲ βραδύτερον ἡ χώρα κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τερμιλῶν Κρητῶν, ἡγουμένου τοῦ *Σαρπηδότος*, ὠνομάσθησαν *Τερμίλαι* καὶ κατόπιν *Λύκιοι*, ὅτε *Λύκος*, ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν *Παρδιότος*, ἀποκατεστάθη ἐν Λυκίᾳ. Οἱ ἱστορικοὶ ἐγκωμιάζουσι τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἠπιότητα καὶ εὐγένειαν τῶν Λυκίων, καὶ πρὸ πάντων τὴν σοφίαν τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν. Ἦτο δ' αὕτη ὁμοσπονδία δημοκρατικὴ, συγκειμένη ἐξ εἰκοσιτριῶν πόλεων, κυβερνωμένων ὑπὸ τῆς κοινῆς συνόδου τῶν βουλευφόρων αὐτῶν, καὶ ὑπὸ ἑτησίου ἀρχοντος, *Λυκιάρχου* καλουμένου. Οἱ Λύκιοι ἦσαν τοξόται ἐπιδέξιοι· παρῆγε δ' ἡ χώρα ἀρώματα περίφημα.

Πόλεις λόγου ἄξια. *Τελμησσός* (Μεῖς πρὸς Δ. τῆς νῦν Μάκρης), εἰς τὰ πρὸς Ἀν. ἔσχατα τοῦ κόλπου τοῦ *Γλαύκου* (κόλπου τῆς Μάκρης). Πάντες οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἐθεωροῦντο μάντις, διότι εἶχε θεμελιωθῆ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος *Τελμισσοῦ*· καὶ αὐτὸς δ' ὁ μάντις Ἀρίστανδρος, ὁ συνοδεύων τὸν Μ. Ἀλέξανδρον εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας ἐστρατείαν εἰς τὴν *Τελμησσὸν* εἶχε γεννηθῆ. Ὅχι μακρὰν τῶν εἰρηπιῶν ταύτης εἶνε τανῦν ἡ *Μάκρη*, ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον, παρθηναγωγεῖον, ἐμπόριον ἐξαγωγῆς καὶ 6,000 Κ. — *Ξάνθος* (Ἐξενιδέ), πρωτεύουσα τῆς Λυκίας, ἐπὶ τινος μικροῦ ὀμωνύμου ποταμοῦ (Ἐτσέν Τσαί). Οἱ *Ξάνθιοι*

κατέστησαν πολυθρόνητοι διὰ τὴν ὤμην αὐτῶν ἀνδρείαν. Πολιορκηθέντες δηλ. ὑπὸ τοῦ Ἀρπάγου, στρατηγοῦ τοῦ Κύρου, ἔκλεισαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τὰς γυναῖκας, τοὺς παῖδας καὶ δούλους, μετὰ πάντων τῶν θησαυρῶν· θέντες δὲ κατόπιν πῦρ, ὤρμησαν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐφονεύθησαν ἅπαντες. Ἀνοικοδομηθεῖσα ἔπειτα, ἐπολιορκήθη πάλιν ὑπὸ τοῦ φονέως τοῦ Καίσαρος Βρούτου (42 π. Χ.)· οἱ δὲ Ξάνθιοι ἔθηκαν αὐθις τὸ πῦρ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια, ἃν καὶ πολὺ προσεπάθησεν ὁ Βρούτος νὰ τοὺς σώσῃ. — Πάταρα (τά), παρὰ τὴν θάλασσαν, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ξάνθου. Ὑπῆρξαν ἐπὶ τινα χρόνον πρωτεύουσα τῆς Λυκίας, καὶ ἦσαν περίφημα διὰ τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — *Φάσηλις* (ἐρείπια τανῦν), ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ κόλπου τῆς Παμφυλίας κειμένη, ἦτο μικρὰ ἐπικράτεια ἀποχωρισμένη ἐκ τῆς ἐπιλοίπου Λυκίας. Ἐπίφοβοι οἱ κάτοικοι τῆς Φασήλιδος ὡς πειραταὶ καὶ σύμμαχοι τῶν Κιλικίων, εἶχον ἐφεύρη εἶδος πλοιαρίου ἱστιοφόρου, στενοῦ καὶ ἐπιμήκου, *φασήλου* καλουμένου.

ΙΑ'. ΠΑΜΦΥΛΙΑ

Ὅρια καὶ ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Παμφυλία ὠρίζετο ΝΔ. ὑπὸ τῆς Λυκίας, ΒΔ. ὑπὸ τῆς Καρίας καὶ Φρυγίας, ΝΑ. ὑπὸ τῆς Κιλικίας καὶ νοτίως ὑπὸ τοῦ Παμφυλίου κόλπου. Περιλαμβάνομεν δὲ εἰς τὰ σύνορα αὐτῆς τὴν *Πισιδίαν* καὶ *Ἰσαυρίαν*. Τὴν σήμερον εἶνε τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Καραμανίας καὶ τὸ δυτικὸν τοῦ πασσαλικίου τῶν Ἀδάνων.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Παμφυλίας ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον κοινὴν τὴν καταγωγὴν μετὰ τῶν Λυκίων καὶ Κιλικίων. Μετὰ δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον Ἕλληνες ἀποικοι, ἡγουμένων τοῦ Κάλχαντος καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου, κατφυκίσθησαν εἰς τὰ παράλια· οἱ δὲ παλαιοὶ κάτοικοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι προέκυψαν τὰ ἔθνη τῶν *Πισιδίων*, *Ἰσαύρων* καὶ ἴσως τῶν *Λυκαόνων*.

Ἡ Παμφυλία, συμμαχήσασα μετὰ τῶν πειρατῶν τῆς Κιλικίας, κατηρημώθη ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου Σερβιλίου, τοῦ ἐπικληθέντος Ἰσαυρικοῦ, καὶ τέλος ὑπετάγη ὑπὸ τοῦ Πομπηίου τὸ 67 π. Χ.

Πόλεις λόγου ἄξιαί. Ἰσαυρα (Βέγ Σεχέρ), πρωτεύουσα τῆς Ἰσαυρίας, πλησίον ὁμωνύμου λίμνης. — *Ἀύστρα* πρὸς Ἀν. τῶν Ἰσαύρων. Ὁ λαὸς τῆς πόλεως ταύτης ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τὸν ἐλιθοβόλησε καὶ τὸν ἔσυρεν ἔξω τῆς πόλεως πιστεύων ὅτι ἀπέθανεν. Εἶνε πατὴρ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Παύλου Τιμοθέου, ἐπισκόπου τῆς Ἐφέσου. Εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἀποστόλων ἡ πόλις αὕτη κατατάσσεται εἰς τὴν Λυκαονίαν, διότι ἡ Ἰσαυρία πολὺν καιρὸν ἐθεωρεῖτο μέρος ταύτης τῆς ἐπαρχίας. — *Σέλγη* (ἄγν.), ἡ ἀξιολογωτάτη πόλις τῆς Πισιδίας, ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων. — *Πέργη* (Καρὰ Χισσάρ), πρωτεύουσα τῆς Παμφυλίας, περίφημος δι' ἀρχαῖον ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. — *Ἀττάλεια* (Παληὰ Ἀττάλεια), εἰς τὸ παράλιον, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου ἡ σπουδαιωτάτη πόλις τῆς δυτικῆς Παμφυλίας. Τανῦν ἔχει ἐμπόριον σι-

τηρῶν, Ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ 18,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων.

ΙΒ'. ΚΙΛΙΚΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Κιλικία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Πικρυλίας, Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τοῦ ὄρους Ἀμαροῦ, ὅστις τὴν ἐχώριζεν ἐκ τῆς Συρίας, πρὸς Ν. δὲ καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Μεσογείου. Τὴν σήμερον εἶνε τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῶν Ἀδάνων καὶ μέρος τοῦ Μαράς.

Εἰς τὰ παράλια τῆς Κιλικίας ἀπώκησαν Ἀργεῖοι καὶ Φοίνικες, ἐνωθέντες μετὰ τῶν παλαιῶν κατοίκων. Ὑπῆρξε δὲ πολὺν χρόνον βασιλεῖον ἴδιον, ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν Περσῶν, καὶ κατόπιν ἐκ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας. Εἰς τὴν χώραν ταύτην ἦσαν τὰ διασημότερα καταφύγια τῶν πειρατῶν, οὓς κατέστρεφεν ὁ Πομπήσιος τὸ 67 π. Χ. Καὶ τὸ μὲν δυτικὸν μέρος ἐκαλεῖτο *Κιλικία Τραχεῖα*, τὸ δὲ ἀνατολικὸν *Κιλικία Πεδιάς*. Κατεσκευάζον δ' οἱ κάτοικοι χονδρὸν ὕφασμα ἐξ αἰγείων τριχῶν, ἐξ οὗ οἱ ἀρχαῖοι ἔραπτον ἐνδύματα πένθιμα, καλούμενα *κιλικία*, καὶ φορέματα τῶν ναυτῶν καὶ στρατιωτῶν. — *Κιλικίος ὄλεθρος* εἶνε παροιμιῶδες, ἕνεκα τῆς πειρατείας καὶ τοῦ δόλου τῶν Κιλικίων.

Ἡόλεις λόγου ἄξια. *Λαέρτη* (Ἐρείπια τανῦν), φρούριον ἐπὶ λόφου πλησίον τοῦ Παμφυλίου κόλπου, εἰς τὰ πρὸς Δ. ἔσχατα τῆς Κιλικίας. Ἐδῶ ἐγεννήθη *Διογένης* ὁ *Λαέρτιος*, ἱστορικὸς τοῦ Β'. αἰῶνος μ. Χ. — *Σελινοῦς* (Ἐρείπια εἰς τὸ ἀκρωτήριο Σελίντι), εἰς

τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου ποταμοῦ. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς τὸ 117· διὸ ἐπὶ τινὰ χρόνον ὠνομάζετο Τραϊανούπολις. — Σελεύχεια ἢ Τραχεῖα (Σελεφκίχ), πρωτεύουσα τῆς Τραχειᾶς Κιλικίας, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Καλυκάδρου (Κελιδνί). Ἐθεμελιώθη ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος καὶ διετήρησεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἐπὶ τῆς δεσποτείας τῶν Ῥωμαίων. — Σεβαστὴ ἢ Σεβαστόπολις (Ἐρείπια τανῦν), ἐπὶ τινος μικρᾶς νήσου. Οὔσα κατ' ἀρχὰς μικρὰ κηρύχθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Καππαδοκίας Ἀρχελάου, ἐδρεύοντος ἐνταῦθα. — Σόλοι, μετέπειτα Πομπηίουπολις (Μεζετλού), ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Ἀχαιῶν καὶ Ῥοδίων, εἶχεν ἐρημωθῆ σχεδόν, ὅτε ὁ Πομπηῖος μετέφερεν αὐτόσε τοὺς πειρατὰς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐχάρισε τὴν ζωὴν. Ἀναμιχθέντες δὲ μὲ τοὺς Κιλικίας οἱ Ἕλληνες τῶν Σόλων, ὠμίλουν πολὺ κακὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν· ὅθεν τὰ σφάλματα τῆς συντάξεως λέγονται σολοικισμοί. — Ταρσὸς (Ταρσοῦς), μετὰ λιμένος ἐπὶ τοῦ Κύδνου (Καρασού), ὀλίγον ἀπέχουσα τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. Ἐθεμελιώθη δ' ἡ Ταρσὸς ἢ τοῦλάχιστον ἐπηυξήθη ὑπὸ Ἀργείων ἀποίκων καὶ κατέστη τὸ περιφημώτατον ἐν τῇ Ἀσίᾳ παιδευτήριον τῆς φιλοσοφίας, τῶν γραμματῶν καὶ τῆς καλλιτεχνίας. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος λουσθεὶς εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Κύδνου, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν Ταρσόν, τὸ 333 π. Χ. Εἶχε δὲ μέγα ἐμπόριον καὶ διετήρησεν ἐπὶ Ῥωμαίων τὴν ἐλευθερίαν, κατασταῖσα μητρόπολις τῆς Δυτικῆς Κιλικίας. Ἐνταῦθα

κατὰ πρῶτον εἶδεν ἡ Κλεοπάτρα τὸν Ἀντώνιον χρόνον τινὰ μετὰ τὴν μάχην τῶν Φιλίππων.

Ἡ Ταρσὸς εἶνε ἴσως ἡ καλουμένη *Ταρσις* ὑπὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τοῦ διδασκάλου τοῦ Αὐγούστου Ἀθηροδώρου καὶ τοῦ ῥήτορος Ἐρμογένους, ἀκμάσαντος ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου. — Ἀρχιάλος (ἢ Ἀρχιάλη), πλησίον τῆς θαλάσσης, μετὰ τὸν Ταρσοῦ καὶ Σόλων, περιέργως διὰ τι μνημεῖον οἰκοδομηθὲν εἰς τὸν Σαρδανάπαλλον, ὅπερ ἐθεώρουν ψευδῶς ὡς τάφον αὐτοῦ. — Ἀδαγα, ἐπὶ τοῦ Σάρου, πόλις ἀρχαιοτάτη, οἰκοδομηθεῖσα ὡς ἐλέγετο ὑπὸ τοῦ Ἀδάνου, υἱοῦ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς. — Ἀνάζαβα (*Ἀνάζαβος*, τανῦν Ἀναζάββα), ἐπὶ τοῦ Πυράμου ποταμοῦ, μητρόπολις τῆς Ἀνατολικῆς Κιλικίας, πατρὶς τοῦ ἱατροῦ Διοσκορίδου (ὀλίγον μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν) καὶ τοῦ Ἑλληνοποιητοῦ Ὀππιανοῦ (περὶ τὸ 330 μ. Χ.). — Γερμανίχεια (τανῦν Μαρὰς), πατρὶς τοῦ πατριάρχου (τὸ 428) τῆς Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου, ἰδρυτοῦ τῆς αἵρέσεως τῶν Νεστοριανῶν. — Μόψου ἐστία (Μεσσίς), ἐπὶ τοῦ Πυράμου, ἔνθα ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας Σέλευκος ὁ Δ΄. ἐκάθη ὑπὸ τῶν κατοίκων εἰς τὸ ἀνάκτορόν του (93 π. Χ.). — Μαλλός (*Μαλλό*), ἐπὶ τοῦ Πυράμου, μετὰ χρηστηρίου τοῦ μάντεως Μόψου, ἐδῶ θαμμένον. Ἐνταῦθα ἐγενήθη ὁ Κράτης, ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς τὴν Ῥώμην (περὶ τὸ 150 π. Χ.) τὴν σπουδὴν τῆς γραμματικῆς. — Αἰγαί (*Ἀγιάς*), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πυράμου· ἡ πόλις αὕτη εἶχε διάσημον ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔνθα παρέμεινεν

ἐπὶ τινα χρόνον Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς.— Ἴσσος (Βαγιάς), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Πινάρου, ἡ τελευταία πόλις τῆς Κιλικίας, πρὸς τὸ μέρος τῆς Συρίας. Πλησίον αὐτοῦ ἦτο μέρος τοῦ Ἀμανοῦ διαβατόν, ὅπερ ἐκάλουν *Πόλις Συρίας*. Αὐτοῦ ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Δαρεῖον, τὸ 333 π. Χ.

ΝΗΣΟΙ

Αἱ νῆσοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας διαιροῦνται· α'. εἰς νήσους τῆς Προποντίδος· β'. εἰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ γ'. εἰς νήσους τῆς Μεσογείου.

α'. Νῆσοι τῆς Προποντίδος.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ Προκόννησος (τοῦ Μαρμαρᾶ). Αὕτη δὲ κατ' ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐκ δύο νήσων, αἵτινες ἠνώθησαν, ὅταν ὁ χωρίζων αὐτὰς πορθμὸς τῆς θαλάσσης ἐξέλιπε διὰ λόγους φυσικοῦς. Ἐλάμβανον ἐντεῦθεν περίφημον μάρμαρον, ὅπερ ἐκαλεῖτο τῆς Κυζίκου. Τανῦν ἡ Κύζικος καλεῖται Ἀρτάκη καὶ ἔχει 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων.

β'. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

1. Τένεδος, πλησίον τῆς Τροίας. Ἐλαβε μεγάλην σπουδαιότητα ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Ὁ Ἰουστινιανὸς εἶχε κατασκευάσῃ εἰς τὴν κυριωτέραν τῆς νήσου πόλιν ἀποθήκην μεγίστην, ἔνθα τὰ ὑπὸ τῶν ἀνέμων ταλαιπωρούμενα πλοῖα ἠδύναντο νὰ ἀπο-

θέσωσι τὰ σιτηρά, ἅτινα ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετέφερον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

2. *Λέσβος* (12 □ Μ.), ἔμπροσθεν τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδραμυττίου. Ἡ νῆσος αὕτη παρῆγεν οἶνους περιφήμους· διέπρεπον δ' οἱ Λέσβιοι εἰς τὴν μουσικὴν. Πόλεις δὲ λόγῳ ἄξιαι αὐτόθι ἦσαν αἱ ἐξῆς.

Μιτυλήνη, εἰς τὴν νοτιανατολικὴν παραλίαν τῆς νήσου. Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἡ Μιτυλήνη ἀπεστάτησεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι δὲ ἐξολοθρεύσαντες μέρος τῶν κατοίκων, ἔπεμψαν ἐκεῖσε ἀποίκους, εἰς τοὺς ὁποίους διένειμαν ἅπαν τῆς νήσου τὸ ἔδαφος, πλὴν τῆς Μηθύμνης. Ἡ Μιτυλήνη εἶνε πατρίς τοῦ *Πιπτακοῦ*, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, τοῦ *Ἀλκαίου* καὶ τῆς *Σαπφῶς*. Ὁ δ' Ἐπίκουρος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐδίδαξαν αὐτόθι τὴν φιλοσοφίαν — *Μήθυμα* (Μόλιθος), ἐπὶ τῆς πρὸς Β. παραλίας, πατρίς τοῦ μουσικοῦ *Ἀρίονος*. Αὕτη μόνη ἔμεινε πιστὴ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. — *Ἐρεσσός*, ἐπὶ τῆς πρὸς Δ. παραλίας, πατρίς τοῦ Θεοφράστου. Τανῦν ἡ Λέσθος εἶνε κατάφυτος ὑπ' ἐλαιῶν, ἀμπέλων, μορεῶν καὶ βάμβακος, ἔχει 110,000 Κ., πάντων σχεδὸν Ἑλλήνων καὶ πόλιν τὴν *Μιτυλήνην* μετὰ Γυμνασίου.

3. *Ἐκατόνησοι* (Μοσκονῆσι), σύμπλεγμα μικρῶν νήσων, ἀφιερωμένων εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, μεταξὺ τῆς Λέσθου καὶ τῆς ἠπείρου.

4. *Ἀργινούσαι*, μικραὶ νῆσοι πλησίον τῆς Ἀνατολ. παραλίας τῆς Λέσθου. Πλησίον αὐτῶν ὁ στόλος τῶν Λακεδαιμονίων ἐνίκηθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τὸ 406 π. Χ.

5. *Χίος*, πλησίον εἰς τὴν Χερσόνησον τῶν Κλαζομενῶν, παράγουσα οἴνους περιφημοτάτους, μάρμαρα (τὸ πάλαι) καὶ μαστίχην προερχομένην ἐκ σκίνων. Πόλιν εἶχε τὴν *Χίον*, ἔνθα ἐκαυχῶντο ὅτι ἐγεννήθη ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ ἱστορικὸς Θεόπομπος, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 4^{ου} αἰῶνος π. Χ. Τανῦν ἡ νῆσος, καὶ τοὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ φοβεροῦ σεισμοῦ, ἔχει 60,000 Κ. καὶ Γυμνάσιον (πρὸ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως 150,000 Κ.).

6. *Ίκαρία* (Νικαριά), νῆσος γνωστὴ καθότι τὸ σῶμα τοῦ Ἰκάρου ἐξεβλήθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ ἐτάφη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα ἐκαλεῖτο *Ίκάριον* πέλαγος. Τανῦν εἶνε νῆσος δασώδης καὶ ἐξάγει πολλοὺς ἄνθρακας.

7. *Σάμος* (8¹/₂ □ Μ.), νῆσος εὐφορὸς καὶ πολυάνθρωπος, ἀφιερωμένη εἰς τὴν Ἥραν. Ὅρος γνωστὸν ἔχει τὸν ὑψηλὸν καὶ δασώδη *Κερκετέα* (περὶ τοὺς 5, 000 π.). Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι *Παρθενία*, ἕως οὗ κατωκίσθησαν ἐδῶ οἱ Ἴωνες, ἐκδιώξαντες τοὺς Κᾶρας. Εἶχε δὲ σιδηρωρυχεῖα καὶ λατομεῖα μαρμάρου λευκοῦ, καὶ ἐλέγετο ὅτι οἱ Σάμιοι ἐφεῦρον τὴν κεραμουργίαν. Πόλιν δὲ εἶχε τὴν πρωτεύουσαν τῆς νήσου *Σάμον* (ἐγγὺς τῆς νῦν *Χώρας*), ἐπὶ τῆς Ἀνατ. παραλίας, μετὰ ὠραίου ναοῦ τῆς Ἥρας. Εἰς τὴν Σάμον ἐγεννήθησαν ὁ φιλόσοφος *Πυθαγόρας* (περὶ τὸ 550 π. Χ.), οἱ ἀρχιτέκτονες καὶ ἀγαλματοποιοὶ *Ῥῆκος* καὶ *Θεόδωρος*, οἱ τὸν ναὸν τῆς Ἥρας οἰκοδομήσαντες, καὶ ἐφευρόντες, ὡς λέγεται, τὴν τέχνην τοῦ χύνειν τὸν ὀρείχαλκον καὶ κατασκευά-

ζειν ἐξ αὐτοῦ ἀνδριάντας· καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ τετάρτου αἰῶνος ὁ Ἀρίσταρχος, ὅστις ἐν τοῖς πρώτοις ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της, καὶ διαγράφει κύκλον περὶ τὸν ἥλιον. Τανῦν ἡ Σάμος εἶνε ἡγεμονία διοικουμένη ὑπὸ χριστιανοῦ ἡγεμόνος. Κατοίκους δ' ἔχει 50.000 καὶ πρωτεύουσαν τὸ Βαθύ, μετὰ ἐφετείου, δύο πρωτοδικείων καὶ γυμνασίου.

8. Αἱ Σποράδες. Ἐκάλουν οὕτω πολλὰς νήσους ἐσπαρμένας εἰς τὰ νοτιανατολικά τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Γνωστόταται δ' ἦσαν ἡ Πάτμος, ἡ Κῶς, ἡ Ρόδος καὶ ἡ Κάρπαθος.

Καὶ ἡ μὲν Πάτμος εἶνε περίφημος διότι αὐτοῦ ἐξωρίσθη ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης καὶ ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν (ἔχει τανῦν 2,000 Κ.), ἡ δὲ Κῶς (5 □ Μ.) διότι μετεῖχε τῆς Δωριδος, καὶ παρεῖχεν οἶνους περιφήμους. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Κῶν ἐγεννήθη ὁ πατὴρ τῆς ἰατρικῆς Ἰπποκράτης τὸ 460 π. Χ., κατὰ τινὰς δὲ καὶ ὁ διάσημος ζωγράφος Ἀπελλῆς (κατ' ἄλλους εἰς τὴν Ἐφεσον ἢ τὴν Κολοφῶνα).

Ἡ δὲ σπουδαιοτάτη τῶν Σποράδων Ρόδος (20 □ Μ.) κατῳκίσθη ὑπὸ Δωριέων καὶ ἐκαλεῖτο πρότερον Τελχινίς, διότι ἀπόκησαν ἐδῶ Τελχῖνες ἐκ τῆς Κρήτης. Κυριωτέρας δὲ πόλεις εἶχε τὴν Ρόδον, εἰς τὴν βορείαν παραλίαν, πλουτήσασαν ἐκ τοῦ ἐμπορίου. Ἐπολιορκήθη δ' αὕτη τὸ 305 π. Χ. ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, μὴ δυνηθέντος νὰ τὴν κυριεύσῃ. Ὑπῆρχον δ' εἰς τὴν Ρόδον πολλοὶ ναοὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ κολοσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, θεωρούμενον ὡς θαῦ-

μα. Εἰς τὴν Ῥόδον ἐγεννήθη ὁ ζωγράφος *Πρωτογένης* (περὶ τὸ 350 π. Χ.) καὶ οἱ ἀγαλαματοποιοὶ Ἄγησανδρος, Πολύδωρος καὶ Ἀθηνόδωρος (περὶ τὸ 50 μ. Χ.), οἱ κατασκευάσαντες ὁμοῦ τὸ σύμπλεγμα τοῦ Λαοκόοντος, ἀντιγραφὴν προτύπου ἀρχαιοτέρου. — Τὴν *Λίνδον* (Λίνδο), εἰς τὸ μέσον τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, πατρίδα τοῦ *Κλεοβούλου*, ἐνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν (ἀποθ. περὶ τὸ 560 π. Χ.) καὶ τῶν ἀνδριαντοποιῶν *Χάρητος* καὶ *Λάγητος*, τῶν κατασκευασάντων τὸν κολοσσὸν τῆς Ῥόδου, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} αἰῶνος π. Χ. — Τανῦν ἡ Ῥόδος ἔχει 40,000 Κ.

Κατόπιν ἔρχεται ἡ *Κάρπαθος* (4 □ Μ.), ἐξ ἧς ὠνομάσθη τὸ *Καρπάθιον πέλαγος*, ἔχουσα τανῦν 16,000 π. καὶ ἡ *Κάσος* (4 □ Μ.), ἔχουσα τανῦν 7,500 Κ. Ἀμφοτέρων δὲ οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται σήμερον περὶ τὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν.

γ'. Νῆσοι τῆς Μεσογείου.

Κύπρος (173 □ Μ.), ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, κατφκίσθη πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὑπὸ Φοινίκων ἀποίκων· μετέπειτα δὲ ἄλλαι ἀποικίαι ἤλθον ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου. Ἦτο δ' ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου. Κάτων δ' ὁ τιμητῆς ἐκυρίευσεν αὐτὴν ἐν ὀνόματι τῶν Ῥωμαίων, προφασιζόμενος ὅτι κατελείφθη εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος διὰ τῆς διαθήκης τοῦ Πτολεμαίου Ἀλεξάνδρου.

Ἐλατρεύετο δὲ πρὸ πάντων εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἡ

Ἀφροδίτη. Ἐγεμε δ' ἡ Κύπρος δασῶν, χαλκωρυχείων καὶ ἀργυρωρυχείων, παράγουσα προσέτι οἴνους περιφήμους, ἔλαιον καὶ σιτηρά. Τὴν σήμερον δ' εἶνε περίφημος καὶ ἡ μέταξά ὡς καὶ τὸ ἐρυθρόδανον αὐτῆς, ἐχούσης 190,000 Κ. καὶ ὄρος διάσημον τὸν Ὀλυμπον (6,000 π.). Διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν κυριαρχίαν. Πόλεις δὲ τὸ πάλαι διάσημοι αὐτόθι ἦσαν·

Ἡ Πάφος (Πάφο), ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς. Εἶχε δ' αὕτη ναὸν τῆς Ἀφροδίτης (Παφίας), ἧς ὁ ἀρχιερεὺς εἶχε μέγα ἀξίωμα καὶ πολὺν πλοῦτον, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀρχάδων, ἡγουμένου τοῦ Ἀγαπήνορος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας. Ἐδῶ πλησίον ἦτον ἡ ἀρχαιοτάτη Πάφος, ἔνθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐφάνη κατὰ πρῶτον ἡ Ἀφροδίτη ἐξερχομένη τῶν ὑδάτων.—Σόλοι (Σόλια), ἐπὶ τῆς βορείας παραλίας, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ Σόλωνος, συμβουλευσαντος τὸν ἡγεμόνα Πολύκυπρον νὰ μεταφέρῃ ἐδῶ τὴν αὐλήν του, καὶ νὰ κτίσῃ πόλιν.—Σαλαμίς (Ἐρείπια νῦν), ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τεύκρου μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, καὶ καταστᾶσα πρωτεύουσα τῆς Κύπρου. Καταστραφεῖσα ἡ Σαλαμίς ὑπὸ σεισμοῦ, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Β'. καὶ μετωνομάσθη *Κωνσταντία*. Τὰ ἐρείπιά της εὐρίσκονται σήμερον πλησίον τῆς Φαμαγούστης.—Κίτιον (Λάρναξ τανῦν), ἐπὶ τῆς νοτιανατολικῆς παραλίας, ἀποικία Φοινικική. Ὁ Κίμων ἐπληγώθη καιρίως πολιορκῶν ταύτην τὴν πόλιν τὸ 449 π. Χ.· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ ἰδρυτοῦ τῶν Στωϊκῶν Ζήνωνος.—Ἀμαθοῦς (Λεμησσός), ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς.

Ἐνταῦθα ἐλατρεύετο ὁ Ἄδωνις, ἤκμασε δὲ ὁ περίφημος γλύπτης Πυγμαλίων. — Τανῦν ἀξιολογωτάτη πόλις εἶνε ἡ *Λευκωσία* ἔχουσα 25,000 Κ.

Μετὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἔρχεται ἡ ἀνήκουσα τὴν σήμερον εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος

Β'. ΑΡΜΕΝΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑ.

Ἡ Ἀρμενία τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Μεγάλη Ἀρμενία* πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Μικρᾶς Ἀρμενίας (ἴδ. Σελ. 32), καὶ κεῖται μεταξύ τῆς Κασπίας θαλάσσης (*Υρκατίας* τὸ πάλαι) καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου, κατοικουμένη τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπὸ λαῶν ἀγρίων. Περιλαμβάνομεν δ' εἰς τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν πρὸς Ἀν. τοῦ Εὐξείνου πόντου *Κολχίδα*, ἔχουσαν τὸ πάλαι χρυσορυχεῖα καὶ ἀργυρορυχεῖα καὶ γνωστὴν διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν, τὴν *Ἰβηρίαν* πρὸς Ν. τοῦ Καυκάσου (τανῦν *Γεωργίαν* καὶ μέρος τοῦ Σιρβάν) καὶ τὴν Ἀλβανίαν πρὸς Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης (τανῦν Σιρβάν καὶ Δαγεστάν).

Καὶ ὄρη μὲν τῆς Ἀρμενίας λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Καυκάσος*, τὸ *Ἀραράτ*, ὅπου ἐστάθη ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε καὶ ἔχει μίαν τῶν πηγῶν αὐτοῦ ὁ *Εὐφράτης*, καὶ ὁ *Νιφάτης* εἰς τὰ νότια τῆς Ἀρμενίας, ἔνθα πηγάζει ὁ *Τίγρις*. **Ποταμοὶ** δὲ ὁ *Φάσις*, ἐν τῇ Κολχίδι, χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνου πόντον, ὁ *Κῦρος* (Κούρ), διαρρέων τὴν Ἰβηρίαν καὶ Ἀλβανίαν, δεχόμενος δ' εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τὸν Ἀράξην καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Πόλεις δὲ ἄξια λόγου τὸ πάλαι αὐτόθι ἦσαν ὁ *Πι-*

τουὸς ἐν τῇ Κολχίδι, ἀποικία Ἑλληνικὴ ἐμπορικωτάτη, τὰ Ἀρτάξατα (Ἀρτασσά), παρὰ τὸν Ἀράξην ποταμὸν καὶ τὰ Τιγρηνόκερτα (Σέρτ), πλησίον παραποτάμου τοῦ Τίγριδος, κτισθέντα μὲν ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, καταστραφέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου, τὸ 60 π. Χ. Ὑπέστησαν δ' εἰς τὰ ὄροπέδια τῆς Ἀρμενίας πλεῖστα δεινὰ οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος (400 π. Χ.).

Εἰς τὴν σημερινὴν Ἀρμενίαν πόλις ἀξιόλογος εἶνε ἡ Ἐρζερούμη, κέντρον τοῦ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Περσίας ἐμπορίου, μετὰ 100,000 Κ. Καὶ οἱ μὲν Κοῦρδοι, λαὸς ληστρικός καὶ νομαδικὸς εἶνε Τοῦρκοι, οἱ δὲ Χριστιανοὶ Ἀρμένιοι εἶνε *Μοροφουσῖται*, ὄπαδοι τοῦ αἰρετικοῦ Εὐτυχοῦς (448 μ. μ. Χ.), πιστεύοντες ὅτι ὁ Χριστὸς μίαν μόνην φύσιν εἶχε, τὴν θεῖαν. Ἐντεῦθεν κατάγονται οἱ διασκορπισμένοι εἰς τὴν λοιπὴν Τουρκίαν Ἀρμένιοι, νοήμονες μὲν καὶ δεξιοὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, κατηγορούμενοι ὅμως ὡς κίβδηλοι.

Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Γεωργίας εἶνε περίφημοι διὰ τὴν καλλονὴν τῆς μορφῆς αὐτῶν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1878 ἀνήκει εἰς τοὺς Ῥώσους τὸ ὄχυρῶτατον φρούριον Κάρς.

Γ'. ΚΟΥΡΑΙΣΤΑΝ (Ἀσσυρία).

Ἡ Ἀσσυρία ἔκειτο πρὸς Ν. τῆς Ἀρμενίας καὶ πρὸς Ἄν. τοῦ Τίγριδος, μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὄρους Ζάγγρου, δι' οὗ ἐχωρίζετο ἀπὸ τῆς Μηδίας, περιλαμβανομένη τὸ πάλαι εἰς τὸ εὐρὸν Περσικὸν κράτος. Εἶνε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πεδινὴ καὶ πόλεις λόγου ἀξίας εἶχε

τὴν *Νινευί* (Ἐρείπια εἰς τὸ Νίνο), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, καθέδραν τοῦ Σαρδαναπάλλου, καὶ τὰ *Ἀρβηλα*, περίφημα διότι εἰς τὰ πλησίον ἐκεῖ *Γαυγάμηλα* ἐνίκησεν ἐκ δευτέρου τὸν Δαρεῖον ὁ Ἀλέξανδρος, γενόμενος οὕτω κύριος τῆς Περσίας.

Τανῦν τὸ Κουρδιστὰν πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Διαρβε-κίσην* μετὰ 35,000, πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Τίγριδος. Εἰς δὲ τὴν νότιον κατωφέρειαν τῶν Ἀρμενικῶν καὶ Περσικῶν ὄροποδίων (4,000 π.) κατοικοῦσιν οἱ μόνον τὸν χειμῶνα ὑπόστεγοι ἄνδρεῖοι νομάδες *Κοῦρδοι*, τραχεῖς καὶ φιλελεύθεροι, οὐδέποτε δὲ τελείως ὑποτασσόμενοι. Ἐνταῦθ' ἀ μάλιστα ὑπέστησαν πολλὰς ταλαιπωρίας οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος.

Δ'. ΑΛΔΣΣΕΣΙΡΑ (Μεσοποταμία).

Ἡ Μεσοποταμία ἔκειτο μεταξύ τοῦ Εὐφράτου ΒΔ. καὶ τοῦ Τίγριδος ΒΑ., εἶνε δὲ περίφημος εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν διότι αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἀβραάμ, ἡ Σάρα, ἡ Λία, ἡ Ραχὴλ καὶ οἱ ἕνδεκα πρῶτοι υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ. *Πόλεις* δὲ λόγου ἄξιαι αὐτόθι ἦσαν· *Ἐδεσσα* (Οὔρφα ἢ *Ρέχα*), κτισθεῖσα κατὰ τινὰς συγγραφεῖς ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος. — *Κάρραι* (τανῦν *Χαράν*), ἔδρα τοῦ Ἀβραάμ, πρὶν μετοικίσει εἰς τὴν *Χαβανάν*. Πλησίον ταύτης ἐνικήθη καὶ ἐφονεύθη ὁ Κράσσος ὑπὸ τῶν Πάρθων. — *Κιρκήσιον* (*Καρκίσσα*), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ *Χαβώρα* καὶ *Εὐφράτου*. Ταύτην ἐκυρίευσεν ἐκ τῶν Ἀσσυρίων ὁ Νεκώς, ἐπανέκτησε δὲ ὁ *Ναβουχοδονόσορος*. — *Θάψακος* (Ἐλδέρ), πρὸς Δ. τοῦ *Κιρ-*

κησίου, εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐφράτου. Αὐτοῦ Κῦρος ὁ Νεώτερος διέβη τὸν Εὐφράτην (401 π. Χ.), προτιθέμενος νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀρταξέρξην.

Ἡ Ἀλδσσεσίρα σήμερον κατέπεσε πολὺ ἐκ τῆς παλαιᾶς λαμπρότητος. Πόλιν δ' ἔχει τὴν *Μοσοῦλην* πλουτοῦσαν ἐκ τῶν μουσσελίνων (ὑφασμάτων), παρὰ τὸν Τίγριν, ἔχουσαν 40,000 Κ.

Ε'. ΙΡΑΚ ΑΡΑΒΙ (Βαβυλωνία).

Ἡ *Βαβυλωνία* ἔκειτο πρὸς Ν. τῆς Μεσοποταμίας, ἐκτεινομένη πρὸς Δ. τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῶν ἐρήμων τῆς Ἀραβίας. Τὸ δὲ μέρος τῆς Βαβυλωνίας τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῆς συμβολῆς τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἐκαλεῖτο *Χαλδαία*. Πόλεις δὲ λόγου ἄξια αὐτόθι ἦσαν· *Κούραξα* (ἄγνωστα νῦν), ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Εὐφράτου. Ἐνταῦθα Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων ἐνίκησε καὶ ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ Κῦρον (401 π. Χ.)· μετὰ δὲ τοῦτο ἔγεινε ἡ κάθοδος τῶν μυρίων. — *Κτησιφῶν* (Ἐρείπια τανῦν), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, κτισθεῖσα ἢ ἐπαυξήθεισα ὑπὸ τῶν διατριβόντων ἐνταῦθα βασιλέων τῆς Παρθίας. — *Σελεύχεια* (Ἐρείπια), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος ΝΔ. τῆς Κτησιφῶντος, κτισθεῖσα ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος. Ἦτο δὲ πρωτεύουσα τῶν Ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους τῶν Σελευκιδῶν, ὅπως ἡ Ἀντιόχεια ἦτο τῶν δυτικῶν. — *Βαβυλῶν* (Ἐρείπια πλησίον τοῦ Χελλέχ ἢ Χιλλάχ), καθέδρα τῆς Σεμιράμιδος καὶ πάντων τῶν Ἀσσυρίων βασιλέων, οἵτινες ὁμῶς ἔδρευον ἐναλλάξ καὶ εἰς τὴν Νινευί.

εἶχε δὲ σπουδαιότατον ἑμπόριον καὶ εἶνε ἡ μεγίστη καὶ σπουδαιότατη πόλις, ἧς μνημονεύει ἡ ἱστορία. Εἶχε 480 σταδίων (20 ὥρων) περιφέρειαν, ἀνάκτορα μεγαλοπρεπῆ, τοὺς ἐπὶ ἀνδῆρων κρεμαστοὺς κήπους καὶ μάλιστα τὸν πύργον τοῦ Βήλου, 600 π. ὑψηλόν, μετ' ἀστεροσκοπείου. Ἡ Βαβυλὼν ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Κύρου τὸ 538 π. Χ. Αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ 323, σχεδιάζων νὰ καταστήσῃ τὴν πόλιν ταύτην πρωτεύουσαν τοῦ παγκοσμίου αὐτοῦ κράτους.

Τανῦν δὲ καλεῖται ἡ Βαβυλωνία Ἰράκ Ἀραβὶ καὶ πόλεις ἔχει· τὸ παρὰ τὸν Τίγριν *Βαγδάτιον* μετὰ 40, 000 Κ., ὅπερ ἐπὶ Ἀρούν Ἀλ Ἰρακίδη ἦτον ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου, ἔχουσα τότε 2 ἑκατομμ. κατοίκων.— *Βάσρα*, παρὰ τὸν ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος προερχόμενον ποταμὸν Σχάτ ἐλ Ἀράβ (Πασιτίγριδα), θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ καλίφου Ὀμάρ. Καὶ αὕτη ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ ποτὲ μεγαλείου αὐτῆς.

ΣΤ'. ΣΥΡΙΑ (Σοριστάν).

Ἡ Συρία κεῖται πρὸς Ν. τοῦ ὅρους *Ταύρου* ἔχουσα ΝΑ. τὸν Εὐφράτην καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Κιλικίας διὰ τοῦ ὅρους Ἀμανοῦ. Κυβερνωμένη δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ μικρῶν βασιλέων, ὑπετάγη ἔπειτα εἰς τοὺς Ἀσσυρίους καὶ Πέρσας· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου περιῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῶν **Σελευκιδῶν**, ἕως οὗ ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ταύτης ἐπαρχία εἶνε ἡ πρὸς Δ. κειμένη *Φοινίκη* παρὰ τὸν *Λίβανον* καὶ *Ἀρτιλίβανον*, κοσμούμενα τὸ πάλαι μὲ ὦ-

ραίας κέδρους. Ποταμὸν λόγου ἄξιον ἔχει τὸν Ὀρόντην (Ἐλ Ἀσσί ἢ Μακλού), πηγάζοντα πρὸς Ἄν. τοῦ Ἄντιλιβάνου καὶ χυνόμενον εἰς τὴν Μεσόγειον.

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια ἦσαν. *Σαμύσατα* (Σιμασάτ τανῦν), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Κομμαγηνηῆς, ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Λουκιανὸς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1^{ου} μ. Χ. αἰῶνος. — *Ἀλεξάνδρεια* (Σκαενδεροῦν ἢ Ἀλεξάνδρέττα τανῦν), εἰς τὸν Ἰσικὸν κόλπον, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. — *Σελεύκεια* (Σουεΐδιέ), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀρόντου, πρωτεύουσα τῆς Σελευκίδος. — *Ἀντιόχεια* (Ἄντακιέχ), ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου, ἐπικαλουμένη ἢ *Μεγάλη*. Ἐκτίσθη ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του Ἀντιόχου. Ἦτο δὲ καθέδρα τῶν Σελευκιδῶν, ἐπὶ Ῥωμαίων μάλιστα συμπάσης τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εἶχεν, ὡς λέγεται, ὑπὲρ τὰς 700,000 Κ. τανῦν δὲ μόλις 20 χιλ. — *Λαοδίκεια* (Λατακιέ), ἐπὶ τῆς Μεσογείου, περίφημος διὰ τοὺς οἴνους αὐτῆς. — *Ἀπάμεια* (Φαμιέχ), ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος ἢ Νικάνορος, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς συζύγου του, διατηρῶν αὐτόθι 500 ἐλέφαντας. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ποσειδώνιος (περὶ τὸ 50 π. Χ.). — *Ἐμεσα* (Ἐμς ἢ Χόμς), παρὰ τὸν Ὀρόντην. Εἶχε ναὸν τοῦ Ἡλίου *Ἐλαγάβαλον* ἢ *Ἡλιογάβαλον* καλούμενον, ὁπόθεν ἐπωνομάσθη ὁ ὁμώνυμος αυτοκράτωρ (πρὶν Βασιανός). — *Παλμύρα* (Ἐρείπια λαμπρά τανῦν), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Παλμυρηνῆς. Αὕτη ἡ πόλις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος, ὅστις

τὴν ἐκάλεσε *Ταδμώρ*, ὑπῆρξε διασημότετον ἐμπορεῖον με-
ταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἦτο δὲ καθέδρα
τοῦ Ὁδαιράθου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ *Ζηροβίας*, ἰδρυ-
σάντων ἐν Συρίᾳ κράτος ἀνεξάρτητον περὶ τὰ μέσα τοῦ
3^{ου} αἰῶνος μ. Χ. μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως ταύ-
της ὑπὸ τοῦ Αὐρηλιανοῦ (273). — *Ἡλιοῦπολις* (Βαλ-
θέκ τανῦν), εἰς τὴν *Κοίλην* λεγομένην *Συρίαν*, παρὰ
τὸν Ὀρόντην. Ταύτης σώζονται τὴν σήμερον λαμπρό-
τατα ἐν Ἀσίᾳ εἰρεῖπια. — *Δαμασκός*, ἡ σπουδαιοτάτη
πόλις τῆς *Κοίλης Συρίας*, ὑπάρχουσα ἤδη ἐπὶ Ἀβραάμ.
Πλησίον αὐτῆς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν ὁ ἀ-
πόστολος Παῦλος. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ ἀρχιτέκτων Ἀπολ-
λόδορος, ὁ κατασκευάσας τὴν γέφυραν τοῦ Δουνάβειος
καὶ τὴν ἐν Ῥώμῃ στήλην τοῦ Τραϊανοῦ. Καὶ νῦν δ'
ἀκμάζει ἔχουσα 200,000 Κ. καὶ ἐπικαλουμένη «ὄφθαλ-
μὸς τῆς Ἀνατολῆς», καθὸ κειμένη μεταξὺ ὠραίων ἀμ-
πελώνων καὶ φυτειῶν βάμβακος. Ἐκ ταύτης ἔχουσι τὴν
ἀρχὴν τὰ *Δαμασκηρὰ ξίφη* (δαμασκιά σπαθιά).

Εἰς δὲ τὴν **Φοινίκην** πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν· Ἄρα-
δος (Ῥουάδ), πόλις ἐμπορικωτάτη, παρέχουσα εἰς τοὺς
Τυρίους στρατιώτας καὶ ναύτας. — *Τρίπολις*, ἐπὶ τῆς
Μεσογείου, συγκατεμένη ἐν τριῶν πόλεων, κτισθεισῶν
τῆς μὲν ὑπὸ τῶν Σιδωνίων, τῆς δὲ ὑπὸ τῶν Τυρίων
καὶ τῆς τρίτης ὑπὸ τῶν Ἀραδίων. Τανῦν ἡ Τρίπολις
ἔχει 13,000 Κ. — *Βύβλος* (Δζεβαίλ). Ἐντεῦθεν ἔλαβεν
ὁ Σολομῶν τέκτονας διὰ τὸν ναὸν αὐτοῦ. — *Βηρυτός*
(Βεροῦτι), ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, εἰς εὐφορον πε-
διάδα, πατρίς, ὡς λέγεται, τοῦ Φοίνικος ἱστοριογράφου.

φου *Σαργωριάθωτος*, ἀκμάσαντος κατὰ τὰ θρυλούμενα πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Τανῦν ἡ Βηρυτὸς ἔχει ζωηρὸν ἐμπόριον καὶ 100,000 Κ.—*Σιδῶν* (Σείδ), ἐπὶ τῆς Μεσογείου. Οἱ Σιδῶνιοι ἐξεῖχον εἰς τὴν ὑελουργίαν, λιουργίαν καὶ τὴν βαφὴν τῆς πορφύρας, μεγαλοπρεπὲς ἀσκούντες ἐμπόριον. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκε τὸν θρόνον τῆς Σιδῶνος εἰς τὸν Ἀβδαλῶνυμον.—*Τύρος* (Σούρ), οἰκοδομηθεῖσα κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῆς ἠπείρου, μετηνέχθη εἰς νῆσον, ὅπως σωθῆ ἔκ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναβουχοδονοσόρου· ἐκυριεύθη δ' ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὸ 332 π. Χ. Ὑπῆρξαν δ' οἱ Τύριοι πολὺν χρόνον πρωτεύοντες εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐφευρόντες, ὡς λεγεται, καὶ τὴν βαφὴν τῆς πορφύρας. Ἐθεμελίωσαν δὲ πολλὰς ἀποικίας, ἐν αἷς τὴν Καρχηδόνα, τὰ Γάδειρα, τὴν Λέπτιν καὶ Ἰτύκην ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

Ἄλλη πόλις τανῦν εἶνε τὸ *Χαλέππι* μετὰ 100,000 Κ. καὶ ζωηροτάτης βιομηχανίας.

Εἰς τὴν Συρίαν πολιτικῶς ἀνήκει καὶ ἡ «Γῆ τῆς ἐπαγγελίας»

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Τὸ μέγιστον μῆκος τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ Β. πρὸς Ν. (ἀπὸ Δὰν μέχρι Βηρσαβεεῖ) φθάνει τὰ 32 μίλια, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος τὰ 23 μίλ. καὶ τὸ ἐμβαδὸν εἶνε 461 □ Μ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ὄρους *Ἀερμῶν* πηγάζει πρὸς Β. μὲν ὁ *Ὀρόντης*. πρὸς Ν. δὲ ὁ *Ἰορδάνης* (25 Μ. μακρὸς)· οὗτος δὲ κατὰ πρῶτον μὲν ἀποτελεῖ τὸ ἔλος *Μαρών*, ἔπειτα δὲ τὴν γέμουσαν ἰχθύων λίμνην *Γερνησαρέτ* (θά-

λασσαν τῆς *Γαλιλαίας*, ἔτι δὲ λίμνην τῆς *Τιβεριάδος* καλουμένην)· καὶ κατόπιον τὴν *Νεκρὰν θάλασσαν* (ἐνθα ἦσαν ἄλλοτε τὰ *Σόδομα* καὶ *Γόμορρα*), κειμένην 1,236 πόδας παρισινούς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ δὲ κατάπτωσης τοῦ ἐδάφους ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς *Ἀκάβας* τῆς *Ἀραβίας* ὀνομαζομένη *Γώρ*.

α'. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ *Ἰορδάνου* χώραν ἀνήκουσιν·

1.) ἡ *Ἰουδαία*, πρὸς νότον. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε· *Ἱερουσαλήμ*, 2 μίλια πρὸς δυσμὰς τῶν βορείων μερῶν τῆς *Νεκρᾶς θαλάσσης* καὶ 5 μίλια μακρὰν τῆς *Ἰόππης*, ἐπὶ ὄροπεδίου ὑψηλοῦ 2,000 π. Κεῖνται δ' ἐπ' αὐτοῦ διάφορα ὑψώματα, οἷον ἡ *Σιών* (ἐνθα ἦτο ἡ ἀκρόπολις τοῦ *Δαβίδ*) καὶ τὸ ὄρος τοῦ *Ἀμωρία*. Ἐνταῦθα δὲ σήμερον κεῖται ἡ ἐκκλησία τοῦ *Ἀγίου Τάφου*. Πρὸς Α. δὲ τῆς κοιλάδος *Ἰωσαφὰτ* εἶνε τὸ ὄρος τῆς *Ἀγωνίας* καὶ πρὸς Β. αὐτοῦ τὸ ὄρος τῶν *Ἐλαιῶν* (2,556 π.). Ἡ *Ἱερουσαλήμ* εἶχεν ἄλλοτε 100,000 κατοίκους, μόλις ὅμως ἔχει τανῦν 28,000—*Ἐμμαούς*, βορειοδυτικῶς τῆς *Ἱερουσαλήμ*. — *Βηθλεέμ*, πρὸς Ν. τῆς *Ἱερουσαλήμ*. — *Χεβρών*, ὡσαύτως πρὸς Ν. — *Βηρσαβιέ*, εἰς τὰ νοτιώτατα τῆς χώρας. Ἡ δὲ *Ἱεριχώ*, ἦτοι πόλις τῶν φοινίκων, ἔκειτο παρὰ τὸν *Ἰορδάνην*· καὶ ἡ μὲν *Ἀχάρων*, *Ἀζωτος*, *Ἀσχάλων* καὶ *Γάζα*, ἦσαν πόλεις τῶν *Φιλισταίων*, ἡ δὲ *Ἰόππη*, σπουδαιοτάτη οὕσα ὡς ἐμπορικὴ θέσις (*Ἰάφρα* τανῦν), κεῖται εἰς τὸ παράλιον.

2) Ἡ *Σαμάρεια*. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι ἦσαν·

Συγχέμ, τανῦν *Ναβλούς*, ἐπὶ τοῦ ὄρους *Ἐφραΐμ* πρὸς Β. τῆς *Ιερουσαλήμ*. — *Σαμάρεια*, καθέδρα τῶν βασιλέων τοῦ *Ἰσραήλ*, τανῦν μικρὰ κώμη.

3) ἡ *Γαλιλαία*. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι ἦσαν· *Τιβεριάς*, παρὰ τὴν λίμνην *Γεννησαρέτ*. — *Βηθσαϊδά*, τόπος τῆς γεννήσεως τῶν ἀποστόλων Πέτρου, Ἄνδρέα καὶ Φιλίππου. — *Ναζαρέτ*, πρὸς βορρᾶν τῆς *Ιερουσαλήμ*. — *Πτολεμαῖς*, φρούριον παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου *Καρμύλου*.

6'.) *Εἰς δὲ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου χώραν ἀνήκει ἡ*

4) *Περαία*, ἔνθα πόλεις ἀξιοι λόγου· *Καισάρεια Φιλίππου*, πρὸς Α. τῆς λίμνης *Μαρών*. — *Βηθσαϊδά Ἰουλιὰς* (ἔνθα ὁ Κύριος ἐχόρτασε τοὺς πεντακισχιλίους). — *Βηθαβαρά*, ἔνθα Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐβάπτισε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

2. ΑΡΑΒΙΑ

Μετὰ τῆς *Χερσονήσου τοῦ Σινά* καὶ τῆς *Συριακῆς ἐρήμου*.

[57,000 □ Μ., 5 ἑκατομμ. Κ.]

Ἡ *χερσονήσος* αὕτη, εἰς τρία μέρη περιβρεχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἐκτὸς τῆς πρὸς βορρᾶν χαμηλῆς χώρας τῆς *Συρίας* καὶ *Ἀραβίας*, ὑψοῦται ὡς ξηρὸν καὶ ἀνυδρον ὄροπέδιον· περιστοιχιζομένη δὲ ὑπὸ κρημνῶν καὶ γεμόντων ὑδάτων ὄρεων, ἐκτείνεται μέχρι τῆς *Εὐδαίμονος Ἀραβίας* (*Ἰεμένης*). Ὁ δὲ πληθυσμὸς διαιρεῖται εἰς τοὺς *ληστρικοὺς Βεδουίτους*, τὰ τέκνα

τῆς ἐρήμου, καὶ τοὺς σταθερὰν ἔχοντας κατοικίαν, τοὺς Ἀραβας τῶν πόλεων καὶ ὁάσεων. Εἰς δὲ τὴν πρὸς Β. μεσόγειον χώραν, ἥτοι τὴν Νεδσέτ, σῶζονται τὰ λείψανα τῆς ἐν τῷ παρελθόντι αἰῶνι ἰδρυθείσης αἰρέσεως τῶν Βαραβιτῶν, ἐκ τοῦ Ἀβδούλ Βαχάβ ἐπικληθέντων. Οὗτοι λατρεύουσι μόνον τὸν Θεόν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν Μωάμεθ, καὶ δὲν παραδέχονται καμμίαν παράδοσιν, ὁμολογοῦντες μόνον τὸ κοράνιον.

α'. Ἡ πρὸς δυσμὰς παραλία τῆς Ἀραβίας, ἀνήκουσα εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἡ νοτιοδυτικὴ χώρα Ἰεμένη, Εὐδαίμων Ἀραβία, γέμει θυμιαμάτων καὶ καφφέ· ὁ δὲ σπουδαιότατος τόπος, ὅθεν γίνεται ἡ ἐξαγωγή, εἶνε ἡ εὐλίμενος Ὀδείδα, πρότερον Μόκκα καλουμένη, Καθ' αὐτὸ δὲ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ κεῖται τὸ φρούριον Ἀδενον, τὸ Γιβραλτάρ τῆς Ἀνατολῆς, κτῆμα τῶν Ἀγγλων, ὡς καὶ ἡ δεσπόζουσα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης νῆσος Περίμη. — Εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν τούτων χώραν Ἐδσσὰς κεῖνται αἱ ἱεραι πόλεις.

Μέκκα (Μακόραβα) «ἡ μήτηρ τῶν πόλεων» μετὰ 45,000 Κ., τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Μωάμεθ· ἐπίγειον δ' ἔχει τὴν Τσέδαν.

Ἀξιοσημείωτος δ' εἰς τὴν Μέκκαν οἰκοδομὴ εἶνε τὸ μέγα τζαμίον Βεῖτ Οὐλλὰχ (οἶκος Θεοῦ), μετὰ τῆς ἀγίας κρήνης Σεμσέμ, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ πίνεται ὡς ἰατρικὸν πασῶν τῶν νόσων. Πιθανώτατα δὲ χρεωστεῖ ἡ Μέκκα τὴν κτίσιν αὐτῆς εἰς ταύτην τὴν κρήνην, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν εἰς τὴν Ἄγαρ ἄγγελος Κυρίου, ὅτε ἐξεδιώχθη αὐτὴ εἰς τὴν ἔρημον μετὰ τοῦ τέκνου αὐτῆς Ἰ-

σμαήλ, καθότι πολλά μίλια περίξ δὲν ὑπάρχει ὕδωρ γλυκύ. Καθ' αὐτὸ δὲ ἱερὸν εἶνε ὁ *Κιαμπές*, μέλας λίθος ἐξ οὐρανοῦ πεσὼν, μετὰ τοῦ περιστοιχίζοντος αὐτὸν οἰκοδομήματος (34 π. ὑψηλοῦ), ὅπερ, ὡς θρυλεῖται, ὠκοδομήθη 2,000 ἔτη πρὸ τῆς δημιουργίας καὶ προσκυνεῖται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων. Ἐκ τῆς *Μέκκας* ἦλθεν εἰς τὴν *Εὐρώπην* ἡ *χολέρα*: καθότι κατ' ἔτος συναθροίζονται αὐτόσε ὑπὲρ τὰς 120 χιλ. προσκυνητῶν, σφαζόντων πρόβατα.—*Μεδιὰ* (*Ἰάθριππα*), ἔνθα εἶνε ὁ τάφος τοῦ *Μωάμεθ*, εἰς πεδιάδα πλήρη φοινίκων κειμένη.

β'. Ἡ πρὸς βορρᾶν μεσόγειος χώρα, ἡ *Νεδσέτ*, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀμμώδης ἔρημος: κεῖται δ' ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου γέμουσα ἵππων, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Ριάδδην*.

γ'. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς παραλία, ἥτοι ἡ γέμουσα φοινίκων χώρα *Ὀμάρη*, μετὰ τῆς εὐλιμένου *Μασκάτης*.

Καὶ ἡ μὲν μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς (ἐκ τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσας Πέτρας *Πετραία* Ἀραβία καλουμένη) χώρα ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ὄρους *Σινὰ* «*Χερσόνησος τοῦ Σινὰ*»: τὸ δὲ πρὸς Ν. ὄρος τοῦ *Μαῦσέως* μετὰ τοῦ *Χορέβ* φθάνει τοὺς 7,000 π.

3. Η ΥΨΗΛΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΙΡΑΝ.

Ἐκτεινομένη αὕτη ἀπὸ τοῦ *Αραράτ* πρὸς τὰ ΒΔ. μέχρι τοῦ *Ἰνδοκούχου* πρὸς Α., ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς *Κασπίας* θαλάσσης καὶ τῆς χαμηλῆς χώρας τοῦ *Τουρκεστάν*, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ *Περσικοῦ κόλ-*

που, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τίγριδος καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ. Ἡ δὲ ὑψηλὴ αὕτη χώρα ἔχει περίξ ὄρη πρὸς Β. μὲν τὸν Ἐλθρον (17,400 π., ἔνθα ἦσαν αἱ Κασπίαὶ πύλαι μεταξὺ τῆς Μηθίας καὶ Ὑρακίας), πρὸς Α. δὲ τὸν Παροπάμισον καὶ τὸ Ἰνδοκοῦρον. Τῶν δὲ ἐνδοτέρων τῆς ὀρεινῆς χώρας τὸ μὲν δυτικὸν ἀρδεύεται καλῶς, τὸ ἀνατολικὸν ὁμωσείνε πλήρες ἀλμυρῶν καὶ ἀμμοδῶν ἐρήμων, διακοπτομένων ὑπ' ὀάσεων ἐχουσῶν πόλεις. Ἐνταῦθα δὲ ῥέει ἐξ Ἀνατολῶν ὁ ποταμὸς τῶν ἐρήμων πεδίων Ἰλμένθης, χυνόμενος εἰς τὴν Χαμούνην λίμνην.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

α'. ΤΟ ΠΕΡΣΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ.

[30,000 □ Μ., περὶ τὰ 7 ἑκατομμ. Κ.]

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος σύνορα εἶχε πρὸς Β. τὴν Βακτριανὴν (εἰς τὰ ἀνατολικά τοῦ Ἀφγανιστάν), τὴν Κασπίαν θάλασσαν, τὴν Ἀλβανίαν καὶ Ἀρμενίαν, πρὸς Δ. τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὰ ΝΔ. τὴν Ἀραβίαν, πρὸς Ν. τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ πρὸς Ἀν. τὴν Ἰνδικὴν (τανῦν Περσία, Ἀφγανιστάν, Βελουτσχιστάν, Ἰράκ Ἀραβί καὶ Κουρδιστάν τὸ Τουρκικόν). Πλήν δὲ τῆς Μηθίας καὶ Περσίας, ἀνήκον εἰς αὐτό, ὅτε ἤκμαζεν, ἡ Παλαιστίνη, ἡ Αἴγυπτος, μέρος τῆς Ἀραβίας καὶ ἡ Βακτριανή. Ποταμοὺς δὲ λόγου ἀξίους εἶχε τὸν Εὐφράτην, τὸν Τίγριν, τὸν Ὠχρον (Τέδζενδ), χυνόμενον εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ὑρα-

νίας και Σκυθίας, τὸν *Χοάσπην* (Καρόν ἢ Χοάσπ), γυρόμενον εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, καὶ τὸν *Ἀράξην* (Βένδ Ἐμίρ ἢ Ἀράξ), διαρρέοντα τὴν Περσέπολιν ἐν τῇ Περσίδι (Φαρσιστάν) καὶ ἐξαφανιζόμενον εἰς τὰ ΝΑ. τῆς πόλεως ταύτης, εἰς τὴν *Ἀλμυρὰν λίμνην* (Βαχτεγάν).

Τανῦν δὲ διαιρεῖται εἰς 12 ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων σπουδαιόταται εἶνε·

Α'. Εἰς τὰ τουρκικὰ σύνορα.

α'.) Τὸ *Ἀσερβειδσάν* (Ἀδερβιδιάν), ἡ ἀρχαία *Ἀτροπατηνή*, εἰς τὰ βόρεια τῆς Μηδίας, μετὰ τοῦ ποταμοῦ τῶν συνόρων *Ἀράξου* (Ἀράξ). Σπουδαιοτάτη πόλις ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Ταυρίς*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρούν ἀλ *Ρασχίδη* καὶ ἔχουσα τότε 500,000 Κ. Πόλεμοι ὄμως καὶ σεισμοὶ (μάλιστα ὁ τοῦ 1727) ἠλάττωσαν τοὺς κατοίκους εἰς 110,000.

β'.) Τὸ *Κουρδιστάν*, ἡ ἀρχαία *Ἀσσυρία*, εἰς τὸ ὄρος Ζάγγρον. Τὸ Κουρδιστάν ὄμως ἀνήκει κατὰ τὸ μέγιστον μέρος εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἴδὲ Σελ. 50.

γ'.) Τὸ *Σουσιστάν*, τὸ πάλαι *Σουσιανή*, ἀπὸ τοῦ Ζάγγρου μέχρι τοῦ Τίγριδος καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Πρωτεύουσάν ἔχει τὴν *Σουστέρην* μετὰ 25,000 Κ. Ἐδῶ εὐρίσκονται τὰ εἰρεπία τῶν *Σούσων*, τῆς ἐν καιρῶ χειμῶνος διατριβῆς Δαρείου τοῦ Ὑστάσπιδος.

Β'. Εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

δ'.) Τὸ *Φαρσιστάν* (ἢ καθ' αὐτὸ *Περσίς*), τὰ μέγιστα εὐφορον εἰς τὰ μὴ λίαν ὑψηλὰ ὄροπέδια. Εἰς δὲ

τὸν καλούμενον κῆπον τῶν ῥόδων τοῦ Φάρος κεῖται ἡ περίφημος διὰ τὸ ὑγιεινὸν κλίμα καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν Σχιράση μετὰ 25,000 Κ. καὶ τῶν μνημείων τῶν ποιητῶν Σααδῆ καὶ Χαφίζη· 7 δὲ μίλια βορειανατολικῶς, παρὰ τὸ χωρίον Μερδάστην, κεῖνται πολυτελέστατα ἐρείπια τῆς Περσεπόλεως καὶ τῶν Πασαργαδῶν. Καὶ ἡ μὲν Περσέπολις ἦτο πρωτεύουσα τοῦ εὐρέος Περσικοῦ κράτους, ἔνθα ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν μάχην τῶν Ἀρβήλων ἔθηκε συμποσιάζων πῦρ εἰς τὰ ἀνάκτορα, εἰς δὲ τὰς Πασαργάδας εὕρισκετο ὁ τάφος Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου.

ε'.) Τὸ Κερμάν, ἡ παλαιὰ Καρμανία, πρὸς Ἀν. τῆς Περσίδος, μετὰ πρωτευούσης ὁμωνύμου.

Γ'. Εἰς τὰ ἐνδότερα.

ς'.) Καραφφάν, εἰς τὰ ΒΑ., χώρα ὀρεινὴ καὶ ἔρημος, κατοικουμένη ὑπὸ λαῶν μαχίμων. Πόλις λόγου ἀξία ἐνταῦθα εἶνε ἡ Μασχέδη μετὰ 70,000 Κ., ἐξάγουσα βαμβάκιον καὶ σπουδαῖον ἔχουσα μεσόγειον ἐμπόριον.

ζ'.) Ἰράκ Ἀδσχέμ, ἡ παλαιὰ Μηθία, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Περσικοῦ κράτους, πρὸς Ν. τῆς Κασπίας θαλάσσης. Πρωτεύουσα δὲ τανῦν καὶ καθέδρα εἶνε ἡ Τεχεράνη, κειμένη μὲν ἐπὶ σπουδαίας στρατιωτικῆς θέσεως καὶ φωτιζομένη ὑπὸ φωταερίου (γκάζ), ἔχουσα ὁμῶς κλίμα τόσον νοσῶδες, ὥστε ἐξ 130,000 Κ. τὸ θέρος μένουσι μόνον 80,000. Τούναντίον δ' ἔχει κλίμα λαμπρότατον ἡ Ἰσπαράνη, τὸν 17^{ον} αἰῶνα πλουσία καθέδρα Σάχ

Ἀββασίδου τοῦ Μεγάλου, μεθ' ἑνὸς ἑκατομμυρίου Κ. ἢ καὶ πλείοτερων. Καταστραφείσης ὁμως ταύτης ὑπὸ τῶν Ἀφγάνων (1772), ἡ τὸν 19^{ον} αἰῶνα ἀνοικοδομηθεῖσα πόλις δὲν ἔχει πλείονας τῶν 60,000 Κ. Κατόπιν ἔρχεται ἡ Χαμαδάνη, τὸ πάλαι Ἐκβάτανα, ἡ ἐν θέρει δριατριβὴ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας. Ὡκοδομήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Δηϊόκου (708 π. Χ.), καὶ εἶχεν ἑπτὰ περιβόλους διαφόρων χρωμάτων, κτισμένους ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῆς κατωφερείας ὄρους, ἔνθα ἦτον ἡ πόλις. Αὐτόθι ἐφονεύθη ὁ Παρμενίων κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπέθανεν ὁ Ἡφαιστίων (323 π. Χ.).—Ἄλλη πόλις τῆς Μηδίας εἶνε ἡ Κασχάνη μετὰ 100,000 Κ. καὶ σπουδαίας ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπὸ Τεχεράνης εἰς Ἰσπαχάνην ὁδοῦ.

Φυλαί. Πολίτευμα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Περσίας διαιροῦνται· 1) εἰς τοὺς ὀλιγαριθμοτέρους Γουεβέρους ἢ Πάρσας, τοὺς ἐμμεϊναντας πιστοὺς εἰς τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου· 2) εἰς τοὺς Μωαμεθανοὺς (πρὸ πάντων Σχίτας, παραδεχομένους ὡς νόμιμον διάδοχον τοῦ Μωάμεθ μόνον τὸν Ἀλῆν). Καὶ ἡ μὲν κυβέρνησις εἶνε δεσποτικωτάτη, τὸ δὲ τρίτον μέρος τῆς γῆς ἀνήκει εἰς τὸν σάχην τοῦ Ἰράν, ὅστις καταβασανίζει καὶ φορολογεῖ τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ, τοὺς Ταδσρίκκους, ἧτοι ἐντοπίους Πέρσας, ὅσον δύναται (καθότι αἱ ὑπὸ διαφόρους χάνας πολεμικαὶ φυλαὶ κατ' ὄνομα μόνον τὸν ἀναγνωρίζουσιν ἀρχηγόντων). Καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν καὶ ποταμῶν εἶνε

τοῦ βασιλέως κτῆμα, εἰς δὲ τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων καὶ κωμῶν οὐδὲ τὸ δικαίωμα τῆς μετοικεσίας ἐπιτρέπεται. Ἐνεκα δὲ τῆς θέσεως αὐτοῦ μεταξύ τῶν Ῥώσων ἐκ τῶν βορείων καὶ τῶν Ἑγγλων, ἐκ τῶν ἀνατολικῶν προχωρούντων, ἔλαβεν ἐπ' ἐσχάτων τὸ Περσικὸν κράτος σημασίαν πολιτικὴν.

6'. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ.

(Δραγγλιανή· καὶ Ἀραχωσία).

[13,000 □ Μ., 4 (;) ἑκατομμ. Κ.]

Τοῦτο κεῖται πρὸς Δ. τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Μωαμεθανῶν Σουνιτῶν, ἧτοι τῶν ἀναγνωρίζοντων ὡς νομίμους διαδόχους τοῦ Μωάμεθ τὸν Ἀβουβέκερον, Ὁμάρ καὶ Ὁθμάν, μισούντων δὲ πλείοτερον τοὺς Σχίιτας καὶ αὐτῶν τῶν χριστιανῶν. Ἀναμιγνύονται δὲ συχνὰ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῶν οἱ Ἑγγλοι. Τὸ Ἀφγανιστάν σύγκειται ἐκ τριῶν ἐπικρατειῶν.

1) τῆς *Καβούλης*, μεθ' ὁμωνύμου σπουδαιοτάτης ἐμπορικῆς πόλεως, ἐχούσης 60,000 Κ. Κεῖται δ' αὕτη παρὰ τὸν ποταμὸν *Καβούλην*, τοῦ ὁποίου ἡ κοιλὰς εἶνε φυσικωτάτη ἐκ τοῦ Ἰράν εἰς τὴν Ἰνδικὴν διάβασιν.

2) τῆς *Καρδαχάρης* πρὸς Ν., μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 50,000 Κ.

3) τῆς *Ἐράτης*, πρὸς Δ. τῆς *Καβούλης*, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 100,000 Κ.

γ'. ΒΑΛΟΥΤΣΧΙΣΤΑΝ.

[5,000 □ Μ., 2 (;) εκατομμ. Κ.]

Τοῦτο εἶνε τὸ ἀπροσιτώτατον μέρος τοῦ Ἰράν, ἔχον πρὸς Ν. τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Ἐνταῦθα δ' εἶνε τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀρχαίας Γεδρωσίας, δι' ἧς ἐπέστρεψεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Εἶνε δὲ καὶ τανῦν οἱ Βαλοῦτσοι ληστρικοὶ νομάδες, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ ὑπακούουσιν εἰς τὸν χάνην τοῦ ΒΑ. Κελατίου, ὅσον θέλωσι· καὶ ὅμως τὸ δυτικὸν μέρος τῆς παραλίας ἔγεινε Περσικὸν κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους.

4. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΙΝΔΙΑ.

[Αἱ Ἀγγλικαὶ κτήσεις καθ' ἅπασαν τὴν Ἰνδικὴν περίπου 70,000 □ Μ. καὶ περὶ τὰ 240 εκατομμ. Κ.].

Α'. Η ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ.

[65,000 □ Μ., 237 εκατομμύρια κατοίκων.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Πρῶτος ὁ Ἀλέξανδρος ἐνόησε τὴν σπουδαιότητα τῆς Ἰνδικῆς, περὶ τοῦ ποτὲ μεγαλείου τῆς ὁποίας μαρτυροῦσι πελώριοι εἰς βράχους λελατομημένοι ναοί, ἐρείπια πόλεων καὶ γιγαντώδεις οἰκοδομαὶ παντὸς εἶδους, ἔτι δὲ συγγραφαὶ πολύτιμοι εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην Σανσκριτικὴν γλῶσσαν γεγραμμένοι. Ἐντελῶς ὅμως κατεκτήθη ἡ Ἰνδικὴ πρῶτον ὑπὸ τοῦ μονάρχου τοῦ Τουρκεστὰν Μαχμούτ Α'. τοῦ Γασ-

νεβίδου, περί τὸ 1,000 μ. Χ.. Κατόπιν δ' ἐπῆλθον τὰ Μογγολικὰ στίφη τοῦ *Τσιγγισχάνη* καὶ τὰ Τουρκεστανικὰ τοῦ *Τιμούρ*. Διαρκῶς δ' ἀποκατέστη ἐνταῦθα ὁ σουλτάνος τῆς *Σαμαρκάνδης Βαβέρης* (1526)· τούτου δὲ τὸ κράτος ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Κατέπεσεν ὁμως ἔπειτα, ἐπιδραμόντων ἀγρίων πολεμικῶν φύλων καὶ τοῦ σάχου τῆς *Περσίας Ναδίρη* (1736 — 1747). Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ εἶχον ἀποικισθῆ εἰς τὴν Ἰνδικὴν οἱ Εὐρωπαϊοὶ. Καὶ τὸ μὲν 1498 προσωρμίσθη ὁ *Βάσκος Δεργάμας* εἰς τὴν *Καλικούταν*, ἐγένοντο δὲ κύριοι τῆς πρὸς δυσμὰς παραλίας οἱ Πορτογάλοι· ἀλλ' ἤδη τὸ 1602 μέγα μέρος τῶν κτήσεων αὐτῶν περιῆλθεν εἰς τοὺς *Ὀλλανδοῦς*, ἰδρύσαντας τὴν *Ἐταιρείαν τῶν πρὸς Ἀνατολὰς Ἰνδιῶν*. Μετ' ὀλίγον ὁμως ἐξεβλήθησαν καὶ οὗτοι ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, συστησάντων ὡσαύτως *Ἐταιρείαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν* τὸ 1609. Κυρίως ὁμως τὴν ἐπὶ τῆς χερσονήσου κυριαρχίαν αὐτῶν ἐστερέωσεν ὁ *Ροβέρτος Κλίβης*, τὸ 1756, ἀποσπᾶσας μὲν πάλιν ἀπὸ τοῦ *Σερατζᾶ Δάουλα* (διατελοῦντος ὑπὸ τὸν *Μέγαν Μογγόλον*) τὴν Ἀγγλικὴν κτῆσιν *Καλκούτταν*, νικήσας δὲ τοὺς Γάλλους λαμπρὰν ἐν *Πλασσύφῳ* νίκην. Ἐκτοτε δ' οἱ Ἀγγλοὶ, τοῦτο μὲν εὐτυχῶς πολεμοῦντες, τοῦτο δ' ὠφελούμενοι ἐπιδεξίως ἐκ τῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν τῶν ἐγχωρίων ἀσθενῶν ἡγεμόνων, κατέστησαν κύριοι συμπάσης σχεδὸν τῆς ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς. Ἀπετέλει δὲ τότε τὸ *Ἀγγλικὸν τῶν Ἰνδιῶν* κράτος, ὑπάρχον οὐχὶ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Βρεττανικὸν στέμμα, ἀλλ' εἰς τὴν *Ἐταιρείαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν* Ἐ-

ταιρείαν 2,000 περίπου ιδιωτῶν Βρεττανῶν, ἐμπόρων ἄμα καὶ πολιτικῶν ἀρχόντων. Ἦτο λοιπὸν ἡ γιγαντώδης αὕτη ἔταιρεία αὐτοδέσποτος ἄμα καὶ ὑπήκοος εἰς τὴν Ἀγγλίαν· δι' αὐτῆς δ' ἤρχεν ἡ Μεγάλη Βρεττανία χώρας μεγαλητέρας καὶ πολυανθρωποτέρας τῆς Γαλλίας, Ἰσπανίας, Ἰταλίας καὶ Γερμανίας, πασῶν ὁμοῦ λαμβανομένων. Κατόπιν ὅμως τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1857, ἣτις ἐνέβαλεν εἰς κίνδυνον σύμπασαν τὴν Ἀγγλικὴν κυριαρχίαν, μετεποιήθησαν τὸ ἐπιὸν ἔτος αἱ χῶραι τῆς Ἐμπορικῆς Ἐταιρείας εἰς Βρεττανικὴν Ἀντιβασιλείαν. Ἐπὶ δὲ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Βηκονσφῆλδ (1880) ἡ βασίλισσα τῆς Μεγάλης Βρεττανίας Βικτωρία ἀνεκρῦχθη αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν. Ὁ δὲ στρατὸς τῆς Ἰνδικῆς σύγκειται ἐξ 63,000 Εὐρωπαίων καὶ 115,000 περίπου αὐτοχθόνων, Σιπούων καλουμένων, εἰς τοὺς ὁποίους προσθετέον καὶ 130,000 ἐκ τῶν προστατευομένων ἐπικρατειῶν.

Ὄρη. Τὰ παράλια τῆς Μαλαβάρης καὶ τοῦ Κορομανδέλου ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς γραμμῆς τοῦ ποταμοῦ Νερβούδδα χώραν τριγωνικὴν, τὸ ὄροπέδιον τοῦ Δεκάτ, εἰς τὸ ὁποῖον προστίθεται ἡ χαμηλὴ πεδιάς τοῦ Ἰνδοστάν, ἔχουσα ὡσαύτως τριγωνικὴν μορφήν, ὀριζομένη δὲ ὑπὸ τῶν Ἰμαλαίων ὄρεων [ἡ κορυφὴ τοῦ Ἐβερέστου ὑψηλοτάτη ἐν τῇ γῇ 27,212 π.]. Ὄρη δὲ εἰς τὸ Δεκάτ ἀξιοσημειώτα εἶνε τὰ Ἀνατολικά καὶ Δυτικὰ Γαπαταῖα, καὶ ἀκρωτήριον τὸ νοτιώτατον Κομορίνον.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες. Ἡ πρὸς τὰ ΒΑ. χαμηλὴ πεδιάς τῆς Βεγγαλῆς διαιρεῖται εἰς δύο μέρη· 1)

τὴν χαμηλὴν πεδιάδα τοῦ Γάγγου καὶ Βραμαπούτρα· 2) τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνδοῦ. Καὶ ὁ μὲν Γάγγης (420 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τοῦ ὑψηλοτάτου μέρους τῶν Ἰμαλαίων, δέχεται δεξιόθεν τὸν *Δισχούμαν*, καὶ ἐνώνεται κατὰ τὰς ἐκβολὰς μετὰ τοῦ Βραμαπούτρα· ὁ δὲ Ἰνδὸς (340 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς τῶν Ἰμαλαίων, καὶ ἡ χώρα τῶν πηγῶν αὐτοῦ, ἡ *Πενταποταμία* (Πανσχάβη), διαρρέεται ὑπὸ 5 ποταμῶν, τῶν ὁποίων μέγιστος εἶνε ὁ Ὑφασις (Σετλέδσκης)· δεξιόθεν δὲ εἶνε μόνος ὁ *Καβούλης*.

Τὰ προϊόντα τῆς Ἰνδικῆς εἶνε τὰ πλουσιώτατα καὶ ποικιλώτατα τῆς γῆς, ὧν ἰθαγενῆ εἶνε τὸ ὀρύζιον, τὸ ζαχαροκάλαμον, τὸ πέπερι καὶ κινάμωμον. Μεγαλοπρεπὲς δὲ εἶνε τὸ βασιλείον τῶν ζῶων, καὶ περίφημοι οἱ Ἰνδικοὶ ἀδάμαντες.

Σύγκειται δ' ἡ Βρεττανικὴ αὐτοκρατορία ἐκ 3 προεδρείων, τῆς *Καλκούττας* ἢ *Βεγγάλης*, τῆς *Μαδράσσης* πρὸς Ν. καὶ τῆς *Βομβάης* πρὸς Δ.

Καὶ περὶ τὰ 140 μὲν ἑκατομμ. κατοίκων ἀνήκουσιν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἰνδιῶν· εἰς 240 δὲ περίπου ἑκατομμ. ἀναβαίνει σύμπας ὁ πληθυσμὸς, περιλαμβανομένης τῆς *Κεϋλάνης*.

Εἰς τὴν Βρεττανικὴν ταύτην Ἰνδικὴν ἀνήκουσι·

Α'. Αἱ ὄρειναὶ χώραι τῶν Ἰμαλαίων.

Ἐνταῦθα ἐπαρχίαι εἶνε·

Ἄσσάμη, παρὰ τὸν Βραμαπούτραν· ἔτι δὲ ἡ μικρὰ ἐπαρχία *Σακχίμη*, πρὸς Δ. τῆς Ἀσσάμης. Εἰς δὲ τὴν βο-

ρειοδυτικήν όφρον των Ίμαλαίων κείται ή θελκτική και πυκνώς κατωκημένη ύψηλή κοιλάς *Κασμίρη* (Σιριναγούρ), περίφημος διά τὰ ύφαντουργεία των κασμιρίων.

Β'. Η χαμηλή χώρα τής Ίνδικής.

α'. Τὰ περι τόν *Ίνδόν*. Είς τήν Πενταποταμίαν κατοικοῦσιν οί πολεμικοί Σείκοι, πόλιν ἔχοντες τήν *Λαχώρηκ*, μετά 100,000 Κ., και ΝΔ. τήν *Μουλτάνηρ*. Είς δὲ τὸ Δέλτα των ἐκβολῶν κείται ή *Εΐδεραβάδη*, μετά 20 χιλ. Κ.

β'. Περὶ δὲ τόν *Γάγγην* πόλεις εἶνε *Δελχί*, ή ποτὲ καθέδρα τοῦ Μεγάλου Μογγόλου, μετά 150,000 Κ. — *Άγρα*, πρὸς Ν. — *Βεγαρέση* ΝΑ., μετά 180,000 Κ., ή πανάρχαιος ἔδρα των σχολείων των Βραχμάνων. — *Καλκούττα* ΝΑ., μετά 900,000 Κ., ἔδρα τοῦ Γενικοῦ Κυβερνήτου. Ἐνταῦθα ἐμπορεύονται και πλούσιοι Ἕλληνες. — Η βιομηχανική *Πάτρα* ΒΔ., μετά 160,000 Κ. — *Λουκνόβιοκ* ΒΔ., εἰς τὸ προστατευόμενον κράτος *Οὔδην*, μετά 200,000 Κ. — *Μουρσιδαβάδη*, πρὸς βορρᾶν τής *Καλκούττας*, μετά 150,000 κατοίκων.

Γ'. Η ύψηλή πεδιάς τής Ίνδικής (Δεκάν).

Είς τήν παραλίαν τής *Μαλαβάρης* κείνται αἱ πόλεις *Βομβάη* πρὸς Β., μετά 650,000 Κ. Κείται δ' αὕτη ἐπὶ νήσου 2 μιλίων μακρᾶς και ἔχει μεγαλοπρεπὲς ἐμπόριον μετά τής *Καλκούττας* και τοῦ *Σουέζ*. Πλησίον

δ' αὐτῆς κείνται αἱ νῆσοι *Σαλοέττη* καὶ *Ἐλεφάντα*, ἔχουσαι περιφήμους ἐντὸς βράχων λελατομημένους ναοὺς. Εἰς τὴν *Βομβάην* ἐμπορεύονται καὶ πλούσιοι Ἕλληνες. — *Σουράτη* πρὸς Β., ἔχουσα ἐμπόριον μὲ τὴν *Περσίαν*.

Εἰς δὲ τὴν παραλίαν τοῦ *Κορομανδέλου* ἡ *Μαδράση*, μετὰ 400,000 Κ. καὶ σπουδαιοτάτου ἐμπορίου. Πρὸς Ν. αὐτῆς εὐρίσκονται ναοὶ λελατομημένοι ἐντὸς βράχου.

Εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέρω ὑψηλὴν πεδιάδα, πρὸς Ν., κείται τὸ προστατευόμενον κράτος *Μυσώρειον* μετὰ τῆς *Σεριγγαπατάμης* παρὰ τὸν *Καβέρυον* παταμόν· βορειότερα δὲ τὸ ποτὲ βασιλεῖον *Γολκόνδα*, τανῦν δὲ προστατευόμενον κράτος τοῦ *Νιζάμη* (ἀρχικυβερνήτου ἰθαγενοῦς) τῆς *Ἐϊδεραλάδης*, ΒΑ., μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 200 χιλ. Κ.

Δ'. Κτήσεις ἄλλων Εὐρωπαίων.

1) Τῶν *Πορτογάλων*· *Δία*, πρὸς Β. τῆς *Βομβάης*, καὶ *Γόα* πρὸς Δ. τῶν *Δυτικῶν Γαταίων*.

2) Τῶν *Γάλλων*· *Πονδιγερὸν* εἰς τὸ *Κορομανδέλον*, καὶ *Τσανδεραγόρη* παρὰ τὴν *Καλκούτταν*.

Ε'. Αἱ ἀνεξάρτητοι χῶραι τῶν Ἰμαλαίων.

1) Μεταξὺ τῆς *Νιπάλης* καὶ *Ἀσσάμης* κείται ἡ *Βατάνη* ἢ *Βουτάνη*, μετὰ πρῶτευούσης τῆς *Τασσισουδῶνης*.

2) *Νιπάλη*, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κατωφερείας τῶν μεσαίων Ἰμαλαίων, μετὰ πρωτεύουσας τῆς *Κατμανδούης*, μετὰ 30,000 Κ.

ΣΤ'. Αἱ νῆσοι τῆς ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς.

Ἡ νῆσος *Κεϋλάνη* (Ταπροβάνη τὸ πάλαι) [μετὰ $2\frac{4}{3}$ ἑκατομμ. Κ., 1,152 □ Μ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς ἡπείρου διὰ τοῦ Παλκείου πορθμοῦ, πόλεις ἔχει τὸ *Κολόμβον*, πρωτεύουσαν, καὶ τὴν εὐλίμενον *Τριχεμάλην*.

Ὑπάρχει δ' ἐνταῦθα μεγίστη ἀφθονία τῶν προϊόντων τῶν τροπικῶν, ἀρτόδενδρα, βαμβακόδενδρα καὶ τὸ ἰθαγενές δένδρον τοῦ κιναμώμου.

Β'. Η ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ.

[41,000 □ Μ., 26 ἑκατομμύρια Κ.].

Ὄρη, πεδιάδες, ποταμοί. Τὴν χερσόνησον ταύτην, προσεγγίζουσαν πολὺ εἰς τὸν Ἰσημερινόν, διασχίζουσιν ὡς βραχίονες τοῦ Τιβέτ πέντε συνεγῆ ὄρη, ἐκ Β. πρὸς Ν. φερόμενα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ρέουσι 4 μεγάλοι ποταμοί, γονιμοποιούντες εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τὰς πέριξ πεδιάδας διὰ τῶν κανονικῶν αὐτῶν πλημμυρῶν ὁ Ἰραβιάης, χυνόμενος εἰς τὸν *Μαρταβάνειον* κόλπον, ὁ *Μεράμης* εἰς τὸν τοῦ *Σιάμ*, καὶ ὁ *Μεκόγγος* ἢ *Καμβόσγας* εἰς τὴν *Σινικήν* θάλασσαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς πρὸς Α. μὲν εἶνε *Μαλαϊκὸς* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρὸς Δ. δὲ *Σινικὸς*, θρησκεία δ' ἐπικρατεῖ ὁ *Βουδδαϊσμός* (εἰδωλολατρεία).

α.) Ἡ Βρετανικὴ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδική.

[4,500 □ Μ., σχεδὸν 3 ἑκατομμ. Κ.].

Ἐνταῦθα τὰ μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε·

1) Τὸ βόρειον ἥμισυ τῆς πρὸς Δ. παραλίας τῆς πέ-
ραν Ἰνδικῆς, μετὰ τῶν χωρῶν Ἀρακάνης καὶ Πεγούης.

2) Ἡ ἐπικράτεια τῆς Μαλάκας, εἰς τὴν ὁμώνυμον
χερσόνησον.

3) Εἰς δὲ τὴν νότιον ἄκραν τῆς χερσονήσου κεῖται ἡ
νῆσος Σιγγαπούρη, μετὰ τῆς ὁμώνυμου πρωτευούσης,
ἐχούσης 100,000 Κ.

β.) Ἡ αὐτοκρατορία Βάρμα (Βίρμα ἢ Βοῦρμα).

Οὕτω καλεῖται ἡ περὶ τὸν ποταμὸν Ἰραβάδην χώρα
μετὰ τῆς Ἀμαραπούρας καὶ Αὔας. Καθέδρα τοῦ αὐτο-
κράτορος εἶνε ἡ Μαρδαλέχη, παρὰ τὸν Ἰραβάδην.

γ.) Τὸ Βασίλειον τοῦ Σιάμ.

Τοῦτο κυρίως συνίσταται ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποτα-
μοῦ Μεράμη, παρὰ τὸν ὁποῖον κεῖνται αἱ πρωτεύουσαι
πόλεις Σιάμη καὶ Βαγκόχη, μετὰ 500,000 Κ.

δ.) Ἡ πρὸς Ἀνατολᾶς αὐτοκρατορία τοῦ Ἀννάμ
(ἢ τῆς Κοχιγκίνας).

Αὕτη συνεγγίζει τὰς ἐπικρατείας Κοχιγκίνας (Νότιον
Ἀννάμ, μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς καθέδρας Χουῆς) καὶ
Τογκίγγην (Βόρειον Ἀννάμ), μετὰ τῆς πρωτευούσης

Κεσοϋς (500,000 Κ.). Ἡ δὲ Σαϊγώρη εἶνε ἀπὸ τοῦ 1862 Γαλλική, καὶ ἡ Καμβόδσα προστατευόμενον κράτος τῆς Γαλλίας. Κατ' αὐτὰς δὲ πρόκειται νὰ γείνη διώρυξ πλευστή εἰς τὸν μεταξὺ τοῦ Σιαμικοῦ κόλπου καὶ τῆς Βεγγαλικῆς θαλάσσης ἰσθμὸν τοῦ Κράου.

Β. ΤΟ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ

(Ἦτοι ἡ Μαλαισία).

Αὗται κείνται εἰς τὰ νότια τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάδη μέχρι τῆς νήσου Φορμόζης, ΝΑ. τῆς Κίνας. Πᾶσαι δ' αἱ νῆσοι εἶνε φύσεως ἡφαιστείου, ἔχουσι τὸ κλίμα νοσῶδες καὶ φυτὰ πολὺ τρυφερά. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς δύο πολὺ διαφόρους φυλάς, τὴν Μαλαιϊκὴν καὶ τὴν τῶν Παποναίων· ἐκ δὲ τῶν Εὐρωπαϊῶν οἱ μὲν Πορτογάλοι κατέχουσιν εἰσέτι μέρος μόνον τῆς νήσου Τιμόρης (πρὸς Νότον τῶν Μολούκων), οἱ δὲ Ἴσπανοὶ ἄρχουσι τῶν Φιλιππίνων, καὶ οἱ κυριώτεροι κάτοχοι Ὀλλανδοὶ πασῶν τῶν Σουνδαίων νήσων καὶ τῶν Μολούκων.

Ἐνταῦθα δ' ἀνήκουσι:

1) Αἱ Ἀρδαμάναι, μὴ ἀπέχουσαι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάδη. Εἰς ταύτας πέμπουσιν οἱ Ἀγγλοὶ τοὺς καταδίκους.

2) Αἱ Νικολάροι, ΝΑ. τῶν προηγουμένων. Αὗται διατελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1869 ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀγγλων.

3) Αἱ τέσσαρες μεγάλαι Σουνδαῖαι νῆσοι. Καὶ ἁ. ἡ Σουμάτρα [8,000 □ Μ., 3 $\frac{2}{3}$ ἑκατομμ. Κ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς χερσονήσου διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκας. Καὶ ΝΑ. μὲν πόλιν ἔχει τὴν Παλεμβάγκην, πρὸς Δ. δὲ τὴν Βεγκουλένην. Πρὸς Α. δὲ τῆς Σουμάτρας κεῖνται αἱ πλήρεις κασσιτέρου νῆσοι Βάγκα καὶ Βαλλιτώρη.

β'. Ἰάβα [2,800 □ Μ., 18 $\frac{1}{2}$ περίπου ἑκατομμ. Κ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς Σουμάτρας διὰ τοῦ Σουνδαίου πορθμοῦ, καὶ τρυφερώτατα ἔχουσα τὰ φυτά. Πόλεις δ' ἑνταῦθα εἶνε·

Ἡ Σουραβαῖα, ἡ νῦν ἀκραιοτάτη πόλις, ἔχουσα 90 χιλ. Κ., καὶ ἡ Βατανῖα πρὸς Δ. μετὰ 60,000 Κ.

γ'. Βόρνεος, μετὰ 2 περίπου ἑκατομμ. Κ. [13,600 □ Μ.]. Παρὰ τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ νῆσος Λαβουάρη.

δ'. Κελέθη. Εἰς τὴν θέσιν τῆς ποτὲ πρωτεύουσας Μακασσάρης κεῖται τὸ φρούριον Ῥοττεδάμη μετὰ τῆς πόλεως Βλαρδίγγης.

4) Αἱ μικραὶ Σουνδαῖαι νῆσοι, ἧτοι ἡ Τιμόρη πρὸς Α. (ἧς τὸ ἀνατολικὸν ἥμισυ εἶνε Πορτογαλικόν), ἡ Φλωρίς πρὸς Δ., ἡ Σουμβάβα, ἡ Λομβόκη πρὸς (ἐνθ. Δα τὸ ἠφαιστειὸν Ῥινδίαριον ὑψοῦται ὑπὲρ τοὺς 13,000 π.) καὶ Βάλη, ἡ δυτικωτάτη.

5) Αἱ Μολοῦκκαι ἢ Νῆσοι τῶν ἀρωμάτων· ἧτοι Βάνδα, πολὺ μικρὰ μὲν, ἀλλὰ σπουδαία ὡς τόπος τοῦ μοσχοκαρύου, Ἀμβοῖτρα, Κεράμη, πρὸς Β., Γίλοζον, ἔτι βορειότερον, καὶ ἄλλαι.

6) Αἱ Σουλοβίαι νῆσοι, μεταξύ τῆς Βορνέου καὶ τῶν Φιλιππίνων.

7) Αἱ Φιλιππῖναι, συγκείμεναι ἐκ τῆς Μαρίλης ἢ Λουζώρης, τῆς βορειοτάτης, μετὰ τῆς πρωτευούσης Μαρίλης, ἐχούσης 160,000 Κ., καὶ τῆς Μινδαράου (ἢ Μαγινδαράου).

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ.

6. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ.

[6,900 □ Μί., μετὰ 34 ἑκατομμυρίων κατοίκων.]

Τὸ κράτος τοῦτο, συγκείμενον ἐκ νήσων, εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ ἐστία τῆς μεγάλης τῶν ἠφαιστειῶν σειρᾶς, ἥτις ἀπὸ τῶν Σουνδαίων νήσων φέρεται πρὸς τὴν Καμπσιάτταν. Καὶ ἡ μὲν εὐφροδὸς χώρα ἐκτρέφει λαὸν ἰσχυρὸν καὶ τὰ μέγιστα δραστήριον, εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν ἀνήκοντα, τὴν δὲ ὑπερτάτην τῆς πολιτείας ἐξουσίαν ἔχει ὁ μικᾶδος ἢ τέικου, ἡτοὶ αὐτοκράτωρ, εἰς τὸν ὁποῖον εἶνε ὑποτεταγμένοι πάντες τῆς χώρας οἱ ἡγεμόνες. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἡ Ἰαπωνία ἦτον ἀποκεκλεισμένη πρὸς τὰ θαλασσοποροῦντα ἔθνη, τανῦν ὁμῶς ἀνοίχθησαν εἰς αὐτὰ 5 λιμένες, ἐν τοῖς ἡ Ναγκασιάκη εἰς τὴν Κιουσιὸν καὶ ἡ Ῥοκογάμα, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Ἰεθσῶς. Εἶνε δ' ἡ ὠκεῖανιον κλίμα ἔχουσα χεῖρα καλλιέργημένη ὡς κήπος, παράγουσα μάλιστα μετὰ ξανὰ καὶ τέϊ. Ἐπεξεργάζονται δ' αὐτόθι ἐκλεκτὴν πορσελλάναν.

Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ Ἰαπωνία σύγκειται ἐκ τριῶν μεγάλων νήσων, τῆς *Νιπώνης* πρὸς Β., τῆς *Κιουσιου* πρὸς Ν. καὶ τῆς *Σιχόκης* ἐν τῷ μέσῳ. Ἐκ δὲ τῶν πέριξ νήσων μεγίστη εἶνε ἡ πρὸς Β. Ἰεσῶ· εἰς τὴν *Νιπώνην* κεῖνται·

Τόκιον ἢ Ἰεθῶ ΒΑ., μετὰ 1 ἑκατομμ. Κ., καθέδρα τοῦ τέντου. — *Μιάκον* ΝΔ. ἢ *Κιότσιον*, μετὰ 400 περίπου χιλ. Κ., — Ἰοσάκα, ΝΑ., μετὰ 300,000 Κ. περίπου, συνδεδεμένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ *Κιότσιου* καὶ τὸ ζωηρότατον ἔχουσα ἐμπόριον.

7. ΚΙΝΑ ἢ ΣΙΝΙΚΗ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

[214,000 □ Μ., 435 ἑκατομμύρια Κ.].

Τὸ κράτος τοῦτο διαίρεται εἰς τὴν καθ' αὐτὸ *Κίνα* καὶ τὰς γειτονικὰς χώρας *Μαντσουρίας* ΒΑ., *Μογγολίας* πρὸς Β., *Τιβέτ* ΝΔ. καὶ *Κορέαν* πρὸς ἀνατολάν.

Α. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΚΙΝΑ.

[73,000 □ Μ., 405 ἑκατομμ. Κ.].

Ἀπὸ τῆς πρὸς Ν. ὁρίεται καὶ Α. ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ *Εἰρηνοκοῦ* Ἰωκένοῦ, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τῶν *Κουαλιαντῶν* ὀρέων καὶ ΒΔ. ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀμμόδου ἐρήμου *Γόβης*. Πρὸς Β. δὲ τὰ σύνορα συνέχονται μετὰ τοῦ γιγαντώδους ἔργου τοῦ *μεγάλου τείχους*. Οἱ δύο δὲ σπουδαιότατοι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Γαντσικιάγγης* καὶ ὁ *Ἰοάγγης*.

Ἐξ Ἄρκτου δὲ πρὸς Ν. διασχίζει τὴν χώραν ἡ 250 Μ. μακρὰ Αὐτοκρατορικὴ διώρυξ.

Τὸ κλίμα τῆς Κίνας δεικνύει μὲν πάσας τὰς μεταβολὰς τῶν εὐκράτων χωρῶν, διὰ τὴν μεγάλην ὁμῶς ἔκτασιν εἶνε ψυχρότατον εἰς τὰ βόρεια καὶ λίαν θερμὸν εἰς τὰ νότια. Προκόπτουσι δ' εἰς τὰς πεδιάδας, ἐκτὸς τῆς ὀρύζης καὶ τοῦ σίτου, τὰ ἄριστα εἶδη τοῦ τεύου, βαμβακίου καὶ ζαχαροκαλάμου. Εἰς μεγάλην δὲ τελειότητα ἔφθασεν εἰς τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν ἡ βιομηχανία τῆς πορσελλάνης, τῆς μεταξουργίας, τῆς βαμβακουργίας καὶ τοῦ χάρτου. Ἡ δὲ λεπτουργικὴ τέχνη καὶ ἡ πυρῆτις ἦσαν παρ' αὐτοῖς πολὺ πρὸ ἡμῶν γνωσταί.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1644 εἶνε κύριοι τῆς χώρας οἱ Μονδσγοῦοι Τάρταροι.

Πόλεις ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε·

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν *Πετσιλιαν* τὸ *Πεκίνον*, «ἡ αὐλὴ τοῦ Βορρά», ἔχον 5 Μ. περιφέρειαν καὶ 1,650,000 Κ.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰαντσειάγγη κεῖται ἡ *Ναγκίγγη*, «ἡ αὐλὴ τῆς Μεσημβρίας.»

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν *Καντῶνα* ἡ *Καντῶν*, μεθ' ἑνὸς ἑκατομ. Κ., παρὰ τὸν Τσουκιάγγην ἢ Ποταμὸν τῶν μαργαριτῶν. Ἐκτὸς δὲ τῆς Καντῶνος, ἔχουσιν ἀνοιχτῆ εἰς τὴν μετὰ τῶν Εὐρωπαίων ἐπιμιξίαν τὸ *Ἀμόνον*, τὸ *Φουτσεουφού* (Φουχεού), τὸ *Νιγηποφού* (Λιγγιπώ), ἡ *Σχαγγάη* καὶ *Ταϊβάρη* εἰς τὴν Φορμόζαν, νεωστὶ δὲ καὶ ἄλλοι 15 λιμένες.

Ἀπὸ δὲ τῆς 16^{ης} ἑκατονταετηρίδος κατέχουσιν οἱ μὲν Πορτογάλοι ἐπὶ τινος νήσου τὴν πόλιν *Μακάον*, οἱ

δὲ Ἄγγλοι ἀπὸ τοῦ 1842 τὴν βραχὴν νῆσον Χογγόνην πλησίον τοῦ Μακάου (ἧς ἡ πρωτεύουσα Βικτωρία ἔχει 100,000 Κ.).

Ἐκ δὲ τῶν Σινικῶν νήσων λόγου ἄξιαι μάλιστα εἶνε ἡ Φορμόζα καὶ ἡ Χαϊνάρη εἰς τὰ νοτιώτατα.

Εἰς τὴν Κίναν, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, πληρώνει φόρον τὸ βασιλεῖον τῆς Κορέας [4,300 □ Μ., 9 ἑκατομ. Κ.], ἧς ὁ ἄρχων ἐπικαλεῖται «βασιλεὺς 10 χιλ. νήσων.» Χωρίζεται δὲ ἡ Κορέα ἀπὸ τῆς Κίνας διὰ τινος ἀκατοικητοῦ καὶ οὐδετέρου γῆς τμήματος.

Γ'. ΜΕΣΗ ἢ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ.

Τὰ ἐνδότερα τῆς Μέσης Ἀσίας διασχίζονται ὑπὸ δύο, ἐκ Δ. πρὸς Α. φερομένων χιονωδῶν ὄρεινῶν ἀλύσεων, τῶν Οὐρανίων ὄρων (Θιανσχάν) καὶ τῶν νοτιωτέρων Κουελλυνίων. Ἔνεκα δὲ τῶν περὶ ὄρων διαίρουσι τὸ πρὸς δυσμὰς ἡμῶν τῆς ὑψηλῆς χώρας εἰς τρία κύρια ὄροπέδια: 1) τὸ Τιβέτ, μεταξὺ τῶν Ἰμαλαίων καὶ Κουελλυνίων· 2) τὴν ὑψηλὴν Ταρταρίαν, μεταξὺ τῶν Κουελλυνίων καὶ Οὐρανίων· 3) τὴν Σογγαρίαν, μεταξὺ τῶν Οὐρανίων καὶ Ἀλπαίων.

Δ'. ΜΑΝΔΣΧΟΥΡΙΑ.

(Τουγγουσία).

Αὕτη εἶνε ἡ παντελῶς ὄρεινὴ χώρα τοῦ ποταμοῦ Ἀμούρ. Τῶν δὲ περὶ τὰς ἐκβολὰς τόπων ἄρχουσιν οἱ Ρῶσσοι.

γ'. Η ΜΟΓΓΟΛΙΑ,

Ἦτοι ἡ πρὸς Ἀνατολὰς ὑψηλὴ Ἀσία.

Τὸ μέγιστον ταύτης μέρος κατέχει ἡ πετρώδης καὶ ἄλμυρὰ ἔρημος *Γόβη*.

Ἐνταῦθα δὲ ἡ *Μαῖτμασχίγη* πρὸς Β., πλησίον τῆς πόλεως τῶν Ῥωσικῶν συνόρων *Κιάχιγτας*, εἶνε ὁ κυριώτερος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν Σινῶν πρὸς τοὺς Ῥώσους· διὸ καὶ προσφροωτέραν ὁδὸν εὖρον ἐσχάτως διὰ τῆς ἐρήμου *Γόβης*.

δ'. ΤΙΒΕΤ,

Ἦτοι ἡ πρὸς ἰστέον ὑψηλὴ Ἀσία.
Τὸ Τιβέτ ὄρια ἔχει πρὸς Ν. μὲν τὰς χιονοσιεπέ-
στους κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων, πρὸς Β. δὲ τὰ *Καυελ-
λύνια*. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς κείμενον *Μι-
κρὸν Τιβέτ* (ἡ *Λαδάχ*) καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς *Μέγα Τι-
βέτ*, μετὰ τῆς *Λάσσας* ΝΔ., καθέδρας τοῦ *Αἰλαί Λάμα*,
ἧτοι μεγάλου καὶ ὡς θεοῦ θεωρουμένου ἀρχιερέως.

ΙΛΙ,

Ἦτοι ἡ πρὸς δυσμὰς ὑψηλὴ Ἀσία.

Σογγαρία καὶ Ἀνατολικὸν Τουρκιστάν.

Αἱ χῶραι αὗται κείνται εἰς τὰς δύο πλευράς τῶν
Οὐρανίων ὀρέων· καὶ εἰς μὲν τὸ βόρειον μέρος εἶνε ἡ

Σογγαρία, τόπος τῶν πηγῶν τοῦ Ἰρτισίου, μετὰ τῶν λιμνῶν Δσαϊσάγγης, Βαλκασσίας καὶ Ἰσικούλης. Ἐνταῦθα δὲ πλησίον κεῖται τὸ Ἴλι (Κούλδσχα), κύριος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν συνόρων, παραχωρηθεὶς τὸ 1879 ὑπὸ τῶν Ῥώσων εἰς τὴν Κίναν. Τὸ δὲ νότιον μέρος περιέχει τὴν ὑψηλὴν Ταρταρίαν, ἥτοι μικρὰν Βουχαρίαν. Ἐνταῦθα δὲ πόλεις ἐμπορικαὶ λόγου ἄξια εἶνε ἡ Ἰαρκάνδη καὶ ἡ Κασγάρη· ἡ τελευταία μάλιστα εἶνε πρῶτεύουσα τοῦ νεωστὶ ἰδρυθέντος ὁμωνύμου χανάτου.

9. ΤΟΥΡΚΙΣΤΑΝ ἢ ΤΟΥΡΑΝ,

Ἦτοι ἡ ἐλευθέρα Ταρταρία.

Τούτου τὰ πρὸς Αἰ καὶ Ν. μέρη ἀποτελοῦσιν αἱ κατωφέρειαι τῶν Οὐρανίων ὀρέων, τοῦ Βολούρου (Βολορτάχ) καὶ τοῦ Ἰνδοκούχου. Ἐκ τοῦ ὕψους δὲ τούτων κατὰπίπτει ἐπειτα ἡ χώρα εἰς τὸ ταπεινότερον συμπάσης τῆς Ἀσίας χαμηλώμα, παρὰ τὴν Ἀράλιν λίμνην καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν [8,400 □ Μ.]. Εἰς δὲ τὴν Ἀράλιν λίμνην (1,300 □ Μ.) χύνονται ὁ Ἀμὺ Δαρίας ἢ Γέγων (Ἰξζος), ἀπὸ τοῦ Ἰνδοκούχου πηγάζων, καὶ ὁ Σιρ Δαρίας (Ἰάξκρτης), ἀπὸ τῶν Οὐρανίων ἑκρέων.

Καὶ κυρίαρχος μὲν λαὸς εἶνε οἱ Τοῦρκοι (Οὐσβέκοι, Τουρκομάννοι καὶ Κιργίσισι)· τὰ δὲ ἰσχυρότατα χανάτα εἶνε· ἡ Βοχάρα μετὰ τοῦ προτέρου χανάτου τῆς Βάλχας (τῶν πάλαι Βάκτρων, ἀπὸ τοῦ 1868 ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς Ῥωσσίας), ἡ Χακάνη παρὰ βραχίονα τοῦ ὄρους Βολούρου (τὸ βόρειον μέρος κατέχου-

σιν ἀπὸ τοῦ 1865 οἱ Ῥῶσοι), ἡ *Κουνδοουσία* καὶ ἡ *Χίβα*. Πόλεις δὲ ἀξιολογώταται ἐνταῦθα εἶνε·

Βοχάρα, μετὰ 150,000 Κ. περίπου καὶ ἀκμᾶζοντος ἐμπορίου. — *Χίβα*, ἀριστερόθεν τοῦ κάτω Γίχωνος, κυριευθεῖσα τὸ 1873 ὑπὸ τῶν Ῥώσων. — *Χοκάνη*, μετὰ 30,000 Κ. περίπου, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Τσιγκισχάνου.

10. ΚΑΥΚΑΣΙΑ.

[8,500 □ Μ., ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Ῥώσους χώρα τῶν *Τσερκεσσῶν* ἢ *Κιρκασίων* διαμερίζεται εἰς 7 διοικήσεις, ὧν σπουδαιοτάτη εἶνε ἡ τῆς *Τιφλίδος*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας παρὰ τὸν *Κύρον*, ἐχούσης 100,000 Κ. περίπου, καὶ ἡ τῆς *Εριβάνης*, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα χωρίζεται ἀπὸ τοῦ *Αραράτ* διὰ τῆς *Αρασίου* κοιλάδος. Αὐτόθι (ἐν Ἀρμενίᾳ) εἶνε τὸ *Κάρς* καὶ τὸ εὐλίμενον *Βατούμ*, ἀμφότερα ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν Τούρκων τὸ 1878.

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ.

Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

(Σιβηρία καὶ Κεντρικὴ Ἀσία).

[288,000 □ Μ., μετὰ 8 περίπου ἑκατομμ. Κ.].

Ἑκτασις, πεδιάδες καὶ ποταμοί. Ἡ Σιβηρία ἐκτετατομένη ἀπὸ τῶν Οὐραλίων μέχρι τοῦ Βερίγγιου

πορθμοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀλταίων ὀρέων πρὸς Ν. μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος χαμηλὴ πεδιάς. Ἐνταῦθα δὲ ρέουσι τρεῖς μεγάλοι ποταμοί: ὁ Ὄβης (580 Μ. μακρὸς), δεχόμενος ἀριστερόθεν τὸν Ἰρτίσσιον καὶ Τοβόλην, ὁ Ἰερισῆς (700 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς Σελεγγαίας πηγῆς, ἣτις χύνεται εἰς τὴν μεγάλην Βαϊκάλην λίμνην [582 □ Μ.] καὶ ὁ Λένας (600 Μ. μακρὸς).

Ὄρη. Ἐκτὸς τῶν πρὸς Δ. Οὐραλίων καὶ τῶν πρὸς Ν. Ἀλταίων, ὄρη λόγου ἄξια εἰς τὴν Σιβηρίαν, περὶ μὲν τὴν Βαϊκάλην λίμνην εἶνε τὰ Δουρικόα, βορειανατολικῶς δέ, περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀμούρ καὶ Λένα, τὰ Ἰαβλοννόια, καὶ περαιτέρω τὰ ὄρη τῆς Καμτσιάτκας.

Ἡληθυσμὸς. Τὴν Σιβηρίαν κατοικοῦσι: 1) Φιννικοὶ λαοὶ (Ὀστιάκαι, Σαμοεῖδαι): 2) Ἑσκιμόζοι (Τσοῦκτσοὶ καὶ Ἀλευταὶ): 3) Μογγόλοι (Καρπτάδαλοι, Τουγγούδοι καὶ Καλμουῦκχοι): 4) Τοῦρκοι (Ἰακούτοι, Κιργίσιοι καὶ Βασκίροι).

Πόλεις. Πόλεις δὲ εἰς τὴν Σιβηρίαν, διαιρουμένην εἰς 5 διοικήσεις καὶ 8 ἐπαρχίας, λόγου ἄξια εἶνε:

Εἰς μὲν τὴν Δυτικὴν Σιβηρίαν: Τοβόλσκη, μετὰ 20 χιλ. Κ., πρωτεύουσα — Ὁμοσκη, μετὰ 30,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου, παρὰ τὸν Ἰρτίσσιον, ἔδρα τῆς ὑπερτάτης διοικήσεως τῆς Δυτικῆς Σιβηρίας. — Τόμοσκη πρὸς Α., εἰς τὴν μεγάλην πρὸς τὴν Κιάχταν ὁδόν, μετὰ 30,000 Κ. — Βαριαούλη, πρὸς Ν. παρὰ τὸν Ὄβιν, ἡ κυριώτερα ὄρεινὴ πόλις τῶν μικρῶν Ἀλταίων.

Ἡ δὲ διοικήσις Τουρκιστάν, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Σιβη-

ρίας, ἀποτελεσθεῖσα κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ τῶν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν κατακτήσεων, αἷς προσετέθη τὸ 1876 τὸ χανάτον *Χωκάνδη* ὑπὸ τὸ παλαιὸν ὄνομα *Φερ-χάνα*, διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους ἔχει· τὴν *Τασκέντην*, μετὰ 30,000 Κ., καὶ τὴν *Σαμαρκάνδην*, μετὰ 30,000 Κατ., πρωτεύουσαν τοῦ Ταμερλάνου. Ἐνταῦθα εἶνε ὁ ἐξ ἰάσπιδος κατασκευασμένος τάφος αὐτοῦ μετὰ μεγάλου καὶ πολυτελοῦς θόλου.

Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν Σιβηρίαν κεῖνται· Ἰρκούτσκη, μετὰ 30,000 Κ., παρὰ τὸν Ἀγγάραν, ΒΔ. τῆς Βαϊκάλης.—Κιάκχα ΝΑ., ἔχουσα ἐμπόριον μετὰ τῆς Κίνας.—Ἰατκούτσκη ΒΑ., παρὰ τὸν Λέναν, ἀσκοῦσα ἐμπόριον λευκοῦκτιδων.—Ὀχότσχη, παρὰ τὴν ὁμώνυμον θάλασσαν.

Ἡ δὲ χερσόνησος *Καμτσιάκτα*, διασχιζομένη ὑπὸ λόγου ἀξίων σειρῶν ἠφαιστείων (ὕψος 14,000 π.), κεῖται εἰς τὴν Α. παραλίαν. Καὶ οἱ μὲν *Καμτσάδαλοι* (εἰσέτι μόνον 5,000) εἶνε χριστιανοί· ἔδρα δὲ τοῦ διοικητοῦ εἶνε ἡ *Πετροπανλόβσκη*.

Ἐνταῦθα προσέτι ἀνήκουσιν·

1) Αἱ 4 νῆσοι τῆς *Νέας Σιβηρίας*, εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν. 2) Ἡ παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν Σινῶν χώρα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμουρ μετὰ τῆς μάλιστα λόγου ἀξίας *Νικολαιέβσκης*. 3) Ἡ μεγάλη νῆσος *Σαγαλί-νη*, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμουρ [2,240 □ Μ.].

ΑΦΡΙΚΗ

(ΛΙΒΥΗ)

[544,000 □ Μ. 205 εκατομμ., Κ.].

Ὅρη καὶ ὄροπέδια. Ὅρη τῆς Ἀφρικῆς ἀξιολογώτατα εἶνε πρὸς Β. ὁ Ἄτλας, πρὸς Δ. τὸ Κόγγου (Νιγηριτικά ὄρη) καὶ πρὸς Α. τὰ ὄρη τῆς Σελήνης. Σύμπαν δὲ τὰ πρὸς Ν. ἡμισυ ἐμφανίζεται ὡς πελώριον ὄροπέδιον, ἀνυψούμενον κλιμακῆδόν ἀπὸ Ν. πρὸς Δ. Ἡ δὲ βορεία τούτου ὄφρυς πρὸς Α. μὲν ἔχει τὴν ὄρεινὴν χώραν τοῦ Χαβέσ (Ἀβυσσηνίας), νοτιοδυτικῶς δὲ τὸ ὑψηλὸν Σουδάν. Εἰς δὲ τὸ πρὸς βορρᾶν ἄλλο ἡμισυ τῆς Ἀφρικῆς ἐκτείνεται τεράστιον καὶ πρὸς τὸ βόρειον Σουδάν ἀπαυεινόμενον ὄροπέδιον, ἢ ἔρημος Σαχάρα, ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῶν συνεχῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ Νουβιακῶν ὁράσεων [420,000 □ Μ.]. χωρίζει δὲ αὕτη τὴν ὑψηλὴν πεδιάδα τῆς Βαρβαρίας πρὸς Δ. ἀπὸ τῆς χερσονήσου Βάρκας (πρὸς Α.)

Ποταμοί. Μέγιστοι ποταμοὶ εἶνε ὁ Νεῖλος καὶ ὁ Νίγρος, οὗτινος αἰετῶν πηγὰς εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄρους Κόγγου □ Εὐρώσας δὲ ὁ Νίγρος τὰ διάφορα ρεύματά του φθάνει, Ἴσας ἤδη ὀνομαζόμενος, πλησίον τοῦ Τιμβουκτού. εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς ἐρήμου, διασχίζει

τὸ ὄρος Κόγγον, δέχεται παρ' αὐτοῦ τὸν *Τσάδδαν* ἢ *Βερούνην*, καὶ χύνεται ὡς *Κουόρας* εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βενίνου.

Ὁ δὲ *Νεῖλος* (περὶ τὰ 860 Μ. μακρὸς) ἔχει ποταμὸν τῶν πηγῶν αὐτοῦ τὸν *Λευκὸν ποταμὸν* (*Βαρελαβιάδην*), ὅστις ῥέει ἐκ τῆς βορείου ἄκρας τῆς ΝΑ. λίμνης *Νυάρζας* ἢ *Οὐκερέβης*: πρὶν δὲ φθάσῃ εἰς τὴν Νουβίαν, ἐνισχύεται ὑπὸ τοῦ *Βαρελαζάλη*: παρὰ δὲ τὴν *Χαρτούμην* ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἐκ τῆς Ἀβυσσηνίας προερχομένου *Βαρελαζρέκη* (Γλαυκοῦ ποταμοῦ), καὶ δεξιόθεν δέχεται εἰς τὴν Νουβίαν τὸν *Τεκατζῆν* ἢ Ἀτβάραν: παρὰ δὲ τὴν *Συήνην* (Ἀσσουάν) παράγει τὰ τελευταῖα ταχέα ῥεύματα, καὶ διαρρέων τὴν Αἴγυπτον ἄνευ παραποτάμων, σχηματίζει τὸ *Δέλτα* καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ δύο κυρίων βραχιόνων.

Ἄλλοι δὲ ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶνε: ὁ *Ζαίρης* ἢ *Κόγγος*, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας, ὁ *Ριογκρόνδης*, *Γαμβίας* καὶ *Σερεγάλης*, τῆς *Σενεγαμβίας*, πηγάζοντες ἐκ τοῦ Κόγγου (Νιγηρικῶν ὀρέων) καὶ χυνόμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, καὶ ὁ *Ζαμβέζης* ΝΑ., ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, ἀπέναντι τῆς *Μαδαγασκάρης*.

Κλίμα. Φυτὰ καὶ ζῶα. Κάτοικοι. Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ξηρὸν καὶ καυστικόν: μετριάζεται δὲ μόνον ὅπου τὸ ἔδαφος εἶνε ὑψηλόν, ἢ πνέουσιν ἄνεμοι τῆς θαλάσσης, ἢ ἐπικρατοῦσι βροχαὶ περιοδικαί.

Συνήθως δὲ καλλιεργούμενον φυτὸν καθ' ὅλην τὴν Ἀφρικὴν εἶνε ὁ *καφθές*, ὅστις εἶνε καὶ ἰθαγενής, ὁ φοί-

νιξ καὶ παντὸς εἶδους ἐλαιόδενδρα. Εἰς δὲ τὸ βασίλειον τῶν ζῶων ἰθαγενεῖς εἶνε ἢ καμηλοπάρδαλις, οἱ ὄναγροι καὶ αἰγαγροί· ἔχει δὲ μέγαν πλοῦτον ὄρουκτων. Τῶν δὲ ἰθαγενῶν κατοίκων οἱ πλεῖστοι εἶνε Νήγητες καὶ θρησκεία ἐπικρατεῖ ἢ Μωαμεθανική.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ.

[50,000 □ Μ., σχεδὸν 17 ἑκατομμύρια Κατ.,
ἐν οἷς 85,000 Ἑλληνες].

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

Τουρκικὴ ἐπαρχία, ὑπὸ τὸν Μεχμέτ Τεβφίκ [μετὰ τῆς ἐρήμου αὐτῆς, 20,000 □ Μ., 5 1/2 ἑκατομμύρια κατοίκων].

Ἡ ἐπιμήκης Αἴγυπτος, ὑπὸ τοῦ Νεῖλου διαβρεχομένη, ἔχει πρὸς Α. μὲν τὰ συνεχῆ τῆς Ἀραβίας ὄρη,¹ πρὸς Δ. δὲ τὰ Λυβικά. Οἱ δύο δὲ κύριοι τοῦ Νεῖλου βραχίονες ἐκβάλλουσι παρὰ τὴν Δαμιέττην καὶ Ροζέττην σχηματίζοντες τὸ Δέλτα τῆς Αἰγύπτου.

Κατὰ δὲ τοὺς ἀρχαίους ὁ Νεῖλος εἶχεν ἑπτὰ στόματα, ἧγουν (ἀρχόμεθα ἐκ Δυσμῶν) 1) τὸ Καρωβικόν

(1) Ἐντεῦθεν οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐλάμβανον τὸν βοδόχρουν γρανίτην καὶ τοὺς λοιποὺς λίθους, οὓς μετεχειρίζοντο εἰς τὰς οἰκοδομὰς.

(τῆς λίμνης Ἐδκού). 2) τὸ *Βολβίτινον* (τῆς Ῥοζέττης). 3) Τὸ *Σεβεντυτικόν* (τῆς λίμνης Βουρλός). 4) τὸ *Βουκολικόν* (τῆς Δαμιέττης). 5) τὸ *Μενδήσιον* (τοῦ Δυβέχ). 6) τὸ *Ταυτικόν* (τοῦ Ὁμ. Φαρέγ). καὶ 7) τὸ *Πηλουσιακόν*, τὸ ἀνατολικώτατον πάντων. Διώρυξ δέ, ὑπὸ τῶν Πολεμαίων εἰς πέρας ἀχθεῖσα, ἀρχομένη ἐκ τοῦ Πηλουσίου, ἔφθανεν εἰς τὸν Νεῖλον καὶ κατέληγεν εἰς τὸν Ἡρωπολίτην κόλπον, εὐκολύνουσα τὴν μεταξὺ Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης συγκαινωνίαν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ βροχὴ ἐν Αἰγύπτῳ εἶνε σπανία, ὁ Νεῖλος ἐδημιούργησε τὴν χώραν. Αἱ δ' ἐν Ἀβυσσηνίᾳ περιδικαὶ βροχαὶ ἀρχίζουσι κατὰ τὸν Μάρτιον, καὶ γίνονται αἰτία νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς ὄχθας αὐτοῦ ὁ Νεῖλος, οὕτως ὥστε καθιστᾶ γόνιμον τὸ ἔδαφος μὲ τὴν ἰλὸν αὐτοῦ· τότε δὲ σύμπασα ἡ χώρα ὁμοιάζει θάλασσαν, ἐν ἣ ἐπιπλέουσιν ὡς πράσιναι νῆσοι πόλεις καὶ κῶμαι, δάση φοινίκων καὶ συκομορεῶν.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Αἴγυπτος λέγεται εἰς τὴν Παλαιάν Γραφὴν *Μεσραίμ*, νύξήθη δὲ τὰ μέγιστα τὸν 16^{ον} αἰῶνα ἐπὶ *Σεσώστριδος*, ὅστις προέβη νικηφόρος μέχρι Γάγγου καὶ Ἰστρου. Κατόπιν ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας τὸ 525 π. Χ. καὶ εἰς τὸν Μέγαρ Ἀλεξάνδρον τὸ 332, καταστήσαντα κέντρον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἀνακηρυχθεῖσα δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ Αἴγυπτος βασιλείον ὑπὸ τοὺς *Πτολεμαίους*, ἔγινε τὸ 30 π. Χ. Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ἐπὶ Αὐγούστου. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὸν Ὅσιριν καὶ τὴν Ἴσιρ, ἐταρίχευον δὲ τοὺς νεκροὺς (*μουμίας*), καταθέτοντες

αὐτοὺς εἰς τάφους, ὧν μεγαλοπρεπέστατοι εἶνε οἱ τῶν βασιλέων, ἥτοι αἱ πυραμίδες. Εἶχον δὲ καὶ ἴδιον εἶδος γραφῆς τὰ ἱερογλυφικά, σωζόμενα εἰς τοὺς ὀβελίσκους.

Τανῦν οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου εἶνε Ἄραβες, καὶ διαιροῦνται εἰς Φελλάγους (χωρικούς) καὶ εἰς νομάδας Βεδουίτους. Οἱ δὲ χριστιανοὶ Κόπται, ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν τῆς χώρας κατοίκων, εἶνε περὶ τὰς 150,000.

Ἡ Αἰγύπτος διαιρεῖται φυσικῶς

1) Εἰς τὴν Ἄνω Αἰγύπτον, λήγουσαν εἰς τὴν πόλιν τῶν καραθανίων Σιούτην.

Τὸ πάλαι πόλεις λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα ἦσαν Ὁῦβαι αἱ ἐκατόμυλοι, ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Νείλου, ἀκμάσασαι μάλιστα ἐπὶ Σεσώτριδος, τὸν 16^{ον} αἰῶνα, ὅτε ἦσαν πρωτεύουσα πάσης τῆς Αἰγύπτου. Κεῖνται δὲ νῦν αὐτόθι τὰ χωρία Λουξόριον (εὕρισκόμενον ἐντὸς ἐνὸς ναοῦ) καὶ Καρνάκιον, ἐνθα ἀριθμοῦσιν εἰσέτι 39 πύλας. Τὸ δὲ μέγεθος τῶν λοιπῶν ἑρειπίων καὶ ἡ ἔκτασις αὐτῶν μαρτυροῦσι σήμερον περὶ τοῦ ποτὲ μεγαλείου αὐτῆς. ΝΔ. ἔκειτο ὁ κίων τοῦ Μέμφορος εἰς πεδῖον πληθῆρες κολοσσῶν.—Συήνη, ἐπὶ τοῦ Νείλου, πλησίον τοῦ μικροῦ καταρράχτου. Πλησίον ταύτης ἦτον ἡ νῆσος Ἐλεφαντίνη (Ἐλ Σάγ), ἐνθα εὕρισκετο τὸ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερόμενον Νειλόμετρον, καθ' ὃ ἐμέτρεῖτο ἡ ἀνάβασις τοῦ ποταμοῦ.—Βερενίκη, πόλις εὐλίμενος ἐπὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου (Ἐρυθρᾶς θαλάσσης), ἐνθα ἀπετίθεντο τὰ ἐκ τῆς Ἀραβίας μετακομιζόμενα ἐμπορεύματα· ἐφέροντο δὲ κατόπιν πρὸς τὴν παρὰ τὸν Νεῖλον Κοπτὸν (εἰς τὰ βόρεια).

2) Τὴν *Μέσην Αἴγυπτον*, μετὰ τοῦ νῦν *Καΐρου*, ἔχον-
τος 360 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ τὸ *Καΐρον*, ἔνθα καὶ ἱκανοὶ Ἑλ-
ληνες ἐμπορεύονται, ἡ μεγίστη πόλις τοῦ Τουρκικοῦ
κράτους μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔχουσα 400 τζα-
μιά καὶ 30 ἐκκλησίας, οὗσα δὲ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπο-
ρίου τῆς βορείου Ἀφρικῆς καὶ συνδεομένη διὰ σιδηρο-
δρόμου μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Σουέζ.

Τὸ δὲ πάλαι πόλις ἐνταῦθα λόγου ἀξία ἦτο ἡ *Μέμ-
φισ*, ἐπὶ πολὺν χρόνον πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, κτι-
σθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτῆς *Μῆνος*. Εἶχε
δὲ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, ἔτι δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἡφαί-
στου καὶ Σεράπιος. Πλησίον δὲ ταύτης ἦσαν αἱ πυρα-
μίδες, τάφοι τῶν παλαιῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Ἡ
δὲ μεγίστη, ἡ τοῦ *Χέοπος* (422 π. ὑψηλή), κεῖται παρὰ
τὴν θέσιν *Γιζέχ*.

Ἄλλη πόλις ἐνταῦθα ἦτο ὁ *Ὁξύρυγχος*, οὕτως ὀνο-
μασθεὶς ἐκ τοῦ ὀμωλύμου ἰχθύος, ὅστις ἐδῶ ἐλατρεύετο.
Τὸν δὲ 4^{ον} μ. Χ. αἰῶνα ὑπῆρχον ἐνταῦθα 30,000
μοναχῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τανῦν καλεῖται *Βε-
κεσέχ*.

3) Τὴν *Κάτω Αἴγυπτον* ἢ τὸ *Δέλτα*, μετὰ τῆς Ἀλε-
ξανδρείας, ἐχούσης 220,000 Κ., ἐν οἷς πλείστοι Ἑλλη-
νες. Ἐκτίσθη δ' ἡ Ἀλεξάνδρεια τὸ 332 π. Χ. ὑπὸ
τοῦ Ἀλεξάνδρου, καταστᾶσα τότε πρωτεύουσα τῆς Αἰ-
γύπτου, συνδεομένη δὲ διὰ διώρυγος μετὰ τοῦ Νείλου.
Μεταξὺ δὲ τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν, ὅσας ἐβλεπέ-
τις ἐκεῖ, ἦτον ὁ πύργος τοῦ *Φάρου*, ἐν τῶν ἑπτὰ θαυ-
μάτων τοῦ κόσμου, τὸ *Σῆμα*, ναὸς ἔνθα ἦτο κατατε-

θειμένος ὁ νεκρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς θήκην χρυσοῦν, καὶ ἡ βιβλιοθήκη, ἔνθα οἱ Πτολεμαῖοι εἶχον συναθροίστη ἀπειράριθμα βιβλία, ἐν οἷς ἡ Ἑλληνικὴ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς μετάφρασις, ἡ καλουμένη τῶν Ἑβδομήκοντα, γενομένη δὲ κατὰ διαταγὴν Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ὑπὸ 72 λογίων Ἰουδαίων. Ἡ δὲ νῆσος Φάρος εἶνε διάσημος καὶ διὰ τὴν προκυμαίαν, ἣτις τὴν ἠγωνε μετὰ τῆς στερεᾶς, ἔχουσα 7 σταδίων μῆκος (περὶ τὰ 1300 μέτρα). Ἡ Ἀλεξάνδρεια εἶχε καὶ διάσημον φιλοσοφικὴν σχολήν. — Ἄλλη πόλις διάσημος ἐνταῦθα τὸ πάλαι ἦτο ἡ Σάις (Ἐρείπια ἐν Σάελ Χαντζάρ), ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Ψαμμήτιχος. — *Ναύκρατις* (τανῦν Κουράτ), παρὰ τὸ Βολβίτινον στόμα, ἔνθα μόνον ἠδύναντο νὰ προσορμίζωνται οἱ ξένοι ἔμποροι. Αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἀθήναιος τὸν 2^{ον} αἰῶνα μ. Χ. — *Τάνις* (Σάν), καθέδρα τῶν Φαραώνων τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ χώρα *Γεσσέμ*, ἡ δοθεῖσα εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἰακώβ, ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. — *Βούβαστος* (Τέλλ Βαστάχ), ἔνθα ἐλάτρευον τὰς γαλαῶς ὡς θεούς, παριστῶντες καὶ τὴν θεὰν Βούβαστιν ὑπὸ μορφήν γαλῆς. Ἐπανηγυρίζον δὲ κατ' ἔτος ἑορτήν, εἰς τὴν ὁποίαν συνήρχοντο 700 χιλ. ξένων. — *Ἡρωόπολις* (ἴσως Ἀδζερούδ), ὅθεν ὠνομάσθη ὁ ὁμώνυμος κόλπος. — *Πηλούσιον* (Ἐρείπια πλησίον τοῦ Τινέχ), φρούριον θεωρούμενον ὡς κλεῖς τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τὸ ὁμώνυμον στόμα. Μέγα δὲ τεῖχος ἀρχόμενον ἐντεῦθεν ἔφθανε μέχρι Ἡλιουπόλεως, ἵνα προστατεύῃ τὴν Κάτω Αἴγυπτον κατὰ τῶν Ἀράβων. Τινὲς λέγουσιν ὅτι ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ γεωγράφος

Πτολεμαῖος, . — Ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας διευκολύνετο μὲν καὶ πρότερον ἢ μετὰξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδικῆς συγκοινωνία διὰ τοῦ πρὸς τὸ Σουέζ ἄγοντος σιδηροδρόμου· ἤδη ὅμως, ἀνοιχθείσης ὑπὸ τοῦ Γάλλου Λεσσέψ τῆς 21¹/₂ Μ. μακρᾶς τοῦ Σουέζ (Ἀρσινόης ἢ Κλεοπάτρας) διώρυγος (Νοεμ. 1869), ἔτι μᾶλλον αὐξάνεται ἡ συγκοινωνία διὰ τῆς ἀτμοπλοίας. — Ἄλλαι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε· *Πορτ Σαῖτ*, ἐνθα ἄρχεται ἡ Μεσόγειος θάλασσα, καὶ Ἰσμαϊλία, ἐνθα εἰσβάλλει ἡ νέα διώρυξ τοῦ Νείλου. — *Διαμίστιη*, κατὰ τὸν Μεσαίωνα τὸ κλειδίον τῆς Αἰγύπτου, νῦν δὲ τὸ κέντρον τῆς μετὰ τῆς Συρίας ἐπιμιξίας. — Ἀβουκίρ (Κάνωβος τὸ πάλαι, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ Σπαρτιατῶν), ὄχυρόν φρούριον· πλησίον αὐτοῦ ἐνίκησεν ὁ Ἄγγλος ναύαρχος Νέλσον τοὺς Γάλλους, τῇ 1 Αὐγούστου 1798.

2. ΝΟΥΒΙΑ.

Ὁ Νεῖλος ἐνταῦθα δέχεται παραπόταμον τὸν Ἀτβάραν ἢ Τακατζήν.

Τὰ δὲ πρότερον ἀνεξάρτητα κράτη *Δόγγολα*, *Σχένδον* καὶ *Σερναάρ*, ἀποτελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1820 μέρος τοῦ Τουρκικοῦ κράτους τῆς Αἰγύπτου. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε·

Χαρτούμη, ΝΔ., μετὰ 50,000 Κ., εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Γλαυκοῦ καὶ Λευκοῦ Νείλου, κυριωτέρα ἔδρα τῆς δουλεμπορίας. — *Βερβέρη*, πρωτεύουσα μετὰ 8,000 Κ.

Τὸ δὲ κράτος *Κορδοφάν* ΝΔ., μετὰ τῆς πρωτεύου-

σης Ἐλ Ὀβείδης, ἀνήκει σήμερον ὡσαύτως εἰς τὴν Τουρκικὴν ἀρχήν, ἥτις παρὰ τὸν Λευκὸν ποταμὸν προχωρεῖ ὁσημέραι πλειότερον.

3. ΑΒΥΣΣΗΝΙΑ ἢ ΧΑΒΕΣ.

Αὕτη εἶνε ὀρεινὴ χώρα μετὰ χιονοσκεπῶν ἀκρωρειῶν (ὕψους 14,000 π.)· ἀπ' αὐτῆς δ' ἐκρέει ὁ Ἀτβάρας. Ἡ δὲ πλήρης νήσων λίμνη Τσάνα διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Γλανκοῦ Νείλου.

Οἱ Ἀβυσσηνοὶ εἶνε ὀρθόδοξοι χριστιανοί, διατελοῦντες πρότερον ὑπὸ ἀρχηγὸν ἐδρεύοντα ἐν Ἀμχάρῃ ἢ Γορδάρῃ. Λίαν δ' ἐπικινδύνους ἐχθροὺς ἔχουσι τοὺς πολεμικοὺς Γάλλας, ὀρμωμένους ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς ἡπείρου.

Τὰ δὲ 3 βασιλείαι Τίγρηρ, Ἀμχάραρ καὶ Σκόαρ, ὑπέταξε κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους εὐτυχῆς τις νέος ἄρχων ταπεινῆς καταγωγῆς, ὁ Θεόδωρος. Ὁ νέος ὅμως (ἦτοι ὑπέρτατος βασιλεὺς) οὗτος συμπάσης τῆς Αἰθιοπίας ἠττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἠτύχησεν (Ἀπριλ. 1868). Τανῦν (1882) βασιλεύει ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης.

4. ΒΑΡΚΑ καὶ Ἡ ΧΩΡΑ

ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΟΣ ΒΑΡΒΑΡΙΑ.

Δύο ἔρημοι καὶ κατὰ τὴν περιφέρειαν πολὺ διάφοροι ὑψηλαὶ πεδιάδες, μία μικρὰ πρὸς Α. καὶ μία μεγάλη πρὸς Δ., κατέχουσι τὴν βορείαν τῆς Ἀφρικῆς ὄφρυν.

Α'. Η ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ,

"Ἦτοι τὸ ὄροπέδιον τῆς Βάρκας.

Ἡ Βάρκα χωρίζεται διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Σαχάρας ἀπὸ τῆς πρὸς δυσμὰς ὑψηλῆς πεδιάδος· εἰς δὲ τὰ ΝΑ. σύνορα κεῖται τὸ μέγα τοῦ ἐδάφους χαμήλωμα τῆς βορειανατολικῆς Ἀφρικῆς. Ἐνταῦθα ἦνθησέ ποτε ἡ Κυρηναϊκὴ πεντάπολις. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1879 κυβερνᾶται ἡ Βάρκα κατ' εὐθείαν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Βιγγάζαν, εἰς τὴν μεγάλην Σύρτιν.

Ἡ Βιγγάζα, τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Βερενίκη, κειμένη πλησίον τοῦ τόπου ὅπου ποιηταί τινες τάττουσι τὸν κῆπον τῶν Ἑσπερίδων. Ἄλλαι δὲ πόλεις λόγου ἄξια ἦσαν· ἡ Πτολεμαῖς (Τολομέτα), λίαν εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ, ἡ Βάρκη (Βάρκα), ὃ ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ταύτην κατέλιπον οἱ κάτοικοι, ὅπως μετοικήσωσιν εἰς τὴν Πτολεμαίδα, καὶ μετάσχωσι τοῦ πλούτου, ὃν τὸ ἐμπόριον εἰσῆγεν εἰς ταύτην τὴν πόλιν. — Κυρηνή (Ἐρείπια εἰς τόπον καλούμενον Κουρὲν ἢ Γρεννάχ), 3 1/2 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἀποικία Ἑλληνική, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Θηραίων, ὀδηγουμένων ὑπὸ τοῦ Βάττου, τὸ 630 π. Χ. Ἐπλούτει δ' ἐκ τοῦ ἀρωματικοῦ φυτοῦ σιλφίου, πέμπουσα πολυτελῆ ἄρματα εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, πολεμήσασα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Καρχηδόνα. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ἀρίστιππος, μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, ὁ ποιητὴς Καλλιμάχος, ὁ γεωμέτρης Ἐρατοσθένης καὶ ὁ φιλόσοφος Καρνεάδης, ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας, εἰς τὸ μέ-

σον τοῦ 2^{ου} αἰῶνος π. Χ.—Σώζουσα (ἔπειτα Ἀπολλωνία), ΒΑ. τῆς Κυρήνης, ἐπίνειον αὐτῆς.—*Δάρρις*, ἐπὶ τῆς Μεσογαίου. Αὕτη μετὰ τῆς Βερενίκης, Πτολεμαῖδος, Κυρήνης καὶ Ἀπολλωνίας, ἀπετέλει τὴν πλουσίαν καὶ εὐδαίμονα Κυρηναϊκὴν πεντάπολιν.

Β'. Η ΠΡΟΣ ΔΥΣΜΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ,

Ἦτοι ἡ Βαρβαρία.

Εἰς ταύτην τὴν πλήρη χιόνος χώραν ὑφούται πρὸς δυσμᾶς μὲν ὁ Ὑψηλὸς καὶ χιονοσκεπὴς Ἄτλας· εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν παραλίαν ἐκτείνεται ὁ Μικρὸς Ἄτλας, καὶ εἰς τὰ βόρεια σύνορα τῆς μεστῆς φοινίκων χώρας Βιλεδουλγερίδης ὁ Μέγας Ἄτλας· μεταξὺ δὲ τῶν δύο ὑφούται ὁ Κεντρικὸς Ἄτλας.

Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι, Βάρβαροι ἢ Καβύλοι, ἀπεώσθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα· οἱ δὲ μιγάδες κάτοικοι τῶν πόλεων καλοῦνται Μαῦροι.

Εἰς τὴν ὑψηλὴν ταύτην πεδιάδα κεῖνται τέσσαρες ἐπικράτειαί·

α. Ἡ Τουρκικὴ ἐπαρχία Τρίπολις

(μετὰ τοῦ Φεζάν).

Κύκλω μὲν τῆς παραλίας τοῦ ἐπικινδύνου κόλπου τῆς Σύδρας (τῆς μεγάλης Σύρτιδος) εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ Τρίπολις· πρὸς νότον δὲ ἡ ὄασις Φεζάν. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε·

Τρίπολις, λόγου ἄξια διὰ τὴν ἐπιμιξίαν μετὰ τῆς

Μουρζούκης, ἐμπορικῆς πόλεως κειμένης πρὸς νότον εἰς τὸ Φεζάν, ὀπόθεν τὰ καραβάνια πορεύονται πρὸς τὸ *Τιμβουκτοῦ ΝΔ.*, τὸ *Βορροῦ* πρὸς Ν. καὶ τὸ *Δαρφάρ ΝΑ.*

β'. Ἡ ἐπικράτεια τῆς Τύνιδος.

Αὕτη κεῖται εἰς τὸν κόλπον τοῦ *Καβεσίου* (μικρᾶς Σύρτιδος), καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν ἔχουσα λαμπρὸν κλίμα. Πόλις δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Τύνις*, πρωτεύουσα μετὰ 120 χιλ. Κ. καὶ τοῦ ὠχυρωμένου λιμένος τῆς *Γολέττας*. Ἐδῶ πλησίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Καρχηδών*.

ΣΗΜ. Τανῦν καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

γ'. Ἡ Γαλλικὴ ἐπαρχία Ἀλγερία.

[5,800 □ Μ., περὶ τὰ 3 ἑκατομμ. Κ.].

Αὕτη περιλαμβάνει τρεῖς ἐπαρχίας, αἵτινες ἐκ τῶν πρωτεύουσῶν πόλεων καλοῦνται:

Ἀλγερία, μετὰ 50,000 Κ., ἐπὶ τινος ὑψώματος παρὰ τὴν θάλασσαν, πόλις ὄχυρά. — *Κωνσταντίνη* (ἡ παλαιὰ *Κίρτα*), μετὰ τῆς νέας εὐλιμένου Φιλιππεβίλλης (πόλεως τοῦ Φιλίππου). — *Βῶνα* (Ἴππῶν ὁ βασιλικός). — *Ὁράνη*.

δ'. Φεζ καὶ Μαρόκκον

ἢ Σουλτανάτον Μαγρεβέλ Ἀξά.

Μάλιστα λόγου ἄξια πόλεις ἐνταῦθα εἶνε:

Φεζ, ἔχον βιομηχανίαν δερμάτων, ταπήτων καὶ χαλκωμάτων, καὶ 150,000 Κ. περίπου. — *Μαρόκκον*, μετὰ

50,000 Κ. περίπου, εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς χινοσκεποῦς κορυφῆς τοῦ "Ατλαντος.—*Ταγγέριον*, μὲ καλὸν λιμένα.—*Μεκινέζη*, ἡ καθέδρα τοῦ ἐγχωρίου σουλτάνου.—*Μογαδώρη ἢ Σουαίρα*, εἰς ἄγονον παραλίαν.

Εἰς δὲ τοὺς Ἴσπανοὺς ἀνήκουσι τέσσαρα φρούρια, ὧν μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε ἡ *Κέοντα* ἢ *Σέπτα* (τόπος ἐξορίας τανῦν).

5. Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΣΙΑ ΕΣΧΑΜ.

Αὕτη κεῖται ἀπέναντι τῶν *Καναρίων νήσων*, εἰς τὴν ὅλως ἀλίμενον παραλίαν. Πλησίον δὲ εἶνε καὶ ἄλλα ἀνεξάρτητα κράτη *Βαρβάρων ἢ Βερβέρων*.

6. Η ΕΡΗΜΟΣ ΣΑΧΑΡΑ.

[120,000 □ Μ., περίπου $3\frac{2}{3}$ ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ ἀχανὴς αὕτη ἔρημος ἀρχίζει ἐκ τῆς παραλίας τοῦ Ἰσπανικοῦ Ὠκεανοῦ, μεταξύ τῶν Καναρίων νήσων καὶ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Νείλου. Δὲν εἶνε δὲ πανταχοῦ ἐντελῶς ὁμοιόμορφος· μάλιστα δὲ εἰς τὸν ἀμμώδη τοῦτον Ὠκεανὸν εὐρίσκονται ὡς νῆσοι τρόπον τινὰ ὄασεις, τῶν ὁποίων ἡ μεγίστη, τὸ περιστοιχιζόμενον ὑπ' ὀρέων *Φεζάν*, διαιρεῖ τὴν Σαχάραν εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν πρὸς δυσμὰς, τὸ καὶ μεγαλύτερον, *Σαχέλ*, ἡγουν πεδιάς, καλούμενον, στερεῖται ὕδατος καὶ ὄσεων, τὸ πρὸς ἀνατολὰς ὅμως μικρότερον μέρος, ἡγουν ἡ *Λιβυκὴ ἔρημος*, ἔχει ἀρκετὰς σει-

ράς ὁάσεων, αἵτινες διευκολύνουσι τὴν μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν τῆς Βορείου Ἀφρικῆς ἐπιμιξίαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς Σαχάρας σύγκειται: 1) ἐξ Ἀράβων καὶ Βεδουίνων, ἤγουν ἀνδρῶν τῆς ἐρήμου· 2) Τουαρέγων, κατοικούντων ἀνατολικά μέχρι τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῆς Μουρζούκης πρὸς τὴν λίμνην Τσάδαν (εἰς τὸ Βόρειον Σουδάν)· 3) Τεβούων (ἢ Τεδάων), ΝΑ. τοῦ Φεζάν.

7. ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ.

Κειμένη αὕτη ἀπέναντι τῶν νήσων τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Σενεγάλη, Γαμβία καὶ Ριογκράνδη, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τῶν τριῶν Νιγηρικῶν φύλων τῶν Μαρδίγγων, Φουλάγων καὶ Ἰολόφων. — Τὸ δ' ἐμπόριόν τῆς Σενεγαμβίας εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν Εὐρωπαϊῶν ἀποίκων, τῶν Γάλλων παρὰ τὸν Σενεγάλην (Ἅγιος Λουδοβίκος), τῶν Ἀγγλῶν παρὰ τὸν Γαμβίαν καὶ τῶν Πορτογάλων. Γίνεται δ' ἐντεῦθεν ἐξαγωγή πολλοῦ κόμμεως.

8. ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΝΙΓΡΙΤΙΑ.

Οὕτω καλεῖται ἡ μεσόγειος τῆς Ἀφρικῆς χώρα, ἡ κειμένη μεταξὺ τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Κορδοφάν, καὶ μεταξὺ τῆς Σαχάρας καὶ τῶν ἀγνώστων τοῦ Ἰσημερινοῦ χωρῶν.

Μεγίστη δ' ἐν τῷ μέσῳ λίμνη εἶνε ἡ Τσάδα [640 □ M.] μετὰ πολυαριθμῶν εἰς αὐτὴν χυνομένων ὑδάτων.

Σπουδαιότατη δὲ θέσις τῆς ἐνδοτέρω βορείου Ἀφρικῆς, καθὸ κέντρον τῶν 5 ὁδῶν τῶν καρabaνίων, εἶνε τὸ Τιμβουκτοῦ (13,000 Κ.) μετὰ τῆς Κάβρας παρὰ τὸν Νήγρον. Καὶ πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς Τσάδης κεῖται τὸ κράτος Βορροῦ ἢ Βοῦρρον, πρὸς ἀνατολάς δὲ τὸ Δαργφάρ.

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ.

9. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΛΙΑ.

Αὕτη ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδαφουίου, ἀπέναντι τῆς Ἀραβίας, καὶ καλεῖται μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Δσοῦβ (ἀκριβῶς ὑποκάτω τοῦ Ἴσημερινοῦ) Σομαλία. Ἀπὸ δὲ τοῦ Δσοῦβ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγάδου (ἀντικρὺ τῆς βορείας ἄκρας τῆς Μαδαγασκάρης) ἐκτείνεται ἡ Σουαχελία (Ζαγγουεβάρη) μετὰ τοῦ σουλτανάτου καὶ τῆς ἐπὶ νήσου πόλεως Ζαρζιβάρης. — Πρὸς δὲ τὰ δυτικὰ ὑψοῦται χώρα ὄρεινὴ περὶ τὸ Κιλμάνζαρον ὄρος (18,830 π.). Ἐσχάτως δὲ ἀνεκάλυψαν τὰς ἐξῆς μεγάλας λίμνας, τὴν Νυάνζαν (300 □ Μ. μεγάλην), πρὸς Α. τῆς Μοζαμβίκης, τὴν Ταγγανυίκαρ, ΒΔ. (500 □ Μ.), τὴν Οὐκερέβην (Νυάνζαν τῆς Βικτωρίας, ἐπὶ τοῦ Ἴσημερινοῦ, 1,500 □ Μ.) καὶ τὴν Λουτασίαν (Λουτασίαν ἢ Νυάνζαν τοῦ Ἀλβέρτου), ΒΔ. τῆς προηγουμένης· ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τούτων ἐκτρέφεται ὁ Λευκὸς Νεῖλος. — Τὸ δὲ πρὸς Ν. ἤμισυ τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγάδου μέχρι τῆς Ἀνατολικωτάτης Ἀποικίας τοῦ Κά-

που (Ἄκρωτηρίου), καλεῖται χώρα τῶν Κάφρων. — Τὰ δὲ ἐνδότερα ἀρδεύονται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ζαμβέζη, καὶ ΝΔ. κεῖται ἡ Γκάμη λίμνη (14 □ Μ.). Πρὸς Α. δὲ τῆς λίμνης ταύτης, εἰς τὰ παράλια, κεῖνται αἱ χῶραι Μοζαμβίκη καὶ Σοφάλα, τὰς ὁποίας οἰκειοποιοῦνται οἱ Πορτογάλοι. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Σοφαλίας κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία Νατάλη.

10. Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΥ.

(Ἐέλπις ἄκρα).

[11,150 □ Μ., ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατομμ., Κ.).

Ὑπεράνω τῆς ἐπιπέδου παραλίας ὑψοῦται ἡ ὄρεινὴ χώρα Καρροῦα, καὶ περαιτέρω τὸ ὄρος Κομπάσσιον (10 χιλιάδες π.).

Εἰς δὲ τὴν νοτιαν ἄκραν τῆς Καπείου χερσονήσου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο (Κάπον) τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἡ καθ' αὐτὸ νοτιὰ ἄκρα τῆς ἡπείρου.

Οἱ δὲ ἰθαγενεῖς Ὀπτεντότται ἔχοντες χροιάν ῥυπαρὰν ἐλαιώδη, ὑπηρετοῦσι τοὺς Ἀγγλους. Καὶ πρὸς Ν. μὲν τῆς ἀποικίας ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ βάμβακος, πρὸς Β. δὲ ἡ κτηνοτροφία εἶνε οἱ μάλιστα προσοδοφόροι τῆς βιομηχανίας κλάδοι.

Εἰς δὲ τὰ νότια τοῦ Ταφελείου κόλπου κεῖται ἡ Καφτάδη, μετὰ 30,000 Κ., τόπος ἀναψυχῆς τῶν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας πλεόντων. Ὡσαύτως δὲ πρὸς Ν. εὐρίσκεται τὸ Ταφέλειον ὄρος (3,446 π.).

11. ΝΟΤΙΟΣ (ΚΑΤΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ,

Ἡ χώρα τῶν Βουνδαίων λαῶν.

Αὕτη εἶνε παραλία πολλὰς χιλιάδας ποδῶν ὑψηλή, ἀγρία, βραχώδης καὶ μακρά· διαβρέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ Κόανζα ποταμοῦ καὶ τοῦ Ζαίρη ἢ Κόγγου.

Οἱ δὲ μελανόχροοι κάτοικοι, κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν Βουνδαῖοι καλούμενοι, εἶνε Φετίσχοι, ἥτοι ἄγροικοὶ εἰδωλολάτραι.

Αἱ δὲ σπουδαιόταται Νιγριτικαὶ ἐπικράτειαι εἶνε Λοάγγον βορείως, καὶ Κόγγον, πρὸς νότον τοῦ Ζαίρη.

Οἱ δὲ Πορτογάλοι ἀντιποιοῦνται τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τῶν χωρῶν Ἀγγόλης καὶ Βεγγουέλης.

12. ΒΟΡΕΙΟΣ (ΑΝΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ.

Ἡ Βόρειος Γουινέα ἔχει παραλίαν σχεδὸν πανταχοῦ ἐπίπεδον. Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα κεῖται τὸ ὄρος Κόγγον, ἐκ τοῦ ὁποίου ρέουσι τὰ πρὸς τὴν χώραν τῶν Νιγριτῶν ὕδατα. Τὸ δὲ βορειότατον μέρος τῆς παραλίας ταύτης, ἕνεκα τοῦ Ὄρους τοῦ Λέοντος (1,000 π.), καλεῖται Σιέρρα Λεόνη (Λεόντειος).

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ Φρητόβνη, πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας, συγκροτηθείσης ἐξ ἐλευθέρων χριστιανῶν Νιγριτῶν, ἐλθόντων ἐκ τῆς Ἀμερικῆς. Ἦδη δὲ πατοῦντες τὴν παραλίαν τοῦ Πεπέρεος εὐρίσκομεν τὴν αὐτόνομον δημοκρατίαν Λιβερίαν (ἧς πρωτεύουσα εἶνε ἡ Μορροβία).

Ἄλλ' ἢ μάλιστα λόγου ἀξία τῶν Νιγριτῶν ἐπικρά-

τεία εἶνε ἡ τῶν Ἀσχαρτίων, μετὰ τῆς πρωτευούσης Κουμιασσίας· περιλαμβάνει δὲ τὰς παραλίαις τοῦ Πεπέρεος, τοῦ Ἐλέφαντος καὶ τοῦ Χρυσοῦ, μετ' Ἀγγλικῶν ἀποικιωῶν. — Ἡ δὲ Λαγώση εἶνε ἐπιφανῆς ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ (ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν Δούλων), ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Γ'. Αἱ Περὶ τὴν Ἀφρικὴν Νῆσοι.

α'. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

1) Σοκώτρα, εἰς τὸν Ἀδένειον κόλπον, ΝΑ. τῆς Ἀραβίας, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἱμάμην τῆς Ἀραβικῆς Μασκάτης.

2) Αἱ Σεϋχέλλαι καὶ Ἀμιράνται, βορειοανατολικῶς τῆς Μαδαγασκάρης (Ἀγγλικαί).

3) Μαδαγασκάρη (10,750 □ Μ.), μετ' ἀξιολόγου σειρᾶς ὄρεων (12,000 π.) καὶ ὄροπεδίων. Εἶνε δὲ νῆσος γόνιμος πρὸς Β. καὶ Α., ἔχουσα φυτεῖαν τρυφεράν. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς (2 1/2 ἑκατομμ.) καλοῦνται Μαδαγασσοί· Ἄγγλοι δὲ καὶ Γάλλοι ἔχουσιν ἀποικίας ἐνταῦθα.

4) Αἱ 18 Κομόροι νῆσοι, εἰς τὸν βόρειον εἰσπλουν τοῦ Μοζαμβικικοῦ πορθμοῦ.

5) Αἱ Μασκαρέναι, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαδαγασκάρης. Ἐγκαῦθα δὲ ἀνήκουσιν ἅ· ὁ Μαυρίκιος (πρότερον Νῆσος τῆς Γαλλίας [Φράντσας]), ἀπὸ τοῦ 1814 Ἀγγλική, παράγει πολὺ σάκχαρ. 6) ἡ Ρεουιῶν (τῆς Ἐνώσεως, πρότερον Βουαβώκ), Γαλλική.

β'. Εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν θάλασσαν.

1) Ἁγία Ἐλένη, Ἀγγλική, μετὰ τῆς κυριωτέρας θέσεως Ἰακωβουπόλεως (Τζείμστάν). Ἐδῶ ἐξωρίσθη καὶ ἀπέθανεν ὁ Α'. Ναπολέον (5 Μαΐου 1821).

2) Ἀσσενσίων (τῆς Ἀναλήψεως), Ἀγγλική, ἔχουσα γιγαντιαίας χελώνας.

3) Αἱ τέσσαρες νῆσοι τῆς Γουϊρέας, ἧτοι Φεραοδόπων καὶ Ἀρνοβῶν, Ἰσπανικαί, Πρίγκιπος καὶ Ἀγ. Θωμᾶς, Πορτογαλικαί.

γ'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

1) Αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, Πορτογαλικαί. Ἀξιολογωτάτη δὲ πασῶν νῆσος εἶνε ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος (Σάντ Ἰάγος).

2) Αἱ Καράριοι νῆσοι, ἀπόκρημνοι μὲν καὶ ἠφαιστέιοι, ἀλλὰ πολὺ εὐφοροὶ (Νῆσοι τῶν Μακάρων παρὰ τοῖς παλαιοῖς) εἶνε δὲ Ἰσπανικαί. Μάλιστα δὲ λόγου ἄξια εἶνε ἡ Φέρρος, ὅπουθεν διέρχεται ὁ πρῶτος μέσημβρινὸς (Εἰσαγωγή, § 4.) καὶ ἡ Τερερίρα (42 □ Μ.), μετὰ τοῦ ὄρους Πίκου Δετευθεσίου (Πρηῶν τοῦ Ἄδου, 12, 200 π.).

3) Αἱ Μαδέρα, ὡσαύτως ἠφαιστέια, Πορτογαλικαί. Τούτων ἀξιολογώτεροι εἶνε ἡ Μαδέρα, περίφημος διὰ τὸν οἶνον τῆς, καὶ τὸ Πορτοσάντον.

4) Αἱ ἐννέα Ἀζόριοι, Πορτογαλικαί, ὡσαύτως ἠφαιστέιοι· τούτων μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ὁ Ἅγιος Μιχαήλ καὶ ἡ Τερκείρα. Ὑπὸ τῶν Πορτογάλων αὐταὶ συγκαταριθμοῦνται εἰς τὴν Εὐρώπην.

ΕΥΡΩΠΗ.

[180,000 □ Μ., και 313,500,000 Κ.].

Τοποθεσία. Ἡ Εὐρώπη εἶνε τὸ μικρότατον μὲν, ἀλλὰ σπουδαιότατον τῶν μερῶν τῆς γῆς, καθότι ἔχει μόνον 750 Μ. μῆκος, μεταξύ τοῦ ἀκρωτηρίου Βικεντίου (εἰς τὴν Ἰσπανίαν) καὶ τοῦ Καρικοῦ κόλπου (εἰς τὴν Β. παγωμένην θάλασσαν), καὶ 520 Μ. πλάτος, μεταξύ τοῦ Βορείου ἀκρωτηρίου καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Ταϊνάρου (Ματαπαῆ). Καὶ τὸ μὲν Ταίναρον ἀπέχει τῆς Διακεκαυμένης ζώνης 195 Μ., τὸ δὲ Βόρειον ἀκρωτήριο 60 μόνον Μ. προχωρεῖ ἐντὸς τῆς Βορείου Κατεψυγμένης ζώνης· ἐπομένως ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἥπειρος ὅλη σχεδὸν κεῖται εἰς τὴν Βόρειον εὐκρατον ζώνην, ἔχουσα κλίμα συγκερασμένον, πλὴν τῶν ψυχρῶν βορειοτάτων. Καὶ οὐδαμοῦ μὲν, ἐκτὸς τῶν ἀνατολικῶν τόπων, ἔχει μέγαλα γῆς τμήματα ἢ Εὐρώπη, αἱ δὲ χερσόνησοι, μεταξύ τῶν ὁποίων ἐξέχει ἡ Ἑλληνικὴ διὰ τὴν ποικίλιαν τῶν κόλπων καὶ παραλίων, ἀποτελοῦσι σχεδὸν τὸ 5^{ον} μέρος αὐτῆς. Εἰς ταῦτα δὲ προστίθενται 9,000 □ Μ. νησιωτικῆς γῆς.

Ἡ δὲ κατατομὴ εἰς χερσονήσους τοσοῦτον εἶνε πλουσία, ὥστε εἰς 1 Μ. παραλίαις δύναται τις νὰ καταριθμῆσῃ 41 □ Μ. συνεχοῦς γῆς (ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἀύ-

στραλίχ 73 □ Μ., ἐν Ἀσίᾳ 102 □ Μ. καὶ ἐν Ἀφρικῇ 152 □ Μ.).

Ὅρη. Ἡ μὲν ἐπιφάνεια τῆς Εὐρώπης δεικνύει ποικιλωτάτην ἐπαλλαγὴν τῶν εἰδῶν τοῦ ἐδάφους, τὰ δὲ Σκανδιναβικὰ ὄρη, τὰ Οὐράλια, τὰ Πυρηναιὰ καὶ τὸ σύστημα τῶν ὀρέων τῆς Πυρηναικῆς χερσονήσου, κεῖνται χωριστά. Ἐὰν δ' ἀγάγωμεν εὐθείαν γραμμὴν ἐκ τῶν παρὰ τὴν Μίνδην ὀρέων τοῦ Βισούργιδος ἐν Γερμανίᾳ πρὸς τὴν Ἀψχερόνιον χερσόνησον παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, αὕτη θὰ εἶνε τὸ σύνορον τῆς ἐπιπέδου καὶ ὀρεινῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου. Ἐχει δ' ἡ ὀρεινὴ Εὐρώπη κυρίαν αὐτῆς ἐστίαν τὰ συνεχῆ ὄρη τῶν Ἄλπεων. Καὶ ὡς ἐξακολούθησις μὲν τῶν Δυτικῶν Ἄλπεων διασχίζουσι τὰ Ἀπέννινα τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον ὡς ἐξακολούθησις δὲ τῶν Ἀνατολικῶν Ἄλπεων τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας μετὰ τοῦ Αἴμου (Βαλκάνια) πληροῦσι τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον. Περὶ δὲ τὰς Ἄλπεις κεῖται πρὸς Δ., Β. καὶ Ἀν. στέφανος κεντρικῶν ὀρέων. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥοδανοῦ πρὸς Δ. ὑψοῦνται ὡς δυτικὴ πτέρυξ τὰ Γαλλικὰ ἐν τῷ μέσῳ ὄρη, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως πρὸς Β. τὰ κεντρικὰ ἢ Γερμανικὰ ὄρη, καὶ ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως πρὸς Ἀν. ὡς ἀνατολικὴ πτέρυξ τὸ σύστημα τῶν Καρπαθίων ὀρέων.

Πεδιάδες. Ἄλλὰ πολὺ μεγαλύτερον χῶρον τῆς Εὐρώπης κατέχει ἡ πρὸς Β. τῆς γραμμῆς σαύτης χαμηλὴ χώρα, σχεδὸν τὰ $\frac{2}{3}$ διατέμνεται δὲ αὕτη ὑπὸ δύο μεγάλων τοῦ ἐδάφους ὑψωμάτων, τῶν Οὐράλικῶν

Βαλτικῶν καὶ τῶν *Οὐραλικῶν Καρπαθίων ὀρέων*. Ὅχι δὲ μόνον ἡ ἀφθονία καὶ ποικίλη τῶν ποταμῶν θέσις, ἀλλὰ καὶ ἡ θάλασσα συντελεῖ εἰς τὴν ἐπιτηδεῖαν τῆς Εὐρώπης ἄρδευσιν καὶ συγκοινωνίαν· διότι κανὲν ἄλλο μέρος τῆς γῆς δὲν ἔχει, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, τόσον πολλοὺς καὶ τόσον βαθέως εἰς τὴν γῆν εἰσχωροῦντας κόλπους, οὐδὲ δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τόσους πορθμούς, καὶ ἰσθμούς· ἐξέχει δὲ μάλιστα κατὰ τοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος.

Φυλαί. Ἐκ δὲ τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης μεγαλύτεραν πολιτικὴν σπουδαιότητα ἔχουσι καὶ πολυαριθμότεροι εἶναι οἱ Ῥωμᾶνοι⁽¹⁾ (97 ἑκατ.), οἱ Γερμανοὶ (100 ἑκατ.), καὶ οἱ Σλαῦοι (87 ἑκατ.). Τρεῖς δὲ μόνον αὐτοδέσποτοι Σλαυικαὶ ἐπικράτειαὶ ὑπάρχουσιν· ἡ Ῥωσσία, ἡ Σερβία καὶ τὸ Μαυροβούνιον· πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ εἶνε Ῥωμανικαὶ ἢ Γερμανικαὶ, ἐξαιρουμένης τῆς Τουρκίας.

Καὶ σύμπαντα μὲν τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς ἡπείρου Εὐ-

(1) Ἦτο: Ἰσπανοί, Γάλλοι, Ἱταλοί, Ῥωμοῦνοι καὶ Ἕλληνες, οἵτινες δὲν ὑπερβαίνουσι νῦν τὰ 4 1/2 ἑκατομ. ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Αἴγυπτῳ, ταῖς παρὰ τὴν Ἀσίαν νήσοις καὶ ἀπανταχοῦ τῆς ὑψηλοῦ Ἑλληνικῆς, μόλις θὰ ἔχη 8 ἑκ. (2 ἑκ. τὸ Ἑλλ. Βασίλ., 2 1/2 ἑκ. ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία μετὰ τῆς Κρήτης κλπ. ν., 2 1/2 ἑκ. ἡ Μικρὰ Ἀσία μετὰ τῆς Κύπρου κλπ. ν. καὶ 1 ἑκ. εἰς τὴν Ῥωμουσίαν, Βουλγαρίαν, Αἴγυπτον καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς· ἐνῶ τὸ πάλαι ὑπολογίζουσι ὑπὲρ τὰ 60 ἑκ., κατοικοῦντα εἰς τὴν Ἑλλήν. χερσόνησον, τὴν Κάτω Ἱταλίαν, (Μεγάλην Ἑλλάδα) καὶ πάντα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου Θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἐν δὲ τις εἰς τοῦτο δυσπιστῆ, ἄς ἀναμνησθῆ ὅτι μόνον ἡ Ἀττικὴ εἶχε 500 χιλ. (Ἀθῆναι καὶ Πειραιεὺς ὁμοῦ 180 χιλ.), μόνη ἡ Πελοπόννησος 5 ἑκατομμ. καὶ εἰς μόνην τὴν Αἴγυπτον ἦσαν 200 χριστιανοὶ ἐπίσκοποι.

ρώπης κατοικοῦνται κυρίως ὑπὸ Ῥωμάνων, τὰ δὲ κεντρικά, ἔτι δὲ τὰς βορείους αὐτῆς χερσονήσους ἀποκλειστικῶς σχεδὸν κατέχουσι τὰ ἔθνη τῆς Γερμανικῆς φυλῆς· τὰ δ' ἐπίπεδα καὶ συνεχῆ ἀνατολικά νέμονται τὰ Σλαυτικά φύλα. Ὡς πρὸς δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ σώματος καὶ τῆς γλώσσης πάντες σχεδὸν οἱ Εὐρωπαῖοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν *Λευκὴν* ἢτοι *Καυκασίαν* φυλὴν, συγκαταλεγομένων εἰς αὐτὴν καὶ τῶν *Βάσκων*, τῶν ἀρχαιοτάτων πιθανώτατα κατοίκων τῆς Εὐρώπης· εἰς δὲ τὴν *Μογγολικὴν* φυλὴν ἀνήκουσι μόνον οἱ *Καλιμουῦκκοι*, *Τοῦρκοι* καὶ *Φίννοι*, εἰς τοὺς ὁποίους συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἐν *Οὐγγαρίᾳ* *Μαγνάροι*.

Θρησκεία. Μεταξὺ δὲ τῶν 313 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατοίκων μόλις περὶ τὰ 12 ἑκατομμ. δὲν εἶνε χριστιανοί. Καὶ εἰς μὲν τὰ ΝΔ. τῆς Εὐρώπης ἐπικρατεῖ μάλιστα ἡ *Καθολικὴ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία*, ἡ καὶ πολυαριθμότερα, περιλαμβάνουσα 150 ἑκατομμ. περίπου· οἱ δὲ ἀριθμοὶ τῶν εἰς τὰ κεντρικά τῆς ἡπείρου εὐρισκομένων *Διαμαρτυρομένων* (76 ἑκατομμ.) καὶ τῶν εἰς τὴν μεγίστην πρὸς Ἄν. ἐπικρατείαν οἰκούντων *Ὀρθοδόξων* χριστιανῶν εἶνε σχεδὸν ἴσοι πρὸς ἀλλήλους.

Ἐπικράτειαί. Ἡ Εὐρώπη ἔχει 26 κράτη, ἡγουν 22 μοναρχίας καὶ 4 δημοκρατίας. Καὶ 3 μὲν εἶνε προσηρητημένοι εἰς ἄλλας ἐπικρατείας διὰ προσωπικῆς ἐνώσεως (ἡ *Φιννλανδία*, τὸ *Λουξεμβούργον* καὶ ἡ *Νορβηγία*), ἐν δὲ εἶνε ἡγεμονία (ἡ *Βουλγαρία*). Ἐξ δὲ, τὰ σπουδαιότατα, ἡ *Μεγάλῃ Βρεττανία*, ἡ *Γερμανία* (μέχρι τοῦ 1871 *Πρωσσία*), ἡ *Γαλλία*, ἡ *Ἰταλία*, ἡ *Ἀυστρία* καὶ ἡ *Ῥωσ-*

σία, καλοῦνται μεγάλαι δυνάμεις· τὰ δὲ λοιπὰ λέγονται κράτη δευτέρας ἢ τρίτης τάξεως (οἷον ἡ Ἰσπανία, ἡ Ἑλλάς).

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ.

1. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ χερσόνησος ἡμῶν ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ὑπῆρξεν ἄλλοτέ ποτε ἡ κοιτίς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ· οἱ Ἕλληνας, καὶ μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι, Σπαρτιάται καὶ Θεβαῖοι, ἐδίδαξαν καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας πάντας τοὺς λαοὺς τὰ στοιχεῖα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν. Ἐντεῦθεν προῆλθε τὸ παγκόσμιον τῶν Μακεδόνων κράτος, τὸ διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπεκτεῖναν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀρξάντας τῆς Ἑλλάδος Ῥωμαίους (146 π. Χ.) κατεξουσίασαν οἱ Ἕλληνας διὰ τῶν γραμμάτων. Διαιρεθείσης δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας (395 μ. Χ.), ἔγεινεν ἡ Κωνσταντινούπολις (Βυζάντιον) πρωτεύουσα τῆς πρὸς Ἀνατολὰς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας, εἰς τὴν ὁποίαν μετηνάστευσαν ἐκ τῶν βορειοτέρων οἱ Σέρβοι καὶ Βούλγαροι. Μάτην κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυροφοριῶν οἱ Φράγκοι τῆς Δύσεως ἀπεδίωξαν τὸν Ἕλληνα αὐτοκράτορα πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν (1204)· μετὰ 57 ἔτη ἐνεθρονίσθη πάλιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος. Ἄλλ' ἤδη τὴν ἐφεξῆς ἑκατονταε-

τηρίδα ἐπῆλθον ἐκ τῆς Ταρταρίας ἀπειλοῦσαι τῶν Ὀθωμανῶν Τούρκων αἱ ὄρδαί· τὸ 1361 ἔγεινεν ἐπὶ Μουράτη τοῦ Α'. πρωτεύουσα τῶν Ὀθωμανῶν ἡ Ἀδριανούπολις, καὶ μετ' ὀλίγον (1389) ὑπετάγησαν ἡ Μακεδονία, Ἀλβανία καὶ Σερβία· ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Β'. τῇ 29 Μαΐου 1453, ὅτε ἀπέθανε θάνατον ἡρωϊκὸν ὁ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων τελευταῖος Ἕλλην αὐτοκράτωρ, Κωνσταντῖνος ὁ Δραγάτης. Μετ' ὀλίγον δ' ἡ Εὐρώπη, ἡ ἄβοηθήτους καταλιποῦσα τοὺς χριστιανοὺς Ἕλληνας, ἤρχισε νὰ τρέμη τοὺς Τούρκους· τὸ δὲ 1529 Σολιμᾶνος ὁ Β'. ὁ Μεγαλοπρεπῆς προέβη μέχρι τῆς Βιέννης, καὶ ἐκυρίευσε τὴν Οὐγγαρίαν, Μολδαυίαν, Βλαχίαν καὶ Κριμαίαν. Ἀπὸ τοῦ θανάτου ὁμῶς αὐτοῦ (1566) ἄρχεται τῆς Τουρκίας ἡ παρακμὴ· ἡ Δύστρια ἀνέκτησε τὴν Οὐγγαρίαν, ἡ Πρωσία κατέκτησε τὴν Κριμαίαν (1783), Βασσαραβίαν (1812) καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Προύθου μέρη τῆς Μολδαβίας· καὶ ἀπὸ τοῦ 1804 μέχρι τοῦ 1817 ἠγωνίσθησαν οἱ Σέρβοι μετ' ἐπιτυχίας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς.

Ἀλλὰ καιριωτάτην πληγὴν ἔλαβεν ἡ Τουρκικὴ αὐτοκρατορία διὰ τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπαναστάντες δηλονότι οἱ Ἕλληνες τὸ 1821, μεγάλας ἐνίκησαν νίκας κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἡρωϊκῶς μαχόμενοι· οἱ δὲ ἥρωες Κολοκοτρώνης καὶ Νικηταρᾶς, Καραϊσκάκης καὶ Βότσαρης, Μιαούλης καὶ Κανάρης, αἰωνίαν ἀπέκτησαν δόξαν. Μάτην ὁ Σουλ-

τάκος *Μαχμούτης* ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ ὑποτελοῦς *Μεχμέτ Ἀλῆ* τῆς Αἰγύπτου (1824)· μετὰ τὴν περιφημον τῶν Μεσολογγιτῶν ἔξοδον (1826) ἐξηγέρθη ζωηρὰ πρὸς τοὺς Ἑλληνας τῶν Εὐρωπαϊῶν ἢ συμπάθεια, ὁ δὲ στόλος τῶν Ἄγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσων, ἔκαυσε τὸν ὑπὸ τὸν Ἰβραήμην Τουρκικὸν καὶ Αἰγυπτιακὸν στόλον εἰς τὴν Πύλον (1827). Μετὰ δὲ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει νίκην τῶν Ῥώσων (1829) ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ Ὄθων. Γενομένης δὲ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1862, βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων νῦν Γεώργιος ὁ Α΄, λαβὼν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ (1863) καὶ τὴν τέως ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν διατελοῦσαν Ἐπτάνησον.

Μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1877—8) ἀπώλεσεν ἡ Τουρκία σύμπαν τὸ βόρειον ἥμισυ τῆς Ἑλλ. χερσονήσου ἢ παντελῶς (οἷον τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέρος τῆς Ἡπείρου, τὴν Ῥωμουϊαν, τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Μαυροβούμιον, ἐπαυξηθέντα καὶ τὰ τρία) ἢ ἄνευ ἐλπίδος βεβαίας κυριαρχίας (ἡ Βουλγαρία ἔγεινεν ἡγεμονία, ἡ Βοσνία καὶ Ἐρζεγοβίνη κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας). Ἡ δὲ Κύπρος κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, οἵτινες ἐσχάτως ἔδωκαν εἰς αὐτὴν ἐλευθερίον τι πολίτευμα.

Σύνορα. Πρὸς βορρᾶν ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος χωρίζεται ἀπὸ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης διὰ γραμμῆς, φερομένης ἀπὸ τῶν μυχῶν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως. Καὶ πρὸς Α. μὲν βρέχει αὐτὴν ὁ Εὐξείνος πόντος καὶ τὸ Αἶγαϊον πέλαγος, πρὸς Ν. δὲ ἡ Μεσόγειος

θάλασσα καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἴόνιον πέλαγος καὶ ἡ Ἀδρια-
τικὴ θάλασσα.

Κόλποι καὶ ἀκρωτήρια. Ἐξερχόμενοι τοῦ Ἑλ-
λησπόντου εἰσπλέομεν εἰς τὸ *Αἰγαῖον Πέλαγος* (εἰς τοῦτο
ἀνήκει τὸ *Ἰκάριον, Κρητικὸν καὶ Μυρτώων*). τοῦτο δέ,
περιβρέχον τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς
Θρακικῆς χερσονήσου ἀκρωτηρίου Μαστουσίας μέχρι τοῦ
Μαλέα, σχηματίζει κατὰ σειρὰν τοὺς ἐξῆς κόλπους·

- 1) τὸν *Μέλαρα* κόλπον·
- 2) τὸν κόλπον τῆς *Αἴγυος*·
- 3) τὸν *Σφυμορικόν*·
- 4) τὸν *Σιγγιτικόν*, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὁποίου ἐξέχει
τὸ ἀκρωτήριον *Ἄθως*·
- 5) τὸν *Τορωναῖον* (τῆς *Κασσάνδρας*)·
- 6) τὸν *Θερμαϊκόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ
ἀκρωτήριον *Σηπιάς*·
- 7) τὸν *Παγασητικόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ
ἀκρωτήριον *Ποσειδίου*· (1)
- 8) τὸν *Μαλιακόν*·
- 9) τὸν *Εὐβοϊκόν*, μεταξὺς Εὐβοίας καὶ Ἀνατ. Ἑλ-
λάδος·
- 10) τὸν *Σαρωνικόν*, πρὸς Α. τοῦ ὁποίου ἐξέχει ἐπὶ
τῆς Ἀττικῆς τὸ *Σούνιον*, καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ πρὸς Ν.
ἐπὶ τῆς Ἀργολίδος τὸ *Σκύλλαιον*·
- 11) τὸν *Ἀργολικόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ

(1) Σημειωτέον ὅτι εἶνε καὶ ἄλλο Ποσειδίου πρὸς Δ. τῆς Χαλκι-
δικῆς (εἰς τὴν Παλλήνην).

ἀκρωτήριον *Μαλέας*, ἔνθα λήγει ἡ περιοχή τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἄρχεται τὸ Ἴόνιον.

Τὸ δὲ Ἴόνιον πέλαγος, βρέχον νοτιοδυτικὰ τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, σχηματίζει τοὺς ἐξῆς κόλπους:

1) τὸν *Λακωνικόν*, εἰς τὰ δυτικὰ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριον *Ταίραρον* (*Ματαπᾶς*).

2) τὸν *Μεσσηνιακόν*, νοτιοδυτικὰ τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριον *Ἀκρίτας*.

3) τὸν κόλπον τῆς *Πύλου*, ὃν κλείει σχεδὸν ἡ νῆσος *Σφακτηρία*.

4) τὸν κόλπον τῆς *Κυπαρισσίας*.

5) τὸν κόλπον τῶν *Πατρῶν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριον *Ἀραξος* (*Πάπα*).

6) τὸν *Κορινθιακόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται ἐπὶ μὲν τῆς Πελοποννήσου τὸ *Ρίον*, ἐπὶ δὲ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος τὸ *Ἀντίρριον*.

7) τὸν *Κρῖσσαϊόν*, πρὸς Ν. τῆς Ἀμφίσσης.

8) τὸν *Ἀμβρακικόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριον *Ἀκτιον*.

Ἦϋρη. Σύμπασαν τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον διέρχεται ἀπὸ τῶν ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ μακροτάτη καὶ ὑψηλοτάτη τῶν ὀρέων σειρά, ἥτις εἶνε συνέχεια τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἄλπεων. Ἡ σειρά δ' αὕτη τῶν ὀρέων ἄρχεται μὲν ὡς *Δαλματικαὴ* ἢ *Διναρικαὴ Ἄλπεις*, προχωρεῖ δ' ἔπειτα ἀνυψουμένη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ *Σκάρδου* (οὗτινος ὑψηλοτάτη κορυφὴ εἶνε ὁ *Ἦϋρηλος*, ἔχων ὕψος 7,000 π.)· καὶ διευθυνομένη πρὸς Ν. καλεῖται *Πίνδος*, (7,870 π.), μετὰ τὴν Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας,

Ὡς παραφυὰς δὲ τοῦ Σκάρδου ὑφῴνται πρὸς τὰ ΝΑ. τὸ ὄρος τῆς Ῥοδόπης (τανῦν Δεσποτοβοῦνι, 7 χιλ. 600 π.)· καταλήγον πρὸς Α. μὲν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θράκης, πρὸς Δ. δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τὴν δ' ἐκ Δ. πρὸς Α. διεύθυνσιν ἐξακολουθεῖ ὁ Αἶμος (Βαλκάνια), ὄρος φθάνον μέχρι τῆς Μαύρης Θαλάσσης (εἰς τὰ Ἐσχατα τοῦ Αἴμου τὸ πάλαι, τανῦν ἀκρωτήριον Ἐμνέχ). Πρὸς Ν. δὲ τοῦ Πίνδου ἄρχονται ποικιλώτερον διαμεριζόμενα τὰ μάλιστα γνωστὰ τῆς Ἑλλάδος ὄρη, ἥτοι ἡ Ὄθρις (4,240), διευθυνομένη πρὸς Α. καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ποσειδίων, χωρίζουσα δὲ τὴν Θεσσαλίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος· ἡ Οἶτη (7,060), διευθυνομένη πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ σχηματίζουσα μετὰ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν.

Ὁ κύριος ὅμως τῶν ὀρέων κλάδος φέρεται νοτιανατολικῶς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουκίου, ἀποτελῶν τὸν Τυμφρηστὸν (Βελοῦχι, τανῦν, 7,810 π.) τὸν πολυκόρυφον Παργασὸν (Λιάκουρα, 8,070 π.), τὸν Ἐλικῶνα (5,670 π.), τὸν Κιθαιρῶνα (4,630 π.), τὸν Πάρνηθα (4,640 π.), χωρίζοντα τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας, τὸ Περτελικὸν (2,640 π.), τὸν Ὑμηττὸν (3,370 π.) καὶ τὸ Λαύριον (1,170).

Πλὴν δὲ τῆς ῤηθείσης ἤδη ὀρεινῆς διακλαδώσεως, πρὸς ἀνατολὰς μὲν ὑφῴνται παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον ὁ Ὀλύμπος (9,750 π.), ὁ Πίερος (6,100 ΒΑ. τοῦ Ὀλύμπου) καὶ ἡ Ὄσσα (Κίσσαβος 6,410 π.), μετὰ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἡ περίφημος διὰ τὰς κάλλονας

αὐτῆς κοιλάς τῶν *Τεμπῶν*, ἔτι δὲ τὸ *Πήλιον* (3 χιλ. 565 π.)· πρὸς δυσμὰς δέ, εἰς μὲν τὴν Ἑπειρον τὰ *Κεραῦνια*, ὁ *Τόμαρος* (6,000 π.) καὶ ἡ σειρά τοῦ *Μακρυόρου*· εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα τὸ *Παρατωλικόν* (6,030 π.), ἡ σειρά τῶν *Ἀκαρνανικῶν ὀρέων* καὶ ὁ *Ἀράκυνθος* (Ζυγὸς τανῦν, 3,360 π.).

Ὡς νοτιοδυτικῇ δ' ἐξακολούθησις τοῦ Κιθαριῶνος διέρχεται τὸν Ἰσθμὸν ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς κάτω Μεγαρίδος *Γεράνεια*, συνδέουσα τὴν Στερεάν Ἑλλάδα μετὰ τῆς ὄρεινῆς Πελοποννήσου. Ταύτης δὲ τὸ κέντρον, ἦτοι τὸ ὄροπέδιον τῆς Ἀρκαδίας, περιστοιχίζεται ὑπ' ὀρέων. Τῶν περὶ δὲ τούτων ὀρέων τὰ μὲν πρὸς Β. *Ἐρύμαθος* (7,300 π.), *Ὠλερος* καὶ *Ἀροῶνια* (7,730 π.) ἀνυψοῦνται κατὰ τὴν *Κυλλήνην* (7,780 π.), ἀπέναντι τοῦ ἐν τῇ Στερεῇ Παρνασσῷ, εἰς τὸ μέγιστον αὐτῶν ὕψος· τὰ δὲ πρὸς Ν. καὶ Α. *Λύκαιον* (4,660 π.), *Ἰθώμη*, *Πάρνων* (6,040 π.), *Μαίναλον* (6,030 π.), *Ἀρτεμίσιον* (5,800 π.) καὶ *Παρθένιον* (4,000 π.), ὑψοῦνται τὸ μέγιστον ὕψος κατὰ τὸν *Ταῦγετον* (7,800 π.). Οὗτος δέ, πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ *Εὐρώτα* κείμενος, φέρεται, ὅπως καὶ ὁ *Πίνδος*, ἐκ Β. πρὸς Ν., καὶ καταλήγει ὡς ἡ μάλιστα ὑψηλὴ σειρά τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Ταίραρον*, τὸ νοτιώτατον τῆς *Εὐρώπης*, ἀπέναντι τοῦ ἀπείρου πρὸς Α. κεῖται ὁ θυελλώδης *Μαλλέας*, συνέχεια τοῦ *Πάρνωνος*. Πλὴν δὲ τῶν ὀρέων τούτων λόγου ἄξια εἶνε τὰ ἐν Κρήτῃ *Λευκὰ ὄρη*, ἡ *Ἰδη* καὶ *Δίκτη*, ἡ *Δίρφυς* τῆς *Εὐβοίας* καὶ τὸ *Ἄγιον* (Τζιάτα) τῆς *Νέξου*.

Σύγκρισις τοῦ ὕψους τῶν Ἑλληνικῶν ὄρεων.

Ὀλυμπος	9,750 π.	Μαίναλον	6,030 »
Λευκά ὄρη	8,100 »	Τόμαρος.	6,000 π.
Παρνασσός	8,070 »	Ἄρτεμίσιον.	5,800 »
Ἴδη	8,060 »	Δίρφυς	5,730 »
Πίνδος	7,870 »	Ἐλικῶν	5,670 »
Τυμφρηστός	7,810 »	Λύκαιον	4,660 »
Ταύγετος	7,800 »	Πάρνης.	4,640 »
Δίκτη	7,800 »	Κιθαιρῶν	4,630 »
Κυλλήνη	7,780 »	Ὄθρυς	4,240 »
Ἄροάνια	7,730 »	Παρθένιον.	4,000 »
Ῥοδόπη	7,600 »	Πήλιον	3,565 »
Ἐρύμανθος	7,300 »	Ἵμηττός	3,370 »
Οἶτη	7,060 »	Δρῖος	3,250 »
Ὄσσα	6,410 »	Πεντελικόν	2,640 »
Πίερος	6,100 »	Ἰθώμη	2,630 »
Πάρνων	6,040 »	Ἄράκυνθος	2,360 »
Πανατωλικόν	6,030 »	Λαύριον	1,170 »

Λίμνες. Λόγου ἕξιαι λίμναι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶνε καὶ τῆς Σκόθρας (Λαβειᾶτις) καὶ ἡ Ὀχρεῖς (Λυχνιδία) εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἡ τῶν Ἰωαννίνων (Παμβωτίς) εἰς τὴν Ἡπειρὸν, ἡ τῆς Κιστορίας (Ὀρεστιάς), ἡ Κερκιντίας καὶ ἡ Βόλβη εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἡ μεγάλη λίμνη Ρασέλην παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουναβείου εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Εἰς δὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἡ Ὀζηρός, Ἀυσιαία

χία καὶ Τριγωνίς ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ, ἡ μεγάλη λίμνη Κωπαΐς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ (τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα χύνονται κἄπως διὰ καταβοθρῶν εἰς τὸν Ὀπούντιον πόρον, ἀντικρὺ τῆς Εὐβοίας), καὶ πρὸς Ἀνατ. αὐτῆς ἡ Ὑλική, συγκοινωνοῦσα δι' ὑπογείων καταβοθρῶν μετὰ τῆς Κωπαΐδος. Εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ἡ Φενεὸς καὶ ἡ Στυμφαλίς περὶ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς Κυλλήνης καὶ ἡ Λέρονη ἐν τῇ Ἀργολίδι.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες. Πρὸς δυσμὰς μὲν χύνονται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν ὁ Νάρων (65 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῶν Βοσνικῶν ὀρέων καὶ διαρρέων τὴν ὁμώνυμον (Ναρωνικὴν) πεδιάδα ὁ Δρίλων, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ Λευκοῦ καὶ τοῦ Μέλανος Δρίλωνος (45 Μ. μακροῦ)· καὶ ὁ μὲν Λευκός, πηγάζων ἐκ βραχίονος τοῦ Σκάρδου, βρέχει τὰς πεδιάδας τῆς Μικαρίας καὶ Πρισκοπέρας, ὁ δὲ Μέλας ῥέει ἐκ τῆς λίμνης Ὀχριδος (Λυχνιδίας), κείμενος πρὸς Β. τῆς πεδιάδος τῆς Πολιανῆς· ὁ Ἄψος (75 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τοῦ Βερατίου· καὶ ὁ Ἄωος (Βογιοῦσα, 105 Μ. μακρός), πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς Κορίτσης καὶ τοῦ Πρεμετίου, κατόπιν δὲ τὸ παράλιον πεδῖον τοῦ Αὐλῶνος.

Εἰς δὲ τὸ Ἴόνιον πέλαγος ἐκβάλλουσιν·

Ὁ Καλάμας (Θάμις, 45 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ κλάδου τοῦ Πίνδου καὶ ῥέων εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ἠπείρου· οἱ γνωστοὶ ἐκ τῆς μυθολογίας Κωκυτὸς καὶ Ἀχέρων (παρὰ τὸ Σοῦλι)· καὶ ὁ Ἄραρχος (ποτάμι τῆς Ἄρτας,

60 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαρρέων τὴν Ἀμβρακικὴν πεδιάδα, καταλήγων δὲ εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

Πρὸς Α. δέ, εἰς μὲν τὸν *Θερμαϊκὸν κόλπον* χύνονται:

Ὁ Πηνειὸς (90 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν *Θεσσαλικὴν πεδιάδα*, ἐκρέων δὲ διὰ τῶν *Τεμπῶν*, μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης· ὁ Ἀξιὸς (Βαρδάρη), πηγάζων ἐκ τοῦ Σκάρδου, καὶ διαβρέχων τὰς πεδιάδας τῆς *Καλκιδέλης*, τῆς *Σκοπίας* καὶ τὴν *Μακεδονικὴν*· ὁ Λουδίας (Καρὰ Ἀσμὰ), πηγάζων ἐκ τοῦ ΝΔ. κειμένου ὄρους *Βερμίου* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἀξιόν, ὅχι μακρὰν τῆς θαλάσσης· ὁ Ἐριγῶν (Καρασού, 95 Μ. μακρός), χυνόμενος εἰς τὸν Ἀξιόν καὶ ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τῶν Βιτωλίων (*Πελαγονίας*)· καὶ ὁ Ἀλιάχμων (Ἰντζὲ Καρασού, 95 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν πεδιάδα τοῦ *Γρεβενοῦ* καὶ τῆς Ἀνασελίτσας.

Εἰς δὲ τὸν *Στρυμονικὸν κόλπον*:

Ὁ *Στρυμῶν* (Καρασού), πηγάζων ἐκ τοῦ Σκομίου, κλάδου τοῦ Σκάρδου, βρέχων τὰς πεδιάδας τῆς *Ραδομίρης*, τῶν *Σερρῶν* καὶ τῆς *Δραβήσκου* (Ἀγγίστης), καὶ διαρρέων τὴν *Κερκιῆτιν* (*Τάκινον*) λίμνην.

Εἰς δὲ τὸν κόλπον τῆς *Αἴνου*· ὁ Ἐβρος (Μαρίτσα), πηγάζων ἐκ τῆς *Ροδόπης* καὶ διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς *Φιλιππουπόλεως* καὶ τὴν *Θρακικὴν*.

Εἰς δὲ τὸν *Εὐξείνιον πόντον* χύνεται διὰ τριῶν στόματων, ὧν γνωστότατον τὸ τοῦ *Σουλινᾶ*, ὁ *Δούναβις* (Ἰστρος, 380 Μ. μακρός), ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ἐνδο-

τέρων τῆς Εὐρώπης, δέχεται παραπόταμα εἰς μὲν τὴν Σερβίαν τὸν *Σαῦον*, διαρρέοντα τὴν *Παρροικίην* πεδιάδα, καὶ τὸν *Μοραύαν*, εἰς δὲ τὴν Βλαχίαν τὸν *Ἀλούταν*, βρέχοντα τὴν *Δακικίην* πεδιάδα, καὶ εἰς τὴν Μολδαυίαν τὸν *Σερέτην* καὶ *Προῦθον*.

Τῆς δὲ καθ' αὐτὸ Ἑλλάδος ποταμοὶ λόγου ἄξιοι εἶνε· πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς Στερεᾶς ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος *Ἀχελῷος* (70 Μ. μακρός), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου διαβρέχει τὴν *Ἀχαρναρικὴν* πεδιάδα, καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα δεξιόθεν μὲν τῆς λίμνης *Ὀζηροῦ*, ἀριστερόθεν δὲ τῆς *Αὐσιμαχίας* καὶ *Τριχωρίδος*, ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος ἀντικρὺ τῆς *Κεφαλληνίας*· καὶ ὁ *Εὐήνος* (*Φίδαρις*, 35 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ *Τυμφρηστοῦ* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν, πλησίον τοῦ *Ἀχελῷου*.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ῥέει ὁ *Σπερχειὸς* (30 Μ. μακρός), πηγάζων μεταξύ τῆς *Οἴτης* καὶ *Ὀθρυος*, διαρρέων τὴν *Λαμιακὴν* πεδιάδα, καὶ χυνόμενος εἰς τὸν *Μαλιακὸν* κόλπον· καὶ ὁ *Κηφισσὸς* (15 Μ. μακρός), πηγάζων μεταξύ τῆς *Οἴτης* καὶ τοῦ *Κόρακος*, διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς *Λεβαθείας*, καὶ χυνόμενος εἰς τὴν μεγάλην λίμνην *Κωπαίδα*.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ, εἰς μὲν τὸν *Κορινθιακὸν* κόλπον ἐκβάλλει·

Ὁ *Κρᾶθις* (ποτάμι τῆς Ἀκράτας, 13 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀροανίων ὄρεων καὶ δεχόμενος τὸν ἐκ τῆς μυθολογίας γνωστὸν ποταμὸν τῆς *Στυγός*.

Εἰς δὲ τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ *Πηγεῖος* (40 Μ. μακρός),

πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὁλένου, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Πελοποννήσου Ἀλφειὸς (Ρουφιᾶς, 50 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως.

Εἰς δὲ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· ὁ Πάμισος (15 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Τετραγίου.

Καὶ εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· ὁ Εὐρώτας (45 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκεῖ περίπου ὅπου καὶ ὁ Ἀλφειὸς, ἐν τῇ πεδιάδι δηλ. τῆς Μεγαλοπόλεως.

Κλίμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἡ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ λαμπρὰ τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους εὐκρασία προέρχεται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς τοῦ τόπου θέσεως, τοῦτο δ' ἐνεκα τῆς θαλάσσης, ἔτι δὲ τοῦ ἐνισχύοντος καὶ γονιμοποιούντος βορειοδυτικοῦ ἀνέμου, ἃν καὶ ἐννοῆται ὅτι τὰ βόρεια μέρη εἶνε ψυχρότερα. Ἴσχύει δὲ μάλιστα τὸ εἰρημένον περὶ τῆς ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι Ἀττικῆς, ἐχούσης τὸ ὑγιεινότατον καὶ εὐκραέστατον κλίμα, ἅμα δὲ τὴν διαυγεστάτην ἀτμόσφαιραν.

Προΐοντα. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος παράγει σῖτον, οἶνον, ἔλαιον, τυρόν, μέλι (μάλιστα φημισμένον εἶνε τὸ Ὑμίττιον), κηρόν, βαμβάκιον, καπνὸν (ὧν γνωστότερος ὁ τῆς Καβάλλας, τῆς Λαμίας, τοῦ Ἀγρινίου καὶ τοῦ Ἄργους) καὶ εἰς τὰ νοτιώτερα πορτοκάλια καὶ λεϊμόνια· περὶ δὲ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ πάντα σχεδὸν τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου τὴν γνωστὴν Κορινθιακὴν σταφίδα, καταναλισκομένην μάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, μολύβδου,

σιδήρου καὶ χαλκοῦ, νεκρὰ διατελοῦντα πάντα τανῦν, πλὴν τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ Λαυρίου.

Ἡ νῦν πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος πολιτικῶς διαιρεῖται: Α'.) εἰς τὴν *Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν*, Β'.) εἰς τὸ *βασιλεῖον τῆς Ρωμοῦνίας*, Γ'.) εἰς τὸ *βασιλεῖον τῆς Σερβίας*, Δ'.) εἰς τὴν *ἡγεμονίαν τοῦ Μαυροβουρίου καὶ Ε'.) εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος.*

Α'. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ. (1)

[6,150 □ Μ. καὶ 8,900,000 Κ. περίπου].

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία διαιρεῖται εἰς τὰ ἐξῆς μέρη·

- 1) τὴν *Θράκην*, 2) τὴν *Μακεδοῦνίαν*, 3) τὴν *Ἡπειρον καὶ Ἀλβανίαν*, 4) τὴν *Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην*, 5) τὴν *Βουλγαρίαν* καὶ 6) τὴν νῆσον Κρήτην.

1. ΘΡΑΚΗ.

Α'. Ἡ παλαιά.

Εἰς τὴν Θράκην οἱ παλαιοὶ περιελάμβανον· 1) τὴν πρὸς Β. τοῦ Ἰστροῦ Δακίαν, 2) τὴν μεταξὺ τοῦ Ἰστροῦ καὶ τοῦ Αἴμου Μυσίαν καὶ 3) τὴν καθ' αὐτὸ Θράκην πρὸς Ν., περὶ ἧς γενήσεται νῦν λόγος.

Ὅρη καὶ ποταμοί. Ὅρη τῆς Θράκης λόγου ἄξια εἶνε· ὁ Αἴμος πρὸς Β., ἡ Ροδόπη καὶ τὸ Παγγαῖον

(1) Σύμπασα ἡ Τουρκία ἐν Εὐρώπῃ, Ἀσία καὶ Ἀφρική, ἔχει 107,150 □ Μ. καὶ 47 ἑκατομμ. Κ.

πρὸς Ν. καὶ τὸ Ἰερὸν ΝΑ., ποταμοὶ δὲ ὁ Νέστος πρὸς Δ., ἐκβάλλων πρὸς τὸ μέρος τῆς Θάσου, καὶ ὁ Ἐβρος χυνόμενος πλησίον τῆς Αἴνου.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Κυριώτεροι λαοὶ τῆς Θράκης ἦσαν τὸ πάλαι οἱ Ὀδρῦσαι πρὸς Β., πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, οἱ Βέσσοι ἢ Βάσσοι (Ἡρόδ.) πλησίον τῆς Ῥοδόπης, διήκοντες μέχρι τῆς Μακεδονίας, οἱ Βιστόνιοι, μεταξύ τῆς Ῥοδόπης καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, οἱ Τραυσοὶ (ἢ Ἀγάθουρσοι) πρὸς Β. τῶν Βιστονίων, καὶ οἱ Κίκορες πρὸς Δ. τοῦ Ἐβρου, παρὰ τὸ Αἰγαῖον. Ἦσαν δ' οἱ λαοὶ οὗτοι ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ πολὺν χρόνον ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων ἰδίων. Κατόπιν οἱ Ἀθηναῖοι κατέκτησαν εἰς τὴν Θράκην πολλὰς πόλεις, ἃς ἤρπασεν ἔπειτα ὁ Μακεδῶν Φίλιππος. Ἀλέξανδρος δ' ὁ Μέγας ἐτελείωσε τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ταύτης, ἣν ὕστερον ἐκληρονόμησεν ὁ στρατηγὸς τοῦ Λυσίμαχος. Καὶ ἀνέκτησαν μὲν μετ' ὀλίγον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν οἱ Θράκες, κυβερνηθέντες ὑφ' ὁμοειθῶν βασιλέων, ἀλλ' ἐδουλώθησαν πάλιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου (46 μ. Χ.).

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια ἐν τῇ ἀρχαιότητι, μὴ ἀκμάζουσαι δὲ σήμερον ἦσαν.

α'. Πρὸς δυσμάς.

Ἀβδηρα (τανῦν Πολύστηλον) μετὰ λιμένος εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ἐνταῦθα τὸν 5^{ον} αἰῶνα π. Χ. ἐγεννήθησαν οἱ δύο φιλόσοφοι Δημόκριτος καὶ Πρωταγόρας, βραδύτερον δέ, ἐπὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὁ φιλόσοφος

Ἀνάξαρχος καὶ ὁ ἱστορικὸς Ἑκαταῖος.—Σκαπτὴ Ὑλη, ἀπέναντι τῆς Θάσου, ἔνθα ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.—*Μαρώνεια* (Μαράνεα τανῦν), ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου, εἰς τὴν χώραν τῶν Κικόνων, περίφημος διὰ τὸν ἐξαίρετον αὐτῆς οἶνον.—*Ζώνη* (ἄγνωστος ἢ θέσις αὐτῆς νῦν), περίφημος διότι ἕως ἐδῶ ἠκολούθησαν αἱ φηγοὶ (δρῦς) τὸν Ὀρφέα, θελχθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἄσμάτων αὐτοῦ.—*Δορίσκος* (πλησίον τοῦ Ρουμζίκ), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου. Ἐδῶ πλησίον εἶνε ἡ πεδιάς, ἔνθα ὁ Ξέρξης ἀπηρτίθησε τὸν στρατὸν αὐτοῦ.

Ε'. Πρὸς ἀνατολάς.

Σαλμυδησσός (Μιδιάχ), εἰς τὸν Σαλμυδήσιον κόλπον, ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου.—*Καρδία* (ἐρείπια τανῦν), πλησίον τοῦ Μέλανος κόλπου καὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ὅστις ἐνώνει τὴν Θρακικὴν χερσόνησον μετὰ τῆς ἠπείρου. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ περίφημος τοῦ Ἀλεξάνδρου στρατηγὸς Εὐμένης.

Περὶ τῶν λοιπῶν πόλεων γίνεται λόγος εὐθὺς κατωτέρω.

Β'. Ἡ σύγχρονος Θράκη.

[650 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ., ἐν οἷς
650,000 Ἑλληνας].

Ἡ Θράκη πολιτικῶς διαιρεῖται: α'. εἰς τὴν Ἀνατολικὴν *Ρωμυλίαν* ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Ἑβρου μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου, διοικουμένην ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἔχουσαν

χριστιανὸν διοικητὴν τὸν Ἀλέκο πασσᾶν μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Φιλιππούπολιν*, καὶ β'.) εἰς τὴν καθ' αὐτὸ *Θράκην* μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Κωνσταντινούπολιν*. Ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὴν φυσικὴν καὶ Ἑλληνικὴν διαίρεσιν, γένοιτο δὲ τὸ κράτιστον.

Εἰς τὴν *Θράκην* ἀξιόλογοι πόλεις τανῦν εἶνε· *Κωνσταντινούπολις* (ἀπὸ *Κωνσταντίνου* τοῦ Μεγάλου οὕτω μετακληθεῖσα, 330 μ. Χ.), τὸ πάλαι *Βυζάντιον*, πρωτεύουσα μετὰ 1,100,000 κατ., ἐν οἷς 400,000 Ὀθωμανῶν καὶ 300,000 Ἑλλήνων. Κτισμένη δ' ὡς ἡ *Ῥώμη* ἐπὶ 7 λόφων (ὅθεν λέγεται καὶ *ἐπτάλοφος*), κεῖται παρὰ τὸν *Θρακικὸν Βόσπορον* εἰς τὰ σύνορα τῆς *Εὐρώπης* καὶ *Ἀσίας*, καὶ χρησιμεύει ὡς κύριον κέντρον τῆς κατὰ γῆν ἐπιμιξίας μεταξὺ τῶν δύο τούτων τοῦ κόσμου μερῶν. Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ πόλις εἶνε τριγωνικὴ χερσόνησος μεταξὺ τῆς θαλάσσης τοῦ *Μαρμαρᾶ* ἢ *Προποντιίδος* καὶ τοῦ βαθέος εἰς τὴν γῆν εἰσδύοντος *Κερατίου κόλπου*. Ἡ χερσόνησος δ' αὕτη προχωρεῖ ἐκ Δ. πρὸς Α. εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὲ τὴν ὀξεῖαν αὐτῆς ἄκραν καμπυλοῦται ὀλίγον πρὸς βορρᾶν κατὰ τὸν μεσημβρινὸν εἰσπλουν τοῦ *Βοσπόρου*. Ἐπὶ τῆς ἄκρας δὲ ταύτης κεῖνται τὰ ποτὲ ἀνάκτορα τοῦ *Βυζαντίου*, καὶ κατὰ τὴν αὐτόσε εἰσοδὸν ἢ *Υψηλὴ Πύλη*, ἡγουν τὸ ἀνάκτορον τοῦ Μεγάλου *Βεζύρου*, καὶ ἡ κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ *Ἰουστινιανοῦ* περὶ τὸ 550 *Ἁγία Σοφία*, τανῦν τζαμίον. Οἱ δὲ παρὰ τὸν *Κεράτιον κόλπον* οἰκοῦντες πλουσιώτατοι καὶ πρόχριτοι Ἑλληγες καλοῦνται ἀπὸ τῆς συνοικίας τῆς πόλεως *Φαταρίου Φαταριῶται*, καὶ εἶνέ ὡς ἐπὶ

τὸ πλεῖστον ἀπόγονοι τῶν ἐκ τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου περισωζομένων προκρίτων οἰκογενειῶν· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐξελέγοντο πρότερον οἱ ὀσποδάροι τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας. Ἐνταῦθα εἶνε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὸ σπουδαιότατον Ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον, *Μεγάλη Σχολή* τοῦ *Γένους* καλούμενον. Ἐπὶ δὲ τῆς ΝΔ. γωνίας τῆς πόλεως κεῖνται οἱ *Ἐπτὰ Πύργοι* (ἄλλοτε πολιτικὸν δεσμωτήριον), καὶ ἐπέκεινα τοῦ Κερατίου κόλπου ὁ *Γαλατᾶς* καὶ τὸ *Πέραν* ἢ *Σταυροδρόμιον*, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ ξένοι πρέσβεις, ἔτι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι Ἕλληγες. Ἐνταῦθα ἐδρεύει καὶ ὁ *Φιλολογικὸς Σύλλογος* τῆς *Κωνσταντινουπόλεως*, μετὰ ζήλου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων ἐργαζόμενος. Ἀξιολογώτατα δὲ τῶν ἀρχαίων λειψάνων εἶνε τὰ τοῦ *Ἴπποδρόμου* τοῦ *Ἰουστινιανοῦ*, ἐν ᾧ εὐρίσκεται καὶ ὁ *Δελφικὸς* ἐξ ὀρειχάλκου τρίπους, ὃν ἀφιέρωσαν οἱ Ἕλληγες μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς νίκην.

Ἄλλαι πόλεις τῆς Θράκης λόγου ἄξια εἶνε· α'.) Εἰς τὰ στενὰ (μπογάζια).

Εἰσπλέοντες ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὸν Ἑλλησπόντον (Δαρδανέλλια) ἔχομεν ἐκ δεξιῶν μὲν (εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀσίας) τὸ ἀκρωτήριον τῆς *Τροίας Σίγειον*, ἀριστερόθεν δὲ τὸ ἀκρωτήριον *Μαστουσίαν*· χωροῦντες δ' ἔπειτα ἀπαντῶμεν ἔνθεν μὲν τὴν *Ἀβυδον*, ἐκεῖθεν δὲ τὴν *Σηστόν*, πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε ἡ θέσις *Αἰγὸς ποταμοί*, ἔνθα ὁ Λύσανδρος κατέστρεψε τὸν Ἀθηναϊκὸν στόλον, τὸ 404 π. Χ. Ἀνοιγομένου δὲ μετέπειτα πλείοτερον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔχομεν δεξιό-

θεν μὲν τὴν *Λάμψακον* (Λαμψάκι) μετὰ 10,000 κατοίκων, Ἑλλήνων, ἀριστερόθεν δὲ τὴν *Καλλιπόλιν*, πόλιν ὄχυράν καὶ ἐμπορικὴν μετὰ 20,000 κατοίκων. Οὕτω δὲ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν Θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, ἀπαντῶμεν δεξιόθεν μὲν τὴν νῆσον *Προκόνησον*, ἀπέναντι τῆς χερσονήσου *Κυζίκου* (Ἀρτάκης τανῦν), ἀριστερόθεν δὲ τὴν *Γάνον* (Γανοχώρια)· περαιτέρω δὲ τὸ *Ῥαιδεστόν* (Ῥοδοστό), τὸ πάλαι Βισάνθην (1) μετὰ 20,000 κατοίκων καὶ ἐμπορίου σιτηρῶν, καὶ τὴν *Ἡράκλειαν* (Ἡρακλειά), τὴν πρὶν *Πέρινθον*, καὶ τὴν *Σηλυβρίαν* (Σηλυμπριά), ἐνθα σώζονται λείψανα ὠραίου ἀρχαίου μαρμαρίνου ἀμφιθεάτρου. Οὕτω δὲ εἰσπλέομεν κατόπιν εἰς τὸν *Κεράτιον κόλπον* ἀφίνοντες δεξιόθεν τὰ νησίδια *Ἀρτιγόνην*, *Πρίγκιπον* (ὅπου ἐξωρίζοντο οἱ πρίγκιπες τοῦ Βυζαντίου) καὶ *Χάλκην*, ἔχουσαν σχολὴν θεολογικὴν καὶ ἐμπορικὴν. Αἱ δύο δὲ τελευταῖαι νῆσοι χρησιμεύουσιν ὡς τερπναὶ διατριβαὶ ἐν θέρει. Καταλείποντες δὲ ἀριστερὰ μὲν τὸ *Βυζάντιον*, δεξιὰ δὲ τὸ *Σκούταρι* (Χρυσόπολιν), κατοικούμενον ὑφ' 100,000, Τούρκων σχεδὸν πάντων, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν *Θρακικὸν Βόσπορον*, περιβόητον διὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἀκτῶν αὐτοῦ φυσικὰς καλλονάς, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ (τὸ πάλαι *Συμπληγάδας*) εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.

β'.) Παρὰ δὲ τὸν Ἑβρον κεῖνται·

Ἀδριανούπολις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀ-

(1) Ἐνταῦθα εἶχε κτίση ὄχυρώματα ὁ Ἀλκιβιάδης, ὅπως καταφεύγη ἐκεῖ.

δριανού εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ὀρεστίας, μετὰ 90,000 κατοίκων, πόλις μεσόγειος καὶ ἐμπορικὴ μετὰ Ἑλλ. Γυμνασίου καὶ παρθηναγωγείου, συντηρουμένων ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων, ἔτι δὲ πελωρίων τζαμιῶν.—*Σαρράντα Κλησιαίς* ΒΑ., πόλις ἔχουσα ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς περὶ τὰς 20,000 κατοίκων, Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ πολλὰ δημοτικά.—*Βιζύη*, ΝΑ. τῆς Ἀδριανουπόλεως, πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῆς Ἀστικῆς καὶ καθέδρα τοῦ Κότους, μετὰ σωζομένων Κυκλωπειῶν τειχῶν. Τανῦν ἔχει 5,000 κατοίκων καὶ Ἑλλ. σχολεῖον.—*Φιλίππουπολις*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου, πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, μητρόπολις τὸ πάλαι τῶν Βέσσων καὶ τῆς ἐπαρχίας Θράκης, εἰς εὐφορωτάτην πεδιάδα. Τάνῦν εἶνε πόλις ἐμπορικὴ μετὰ σχολῆς Ἑλληνικῆς καὶ 40,000 Κ.—*Διδυμότειχον*, πόλις ἐμπορικὴ.—*Αἶνος*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἐβρου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αἰνείου, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. Αὐτοῦ πλησίον ἦτο καὶ ὁ τάφος τοῦ Πολυδώρου, υἱοῦ τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἐκάβης. Τανῦν εἶνε πόλις ἐμπορικὴ, μετὰ 9,000 Κ.—*Σέλιμος*, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βουλγαρίας, μετὰ 20,000 Κ.—*Σωζόπολις* (Ἀπολλωνία τὸ πάλαι, ἀποικία τῶν Μιλησίων μετὰ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος) παρὰ τὸν Εὐξείνου πόντον.—*Βουργᾶς* (Πύργος) καὶ *Ἀγχίαλος*, ὡσαύτως παρὰ τὸν Εὐξείνου πόντον.—*Δέρκοι*, ὅπου ἐτελείωνε τὸ τεῖχος, ὅπερ κατεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος ἀπὸ τῆς Προποντίδος μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου, πρὸς ὑπερά-

σπισιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τανῦν εἶνε ἔδρα ἀρχιερέως.

Χερσόνησος καὶ Νῆσοι τῆς Θράκης.

Χερσόνησος διάσημος εἰς τὴν Θράκην εἶνε ἡ Θρακικὴ χερσόνησος (τῆς Καλλιπόλεως), χώρα εὐφορος, ἐνθα ἴδρυσεν ἀποικίαν ὁ Ἀθηναῖος Μιλτιάδης· νῆσοι δὲ αἱ ἐξῆς· Σαμοθράκη, πολυθρύλητος διὰ τὰ παλαιὰ μυστήρια τῶν θεῶν Καβείρων· τανῦν ἔχει 5,000 Ἑλλήνων. — Ἰμβρος, ὡσαύτως ἱερὰ εἰς τοὺς Καβείρους· τανῦν ἔχει 8,000 Κατ., διοικητὴν χριστιανὸν καὶ Ἑλλ. σχολεῖον. — Δῆμος, ἐνθα εἶχεν ὁ Ἡφαιστος τὰ ἐργαστήρια αὐτοῦ. Καὶ τανῦν δ' ἔχει ἠφαιστειον καὶ ὄρη γυμνά, ἂν καὶ ὄχι ἄγονα, κατοίκους δὲ 10,000. — Θάσος, περιβόητος διὰ τὸν ἐξάαιρετον «Θάσιον οἶνον». Τανῦν ὑπόκειται εἰς τὸν Κεδίβην τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔχει 8 χιλιάδας Ἑλλήνων.

2. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

[2,000,000 Κ., ἐν οἷς 1,160,000 Ἑλληνες].

ΣΗΜ. Εἰς τοὺς Ἑλληνας συγκαταριθμοῦνται οἱ Ἑλληνοβλαχοί, οἱ Ἀλβανοὶ καὶ, οἱ Βουλγαρόφωνοι Ἑλληνες. Ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Σλαῦοι τῆς τε Μακεδονίας καὶ Θράκης ἔχουσι τὴν ἑλληνικὴν φυσιογνωμίαν καὶ ἑλληνικὰ τὰ ἦθη.

Ὅρη καὶ ποταμοί. Ἡ Μακεδονία κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θράκης, χωριζομένη ἐκ ταύτης διὰ τῆς Ροδόπης. Ἐχει δὲ ὄρη ὑψηλότατα, διασχιζόμενα πολλαχού ὑπὸ ποταμῶν, καὶ διαμορφοῦντα κοιλάδας μεγαλο-

πρεπεστάτας. Καὶ τῶν μὲν ὀρέων ἀξιολογώτατα εἶνε· πρὸς Β. ὁ Σκάρδος μετὰ τοῦ Ὀρβήλου, πρὸς Ἀν. τὸ Παγγαῖον, πρὸς Ν. ὁ Ὀλύμπος, ἔνθα κατῴκουν τὸ πάλαι οἱ θεοί, εἰς δὲ τοὺς νεωτάτους χρόνους διάσημοι ἄρματωλοὶ καὶ κλέφται, ὁ Πίερος, ΒΑ. τοῦ Ὀλύμπου, ἱερός εἰς τὰς Μούσας· καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Χαλκιδικῆς ὁ Ἄθως· ποταμοὶ δὲ ὁ Στρυμών, ὁ Ἀξιὸς (Βαρδάρι), ὁ Λουδίας (Καρὰ Ἀσμάκ) καὶ ὁ Ἀλιάκμων πρὸς Ν.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Τὸ βασιλεῖον τῆς Μακεδονίας ἰδρυθὲν περὶ τὸ 800 π. Χ. ἐμεγαλύνθη πολὺ ἐπὶ Φιλίππου (βασιλεύσαντος τὸ 360) καὶ Ἀλεξάνδρου. Μετὰ δύο δ' αἰῶνας τὸ ὑπέταξαν οἱ Ῥωμαῖοι, προσθέντες εἰς αὐτὸ καὶ τὴν Ἥπειρον. Περιεῖχε δὲ τὰς ἐξῆς ἐπαρχίας· 1) πρὸς Β. τὴν Λυγιστίδα (μετὰ τῆς πρωτεύουσας Ἡρακλείας)· τὴν Παιονίαν· (πρωτεύουσα ταύτης οἱ Στόβοι), περιλαμβάνουσαν καὶ τὴν Πελαγονίαν· τὴν Σιντικὴν· καὶ τὴν χώραν τῶν Βισαλτῶν. Κατῴκουν δὲ εἰς τὰς δύο τελευταίας ἐπαρχίας καὶ Βέσσοι, περὶ τῶν ὁποίων ὠμιλήσαμεν εἰς τὴν Θράκην· 2) εἰς τὸ μέσον τὴν Ἡμαθίαν, τὴν Μυγδονίαν καὶ τὴν Ἠδωρίδα· καὶ 3) πρὸς Ν. τὴν Ὀρεστίδα, τὴν Ἐλμιώτιδα, τὴν Τυμφαίαν, τὴν Πιερίαν καὶ τὴν Χαλκιδικήν.

Τανῦν ἡ Μακεδονία εἶνε ἀκραισιτάτη ἐπαρχία τῆς Τουρκίας ἔχουσα πανταχοῦ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. Μόνον δ' εἰς τὰ βόρεια ἐπικρατοῦσιν οἱ Σλαῦοι.

Πόλεις τῆς Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη, τὸ πάλαι Θέρμη (τῆς Μογδονίας), ἐξ ἧς ὠνομάσθη καὶ ὁ Θερμαϊκὸς κόλπος, ἐπὶ Ῥωμαίων πρωτεύουσα τῆς Μακε-

δονίας. Τανϋν δ' εἶνε σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις μετὰ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου, Παρθεναγωγείου, Διδασκαλείου, συντηρουμένου ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλην. γραμμάτων, καὶ 100 χιλ. Κ., ὧν οἱ ἡμίσεις εἶνε Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἑβραῖοι. — *Γιαντισά*, μετὰ 15,000 Κ., ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, λόγου ἀξία διότι πλησίον αὐτῆς σώζονται τὰ ἐρείπια τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσας τῆς Μακεδονίας Πέλλης, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, 356 π. Χ. — *Βοδερά*, μετὰ 12,000 Κ., ἔνθα ἔκειντο τὸ πάλαι αἱ *Αἶγαι* καὶ ἡ μέχρι Φιλίππου καθέδρα τοῦ βασιλείου Ἐδεσσα τῆς Ἡμαθίας, μετὰ τῶν τάφων τῶν βασιλέων. — Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ *Νζάουσα*, περίφημος διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἶνόν της καὶ διὰ τὴν μαρτυρικὴν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καταστροφὴν της. — *Βέροια*, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 12,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. — *Κοζάνη* νοτίως, μετὰ 8,000 Κ. — *Σιάτιστα* πρὸς Δ. — *Γρεβενά*, πρὸς Ν. τῆς Σιατίστης, παρὰ τὸν *Αλιάκμονα*, μετὰ 8,000 Κ. — *Καστορία*, μετὰ 15,000 Κ., δυτικῶς παρὰ τὴν Ὀρεστιάδα λίμνην, φημιζομένην διὰ τοὺς ἰχθῦς αὐτῆς. — *Βιτώλια*, πρὸς Β. τῆς Καστορίας, δευτερεύουσα πόλις τῆς Μακεδονίας ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἀξιοῦ, μετὰ 55,000 Κ. — *Περλεπές*, βορειότερα, λόγου ἀξίος διὰ τὴν ἐμπορικὴν αὐτόθι πανήγυριν, μετὰ 8,000 Κ. — *Βελεσσά*, παρὰ τὸν Ἀξιόν, μετὰ 16,000 Κ. καὶ *Σκόπια* μετὰ 20,000 Κ., περίφημα διὰ τὰ μῆλάντων. — *Ὀχρиси* (*Λυχνιδός*), πρὸς Δ. ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης μετὰ 16,000 Κ., πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῶν Δασ-

σαρητίων.—*Κοριτσά*, ΝΔ. μετὰ 15,000 Κ.—*Σέρραι*, μετὰ 35,000 Κ., πρὸς Α. παρὰ τὸν Στρυμόνα, περίφημοι διὰ τὴν βαμβυκόφυτον πεδιάδα αὐτῶν.—*Δράμα*, πρὸς Α. παρὰ τὴν πεδιάδα τῶν παλαιῶν *Φιλίππων*, τῆς Ἡδωνίδος, μετὰ 10,000 Κ. Αὐτοῦ πλησίον ὁ Βρούτος καὶ ὁ Κάσσιος ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου καὶ Ὀκταβίου, τὸ 42 π. Χ. Εἰς τοὺς Φιλίππους ἐκήρυξε τὸ πρῶτον τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.—*Νευροκόπον*, πρὸς Β. τῶν Σερρῶν, μετὰ 13,000 Κ.—*Στρούμνιτσα*, ἐπὶ δεξιῷ παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος, μετὰ 15 χιλ. Κ.—*Μελίτικον* πρὸς Ἀν. μετὰ 12 χιλ. Κ.—*Καβάλλα*, μετὰ 8 χιλ. Κ., ἀντικρὺ τῆς Θάσου, παράγουσα περίφημον καπνόν.—*Κίτρος*, ἔχουσα ἔδραν ἐπισκοπῆς. Τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Πύθρα* (τῆς Πιερίας), κειμένη ΝΔ. τῆς Μεθώνης. Πλησίον ταύτης ὁ Παῦλος Αἰμίλιος ἐνίκησε τὸν Περσέα καὶ κατέστρεψε τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας, τὸ 168 π. Χ.

Εἰς δὲ τὰ νότια τῆς Μακεδονίας, χωριζομένη διὰ γραμμῆς φερομένης ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Στρυμονικοῦ, ἐκτείνεται ἡ *Χαλκιδική* χερσόνησος. Ἐκ ταύτης δὲ πάλιν κόπτονται τρεῖς γλῶσσαι πρὸς Ν. διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τοῦ Σιγγιτικοῦ καὶ Τορωναίου κόλπου, ἡ *Παλλήνη* πρὸς Ν., ἡ *Σιθωνία* καὶ ἡ Ἀκτὴ πρὸς Β. Ἡ δὲ τελευταία λήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριο *Ἄθωρ*, τὴν σήμερον *Ἅγιον Ὄρος*, ἔνθα ὑπάρχουσι 21 μοναστήρια ὀρθόδοξων χριστιανῶν μετὰ 6 χιλιάδων μοναχῶν. Γνωσταὶ δὲ κωμοπόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου τὴν σήμερον εἶνε τὰ *Βασιλικὰ* καὶ ἡ *Γαλάτιστα* (3,500 Κ.).—Ὁ *Πο-*

λύγυρος, καὶ ἡ *Μαρίγκοβη*, ἔδρα ἐπισκόπου (3,000 Κ.)—
 Ἡ *Ἰερισσός* (**Ακανθος*), ἐπὶ τοῦ λαίμου ὅστις ἐνώνει
 τὴν *Ἀκίτην* μετὰ τὴν ἠπειρον, καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐπανάστα-
 σιν καταστραφεῖσα *Κασσάνδρα*, τὸ πάλαι *Ποτίδαια*,
 εἰς τὰ βόρεια τῆς Παλλήνης, ἀποικία τῶν Κορινθίων,
 κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τὸ 429 π. Χ. Εἰς δὲ
 τὴν θέσιν τὴν λεγομένην *Πρόβλακα*, ἐπὶ τοῦ λαίμου τοῦ
 Ἄθω, σώζονται τὰ ἔγνη τῆς διώρυγος τοῦ *Ξέρξου*.
 Ἄλλαι ἄξιοι λόγου πόλεις ἐνταῦθα ἦσαν ἡ *Ὀλύνθος*
 (**Ἅγιος Μάμας*), ἐπὶ τοῦ Ἐσθοναίου κόλπου, καταστρα-
 φεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, τὸ 348 π. Χ. — *Τορώνη*, εἰς
 τὰ νότια τῆς χερσονήσου Σιθωνίας, ὁπόθεν ὠνομάσθη ὁ
Τορωναῖος κόλπος. — *Σίγγος*, εἰς τὴν Σιθωνίαν, ΒΑ.
 τῆς Τορώνης, ὁπόθεν ὠνομάσθη ὁ *Σιγγιτικὸς κόλπος*. —
Χαλκίς, ΒΑ. τῆς Ὀλύνθου. Αὕτη ἐδέχθη τοὺς Ποτι-
 δαιάτας, ἀφοῦ ἡ πόλις αὐτῶν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀθη-
 ναίων. — *Στάγειρα* (Λυμπιάδα), ΒΑ. τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ
 τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, πατρίς τοῦ μεγίστου τῶν φι-
 λολόφων Ἀριστοτέλους. — *Ἐμπολη*, τὸ πάλαι *Ἀμφί-
 πολις*, εἰς τὴν Ἠδωνίδα ἐπὶ τοῦ Σρυμόνος, εἰς τινα
 ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του, μετὰ χρυσορυχείων
 εἰς τὰ πλησιόχωρα. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλε-
 μον οἱ Σπαρτιαῖται ἤρπασαν αὐτὴν ἐκ τῶν Ἀθηναίων,
 τὸ 424 π. Χ., ὁ δὲ ἱστορικὸς Θουκυδίδης, μὴ προφθά-
 σας νὰ δώσῃ βοήθειαν, ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. —
Κορτέσσα, τὸ πάλαι *Ἠϊών*, ἐπίνειον τῆς Ἀμφιπόλεως.
 — *Λευθεροχώρι*, τὸ πάλαι *Μεθώνη*, εἰς τὰ βόρεια τῆς
 Πιερίας ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου. Ὁ Φίλιππος ἀπέ-

βαλε τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως ταύτης, ἣν ἐκυρίευσε καὶ κατέστρεψε, τὸ 353 π. Χ.

3. ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ ΑΛΒΑΝΙΑ.

[Ἡ Ἑπειρος μετὰ τῆς Ἀλβανίας, ἥτοι Νέας Ἑπείρου, ἔχει 750 □ Μ. καὶ 2,100,000 Κ., ὧν 1,200,000 εἶνε χριστιανοὶ καὶ 400,000 Ἑλληνας].

Ἡ Ἑπειρος κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θεσσαλίας, διεσχισμένη ὑπὸ βράχων ἀποκρήμων καὶ ὑδάτων σκοτεινοῦ χρώματος, μάλιστα εἰς τὰ παράλια. Καὶ ὄρη μὲν ἄξια λόγου ἔχει πρὸς Α. τὸν Πίνδον, περὶ τὸ κέντρον τὸν Τόμαρον, πρὸς νότον τὸ Μακρονόρος καὶ πρὸς δυσμὰς τὰ Κεραύνια· πεδιάδας δὲ τὴν τῆς Ἄρτης καὶ τὴν τοῦ Φαραρίου, διαρροεμένην ὑπὸ τοῦ Ἀχέροντος· καὶ ποταμοὺς τὸν Ἄψον, Ἀῶον, Καλάμαν, Κωκυτόν, καὶ Ἀχέροντα, χυνομένους εἰς τὸν Ἀδρίαν καὶ τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ἔτι δὲ τὸν Ἀραχθόν, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

Κατῳκεῖτο δὲ τὸ πάλαι ἡ Ἑπειρος ὑπὸ πολλῶν λαῶν ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων, ἕως οὗ τοὺς ἦνωσεν ὁ Πύρρος εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} αἰῶνος π. Χ. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μόλις κατῳρθωσαν νὰ τοὺς δαμάσωσι, καύσαντες 70 πόλεις καὶ πωλήσαντες δούλους 150 χιλ. Ἑπειρωτῶν. Ἦσαν δὲ φημισμένοι μάλιστα διὰ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας οἱ ἵπποι τῆς Ἑπείρου· ἐπήνουν ὡσαύτως τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ ἄτρομον τῶν κυνῶν τῆς χώρας τῶν Μολοσσῶν. Τανῦν δ' οἱ κάτοικοι εἶνε Ἑλληνας καὶ Ἀλβανοί, καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Τοῦρκοι εἶναι καταγωγῆς

Ἑλληνικῆς. Ἐνταῦθα δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀρματω-
λῶν ἐμαρτύρησαν οἱ *Κατσαρτωγαῖοι*.

Διήρουν δὲ τὴν Ἥπειρον τὸ πάλαι εἰς τέσσαρα μέρη·
1) τὴν *Χαορίαν*, εἰς τὰ βορειοδυτικὰ παρὰ τὴν θάλασσαν·
2) τὴν *Θεσπρωτίαν*, εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ· 3) τὴν *Μολοσσίδα*,
εἰς τὸ κέντρον· καὶ 4) τὴν *Ἀθαμανίαν* (ἀνήκουσαν νῦν
εἰς τὴν Ἑλλάδα) πρὸς τὰ ΝΑ. Τὸ δὲ μέρος τῆς Θεσ-
πρωτίας τὸ κείμενον πρὸς Β. τοῦ Θυάμιδος ἐκάλουν *Κε-
στρίνην*. Αἱ Ἀθαμᾶνες ἐγένοντο γνωστοὶ διὰ τοὺς πολέ-
μους, οὓς ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Μακεδόνων καὶ Αἰτωλῶν
ἠγωνίσθησαν κατὰ τῆς Ῥώμης, ἐκτείναντες ἐπὶ τινα
χρόνον τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν κατὰ μῆκος τοῦ Πίνδου
μέχρι τῆς λίμνης Λυχνίτιδος. Τανῦν οἱ κάτοικοι τῆς
Ἥπειρου εἶνε Ἕλληνες οἱ πλεῖστοι καὶ Χριστιανοὶ Ἀλ-
βανοί.

Πόλεις δ' εἰς τὴν Ἥπειρον ἀξιωσημεῖωτοι εἶνε·

Ἰωάννινα, πατρίς τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους
Ζωσιμαδῶν καὶ *Καπλανῶν*, τῶν δαπανησάντων τοὺς
θησαυροὺς αὐτῶν πρὸς ἔκδοσιν ἐθνωφελῶν βιβλίων καὶ
σύστασιν σχολείων. Ἔχει δ' ἡ πόλις αὕτη περίπου 30,
000 Κ. καὶ Γυμνάσιον Ἑλληνικόν, κειμένη ἐπὶ ὁμω-
νύμου λίμνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχει νησίδιον, ἔχον
μοναστήριον καὶ τὰ εἰρεπια τοῦ ἀνακτόρου τοῦ πολυ-
θρυλῆτου Ἀλήπασσα. ΝΑ. δὲ τῆς λίμνης ταύτης ἦτο
τὸ μαντεῖον τῆς *Δωδώνης*, ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία.
Ἐνταῦθα δ' εἰς τὸ πλησίον δάσος προεφήτευον αἱ δρυὲς
κατὰ τοὺς μύθους. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων
κεῖνται τὰ 44 *Ζαγοροχώρια*, ἔχοντα περὶ τὰς 20,000

Κ. καὶ ὀνομαστὰ διὰ τὴν εὐφύϊαν τῶν κατοίκων εἰς τὰ γράμματα καὶ τὸ ἐμπόριον. — *Μέτσοβοι*, ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Θεσσαλίαν διὰ τοῦ Πίνδου διόδου, μετὰ 7,000 Κ. — *Ἀργυρόκαστρον* (Ἀργυρῖνη Ἀντιγόνη), ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. — *Πρεμετή*, ΒΑ. μετὰ 6,000 Κ. — *Δέλβινον*, ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ 6,000 Κ. Βορειότερα δέ, ὅχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, κατοικοῦσιν ἐπὶ τῶν *Ἀκροκεραυνίων* οἱ Χειμαριῶται, ὀνομασθέντες οὕτως ἐκ τῆς κώμης *Χειμάρας* (πρὸς Β. τοῦ παλαιοῦ Χειμερίου). — *Παραμυθία*, ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἄνωθεν τῆς πεδιάδος τοῦ Φαναρίου, πρωτεύουσα τῶν Ἀλβανῶν Τσάμηδων. — *Πάργα* (πρὸς νότον τῆς παλαιᾶς Τορύνης) ἐπὶ ποταμοῦ παραθαλασσίῳ ἀπέναντι τῶν Παζζῶν. Ταύτην οἱ Ἄγγλοι ἐπώλησαν ἄλλοτε ἀντὶ χρημάτων εἰς τὸν Ἀλήπασσαν. — Εἰς δὲ τὰ ΝΑ. τῆς Πάργας κεῖται ἡ μυθώδης λίμνη *Ἀγερούσια* καὶ ὁ ποταμὸς *Ἀχέρον*, ῥέων πλησίον τοῦ Σουλίου, ΝΔ. τῆς Παραμυθίας. Εἶνε δὲ τὸ ὄρεινόν *Σοῦλι* πατρὶς τῶν Τζαβελαιῶν καὶ Μποτσαραίων καὶ πλήρες δόξης διὰ τὴν ἀπαραδειγματίστον ἀνδρείαν καὶ φιλοπατρίαν, ἣν ἔδειξεν εἰς τοὺς αἱματηροὺς κατὰ τοῦ Ἀλήπασσα ἀγῶνας. — Εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀχέροντος ἔκειτο τὸ πάλαι ὁ λιμὴν *Γλυκὺς*, ὅθεν καὶ τανῦν ὁ ποταμὸς *Γλυκὺς* καλεῖται. — *Βουθρωτόν* (Βουτρίντο), ἀπέναντι τῆς Κερκύρας, ἡ σπουδαιοτάτη πάλιν τῆς Θεσπρωτίας, εἰς τὸ στόμα τοῦ μικροῦ ποταμοῦ *Ξάνθου* (Παύλα). Περὶ τῆς Ἀμβρακίας (Ἄρτας) ἰδὲ εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος. —

Πρέβεζα (πλησίον τῆς ὁποίας ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ *Νικόπολις*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν ἐν Ἄκτιω μάχην), εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, μετὰ σχολείου Ἑλληνικοῦ καὶ 8,000 Κ.

Πρὸς Β. τῆς Ἠπείρου κεῖται ἡ **Ἀλβανία**, ἥτοι *Νέα Ἠπειρος*, ἔχουσα ΒΑ. τὸ ὄρος Σκάρδον καὶ ποταμὸν τὸν Δρῖλωνα. Κατάρκουν δ' ἐνταῦθα τὸ πάλαι οἱ *Παρθηνοί*, οἱ *Ταυλάντιοι*, οἱ *Δασσαρήτιοι*, οἱ *Πενέσται* καὶ οἱ Ἀτιτᾶνες εἰς τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας. Τανῦν δ' οἱ Ἄλβανοι διαίρουσιν εἰς *Γκέκιδες*, εἰς τὰ βορειότερα, *Τόσκηδες* πρὸς τὰ νότια, *Τσάμηδες* κατοικοῦντας τὰ παράλια καὶ *Αἰάπηδες*, εἰς τὰ μεσόγεια ὄρεινά. Ἐκ τῶν Τόσκηδων 122 χιλ., οἱ καλούμενοι *Μιρδῖται*, εἶνε καθολικοὶ Χριστιανοί, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε Μουσουλμάνοι (365 χιλ.) ἢ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ (63 χιλ.). Εἶνε δ' οἱ Ἄλβανοι πιθανώτατα οἱ ἀρχαῖοι Ἰλλυριοὶ καὶ Πελασγοί, λαλοῦσι γλῶσσαν ἀδελφὴν τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ ἔχουσι τὰ αὐτὰ πρὸς ἡμᾶς ἤθη καὶ ἔθιμα.

Πόλεις δὲ μάλιστα λόγου ἄξια ἐνταῦθα εἶνε·

Αὐλών, πρὸς Β. τῶν Ἀκροκεραυνίων, παράλιος μετὰ 6,000 Κ., ὁπόθεν τὸ πάλαι διέβαινον εἰς τὴν Ἰταλίαν. — *Βεράτιον*, πόλις μεσόγειος ἐπὶ τοῦ Ἄφου ποταμοῦ, μετὰ 10,000 Κ. — *Ἐλβασάν*, βορειότερα, πόλις μεσόγειος μετὰ 12,000 Κ. καὶ σχολείου Ἑλληνικοῦ. — *Δυρράχιον* (Δουράτσο) πόλις τανῦν ὄχυρά, εὐλίμενος καὶ ἡ μάλιστα ἐμπορικὴ τῆς Ἀλβανίας· ἔχει δὲ 10,000 Κ. καὶ σχολεῖον Ἑλληνικόν. Τὸ πάλαι ἦτο ἀποικία τῶν Κερκυραίων, αἵτινες τὴν ὠνόμαζον *Ἐπίδαμνον*. Ἐφοίτων δ'

ἐνταῦθα πολὺ οἱ πλέοντες τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ ὁ Κικέρων διέτριψεν ἐδῶ ἐπὶ τινα χρόνον, ὅτε ἦτον ἐξόριστος. — *Πόλινα*, Ἀπολλωνία τὸ πάλαι. Ἐνταῦθα ὁ Ὀκτάβιος ἐσπούδαζεν, ὅτε ἐφονεύθη ὁ Καῖσαρ. — *Σκόδρα* πρὸς Β. τοῦ Δριλωνος, πρωτεύουσα τῆς ἰδίως Ἀλβανίας, ἦτοι τῆς Ἄνω, ἔχουσα 35,000 Κ. καὶ χυτήρια Ἀλβανικῶν ὀπλων. — *Πρισρένη* πρὸς Β., μετὰ 26,000 Κ., πόλις μεσόγειος καὶ ὄχυρά. — *Κρόϊα*, ὄχι μακρὰν τοῦ Δυρραχίου, ἢ ἄλλοτε καθέδρα τοῦ Σκεντέρβη. — *Ἀρτίβαρι*, πόλις ἐμπορικὴ καὶ παράλιος, ἀνήκουσα νῦν εἰς τοὺς Μαυροβουνίους. — *Κοριτσά ΝΑ.*, ἐγγὺς τοῦ Ἄψου μετὰ 15,000 Κ. καὶ σχολεῖου Ἑλληνικοῦ.

4. ΒΟΣΝΙΑ.

(τὸ πάλαι μέρος τῆς Ἰλλυρίας).

[1268 □ Μ. μετὰ 1,220,000 Κ.].

Ἡ Βοσνία, ἢ Ἐρζεγοβίνη καὶ τὸ Νοβιπαζάρ εἶνε κατελημμένα καὶ διοικοῦνται ὑπὸ τῆς Αὐστρίας. Ὅρη δ' ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Δ. αἱ *Δυναρτικαὶ Ἀλπεις*, ποταμοὶ δὲ τὰ εἰς τὸν Σαῦον χυνόμενα παραπόταμα. Πόλεις δὲ εἰς μὲν τὴν Ἐρζεγοβίνην εἶνε ἡ *Μοστάρη* παρὰ τὸν *Νάρωνα*, ἔχουσα 16,000 Κ., καὶ τὸ ὄχυρόν *Τρέβινον*, ἔδρα ἐπισκόπου δυτικοῦ· εἰς δὲ τὴν Βοσνίαν τὸ βιομήχανον καὶ ὄχυρόν *Βοσρασεράϊον* ἢ *Σεράγεβο* μετὰ 65 χιλ. Κ., τὸ ὄχυρόν *Τραύνικον* (10 χιλ.) καὶ πρὸς Β. ἡ *Βαρναλοῦχα* (20 χιλ.). Εἰς δὲ τὰ σύνορα τῆς Σερβίας· τὸ *Σβόρικον* μετὰ 12,000 Κ. καὶ τὸ *Νοβιπαζάρ*.

5. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

("Άλλοτε Κάτω Μοισία).

[1266 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ.,
 ἐν οἷς 150,000 Ἑλληγνες).

Ἡ Βουλγαρία ἡγεμόνα ἔχει τὸν ἐκ τοῦ Βαπτεμβερ-
 γείου οἴκου τῆς Ἑσσης Ἀλέξανδρον τὸν Α΄, κεῖται
 δὲ μετὰξὺ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ κάτω Δουνάβεως· καὶ εἶνε
 μὲν ὠραία καὶ γόνιμος, ἀλλὰ γεωργεῖται κακῶς. Καὶ
 καθέδρα μὲν τοῦ ἡγεμόνος εἶνε ἡ Σόφια ΝΔ. μετὰ 30
 χιλ. Κ. εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴμου· ἀλλαι δὲ πόλεις
 ἄξια λόγου εἶνε Πλέβνα, περιβόητος διὰ τὴν κατὰ τὸν
 τελευταῖον πόλεμον (1877—8) πολιορκίαν· Σούμλα,
 μετὰ 60,000 κατοίκων, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴμου
 καὶ ἐπὶ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁδοῦ,
 σπουδαιοτάτη στρατιωτικὴ θέσις.—Τύρναβος (ἡ Βουλ-
 γαρικὴ), ἐπὶ βράχου κτισμένη, πρὸς Δ. τῆς Σούμλας,
 μετὰ 15,000 Κ.—Βάρνα (Ὀδησσὸς τὸ πάλαι), εἰς τὸν
 Εὐξείνον πόντον, μετὰ 20,000 Κ., ἐν οἷς ὑπάρχουσιν
 ἱκανοὶ Ἑλληγνες. Εἰς δὲ τὰ βόρεια σύνορα καὶ ἐπὶ τοῦ
 Δουνάβεως κεῖνται αἱ ὄχυραι πόλεις Νικόπολις, Σίστο-
 βορ, Σιλίστρια (30,000 Κ.) καὶ Ρουστούκιον (30 χιλ.)·
 ἔτι δὲ τὸ Βιδδίνιον πρὸς Δ., μετὰ 25,000 Κ.

6. ΚΡΗΤΗ.

[156 □ Μ. καὶ 300,000 Κ.].

Τὴν νῆσον ταύτην διασχίζει ἐκ Δ. πρὸς Ἀν. σειρά
 ὄρων, ὧν γνωστότερα εἶνε τὰ Λευκὰ (8,100 π.) πρὸς

Δ., ἐπὶ τῶν ὁποίων κατοικοῦσιν οἱ ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν Τούρκων διατελέσαντες *Σφακιανοί*, ἢ *Ἴδη* (8,060 π.), εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ὁποίας ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἔκειτο ὁ οὐδέποτε ὑπάρξας *Λαβύρινθος*, καὶ ἡ *Δίκη* (Λασιθί) πρὸς Α. (7,800 π.). Καὶ πεδιάς μὲν αὐτόθι λόγου ἀξία εἶνε ἡ τῆς *Μεσσαράς* (10 Μ.) πρὸς Α., ποτάμοι δὲ μᾶλλον γνωστοὶ ὁ *Ἰάρδαρος* (Πλατανιάς 5 Μ. μακρός), ὄχι μακρὰν τῶν Χανίων, ἔνθα ἐναυάγησεν ὁ *Μενέλαος*, καὶ ὁ *Αθηαῖος* (Ἀναποδάρης, 25 Μ. μακρός), διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς Μεσσαράς, καὶ χυνόμενος εἰς τὸ Λιθυκὸν πέλαγος.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τὴν Κρήτην ἐπήγουν πολὺ οἱ παλαιοὶ διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πυκνὸν πληθυσμὸν, ἀφοῦ ἤδη ὁ Ὅμηρος τὴν ἐπονομάζει *ἐκατόμπολιν*. Κατωκλήθη δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν *Γελχίων*, οἵτινες εἰσήγαγον ἐνταῦθα τοῦ Διὸς τὴν λατρείαν· κατόπιν ἦλθον οἱ *Κουρήτες*. *Μίνως* δέ, ὁ διασημότετος τῶν Κρητῶν βασιλέων, τοσοῦτον ἐτιμήθη διὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ σοφίαν, ὥστε οἱ ποιηταὶ λέγουσιν ὅτι μετὰ θάνατον ἔγεινε κριτὴς τῶν νεκρῶν εἰς τὸν Ἄδην. *Μίνως* δὲ ὁ Β', ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, ἐξέτεινε τὴν κυριαρχίαν τῆς Κρήτης ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ πολλῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Τὸ δὲ πολίτευμα τῶν Κρητικῶν πόλεων ὁμοιάζει πρὸς τὸ τῆς Σπάρτης, πλὴν ὅτι οἱ Κρητῆτες κατήργησαν τὴν βασιλείαν ὀλίγον μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Διηροῦντο δ' ὡσαύτως εἰς ἐλευθέρους πολίτας, ἔχοντας πάντα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, περιοίκους, πληρώνοντας φόρους, καὶ πολυαριθμους δούλους

(μνῶτας). Ὅπως καὶ εἰς τὴν Σπάρτην, ἡ διαίτα ἦτον ἀπλῆ καὶ ὑπὸ νόμων ὠρισμένη, ἡσθιον δ' ὡσαύτως οἱ ἄνδρες εἰς κοινὰ συσσίτια (φειδίτια). Ἦσαν δ' ἡ Κρήτες λαὸς ἐργατικὸς καὶ ἀνδρείος, ὑπηρετοῦντες πανταχοῦ ὡς μισθωτοὶ τοξόται καὶ σφενδονῆται. Λέγεται δ' ὅτι οἱ Κουρῆτες ἐφεῦρον τὸν 16^{ον} αἰῶνα π. Χ. ἐν Κρήτῃ τὴν τέχνην τοῦ ἐξάγειν καὶ ἐργάζεσθαι τὸν σιδήρον. Τὸ δὲ κλίμα τοσοῦτον εἶνε λαμπρὸν, ὥστε οἱ παλαιοὶ ἐπεμπον αὐτόσε τοὺς ἀναρρωνύοντας.

Ἡ Κρήτη τανῦν διαιρεῖται εἰς πέντε διοικήσεις· 1) τὴν τῶν *Χαρίων*, ἐνθα ἐδρεύει ὁ διοικητής. Ἐνταῦθα πόλις ἀξία λόγου εἶνε τὰ *Χαρία*, τὸ πάλαι Κυδωνία, πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα Ἑλληνικὸν σχολεῖον, Ἐφετεῖον, Πρωτοδικεῖον καὶ σπουδαιότατον ἐμπόριον ἐξαγωγῆς, μάλιστα ἐλαίου. Εἶνε δὲ φρούριον Ἐνετικὸν καὶ ἔχει 15,000 Κ.· 2) τὴν *διοίκησιν τῶν Σφακίων*, ἐνθα κωμόπολις ἀξία λόγου εἶνε ὁ *Βάμος*, ἔχων περὶ τὰς 3,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον τὸ 1866 ἐνίκησαν λαμπρὰν νίκην οἱ Χριστιανοὶ εἰς τῆς *Βρύσας*. 3) τὴν *διοίκησιν τῆς Ριθυμίας*. Ἐδῶ ἀξιόλογος πόλις εἶνε ἡ *Ριθυμία* (φρούριον)· ἔχει δε Ἑλλ. σχολεῖον, Πρωτοδικεῖον καὶ 10,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε ἡ μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, διάσημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1866 ὀλοκαύτωσιν τῶν πολιορρηθέντων αὐτοῦ Χριστιανῶν· 4) τὴν *διοίκησιν Ἡρακλείου*, μὲ πρωτεύουσαν τὸ Ἡράκλειον, τὸ πάλαι ἐπίνειον τῆς *Κνωσσοῦ*. Τανῦν εἶνε φρούριον Ἐνετικὸν ὀχυρώτατον, ὅπερ ἐπολιορρήσαν ἐπὶ 27 ἔτη οἱ Τοῦρκοι (1669)· εἶνε δὲ ἔδρα μητροπολίτου, ἔχει Γυμνάσιον, Παρθενά-

γωγειον λαμπρόν, Πρωτοδικεϊον και 25,000 Κ. Τὸ πάλαι εἰς τὴν διοίκησιν ταύτην ἦτο ἡ Κρωσσός και ἡ Γόρτυνα, πόλις ἐπιφανεστάτη, ἧς τὰ ἐρείπια σώζονται 2 ὥρας μακρὰν τῆς Ἰδης· 4) τὴν διοίκησιν τοῦ Λασιθίου μὲ πρωτεύουσαν τὴν Νεάπολιν, ἀπέχουσαν 1 1/2 ὥραν τοῦ λιμένος τοῦ Ἁγ. Νικολάου. Ἐχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεϊον και περὶ τὰς 4,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε τὸ ὄροπέδιον τοῦ Λασιθίου, ἐνθα τὸ 1868 συνεκροτήθη τριήμερος φονικὴ μάχη κατὰ τοῦ Ὁμέρ πασσᾶ. Πρὸς δυσμὰς δὲ τοῦ Λασιθίου σώζονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Λύκτου (τανῦν Λύττου). Πρὸς δὲ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, ἀνατολικώτερον, κεῖται ἡ Ἱεράπετρος (τὸ πάλαι Ἱεράπυτνα) μὲ 5,000 Κ. και πορρωτέρω εἶνε ἡ ἐπαρχία τῆς Σιτείας, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς τοῦ Ἐρωτοκρίτου Βαζζέντζος Κορράρος.

Λιμένας δὲ σπουδαίους ἡ νῆσος ἔχει τὸν τῆς Σούδας (εἰς τὸν Ἀμφιμαλλικὸν κόλπον), πλησίον τῶν Χανίων, και τὸν τῆς Σπίνας Λόγγας πρὸς Α. (εἰς τοὺς Διδύμους κόλπους).

Ἡ Κρήτη παράγει νῦν λαμπρὰ πορτογάλια, κάστανα, ἔλαιον πολὺ, οἶνον ἐξαιρετον, τυρὸν και βαλανίδια.

Τῶν δὲ κατοίκων τὰ 3/4 εἶνε Ἕλληνες Χριστιανοί· ἀλλὰ και αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν γνωρίζουσιν, ὄντες καταγωγῆς Ἑλληνικῆς. Ἐχει δὲ ἡ Κρήτη τανῦν διοίκησιν αὐτόνομον, βουλὴν ἰδίαν, οἰκονομικὴν διαχείρισιν ἀνεξάρτητον και διοικητὴν Χριστιανὸν (τὸν Φωτιάδην).

Φυλαί. Θρησκείαι. Πόλιτευμα. Τὸν πλη-

θυσμὸν τῆς ὑποτελοῦς εἰς τὸν Σουλτάνον Ἑλλην. χερσονήσου, περίπου 13 ἑκατομ., ἀποτελοῦσι·

1) Ἑλληνας χριστιανοί, περὶ τὰ 2,500,000 κατοικοῦντες μάλιστα τὴν Ἠπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην καὶ τὰς νήσους. Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἐπιστήμονες, ἔμποροι καὶ βιομήχανοι.

2) Σλαῦοι χριστιανοί. ἐκτὸς κατοίκων τινῶν τῆς Βοσνίας, οἵτινες εἶνε Μωαμεθανοί. Διαιροῦνται δὲ εἰς Δυτικούς (κατοικοῦντας τὴν Βοσνίαν, Ἐρζεγοβίνην καὶ Μακεδονίαν καὶ ὄντας περίπου 1,400,000 καὶ Ἀνατολικούς (Βουλγάρους περὶ τὰ 2,300,000).

3) Ἀλβανοί (1,700,000), ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν.

4) Ὀθωμανοί (4,150,000), πιστεύοντες εἰς τὸν Μωάμεθ.

5) Ἀρμένιοι (περίπου 500,000), κατοικοῦντες εἰς τὰς ἔμπορικὰς πόλεις.

6) Ἰουδαῖοι (περίπου 100,000), πρὸ πάντων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

7) Τσίγγανοι (220,000), κυρίως τὴν εἰς Βουλγαρίαν καὶ Θράκην.

Καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος (Χαμίτ τανῦν) ἐνώνει ἐν ἑαυτῷ ὡς ἀπεριόριστος κυριάρχης τὴν ὑπερτάτην κοσμικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξουσίαν· τὰ δὲ μέγιστα ἀξιώματα εἶνε· τὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου, ὅστις εἶνε κορυφαῖος τῆς κυβερνήσεως, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν πάντας τοὺς ὑπουργούς, καὶ τὸ τοῦ Σέχ Οὐλ Ἰσλάμου, τοῦ πρώτου τῶν Οὐλεμάδων, ἥτοι τῶν δικαστῶν ἅμα καὶ ἱερέων.

Καὶ ἡ μὲν στρατιωτικὴ δύναμις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀναβαίνει πιθανῶς μετὰ τὸν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1878) εἰς 200 χιλιάδας ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐξ 100 ἀτμοκινήτων (ἐν οἷς 15 θωρηκτὰ) καὶ 50 ἱστιφόρων μετὰ 2,000 πυροβόλων.

Μετὰ τὰς ὑποτελεῖς ταύτας εἰς τὸν Σουλτάνον χώ-
ρας ἔπονται αἱ ἀνεξάρτητοι ἐπικράτειαι τῆς Ἑλληνικῆς
χερσονήσου, ἧτοι·

Β'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ

(Τὸ πάλαι μέρος τῆς Δακίας),

ἧτοι αἱ ἠνωμένοι παραδουνάβιοι ἡγεμονίαι, Βλαχία καὶ
Μολδαυία, μετὰ τῆς Δοβρούτσας.

[2,300 □ Μ. μετὰ 5 $\frac{1}{3}$ ἑκατομ. Κ., ἐν οἷς 100,000
περίπου Ἑλλήνων, ἐμπορευομένων ἐνταῦθα].

Ἡ Ῥωμανία χωρίζεται ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας διὰ τῶν
Τρανσυλβαρικῶν Ἀλπεων· συνταγματικὸς δὲ βασιλεὺς
αὐτῆς εἶνε ὁ πρίγκιψ τοῦ Ὁχενζόλλερν Κάρολος.

α'. ΒΛΑΧΙΑ.

[1330 □ μίλια].

Διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀλούτα διαιρεῖται ἡ Βλαχία εἰς
μικρὰν (δυτικὴν) καὶ μεγάλην (ἀνατολικήν). Πόλεις δὲ
λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα εἶνε· Βουκουρέστιον, πρωτεύουσα
καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως μετὰ 190 χιλ. Κ. καὶ πανε-

πιστημίου. — *Γιούργεβορ*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἀπέχον ὀλίγας ὥρας τοῦ Βουκουρεστίου καὶ οἰονεὶ ἐπίνειον αὐτοῦ, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 12,000 Κ. — *Κραγιόβα*, πρὸς Δ., εἰς τὴν μικρὰν Βλαχίαν, ἔχουσα 20,000 Κ., ἀλικὰς καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον. — *Π.λοϊέστη*, πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου, πόλις πλουσία καὶ ἐμπορικὴ μετὰ 25,000 Κ. — *Βούζιον*, ἐπὶ ὁμώνυμου ποταμοῦ, μετὰ 9,000 Κ. — *Βραΐλα*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 40,000 Κ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες ἔμποροι. Κύρια δ' ἐμπορεύματα εἶνε τὰ σιτηρά. — *Ριμνίχη*, παρὰ τὸν *Ἀλούτταρ*, ἔχουσα ἀλατορυχεῖα. — *Καλαφάτι*, ἐμπορικὸς τόπος παρὰ τὴν Δούναβιν πρὸς Δ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ Βουκουρέστιον συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ *Ρουστουκίου*, τῆς *Σούμλας* καὶ *Βάργας*.

6'. ΜΟΛΔΑΥΙΑ.

[871 □ M.].

Ἡ Μολδαυία διαρρέεται μὲν ὑπὸ τοῦ *Σερέτου*, χωρίζεται δὲ διὰ τοῦ *Προύθου* ἀπὸ τῆς Ῥωσικῆς Βασσαραβίας. Ἐξάγει δ' ἡ χώρα ἵππους καὶ βόας· καὶ εἶνε μὲν ἡ γῆ πολὺ γόνιμος, γεωργεῖται ὁμῶς κακῶς. Πόλεις δὲ λόγου ἄξια αὐτόθι εἶνε· *Ἰάσσιον*, πρωτεύουσα τῆς Μολδαυίας, κειμένη πλησίον τοῦ *Προύθου*, μετὰ 90,000 Κ., ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἑβραῖοι. — *Γαλάζιον*, πρὸς Ν. μετὰ 60,000 Κατ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες, παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ *Προύθου* καὶ *Σερέτου*· εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου, ἐξάγουσα ξυλικήν, ἄλας, ἔριον καὶ

πετρέλαιον. — Ἰσμαήλιον, εἰς τὸ βόρειον στόμα (τῆς Κιλίας) τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 26,000 Κ. — Ῥωμανόν, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μολδαίου καὶ Σερέτου. — Ὀκρα, ἔχουσα μεταλλεῖα καὶ ἀλατωρυχεῖα. — Φοζάρη, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βλαχίας, μετὰ 20,000 Κ.

γ'. ΔΟΒΡΟΥΤΣΑ.

[100 □ Μ. 200,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης· πόλεις δ' ἔχει τὴν *Τούλτσαν*, λιμένα τοῦ Δουνάβεως καὶ τὴν *Μαγγαλίαν* παρὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν.

ΣΗΜ. Οἱ Ῥωμοῦνοι ὁμιλοῦσι γλῶσσαν καταγομένην ἐκ τῆς Λατινικῆς, εἶνε δὲ φιλέλληνας καὶ ἔχουσι στρατὸν λόγου ἄξιον.

Γ'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ.

(Ἄνω Μοισία).

[900 □ Μ. μετὰ 1,600,000 Κ.].

Πόλεις ἢ Σερβία λόγου ἀξίας ἔχει· τὸ ὄχυρόν *Βελιγράδιον* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ Σάου, μετὰ 30,000 Κ., καθέδραν τοῦ βασιλέως. Καταβαίνοντες δὲ τὸν Δούναβιν ἀπαντῶμεν τὴν ἐπίσης ὄχυρὰν *Σεμενδρίαν* μετὰ 12,000 Κ. καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὴν *Κραγογεβάτσην* μετὰ 5,000 Κ., χυτηρίου κανονίων καὶ ὀπλοθήκης. Ἄλλαι πόλεις εἶνε ἡ *Νύσσα* ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν Μοραύαν χυνομένου *Νυσσάβα* μετὰ 20,000 Κ., καὶ ἡ *Ὀχίτσα* εἰς τὰ δυτικὰ μετὰ 7,000 Κ.

Ἡ Τουρκία ἐλάμβανε παρὰ τῆς Σερβίας μόνον φόρον τινὰ (περὶ τὰς 500,000 φράγκων). τὸ δὲ 1867 κατέλιπε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διατηρεῖν φρουρὰν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Βελιγραδίου. Νῦν δὲ λαβοῦσα μέρος εἰς τὸν πόλεμον τῶν Ῥώσων πρὸς τοὺς Τούρκους (1878) ἔγεινεν ἀνεξάρτητος. Βασιλεὺς τῆς Σερβίας εἶνε ὁ φιλέλληνας Μιλάνος Α'. (Ὁβρένοβιτς).

Δ'. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ,

(Μέρος τῆς Ἰλλυρίας).

[170 □ Μ. μετὰ 300,000 Κ.]

Τὸ Μαυροβούνιον (Μοντενέγρο) κεῖται πρὸς Β. τῆς Ἀλβανίας, διήκον μέχρι τῆς Ἐρζεγοβίνης καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Ν.

Οἱ Μαυροβουνιώται εἶνε λαὸς πολεμικός, Σλαυικῆς καταγωγῆς καὶ ὀρθόδοξος τὴν θρησκείαν. Ἄρχει δὲ τοῦ Μαυροβουνίου ὡς ἡγεμὼν ἀπόλυτος ὁ φιλελληνικώτατος Νικόλαος (Πέτροβιτς Νιέγκος) ζῶν λιτώτατα, διορίζων δὲ καὶ παύων προφορικῶς τοὺς ὑπουργούς, συμβούλους τῆς ἐπικρατείας καὶ ὑπαλλήλους. Γνωσταὶ δὲ κωμοπόλεις εἶνε ἡ Κετίγνη, 2,000 π. ὑψηλὰ κειμένη, καθέδρα τοῦ ἡγεμόνος, μόλις ἔχουσα 700 Κ. ἡ Νιερούσση, τόπος τῆς καταγωγῆς τοῦ κυβερνῶντος ἡγεμόνος καὶ τὸ εὐλίμενον Ἀλβανικὸν Δουλαῖνον, κατ' ἀπόφασιν τῶν Μεγάλων Δυνάμειων δοθὲν εἰς τὸ Μαυροβούνιον τὸ 1881.

Ε'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

[1,250 □ Μ. και 2,000,000].

Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς πρὸς Β. σύνορα ἔχει ἀκανόνιστα τὰς νοτίους κλιτύας τοῦ Κάτω Ὀλύμπου καὶ δευράδας τῶν Καμβουνίων (Χασσίων) ὄρέων καὶ τοῦ Πίνδου, πρὸς Α. τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ πρὸς Δ. τὸν ποταμὸν Ἄραχθον (τῆς Ἄρτας) καὶ τὸ Ἴόνιον πέλαγος. Καὶ φυσικῶς μὲν συνίσταται ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ μέχρι τοῦ Ἀράχθου μέρους τῆς Ἡπείρου, ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου πελάγους· πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 16 νομοὺς, ὧν τρεῖς μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον, ὁ τῆς Λαρίσσης, τῶν Τρικκάλων καὶ τῆς Ἄρτης, τρεῖς εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα, ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (Ἀνατολικὴ Ἑλλάς) καὶ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας (Δυτικὴ Ἑλλάς)· πέντε δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον· τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τῆς Ἀχαιίας καὶ Ἠλίδος, τῆς Μεσσηνίας, Λακωνίας καὶ Ἀρκαδίας· δύο δὲ εἰς τὸ Αἰγαῖον· ὁ τῆς Εὐβοίας καὶ ὁ τῶν Κυκλάδων· καὶ τρεῖς εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ τῆς Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.

Οἱ νομοὶ οὗτοι ὑποδιαιροῦνται εἰς ἐπαρχίας, καὶ αὐταὶ πάλιν εἰς δήμους· καὶ τοὺς μὲν νομοὺς διευθύνουν νομάρχαι, διοριζόμενοι ὑπὸ τῆς Β. Κυβερνήσεως, τὰς δὲ ἐπαρχίας ἐπαρχοὶ, ὡσαύτως ὑπ' ἀλλήλοι τῆς Κυβερνή-

σέως· οἱ δήμαρχοι ὁμῶς ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ οἱ βουλευταί, οἱ ψηφίζοντες τὰς δαπάνας τοῦ βασιλείου καὶ θέτοντες τοὺς νόμους. Τὸ ὅλον τῶν βουλευτῶν εἶνε 245.

Α'. ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΟΣ.

[300 □ Μ. περίπου· 300,000 Κ. περίπου].

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Θεσσαλία ὑπῆρξεν ἔδρα τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλληνικῶν φυλῶν· κατοικεῖτο δὲ ὑπὸ πολλῶν μικρῶν λαῶν, κυβερνωμένων κατ' ἀρχὰς ὑπὸ βασιλέων. Καταργηθείσης δὲ τῆς βασιλείας, αἱ διάφοροι Θεσσαλικαὶ δημοκρατίαι ἀπετέλεσαν ὁμοσπονδίαν, προεδρεύοντος ἄρχοντος ὑπερτάτου, καλουμένου *Ταγοῦ*. Ἡ Θεσσαλία συνεμάχησε κατόπιν μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Φιλίππου, παρεῖχε δὲ εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας τὸ ἄριστον ἵππικόν. (Καὶ τανῦν δ' οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς, *καραγκούνιδες* καλούμενοι, μεγίστην ἔχουσι φήμην). Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἦτο ἐπὶ Ὀμήρου ἢ καθ' αὐτὸ Ἑλλάς, ἡ πατρίς τοῦ ἀνδρειοτάτου τῶν ἡρώων Ἀχιλλέως. Μεταξὺ δὲ τῶν λαῶν τῆς χώρας ταύτης οἱ κάτοικοι τοῦ Πηλίου *Κένταυροι* καὶ οἱ τῆς Ὀσσης *Λαπίθαι* κατέστησαν πολυθρύλητοι διὰ τῶν ποιητῶν τοὺς μύθους. Περιελάμβανε δὲ τὸ πάλαι ἡ Θεσσαλία τέσσαρας ἐπαρχίας· τὴν *Ἐστιαιώτιδα* πρὸς Β. (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κατοικούντων εἰς τὸν Ὀλυμπον *Περραιβῶν*), τὴν *Πελασγιώτιδα* καὶ *Θεσσαλιώτιδα* εἰς τὸ μέσον, τὴν *Μαγνησίαν* ΝΑ. καὶ τὴν *Φθιώτιδα* πρὸς Ν.

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην (περὶ ἧς γενήσεται λόγος εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα) κατώκουν οἱ Δόλοπες ἐπὶ τῆς Ὀθρυος, οἱ Αἰριῶνες εἰς τὴν ἐπάνω κοιλάδα τοῦ Σπερχειοῦ, καὶ οἱ Μαλιεῖς εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου.

Τανῦν ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ ἐλευθέρα Ἡπειρος περιέχει 3 νομούς·

1) τὸν τῆς Λαρίσσης (Πελασγιώτιδος καὶ Μαγνησίας) μετὰ 130,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε ὁ Ὀλυμπος πρὸς Β. καὶ ἡ Ὄσσα καὶ τὸ Πήλιον πρὸς Α., ποταμοὶ δὲ ὁ Πηγεῖος καὶ Ἀναυρός, πεδιάς ἡ τῆς Λαρίσσης, λίμναι ἡ Ἀσκορῖς (Νεζερός) καὶ Βουβήϊς (Κάρλα) καὶ πόλεις λόγου ἄξια· α'. Εἰς τὴν Πελασγιώτιδα·

Λάρισσα, πόλις τῶν παναρχαίων Πελασγῶν, μετ' ἀκροπόλεως καὶ στρατιωτικῶν χαρακωμάτων, τανῦν ἔδρα μητροπολίτου. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ Πηγεῖο καὶ εἶνε πόλις ἐμπορικωτάτη καὶ κατοικία τῶν πλουσιωτάτων τῆς Θεσσαλίας Ὀθωμανῶν μπέηδων. Ἐχει δὲ νῦν Ἐφετεῖον, Πρωτοδικεῖον καὶ 25,000 Κ., τῶν πλείστον Ὀθωμανῶν. — Τύρναβος, πρὸς Β. τῆς Λαρίσσης, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἐυδιᾶ, πόλις νεωτέρα, πρωτεύουσα ἐπαρχίας μετ' ἐμπορίου μετᾶξης καὶ νημάτων. Ἐχει δὲ Ἑλλην. σχολεῖον, παρθηναγωγεῖον λαμπρόν, καὶ 8,000 Κ. — Ἀγινιά, πρωτεύουσα ἐπαρχίας μετ' ἐμπορίου μετᾶξης, βάρβακος καὶ οἴνου, ἔτι δὲ Ἑλλ. σχολεῖου, παρθηναγωγεῖου καὶ 3,000 Κ. περίπου. — Ἀμπελάκια, ἐπὶ τῆς Ὄσσης ὑπεράνω τῶν Τεμπῶν, καὶ Ραψάδη ὡσαύτως, ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ

Ὀλύμπου, κωμοπόλεις περίφημοι διὰ τὴν ἄλλοτε βιομηχανικὴν ἀκμὴν των. Εἰς δὲ τὴν εἴσοδον τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Γόννος (ἢ οἱ Γόννοι) πατρὶς Ἀντιγόγου τοῦ Γογατᾶ, βασιλεύσαντος ἐν Μακεδονίᾳ τὸ 277 π. Χ. — Φέρσαλα (Φάρσαλος), ἐπὶ τοῦ Ἐνιπέως ποταμοῦ, μετ' ἀκροπόλεως, ἔδρα ἐπισκόπου, περίφημος διὰ τὴν μεταξὺ Πομπηίου καὶ Καίσαρος μάχην (48 π. Χ.). Πρὸς Α. δ' αὐτῆς ὑψοῦνται οἱ λόφοι Κυρὸς Κεφαλαί, ἔνθα ὁ Φλαμινῖνος ἐνίκησε Φίλιππον τὸν Γ'. τὸ 197 π. Χ., καὶ πιθανῶς πλησίον ἡ πόλις Σκοτοῦσσα. — Δομοκὸς (Θαυμακοὶ τὸ πάλαι), φρούριον καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, πρὸς Β. τῆς Λαμίας μὲ 1,500 Κ. 6'. Εἰς τὴν Μαγνησίαν·

Βῶλος, πόλις ἐμπορικὴ, ἐπίνειον τῆς ὅλης Θεσσαλίας, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου μετὰ Πρωτοδικείου, Ἑλλ. σχολείου καὶ Παρθεναγωγείου. Εἶνε δὲ ἔδρα μητροπολίτου (τοῦ Δημητριάδος), μέλλει νὰ συνδεθῆ ὅσον οὔπω μετὰ τῆς Λαρίσσης διὰ σιδηροδρόμου, καὶ ἔχει ὡς 6,000 Κ. Πλησίον αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ τὸ 290 π. Χ. κτισθείσης Δημητριάδος (πρὸς Α.) καὶ ἀπέναντι (πρὸς Ν.) τὰ ἐρείπια τῶν Παγασῶν, ἐπίνειον τῆς Ἰωλκοῦ, ὅθεν ἐξέπλευσεν ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν. Αἱ Παγασαὶ ἦσαν κατόπιν ἐπίνειον τῶν Φερῶν. — Ἀλμυρός, κωμόπολις πρὸς Ν. μετ' ἐμπορίου καπνῶν, βάμβακος καὶ γεννημάτων. — Φεραὶ (Βελεστῖνον) πατρὶς τοῦ μεγαλοφρονεστάτου τῶν Ἑλλήνων Ῥήγα τοῦ Φεραίου. Ἐνταῦθα ἐβασίλευσαν τὸ πάλαι ὁ Ἄδμητος, ὁ Ἰάσων

καὶ ὁ τύραννος Ἀλέξανδρος.—*Μακρυνίτσα* καὶ *Πορταριά*, ἐπὶ τοῦ Πηλίου, κωμοπόλεις περίφημοι ἢ μὲν διὰ τὴν ἐν ἔτει 1878 μάχην, ἢ δὲ διὰ τὴν φυσικὴν καλλονὴν καὶ τὰ ἄφθονα καὶ ψυχρὰ ὕδατα. Αὐτοῦ πλησίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἰωλκός (χωρὶὸ Βῶλος τανῦν), ὅθεν ἐστράτευσε τὸ πάλαι ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν.—*Ζαγορά*, ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ Πηλίου, καὶ *Μηλιαὶ* περίφημοι ἄλλοτε διὰ τὰ σχολεῖά των.—Παρὰ τὸ Αἰγαῖον δὲ καὶ τοὺς πρόποδας τῆς Ὀσσης ἦτο τὸ πάλαι ἡ *Μελίβοια*, ἔδρα τοῦ Φιλοκτῆτου. Πολὺ δ' ἐφημίζοντο οἱ μικροὶ κύνες τῆς πόλεως ταύτης.

Τῆς Θεσσαλίας μέρος εἶνε καὶ ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος Ἀλασσῶνα (Ὀλοουσσῶν) πρὸς Β. τοῦ Τυρνάβου μετὰ 2,000 Κ. καὶ ἡ παράλιος *Κατερίνη*, ὅχι μακρὰν τοῦ Ὀλύμπου, ὅθεν ἐξάγεται *ξυλεία*.—Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ὑπῆρξεν ὁ περιφημότετος ἀρματωλὸς *Παπαθύμιος Βλαγάβας*, σπουδαίαν διεγείρας περὶ τὸ 1805 ἐπανάστασιν.

2) Τῶν *Τρικάλων* (Ἑσταιώτιδος καὶ Θεσσαλιώτιδος), μετὰ 130,000 κατοίκων περίπου, ἐξ ὧν ὀλίγοι Τούρκοι.

Ἐνταῦθα ὄρη εἶνε ὁ *Κόζακας*, παραφυᾶς τοῦ Πίνδου καὶ τὰ Θεσσαλικά Ἄγραφα (ἐπὶ τοῦ Πίνδου) πρὸς Δ., τὰ *Καμβούρια* πρὸς Β., πεδιάδες ἢ τῶν *Τρικάλων* καὶ τῆς *Καρδίτσας*, ποταμὸς ὁ *Πηνειός*, λίμνη ἡ *Ξυνίας* (Νταουκλή), καὶ πόλεις·

α'. Εἰς τὴν Ἑσταιώτιδα·

Τὰ *Τρίκκαλα* (Τρίκκη), ἐπὶ τοῦ Ληθαίου ποταμοῦ,

μετὰ φρουρίου εἰς ὑπωρείας λόφου, ἐμπορίου, πρὸ πάντων σιτηρῶν, Ἑλληνικοῦ σχολείου, Ἱερατικῆς σχολῆς καὶ Παρθεναγωγείου. Ἔχει δὲ περὶ τὰς 14,000 Κ. — *Καλαμπάκα*, κωμόπολις γνωστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 1854 νικηφόρον τῶν Ἑλλήνων μάχην. Ἐδῶ πλησίον κεῖνται τὰ *Μετέωρα*, ἀρχαῖα Βυζαντιακὰ μοναστήρια ἐπὶ ἀποτόμων βράχων, ἔνθα ἀναβαίνουνσι διὰ κοφινίων ἀνεκκυομένων διὰ σχοινίων. — *Μαλακάσι*, ἡ βορειοτάτη κώμη τοῦ Ἑλλ. βασιλείου ἐπὶ τῆς Α. Πλευρᾶς τοῦ Πίνδου, ἔνθα ἔχει τὰς πηγὰς αὐτοῦ ὁ Πηνειός. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ παλαιὰ πόλις *Γόμφου*, ὁπόθεν διέβαινον εἰς τὴν Ἡπειρον. — *Ζάρκος*, πρὸς Α. τῶν Τρικκάλων, κωμόπολις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου (Γαρδικίου).

β'. Εἰς τὴν Θεσσαλιώτιδα·

Καρδίτσα, μετὰ 5,000 Κ., Παρθεναγωγείου καὶ ἐμπορίου καπνοῦ, βάρβακος καὶ σιτηρῶν. — *Παλαμᾶς*, κωμόπολις γεωργικῆ.

3) Τῆς Ἄρτας (Ἄθαμανίας), μετὰ 40,000 περίπου Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε τὰ *Τζουμέρκα* ΒΔ. καὶ ὁ *Πίνδος* πρὸς Α., ποταμὸς ὁ Ἄραχθος, καὶ πόλεις· Ἄρτα (Ἄμβρακία), 4 ὥρας μακρὰν τῆς βορείου ἀκτῆς τοῦ Ἄμβρακικοῦ κόλπου, ἔδρα μητροπολίτου. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἄραχθου, ἔχει πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους, περιφήμους πορτοκαλεῶνας καὶ λεμονῶνας καὶ 5,000 περίπου Κ. — *Καλαρρῦται*, κωμόπολις εἰς τὰ βορειότατα, πατρὶς τοῦ πολιτικοῦ Κωλέτου.

Β'. ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ.

[369 □ Μ. 456,000 Κ.].

α'.) Νομός Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.

[116 □ Μ., 187,000 Κ.].

Ὁ Νομός οὗτος περιέχει 5 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῆς Ἀττικῆς, μετὰ 117,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε ὁ Ὑμηττός (Τρελλός) πρὸς Α., τὸ Περτελικόν, περίφημον διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά του καὶ ὁ Πάρνης (Ὁζάς)· πεδιάδες δὲ ἢ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Ἐλευσίτος· καὶ ποταμοὶ ὁ Κημισσός καὶ Ἰλισσός.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς εἶνε λεπτή καὶ ὀρεινή, ἐντεῦθεν ὀλίγον πρὸς καλλιέργειαν ἀρμοδία. Καὶ ὅμως ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων τὴν κατέστησεν ἀρκετὰ εὐφορον, παρῆγε δ' ἀρκετὰ προϊόντα, ὧν περιφημότετοι ἦσαν αἱ ἐλαῖαι, τὰ σῦκα (ισχάδες καὶ τὸ Ὑμηττιον μέλι).

Ἐξων δ' οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς σκορπισμένοι εἰς κώμας, ἕως οὗ ὁ Αἰγύπτιος Κέροψ, ἐλθὼν περὶ τὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος συνώκισεν αὐτοὺς εἰς δώδεκα δήμους· ὁ δὲ Θεσεὺς ἤνωσε τοὺς 12 δήμους εἰς μίαν πόλιν, θεμελιώσας οὕτω τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Κόδρου (τὸ 1068 π. Χ.), οἱ Ἀθηναῖοι κατήργησαν τὴν βασιλείαν, ἐκυβερνῶντο δ' ὑπ'

ἀρχόντων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνὸς ἰσοβίου, κατόπιν δ' ἐν-
 νέα ἔτησίων. Μετὰ δὲ ταῦτα κατέστησαν τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἐνδόξους καὶ εὐδαίμονας οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος,
 οὓς ἐν μέρει παρεδέχθησαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, διετήρη-
 σαν δὲ καὶ οἱ νεώτεροι νομοθέται. Ἄλλ' αἱ καταχρή-
 σεις τῆς δημοκρατίας ἔγειναν αἰτία νὰ ἀπολέσωσιν αἱ
 Ἀθῆναι πάντας τοὺς καρποὺς τῆς γιγαντιαίας αὐτῶν
 προόδου. Ἡ δὲ κομψότης τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου
 ὁ πλοῦτος ἦσαν τὰ μόνα ἀγαθὰ, ἅτινα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶ-
 νας διετήρησαν. Ἄλλ' ὅμως οἱ πολυάριθμοι ἐν τῇ φι-
 λοσοφίᾳ, καλλιλογίᾳ καὶ καλλιτεχνίᾳ ἔξοχοι ἄνδρες πε-
 ριποίησαν εἰς αὐτὴν δόξαν ἀθάνατον.

Πόλεις δὲ λόγου ἄξια ἐνταῦθα ἦσαν Ἀθῆναι (1)
 ἐπὶ τοῦ Ἰλισσοῦ, πλησίον τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Ἐ-
 κτίσθη δ' ὑπὸ τοῦ Κέκροπος, ὡς λέγεται, περὶ τὸ 1650
 καὶ ἐξ αὐτοῦ ἡ Ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο Κεχροπία. Ἡ-
 ξήθη δὲ κατόπιν σπουδαίως διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς
 συνετῆς διοικήσεως, περιλαμβάνουσα τρεῖς λιμένας, τὸ
 Φάληρον, τὴν Μουνυχίαν καὶ τὸν Πειραιᾶ.

Πολλοὶ δὲ τόποι ἐπιφανεῖς καὶ πλεῖστα καλλιτεχνικὰ
 μνημεῖα ἐν ταῖς παλαιαῖς Ἀθήναις ἀναφέρονται. Ὁ
 Ἄρειος λόφος, ἦτοι ὁ λόφος τοῦ Ἄρειος, ἦτο τὸ περι-
 φημότατον ἐν τῇ ἀρχαιότητι δικαστήριον· εἰς τὸν λό-
 φον τῆς Πρυκὸς συνεκροτοῦντο τοῦ λαοῦ αἱ συνλεύσεις·
 εἰς τὸν Κεραμεικόν, συνοικίαν, τῆς ὁποίας τὸ ἔξω τῆς
 πόλεως μέρος (ἐσχάτως ἀνασκαφέν ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογι-

(1) Γεωγρ. Πλ. 37° 58', 1". Γεωγρ. Μῆκ. 21°, 23', 30".

κῆς Ἑταιρίας πλησίον τοῦ Σταθμοῦ τοῦ Σιδηροδρόμου) ἐχρησίμευεν ὡς δημόσιος περίπατος, ἦσαν οἱ τάφοι τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσότων. Τὸ *Λύκειον* καὶ ἡ *Ἀκαδημία* ἦσαν γυμνάσια, ὡσαύτως ἐκτὸς τῆς πόλεως· καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐγίνοντο αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, περίφημον καταστάσαν, διότι εἰς αὐτὴν ἐδίδασκεν ὁ *Πλάτων*, ἦτο μέγας κῆπος, πλήρης ἐλαιῶν καὶ πλατάνων. Τὸ δὲ *Πρυτανεῖον* ἦτο κατάστημα τῆς πόλεως, ἔνθα συνήρχοντο οἱ ἄρχοντες, ἐτρέφοντο δὲ δημοσίᾳ δαπάνῃ οἱ Ὀλυμπιονεῖκαι καὶ οἱ τὴν πατρίδα εὐεργετήσαντες. Εἰς τὴν *Ποικίλην*, περίφημον στοάν, εἶχον ἐξεικονίσῃ τὰς νίκας τῶν Ἀθηναίων. Τὸ δὲ Ὠδεῖον, ἔνθα ἐγίνοντο οἱ μουσικοὶ καὶ οἱ τῆς λυρικήσ ποιήσεως διαγωνισμοί, ὠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ *Περικλέους* κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς σκηνῆς τοῦ *Ξέρξου*. Τὸ *Θησεῖον* σώζεται καὶ σήμερον· τὸ δὲ Ὀλυμπεῖον, ἡ *Πάρθεον* τοῦ Ἀδριανοῦ, ὑπερέβαινε κατὰ τὸ μέγεθος πάντας τοὺς ἄλλους ναοὺς τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο δὲ ἤρχισεν ὁ *Πεισίστρατος* καὶ ἐτελείωσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός· σώζονται δὲ καὶ σήμερον οἱ *ΝΑ. κίονες*. Διατηρεῖται δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος καὶ ὁ ναὸς τῆς *Παρθένου Ἀθηνᾶς Παρθενῶν*, ἐκ λευκοῦ Πεντελησίου μαρμάρου κατασκευασθείς· ἐντὸς αὐτοῦ ἦτο χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἀριστούργημα τοῦ *Φειδίου*. Ἐντὸς δὲ τῆς ἀκροπόλεως ἦτο καὶ ἄλλο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς χαλκοῦν καὶ τόσον ὑψηλόν, ὥστε ἡ περικεφαλαία καὶ λόγχη αὐτοῦ ἐφαίνοντο εἰς τοὺς προσπλέοντας ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου *Σουρίου*.

Μεταξὺ δὲ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν λαμπρυνάντων τὰς Ἀθήνας ἄς ἀναφέρωμεν τὸν Σόλωνα, Μιλτιάδην, Ἀριστείδην, Θεμιστοκλέα, Κίμωνα, Περικλέα, Ἀλκιβιάδην, Θουκυδίδην, Ξενοφῶντα, Σωκράτην, Πλάτωνα, Δημοσθένην, Αἰσχύλον, Σοφοκλῆ, Εὐριπίδην, Ἀριστοφάνην, Μένανδρον καὶ Φειδίαν.

Καὶ τὴν σήμερον δ' αἱ Ἀθηναίαι εἶνε ἡ κομψοτάτη πόλις τῆς Ἀνατολῆς, ἔχουσα λαμπρὰ οἰκοδομήματα, οἷον τὰ Ἀνάκτορα, τὸ Πανεπιστήμιον, τὴν Σιναίαν Ἀκαδημίαν, τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον καὶ τὸ Σχολεῖον τῶν Τεχνῶν, τὸ Βαρβάρκειον Λύκειον, τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον, τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον κ. λ. π. Ταῦτα δὲ μετὰ τῶν κομψῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, τῶν ὠραίων πλατειῶν καὶ ὁδῶν, φωτιζομένων τὴν νύκτα διὰ φωταερίου, καθιστῶσι τὰς Ἀθήνας τὴν κομψοτάτην πόλιν τῆς Ἀνατολῆς. Πληθυσμὸν δ' ἔχει ὑπὲρ τὰς 80 χιλ. Κ. Ἔρχονται δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπανταχόθεν τῆς Ἀνατολῆς νέοι φοιτῶντες εἰς τὰ διάφορα αὐτόθι ἐκπαιδευτήρια.—Πειραιεύς, ἐπίνειον τῶν Ἀθηναίων, συνδεόμενος μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε δὲ ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα παντοῖα καταστήματα, οἷον κλωστήρια, χυτήρια σιδήρου, καθεκλοποιεῖα κτλ., λαμπρὸν Χρηματιστήριον, Γυμνάσιον, Νοσοκομεῖον, Ὀρφανοτροφεῖον καὶ ἄλλα. Εἶνε δὲ καλῶς ῥυμοτομημένη καὶ ἔχει 22,000 Κ.—Ἀμαρούσιον καὶ Κηφισσία, ὠραῖαι κατὰ τὸ θέρος διατριβαί.—Μαραθῶν μετ' ὁμωνύμου πεδιάδος, ἔνθα τὸ 490 π. Χ. συνεκροτήθη ἡ περιβόητος μάχη τῶν Ἀθηναίων καὶ

Πλαταιέων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἄλλη κόμη τὸ πάλαι διάσημος ἦτο ὁ *Ραμουῦς* (Ἑβραϊόκαστρο), εἰς τὰ βορειανατολικά τοῦ Μαραθῶνος, ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μετὰ ναοῦ τῆς *Νεμέσεως*. — *Αχαρναί* (Μενίδι) πρὸς Β. μετὰ 3,000 Κ. — *Τατοί* (Δεκέλεια) ὠραῖον τοῦ βασιλέως χωρίον, ὅχι μακρὰν τῶν πηγῶν τοῦ Κηφισσοῦ. Τὴν Δεκέλειαν κατέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. — *Ἐλευθεραί* (Κάζα, πρὸς Β. τῶν Κουντούρων), εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει κατ' ἀρχάς· ἔπειτα ὁμῶς ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους θαυμάζουσαι τὸ ἥπιον τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν. — *Δαύριον*, χώρα καὶ ὀμώνυμον ὄρος εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀττικῆς, ἐνθα ἐξώρυκτον ἄργυρον. Καὶ τανῦν δὲ εἶνε μεταλλωρυχεῖα, ἐνθα ἐργάζονται πολλοί.

2) Τῆς *Αἰγίνης*, μετὰ 8,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος *Αἰγίνα* [2 □ Μ.], περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὴν ναυτιλίαν αὐτῆς. Σώζονται ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου λιμένος καὶ ἱκανῶς διατηρημένοι ὁ ναὸς τοῦ *Παρελλληγίου Διός*. Παράγει δὲ ἐκλεκτὸν οἶνον, σῦκα καὶ ἀμύγδαλα, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν ὀμώνυμον μετὰ 3,000 Κ. Πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ ρητινοφόρον νησίδιον *Ἀγκίστριον*, μετὰ 520 Κ.

3) Τῆς *Μεγαρίδος*, μετὰ 19,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε τὰ *Κέρατα* πρὸς Α., ἐνθα πιθανῶς καθήμενος ὁ Ξέρξης ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου ἐθεᾶτο τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἡ *Φεράνεια* πρὸς Δ., ὁ *Κιθαιρῶν* πρὸς Β. καὶ ἡ *Κακὴ Σκάλα* (Σκειρωνίδες πέτραι) πρὸς Ν.· πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωται· *Μέ-*

γαρα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἔνθα προκόπτει ἱκανῶς ἡ δένδροφυτεία καὶ κτηνοτροφία, μετὰ 5,000 Κ. Τὸ πάλαι ἐθεμελιώθη ὑπὸ τῶν Δωριέων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου· λιμένα δ' εἶχε τὴν *Νίσαιαν*. — Ἐλευσίς, ἀπέναντι τῆς Σαλαμίνος πρὸς Α. τῶν Κεράτων, κώμη παράλιος μετὰ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς *Δήμητρος* καὶ *Κόρης*, ἔνθα ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. — *Σαλαμίς*, νῆσος πολυθρύλητος διὰ τὴν ἐν ἔτει 480 π. Χ. συμβᾶσαν ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας, μετὰ 4,600 Κ., ὧν οἱ πλεῖστοι ἀλιεῖς καὶ ὑλοτόμοι.

4) Τῶν *Θηβῶν*, μετὰ 23,000 Κ.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Βοιωτία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν αἱ *Θῆβαι*, εἶνε ἡ εὐφορωτάτη χώρα τῆς Ἑλλάδος. Ἦσαν δ' οἱ Βοιωτοὶ λαὸς γεωργικὸς, εὐρωστος καὶ πολεμικὸς· καὶ ἦσαν μὲν παροιμιώδης ἡ ἀγροικία αὐτῶν καὶ ἀμβλύνοια («σὺς Βοιωτία»), ὁ *Ἐπαμεινώνδας* ὅμως, ὁ *Πίνδαρος* καὶ *Πλούταρχος*, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς μεγαλοφρεστάτους ἀνδρας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπετέλουν δ' αἱ πόλεις τῆς Βοιωτίας ὁμοσπονδίαν, τῆς ὁποίας ἡ συνέλευσις συνήρχετο κατ' ἔτος εἰς τὸν Ὀρχηστὸν παρὰ τὴν λίμνην *Κωπαίδα*. Εἰς δὲ τὸ πλησίον τοῦ Ὀρχηστοῦ ὄρος ἐκάθισεν ἡ μυθώδης *Σφίγξ*.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν τῶν *Θηβῶν* ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Κιθαιρῶν* (Ἐλατα) πρὸς Ν. καὶ Ἐλικῶν πρὸς Δ., πεδιάδες ἡ *Θηβαϊκὴ* καὶ *Πλαταικὴ*· ποταμοὶ δὲ ὁ *Ἰσμηρὸς*, χυνόμενος εἰς τὴν πρὸς Β. λίμνην *Υλικήν*, καὶ ὁ *Ἀσωπὸς*, χυνόμενος πρὸς Ν. τοῦ *Εὐρίπου*· καὶ

πόλεις ἀξιοσημείωτοι· Θῆβαι, παρὰ τὸν Ἴσμηνόν, πα-
 τρίς τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ Πινδάρου καὶ τῶν στρατηγῶν
 Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου. Ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς
 ἐκαλεῖτο *Καδμεία* ἐκ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς πόλεως *Κάδ-
 μου*, ὅστις ἔφερεν ἐκ τῆς Φοινίκης τὰ γράμματα εἰς τὴν
 Ἑλλάδα. Κατεστράφη δ' ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγά-
 λου τὸ 335 π. Χ. Τανῦν εἶνε πρωτεύουσα τῆς ἐπαρ-
 χίας, ἔχουσα 6,000 Κ., ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον.
 — Θεσπιαὶ πρὸς Δ., μικρὰ κώμη γνωστὴ τὸ πάλαι,
 καθότι 700 Θεσπιεῖς συναπέθανον μετὰ τοῦ Λεωνίδου
 ἐν Θερμοπύλαις. Ἐνταῦθα ἦτο ἡ πολυθρύλητος εἰς
 τοὺς μύθους πηγὴ τοῦ *Ναρκίσσου* καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ
 Ἐρωτος, ἀριστούργημα τοῦ Πραξιτέλους. — *Λεῦκτρα*,
 ΝΑ. τῶν Θεσπιῶν, ἐνθα ὁ Σπαρτιάτης Κλεόμβροτος
 ἐνίκηθη καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Θηβαίων, στρατηγουμέ-
 νων ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου, τὸ 371
 π. Χ. — *Πλαταιαὶ* (Κόκλα), ΝΑ. τῶν Λεύκτρων παρὰ
 τὸν Κιθαιρῶνα. Ἐνταῦθα τὸ 479 ὁ Πausanίας καὶ
 Ἀριστείδης κατενίκησαν τὸν Μαρδόνιον. — *Σχηματᾶρι*,
 χωρίον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ *Τάναγρα*, πρὸς
 Α. τῶν Θηβῶν καὶ παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμόν, ἐνθα
 τὸ 455 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ Σπαρτιάται τοὺς Ἀθηναίους.
 — *Αὔλις*, πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, ὁπόθεν οἱ Ἕλλη-
 νες ἐστράτευσαν πρὸς τὴν Τροίαν. — *Δήλιον* (Δήλεσι)
 ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, πρὸς Β. τῆς Τανάγρας, περίφημος
 διὰ τὴν ἐν ἔτει 424 π. Χ. μάχην, καθ' ἣν οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ὁ δὲ Σωκράτης
 ἔσωσε τὸν Ξενοφῶντα.

5) Τῆς Λεβαδείας, μετὰ 19,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ὁ Ἑλικῶν πρὸς Ν. καὶ ὁ Παργασὸς πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ Λεβαδική, ποταμὸς ὁ Κηφισσὸς καὶ λίμνη ἡ μεγάλη Κωπαῖς [9 □ Μ.]. πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· Λεβάδεια, περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸ παρ' αὐτὴν μαντεῖον τοῦ Τροφωρίου, νῦν δὲ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας παρὰ τὴν Κωπαῖδα μετὰ 5,000 Κ., ἀσχολουμένων περὶ τὸ ἐμπόριον, τὴν βαμβακοφυτείαν καὶ νηματουργίαν. — Κορώνεια, ΝΔ. τῆς Κωπαίδος, περίφημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Ἀγησιλάου κατὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ Ἀθηναίων. Ἐνταῦθα ἐπανηγουρίζοντο τὰ Παμβοιωτία. — Ἄλιartos (ἐρείπια τανῦν) πρὸς Ν. τῆς Κωπαίδος. Ἐνταῦθα ἐφρονεῦθη ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος, τὸ 395 π. Χ. — Χαιρώνεια (Κάπραινα), πρὸς Β. τῆς Λεβαδείας, κώμη τανῦν, τὸ δὲ πάλαι διάσημος ὡς πατρίς τοῦ Πλουτάρχου καὶ διὰ τὴν αὐτόθι συγκροτηθεῖσαν μάχην τοῦ Μακεδόνοιο Φιλίππου ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, τὸ 338 π. Χ. — Ἀράχωβα, εἰς τὰς πρὸς Ν. ὑπωρείας τοῦ Παρνασοῦ, ἔνθα ὁ Καραϊσκάκης, κατατροπώσας τοὺς Τούρκους, ἔστησε πυραμίδα κεφαλῶν ἐχθρικών. Παράγει οἴνους ἀξιολόγους, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 3,000 Κ. — Δαύλια (Δαυλῖς), πρὸς Β. ἐπὶ τῆς ὑπωρείας τοῦ Παρνασοῦ, μετὰ 1,000 Κ. Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς μύθους ἡ Πρόκνη μετεμορφώθη εἰς χελιδόνα καὶ ἡ Φιλομήλα εἰς ἀηδόνα. — Δίστομον, ΝΔ. τῆς Χαιρωνείας, ἔνθα τὸ 1827 πεντακόσιοι Σουλιῶται κατέστρεψαν 2,500 Τούρκους. — Σκριποῦ, παρὰ τὴν Κωπαῖδα, ὁ παλαιὸς Ὀρ-

χορμενός τῶν πλουσίων Μινυῶν. Ἐνταῦθα ἦτο ὁ τάφος τοῦ Ἡσιόδου.—*Ἀσκρα* (Νειὸ χωριό), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἐλικῶνος, πατρὸς τοῦ Ἡσιόδου.

β'.) Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος.

[11,167 □ M., 129,000 K.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας· ἦτοι·

1) τῆς Φθιώτιδος, μετὰ 53,000 K.

ΣΗΜ. Τὰς ἱστορικὰς εἰδήσεις βλέπε εἰς τὴν Θεσσαλίαν, Σελ 147.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε· ἡ *Ὄθρυς* πρὸς Β., ἡ *Ὀῖτη* πρὸς Ν. καὶ ὁ *Τυμφρηστός* πρὸς Δ., πεδιάς ἡ *Λαμιακή*, ποταμὸς ὁ *Σπερχεῖος* καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι· *Λαμία*, παρὰ τὸν Σπερχεῖον ποταμόν, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ· ἔχει δὲ Ἀκρόπολιν (Ἀκρολαμία), λείψανα τοῦ ἀρχαίου τείχους, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτοὺς ὁδοὺς μέχρι *Στυλίδος* καὶ *Ἰπάτης* καὶ περὶ τὰς 7,000 K.· παράγει δὲ καπνὸν ἐκλεκτόν. Ἐν αὐτῇ τὸ πάλαι ἐπολιορκήθη ὁ *Ἀντίπατρος* μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.—*Ἰπάτη*, μετὰ 2,000 K., ὄρεινὸν χωριὸν πρὸς Δ. τῆς Λαμίας. Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὰ θειοῦχα θερμὰ λουτρά τῆς *Ἰπάτης*.—*Στυλις* πρὸς Α., ἐπίνειον τῆς Λαμίας εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἔχον νηματοποιεῖον καὶ 2,000 K. — *Γαρδίκι*, πρὸς Α. τῆς *Στυλίδος*, μικρὸν χωριὸν πλησίον τῆς ἀρχαίας *Κρεμαστῆς Λαρίσσης*, τῆς ὁποίας σώζονται τὰ τείχη.—*Σούρπη*, μετὰ 1,500 K., πρὸς τὸ μέρος τοῦ

Παγασητικῷ κόλπου, παράγουσα καπνὸν ἐκλεκτόν. — *Νέα Μινζέλα* ΒΑ., παράλιον καὶ ναυτικὸν χωρίον μετὰ 1,000 Κ.

Ἄλλαι πόλεις εἰς τὴν ἀρχαιότητα γνωσταὶ ἦσαν Ὠθαίαι Φθιώτιδες παρὰ τὴν θάλασσαν (ἀργότερα Φιλιππούπολις). — *Φθία*, πρὸς Β. τῆς Ὀθρυος, ἔνθα ἔβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως *Πηλεὺς*. — *Ἀρτίκιρρα*, πλησίον τοῦ στόματος τοῦ Σπερχειοῦ. Ὁ εἰς τὰ περίχωρα τῆς πόλεως ταύτης φυόμενος ἐλλέβορος ἔθεωρεῖτο ἄριστος. — *Τραχίς* (μετέπειτα *Ἡράκλεια*), εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Οἴτης, ὀπόθεν ἡ πέριξ χώρα ὠνομάσθη *Τραχινία*. Ἀτραπὸς ἀρχομένη ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ἦγε διὰ τῶν ὀρέων εἰς τὴν Λοκρίδα· ἐντεῦθεν δ' οἱ Πέρσαι περιεκύκλωσαν τοὺς ἐν *Θερμοπύλαις* Ἕλληνας.

2) Τῆς *Λοκρίδος* μετὰ 24,000 Κ.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Οἱ παλαιοὶ *Λοκροὶ* διηροῦντο εἰς τοὺς πρὸς δυσμὰς *Ὀζόλιας*, κατοικοῦντας μεταξὺ Αἰτωλίας πρὸς Β., Φωκίδος πρὸς Ἀν. καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου πρὸς Ν., καὶ τοὺς πρὸς Ἀν. *Λοκρούς*, κατοικοῦντας μεταξὺ τῆς Φωκίδος ΝΔ., τῆς Θεσσαλίας πρὸς Β., τοῦ Αἰγαίου ΒΑ. καὶ τῆς Βοιωτίας πρὸς Ν. Οἱ Ὀζόλαι ἐκλήθησαν οὕτω κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τῆς ὁσμῆς ἣν ἀνέδιδον τὰ ἔλη ἢ αἱ θειοῦχοι πηγαὶ τῆς χώρας αὐτῶν, κατ' ἄλλους δὲ διότι ἐφόρουσαν δέρματα αἰγῶν μὴ εἰργασμένα· τοὺς ἐκάλουν δ' ὡσαύτως *Ἐπιζέφυρους*, διότι κατῴκουν πρὸς δυσμὰς, ὅθεν πνέει ὁ ζέφυρος (καὶ τοὶ ἐκαλοῦντο οὕτω μᾶλλον οἱ ἐν Ἰταλίᾳ *Λοκροὶ*).

Οἱ Ὀζόλαι *Λοκροὶ* κατεφρονοῦντο ὡς ἄγροικοὶ ὑπὸ

τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων· δὲν εἶχον δὲ ὁμοσπονδίαν οὔτε πρὸς ἀλλήλους, οὔτε πρὸς τοὺς λοιποὺς Λοκροὺς.

Οἱ δὲ πρὸς Ἀνατολὰς Λοκροὶ διηροῦντο εἰς Λοκροὺς Ὀπουντίους πρὸς Ν., οὕτω κληθέντας ἐκ τῆς πρωτεύουσας αὐτῶν Ὀποῦντος, καὶ Λοκροὺς Ἐπικνημιδίους πρὸς Β., ἐπονομασθέντας οὕτω ἐκ τοῦ ὄρους Κνημιῶδος, ἐπεκτάσεως τῆς Οἴτης.

Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὴν σημερινὴν Λοκρίδα περιλαμβάνεται καὶ ἡ παλαιὰ Φωκίς καὶ ἡ παλαιὰ Δωρίς. Ἀπετέλουν δ' οἱ παλαιοὶ Φωκεῖς ὁμοσπονδίαν, τῆς ὁποίας ἡ συνέλευσις συνεδρίαζεν ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ, εἰς τόπον καλούμενον Φωκικόν. Κατέστη δ' οὗτος ὁ λαὸς γνωστός ἐκ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, ὃν ἐπὶ δεκαετίαν ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ἀμφικτυονικῶν πόλεων. Εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον ἔθηκε πέρας ὁ Μακεδὼν Φίλιππος, καταστρέψας ἱκανὰς πόλεις τῆς Φωκίδος, τὸ 335 π. Χ. Ἡ δὲ μικρὰ ὄρεινὴ χώρα Δωρίς κεῖται ΒΔ. τῆς Φωκίδος. Ἐντεῦθεν οἱ Δωριεῖς, ἡγουμένων τῶν Ἡρακλειδῶν, κατήλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ὄρη καὶ πόλεις. Εἰς τὴν Λοκρίδα ὄρη λόγου ἄξια εἶνε ὁ Παρνασὸς ΝΔ., Καλλιδρόμοι πρὸς Δ. καὶ ἡ Κνημις πρὸς Α., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι Ἀταλάντη (Ὀποῦς), πρωτεύουσα, παρὰ τὸν Ὀποῦντιον κόλπον· παράγει σίτον ἀξιόλογον καὶ ἔχει 2,250 Κ. — Νέα Πέλλα, συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀταλάντης, συνοικία τῶν Μακεδόνων, ἔχουσα 950 Κ. — Δαδίον πρὸς Δ., κωμόπολις γεωργικὴ μετὰ 3,000 Κ. — Θερμοπούλαι, μετὰ τῶν ὄρους Οἴτης καὶ τῆς θαλάσσης,

περίδοξος θέσις, ἔνθα τὸ πάλαι ὁ Λεωνίδαε ἐπέσειν ἐν-
δόξως μετὰ 300 Σπαρτιατῶν καὶ 70 Θεσπιέων· κατὰ
δὲ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν συνελήφθη ὁ Διάκος παρὰ
τὴν Ἀλαμάναν (γέφυραν τοῦ Σπερχειοῦ) καὶ ἐσουβλί-
σθη ἔπειτα ζωντανὸς εἰς τὴν Λαμίαν. Εἰς δὲ τὴν εἴσοδον
τῶν Θερμοπυλῶν ἦσαν τὸ πάλαι οἱ Ἀθηναῖοι, πόλις
τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν. Βορειοδυτικὰ δὲ τῶν Ἀλ-
πηνῶν ἦτον ἡ Ἀρθήλη, ἔνθα συνήρχοντο κατ' ἔτος τὸ
φθινόπωρον οἱ Ἀμφικτύονες.—Θρόνιον, ἡ σπουδαιοτάτη
πόλις τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν.—Ἐλίτεια (Λοῦτα),
νῦν μὲν κώμη, τὸ δὲ πάλαι πόλις καὶ διάσημος ὡς στρα-
τιωτικὴ θέσις καὶ κλεῖς τῆς Ἑλλάδος.—Λιβανάται,
περίφημοι ὡς πατρὶς τοῦ Ἀνδρούτσου καὶ Ὀδυσσεῶς.

3) Τῆς Παρνασίδος, μετὰ 29,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη λόγου ἄξια εἶνε ὁ Παρνασσὸς πρὸς Α.
καὶ ἡ Γκιώρα πρὸς Δ., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· Ἀμ-
φισσα (Σάλωνα), πρωτεύουσα πόλις τῶν Ὀζολῶν Λο-
κρῶν τὸ πάλαι· τανῦν δὲ ἔχει λαμπρὸν ἐλαιῶνα καὶ
5,000 Κ.—Τοπόλια, ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ, μετὰ 1,500
Κ.—Χρισσὸ (Κρίσσα), ἐλαιόφυτος κώμη, ἔνθα τὸ
Κρῖσσαῖον πεδῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν τὸ πάλαι εἰς τὸν ἱε-
ρὸν (Φωκικὸν) πόλεμον. Ἐχει δὲ νῦν 2,500 Κ.—Ἰτέα,
ἐπίγειον τῆς Ἀμφίσσης, πιθανῶς τὸ παλαιὸν Χάλαιον.
—Καστρί, χωρίον ἔνθα ἔκειτο τὸ πάλαι τὸ μαντεῖον
τῶν Δελφῶν. Ἐκαλοῦντο δ' οἱ Δελφοὶ πρότερον Πυθῶ,
ἐκ τοῦ δράκοντος Πύθωνος, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Ἀπόλλων,
καὶ ἐθεωροῦντο «ὀμφαλὸς τῆς γῆς.» Ὁμοδομημένοι δ'
ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ Παρνασοῦ, κατέστησαν δια-

σημότατοι διὰ τὸν ναὸν καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπου βασιλεῖς καὶ λαοὶ ἔπεμπον πλοῦσια δῶρα καὶ ἐξ ἀπωτάτων μάλιστα χωρῶν. Δὲν εἶχον ὅμως μέρος οἱ Δελφοὶ εἰς τὴν Φωκικὴν ὀμοσπονδίαν, ἀλλ' ἦσαν δημοκρατία ἀνεξάρτητος. Συνήρχετο δὲ κατ' ἔτος ἐνταῦθα, τὸ ἔαρ, ἡ συνέλευσις τῶν Ἀμφικτυόνων. Ἐνταῦθα ἦτο καὶ ἡ Κασταλία πηγὴ, ἱερὰ εἰς τὰς Μούσας· ἡ δὲ Κίρρα ἦτο ἐπίνειον τῶν τε Δελφῶν καὶ τῆς Κρίσσης, εἰς τὸν Κρισσαῖον κόλπον.— Ἀντίκιρρα, πόλις ἀνήκουσα ἄλλοτε εἰς τοὺς Ὀζόλας Λοκρούς. Ἐνταῦθα παρεσκευάζον ἄριστα τὸν ἐλλέβορον. — Γραβιὰ ΒΑ., παρὰ τὸ παλαιὸν Κυτίριον, ἐνθα ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦσσοις τῷ 1821, κλεισθεὶς εἰς ἓν χάνιον μετὰ 84 συντρόφων, ἐπολέμησε πρὸς τὰς χιλιάδας τοῦ Ὁμέρ Βριώνη ἐπὶ μίαν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα ἐξῆλθε ξιφῆρης, ἀπολέσας ἓνα μόνον τῶν συμπολεμιστῶν.— Μαυρολιθάρι, μετὰ 1,500 Κ.— Ἀργόριανη, μετὰ 1,000 Κ.— Γαλαξείδιον (Οἰάνθεια), παράλιος πόλις εἰς τὸν Κρισσαῖον κόλπον, ἔχουσα τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ 4,500 Κ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ πάλαι ἀνῆκε καὶ ἡ Ναυπάκτος εἰς τοὺς Ὀζόλας Λοκρούς. Ταύτην ἔδωκαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τοὺς Μεσσηνίους, ἐκδιωχθέντας τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν.

4) Τῆς Δωρίδος, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ Κόραξ (Βαρδούσια) καὶ ποταμὸς ὁ Ὑλαιθος (Μόρνος), ἐκβάλλων πλησίον τῆς Ναυπάκτου· κῶμαι δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· Λιδωρικιον ΝΔ., πρωτεύουσα μετὰ 3,000 Κ., ποιμένων

τῶν πλείστων.—*Βιτριτίσα*, πρὸς Ν. παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ *Τολοφῶνος*, μετὰ 1,000 Κ.—*Ἀρτοτίνα* πρὸς Β., ὄχι μακρὰν τῆς Οἴτης, ἡ μεγαλύτερα κώμη μετὰ 3,000 Κ., τῶν πλείστων γεωργῶν.

γ'.) Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

[138,24 □ Μ., 140,000 Κ.].

Οἱ Ἀκαρναῖνες τὸ πάλαι ἦσαν διηρημένοι εἰς πολλὰς φυλὰς ἀνεξαρτήτους, ἠνωμένας δ' εἰς ὁμοσπονδίαν πρὸς ἀμοιβαίαν ὑπεράσπισιν. Ἦσαν δὲ ἀνδρεῖοι μὲν καὶ φιλελεύθεροι, ὄχι ὅμως καὶ πολὺ πολιτισμένοι. Ἐσιδηροφόρου δὲ πάντοτε παραμελοῦντες τὴν γεωργίαν καὶ προτιμῶντες τὸν ποιμενικὸν καὶ νομαδικὸν βίον. Κ' οἱ Αἰτωλοὶ δ' ὡσαύτως ἦσαν διηρημένοι εἰς πολλοὺς λαοὺς, ὧν ἠγνωστότατοι ἦσαν οἱ Ἀγραῖοι, ἐκτεινόμενοι μέχρι τῆς Ἀκαρνανίας, οἱ Ὀφιεῖς ἢ Ὀφιονεῖς, πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Εὐήνου, οἱ Ἀπόδωτοι, πλησίον τῆς Ναυπάκτου καὶ οἱ ἀγροικότατοι πάντων τῶν Αἰτωλῶν *Εὐρυτᾶνες*, πλησίον τῆς Οἴτης.

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 6 ἐπαρχίας, ἦτοι

1) Τοῦ *Μεσολογγίου*, μετὰ 22,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ὁ Ἀράκυνθιος (Ζυγὸς) πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ Αἰτωλική, ποταμὸς δὲ *Εὐήνος* (Φίδαρις), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ναυπακτίας, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι: *Μεσολόγγιον*, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, περίφημον διὰ τὸν αὐτόθι τάφον τοῦ Βύρωνος καὶ Μάρκου Μπότσαρη καὶ τὴν κατὰ τὸν

Ἀπρίλιον τοῦ 1826 γενομένην ἡρωϊκὴν ἔξοδον τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Τούρκων ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον καὶ περὶ τὰς 8,000 Κ. Ὅχι μακρὰν τοῦ Μεσολογγίου ἦτο τὸ πάλαι ἡ *Καλυδὼν*, πρωτεύουσα τῆς Αἰτωλίας πρὸ τοῦ Θέρμου καὶ πατρίς τοῦ Διομήδους. Εἶνε δὲ περίφημος διὰ τὸν κάπρον, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ Μελέαγρος. — *Κλεισόβα* καὶ *Βασιλάδι*, νησίδια κείμενα εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Μεσολογγίου, περίφημα διὰ τὰς κατὰ τὸ 1826 ἐνδόξους τῶν Ἑλλήνων μάχας. — *Αἰτωλικόν*, νησιδίον συνδεόμενον μετὰ τῆς Στερεᾶς διὰ λαμπρᾶς, ἐπὶ πολλῶν ἀψίδων ἐρειδομένης, λιθίνης γεφύρας. Οἱ κάτοικοι (ὑπὲρ τὰς 4,000) ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν. — *Νεισιχώρι*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ.

2) Τῆς *Ναυπακτίας*, μετὰ 26,000 Κ.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ *Ναυπακτικὴ*, ποταμὸς δὲ ἄξιος λόγου ὁ ποταμὸς τῶν συνόρων τῆς ἐπαρχίας Μεσολογγίου *Εὐήνος*, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι: *Ναύπακτος*, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μεσολογγίου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Ἐχει δὲ 5,000 Κ., φρούριον καὶ λιμένα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Πλησίον αὐτῆς οἱ Ἑνετοὶ καὶ Ἴσπανοί, συναγωνιστὰς ἔχοντες πολλοὺς Ἑλληνας, ἐξηφάνισαν τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον, τὸ 1571. — *Πλάταρος*, παρὰ τὸν Εὐήνον, μετὰ 2,000 Κ. Σημειωτέον ὅτι τὸ πάλαι ἡ *Ναύπακτος* ἦτο πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν.

3) Τῆς *Τριγωνίας*, μετὰ 18,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Πανατωλικόν* (Ἀραποκέφαλον), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Εὐρυ-

τανιάς, ποταμός δὲ ὁ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμον) καὶ λίμνη ἡ Τριχωνίς· πόλις δὲ ἀξιοσημείωτος ἡ πρωτεύουσα Ἀγρίνιον (Βραχῶρι), πρὸς Α. τοῦ Ἀχελῷου, παράγον ἐξαιρετόν καπνὸν καὶ ἔχον 7,000 Κ. Νοτιοανατολικῶς αὐτοῦ ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Θέρμον μετὰ θερμῶν ὑδάτων, ἔνθα συνήρχετο ἡ συνέλευσις τῶν Αἰτωλῶν.

4) Τῆς Εὐρυτανίας, μετὰ 35,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ Τυμφρηστός (Βελοῦχι) πρὸς Α. καὶ τὰ Ἀγραφα (Κλάδοι τοῦ Πίνδου) πρὸς Β., κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· τὸ Καρπενήσιον (Οἰχαλία), πρωτεύουσα καὶ περίφημον διὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ συμβάντα θάνατον τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, τὸ 1823. Ἔχει δὲ περὶ τὰς 8 χιλ. Κ., γεωργῶν καὶ ποιμένων. — Φουρνά, παρὰ τὰ προτοῦ σύνορα, μετὰ 2 χιλ. Κ. — Κρόικκελον πρὸς Ν., μετὰ 1,000 Κ. — Ἀμπλιανη, ἔτι νοτιώτερα, χωρίον μὲ φοβερὰς θέσεις, περίφημον διὰ τὴν ἐν ἔτει 1824 νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων.

5) Τοῦ Βάλτου, ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 16,000 Κ. τανῶν.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ Ἀκαρνανικὴ (τῆς Λεπενοῦς), κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· Κραβασαράς (Ἀμυραία), πρωτεύουσα, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὴν λίμνην Ἀμβρακίαν. Ἐξάγει βελανίδιον καὶ ἔχει 2,000 Κ. Πρὸς Β. αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀμφιλορικοῦ Ἄργους, τοῦ θεμελιωθέντος ὑπὸ τῶν Ἀργείων. Ἐδῶ πλησίον ἦτο καὶ τὸ φρούριον Ὀλιπαι, ὅπου ἔδρευε τὸ κεντρικὸν δικαστήριον τῶν Ἀκαρνάνων.

— *Λεπενού*, πρὸς Ν., παρὰ τὴν παλαιὰν *Στράτον*, ἔδραν τῆς ὀμοσπονδίας τῶν Ἀκαρνάνων, καὶ τὴν λίμνην Ὀζηρόν, μετὰ 1,500 Κ.

6) *Βορίτσης* καὶ *Ξερομέρου*, ὡσαύτως ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε *Βόριτσα* (Ἀνακτόριον), πρωτεύουσα εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Ἔχει δὲ φρούριον, κλίμα τερπνὸν μὲν ἀλλὰ νοσῶδες καὶ 2,000 Κ.—Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἔκειτο πάλαι τὸ Ἄκτιον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἐνίκησεν ὁ Ὀκταβιανὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν, τὸ 31 π. Χ.—*Κατούνα*, μετὰ 1,000 Κ.—Ἄστακὸς πρὸς Ν., παράλιος τόπος ἐξαγωγῆς.

Γ'. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ.

[395 □ Μ. 743,000 Κ.].

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Πελοπόννησος, λεγομένη παλαιάτα *Ἀπία*, *Πελασγία* καὶ *Ἀργολία*, ὠνομάσθη *Πελοπόννησος* ὅταν ἐβασίλευσε μεγάλου μέρους αὐτῆς ὁ υἱὸς τοῦ *Ταρτάλου Πέλοψ*. Συνέχεται δὲ μετὰ τῆς *Στερεᾶς* διὰ τοῦ στενοῦ Ἰσθμοῦ τῆς *Κορίνθου*, ἔνθα διορῦται νῦν πλευστὴν διώρυγαν ὁ φίλος τοῦ *Λεσσέψ* στρατηγὸς *Τύρρ*. Τὸ δὲ πάλαι ὑπῆρχεν εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἡ θέσις *Διόλικος*, καθ' ἣν τὰ πλοῖα ἐσύροντο ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἄλλην ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἐνεκα δὲ τοῦ σχήματος αὐτῆς, διατεμνομένης ὑπὸ πολλῶν κόλπων, ὁ *Στράβων* τὴν παραβάλλει πρὸς φύλλον πλατάνου.

Καὶ εἶνε μὲν πλήρης ὀρέων, ἔχει ὅμως ἔδαφος πολὺ γόνιμον· ἄλλοτε δ' ἔτρεφε μέγαν πληθυσμὸν (περὶ τὰ 5 ἑκατομμύρια).

Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες τὸ πάλαι, πιθανῶς δὲ καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἦσαν αὐτόχθονες, παραμείναντες εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἱ δὲ πολὺν χρόνον τὸ μέγιστον μέρος τῆς Πελοποννήσου κατοικήσαντες Ἴωνες κατέφυγον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁπόθεν πάλιν μετηνάστευσαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Αἰτία δὲ τῆς μεταναστεύσεως ταύτης ἦσαν οἱ Δωριεῖς, οἵτινες ἐλθόντες 80 ἔτη μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῶν Ἡρακλειδῶν, κατέλαβον τὸ ἡμισυ τῆς χερσονήσου ταύτης, εἰσαγαγόντες τὴν διάλεκτον καὶ τὰ ἔθιμά τῶν.

α.) Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

[91,25 □ M. 136,000 K.].

Ἡ Ἀργολίς, χώρα εὐφορος, ἦτο πάλαι διάσημος διὰ τὸ ἵππικὸν αὐτῆς· διηρεῖτο δὲ εἰς τέσσαρας δημοκρατίας ἀνεξαρτήτους, τὸ Ἄργος, τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Τροιάηνα καὶ Ἐρμιόνην. Ἡ Κόρινθος ὅμως ὑπήγετο τότε εἰς τὴν Ἀχαΐαν.

Τανῦν ὁ νομὸς οὗτος περιέχει 6 ἐπαρχίας, ἦτοι·

1) Τῆς Ναυπλίας, μετὰ 16,000 K.

Αὕτη ὅρος μὲν ἔχει τὸ Ἀραχναῖον (*Αγ. Ἡλίας) πρὸς Α., ποταμὸν δὲ τὸν Ἰναχον καὶ πόλεις ἀξίας λόγου· τὸ Ναύπλιον, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου μετ' ὀχυρωτάτων Ἐνετικῶν φρουρίων, ὀπλο-

στασίου καὶ περίπου 7,000 Κ. Ἐἶνε δὲ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, καὶ ὑπῆρξε πρὶν μητρόπολις τοῦ ὅλου βασιλείου. Τὸ πάλαι ἦτο ἐπίνειον τῶν Ἀργείων. — Τὴν *Πρόιοιαν*, προάστειον μετὰ 2,000 Κ. — Τὴν *Τίρυνθα*, πατρίδα τοῦ Ἡρακλέους, ἔνθα σώζονται *Κυκλώπεια τείχη*. — Τὸ *Λιγουριὸν* πρὸς Α. μετὰ 1,000 Κ., πλησίον τοῦ ὁποίου σώζεται ἀκέραιον τὸ ἐσχάτως ἀνασκαφέν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας μέγιστον θέατρον τῆς ἀρχαίας Ἐπιδαύρου, σχεδιασθὲν ὑπὸ τοῦ Πολυκλείτου. Αὐτοῦ πλησίον ἦτο καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ. — Τὴν *Νέαν Ἐπίδαυρον*, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, μετὰ 2,000 Κ.

2) Τῆς Ἀργολίδος, μετὰ 25,000 Κ.

Αὕτη ὄρη μὲν ἀξιοσημειώτα ἔχει τὸ Ἀρτεμίσιον (Μαλεβὸν) καὶ Παρθένιον, πρὸς Δ., πεδιάδα δὲ τὴν Ἀργολικὴν, καὶ ποταμοὺς τὸν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης (Ζάρακα) πηγάζοντα καὶ εἰς τὴν Λέσρην λίμνην ἐκβάλλοντα Ἐρασῖνον (Κεφαλάρι) πρὸς Α. καὶ τὸν Ἰναχον· καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους· τὸ Ἄργος μετὰ 10 χιλ. Κ. Κεῖται δὲ τοῦτο $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου καὶ ἀκρόπολιν ἔχει τὴν 900 π. ὑψηλὴν Λάρισσαν. Τὸ πάλαι τὸ Ἄργος ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη Ἑλληνικὴ πόλις· ἦτο δὲ μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. Μεταξὺ δὲ τοῦ Ἄργους καὶ τῶν Μυκηνῶν ἦτο ὁ ναὸς τῆς Ἥρας, ἔνθα εὐρίσκετο τὸ ἀγαλμα ταύτης τῆς θεᾶς, ἀριστούργημα τοῦ Πολυκλείτου. Ἐνταῦθα εἰσελάσας ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου Πύρρος ἐφονεύθη ὑπὸ κεράμου πεσοῦσης ἐκ τινος οἰκίας. — Χαρτ

βάτι, πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ἐρείπια τῶν Μυκητῶν, ἔδρας τοῦ Ἀγαμέμνονος. Εἰς δὲ τὴν μεταξὺ Ἀργους καὶ Κορίνθου ὁδὸν ἦτο ἡ Νεμέα, περίφημος διὰ τὰ Νέμεια, ἀγῶνας πανηγυριζομένους πᾶν τρίτον ἔτος, καὶ τὸ δάσος τῆς Νεμέας, ἔνθα ὁ Ἡρακλῆς ἐφόβευσε τὸν λέοντα, τοῦ ὁποίου κατόπιν ἐφόρει τὴν δοράν.

3) Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος, μετὰ 17,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· Σπέτσαι, ἐπὶ ὁμῶνύμου νήσου (Πιτυοῦσα [$2\frac{1}{3}$ □ Μ.]), ἐχούσης περὶ τὰς 9,000 Κ., γνωσταὶ διὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν· τανῦν δὲ εἶνε διάσημοι διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν των. — Κρανίδιον, ἀπέναντι τῶν Σπετσῶν, ἔχον 7,000 Κ., ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν. — Ἐρμιόνη (Καστρί), ἀπέναντι τῆς Ὑδρας, μετὰ 1,000 Κ., καὶ ὑδάτων ἰαματικῶν. Τὸ πάλαι ἡ πορφύρα τῆς πόλεως ταύτης ἐθεωρεῖτο πολυτιμοτάτη.

4) Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας, μετὰ 17,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· Ὑδρα, ἐπὶ ὁμῶνύμου νήσου [3 □ Μ.], τὸ πάλαι Ὑδρέα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 9,000 Κ. Αὕτη κεῖται ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Σκυλλαίου (Κάβο Σκύλλο), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀργολικοῦ Κόλπου· εἶνε δὲ νήσος βραχάδης, περιώνυμος ὅμως διὰ τὸ σπουδαιότατον κατὰ τὴν ἐλληνικὴν ἐπανάστασιν ναυτικόν. Τὴν σήμερον δὲ πλουτεῖ διὰ τῆς ἀλιείας τῶν σπόγγων. — Τροιζήν (Δαμαλάς), ἐπὶ τῆς στερεᾶς ἔχουσα 1,200 Κ. Τὸ πάλαι ἦτο περίφημος διότι αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Θησεὺς καὶ ἀπέθανεν

ὁ Ἰππόλυτος. — Μέθανα, χερσόνησος ἔχουσα ἰαματικά
θειοῦχα λουτρά εἰς τὴν λεγομένην Βρωμολίμνην. — Πό-
ρος (Καλαυρία), νῆσος περίφημος τὸ πάλαι, διότι εἰς
τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, οὔτινος σήμερον μό-
νον ἔγνη σώζονται, ἔπιεν ὁ Δημοσθένης τὸ κῶνειον.
Ἔχει δὲ πυκνοὺς λεμονῶνας καὶ ἦτο πρὶν βασιλικὸς
ναύσταθμος (μετενεχθεὶς ἤδη εἰς Σαλαμίνα).¹

5) Τῆς Κορινθίας, μετὰ 48,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ Κελλήνη (Ζί-
ρια) πρὸς Δ. καὶ τὰ Δερβενάκια παρὰ τὸν Φλιούρτα,
ἐνθα κατεστράφη τὸ 1822 ὁ Δράμαλης, πεδιάς ἡ Κο-
ρινθιακὴ, καὶ λίμναι ἡ Στυμφαλίς καὶ ἡ Φερεὸς (Φονιάς)
πρὸς Δ., ποταμὸς ὁ Ἄσωπος, χυνόμενος εἰς τὸν Κο-
ρινθιακὸν κόλπον, καὶ πόλεις ἄξισημεῖοι· Νέα Κό-
ρινθος, παρὰ τὸ Λουτράκι (Λέχραιον), ἐπὶ τοῦ Κορινθια-
κοῦ κόλπου, κτισθεῖσα κατὰ σχέδιον κανονικὸν μετὰ
τὸν σεισμὸν τοῦ 1858, ὅστις κατέστρεψε τὴν παλαιὰν
Κόρινθον, κειμένην ὑπὸ τὴν ὀχυρωτάτην τὸ πάλαι ἀ-
κρόπολιν Ἀχροκόρινθον. — Καλαμάκι (Κεγχρῆαι), ἐπί-
νειον τῆς Νέας Κορίνθου, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον.
Ἀμφοτέρους δὲ τούτους τοὺς λιμένας εἶχεν ἡ παλαιὰ
Κόρινθος, καλουμένη παλαιάτατα Ἐφύρη. Ἦτο δ' ἐ-
πικράτεια ἰδίᾳ, ἕως οὗ ἐνωθεῖσα μετὰ τῶν Ἀχαιῶν
ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Καταστραφεῖσα δ' ὑπὸ
τοῦ Μομμίου, τὸ 146 π. Χ., ἀνφοδομήθη ἔπειτα ὑπὸ
τοῦ Καίσαρος. Καθὸ δὲ κειμένη μεταξὺ δύο θαλασσῶν

(1) Σημειωτέον ὅτι ἡ Τροιζήν, τὰ Μέθανα καὶ ὁ Πόρος, ἀποτε-
λοῦσι τὴν Τροιζηνίαν.

ἐχρησίμευεν ὡς κέντρον ἐμπορίας μεταξύ τῆς Ἀσίας, τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Προσέτρεχον δὲ πανταχόθεν ξένοι, ὅπως θαυμάσωσι τὰ ἐνταῦθα ἀριστουργήματα τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς καὶ τὰ ὠραιότατα Κορινθιακὰ ἀγγεῖα. — Περαχώρα, μετὰ 2 χιλ. Κ., παρὰ τὸ Ἡραϊον ἀκρωτήριον. — Σοφικόν, παρὰ τὴν παλαιὰν Σολύγεια, μετὰ 1,800 Κ. — Βασιλικὰ, χωρίον παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σικυῶνα. Ἦτο δ' ἡ Σικυῶν πρωτεύουσα τῆς Σικυωνίας, τῆς ἀρχαιοτάτης κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος. Καλουμένη δὲ κατ' ἀρχὰς Αἰγιάλεια, ὑπῆρξε πατρίς τῶν ἀνδριαντοποιῶν Πολυκλείτου καὶ Λυσίππου καὶ τοῦ στρατηγοῦ Ἀράτου, ὅστις εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν Ἀχαικὴν συμπολιτείαν. — Τρίκαλα, μετὰ 2,000 Κ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς σταφίδος. — Ἅγιος Γεώργιος (Φλιοῦς) μετὰ 2,000 Κ., παράγων ὠραῖον μαῦρον οἶνον. Ὁ Φλιοῦς τὸ πάλαι ἦτο πόλις πρωτεύουσα τῆς Φλιασίας, κατέστη δὲ περίφημος διὰ τὴν ἀκλόνητον πίστιν αὐτοῦ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις ἦτταν.

6) Τῶν Κυθήρων, μετὰ 13,000 Κ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὀρεινῆς νήσου Κυθήρων (5 $\frac{1}{2}$ □ Μ.), μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, κειμένης παρὰ τὴν ἀρχαίαν, ἐνθα σώζονται λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης (Κυθερείας), καὶ τῶν μεταξύ Κυθήρων καὶ Κρήτης κειμένων Ἀρτικυθήρων (Τσεριγόττο). Καὶ παράγει μὲν ὁ τόπος μέλι, οἶνον, ἔλαιον καὶ ὀπωρικά διὰ τὴν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ ἀνεπαρκές

τοῦ τόπου πολλοὶ Κυθήριοι μεταναστεύουσιν, εἰς τὴν Σμύρνην μάλιστα.

6'.) **Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος.**

[94,31 □ M. 181,000 K.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ὅτε ἦλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον οἱ Δωριεῖς, κατέκων τὴν Ἀχαϊαν Ἴωνες. Διωχθέντες δὲ οἱ Ἀχαιοὶ ὑπὸ τῶν Δωριέων, ἐκ τῆς Ἀργολίδος καὶ Λακωνικῆς, ἦλθον εἰς τὰ βόρεια τῆς Πελοποννήσου· ἐκβαλόντες δὲ τοὺς αὐτόθι κατοικοῦντας Ἴωνας, ἔδωκαν τὸ ὄνομά των εἰς τὴν χώραν ταύτην.

Εἶχον δ' οἱ Ἀχαιοὶ δώδεκα πόλεις αὐτονόμους καὶ ἀνεξαρτήτους, ἀποτελούσας *συμπολιτείαν* καταστάσαν περίφημον διὰ τὸ θάρρος, μεθ' οὗ ἀντέστη πρὸς τοὺς Μακεδόνας, καὶ κατόπιν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Ἡ δὲ Σικυῶν καὶ ἡ Κόρινθος προσετέθησαν εἰς τὴν συμπολιτείαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς αὐτονομίου αὐτῆς ὑπάρξεως. Εὐρόντες δ' οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Ἀχαιοὺς ἰσχυροτάτους τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῆς Ἀχαΐας εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Καὶ περὶ μὲν τῆς Σικυωρίας καὶ Κορινθίας ἐγένετο ἤδη λόγος· νῦν δὲ θὰ περιγράψωμεν τὴν καθ' αὐτὸ Ἀχαΐαν.

Ἡ δὲ Ἡλις, ἡ εὐφορωτάτη τῶν χωρῶν τῆς Πελοποννήσου, διηρεῖτο τὸ πάλαι εἰς δύο μέρη· τὴν καθ' αὐτὸ Ἡλιδα πρὸς Β. καὶ τὴν Τριφυλίαν πρὸς Ν. Διέβησαν δ' οἱ Ἡλεῖοι ἐκ τῆς Αἰτωλίας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπιδεδομένοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ καλλιεργοῦν-

τες πρὸ πάντων τὴν βύσσον (εἶδος λεπτοτάτου λιναρίου ἢ βαμβακίου), τὴν κάνναβιν καὶ τὸ λινάριον. Εὕρισκε δέ τις αὐτόθι πολλὰς οἰκογενείας, αἵτινες περὶ ἀγροτικά ἔργα ἀσχολούμεναι ἐπὶ πολλὰς γενεὰς δὲν εἶχον ἴδη πόλιν. Ἡ δὲ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη αὐτῶν, πρὸ πάντων δὲ τὸ σέβας πάντων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν χώραν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, καθίστων αὐτοὺς εὐδαιμονεστάτους.

Τανῦν ὁ νομὸς τῆς Ἀχαιίας καὶ Ἡλίδος σύγκειται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν·

1) Τῶν Πατρῶν, μετὰ 57,000 Κ.

Ἐνταῦθα λόγου ἄξια ὄρη εἶνε τὸ Πααραγαϊκὸν (Βοδιᾶς) πρὸς Β. καὶ ὁ Ἐρύμανθος πρὸς Ν., ὅθεν ῥέει ὁ ποταμὸς Πείρος, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν· ἄλλος δὲ ποταμὸς ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ Γλαῦκος (Λεῦκα) πλησίον τῶν Πατρῶν.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς ἐπαρχίας εἶνε αἱ Πάτραι, πόλις ἐμπορικὴ, ὅθεν ἐξάγεται ἡ πλείστη Κορινθιακὴ σταφίς, μετὰ 35,000 Κ. Ἐχει δὲ Θέατρον, Ἐφετεῖον, 2 Γυμνάσια, καλὰς οἰκοδομὰς καὶ εὐρείας ὁδοὺς καὶ πλατείας. Καὶ τὸ πάλαι δ' αἱ Πάτραι ἤκμασαν μέχρι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὅτε εὐρῶν αὐτὴν ὁ Αἰγυσιος ἐρημωμένην τὴν ἀνώρθωσε, χορηγήσας εἰς αὐτὴν μεγάλη προνόμια.

2) Τῆς Αἰγιαλείας, μετὰ 17,000 Κ.

Αὕτη πεδιάδα μὲν ἔχει τὴν τοῦ Αἰγίου, ποταμὸν δὲ ἀξιοσημείωτον τὸν Σελινοῦντα καὶ πρωτεύουσαν τὸ Αἰγιον (Βοστίτσα), ἐξάγον τὴν ἀρίστην Κορινθιακὴν στα-

φίδα, ἔχον Γυμνάσιον καὶ 8,000 Κ. Ἦτο δὲ τὸ Αἴγιον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀράτου (τὸν 3^{ον} αἰῶνα π. Χ.) ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, ὑπάρχουσα καὶ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καθότι ὁ Ἀγαμέμνων αὐτοῦ συνεκάλεσε τοὺς ἡγεμόνας τοὺς ἀποφασίσαντας τοῦτον τὸν πόλεμον. Πρὸς Ν. δὲ τοῦ Αἴγιου κεῖται ἡ μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν, μετὰ 100 περίπου μοναχῶν.

3) Τῶν Καλαβρῶτων, μετὰ 41,000 Κ.

Εἰς τὴν ὄρεινὴν ταύτην χώραν ὄρη μὲν εἶνε τὰ Ἀροάνια (Χελμός) ΝΑ. καὶ ὁ Ἐρμάνθος (Ὠλενός) ΝΔ., δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῶν Πατρῶν· ποταμοὶ δὲ ἡ Στιξ (ἐκ τῶν Ἀροανίων πηγάζουσα) καὶ ὁ Κράθις (ποταμὸς τῆς Ἀκράτας)· κῶμαι δὲ λόγου ἄξιαι.

Καλάβρυτα (Κύναιθα), μετὰ 2,000 Κ. Πλησίον αὐτῶν κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου μετὰ 150 περίπου μοναχῶν, ἔνθα εὐρίσκεται μία τῶν τριῶν εἰκόνων, ἃς ἱστόρησεν ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς, καὶ ἡ τῆς Ἁγίας Λαύρας, ἔνθα ὁ ἐπίσκοπος Γερμανὸς ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, τῆ 25 Μαρτίου 1821.— Σωποτὸν πρὸς Ν., μετὰ 1,500 περίπου Κ.— Λειβάρτσι, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἐρμάνθου, μετὰ 1,500 Κ.— Λυκουρία, παρὰ τὸν ποταμὸν Λάδωνα, μετὰ 1,000 περίπου Κ.

4) Τῆς Ἡλείας, μετὰ 66,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημεῖωτα εἶνε ἡ Φολιὴ πρὸς Α., πεδιάς ἡ τῆς Ἡλίδος, ποταμὸς ὁ Πηγεῖος καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι.

Πύργος, πρωτεύουσα, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄλ-

φειοῦ ποταμοῦ, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, Θέατρον καὶ περὶ τοὺς 8,000 Κ. — *Κατάκωλον* (παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Ἰγθύον), ἐπίνειον τοῦ Πύργου, συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ δι' ὁδοῦ ἀμαξιτοῦ. — *Γαστοῦνη*, παρὰ τὸν Πηνειὸν εἰς πεδιάδα εὐφορωτάτην, ἔχουσα ὑπὲρ τοὺς 1,500 Κ. Ἐδῶ πλησίον κατῴκουν οἱ περιβόητοι *Λαλαῖοι* Τούρκοι. — *Λεχαιὰ* μετὰ 2,000 Κ. — *Γ.λαρέντζα*, ἐπίνειον τῶν *Λεχαιῶν*.

Ἐνταῦθα, εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἀλφειὸν Ὀλυμπίαν, ἐτελοῦντο τὸ πάλαι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος. Καὶ δὲν ἦτο μὲν πολυάνθρωπος ἡ Ὀλυμπία, ἀλλ' εἶχε περίφημον ναὸν καὶ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός, 20 μέτρα ὑψηλόν, χρυσελεφάντινον, ἀριστούργημα τοῦ Φειδίου. Πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ ἦτο τὸ ἱερὸν ἄλσος Ἀλιε, ὅπου ἔθετον τοὺς ἀνδριάντας τῶν νικητῶν. — Ἄλλη πόλις τὸ πάλαι πρὸς Β. τῆς Ὀλυμπίας ἦτο ἡ Ἥλις, παρὰ τὸν Πηνειὸν, κτισθεῖσα ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων καὶ θεωρουμένη πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Ἦτο δ' ἄνευ τειχῶν, διότι ἐθεωρεῖτο ἱερὰ καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς προέδρευον εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. — Πρὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Ἥλιδος τὴν προεδρείαν εἶχον οἱ κάτοικοι τῆς Πίσσης, κειμένης πλησίον τῆς Ὀλυμπίας ἐπὶ τοῦ Ἀλφειοῦ, ἕως οὗ οἱ Ἥλαιοι κατέστρεψαν παντελῶς τὴν πόλιν αὐτῶν. Ἦτο μάλιστα καὶ πρωτεύουσα τῆς Ὀλυμπίας, ὅταν ἦλθεν ὁ Πέλοψ. — Κατὰ τὰς γενομένας ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Γερμαν. Κυβερνήσεως ἀνασκαφᾶς ἀνευρέθη ὁ ναὸς τοῦ Διός καὶ ἄγαλμα τοῦ Πραξιτέλου, ὁ Ἐρμῆς.

γ'.) Νομός τῆς Μεσσηνίας.

[62,52 □ Μ., 156,000 Κ.].

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Μεσσηνία εἶνε μία τῶν εὐφρο-
ρωτάτων χωρῶν τῆς Πελοποννήσου· ἔλαθε δὲ ταύτην
ὁ Ἡρακλείδης Κρεσφόντης ἐπὶ τῆς Καθόδου τῶν Δω-
ριέων. Κατόπιν οἱ Σπαρτιάται κατέκτησαν τὴν Μεσση-
νίαν, καὶ ὑπεχρέωσαν τοὺς κατοίκους αὐτῆς νὰ δίδωσιν
ὡς φόρον τὸ ἥμισυ τῶν προϊόντων τῆς γῆς· ἀνανεωθέν-
τος δὲ τοῦ πολέμου, οἱ Μεσσηνιοὶ περιέστησαν εἰς τὴν
τύχην τῶν Εἰλώτων. Καὶ ἐδοκίμασαν μὲν νὰ ἐπανα-
κτῆσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν μετὰ τοὺς Περσικοὺς
πολέμους, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠττήθησαν, ἀπεδιώχθησαν
δ' οἱ πλείστοι ἐκ τῆς Πελοποννήσου. Μετὰ τὴν ἐν Λεύ-
κτροις ὁμῶς μάχην ὁ Ἐπαμειρόνδας ἀπέδωκε τὴν ἐ-
λευθερίαν εἰς τοὺς Μεσσηνίους, ἀνεκάλεσε δὲ τοὺς ἐξο-
ρίστους.

Τανῦν ὁ νομὸς τῆς Μεσσηνίας περιλαμβάνει πέντε
ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῶν *Καλαμῶν* (τὸ πάλαι Φαρῶν), μετὰ 30,000
κατοίκων.

Ἐνταῦθα ἐκτείνει βραχίονας ὁ *Ταῦγετος*, ῥέει δὲ ὁ
ποταμὸς *Νέδων*· πόλεις δ' ἀξιοσημειώτοι εἶνε· *Καλά-*
μαι, ἀπέχουσα 20 λεπτὰ τῆς ὥρας ἐκ τοῦ Μεσσηνια-
κοῦ κόλπου, μετὰ 8,000 Κ., πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ
καὶ πόλις ἐμπορική, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον

καὶ μεταξοκλωστήρια· ἐξάγει δὲ ἄφθονα σῦκα, σταφίδας, ἔλαιον καὶ πορτογάλια. — Σίτσοβα, μετὰ 1,500 Κ., πόλις τῆς ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ Ταυγέτου κειμένης Ἀλαγορίας. — Πολιανὴ πρὸς Β., περίφημος διὰ τὰς συγκροτηθείσας αὐτόθι πρὸς τὸν Ἰβραήμην μάχας.

2) Τῆς Μεσσήνης, μετὰ 36,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε τὰ Νόμια πρὸς Β. καὶ ἡ Ἰθώμη πρὸς Ν., ἔνθα σώζονται λείψανα ἀρχαίου τείχους, πεδιάς δὲ ἡ Μεσσηνιακὴ, ποταμὸς ὁ Πάμισος, καὶ πόλεις λόγου ἄξιαί.

Νησίον, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Παμίσου, μετὰ περίπου 6,000 Κ. Πρὸς Β. δὲ τοῦ Νησίου παρὰ τὸν Πάμισον ἦτο ἡ Στενύλλαρος, πρωτεύουσα τῆς Μεσσηνίας, πρὶν κατακτήσωσιν αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι. — Μαυρομάτι, κώμη κτισμένη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἐπὶ κατωφερείας τῆς Ἰθώμης συνοικισθείσης παλαιᾶς Μεσσήνης. Ἡ παλαιάτη ὁμῶς Μεσσήνη ἦτο φρούριον ἐπὶ τῆς Ἰθώμης, πολιορκηθὲν ἐπὶ δέκα ἔτη ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἡ ἄλωσις δ' αὐτοῦ ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν πρῶτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (724 π. Χ.). Τρεῖς δ' ὥρας βορειότερα τῆς Μεσσήνης ἐπὶ ὁμωνύμου ὄρους ἦτο τὸ φρούριον Εἶρα, ἔνθα οἱ Μεσσήνιοι ὑπέστησαν ἑνδεκαετῆ πολιορκίαν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Οὗτοι δὲ τὴν ἐκυρίευσαν καὶ ἔθηκαν τέρμα εἰς τὸν δεῦτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (671 π. Χ.).

3) Τῆς Πυλίας, μετὰ 26,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαί λόγου εἶνε Πύλος (Νεόκα-

στρον), πρωτεύουσα, μετὰ 2,000 περίπου Κ. Κεῖται δὲ ἀπέναντι τῆς νήσου Σφακτηρίας, ἔχει φρούριον καὶ λαμπρὸν λιμένα, καὶ εἶνε διάσημος, διότι αὐτοῦ τὸ 1827 ἐκάη ὁ Τουρκικὸς καὶ Αἰγυπτιακὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ἑγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσων. Τὸ δὲ πάλαι ἡ Πύλος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Πύλου, ἐκβληθέντος κατόπιν ἐντεῦθεν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Νέστορος Νηλέως. Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Παυσανίου ἤχμαζεν· ἐδείκνυον δ' αὐτοῖσι τὴν οἰκίαν καὶ τὸν τάφον τοῦ Νέστορος. Εἰς δὲ τὴν Σφακτηρίαν ἠχμαλωτίσθησαν τριακόσιοι περίπου Σπαρτιᾶται τὸ 426 π. Χ. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὑπῆρχον τρεῖς Πύλοι, ἡ τῆς Ἡλίδος, ἡ τῆς Τριφυλίας καὶ ἡ Μεσσηνιακὴ. — Μεθώνη πρὸς Ν., ἔχουσα φρούριον Ἑνετικὸν καὶ περίπου 2,000 Κ. — Κορώνη (Ἀσίρη) πρὸς Α., ὡσαύτως φρούριον μετὰ 2,500 Κ. — Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖνται αἱ Οἰνοῦσαι νῆσοι (Σαπιέντσα καὶ Καβρέρα). — Πεταλίδι (Κορώνη) πρὸς Β. τῆς Κορώνης. Ἐνταῦθα εἶνε συνωκισμένοι Λάκωνες. — Μανιάκι, περίφημον διότι αὐτοῖσι ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τὸν Ἰβραήμην ὁ ἥρωας Παππαφλέσας.

4) Τῆς Τριφυλίας, μετὰ 35,000 Κ.

Ἐνταῦθα ποταμὸς λόγου ἄξιος εἶνε ἡ Νέδα πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Κυπαρισσία, ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 4,000 Κ. — Φιλιατρά, πρὸς Ν. τῆς προειρημένης, πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 5,000 Κ. — Γαργαλιάνοι, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 3,000 Κ.

5) Τῆς Ὀλυμπίας, μετὰ 29,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Λύκαιον* πρὸς Α., ποταμὸς δὲ ὁ *Ἀλφειὸς* πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Ἀνδρίτσαινα, πρωτεύουσα μετὰ 2,000 Κ. Πλησίον ταύτης σώζεται ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος.—*Ἀγουλινίτσα*, μετὰ 1,800 Κ. παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ.

δ'.) Νομὸς τῆς Λακωνίας.

[81,78 □ Μ., 121,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Λακωνία (*Λακωνικὴ* παρ' Ἀττικοῖς) εἶνε χώρα ὀλίγον γόνιμος, ἐκτὸς τῶν ἐγγύς τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐρώτα πεδιάδων. Συνέστησαν δ' οἱ *Δωριεῖς* μετὰ τὴν κάθοδον αὐτῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον πολιτείαν, ἣτις ἐπὶ πολὺν χρόνον εἶχε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τε τὴν ἰσχύν τῶν ὅπλων καὶ τὴν σύνεσιν τῶν ἀρχόντων. Διηρεῖτο δ' ὁ λαὸς εἰς τρεῖς τάξεις· 1) τοὺς *Σπαρτιάτας*, ἀπογόνους τῶν *Δωριέων* κατακτητῶν. Οὗτοι μόνοι εἶχον τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἡσχολοῦντο δὲ περὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ὅπλων καὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου· 2) εἰς *περιοίκους* ἢ *Λακεδαιμονίους*, τοὺς παλαιοὺς κατοίκους τῆς Λακωνικῆς, ὑποτεταγμένους εἰς τοὺς *Σπαρτιάτας* καὶ πληρώνοντας φόρους ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς· 3) εἰς *Εἰλωτας*, ἦτοι δούλους τῆς πολιτείας, καλλιεργοῦντας τὰς γαίας τὰς ἀνηκούσας εἰς τοὺς *Σπαρτιάτας*, πολυειδῶς δὲ ὑπ' αὐτῶν κακουμένους.

Ἡ Λακωνία νῦν περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ἦτοι·

1) Τῆς Λακεδαιμόνος, μετὰ 53,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ Πάρον πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ ὁ Ταῦγετος πρὸς Δ., πεδιάς δὲ ἡ Λακωνική, ποταμοὶ ὁ Εὐρώτας καὶ ὁ χυνόμενος εἰς αὐτὸν Οἰνοῦς (Κελεφίνα) πρὸς Β., καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι.

Σπάρτη, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Σπάρτης κειμένη. Ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, μεταξοκλωστήρια, κανονικὰς ὁδοὺς καὶ περίπου 3,500 Κ. Ἡ δὲ παλαιὰ Σπάρτη ὀλίγην εἶχεν ἔκτασιν καὶ πολὺν χρόνον παρέμεινε ἀνευ τειχῶν, διότι οἱ Σπαρτιάται ἐφρόνουσι ὅτι ἡ ἀνδρεία ἦτο τὸ ἄριστον τῶν ὀχυρωμάτων. Ἄνδρες δὲ διασημότατοι τῆς Σπάρτης ὑπῆρξαν ὁ πρῶτος αὐτῆς βασιλεὺς Λέλεξ· Τυνδάρεως ὁ σύζυγος τῆς Ἀήδας· οἱ δύο αὐτῆς υἱοί, Κόστωρ καὶ Πολυδεύκης, καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτῆς Ἑλένη καὶ Κλυταιμνήστρα· Μερέλαος ὁ σύζυγος τῆς Ἑλένης· Ἀριστόδημος ὁ Ἡρακλείδης, ἀρχηγὸς τῶν Δωριέων, γενόμενος δὲ κύριος τῆς Λακωνικῆς περὶ τὸ 1104 π. Χ. οἱ δύο αὐτοῦ υἱοὶ Εὐρυσθένης καὶ Προκλῆς, ἐξ ἑκατέρου τῶν ὁποίων κατήγοντο πάντοτε οἱ δύο βασιλεῖς τῆς Σπάρτης· Λυκούργος ὁ νομοθέτης τῶν Σπαρτιατῶν· Λεωνίδα ὁ ἀποθανὼν εἰς τὰς Θερμοπύλας· ὁ Πανσαρίας, ὁ Λύσανδρος καὶ ὁ Ἀγησίλαος, ἐπιφανεῖς διὰ τὰς νίκας αὐτῶν. — Μιστράς, μετὰ 1,500 Κ. — Καστανιά, πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Ταῦγέτου, μετὰ 2,000 Κ. — Γεωργίτσι, παρὰ τὴν Καστανιὰν μετὰ 2,000 κατοίκων περίπου. — Ἀράχωβα (Καρυαί). — Βουρλιᾶ, πλη-

σιον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Σειλλασία, ἔνθα ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονος ἐνίκησε τὸν θεωρούμενον τελευταῖον βασιλέα τῆς Σπάρτης Κλεομένην (222 π. Χ.). — Βαρβίτσα, πατρὶς τοῦ περιφήμου κλέφτου Ζαχαριᾶ. — Βαμβακοῦ, μετὰ 2,000 Κ. — Σκλαβοχώριον, τὸ πάλαι Ἀμύκλαι, περίφημοι διὰ τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — Λεβέτσοβα (πάλαι Κροκέαι), μετὰ 1,500 Κ.

2) Τοῦ Οἰτύλου (Δυτικῆς Μάνης), μετὰ 30,000 Κ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην κῶμαι ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε Ἀρεόπολις, μετὰ 1,500 Κ. — Οἰτύλος, μετὰ 1,500 Κ. περίπου. — Κύτα, παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Θυρίδας (Γρόσσο).

3) Τοῦ Γύθειου (Ἀνατολικ. Μάνης), μετὰ 10,000 Κ.

Ἐνταῦθα κῶμαι ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε Γύθειον, τὸ πάλαι ἐπίνειον τῆς Σπάρτης, μεθ' ἧς εἶνε τανῦν ἠνωμένη δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ. Ἔχει 2,000 Κ. Ἐπὶ Αὐγούστου τὸ Γύθειον ἦτο πρωτεύουσα τῶν Ἐλευθερολακῶν, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος ἀπήλλαξε τῆς ἀρχῆς τῆς Σπάρτης. — Πολυάραβος, ἔνθα ἀπεκρούσθη ὁ Ἰβραήμης, θελήσας νὰ ποιήσῃ ἀπόβασιν. — Πάριστα, μετὰ 1,000 Κ. πρὸς Δ.

4) Τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, μετὰ 22,000 Κ.

Εἰς ταύτην, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλλέα, ὄρος μὲν λόγου ἀξιον εἶνε ἡ Ζάραξ (Κουλοχέρα), κῶμαι δὲ ἀξιοσημεῖωτοι.

Μολάοι, πρωτεύουσα μετὰ 1,500 Κ. — Μορεμβασία (Ἐπίδαυρος Λιμηρά), κειμένη ἐπὶ νησιδίου ὠχυρωμένου καὶ ἠνωμένου μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ γεφύρας ἔχει δὲ

1,000 Κ. — *Βοιαί* (Βάτικα), παρὰ τὸν Μαλέαν, μετὰ
1,000 Κ. — *Ἔλος* παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐκ τούτου,
ὡς λέγεται, οἱ δούλοι τῶν Σπαρτιατῶν ὠνομάσθησαν
Ἐίλωτες.

ΣΗΜ. Λιμὴ ρά σημαίνει ἡ ἔχουσα λιμένα.

ε'.) **Νομὸς τῆς Ἀρκαδίας.**

[79,62 □ Μ., 149,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Ἀρκαδία εἶνε τόπος πλήρης
ὄρέων, ἅτινα δὲν ἄφησαν τοὺς Ἀρκάδας νὰ ἐπιδοθῶσιν
εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀλλὰ προετίμων
πάντοτε τὸν ποιμενικὸν καὶ νομαδικὸν βίον. Ἐκαλοῦντο
δὲ κατ' ἀρχὰς *Πελασγοί*, ἐκ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου,
κατὰ τοὺς ποιητάς, *Πελασοῦ*. Κατ' ἀρχαιοτάτους δὲ
χρόνους οἱ *Πελασγοί* ἢ Ἀρκάδες ἐσκορπίσθησαν εἰς δια-
φόρους χώρας. Πρὸ πάντων δ' ἀναφέρονται οἱ διαβάν-
τες εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἡγουμένου τοῦ *Οἰώτρου*, καὶ δόν-
τες τὸ ὄνομα τῆς *Οἰωτρίας* εἰς ἓν μέρος τῆς χερσονή-
σου ταύτης. Εἶνε δ' οἱ πρώτοι κατὰ θάλασσαν ἀποδη-
μήσαντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ὅπως θεμελιώσωσιν ἀποι-
κίαν. Ὄντες δ' οἱ Ἀρκάδες διηρημένοι εἰς πολλοὺς
λαοὺς, διετήρησαν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν διὰ τε τὴν
ἀνδρείαν τῶν ὀπλιτῶν αὐτῶν καὶ τὴν φύσιν τῆς χώρας,
ἐνῶ οἱ πλησίον τόποι ὑπέστησαν ξενικὰς ἐπιδρομάς. Οἱ
Ἀρκάδες ὑπηρέτουσαν πολλαχοῦ ὡς μισθωτοὶ ὀπλίται.

Ὁ νομὸς τῆς Ἀρκαδίας ἔχει τανῦν 4 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῆς *Μαυριείας*, μετὰ 52,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἀξία εἶνε τὸ *Μαίναλον* πρὸς Β., πεδιάδες δὲ ἡ τῆς *Μαρτινείας* καὶ *Τεγέας* καὶ ἡ τοῦ Ὀρχομενοῦ, ποταμὸς ὁ Ἀλφειός, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι·

Τρίπολις, ὑπὸ τὸ *Μαίναλον*, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ μετὰ 10,000 Κ. Ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι τῶν μύλων τοῦ *Ναυπλίου* καὶ τοῦ Ἄργους καὶ ἰκανὴν ἐγγώριον βιομηχανίαν. Πλησίον ταύτης ἔκειντο αἱ παλαιαὶ πόλεις *Μαρτίνεια* καὶ *Τεγέα*. Εἰς τὴν *Μαντίνειαν* ἐνίκησε καὶ ἐφονεύθη ὁ Ἐπαμεινώνδας τὸ 363· τὸ δὲ 206 π. Χ. ἐνίκησεν ὁ *Φιλοποίμην* τὸν τύραννον τῆς *Σπάρτης* *Μαχανίδα*. Ἡ δὲ *Τεγέα* ἦτο διάσημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, τὸν ὠραιότατον ἐν τῇ *Πελοποννήσῳ*. — *Λεβίδι*, πρὸς Β. μετὰ 2,000 Κ. — *Βαλτέτσι*, ΝΔ. τῆς *Τριπόλεως*, χωρίον ὄρεινόν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν κατὰ πρῶτον τοὺς *Τούρκους* τὸ 1821. Πρὸς Β. δὲ τοῦ *Λεβιδίου* ἔκειτο ἡ πόλις Ὀρχομενός, πλουσία εἰς ποιμνία, παρὰ λίμνην ὁμώνυμον, καὶ βορειότερα ἡ πόλις *Καρύαι* πλησίον τῆς *Στυμφαλίδος* λίμνης (ιδὲ τὸν νομὸν τῆς Ἀργολίδος), ἐνθα ὁ Ἡρακλῆς κατέστρεψε τὰς *Στυμφαλίδας* ὄρνιθας. Αἱ *Καρύαι* λέγεται ὅτι κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διότι συνεμάχησαν μετὰ τοὺς *Πέρσας*· καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἐσφάγησαν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐξηνδραποδίσθησαν. Ἐκτοτε δ' εἰς τὰς οἰκοδομὰς (οἷον τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐρέχθειον) αἱ *Καρνάτιδες* παριστάνοντο φέρουσαι μέγα βᾶρος. Ὑπῆρχον ὅμως *Καρύαι* καὶ πρὸς Ν. τῆς *Τεγέας*, ἐνθα ὑπῆρχεν ἄ-

ξιόλογος ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἔτι δὲ ἐν τῇ Λακωνίᾳ.

2) Τῆς Γορτυρίας, μετὰ 46,000 Κ.

Ἡ χώρα αὕτη εἶνε ὅλη ὄρεινὴ, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἠλείας διὰ τοῦ Ἐρυμάνθου, καὶ διαρροομένη ὑπὸ τῶν ποταμῶν Γορτυρίου πρὸς Ν. καὶ Λάδωνος πρὸς Β. Πόλεις δὲ λόγου ἀξίας ἔχει·

Τὴν Δημισάραν, πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 3,000 Κ. Εἶνε δ' αὕτη πατρίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ καὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ ἀπαγχονισθέντος κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἐπαναστάσεως. — Καρύταινα, μετὰ φρουρίου καὶ 1,500 Κ., ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Γορτυρίου καὶ Ἀλφειοῦ. — Στεμνίτσα, παρὰ τὸν Γορτύνιον, μετὰ 3,500 περίπου Κ. — Ζάτουρα, μετὰ 1,500 Κ. περίπου. — Βυτίνα ΒΑ., μετὰ 1,500 Κ. — Λαγκάδια (Τευθίς) ΒΔ., μετὰ 4,000 Κ. — Βαλτεσιρίχορ, μετὰ 2,000 Κ.

3) Τῆς Μεγαλοπόλεως, μετὰ 20,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν λόγου ἀξίον εἶνε τὸ Λύκαιον (Διαφόρτι), πεδιάς δὲ ἡ τῆς Μεγαλοπόλεως, ποταμὸς δὲ Ἀλφειός, ὅστις δέχεται τὸν Ἐλισσόρτα καὶ Καρρίωνα (Ξερίλα)· πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι·

Μεγαλόπολις (παρὰ τὸ νῦν Σινάνον), πατρίς τοῦ Φιλοποίμενος καὶ Πολυβίου, σνοικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (371 π. Χ.). Εἶνε δὲ τανῦν κώμη μετὰ 1,500 Κ., ἔχουσα ὁδὸν ἀμαξιτὸν μέχρι Τριπόλεως. — Λεορτάριον, παρὰ τὸν Καρρίωνα, μετὰ 800 Κ.

4) Τῆς Κυρουργίας (Τσακωνίας), μετὰ 31,000 Κ.

Εἰς ταύτην ὀμιλοῦσι τὴν λεγομένην Τσακωνικὴν διά-
λεκτον· καὶ ὄρος μὲν ἄξιον λόγου πρὸς Δ. εἶνε ὁ χω-
ρίζων αὐτὴν ἀπὸ τῆς Λακεδαίμονος Πάρων (Μαλεβός),
πεδιάς δὲ ἡ τοῦ Ἄστρου καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι·

Λεωνίδιον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ περίπου
4,500 Κ. καὶ πεδιάδος εὐφόρου. — Ἄστρος, πρὸς Β.
ὄχι μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τάνου ποταμοῦ, κώμη
παράλιος εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος Θυρέας, διὰ τὴν
ὁποίαν ἐμονομάχησαν τριακόσιοι Ἀργεῖοι πρὸς τριακο-
σίους Σπαρτιάτας, τὸ 544 π. Χ. — Ἅγιος Ἰωάννης,
ΝΔ. τοῦ Ἄστρου. — Ἅγιος Πέτρος ΝΔ., μετὰ 4,000
Κ., κωμόπολις κειμένη εἰς γοητευτικωτάτην τοποθε-
σίαν πλήρη δένδρων. — Καστρί, πρὸς Β. τοῦ Ἅγ. Πέ-
τρου, μετὰ 5,000 Κ. περίπου. — Δολιανὰ καὶ Βέρβερα,
κῶμαι γνωσταὶ διὰ τὰς πλησίον αὐτῶν νικηφόρους κατὰ
τῶν Τούρκων μάχας. — Σημειωτέον ὅτι τὸ πάλαι ἡ
Κυνουρία συγκατελέγετο εἰς τὴν Ἀργολίδα.

Δ'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑἴΓΑΙΟΥ ΗΛΛΑΔΟΥΣ.

[134 □ Μ., 226,000 Κ.].

α'. Ὁ Νομὸς τῆς Εὐβοίας.

[79,95 □ Μ., 94,000 Κ.].

Οὗτος σύγκειται ἐκ τῶν Βορείων Σποράδων καὶ τῆς
νήσου Εὐβοίας [60 □ Μ., 84,000 Κ.], ἐκτεινομένης
ἀπὸ τῶν πρὸς Β. ἀκρωτηρίων, Ἀρτεμισίου καὶ Κηφαίου,
μέχρι τῶν πρὸς Ν., Καφηρέως καὶ Γεραιστοῦ. Περι-

λαμβάνει δὲ τέσσαρας ἐπαρχίας, ἐξ ὧν αἱ μὲν τρεῖς, τῆς Χαλκίδος, τῆς Καρυστίας καὶ τοῦ Ξηροχωρίου, κείνται ἐπὶ τῆς Εὐβοίας, ἡ δὲ τετάρτη συγκροτεῖται ἐκ τῶν Βορείων Σποράδων. Καὶ λοιπὸν ἔχομεν·

1) τὴν ἐπαρχίαν Χαλκίδος, μετὰ 33,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ Δίρφυς (Δέλφι) καὶ τὸ Καρδῆλι, πόλεις δὲ ἄξια λόγου·

Χαλκίς, ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν ἄμπωτιν καὶ παλαιοῖαν πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κινητὴ ἐκ σιδήρου γέφυρα, συνδέουσα τὴν Εὐβοίαν μετὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. ἔχει δὲ φρούριον Ἐνετικόν, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, νηματοποιεῖον καὶ περὶ τὰς 7,000 Κ., ἐν οἷς καὶ τινες Ὀθωμανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Ἦτο δὲ καὶ τὸ πάλαι ὄχυρὰ (Δημητριάς, Χαλκίς καὶ Κόρινθος αἱ τρεῖς πέδαι τῆς Ἑλλάδος ὅτε ἤρχον οἱ Μακεδόνες) καὶ πλουσία διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ πλησίον σιδηρωρυχεῖα καὶ χαλκωρυχεῖα. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ Ἄριστοτέλης, τὸ 321 π. Χ.—*Λίμνη* (Αἰγαί), πρὸς Β. τῆς Χαλκίδος, κώμη ναυτικὴ καὶ γεωργικὴ, παράγουσα ὠραῖον οἶνον καὶ ἔχουσα 2,000 Κ. Ὅχι μακρὰν αὐτῆς κεῖται τὸ θυελλῶδες ὄρος Καρδῆλι. — *Ἐρετρία* (Νέα Ψαρά), ΝΑ. τῆς Χαλκίδος, τανῦν συνοικιζομένη ὑπὸ Ψαριανῶν, καὶ ἔχουσα 500 Κ. Τὸ πάλαι κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης (490 π.), ἀνφοδομήθη δ' ἔπειτα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ὅχι μακρὰν τῆς Ἐρετριάς εἶνε τὸ εὖφορον *Δηλάρτιον* πεδῖον.

2) τοῦ Ξηροχωρίου (Ἐστιαιώτιδος), μετὰ 12,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Τελέθριον* (Καλτσάδες) ΒΔ., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Ξηροχάριον, κωμόπολις κατάφυτος, μετὰ 2,500 Κ.
— Ὁρειοί, ἐπίκειον τοῦ Ξηροχωρίου. — *Αἰδηψός*, ΝΔ. τοῦ Ξηροχωρίου, κώμη περίφημος διὰ τὰ πλησίον αὐτῆς ἀρχαιοῦθεν γνωστὰ λουτρά τῆς Αἰδηψοῦ, ἔνθα ἐπορεύθη πρὸς ἴασιν καὶ ὁ περιβόητος Ῥωμαῖος Σύλλας·

3) τῆς *Καρυστίας*, μετὰ 39,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ἡ Ὀχη (Ἄγ. Ἡλίας), πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Κύμη, πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 4,000 Κ. Ἀπέχει δὲ τῆς θαλάσσης περὶ τὰ 20 λεπτά τῆς ὥρας καὶ ἔχει γαιανθρακωρυχεῖον. — *Κάρυστος*, πρὸς Ν. μετὰ 1,500 Κ. καὶ φρουρίου ἰσχυροῦ. Τὸ πάλαι ἦτο περίφημος διὰ τὰ μάρμαρά της. — *Ἀλιβέριον* (Ταμύναι), ὄχι μακρὰν τῆς Ἐρετρίας, μετὰ 800 Κ. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος *Σκυῖρος* [3 □ Μ.], ΒΑ. τῆς Κύμης, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης περὶ τὰς 3,500 Κ., καὶ ἄλλα τινὰ νησίδα. Τὸ πάλαι ἡ Σκυῖρος ἦτο περίφημος, διότι αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Θησεὺς καὶ ἐγεννήθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως Νεοπτόλεμος.

ΣΗΜ. Οἱ ποταμοὶ τῆς Εὐβοίας εἶνε ἀσήμαντοι, καθὼ χυνόμενοι μετὰ βραχὺν ῥοὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Εἶνε δ' ἡ Εὐβοία πολὺ εὐφωρος πρὸ πάντων εἰς σίτον. Τὸ πάλαι πολὺν χρόνον ἦτο ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἕως οὗ τὴν ἤρπασε Φίλιππος ὁ Μακεδών.

4) Τῆς ἐπαρχίας *Σκοπέλου*, μετὰ 10,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ νῆσοι *Σκόπελος* (Πεπάρη-

θος), μετὰ 6,000 Κ. καὶ ὁμωνύμου κωμοπόλεως, πρωτεύουσης ἐπαρχίας. Ἐξάγει δὲ ἡ νῆσος αὕτη ἄφθονα ἀπίδια, κεράσια καὶ οἶνον. — Σκιάθος, μετὰ 3,200 Κ. καὶ λιμένος ἀρκετὰ καλοῦ, παράγουσα οἶνον ἐξαίρετον, εἰς ταύτην πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατέφευγον οἱ ἀρματωλοὶ τῆς Θεσσαλίας. — Ἀλόνησος, μετὰ 400 Κ.

β'.) Νομὸς τῶν Κυκλάδων. (1)

[49,86 □ Μ., 132,000 Κ.].

Οὗτος περιλαμβάνει 7 ἐπαρχίας, ἧτοι:

1) Τῆς Σύρου, μετὰ 31,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Σῦρος [2 □ Μ. καὶ 21,000 Κ.], ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε Ἐρμούπολις, ἡ μεγίστη πόλις τῶν Κυκλάδων μετὰ 16,500 Κ. Συνφικίσθη δ' αὕτη ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ Χίων, Σμυρναίων καὶ Ψαριανῶν, καὶ εἶνε τὴν σήμερον ἡ ἐμπορικωτάτη τῆς Ἑλλάδος πόλις, ἔχουσα συγκοινωνίαν ἀτμοπλοικὴν μεθ' ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, ναυπηγεῖον, πλεῖστα ἐκπαιδευτήρια, ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια, ὄρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπροὺς ναοὺς, θέατρον καὶ παντοῖα βιομηχανικὰ καταστήματα. Εἰς τὴν Σῦρον ἐγεννήθη ὁ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου Φερεκύδης. — Ἄνω Σῦρος, ἠνωμένη μετὰ τῆς Ἐρμουπόλεως καὶ ἔχουσα 4 χιλ. Κ., καθολικῶν τῶν πλείστων. — Μύ-

(1) Οὕτω καλοῦνται κυρίως οἱ κύκλοι τῆς Δήλου νῆσοι· αἱ δ' ἐκτὸς τοῦ κύκλου τούτου νῆσοι ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Νότιοι Σποράδες.

κόρος [1 □ M.], ἔχουσα πόλιν ὁμώνυμον, 4,600 K. καὶ πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα. Ἐνταῦθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ὑπῆρχον οἱ τάφοι τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους νικηθέντων Γιγάντων.— *Δήλος* [$1\frac{1}{3}$ □ M.], νῆσος ἀκατοίκητος τανῦν καὶ χρησιμεύουσα ὡς λοιμοκαθαρτήριον διάσημος ὅμως τὸ πάλαι ὡς γενέθλιος τόπος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐνταῦθα ἐτελοῦντο κατὰ πενταετίαν τὰ *Δήλια* καὶ ὑπῆρχεν ἀγορὰ δούλων.— *Γύαρος* (Γιοῦρα) [1 □ M.], τόπος ἐξορίας ἐπὶ Ῥωμαίων.

2) Τῆς *Κέως*, μετὰ 10,000 K.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι· *Κέως* [3 □ M., 4 χιλ. K.], ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουνίου, μεθ' ὁμωνύμου κωμοπόλεως, ἐχούσης 2,000 K. Εἰς τὴν Κέων ἐγεννήθησαν οἱ ποιηταὶ *Σιμωνίδης* ὁ *Κεῖος* καὶ *Βακχυλίδης*. Λέγεται δ' ὅτι ὑπῆρχεν αὐτοῦ νόμος τὸ πάλαι, καθ' ὃν πᾶς ὅστις ἔφθανε τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος ἔπρεπε νὰ ἀποθάνῃ δηλητηριάζων ἑαυτόν.— *Κύθρος* (Θερμιά, $2\frac{1}{2}$ □ M., 2,000 K.), μεθ' ὁμωνύμου κώμης καὶ θερμῶν λουτρῶν, λαμπρῶς εὐτρεπισμένων. Τὸ πάλαι παρῆγε τυρὸν περίφημον.— *Σέριφος* [1 □ M., 1,800 K.], μεθ' ὁμωνύμου κώμης, περίφημος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξώριζον καὶ ἐδῶ τοὺς κακούργους.

3) Τῆς *Ἄνδρου*, μετὰ 23,000 K.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Ἄνδρος* [$4\frac{1}{2}$ □ M.], ΝΑ. τῆς Εὐβοίας, μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης καὶ ναυτικοῦ ἀξιολόγου. Ἐδῶ πλησίον, κατὰ τοὺς παλαιούς, ἦτο πηγὴ ρέουσα οἶνον κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ

Βάκχου. "Αλλαι κῶμαι αὐτόθι εἶνε· *Γαύριον*, μετὰ 400 Κ. καὶ λιμένος μεγάλου. — *Κόρθιον* ("Ἄνω Κάστρον τανῦν), μικρὸν ἀπέχον τῆς θαλάσσης.

4) Τῆς *Τήνου*, μετὰ 13,000 Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ Καθολικοί.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Τήνος* μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης 2,500 Κ. καὶ τὸν διάσημον Ναὸν τῆς *Εὐαγγελιστρίας*. Ἄλλη κῶμη τῆς νήσου εἶνε ὁ *Πύργος* μετὰ 1,900 Κ., πλησίον τοῦ ὁποῦ εἶνε λατομεῖα λευκοῦ καὶ πρασίνου μαρμάρου.

5) Τῆς *Νάξου*, μετὰ 22,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ νῆσος *Νάξος* [6 □ Μ., 12,000 Κ.), μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης ἀκρόπολιν καὶ 2,000 Κ., ἐν οἷς 300 Καθολικοί. Εἶνε δ' ἡ *Νάξος* ἡ μερίστη καὶ εὐφορωτάτη τῶν Κυκλάδων, παράγουσα πορτοκάλια, λεμόνια, ἔλαιον, βάμβακα, μέταξαν καὶ τὸ ὄρυκτὸν σμύριδα. Ἔχει δὲ καὶ ὄρος λόγου ἄξιον τὸ *Ἄριος* (Τζιάς), ὑψηλὸν 3,230 πόδας. Οἱ παλαιοὶ ἀπέδιδον τὸ εὖοινον τῆς νήσου εἰς τὸ ὅτι διέτριψεν αὐτόθι ὁ *Βάκχος*, — *Πάρος* [4 □ Μ., 7,000 Κ.], περίφημος διὰ τὸ λατομεῖον τῶν μαρμάρων, ἐνθα ἄγει σιδηρόδρομος. Κωμόπολις ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Παροικία*, ἔχουσα 2 χιλ. Κ. Ἐκ τῆς *Πάρου* ὁ λόρδος Ἀροῦνδελ ἐκόμισεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1627 μ. Χ. τὰ *Πάρια μάρμαρα*, τὸ ἀσφαλέστατον μνημεῖον τῆς ἀρχαίας χρονολογίας. Εἰς τὴν *Πάρον* ἐγεννήθησαν οἱ ἀνδριαντοποιοὶ *Σκόπας* καὶ *Πραξιτέλης* καὶ ὁ ποιητὴς Ἄρχιλόχος. — Ἄντιπαρος (Ἐλιάρος, 1/2 □ Μ. καὶ 150 Κ.), γνωστὴ διὰ τὸ

μέγα καὶ γέμον ὠραιοτάτων σταλακτικῶν σπήλαιον αὐ-
τῆς καὶ τὰ μολυβδοῦχα μέταλλα.

6) Τῆς *Μήλου*, μετὰ 13,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν ἡ νῆσος *Μῆλος* [2 □ Μ., 4, 500 Κ.], μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης λαμπρὸν λιμένα. Εἶνε δὲ ἡ *Μῆλος* ἠφαιστειογενής, ἀποπνέουσα θειώδεις ἀτμούς, ἔχουσα θερμὰς πηγὰς, μυλίτας λίθους, γύψον καὶ θεῖον, γέμουσα δὲ λειψάνων ἀρχαίων. Εἰς τὴν *Μῆλον* ἦλθεν ἀποικία τῶν *Λακεδαιμονίων* τὸν 12 π. Χ. αἰῶνα. Ταύτην ἐκυρίευσαν μὲν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀλλ' ἀπώλεσαν εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ.—*Σίφρος* (1½ □ Μ., 6,000 Κ.), μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης· εἶχε δὲ τὸ πάλαι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου—*Κίμωλος* [1 □ Μ., 1,500 Κ.], ὅθεν ἐξάγεται ἡ κιμωλία γῆ.—*Φολέγανδρος* [1 □ Μ.], μετὰ 1,000 Κ.—*Σίκιρος* [□ Μ.], μεθ' ὁμωνύμου κώμης.

7) Τῆς *Θήρας*, μετὰ 20,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι *Θῆρα* [*Σαντορίνη* 3½ □ Μ., 1,500 Κ.], ἔνθα ἐνεργεῖ ἠφαιστειὸν παραγαγὸν εἰς διαφόρους ἐποχὰς τὴν παλαιὰν *Καῦμένην*, τὴν μικρὰν *Καῦμένην*, τὴν νέαν *Καῦμένην* καὶ τὸ 1866 τὸν *Γεώργιον* καὶ τὴν Ἀφρόεσσαρ μετὰ κρατῆρος ἠφαιστείου. Ἐχει δὲ κώμην ὁμώνυμον καὶ ὀλίγον ναυτικόν. Ὠνομάσθη δὲ τὸ πάλαι *Θῆρα* ἐκ τοῦ ἀποικήσαντος εἰς αὐτὴν μετὰ *Λακεδαιμονίων* Ἡρακλείδου *Θῆρα*· πρότερον ἐκαλεῖτο *Καλλίστη*. Ἀποικία δὲ τῶν *Θηραίων*, ἡγουμένου τοῦ Βάττου, ἔκτισε τὴν ἐν τῇ *Λιβύῃ* *Κυρήνην*.—*Θηρασία*, ἔχουσα 4 χωρία καὶ 600 Κ.—

Ἀμοργός [$2\frac{1}{2}$ □ Μ. καὶ 2,500 Κ.], ἔχουσα μεγαλη-
 λητέραν κώμην τὴν *Χώραν* μετὰ 2,000 Κ. Ἐνταῦθα
 ἐγεννήθη ὁ ἱαμβογράφος *Σιμωνίδης* ὁ *Ἀμοργῆος*. —
Ἴος [Νιό, 1 □ Μ., 2,000 Κ.] μεθ' ὁμωνύμου κώ-
 μης, νῆσος ὀπωσοῦν εὐλίμενος. Ἐνταῦθα λέγεται ὅτι
 ἀπέθανεν ὁ Ὅμηρος. — *Ἀράφη* [$\frac{1}{2}$ □ Μ., 700 Κ.],
 νῆσος ἀλίμενος.

Ε'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ.

[51 □ Μ., 231,000 Κ.].

α'.) Νομὸς Κερκύρας.

Οὗτος περιλαμβάνει 5 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς πρῶται,
 ἦτοι: 1) τῆς *Κερκύρας*, μετὰ 27,000 Κ.: 2) τῆς *Μέσο-*
σης μετὰ 24,000 Κ.: καὶ 3) τοῦ Ὄρους μετὰ 27,000
 Κ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν νῆσον.

Κέρκυραν [12 □ Μ. καὶ 78,000 Κ.], νῆσον παρά-
 γουσαν ἀφθονώτατον ἔλαιον. Καὶ παλαιάτατα μὲν κατώ-
 κουν εἰς αὐτὴν *Φαίακες*: κατόπιν δ' ἀπόκησαν εἰς αὐτὴν
 Κορίνθιοι. Ἦτο δ' ἡ Κέρκυρα μετὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν
 Κόρινθον ἰσχυροτάτη τῆς Ἑλλάδος ναυτικῆ δύναμις.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε: *Κέρκυρα*, πρω-
 τεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα εὐρύχωρον λιμένα, λαμπρὰς
 οἰκοδομὰς καὶ πλατείας, Γυμνάσιον, Ἐφετεῖον, βιβλιο-
 θήκην, σωφρονιστήριον τῶν κακούργων, τὸ σεπτὸν λεί-
 ψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος καὶ 17,000 Κ.: μετὰ
 δὲ τῶν προαστείων *Μαρτουκίου*, *Γαρτίσης*, *Ἀγ. Ρό-*

κου καὶ Ἀγεμομόλου 25,000 Κ. Τὰ ὀχυρώτατα ὅμως τῆς Κερκύρας φρούρια κατηδαφίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων πρὸ τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος.—Γαστούρι, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Μέσσης μετὰ 1,100 Κ.—Σκριπερόν, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ὄρους μετὰ 1,700 Κ. Αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι εἶνε·

4) Ἡ τῶν Παξῶν, μετὰ 5,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος Παξοὶ [$1\frac{1}{4}$ □ Μ., 4,000 Κ.], κειμένη ἀντικρὺ τῆς Πάργας τῆς Ἠπείρου. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε ὁ Γάϊος, ἔχων ἀσφαλέστατον λιμένα καὶ 500 Κ.

5) Τῆς Λευκάδος, μετὰ 23,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος Λευκάς [8 □ Μ., 21 χιλ. Κ.], Ἀγία Μαύρα καλουμένη τανῦν ἐκ τῶν λειψάνων τῆς Ἀγίας Μαύρας. Αὕτη ἀπετέλει τὸ πάλαι χερσόνησον τῆς Ἀκαρνανίας, ἕως οὗ διώρυξαν τὸν Ἴσθμόν οἱ Κορίνθιοι· κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀρματωλῶν ἐχρησίμευεν ὡς καταφύγιον τῶν καταδιωκομένων εἰς τὴν ἀντικρὺ ἠπειρον. Ἔχει δὲ πρωτεύουσαν ὁμώνυμον μετὰ 5,000 Κ. Ἄλλαι κῶμαι τῆς νήσου γνωσταὶ εἶνε ἡ Κερνὰ μετὰ 1,800 Κ. καὶ οἱ Σφακιῶται μετὰ 2,000 Κ. Εἰς δὲ τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς νήσου εἶνε τὸ ἀκρωτήριο Λευκάτας, ὅποθεν τὸ πάλαι οἱ δυστυχεῖς ἐρασταὶ ἐκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως θεραπεύσωσι τὸ πάθος αὐτῶν (Λευκάδιον ἄλμα). Ἐντεῦθεν, ὡς λέγεται, ἐκρημνίσθη καὶ ἡ ποιήτρια Σαπφώ. Ἄλλη δὲ νῆσος ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν εἶνε ἡ Τάφος (Μεγανῆσι) μετὰ 550 Κ.

6.) Νομός τῆς Κεφαλληνίας.

[20 □ Μ., 80,000 Κ.].

Ὁ νομός οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς, ἥτοι τῆς Κραναίας μετὰ 32,000 Κ. τῆς Σάμης μετὰ 17,000 Κ. καὶ τῆς Πάλης μετὰ 19,000 Κ., κεῖνται εἰς τὴν νῆσον.

Κεφαλληνίαν [16 □ Μ., 96,000 Κ.] τὴν μεγίστην τῶν Ἰονίων νήσων καλουμένην ἐπὶ Ὀμήρου Σάμην.

Εἰς ταύτην πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Ἀργοστόλιον (Κράνιοι), πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, θέατρον καὶ 8,500 Κ. — Ἅγιος Γεώργιος. — Ἀηξοῦρι πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Πάλης, μετὰ 9,000 Κ. — Δειλιανᾶτα, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Αἴνου, μετὰ 2,200 Κ. — Αἰγιαλὸς πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σάμης. — Ἄσσοι, πρὸς Β., φρούριον ὄχυρόν μετὰ λιμένος. 2 δὲ ὄρους πρὸς Δ. τοῦ Ἀργοστολίου εἶνε ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Γερασίμου μετὰ τοῦ σепτοῦ λειψάνου τοῦ Ἀγίου.

4) Τῆς Ἰθάκης, μετὰ 12,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ πατρίς τοῦ ὀμηρικοῦ Ὀδυσσεῶς νῆσος Ἰθάκη [4 □ Μ., περίπου 2,500 Κ.]. Ἐνταῦθα δὲ ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ Νήριον, πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Τὸ Βαθύ, ἔχον 5,000 Κ. — Περαχώριον, μετὰ 1,500 Κ. — Ἐξωγῆ πρὸς Β., μετὰ 2,000 Κ. — Ἀνωγῆ πρὸς Δ., μετὰ 1,000 Κ.

γ.) Νομός τῆς Ζακύνθου.

[7 □ M., 45,000 K.].

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ὑπάγεται μόνον ἡ νῆσος Ζάκυνθος [7 □ M.] καὶ τινὰ νησίδια ἀκατοίκητα· δὲν διαίρεται δὲ εἰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ μόνον εἰς δέκα δήμους. Εἶνε δὲ ἡ Ζάκυνθος κατάφυτος καὶ λαμπρῶς καλλιεργημένη. Πρωτεύουσα δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ ὁμώνυμος Ζάκυνθος, ἔχουσα ναοὺς ἀξιολόγους, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, Λέσχας, Νοσοκομεῖον, Ὀρφανοτροφεῖον, Γηροκομεῖον καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἀγ. Διονυσίου, κατοίκους δὲ περὶ τὰς 20,000. Ἀξιοσημεῖωτοι δὲ κῶμαι εἰς τὴν νῆσον εἶνε· Πηγαδάκι, μετὰ 1,000 K. — Κερί, ἀκρωτήριο πρὸς Ν., πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενα *νάφθης φρέατα*. — Ἐκ τῆς Ζακύνθου ἀπωκίσθη τὸ πάλαι ἡ Ἰσπανικὴ πόλις Ζάκαρθα (Σάγουντον). — Πρὸς Ν. δὲ τῆς Ζακύνθου κεῖνται αἱ μικραὶ νῆσοι *Στροφάδες*, ἔνθα κατὰ τοὺς ποιητὰς κατῴκουν αἱ Ἄρπυιαι.

Πληθυσμός. Θρησκεία. Στρατός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, 2,000,000, σύγκειται ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ὀλίγων Ἀλβανῶν, καταγομένων ἐκ τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν. Πρεσβεύουσι δ' οἱ Ἕλληνες τὸ Ἀνατολικὸν ὀρθόδοξον δόγμα, ἐκτὸς τῶν ἐν Θεσσαλία καὶ Χαλκίδι Μωαμεθανῶν, ἱκανῶν Ἑβραίων ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλία μάλιστα, καὶ ὀλίγων δυτικῶν κατοικούντων τὰς νήσους Κέρκυραν, Σύρον, Τήνον, Νάξον καὶ Θήραν. Εἶνε

δ' ὁ Ἕλλην. λαὸς ζωηρός, λιτὸς καὶ σκληραγωγημένος, καὶ κυρίαν ἀσχολίαν ἔχει τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, μάλιστα δὲ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Μόλις δ' ἐσχάτως εἰσῆχθη καὶ ἡ βιομηχανία, κυρίως ἐν Πειραιεῖ καὶ Σύρῳ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1863 βασιλεύει συνταγματικῶς Γεώργιος ὁ Α΄., ἡγεμονόπαις τῆς Δανίας. Καὶ στρατὸν μὲν τῆς ξηρᾶς ἔχει ἐν καιρῷ εἰρήνης περὶ τὰς 30,000, ἀνδρῶν καὶ ἐν καιρῷ πολέμου περὶ τὰς 150,000 (ἐφεδρεία, ἐπιστρατεία)· στόλον δὲ 35 πολεμικὰ πλοῖα, ἐν οἷς 2 θωρηκτά. (1) Τὸ ἰδιωτικὸν ὁμῶς ναυτικὸν σύγκειται ἐκ τετρακισχιλίων περίπου πλοίων, ἐχόντων ναύτας τοὺς δεξιώτάτους ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσῃ. Εἰς ταῦτα προσθετέον καὶ τὰς τρεῖς ἀτμοπλοϊκὰς ἐταιρίας· τὴν Ἑλληνικὴν ἀτμοπλοῖαν μετὰ 14 ἀτμοπλοίων, τὴν Παρελλήνιον μετὰ 5, καὶ τὴν τοῦ Γουδῆ μετὰ 4. Ἐννοεῖται ὁμῶς ὅτι ταχέως θέλει ἀύξηθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτμοπλοίων τούτων.

2. Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

[5,381 □ Μ., 28,200,000 Κ.]. (2)

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης ὑπῆρξεν ἡ χερσόνησος αὕτη τὰ μέγιστα σπουδαία εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ἐκαλεῖτο δ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡ Ἰταλία Ἑσπερία

(1) Τανῶν ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ παραγγείλῃ καὶ ἄλλα 6.

(2) Κατὰ τὴν ἐφετερινὴν ἀπογραφὴν ἔχει 28,451,443.

(ἢ μικρά), καθὼς κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος· ἐλέγετο δὲ προσέτι *Οἰνωτρία* καὶ *Αὔσονία* ἐκ τῶν αὐτόθι κατοικούντων Οἰνωτρῶν καὶ Αὔσωνων· οἱ δὲ ποιηταὶ τὴν ὀνομάζουσι συχνὰ *Σατοργίαν*, ἐκ τοῦ ἐνταῦθα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, καταφυγόντος *Σατόργου* (Κρόνου). Κατωκίσθη δ' ἡ Ἰταλία ἐξ ἀποίκων, ἐκ διαφόρων ἐλθόντων χωρῶν. Καὶ περὶ μὲν τὸ 1,600 π. Χ. *Λιβυροί*, *Σικελοὶ* καὶ *Ενετοί*, ἤλθον ἐκ τῆς Ἰλλυρίας ἢ κατὰ τινὰς ἐκ τῆς Παφλαγονίας· μετὰ ἑκατὸν δ' ἔτη *Αἴγυρες*, ἐκ τῆς Ἰβηρίας ἐλθόντες, διῆλθον τὴν Γαλλίαν καὶ καθιδρύθησαν εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ τῆς Ἰταλίας. Μετὰ τινὰ δὲ χρόνον *Κέλται*, *Ἀμβρωνες* ἐπικαλούμενοι, κατέλαβον χώραν τινὰ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἰταλίας. Ἕλληνες δὲ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀπωκίσθησαν ἐνταῦθα, καταλαβόντες μάλιστα τὸ μεσημβρινὸν μέρος· ἀκμάσαντες δὲ καὶ πληθυνθέντες τὰ μέγιστα ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῶν εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν, ἧτοι *Μεγάλην Ἑλλάδα*, ἀφοῦ καὶ οἱ ἐν τῇ μεσογαίᾳ Ἰταλίᾳ ὠμίλουν Ἑλληνιστί. Περιέσωζον δὲ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μέχρι τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος μ. Χ.· καὶ τὴν σήμερον δὲ ἀκούει τις αὐτοῦ Ἑλληνικὰς λέξεις καὶ βλέπει τὴν Ἑλληνικὴν φυσιογνωμίαν ζωηροτάτην. Περὶ δὲ τὸ 992 π. Χ. κατέλαβον τὰ μέσα τῆς Ἰταλίας *Ραιτοὶ* (γνωστότεροι ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν *Τοσκάνων*), καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦσαν αὐτοὶ τὸ κύριον ἔθνος. Περὶ δὲ τὸ 600 π. Χ. *Γαλάται* (Κέλται καὶ Βέλγαι) διέβησαν τὰς Ἀλπεις, γενόμενοι κύριοι πάσης τῆς Ἰταλίας τῆς ἀπ' αὐτῶν κληθείσης ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας.

Πάντας τούτους τοὺς λαοὺς ὑποτάξασα ἀλληλοδιαδόχως ἡ Ῥώμη ἐγένετο τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου Κράτους τῶν Ῥωμαίων, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶνε μήτηρ πολλῶν σήμερον ὀμιλουμένων γλωσσῶν· ἡ δὲ Ῥωμαϊκὴ Φιλολογία καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον καὶ νῦν ἔτι μεγάλην εἰς τὸν κόσμον ἔχουσι δύναμιν. Τὴν ὑπόληψιν δὲ ταύτην οὐδὲ τότε ἀπώλεσεν ἡ «αἰωνία» πόλις, ὅτε τὸ 476 μ. Χ. ἔγεινε λεία τῶν Γερμανικῶν φύλων τὸ παλαιὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος, ἐπὶ Ῥωμύλου Αὐγουστύλου, μετὰ 1,200 ἐτῶν ὑπαρξίν. Τὸ δὲ 774 Κάρολος ὁ Μέγας, βοηθῶν τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης, ὑπέταξε τοὺς ἐναντίους αὐτοῦ Λογγοβάρδους, καὶ ἐστέφθη ἐν Ῥώμῃ αὐτοκράτωρ, τὸ 800 μ. Χ. Ἐγεινε δ' ἡ Ῥώμη θρησκευτικὴ πρωτεύουσα τῶν καθολικῶν, καὶ ἰδρύσασα ἐκκλησιαστικὸν κράτος περιῆλθεν εἰς ἔριν πρὸς τοὺς Γερμανοὺς αὐτοκράτορας, ὅτε μάλιστα ἔγειναν οὗτοι κύριοι τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Κατὰ δὲ τὴν διαμάχην ταύτην ἀπέκτησαν δημοκρατικὴν αὐτονομίαν καὶ σπανίαν εὐημερίαν αἱ πόλεις τῆς Ἄνω Ἰταλίας, μάλιστα δὲ τὸ Μεδιόλανον καὶ ἡ Φλωρεντία, καὶ αἱ παράλιοι Βερετία, Γέονα (ἡ Ὑπερήφανος) καὶ ἡ Πίσα. Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Μεσαιῶνος ἀνέτειλαν εἰς τὴν Ἰταλίαν νέοι χρόνοι, εὐρεθείσης τῆς κατὰ θάλασσαν ὁδοῦ πρὸς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας καὶ ἀνακαλυφθείσης τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Γενοάτου Κολόμβου. Καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον ἔλαβεν ἄλλην διεύθυνσιν, αἱ δὲ πλούσιαι πόλεις διχονοῦσαι καὶ φθονοῦσαι ἀλλήλας, ἐπὶ πολὺν χρόνον κατέλιπον εἰς τοὺς ξένους τὰ ἐκ τούτου ἀποφε-

ρόμενα κέρδη· μετὰ πολυειδεῖς δὲ ἀγῶνας περιῆλθον ἡ μὲν Λομβαρδία καὶ Τοσκάννα εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς Ἀψβουργεῖους, ἡ δὲ Νεάπολις καὶ Πάρμα εἰς τοὺς Γάλλους Βουρβόνους. Ναπολέων δὲ ὁ Α΄. τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς Ἰταλίας κατέστησε βασιλείον, τὴν δὲ Ῥώμην πόλιν Γαλλικὴν, καὶ τὴν Νεάπολιν ἔδωκεν εἰς τοὺς πλησιεστάτους αὐτοῦ συγγενεῖς. Πεσόντος ὅμως αὐτοῦ, ἐγκαθιδρύθησαν πάλιν οἱ μὲν Αὐστριακοὶ εἰς τὴν ἄνω, οἱ δὲ Βουρβῶνοι εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν, ἕως οὗ κατὰ τὰ ἔτη 1859—1870 οἱ Ἰταλοὶ, ἀκολουθήσαντες τὴν πολιτικὴν τοῦ μεγαλοφυοῦς Καβούρ, ἠνώθησαν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ τέως βασιλέως τῆς Σαρδηνίας Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, ὅπως πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐπόθει τὸ ἔθνος αὐτῶν.

Τανῦν ἡ Ἰταλία ἔχει βασιλέα συνταγματικὸν Οὐμβέρτον τὸν Α΄., θρησκείαν δὲ τοῦ κράτους τὴν δυτικὴν καθολικὴν, ἧς κεφαλὴ εἶνε ὁ πάπας Πίος ὁ Θ΄. Ὁ δὲ πληθυσμὸς εἶνε περὶ τὰ 28 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. ἀνθρώπων, ζώντων ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τῆς βιομηχανίας. Καὶ ὁ μὲν στρατὸς σύγκειται ἐκ 500,000 ἀνδρῶν περίπου, ὁ δὲ στόλος ἐξ 74 πλοίων, ἐν οἷς 21 θωρηκτὰ μετὰ 644 πυροβόλων.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ὅπως ψυχρόν, εἰς τὰ νότια ὅμως λίαν εὐκράες καὶ θερπνόν. Ἡ δὲ παιδεία, ἥτις μέχρι τοῦδε ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν κληρὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἔμενε στάσιμος, μόλις τώρα ἀρχίζει νὰ προσδεύη. Ἀγαπᾷ δὲ μάλιστα ὁ Ἰταλικὸς λαὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ὡραίας τέχνας.

Θάλασσα. Τὸ μὲν πλησίον τῆς Λιγυστικῆς μέρος τῆς Μεσογείου ἐκαλεῖτο *Λιγυστικὴ θάλασσα*, τὸ δὲ πρὸς Δ. τῆς νήσου *Σαρδοῦς Σαρδοῶν πέλαγος*: ἔλεγον δὲ *Σικελικὴν θάλασσαν* τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Ἰονίου πελάγους.

Πορθμός. Ὁ πορθμός τῆς Σικελίας εἰς τὴν πρὸς Β. εἴσοδον αὐτοῦ ἦτο περίφημος διὰ δύο πολυθρυλήτους σκοπέλους: τὴν *Σκύλλαν* ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν *Χάρυβδι* (capo Faro) ἐπὶ τῆς Σικελικῆς παραλίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ σκοπέλοι οὗτοι ἦσαν πολὺ πλησίον, πολλάκις οἱ ναυτιλλόμενοι θέλοντες νὰ ἀποφύγῳσι τὸν ἕνα ἐναυάγουν εἰς τὸν ἄλλον: ἐντεῦθεν ἡ παροιμία «ἐκ τῆς Σκύλλας εἰς τὴν Χάρυβδι.»

Κόλποι. Κόλποι εἰς τὴν Ἰταλίαν γνωστοὶ εἶνε:

1^{ον} Ὁ *Κρατῆρ* (κόλπος τῆς Νεαπόλεως τανῦν) μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Μισσηνοῦ καὶ Ἀθηναίου· 2^{ον} ὁ *Ποσειδωνιάτης* (Pæstanus) κόλπος (τοῦ Σαλέρνου τανῦν)· 3^{ον} ὁ *Αἰῖνος* κόλπος (τοῦ Πολικιάστρου νῦν)· 4^{ον} ὁ *Τεριναῖος* κόλπος (τῆς Ἀγίας Εὐφημίας)· 5^{ον} ὁ *Σκυλλητικὸς* κόλπος (Golfo di Squillace)· 6^{ον} ὁ *Ταραντῖνος* καὶ 7^{ον} ὁ κόλπος τῆς *Οὐρίας* (τῆς Μαμφρεδωνίας νῦν). Περὶ τῶν κόλπων τῶν νήσων ἰδὲ κατωτέρω.

Ἀκρωτήρια. Ἀκρωτήρια δὲ ἐν μὲν τῇ Μεσογείῳ θαλάσῃ εἶνε:

1^{ον} Τὸ *Ποπ.λώριον* τῆς Τυρρηνίας, ἀπέναντι τῆς νήσου Ἰλούας (Ἐλβας)· 2^{ον} τὸ *Κιρκαῖον* (Monte Circello), ἐν τῇ Λατίνῃ· 3^{ον} τὸ *Μισσηρὸν* ἐν τῇ Καμπανίᾳ, πλησίον τῆς Νεαπόλεως· 4^{ον} τὸ *Συρρεττῖνον* (della Cam-

panella τανῦν), ἀπέναντι τῶν Καπρεῶν, ὡσαύτως παρὰ τὴν Νεάπολιν· 5^{ον} ὁ Παλίνουρος (Palinuro τανῦν), πρὸς νότον τῆς ἐν τῇ Λευκανίᾳ πόλεως Παίστου· τὸ 6^{ον} τὸ Ζεφύριον (Bruzzeno), πρὸς Ν. τῆς Βρεττίας· 7^{ον} τὸ Ἡράκλειον, ἐν τῇ Βρεττίας· 8^{ον} τὸ Λακίριον (delle Colone), πρὸς Α. τῆς Βρεττίας, ἐφ' οὗ ἦτο περίφημος ναὸς τῆς Ἥρας· 9^{ον} ἡ Ἰαπύγιος ἄκρα, εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ταραντίνου κόλπου καὶ τὰ ἔσχατα τῆς Καλαβρίας· 10^{ον} τὸ Ἱερὸν, Sacrum (τανῦν Corso) εἰς τὰ βόρεια τῆς Κύρνου· 11^{ον} τὸ Αἰλύβαιον (Bæo τανῦν), εἰς τὰ Δ. τῆς Σικελίας· 12^{ον} ἡ Πελοριάς ἄκρα (Faro τανῦν), εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Σικελίας· 13^{ον} ἡ ἄκρα τοῦ Παρνύου, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Σικελίας (τανῦν Passaro). Εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν 14^{ον} τὸ Γάργαρον.

Ἦρη. Ἡ Ἰταλία εἶνε γλῶσσα γῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μετὰ σειρᾶς ὑψηλῶν ὀρέων, ἐκ τῆς Γερμανίας προερχομένων, ἧτοι τῶν Ἀλπεων, τῶν ὁποίων ἡ μεσημβρινὴ ἐξακολούθησις, τὸ Ἀπεννίνον (τὸ μέγιστον ὕψος 9,250 π.) διέρχεται σύμπασαν τὴν χερσόνησον.

Πλὴν δὲ τούτων γνωστότατα ἐν τῇ παλαιᾷ Ἰταλίᾳ ὄρη εἶνε· 1^{ον} τὸ Κομίνιον (Fogliano νῦν)· 2^{ον} τὸ Σώρακτον (Santo Oreste), ἀμφότερα πρὸς Ν. τῆς Τυρρηνίας· 3^{ον} τὸ Ἱερὸν ὄρος, μίαν ὥραν ΒΑ. τῆς Ρώμης, ἐνθα δις ἀπεσύρθη ὁ λαός, τὸ μὲν πρῶτον ἐν ἔτει 494 π. Χ., ὅπως ἐπιτύχη τὴν ἀκύρωσιν τῶν χρεωγράφων καὶ τὴν σύστασιν τῆς ἀρχῆς τῶν δημάρχων, τὸ δὲ δεύτερον τὸ 449, ὅπως ἀνατρέψῃ τὴν τυραννικὴν ἐξου-

σίαν τῶν δεκάρχων· 4^{ον} τὸ *Λουκρινήλιον* (Monte Genaro), πρὸς Ν. τῆς χώρας τῶν Σαβίνων· 5^{ον} τὸ *Ἀλγιδον*, πλησίον τῆς Βελίτρας (Veletri)· 6^{ον} ὁ *Μασσικὸς* (Mondragone), διάσημος διὰ τοὺς ἀμπελῶνας αὐτοῦ πρὸς Ν. τῆς Λατίνης· 7^{ον} ὁ *Οὐεσούβιος*, εἰς τὴν Καμπανίαν, ἠφαιστείον ἐπὶ πολὺ ἐσβεσμένον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐκκρήξεις ἤρξαντο τὸ 79 μ. Χ., καταχώσασαι τρεῖς πόλεις, τὴν Πομπηίαν, τὸ Ἡράκλειον καὶ τὰς Σταβίας· 8^{ον} τὸ *Γάργαρον*, εἰς τὴν Ἀπουλίαν· 9^{ον} τὸ *Οὐόλτουρον*, ὡσαύτως εἰς τὴν Ἀπουλίαν· 10^{ον} ὁ *Ἑρτζ* (San Julian), εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Σικελίας· 11^{ον} ἡ *Αἴτρα*, ἠφαιστείον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐκρήξεις πολλάκις κατέστρεψαν τὰς πλησίον πόλεις, εἰς τὰ Ἀν. τῆς Σικελίας.

Λίμναι. Λίμναι ἄξιοι λόγου ἐν Ἰταλίᾳ εἶνε· 1^{ον} ἡ *Τρασιμένη* (τῆς Περουγίας), εἰς τὴν Τυρρηνίαν, γνωστὴ διὰ τὴν παρ' αὐτὴν νίκην τοῦ Ἀννίβα· 2^{ον} ἡ *Οὐολσίριος* (Bolsena), ὡσαύτως εἰς τὴν Τυρρηνίαν· 3^{ον} ἡ *Οὐερβαρὸς* (Laco maggiore), ἐν τῇ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίᾳ· 4^{ον} ἡ *Λάριος* (τοῦ Κώμου τανῦν), ὡσαύτως ἐν τῇ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίᾳ· 5^{ον} ἡ *Βήρακος* (τῆς Γάρδας), ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ· 6^{ον} ἡ *Ἀοργος*, θεωρουμένη ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὡς μία τῶν εἰς Ἄδου καταβάσεων· 7^{ον} ἡ *Φουκίρα* (Celano) καὶ ἡ *Λουκρινὶς* θάλασσα, ἀμφοτέραι εἰς τὴν Καμπανίαν πλησίον τῶν Βηίων καὶ τῶν Ποτιόλων· 8^{ον} τὸ *Πορτίνρον* ἔλος· καὶ 9^{ον} ἡ *Ρηγίλλα*, ἐν τῇ Λατίνῃ.

Ποταμοί. 1^{ον} χυνόμενοι εἰς τὴν Λιγυστικὴν θάλασσαν·

Ὁ *Μάγρης* (Magra), μεταξύ τῆς Λιγυστικῆς καὶ Τυρρηνίας.

2^ο χυνόμενοι εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν·

Ὁ *Ἄργρος* καὶ ὁ *Οὐμβρων*, εἰς τὴν Τυρρηνίαν· ὁ *Λεῖρις* (Garigliano) καὶ *Τίβερις*, εἰς τὴν Λατίνην· ὁ *Οὐλοτοῦρος*, εἰς τὴν Καμπανίαν, καὶ ὁ *Σίλαρος*, μεταξύ τῆς χώρας τῶν Σαμνιτῶν καὶ τῆς Λευκανίας

3^ο χυνόμενοι εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος·

Ὁ *Κράθις* (Crati), ὁ *Σίνρις* (Sinno), ὁ *Ἀκιρις* καὶ ὁ *Κασούεντος*, καὶ οἱ τέσσαρες εἰς τὴν Λευκανίαν· μεταξύ δὲ Λευκανίας καὶ Ἀπουλίας ῥέει ὁ *Βράδαρος* (Brandano).

4ον χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν·

Ὁ *Ἀῦφιδος* (Ὀφάντος τανῦν), ἀρδεύων τὴν Ἀπουλικὴν πεδιάδα· πλησίον αὐτοῦ συνεκροτήθη ἡ ἐν Κάνναις μάχη· ὁ *Φρόντων*, ὁ *Τίφερος*, ὁ *Σάγρος*, ὁ *Ἄτερρος* (Πεσκάρας τανῦν), καὶ οἱ τέσσαρες εἰς τὴν Σαμνίτιδα· ὁ *Μέταυρος*, πλησίον τοῦ ὁποίου ἠττήθη ὁ ἀδελφὸν τοῦ Ἀνίβια Ἀσδρούβας, καὶ ὁ *Πίσσυρος* (Foglio τανῦν), ἀμφότεροι ἐν τῇ Ὀμβρικῇ.

Ὁ *Ρουβίκων* (Pisatello ἢ Luso τανῦν), μεταξύ τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας καὶ τῆς Ὀμβρικῆς, ὃν διέβη ὁ Καῖσαρ εἰπὼν τὸ «ἐρρίφθω κύβος», ὅτε ἐστράτευε κατὰ τοῦ Πομπηίου, τὸ 49 π. Χ.· ὁ *Ἀθεσις* (Ἀδίγης) καὶ ὁ *Ἡριδανός* (παρὰ ποιηταῖς) ἢ *Πάδος* διαρρέων τὴν ἐντὸς καὶ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίαν (τὴν Λομβαρδικὴν πεδιάδα). Διεχώριζε δὲ τὴν πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίαν καὶ τὴν Ἐνετίαν ἐκ τῆς Λιγυστικῆς καὶ

τῆς ἐκτὸς τοῦ Πάδου Γαλλίας, καὶ εἰς τὰς πηγὰς του ἐκαλεῖτο *Βόδεγκος*.

Ὁ *Τάρταρος* ἢ *Ἀδριαρὸς* (Tartaro), ὁ ἥττων *Μεδόακος* (Bacchiglione) καὶ ὁ μείζων *Μεδόακος* (la Brenta), ὁ *Πλαῦις* (le Piave), ὁ *Τιλαούεμπτος* (Tagliamento), ὁ *Σόντιος* (Isonzo), ὁ *Τίμανος*, πάντες εἰς τὴν Ἐνετιανὴν καὶ ὁ διαχωρίζων τὴν Ἰστρίαν ἐκ τῆς Ἰλλυρίας *Ἀρσίαις*.

Παραπόταμα. Παραπόταμα δὲ τοῦ μὲν Πάδου εἶνε ὁ *Τίκιος*, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποῦ ἐνίκησε τὸ πρῶτον ὁ Ἀννίβας ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ Ἀδδούας (*Ἀδδαστανῦν*), ὁ *Μίγκιος* (Mincio), ὁ *Τρεβίας*, περίφημος διὰ τὴν παρ' αὐτὸν νίκην τοῦ Ἀννίβα, τὸ 217 π. Χ. τοῦ δὲ *Τιβέρεως* ὁ Ἀλλίας, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποῦ νικήσας ὁ Γαλάτης *Βρέννος* ἤνοιξε τὸν πρὸς τὴν *Ρώμην* δρόμον (390 π. Χ.), ὁ *Κλάρις*, ποταμὸς τῆς *Τυρρηνίας*, δι' οὗ συγκοινωνεῖ ὁ *Τίβερις* μετὰ τοῦ Ἄρνου καὶ ὁ *Ἀτίων* (Teverone).

Διαίσεις. Δύναται τις νὰ διαίρησθαι τὴν παλαιὰν Ἰταλίαν εἰς 4 κύρια μέρη· 1^{ον} τὴν ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίαν, πρὸς βορρᾶν (*Σαρδηνία* καὶ πρῶην *Λομβαρδοβενετικὸν Βασίλειον*)· 2^{ον} τὴν καθ' αὐτὸ Ἰταλίαν (*Τοσκάνη*, τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πρῶην Ἐκκλησιαστικοῦ κράτους καὶ μέρος τοῦ πρῶην βασιλείου τῆς *Νεαπόλεως*)· 3^{ον} τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, πρὸς νότον (πρῶην βασιλείον τῆς *Νεαπόλεως* ἢ τῶν *Δύο Σικελιῶν*) καὶ 4^{ον} τὰς νήσους.

Α'. ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ ΓΑΛΛΙΑ.

α'. Η ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΠΑΔΟΥ ΓΑΛΛΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· Ἀόστη (Augusta praetoria), ἐπὶ τοῦ μείζονος Δουρία, πρωτεύουσα τῆς φυλῆς τῶν Σαλάσσων. Ἐνταῦθα ὁ Αὐγούστος ἀπέκτισε τρισχιλίους Πραιτωριανούς. — *Taurinorum* (Taurasia, κατόπιν Augusta Taurinorum), ἐπὶ τοῦ Πάδου, πλησίον τῆς συμβολῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἥττονος Δουρίου. Ἐδῶ ἴδρυσεν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἀποικίαν. Τανῦν εἶνε λαμπρῶς ῥυμοτομημένη, ἔχει Πανεπιστήμιον καὶ 214 χιλ. Κ. Ὑπῆρξε δὲ πρὶν πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδηνίας. — *Vercellae* (τανῦν Vercelli) ἐπὶ τοῦ Σεσίτου (Σεσίου) ποταμοῦ, παραποτάμου τοῦ Πάδου. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε χρυσορυχεῖα, ἐγκαταλειφθέντα νῦν. — *Mediolanum* (Μιλάνον), πρωτεύουσα τῶν Ἰνσούβρων, καὶ ἰσχυρότατον φρούριον τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας, κτισθὲν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν περὶ τὰ 600 π. Χ. Τέσσαρας ὥρας μακρὰν τοῦ Μεδιολάνου εἶνε ὁ *Raudius campus*, ἔνθα ὁ Μάριος καὶ Κάτλος κατέκοψαν τὸν στρατὸν τῶν Κίμβρων τὸ 101 π. Χ. Ἐδῶ ὁ ἐπίσκοπος Ἀμβρόσιος ἤλεγξε τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον διὰ τὴν σφαγὴν τῶν Θεσσαλονικέων (394 μ. Χ.). Τανῦν ἔχει 200,000 Κ., λαμπρὰν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν καὶ περίφημον μητρόπολιν. — *Comum* (Como), πρὸς Ν. τῆς λίμνης Λαρίου, πόλις ἰσχυρὰ τῶν Ὀροβίων, δεχθεῖσα ἀποικίαν τοῦ

Ίουλίου Καίσαρος. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη Πλίνιος ὁ Νεώ-
 τερος. — *Βρεσκία* (Brischia), πρωτεύουσα τῆς φυλῆς
 τῶν Κενομανῶν κατὰ τὸν Τίτον Λίβιον, δεχθεῖσα ἀ-
 ποικίαν Ῥωμαϊκὴν. Τανῦν ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον
 μετάξης καὶ 40,000 Κ. Ἐγγὺς αὐτῆς ἦτο τὸ *Βέργομον*,
 δεχθὲν ὡσαύτως ἀποικίαν Ῥωμαϊκὴν. — *Κρεμώνη*, ἐπὶ
 τοῦ Πάδου· θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, ἐδέχθη
 Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν τὸ 220 π. Χ. Ὁ Ὀκτάβιος διέ-
 νειμε τὰς γαίας τῆς Κρεμώνης εἰς τοὺς στρατιώτας
 αὐτοῦ τὸ 41 π. Χ. Τανῦν ἔχει 30,000 Κ., εἶνε δ' ἐξ-
 ακουσμένα τὰ τετράχορδά της (βιολιά). — *Πανία*,
 παρὰ τὸν Τίκινον, μετὰ 30 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου,
 περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1525 μάχην μεταξὺ Φραγκίσκου
 Α' καὶ Καρόλου Ε'. — *Μάρτονα*, παρὰ λίμνην σχηματι-
 ζομένην ὑπὸ τοῦ Μιγκίου, πόλις ἀρχαιοτέρα τῆς Ῥώμης.
 Μίαν ὥραν ΝΑ. τῆς Μαντούης, εἰς τὸ χωρίον *Ἄνδεις*
 (Pietole), ἐγεννήθη ὁ *Βιργίλιος*. Τανῦν εἶνε φρούριον
 καὶ ἔχει 27,000 Κ. — Εἰς ταύτας προσθετέον τὴν παρὰ
 τὸν Τάναρον σημερινὴν ὄχυρὰν πόλιν *Ἀλεξάνδρειαν*,
 μετὰ 60,000 κατοίκων, πρὸς Ν. τῆς ὁποίας εἶνε τὸ
 χωρίον *Μαρέγγον*, ἐνθα Ναπολέον ὁ Α' ἐνίκησε τοὺς
 Αὐστριακοὺς, τῇ 14 Ἰουνίου 1800.

6'. ΕΝΕΤΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· *Οὐηρῶν* (Βερώ-
 να), ἐπὶ τοῦ Ἀδίγη, πόλις ἀρχαιοτάτη, ἣν ηὔξησαν οἱ
 Ῥωμαῖοι, οἰκοδομήσαντες μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα, ἐξ
 ὧν περισώζεται εὐρὺ ἀμφιθέατρον. Εἰς τὴν *Οὐηρῶνα*

ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς Κάτουλλος, ὁ ἀρχιτέκτων Βιτρούβιος καὶ Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος· καὶ ὁ Κορνήλιος δὲ Νέπωσ πλησίον τῆς Οὐηρῶνος ἐγεννήθη. Ἡ Βερώνα τανῦν εἶνε φρούριον, μετὰ 66 χιλ. Κ. — *Παταύιον* (Πάδουα), ἐπὶ τοῦ ἥττονος Μεδοάκου· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, καίτοι ὁ Βιργίλιος λέγει ὅτι τὴν ἐθεμελίωσεν ὁ Τρωαδίτης Ἀντήνωρ. Ἦτο δὲ ὄχυρωτάτη τῶν πόλεων τῆς Ἐνετίας καὶ πατρὶς τοῦ Τίτου Λιβίου. Ἡ Πάδουα τανῦν ἔχει παλαιόθεν φημισμένον πανεπιστήμιον καὶ 66 χιλ. Κ. — *Ἀκυληΐα*, πλησίον τῆς θαλάσσης· ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καταστησάντων αὐτὴν προπύργιον κατὰ τῶν βαρβάρων. Τοσοῦτον δὲ κατέστη μετέπειτα σπουδαία, ὥστε τὴν ἐπεκάλουν δευτέραν Ῥώμην. Ἠρημώθη ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα, τὸ 452 μ. Χ. Ἐκ ταύτης δὲ φυγόντες οἱ κάτοικοι ἔκτισαν τὴν περιώνυμον κατὰ τὸν μεσαῖωνα *Βενετίαν*, τὴν πόλιν τῶν λιμνοθαλασσῶν. Ἀπέχει δὲ νῦν αὕτη ὑπὲρ τὸ μίλιον ἐκ τῆς στερεᾶς, μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ διὰ μεγαλοπρεποῦς ἐπὶ γεφύρας σιδηροδρόμου. Ἔχει δὲ λαμπρὰν πλατεῖαν καὶ ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Μάρκου καὶ τὸ μεσαιωνικὸν παλάτιον τοῦ δόγη (βασιλικὸν παλάτιον τανῦν) μὲ φρικωδεστάτας φυλακάς, μέγα ἐμπόριον ὑελικῶν καὶ 130 χιλ. Κ.

γ'. Π ΑΙΓΥΨΤΙΚΗ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· *Πολλεντία* (Pollenza), ἐπὶ τοῦ Τανάρου, ἔνθα τὸ 403 ὁ Στηλέχων ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῶν Βησιγότθων Ἀλάριχον. — *Κάρυ-*

στος (Cartosio), καταστραφείσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 174 π. Χ. — Γέουα, πόλις εὐλίμενος καὶ ἡ μεγίστη τῶν Λιγύρων, ἐνθα οὗτοι μάλιστα ἐμπορεύοντο. Τανῦν ἡ Γέουα ἔχει μεγαλοπρεπῆ παλάτια ἐπικαλουμένη «ὑπερήφανος» καὶ 160 χιλ. Κ.

δ'. ΓΑΛΛΙΑ Η ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΔΟΥ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·

Πλακεντία, πλησίον τοῦ Πάδου. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεμψαν ἐνταῦθα ἐξακισχιλίους ἀποίκους καθ' ὃν χρόνον (220 π. Χ.) ὁ Ἀννίβας ἠτοιμάζετο νὰ διαβῆ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ κατέστρεψαν μὲν τὴν ἀποικίαν ταύτην οἱ Γαλάται μετὰ τινα ἔτη, τὴν ἀποκατέστησαν ὁμως πάλιν ἔπειτα οἱ Ῥωμαῖοι, κτίσαντες τὸ εὐρυχωρότατον ἐν Ἰταλίᾳ ἀμφιθέατρον. Τανῦν ἔχει 35 χιλ. Κ. — *Πάρμα*, ἐπὶ τοῦ παραποτάμου Πάρμα, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Τυρρηνῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεμψαν ἐδῶ ἀποικίαν τὸ 184 π. Χ., ἐν ἣ ἐγεννήθη ὁ Κάσσιος, εἰς τῶν φονέων τοῦ Καίσαρος. Ἐπήγουν τὰ ἔρια τῆς Πάρμας. Τανῦν ἔχει 45 χιλ. Κ. — *Ρήγιον* (Reggio), ὅπερ ἔχει τανῦν 50 χιλ. Κ. Νοτιοδυτικῶς δ' αὐτοῦ εἶνε τὸ καταπεπτωκὸς ἀνάκτορον *Καρόσσα*. — *Μάσσα* καὶ *Καρράρα*, πόλεις σημεριναί, ὅθεν ἐξάγονται μάρμαρα. — *Μουτίνη* (τανῦν *Μοδένα*), θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Τυρρηνῶν. Ἐδέχθη ἀποικίαν καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Πάρμα. Ἦτο δὲ πλησίον τῆς Μουτίνης δάσος, ἐνθα κατασυνετρίβη ὁ στρατὸς τοῦ ὑπάτου Ποστουμίου ὑπὸ τῶν δένδρων, ἅτινα εἶχον πριονίσῃ οἱ Γαλάται τὸ 215 π. Χ. Τανῦν ἔχει 57,

χιλ. Κ.—*Βονωνία*, ἐπὶ τοῦ Ῥένου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Ὀμβρων. Κατέστη δὲ μία τῶν κυριωτέρων πόλεων τῶν Τυρρηνῶν, κατακτηθεῖσα κατόπιν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν Βοίων, ἐξ ὧν πιθανῶς ὠνομάσθη Βονωνία. Οἱ Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν ἐνταῦθα ἀποικίαν τὸ 180 π. Χ. Πλησίον δὲ τῆς Βονωνίας ὁ Ῥένος σχηματίζει μικρὰν νῆσον, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἀντώνιος, Ὀκτάβιος καὶ Λέπιδος, συνέστησαν τὴν δευτέραν τριανδρίαν, μοιράσαντες τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος (43 π. Χ.). Τανῦν ἔχει 112 χιλ. Κ. καὶ τὸ ἀρχαιότατον πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης.

— *Φερράρα*, πόλις σημερινὴ καὶ ὄχυρά παρὰ τὸν Πάδον μετὰ 75 χιλ. Κ.— *Ράβεννα*, οἰκοδομηθεῖσα ὑπὸ Θεσσαλῶν ἐξ Ἑλλάδος· εἶχε δὲ λιμένα εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ὅπου ἐστάθμευε στόλος τοῦ Αὐγούστου. Πολλοὶ δ' αὐτοκράτορες Ῥωμαῖοι εἶχον τὴν καθέδραν αὐτῶν ἐν Ῥαβέννῃ· ἐντεῦθεν ἡ ἐπαρχία τῆς Ῥαβέννης ἐπεκλήθη Ῥωμάνια. Τανῦν εἶνε φρούριον.

Β'. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΙΤΑΛΙΑ.

α'. ΤΥΡΡΗΝΙΑ (Ἑτρούρια).

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· *Οὐολατέρραι* (τανῦν Βολτέρρα), πατρίς τοῦ ποιητοῦ Περσίου, ἀποθανόντος ἐδῶ τὸ 62 μ. Χ. — *Ἀρρήτιον* (Arezzo), ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων πόλεων τῆς Τυρρηνίας. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ προστάτου τοῦ Βιργιλίου καὶ Ὀρατίου Μαικίηνα καὶ τοῦ ποιητοῦ Πετράρχα. — *Οὔετυλωνία* (Torre Vecchia), τανῦν κατεστραμμένη. Ἐκ τῶν *Οὔετυλω-*

ριατῶν ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα τῶν ἀρχόντων. — *Κλουσίον* (Chiusi τανῦν), πρωτεύουσα τῶν Κλουσίνων καὶ καθέδρα τοῦ Πορσήννα, τοῦ προσπαθήσαντος νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς Ταρχυνίους. Ἐπολιορκήθη δὲ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, ἀρχηγοῦντος τοῦ Βρέννου (390 π. Χ.). — *Περουσία* (Perugia τανῦν), ἐνθα ἤχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀκταβίου ὁ ἀδελφὸς τοῦ τριάνδρου *Λεύκιος Ἀρτόνιος* (41 π. Χ.). — *Οὔολσίνιοι* (Bolsena). Ἐκ τῶν Οὔολσινίων ἔμαθον οἱ Ῥωμαῖοι νὰ λογαριάζωσι τὰ ἔτη καρφώνοντες ἤλους εἰς ἓνα ναόν. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ εὐνοοῦμενος τοῦ Τιβερίου Σηϊανός. — *Τρόσσουλον* (Trosso). Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ἦν ἐκυρίευσαν οἱ Ῥωμαῖοι ἱππεῖς μόνοι, ἐπεκαλοῦντο οὗτοι *Τρόσσουλοι*. — *Ταρχύνιοι* (Tarchino), ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μάρτα, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἐνταῦθα ἦσαν οἱ Λουκόμωνες, ἧτοι βασιλεῖς, ὧν ὁ πέμπτος ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Ῥώμης. — *Φαλέριον* (Falari), ἀρχαία τῶν Πελασγῶν ἀποικία. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς Φαλίσκοι ὑπετάγησαν ἑκουσίως εἰς τοὺς Ῥωμαίους (394 π. Χ.), διότι ὁ Κάμιλλος τοῖς εἶχεν ἀποδώσῃ τὰ τέκνα τῶν προκρίτων οἰκογενειῶν, τὰ παραδοθέντα ὑπὸ τινος διδασκάλου. — *Βήϊοι* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Bracciano), ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀντίπαλος τῆς Ῥώμης. Ἐκυριεύθη δὲ μετὰ δέκα ἔτων πολιορκίαν ὑπὸ τοῦ δικτάτωρος Καμίλλου, ὅστις ἐπώλησε πάντας τοὺς κατοίκους (395 π. Χ.). — *Καίση* (ἐρείπια) πρὸς Ἄν. τῶν Βηίων, πρωτεύουσα τῶν Καιρετανῶν, θεμελιωθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Πελασγῶν, οἵτινες τὴν ἐκάλουν Ἀγύλλαν,

Ἐνταῦθα ἐβασίλευσεν ὁ Μεζέντιος. Ὅτε δὲ οἱ Γάλλοι ἐπλησίασαν εἰς τὴν Ῥώμην, αἱ Ἐστιάδες ἐδῶ κατέφυγον.

Πόλεις τῶν Λιγύρων τῆς Τυρρηνίας.

Λούκα, δεχθεῖσα Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν τὸ 178 π. Χ.
— *Πίσσα*, ἐπὶ τοῦ Ἄρνου, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑφ' Ἑλλήνων ἐλθόντων ἐκ τῆς ἐν Ἡλιδι Πίσσης· ὁ Κάτων ὁμοῦς ἀναφέρει τὴν κτίσιν αὐτῆς εἰς τοὺς Τυρρηνούς. Εἶχε δὲ λιμένα σπουδαῖον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄρνου. Τανῦν ἔχει 50 χιλ. Κ. — *Σιένα*, πόλις ἔχουσα κατὰ τὸν μεσαῖωνα 150 χιλ. Κ., τανῦν 23 χιλ. κατοίκων μόνον. — *Φλωρεντία*, ἐπὶ τοῦ Ἄρνου· ἦτον ἤδη σπουδαία πόλις εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σύλλα. Τανῦν ἡ Φλωρεντία ἔχει 170 χιλ. Κ. Ἦτο δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον κέντρον τῆς Ἰταλικῆς παιδείας καὶ ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1871 πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου. Καὶ νῦν δ' ἔχει λαμπρὰ μουσεῖα καὶ παλάτια· εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σταυροῦ τὰ μνημεῖα τοῦ Δάντη, Μακκιαβέλλη, Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ Γαλιλαίου. — *Λιβόρνος*, πόλις νεωτέρα, ἐμπορικὴ καὶ ναυτικὴ μετὰ 98 χιλ. Κ., ἐν οἷς καὶ τινες Ἑλληνες. — *Φαισοῦλαι* (Fiesole), ΒΑ. τῆς Φλωρεντίας, πόλις σπουδαιοτάτη καὶ ἀρχαιοτάτη.

Β'. Η ΟΜΒΡΙΚΗ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου ἦσαν·

Ἀριμίτιον, (Rimini), ἡ πρώτη πόλις, ἣν ἐκυρίευσεν ὁ Καῖσαρ διαβάς τὸν Ῥουβίκωνα. — *Σερτίνον* (ἐρείπια

πλησίον τοῦ Sasso Ferrato, 13 ὥρας ΝΔ. τῆς Ἀγκῶνος). Ἐνταῦθα τὸ 295 π. Χ. οἱ Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν τοὺς συμμαχοῦντας Γαλάτας, Σαρνίτας, Ὀμβρους καὶ Τυρρηνοὺς, καθοσιωθέντος εἰς τὸν θάνατον, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, τοῦ Δεκίου Μυός. — *Μηουαρία* (Bevagna), πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Προπερτίου. — *Ἰνιεράμια* (Terni), κειμένη μεταξὺ δύο βραχιόνων τοῦ ἐμβάλλοντος εἰς τὸν Τίβεριν Νάρνου, πατρὶς τοῦ Τακίτου. — *Ἀμερία* (Amelia τανῦν), πατρὶς τοῦ κωμικοῦ Ῥοσκίου, ὃν ὑπερήσπισεν ὁ Κικέρων. — *Ναρνία* (Narni), ἐπὶ τοῦ Νάρνου· ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ αὐτοκράτωρ Νερούας (26 μ. Χ.). — *Σπολήτιον* (Spoleto). Τούτου σώζονται πολλὰ εἰρεῖπια.

Γ'. Η ΠΙΚΕΝΤΙΝΗ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Ἀγκῶν, παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Ἐνταῦθα ὁ Τραϊανὸς κατεσκεύασεν εὐρὺν λιμένα· ἐπήγουν δὲ τὰ χρώματα καὶ μάλιστα τὴν πορφύραν τῆς Ἀγκῶνος. Ἐπεκλήθη δ' οὕτω διότι κεῖται οἰοῦναι εἰς τὸν ἀγκῶνα τῆς χερσονήσου. Τανῦν εἶνε φρούριον, ἔχει λαμπρὸν λιμένα καὶ 47 χιλ. Κ. Πλησίον δὲ κεῖται τὸ *Λορέτον*, ἔνθα εἰς λαμπρὰν ἐκκλησίαν εἶνε ὁ ξύλινος οἶκος τῆς Παναγίας, ἣν, ὡς λέγεται, ἄγγελος ἔφερεν ἐδῶ. — *Ἀσκουλιον* (Ascoli), πρωτεύουσα τῆς Πικεντίνης, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, τὸ 268 π. Χ. — *Ἀδρία* (Atri), ἐξ ἧς ὠνομάσθη ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς προεβίβασε πολὺ ταύτην τὴν πόλιν, ἐν ἧ ἐγεννήθη τὸ 66 μ. Χ.

δ'. Η ΣΑΒΙΝΗ ΧΩΡΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·

Νουρσία (Norcia) πρὸς Β., πατρὶς τοῦ Σερτωρίου.
— *Ῥέατορ* (Rieti τανῦν), ἐπὶ τοῦ Οὐελίνου, παραπο-
τάμου τοῦ Νάρνου, πρωτεύουσα τῶν Σαβίνων. Ἐδῶ
πλησίον ἐγεννήθη ὁ Οὐεσπασιανὸς (8 μ. Χ.). — *Κύρις*
(Correse), σπουδαία πόλις τῶν Σαβίνων, μεταξὺ Ῥώ-
μης καὶ Ῥεάτου. Ὁ βασιλεὺς ταύτης Τάτιος ἐκήρυξε
τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς ἀρπάσαντας τὰς Σαβινίδας
Ῥωμαίους· ἀλλὰ συνθηκολογήσας κατόπιν πρὸς αὐτούς,
ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Ῥω-
μύλου. Ἡ Κύρις εἶνε πατρὶς τοῦ Νουμᾶ Πομπιλίου.
Ἐκ ταύτης οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεκαλοῦντο *Κυρίται*. — *Ἀμί-
τερον* (San Vittorino), 2 ὥρας ΒΔ. τῆς Ἀκύλας,
πατρὶς τοῦ Σαλλουστίου.

ε'. Η ΛΑΤΙΝΗ (Τὸ Λάτιον).

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιολογώταται εἶνε·

Ῥώμη, ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ
τοῦ Ῥωμύλου τὸ 753 π. Χ., κυβερνηθεῖσα δὲ ἐπὶ
244 ἔτη ὑπὸ βασιλέων, ἐκδιωχθέντων τὸ 509. Κατό-
πιν ἡ Ῥωμαϊκὴ δημοκρατία ἐμεγαλύνθη κατὰ μικρὸν
εἰς διάστημα 300 ἐτῶν· κατὰ δὲ τοὺς δύο τελευταίους
π. Χ. αἰῶνας ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἐξετάθη κατὰ πάσας τὰς
ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης περιβρεχομένης χώρας,
ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.
Καὶ ἠὔξησαν μὲν ἔπειτα ἔτι μᾶλλον τὸ εὐρὺ αὐτῆς κρά-

τος οἱ πρῶτοι αὐτοκράτορες, ἀλλ' οἱ ἐκ βορρᾶ καὶ ἀνατολῆς ἐπίδραμόντες βάρβαροι ἀφῆρσαν πολλοὺς τόπους τὸν εἴ. αἰῶνα· αὐτὴ δ' ἡ Ῥώμη περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑρούλων (476 μ. Χ.).

Πολλάκις ἡ Ῥώμη ἐπικαλεῖται ἐπτάλοφος, διότι περιελάμβανεν εἰς τὰ τείχη αὐτῆς τοὺς λόφους Καπιτωλίον, Κυρίνιον (Monte cavallo), Οὐμινάλιον, Ἡσκυλίον, Παλατῖνον, Καίλιον (Laterano) καὶ Ἄβεντῖνον. Ὁ περίβολος δ' αὐτῆς εὐρύνηθη ὑπὸ τοῦ Αὐρηλιανοῦ περιλαβὼν τὸν λόφον Ἰάνικλον, Τεστάκειον, Κιτόρειον, Πίγκιον καὶ Βατικανόν. Ἀξιοσημειώτα δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἦσαν·

1) Τὸ Καπιτώλιον, ναὸς ἀφιερωμένος εἰς τὸν Δία καὶ ἀκρόπολις τῆς Ῥώμης, πρὸς τὴν ὁποίαν ἤγοντο ἐν θριάμβῳ οἱ νικῶντες στρατηγοί. Ἦτο δ' ὠκοδομημένη ἐπὶ τῆς Ταρπηίας πέτρας, μέρους τοῦ Καπιτωλίνου λόφου. Ἐκ δὲ τοῦ ὕψους τῆς πέτρας ταύτης ἐκρήμνιζον τοὺς εἰς θάνατον καταδικαζομένους. 2) Ἡ ἀγορὰ (Forum), ὅπου ἐγίνοντο στήθως αἱ συνελεύσεις τοῦ λαοῦ. 3) Ὁ Κίρκος, ἤτοι μέγιστος ἵππόδρομος, ἐνθα παντοῖοι ἀγῶνες ἔτερπον τὸν λαόν· 4) Τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως, πλατεῖα εὐρυτάτη, ὅπου συνήγετο ὁ λαός, ὅπως ἐκλέξη τοὺς ἄρχοντας, καὶ ὅπου πάντες οἱ πολῖται ἐγυμνάζοντο εἰς τὰ ὄπλα. Πρῶτον δ' ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ περιελήθη εἰς τὸν περίβολον τῆς πόλεως (275 μ. Χ.).

Ἐκ τῆς Ῥώμης δεκατρεῖς ὁδοὶ ἤγον πρὸς τὰ διάφορα τῆς Ἰταλίας μέρη. Περιώνυμος εἶνε ἡ Ἀππία ὁδός, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ τιμητοῦ Ἀππίου Κλαυ-

δίου (310 π. Χ.). Ἦγε δ' ἐκ Ῥώμης εἰς Καπύην, φθάνουσα μέχρι Βρεντησίου. Τανῦν ἡ Ῥώμη εἶνε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας (ἀπὸ τοῦ 1871) ἀμα δὲ καθέδρα τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ'. Κεῖται δ' ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Τιβέρεως, κοσμουμένη ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ τοῦ Πύργου τοῦ Ἀγγέλου (τάφου τοῦ Ἀδριανοῦ), τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ Βατικανοῦ, ἔχοντος 11,000 δωμάτια, ὡς λέγεται· ἐπέκεινα δ' ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ καὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου Κολοσσαίου. Ἔχει δὲ 244,000 Κ.

Ῥωστία, εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἄγκου Μαρκίου, ὅπως χρησιμεύη ὡς ἐπίνειον τῆς Ῥώμης. Σώζονται δ' εἰσέτι τὰ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως τούτου ὀρυχθέντα ἀλατοπηγεῖα (630 π. Χ.) Ἡ νέα ὁμως πόλις Ῥωστία εἶνε ὀλίγον πορρωτέρω ἀπὸ τῆς θαλάσσης. — Ἄρτεμιναι (ἐρείπια τανῦν), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀνίωνος καὶ Τιβέρεως. — *Ταύρεντορ* (Torre di Paterno), εἰς τὴν παραλίαν, ΝΔ. τῆς Ῥώμης, ἐπὶ τινα χρόνον πρωτεύουσα τῶν Λατίνων. Ἐδῶ εἶχε τὴν καθέδραν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Λατίνος. — Ἄρικία (la Riccia), ἐπὶ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, πρὸς Ν. τῆς Ἄλβας, Ἐδῶ πλησίον ἦτον ἄλλος ἱερὸν εἰς τὴν Ἄρτεμιν καὶ πηγὴ καταστᾶσα περιώνυμος διὰ τὰς παρ' αὐτὴν συνδιαλέξεις τοῦ Νουμᾶ μετὰ τῆς νύμφης Ἠγερίας. — Ἄλβα Λόγγα (Palazzuolo, πρὸς Ν. τοῦ Albano), πατρὶς τοῦ Ῥωμύλου καὶ Ῥέμου, κτι-

σθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀσκανίου, υἱοῦ τοῦ Αἰνείου, καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Τύλλου Ὀστιλίου, ὅστις μετέφερε τοὺς Ἀλβανούς εἰς τὴν Ῥώμην (665 π. Χ.). Τὸ δὲ ὄρος Ἀλβανόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ πόλις Ἀλβα, ἐθεωρεῖτο ἱερὸν παρὰ Ῥωμαίοις. Αὐτόθι ἔθυσαν τὰς κοινὰς τῶν Λατίνων θυσίας (feriæ) καὶ ἐθρίαμβεον οἱ νικῶντες στρατηγοί, ὅταν δὲν εἶχον ἐπιτύχη τοσοῦτον λαμπρῶς, ὅσον ἀπῆτειτο ὅπως θριαμβεύσωσιν ἐν Ῥώμῃ. — Φιδῆναι (ἐρείπια παρὰ τὸ Castel Giubileo), πλησίον τοῦ Τιβέρεως, ἀποικία τῶν κατοίκων τῆς Ἀλβας, ἣν ἐκυρίευσεν ὁ Ῥωμύλος. — Τουσκλανόν (Tusculum, τανῦν Frascati), 4 ὥρας ΝΑ. τῆς Ῥώμης, πρωτεύουσα τῶν Λατίνων, ὅτε Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος ἀπεσύρθη παρὰ τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Μαμιλίῳ Ὀκταβίῳ. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Κικρινναῖος καὶ Κάτων ὁ Πρεσβύτερος, ὁ δὲ Κικέρων συνέγραψε τοὺς Τουσκλανοὺς διαλόγους. — Πραίνεστος (Pelestrine), κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Τηλεγόνου, υἱοῦ τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ τῆς Κίρκης. Ἐδῶ ἐπολιορκήθη Μάριος ὁ νεώτερος ὑπὸ τοῦ Σύλλα καὶ ἀπέκτεινεν ἑαυτὸν, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὁ δὲ Σύλλας κατέσφαξε τοὺς κατοίκους. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ συγγραφέας Ἑλληνιστὶ τὴν «ποικίλην ἱστορίαν» Αἰλιανός. — Τίβουρα (Tivoli), πλησίον τοῦ Ἀνίωνος ἐν μέσῳ ζωγραφικῶν θέσεων. Ἐδῶ εἶχον οἴκους λαμπροὺς ὁ Ὀράτιος, ὁ Μαικῆνας καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός· διέτριψε δὲ καὶ ἡ Ζηνοβία τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας. — Κολλατία (ἐρείπια), πλησίον τοῦ Ἀνίωνος, ἐνθα

διέτριψεν ὁ σύζυγος τῆς Λουκρητίας Ταρκύνιος Κολλα-
 τίνος. Ἐνταῦθα ἡ ἐνάρετος αὕτη Ῥωμαία ἀπέκτεινεν
 ἑαυτήν, ὅπως μὴ ἐπιζήση ἄτιμος. — Ἀρδέα, πλησίον
 τῆς θαλάσσης, 6 ὥρας πρὸς Ν. τῆς Ῥώμης, ἀρχαία
 πρωτεύουσα τῶν Ῥουτούλων καὶ καθέδρα τοῦ Τούρνου.
 Ταύτην ἐπολιόρκει Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος, ὅταν ἕνεκα
 τοῦ θανάτου τῆς Λουκρητίας ἀπώλεσε τὴν βασιλείαν.
 — Κοριοία (ἄγνωστον ποῦ), πόλις τῶν Οὐόλσκων, κυ-
 ριευθεῖσα τὸ 493 π. Χ. ὑπὸ Μαρκίου τοῦ ἐπονομα-
 σθέντος Κοριολανοῦ. — Ἀντιον (Anzio), ἔχουσα περι-
 φημον ναὸν τῆς Τύχης, πατρίς τοῦ Καλιγόλα καὶ Νέ-
 ρωνος. — Οὐελίτρι (Veletri), ΝΑ. τῆς Ἀλβας. Ἐν-
 τεῦθεν κατήγετο ὁ οἶκος τοῦ Αὐγούστου. — Ἀρπινα
 (Arpino), πλησίον τοῦ Λεϊρίδος. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Μά-
 ριος (158 π. Χ.) καὶ ὁ Κικέρων (106 π. Χ.). — Ἀ-
 κούϊνον (Aquino), πατρίς τοῦ Ἰουβενάλιου. — Φούνδοι
 (Fondi). Πλησίον ταύτης κατεσκευάζετο ὁ περίφημος
 Καίκουβος οἶκος. — Κιρκαῖον (Santo Felice), ἐπὶ τοῦ
 ὄμωνύμου ἀκρωτηρίου. Ἐνταῦθα, κατὰ τὰ μυθολογού-
 μενα, διέτριβεν ἡ μάγισσα Κίρκη. — Τερρακῖνα, ἔχουσα
 λιμένα εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν. — Ἀμύκλαι, μεταξὺ
 Τερρακίνας καὶ Καιήτης, ἀποικία τῶν ἐν τῇ Λακωνικῇ
 Ἀμυκλῶν. Ἠκολούθουν δὲ οἱ κάτοικοί της τὰ Πυθα-
 γόρεια δόγματα· ὅθεν ἡ πόλις αὐτῶν ἐπεκαλεῖτο «σιω-
 πηλαὶ Ἀμύκλαι». — Καιήτη (Caieta, τανῦν Gaeta),
 πόλις εὐλίμενος εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ὀνομα-
 σθεῖσα οὕτως ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀποθανούσης τροφοῦ τοῦ
 Αἰνείου Καιήτης. Ἡ Γαέτα τανῦν εἶνε φρούριον ἰσχυ-

ρότατον.—*Φορμίαι* (Mola), με λιμένα εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κατοικηθεῖσα ὑπὸ τῶν γιγαντωδῶν Λαιστρυγόνων, οἵτινες διέβησαν εἰς τὴν Σικελίαν. Ἐδῶ πλησίον ἐφονεύθη ὁ Κικέρων (43 π. Χ.) ὑπὸ τῶν μαχαιροφόρων τοῦ Ἀντωνίου εἰς τόπον, ὅπου βλέπει τις ἀκόμη τὸν τάφον του. Ὁ Ὀράτιος ἐξύμνησε τοὺς οἶνους τῶν Φορμιῶν. — *Μιρτοῦρραι* (Trajetto), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λεϊρίδας. Ἐδῶ πλησίον ἦτο τὸ ἔλος τῆς νύμφης *Μαρίκης*, μητρὸς τοῦ Λατίνου, ὅπου ἐκρύβθη ὁ Μάριος (88 π. Χ.), καταδιωκόμενός ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλαν. Τὸν ἠλευθέρωσαν δ' οἱ κάτοικοι τῶν Μιντουρνῶν καὶ τὸν διευκόλυναν ὥστε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀφρικὴν.—*Συνοῦεσσα* (ἐρείπια), παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ περιφήμου διὰ τοὺς οἶνους αὐτοῦ Μασσικοῦ ὄρους. Εἰς τὰ μεταλλικὰ ὕδατα τῆς πόλεως ταύτης διατρίβων ὁ αὐτοκράτωρ Κλαύδιος ἐδηλητηριάσθη ὑπὸ τῆς Ἀγριππίνης (54 π. Χ.).

ς'. Η ΣΑΜΝΙΤΙΣ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια ἦσαν·

Κορφίνιον (Pélino), ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Πελιγνῶν, πλησίον τοῦ Ἀτένου (Πεσκάρρα) ποταμοῦ. Ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρξεν ὀρμητήριον καὶ πρωτεύουσα τῶν λαῶν τῶν ἐνωθέντων κατὰ τῆς Ῥώμης εἰς τὸν ἐπικληθέντα συμμαχικὸν πόλεμον· παρεδόθη δὲ εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὸ 89 π. Χ.—*Σουλμον* (Sulmona), πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Ὀβιδίου.—*Βενέβεντον*. Αὕτη ἡ πόλις ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς Μαλέβεντον· οἱ Ῥωμαῖοι ὁμῶς μετέβαλον τὸ δυσ-

οίωνον τοῦτο ὄνομα. Πλησίον τοῦ Βενεβέντου ἐνίκησε τὸν Πύρρον ὁ Κούριος Δεντᾶτος (275 π. Χ.). τὸ δὲ 214 π. Χ. ὁ Σεμπρώνιος Γράκχος, ἡγούμενος στρατιᾶς δούλων, ἐνίκησε τὸν Καρχηδόνιον Ἄνωννα. — Καύδιον (Priola), πλησίον τῶν συνόρων τῆς Καμπανίας· ἐγγὺς τῆς πόλεως ταύτης ἦσαν τὰ κατὰ Καύδιον στενά, ἐνθα οἱ Ῥωμαῖοι, περικυκλωθέντες ὑπὸ τῶν Σαμνιτῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ διαβῶσιν ὑπὸ ζυγόν (321 π. Χ.).

ζ'. ΚΑΜΠΑΝΙΑ.

Εἰς τὴν εὐφωροτάτην καὶ ὠραιοτάτην ταύτην ἐπαρχίαν («*Campagna felice*») πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·

Καπύη (ἐρείπια), πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας, μετὰ τὴν Ῥώμην ἡ πλουσιωτάτη πόλις τῆς Ἰταλίας. Ἐνταῦθα διεχείμασεν ὁ Ἄννιβας μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατόπιν τῆς ἐν Κάνναις μάχης. Πέντε δ' ἔτη μετέπειτα τὴν κατέλαβον πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι, σφάξαντες τοὺς συγκλητικοὺς αὐτῆς, καὶ πολλοὺς τῶν κατοίκων ἐξαχνδροποδίσαντες. Ἡ νεωτέρα Καπύη εἶνε κτισμένη μίαν ὥραν ΒΔ. τῆς ἀρχαίας. — *Ἀτέλλα* (πλησίον τῆς Ἀβέρσης), πρὸς Ν. τῆς ἀρχαίας Καπύης. Ἐκ ταύτης ὠνομάσθησαν τὰ μιμικὰ καὶ κωμικὰ *Ἀτελλανὰ δράματα*. — *Λίντερον* (Patria), εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ὅπου ἀπεσύρθη καὶ ἀπέθανε Σκηπίων Ἀφρικανὸς ὁ νεώτερος. — *Κύμη* (Cuma), ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων ἐξ Εὐβοίας. Ἦτο δὲ πόλις πλουσία καὶ ἰσχυρά, ἔχουσα ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, οἰκοδομηθέντα ὑπὸ τοῦ

Δαιδάλου. Ἐδῶ πλησίον ἦτο τὸ ἄντρον τῆς Σιβύλλης καὶ τὸ Φλεγραϊον πεδῖον, ὅπόθεν ἐξήρχοντο φλόγες καὶ τανῦν δὲ καπνίζει αὐτοῦ τὸ ὄρος Solfatare. — Βαΐαι (Baia), παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, μὲ μεταλλικὰ ὕδατα καὶ καλὸν λιμένα. Ἐδῶ πολλοὶ πλούσιοι Ῥωμαῖοι εἶχον ἀγροτικὰ ἀνάκτορα. — Ποτίολοι (Pozzuoli) πρὸς Ἄν. τῶν Βαϊῶν, μὲ σπουδαῖον ὠσαύτως λιμένα καὶ λαμπρὰ ἀγροκήπια. — Νεάπολις, κτισθεῖσα ὑφ' Ἑλλήνων, οἵτινες τὴν ὠνόμασαν Παρθενόπην. Καταστραφεῖσα δὲ κατόπιν ἀνφοδομήθη ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ Κώμου, οἵτινες τὴν ἐκάλεσαν Νεάπολιν. Ἐδῶ ἐσπούδασεν ὁ Βιργίλιος τὴν ῥητορικὴν, καὶ ἐδῶ ἠθέλησε νὰ ταφῆ. Εἶνε δ' ἡ Νεάπολις πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Οὐελληίου Πατέρκλου καὶ τοῦ ποιητοῦ Στατίου. Τανῦν ἡ Νεάπολις ἔχει 450 χιλ. Κ., πανεπιστήμιον, ἐμπόριον ζωηρὸν καὶ τὰ τῆς Πομπηΐας περίεργα ἀρχαῖα πράγματα. — Ἡράκλειον (Resina), ΝΑ. τῆς Νεαπόλεως, πόλις ἀκμαία, ἕως οὗ ἀνετράπη ὑπὸ σεισμοῦ (63 μ. Χ.), καὶ κατόπιν ἐκαλύφθη ὑπὸ τῆς τέφρας καὶ τοῦ διαπύρου πηλοῦ τῆς πρώτης ἐκρήξεως τοῦ Οὐεσουβίου (79 μ. Χ.). Ἐκαμαν δ' αὐτόθι πολλὰς ἀνασκαφάς, ἀποκαλυψάσας μέρος τοῦ Ἡρακλείου καὶ καθιστώσας γνωστὴν τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὰ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων. — Πομπηΐα, ΝΑ. τοῦ Ἡρακλείου, μὲ λιμένα εἰς τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως. Κατεκαλύφθη καθ' ὄν χρόνον καὶ τὸ Ἡράκλειον ὑπὸ τῆς τέφρας τοῦ Οὐεσουβίου ἐσχάτως δ' ἀπεκαλύφθη σχεδὸν ἅπασα, εὐρεθέντων πολλῶν πραγμάτων χρησίμων εἰς τε τὴν ἱστορίαν τῶν

καλῶν τεχνῶν καὶ τὰ ἤθη τῆς ἀρχαιότητος.—*Σταβίαι* (Καστελλομάρε), κατακαλυφθεῖσαι καθ' ὃν χρόνον τὸ Ἡράκλειον καὶ ἡ Πομπηία. Ἐνταῦθα ἀπέθανε Πλίνιος ὁ Πρεσβύτερος θέλων νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Οὐεσουβίου. — *Νώλα*, εἰς τὰ ἐνδότερα, ἔνθα ὁ Μάρκελλος τρίς τὸν Ἀννίβαν ἐνίκησε.—*Σόρρεντο* (Sorrento), παρὰ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον, εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἀκτὴν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ νεώτερος ποιητὴς Τορκουάτος Τάσσο. — *Σάλερνο*, εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. Κατὰ τὸν μεσαῖωνα εἶχε περίφημον τῆς ἰατρικῆς διδασκῆριον.

Γ'. ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ.

α'. ΑΠΟΥΛΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου ἦσαν. *Σιποῦς* (Sipontum· τανῦν ἐρείπια πλησίον τῆς Μαμφρεδωνίας), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Γαργάνου, μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης· ἐκτίσθη, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Διομήδους. — *Ἄρποι* (Ἄργος Ἴππιον, εἶτα Ἄργυρίππα, τανῦν ἐρείπια), κτισθεῖσα καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ Διομήδους ἢ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Δαύνου, ἀφ' οὗ ὠνομάσθησαν οἱ περίξ οἰκοῦντες Δαύνιοι.—*Σαλαπία* (Salpi), θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διομήδους ὅχι πολὺ μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἐδῶ ὁ Μάρκελλος κατέστρεψε τὸ ἱππικὸν τοῦ Ἀννίβα (210 π. X.)—*Ἀσκούλο* (Ascoli), ἔνθα ὁ Πύρρος ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους (279 π. X.). — *Κάρραι*, πλησίον τοῦ Αὐφίδου, ἔνθα ὁ Ἀννίβας ἐνίκησε

μεγάλην κατὰ Ῥωμαίων νίκην (216 π. X.).—*Οὐενουσία* (Venosa τανῦν), πλησίον τῶν συνόρων τῆς Λευκανίας, πατρίς Ὀρατίου τοῦ ποιητοῦ.—*Βάριον* μὲ καλὸν λιμένα εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Τανῦν λέγεται Bari.—*Βρεντήσιον* (Brindisi), εἰς τὴν χώραν τῶν Καλαβρῶν. Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης μετέβαινον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ Βιργίλιος (19 π. X.).—*Τάρας*, (Tarento) εἰς τὴν Μεσσαπίαν, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, πόλις μεγάλη καὶ πλουσία τὸ πάλαι. Ἐκτίσθη δὲ ἢ τοῦλάχιστον ἐπηυξήθη ὑπὸ τῶν παρθενίων Σπαρτιατῶν, ἡγουμένου τοῦ Φαλάνθου (περὶ τὸ 700 π. X.).—*Ὑδροῦς* (Otrento), ἡ πλησιεστάτη εἰς τὴν Ἑλλάδα πόλις τῆς Ἰταλίας. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Πύρρος διενσήθη νὰ κατασκευάσῃ γέφυραν ἐπὶ τῆς θαλάσσης μεταξὺ τοῦ Ὑδροῦντος καὶ τῆς ἐν τῇ Ἡπειρῷ Ἀπολλωνίας.

6'. ΛΕΥΚΑΝΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Ποσειδωνία (Pæstum, ἐρείπια τανῦν ἐν τῇ θέσει Pesto), εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. Ἡ πόλις αὕτη, κτισθεῖσα ὑφ' Ἑλλήνων, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 273 π. X.—*Ἑλέα* (Velia, τανῦν Castellamare della Bruca), πόλις ἐμπορική, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκαέων, παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑλέητος ποταμοῦ. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ διάσημος ἰδρυτὴς τῆς Ἑλεατικῆς (διαλεκτικῆς) σχολῆς Ζήνων.—*Μεταπόρτιον* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Torre di Mare),

πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κασουέντου, εἰς τὸν Ταραντῖνον κόλπον. Ἐκτίσθη δ' ὑπὸ τοῦ Νέστορος ἢ τοῦ εταίρου αὐτοῦ Ἐπειοῦ, τοῦ κατασκευάσαντος τὸν Δούρειον ἵππον. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ Πυθαγόρας καὶ ἀπέθανε (506 π. X. περίπου). — Ἡράκλεια (ἐρείπια πλησίον τοῦ Policoro). Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ ζωγράφος Ζεῦξις (τὸν 5^{ον} αἰῶνα π. X.). — *Πυξοῦς* (Buxentum λατ., τανῦν Policastro), εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κτισθεὶς ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων τῆς Σικελίας — *Σύβαρις* (ἐρείπια παρὰ τὸ Torre Brodognato), πόλις πολὺ πλουσία καὶ ἰσχυρά, κτισθεῖσα ἢ ἐπαυξηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (720 π. X.), εἰς τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἐπὶ τοῦ Ταραντίνου κόλπου. Κατόπιν ὅμως οἱ Συβαριῖται κατήντησαν παροιμιώδεις διὰ τὴν μαλθακότητά των. Κατεστράφη δὲ ἡ Σύβαρις τοῦ 508 π. X. ὑπὸ Μίλωνος τοῦ Κροτωνιάτου. — *Θούριοι* (ἐρείπια τανῦν), κτισθέντες τὸ 444 π. X. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Συβάριδος. Ὁ ἱστορικὸς Ἡρόδοτος, λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἀποίκησιν ταύτην, ἤρχισεν ἐνταῦθα τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. Νομοθέτης τῶν Θουρίων ἦτον ὁ Χαρώνδας.

γ'. II ΒΡΕΤΤΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου ἦσαν·

Παρδωσία (Anglona), ὀλίγον μακρὰν τοῦ ποταμοῦ Νεαίτου. Ἐδῶ πλησίον ἦτο μικρὸς τις ποταμός, Ἀχέρων, ὃν διαβαίνων ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου Ἀλέξανδρος ἐφανεύθη (330 π. X.). — *Πετηλία*

(Strongoli ἢ Policastro), πλησίον τοῦ Ἴονίου πελάγους, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλοκλήτου, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας. — Κρότων (Crotona), ἐπὶ τοῦ Ἴονίου πελάγους, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (710 π. Χ.). Οἱ Κροτωνιάται ἦσαν περιώνυμοι διὰ τὴν ῥώμην αὐτῶν καὶ δεξιότητα. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀθλητῶν τῆς πόλεως ταύτης φημίζεται ὁ Μίλων, πολλάκις νικήσας εἰς τὰ Ὀλύμπια, ἡγούμενος δὲ τῶν Κροτωνιατῶν, ὅτε κατέστρεψαν τὴν Σύβαριν. Ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἐδίδαξεν ὁ Πυθαγόρας εἰς τὴν Κρότωνα. Πρὸς Ν. δὲ τῆς πόλεως ταύτης, εἰς τὸ ἀκρωτήριο Λακίνιον, ἦτον ὁ ναὸς τῆς Λακινίας Ἥρας, περίφημος διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πλοῦτον τῶν κοσμημάτων αὐτοῦ. — Σκυλάκιον, μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, κτισθὲν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — Κανλωνία (Castel Vetere), δύο ὥρας μακρὰν τοῦ Ἴονίου πελάγους, κτίσμα τῶν Ἀχαιῶν. — Μαμερτίον (Oppido), πατρίς ἐνὸς μέρους τῶν Μαμερτίνων, μισθοφόρων τοῦ Ἀγαθοκλέους· οὗτοι ἐκυρίευσαν τὴν Μεσσήνην, ἐγένοντο δὲ παραίτιοι τοῦ πρώτου Καρχηδονικοῦ πολέμου, προσκαλέσαντες τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὴν Σικελίαν (264 π. Χ.). — Ῥήγιον (Reggio), εἰς τὸν Σικελικὸν πορθμὸν, κτισθὲν ὑπὸ Χαλκιδίων ἐξ Εὐβοίας, πρωτεύσαν δὲ κατόπιν τῶν πόλεων τῶν Βρεττίων. Καταστραφὲν ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου (387 π. Χ.), ἀνωκοδομήθη ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Νεωτέρου. Εἶνε πατρίς τοῦ Ἀγαθοκλέους καὶ τῶν φιλοσόφων Ἰππάρχου καὶ Θεαγένους. — Λοκροὶ (Motta di Bruziano ἢ Bruzzano), εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, κτισθέντες ὑπὸ

τῶν Λοκρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεκλήθησαν δ' οὗτοι Ἐπιζεφύριοι ἐκ τοῦ πλησίον κειμένου ἀκρωτηρίου Ζεφυρίου. Νομοθέτης αὐτῶν ὑπῆρξεν ὁ Ζάλευκος, μαθητῆς τοῦ Πυθαγόρου.

Δ'. ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

α'. ΣΙΚΕΛΙΑ (Τρινακρία).

[531 □ Μ., τανῦν, 2,800,000 Κ.].

Ἡ ὠραία αὕτη νῆσος, διεγείρασα ἀλληλοδιαδόχως τὴν πλεονεξίαν τῶν Καρχηδονίων, Ἀθηναίων καὶ Ῥωμαίων, παρῆγε μέλι ἐξαιρετόν καὶ πρὸ πάντων σίτον ἀφθονόν, ἐξ οὗ ἐτρέφετο ὁ τῆς Ῥώμης λαός· πόλεις δ' ἀξιολόγους εἶχε·

1) Εἰς τὰ βόρεια· *Δρεπάνον* (Trapani), πόλις εὐλίμενος εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Σικελίας. Τανῦν ἔχει 40 χιλ. Κ. — *Μοτήη* (Il Butrone), πόλις εὐλίμενος πρὸς Ν. τοῦ Δρεπάνου, κτισθεῖσα ὑπὸ Φοινίκων καὶ κυριευθεῖσα ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου, κατασφάζαντος πάντας τοὺς κατοίκους (397 π. Χ.). — *Ἐρυξ* (Trapani del Monte), πλησίον τοῦ Δρεπάνου, εἰς τὴν κατωφέρειαν τοῦ ὄρους Ἐρυκος, ἔνθα ἦτο ναὸς τῆς Ἐρυκίνης Ἀφροδίτης, ἔχων ἔργα τινα τοῦ Δαιδάλου. — *Ἐγεστα* (Ἐρείπ. πλησίον τοῦ Castellamare di Golfo), πόλις πλουσία καὶ ἰσχυρά, παρακινήσασα τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐστρατεύσωσιν εἰς Σικελίαν (415 π. Χ.). — *Πάνορμος*, κτισθεῖς ὑπὸ Φοινίκων, ἀκμαία καὶ τὸ πάλαι πόλις. Τανῦν καλεῖται *Παλέορμον*· ἔχει δὲ

230,000 Κ. καὶ διάσημον ἐκκλησίαν, ἐν ἣ εἶνε θαμμέ-
νοι οἱ αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας Ἐρρίκος ὁ ΣΤ΄.
καὶ Φριδερίκος ὁ Β΄. — *Ίμέρα* (ἐρείπια τανῦν), πλησίον
τῶν ἐκβολῶν τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. Ἐδῶ πλησίον,
Γέλων, ὁ βασιλεὺς τῶν Συρακουσίων, κατέστρεψε μέ-
γαν στρατὸν τῶν Καρχηδονίων, ἡγουμένου τοῦ Ἀμίλ-
κα, καθ' ἣν ἡμέραν ἐνίκησαν καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς
Πέρσας οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες (480 π. Χ.) Ἐνταῦθα ἐγεν-
νήθη ὁ ποιητὴς Στησίχορος. — *Τυνδαρίς* (ἐρείπια εἰς
τὸ Tindaro), πόλις εὐλίμενος κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Λα-
κεδαιμονίων. — *Μυλαῖ* (Melazzo ἢ Milazzo), πόλις
εὐλίμενος εἰς μικρὰν χερσόνησον, πλησίον τῆς ὁποίας οἱ
Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν τὴν πρώτην κατὰ θάλασσαν νίκην
ἐναντίον τῶν Καρχηδονίων (260 π. Χ.). — *Ναύλοχος*
(ἄγνωστος νῦν), μετὰ λιμένος πρὸς Ἀν. τῶν Μυλῶν.
Ἐδῶ πλησίον ὁ Ὀκτάβιος κατέστρεψε παντελῶς τὸν
στόλον τοῦ Σέξτου Πομπηίου (36 π. Χ.). — *Μεσσῆνη*,
εἰς τὸν Σικελικὸν πορθμόν. Κτισθεῖσα κατ' ἀρχὰς αὕτη
ὑπὸ τῶν Ἰώνων, ὠνομάσθη *Ζάγκλη*· κατόπιν ὅμως,
δεχθεῖσα τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου διωχθέντας Μεσ-
σηνίους (453 π. Χ.), ἐπεκλήθη Μεσσῆνη. Τανῦν εἶνε
φρούριον, ἔχει 120,000 Κ., καὶ ζωηρὸν ἐμπόριον
μάλιστα τῶν μεσημβρινῶν καρπῶν, οἶον, ἐλαίου, πορ-
τοκαλίων κλπ.

2) Εἰς τὰ Νοτιοδυτικὰ. *Μιλύβαιον* (Marsala), κτι-
σθὲν ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων. — *Σελινοῦς* (Torre di
Polluce), πόλις εὐλίμενος καὶ ἀκμαία τὸ πάλαι. —
Ἀκράγας (Λατ. Agrigentum, τανῦν Girgenti Vec-

chio, πλησίον τοῦ Girgenti), μίαν ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐπὶ ὁμωνύμου ποταμοῦ, μία τῶν σπουδαιοτάτων πόλεων τῆς Σικελίας μετὰ πελωρίων ναῶν. — *Γέλα* (τανῦν ἐρείπια, πλησίον τῆς Terra Nova), ἐγγὺς τοῦ στόματος ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Ῥοδίων, κτισθεῖσα τὸ 630 π. Χ.. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς τῶν Συρακουσῶν *Γέλων*. — *Καμάρα* (Camarana), πόλις εὐλίμενος, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Συρακουσίων.

3) Πρὸς Ἀνατολὰς· *Ταυρομένιον* (Taormine), πόλις εὐλίμενος εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, περιώνυμος διὰ τοὺς οἴνους αὐτῆς. — *Νάξος* (ἐρείπια τὴν σήμερον), μετὰ λιμένος πρὸς Ν. τοῦ Ταυρομενίου, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀνοβάλα ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας, καταστραφείσα ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Τυράννου. — *Ἀργύριον ἢ Ἀργύριον* (San Filippo d'Argiro), πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, ἀκμάσαντος τὸν πρῶτον π. Χ. αἰῶνα. — *Κεντούριπαι* (Centorpi), πόλις σπουδαία παρὰ τὴν Αἴτναν, πατρίς τοῦ Κέλσου, ἱατροῦ ζήσαντος ὀλίγον μετὰ Χριστόν. — *Ἰβλία ἢ Μεγάλη* (Paterno), πρὸς Ν. τῆς Αἴτνης, περίφημος διὰ τὸ μέλι αὐτῆς. Ὑπῆρχε δὲ καὶ *Ἰβλία ἢ Μικρὰ* (ἐρείπια πλησίον τῆς Καντάρας), εἰς τὰ παράλια, ΒΔ. τῶν Συρακουσῶν, καὶ *Ἰβλία Ἡραία* (ἕως ἢ Ragusa Calata Girone), εἰς τὰ ἐνδότερα. — *Μαργέντιον* (Ergetio), πλησίον τοῦ ὁποίου ἦσαν τὰ πεδία τῶν γιγατωδῶν *Λαιστρυγόνων*. — *Ἐρρα* (Castro Giovanni), εἰς τὸ μέσον τῆς Σικελίας, ἐπὶ πεδιάδος ὑψηλῆς, ἧς ὕμνη-

σαν οί ποιηταί τήν καλλονήν. Ἐδῶ, κατὰ τὰ μυθολογούμενα, ἤρπασεν ὁ Πλούτων τήν Περσεφόνην, κόρην τῆς Δήμητρος, ἐχούσης ἐνταῦθα ναόν μεγαλοπρεπή. — Κατάνη, μετὰ λιμένος εἰς τήν Σικελικὴν θάλασσαν, κτίσμα τῶν Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας, τῶν ἤδη ἐν Νάξῳ καθιδρυμένων. Πολλάκις δὲ καταστραφεῖσα ἐκ τῶν ἐκρήξεων τῆς Αἴτνης, ἀνφοδορεῖτο πάντοτε ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα. — *Λεοντῖνοι* (Lentini), 2 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων, καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Κατάνη, εἰς τόπον θαυμαστὸν τὴν εὐφορίαν καὶ παράγοντα οἶνους περιφημοτάτους. Διονύσιος δὲ ὁ Τύραννος, κυριεύσας τοὺς Λεοντίνους, μετέφερε τοὺς κατοίκους εἰς τὰς Συρακούσας. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ διάσημος ῥήτωρ Γοργίας (τὸν 5ον αἰῶνα π. Χ.). — *Συρακοῦσαι*, εἰς τὴν παραλίαν τῆς Σικελικῆς θαλάσσης. Κτισθεῖσαι τὸ 735 π. Χ. ὑπὸ Κορινθίων, ἡγουμένου τοῦ Ἀρχίου, κατέστησαν μετὰ δύο αἰῶνας ἡ ἰσχυροτάτη πόλις τῆς Σικελίας. Ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου Μαρκέλλου τὸ 212 π. Χ. μετὰ πολιορκίαν, ἣν παρέτειναν ἐπὶ τριετίαν αἱ μηχαναὶ τοῦ Ἀρχιμήδους. Συνέκειντο δ' αἱ Συρακοῦσαι ἐκ πέντε κυρίων μερῶν, ἡγουν· Ἀχραδίνης, Τύχης, Νεαπόλεως, Ἐπιπολῶν καὶ τῆς νήσου Ὀρτυγίας, ὅπου εὕρισκετο ἡ πηγὴ Ἀρέθουσα. Ἐδῶ ἐγεννήθησαν οἱ ποιηταί Θεόκριτος καὶ Μόσχος (εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} π. Χ. αἰῶνος), καὶ ὁ Ἀρχιμήδης· ἀπέθανε δὲ ὁ Σιμωνίδης. Διασημότατοι βασιλεῖς αὐτῆς ὑπῆρξαν ὁ Γέλων, οἱ δύο Διονύσιοι, ὁ Ἀγαθοκλῆς καὶ οἱ δύο Ἰέρωνες.

6'. ΜΙΚΡΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

1) Αἱ *Αἰόλου νῆσοι* ἢ *Ἡφαίστειοι* *Vulcaniae* (τανυῶν *Lipari*), πρὸς Β. τῆς Σικελίας, ἔνθα κατὰ τοὺς ποιητὰς ἐβασίλευεν ὁ θεὸς τῶν ἀνέμων Αἴολος· ἔχουσι δὲ καὶ τανυῶν πολλὰ ἠφαίστεια (ἡ *Στρογγύλη*, τανυῶν *Stromboli*, κλπ.).

2) Αἱ *Αἰγούσαι*, πρὸς Δ. τῆς Σικελίας, πλησίον τῶν ὁποίων ὁ ὕπατος Λουτάτιος κατέστρεψε τὸν Καρχηδονικὸν στόλον, τὸ 241 π. Χ.

3) Πρὸς Ν. ἡ *Μελίτη*, ἔνθα οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον τὰ διασημότερα βιομηχανικὰ καταστήματα, κατασκευάζοντες λεπτότατα ὑφάσματα· ΒΔ. δὲ τῆς Μελίτης κεῖται ἡ *Γαῦλος*, ἔνθα ἔχαιρον διατρίβοντες οἱ Ῥωμαῖοι, διότι οὐδὲν αὐτόθι ὑπῆρχεν ἔρπετόν. Τανυῶν ἡ Μελίτη λέγεται *Μάλτα*, ἔχουσα μετὰ τῆς Γαύλου (Γότζου) καὶ Κορίνου $6\frac{3}{4}$ □ Μ. καὶ 150,000 Κ., ἀνήκουσα δὲ εἰς τοὺς Ἄγγλους, καὶ παράγουσα βαμβάκιον, μεσημβρινοὺς καρπούς καὶ τὰ ὠραιότατα τῆς πρὸς Δ. Εὐρώπης πορτοκάλια. Πρωτεύουσάν δ' ἔχει τὴν *Λαβαλέτταν*, εἰς τὴν Ἀν. παραλίαν, ἐν τῶν ὄχυρωτάτων φρουρίων τῆς Εὐρώπης, μετὰ 60 χιλ. Κ.

4) Ὠγυγία, πλησίον τῶν ἀκτῶν τῆς Βρεττίας, πρὸς Ν. τῆς Κρότωνος, διάσημος ὡς ἔδρα τῆς νύμφης Καλυψοῦς. Φαίνεται δ' ὅτι ἡ νῆσος αὕτη κατεποντίσθη ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Υ'. ΑΛΛΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

Κύρος (Corsica), ἔνθα ἀπέκησαν Φωκαεῖς Ἑλλη-
νες καὶ Καρχηδόνιοι, ἐπιδοθέντες εἰς τὸ ἐμπόριον ἐν τῇ
παραλίᾳ· οἱ δὲ παλαιοὶ κάτοικοι διετήρησαν τὴν ἐλευ-
θερίαν αὐτῶν, ἀποσυρθέντες εἰς τὰ ὄρη. Οἱ Ῥωμαῖοι
τὴν ἤρπασαν ἀπὸ τοῦ Καρχηδονίου, τὸ 233 π. Χ.
Ἐνταῦθα κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπῆρχε φυτὸν ὅπερ τρώ-
γων τις ἀπέθνηκε γελῶν· ἐντεῦθεν ὁ πικρὸς γέλως λέ-
γεται *σαρδόγιος*. Τανῦν ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους ἔχουσα
ὄρη μέχρις 8,000 π. ὑψηλὰ καὶ πόλεις τὸ *Αἰάκειον*,
ἔνθα ἐγεννήθη Ναπολέων ὁ Α΄., καὶ τὴν *Βαστίαν* εἰς τὴν
Ἄν. παραλίαν, ὄχυράν καὶ εὐλίμενον πόλιν. Ἐγγὺς τῆς
Βαστίας ἦτο τὸ *Mantinatorum oppidum*· ἡ δ' ἐν τῷ
μέσῳ τῆς Ἄν. παραλίας παλαιὰ *Ἀλερία* (ἑρείπια τα-
νῦν) ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Φωκαέων.

2) *Σαρδῶ* ἢ *Σαρδηνία* (πρότερον *Ἰγροῦσα*, διότι
παρέβαλλον τὸ σχῆμά της πρὸς τὸ ἴχνος τοῦ ἀνθρωπί-
νου ποδός). Ἐνταῦθα ἀπέκησαν Λίβυες, Ἑλληνες, Ἴ-
θηρες καὶ Τρῶες. Τὴν κατέλαβον δ' οἱ Καρχηδόνιοι,
ἀρ' ὧν τὴν ἤρπασαν οἱ Ῥωμαῖοι (223). Ἐκτοσε δ'
ἐκάλουν *Βαλάρους* τοὺς εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντας, ὅπως
ὑπερασπίσωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Ἦσαν δ' εἰς τὴν
Σαρδηνίαν, πέμπουσιν πολὺν εἰς τὴν Ῥώμην σίτον, πό-
λεις λόγου ἄξιαι αἰ ἐξῆς· *Ὀλβία* (ἑρείπια τανῦν), εἰς τὴν
Ἄν. ἀκτὴν, κτίσμα Θεσπιέων καὶ Ἀθηναίων, ἡγουμέ-
νου τοῦ Ἰολάου.—*Κάλιαρις* (Cagliari), ἐπὶ τοῦ ὁμο-

νύμου κόλπου, κτίσμα τῶν Καρχηδονίων. Καὶ τανῦν δὲ εἶνε πρωτεύουσα τῆς Σαρδηνίας ἔχουσα 33,000Κ. καὶ ναύσταθμον. Ἡ δ' ὅλη νῆσος ἔχει τανῦν 668,000 Κ. (442 □ Μ.). Ἀπέναντι δὲ τῆς βορείας ἄκρας εἶνε ἡ νῆσος *Καπρέρα*, ἔνθα διατρίβει ὁ Γαριβάλδης.

3ον *Ἰλιούα ἢ Αἰθαλία*, διάσημος διὰ τὸν ἀνεξάντλητον πλοῦτον τῶν σιδηρωρυχείων αὐτῆς. Τανῦν δὲ καλουμένη *Ἐλβα* (4 □ Μ.) εἶνε γνωστὴ διότι αὐτοῦ ἀπεσύρθη *Ναπολέων ὁ Α΄*. τὸν Μάιον τοῦ 1814.

4) *Πιθηκοῦσσαι*, ΝΔ. τῆς *Καμπανίας* (τανῦν *Ἴσκια*), ἔνθα κατὰ τὰ λεγόμενα οἱ ἄνθρωποι μετεβλήθησαν εἰς πιθήκους ὑπὸ τοῦ Διός. Ἐνταῦθα ἦτον ὁ γίγας *Τυφῶν* θαμμένος ὑπὸ τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου εὕρισκόμενον ἠφαίστειον.

5) *Καπρέαι*, πλησίον τῆς *Νεαπόλεως*, ἔνθα διέτριψεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὁ *Τιβέριος*.

Εἰς τὴν *Ἰταλίαν* ἀνήκει τανῦν καὶ

Ἡ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ.

[1 □ Μ., 8,000 Κ.].

Ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου κεῖται ΝΔ. τοῦ *Ῥιμινίου* παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

3. ΙΒΗΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ὄρη. Ὄρη ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε τὰ χωρίζοντα αὐτὴν ἐκ τῆς *Γαλλίας* *Πυρηναῖα* (ὧν ἡ ὑψηλοτάτη κο-

ρυφή *Μαλαδέττα* ἔχει ὕψος 10,722 π.· συνέχεια δὲ τούτων πρὸς Δ. εἶνε τὰ ὄρη τῆς Ἰβηρίας. Καὶ ἐκ τῶν ΒΔ. μὲν πρὸς τὰ ΝΑ. φέρονται τὰ Ἰβηρικὰ ὄρη, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ πλεῖστοι ποταμοί· εἰς δὲ τὰ ΝΔ. ὑψοῦται ἡ *Σιέρρα Νεβάδα*, καὶ ταύτης πρὸς Β. ἡ *Σιέρρα Μορένα*, βορειότερον δὲ τὰ ὄρη τῆς *Καστιλίας*. Εἰς ταῦτα προσθετέα καὶ ἡ *Σιέρρα Ἐστρέλλα*, εἰς τὴν Πορτογαλίαν.

Πεδιάδες. Πρὸς βορρᾶν μὲν τοῦ ποταμοῦ *Τάγος* ἐκτείνεται ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς *Παλαιᾶς Καστιλίας*, πρὸς νότον δὲ αὐτοῦ ἡ τῆς *Νέας Καστιλίας*. Νοτιῶς δὲ τῆς *Σιέρρας Μορένης* ποτίζεται ὑπὸ τοῦ *Γουαδαλκιβίρ* ἡ εὐφορος πεδιάς τῆς Ἰβηρίας. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. κεῖνται αἱ πεδιάδες τῆς Ἰβηρίας καὶ *Καταλωνίας*, αἵτινες βρέχονται ὑπὸ τοῦ Ἐβρου.

Ποταμοί. Ποταμοὶ ἐνταῦθα λόγου ἄξιοι εἶνε ὁ Ἐβρος (Ἰβηρ), πηγάζων ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Ἰβηρίας καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ *Δούριος*, πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὄρεων καὶ χυνόμενος διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν Ὀπόρτον· ὁ *Τάγος*, πρὸς Ν. τοῦ προρρηθέντος, πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὄρεων καὶ ἐκβάλλων διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν *Δισαβῶνα*· ὁ *Γουαδιάνας*, ὡσαύτως πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὄρεων καὶ ἐκβάλλων πρὸς Ν. εἰς τὸν κόλπον τῶν *Γαδείρων*· ὁ *Γουαδαλκιβίρ* (Βαῖτις), πηγάζων ἐκ τῆς *Σιέρρας Μορένης* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Εἰς δὲ τὰ πρὸς Β. σύνορα τῆς Πορτογα-

λίας· ὁ Μίνιος, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀστουρίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Εἰς τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται·

Α'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ.

[9,200 □ Μ., 16,620,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Προσελκόμενοι ὑπὸ τοῦ πλούτου τῆς χώρας, μάλιστα δὲ τῶν ἀργυρωρυχείων, ἐπεχείρησαν ἑνωρὶς νὰ καταλάβωσι τὴν χώραν ταύτην οἱ ἐμπορικοὶ λαοὶ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἐθεμελίωσαν δὲ τὰς ἀρχαιοτάτας ἀποικίας οἱ Φοίνικες εἰς τὴν εὐφορον πρὸς νότον παραλίαν (Γάδειρα)· ἔπειτα δὲ κατέκτησαν μὲν τὸ μέρος τοῦτο οἱ συγγενεῖς πρὸς αὐτοὺς Καρχηδόνιοι, ἐξεβλήθησαν ὅμως μετὰ μακροὺς ἀγῶνας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες κατανικήσαντες τοὺς ἰθαγενεῖς Κελτίβηρας, ἔμειναν κύριοι τῆς χώρας μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς μεταναστάσεως τῶν ἐθνῶν, ὅτε ὑπεχώρησαν (τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα) εἰς τοὺς Βησιγότθους· οὗτοι δὲ πάλιν ἐνέδωκαν εἰς τοὺς δύο ἑκατονταετηρίδας μετέπειτα ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ὑπὸ τὸν Ταρὶκ (Γκέθελ ἀλ-Ταρὶκ ἢ Γιβραλτάρ, ἔνθα αἱ «στῆλαι τοῦ Ἡρακλέους») ἐπελθόντας Ἀραβας. Μόνον δὲ εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας περιεσώθησαν τὰ λείψανα τῶν Χριστιανῶν κατοίκων, μέχρις οὗ Κάρολος ὁ Μέγας ἀνέκτησε τὴν μεταξύ Πυρηνναίων καὶ Ἰβηρος χώραν καὶ κατέστησεν αὐτὴν Ἰσπανικὴν μαρχιορίαν. Οὐδὲν ἦττον μέχρι τοῦ τέλους τῆς 15ης ἑκατονταετηρίδος ἐξησφαλίσθησαν

οὐκ ἄρα κατὰ τῶν ἀδιαλείπτως πρὸς Ν. προχωρούντων Χριστιανῶν. Τέλος δὲ ἐνώσαντες τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἡ βασίλισσα τῆς Καστίλιας Ἰσαβέλλα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας Φερδινάνδος ἐκυρίευσαν τὸ 1492 τὸ τελευταῖον αὐτῶν στήριγμα, τὴν Γρανάδα. Ἐγένετο δ' ἔπειτα δύναμις ἐπιφανεστάτη ἡ Ἰσπανία, ἐπεκταθεῖσα ἐπὶ Καρόλου τοῦ Α' καὶ Φιλίππου τοῦ Β'. εἰς τε τὸν παλαιὸν καὶ νέον κόσμον (διὰ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, Φερδινάνδου Κορτησίου καὶ Φραγκίσκου Πιζάρρου), ὑποτάξασα δὲ καὶ τὴν Πορτογαλίαν. Συγχρόνως ὁμοῦ ἀπεστάτησαν αἱ Κάτω Χῶραι, καὶ ἀπολέσασα τὴν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἡρημώθη ἡ Ἰσπανία διὰ φονικοῦ περὶ διαδοχῆς πολέμου (1701—1714), ὅστις ἔφερεν εἰς τὸν θρόνον τὴν δυναστείαν τῶν Βουρβουιδῶν. Κατὰ δὲ τὸν παρόντα αἰῶνα μεθ' ἑπταετῆ πρὸς Ναπολέοντα τὸν Α'. ἀγῶνα, ὅστις εἶχεν ἐγκαταστήσει βασιλέα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ, ἐπανῆλθον μὲν οἱ Βουρβῶνοι τὸ 1814, ἀλλ' ἀπώλεσεν ἡ Ἰσπανία πάσας σχεδὸν τὰς ἐν τῇ Ἀμερικῇ κτήσεις. Ἐκδιωχθείσης δ' ὑπὸ τῆς βουλῆς τὸ 1868 τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας τῆς Β' καὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς, ἀνηγορεύθη μὲν βασιλεὺς τὸν Νοέμβριον τοῦ 1871 ὁ Ἰταλὸς πρίγκιψ Ἀμεδαῖος, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῆ διὰ τὴν ἀγρίαν τῶν κομμάτων ἔξαψιν. Καὶ ἀνεκηρύχθη μὲν ἔπειτα ἡ δημοκρατία (1873), ἀλλ' αὕτη ὀλίγον διετηρήθη, ἀνακηρυχθέντος τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1874 βασιλέως συνταγματικοῦ Ἀλφόνσου τοῦ ΙΒ', υἱοῦ τῆς Ἰσαβέλλας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσπανίας εἶναι καθολικοὶ καὶ ὀνομάζουσι ἐαυτοὺς *Καστιλιανούς*. εἶνε δ' εἰς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἀναμεμιγμένα Κελτιβηρικά, Ῥωμαϊκά, Γοτθικὰ καὶ Ἀραβικὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ εἰς τὴν Σιέρραν Νεβάδαν ζῶσιν εἰσέτι 50 χιλ. ἀπόγονοι τῶν Μαύρων, καὶ τούλάχιστον ἄλλοι τόσοι Τσίγγανοι. Ἐν γένει δ' οἱ Ἰσπανοὶ εἶνε λαὸς ἀνδρείος καὶ ζωηρός, ζῶν ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ μεταλλωρυχίας, διότι ὁ τόπος αὐτῶν ἔχει παντοειδῆ μεταλλεῖα. Καὶ στρατὸν μὲν ἡ Ἰσπανία ἔχει 216. χιλ. ἀνδρῶν, στόλον δὲ 124 ἀτμόπλοια (ἐν οἷς 10 θωρηκτὰ) καὶ 3 ἰστιοφόρα μετὰ 846 πυροβόλων.

Ἡ χώρα, παρὰ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις, εἶνε τανῦν διηρημένη εἰς 49 νομοὺς (συμπεριλαμβανομένων τῶν Καναρίων νήσων). Ἡμεῖς ὅμως ἀκολουθοῦμεν τὴν παλαιὰν ἱστορικὴν διαίρεσιν.

α'. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΚΑΣΤΙΛΙΑΣ.

Εἰς τοῦτο ὑπάγονται:

1) Τὸ *πριγκιπᾶτον τῆς Ἀστουρίας* πρὸς Β., μετὰ τῆς πρωτεύουσας Ὀβιέδου.

2) Ἡ *Γαλεκία* ΒΔ., ὑπὸ τῶν Γαλεγόνων κατοικουμένη. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε:

Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος τῆς Κομποστέλλας, ἔνθα πορεύονται προσκυνοῦντες τὸν τάφον τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου. — Κορούγγα, μετὰ 30 χιλ. Κ., καὶ Φερρόλλη, μετὰ βασιλικῷ ναυστάθμου.

3) Ἡ **Παλαιὰ Καστιλία**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Βουργωσία, πρωτεύουσα. — *Σαρτανδέρη*, μετὰ 30 χιλ. Κ. παρὰ τὴν θάλασσαν. — *Σεγοβία*: πλησίον ταύτης εἶνε τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον *Λαγράνια*, παρὰ τὸν Ἅγιον Ἰλδεφόνσον, εἰς πολὺ δροσερὰν θέσιν.

4) Ἡ **Λεώνη**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Τὸ *Βαλλαδόλιδον*, ἄλλοτε καθέδρα τῆς κυβερνήσεως, μετὰ 45 χιλ. Κ. — *Σαλαμάνκα*, μετὰ πανεπιστημίου.

5) Ἡ **Νέα Καστιλία**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Μαδρίτη, πρωτεύουσα μετὰ 370 χιλ. Κ. παρὰ τὸ ποτάμιον *Μανζαναρέσιον*, εἰς ξηρὰν πεδιάδα. Βορειοδυτικῶς δέ, εἰς τὴν νότιον κατωφέρειαν τῆς *Σιέρρας Γουαδaráμας* εἶνε τὸ βασιλ. ἀνάκτορον *Ἐσκοριάλη* μετὰ μοναστηρίου, ἐκκλησίας, βιβλιοθήκης καὶ βασιλικοῦ τάφου, ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β'. οἰκοδομηθέν. Εἰς δὲ τὴν κοιλάδα τοῦ *Τάγου* κεῖται ἡ ἐν θέρει καθέδρα τοῦ βασιλέως *Ἀραγουέζιον*. — *Τολέδον*, ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Ἰσπανίας, παρὰ τὸν *Τάγον*· τανῦν ἔχει 20 χιλ. Κ. — *Ἀλμαδέρη* (ἤγουν μεταλλεῖον), εἰς τὰ νοτιώτατα, μετὰ περιφήμου ὑδραργυρωρυχείου.

6) Ἡ **Ἐσσεμαδούρα**, μετὰ τοῦ φρουρίου τῶν συνόρων *Βαδαγώζου*.

7) Ἡ **Ἀνδαλουσία**, ἤγουν χώρα τῶν Βανδάλων, ὑπὸ τοῦ *Γουαδάλκιβιρ* ἀρδευομένη. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Κορδύβη, μετὰ 40 χιλ. Κ. καὶ περιφήμων βυρσοδε-

φείων.—*Σεβίλλα* (Ίσπαλις), μετὰ 120 χιλ. Κ., εἰς τὸ σιτοφόρον πεδῖον τοῦ Γουαδαλιβίρ.—*Κάδιξ* (Γάδειρα), μετὰ 60 χιλ. Κ., ὁ κυριώτατος πολεμικὸς ναύσταθμος.—*Ξέρεξ Δελαφροτέρα*, εὐλίμενος πόλις μετ' ἀμπελοφυτειῶν, περίφημος διὰ τὴν αὐτόθι νίκην τοῦ Καρόλου Μαρτέλλου κατὰ τῶν Ἀράβων, τὸ 711. Ὁ δὲ λίαν ὀχυρὸς βράχος τοῦ *Γιβραλιτάρ*, 1,350 π. ὑψηλός, ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1704 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς.

8) Ἡ **Γρανάδα**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Γρανάδα, πρωτεύουσα παρὰ τὸν ποταμὸν *Γενίλην* μετὰ τῶν λειψάνων τῆς Ἀλχάμβρας, τοῦ περιφημοτάτου τῶν Μαύρων παλατίου.—*Μαλάγα*, μετὰ 100 χιλ. Κ. εἰς τὴν πρὸς Ν. βραχῶδη παραλίαν.

9) Ἡ **Μουρκία**, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Σεγούρα, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτευούσης καὶ τοῦ ναυστάθμου *Καρθαγένης* (Carthago nova). Ἐνταῦθα ἐπιδίδουσι πολὺ οἱ μεταξοσκώληκες.

6'. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΑΡΑΓΩΝΙΑΣ.

Εἰς τοῦτο ἀνήκει·

10) Ἡ **Βαλεντία**, ἔνθα πόλεις εἶνε·

Βαλεντία, παρὰ τὸν ποταμὸν Γουαδαλαβιάρ, μετὰ 150 χιλ. Κ. Πρὸς βορρᾶν ταύτης, ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔκειτο τὸ πάλαι ἢ Ἑλληνικὴ πόλις Ζάκανθα (*Saguntum*, τανῦν *Murviedro*). Αὕτη ἢ πόλις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα τὸ 219 π. Χ., μετ' ὀλίγον ὁμως ἀνοικοδομήθη.—*Ἀλικάντη*, πόλις εὐλίμενος μετὰ 30 χιλ. Κ. καὶ ἀμπελώνων καλῶν.

11) Ἡ **Μαγιώρκα**, συγκειμένη ἐκ τῶν Βαλεαρίδων, ἤγουν νήσων τῶν σφενδονητῶν (Μαγιώρκας καὶ Μινιώρκας) καὶ τῶν Πιτυουσσῶν, ἤγουν νήσων τῶν πευκῶν (Ἰβύζης καὶ Φορμεντέρας).

12) Ἡ **Καταλωνία** (ἦτοι Γότθων Ἀλανία), ἔνθα πόλεις·

Βαρκελώννα, ἔχουσα 190 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ φρούριον, κυρία τῆς βιομηχανίας ἔδρα καὶ σπουδαιότατος λιμὴν τῆς Ἰσπανίας μετὰ τὰ Γάδειρα. Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὸ ἔρημον, 4,000 π. ὑψηλόν, ἱερὸν ὄρος *Μοντσερράτον*, ἦτοι προιονισμένον ὄρος. Βορειοανατολικῶς δὲ τῆς Βαρκελώννας ἦτο τὸ πάλαι ἢ Ἑλληνικὴ πόλις *Ἐμποροίαι*, κτισθεῖσαι ὑπὸ τῶν Φωκαέων τῆς Μασσαλίας, ὑποταγεῖσαι δ' εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ Κάτωνος τοῦ Τιμητοῦ (195 π. Χ.). — Εἰς δὲ τὰ Πυρηναιῖα εὐρίσκεται ἡ οὐδετέρα δημοκρατία **Ἀνδόρρα**.

13) Ἡ **Ἀραγωνία**, μετὰ τῆς *Σαραγόσσης*, (Caesar Augusta), παρὰ τὸν Ἴβηρα, ἐχούσης 67 χιλ. Κ.

γ'. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΝΑΒΑΡΡΑΣ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν·

Ἡ *Παμπλώνα*· πλησίον αὐτῆς εὐρίσκεται τὸ στενὸν τῆς *Ρογχεβάλλης*, ἔνθα τὸ 778 κατεκόπη ἡ ὀπισθοφυλακὴ Καρόλου τοῦ Μεγάλου.

δ'. Αἱ ΒΑΣΚΙΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

Ἡ *Ἀλαῦα* μετὰ τῆς *Βικτωρίας* ἢ *Γιπουσκῶα* μετὰ

τοῦ ὄχυροῦ καὶ εὐλιμένου Ἁγίου Σεβαστιανοῦ καὶ ἡ Βισκαΐα μετὰ τοῦ Βιλλάου.

Ἰσπανικαὶ ἀποικίαι.

Ἐν μὲν τῇ Ἀφρικῇ εἶνε· αἱ Πραιΐδιοι, τέσσαρες ὄχυραὶ θέσεις παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἦτοι ἡ Κεῦτα (Σέπτα) ἀπέναντι τοῦ Γιβραλτάρ κλπ. — Αἱ Κανάριοι νῆσοι καὶ ἐκ τῶν νήσων τῆς Γουϊρέας ὁ Φερνάνδος Πὼ καὶ ἡ Ἀνρόβων (ἦγουν Νέον Ἔτος). Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ· ἐκ τῶν μεγάλων Ἀντιλλῶν ἡ Κούβα καὶ τὸ Πορτόρικον. Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ· αἱ Φιλιππῖναι. Καὶ ἐν τῇ Αὐστραλίᾳ· αἱ Μαριάνναι ἢ Λαδρόναι, αἱ Καρολίναι καὶ αἱ Παλαώσιοι ἢ Πελέβιοι νῆσοι.

Β'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ.

[1,700 □ Μ., Πληθυσμὸς τῆς στερεᾶς 4,350,000, μετὰ δὲ τῶν νήσων Ἀζορίων καὶ Μαδέρας 4,750,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τὸ βασίλειον τῆς Πορτογαλίας ἔλαβε γένεσιν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 12^{ης} ἑκατονταετηρίδος, ὅταν Ἐρρίκος ὁ Βουργουνδικὸς ἔλαβε παρ' Ἀλφόνσου τοῦ Γ'. τῆς Καστιλίας τὴν μεταξὺ Μινίου καὶ Μονδέγου χώραν διὰ τὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχεν εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, καὶ διὰ τὸν ἐναντίον τῶν Ἀράβων ἀγῶνα (Portucalia ἀπὸ τοῦ Portus Calae, τοῦ μετέπειτα Oporto). Αὐξήθην δὲ διὰ περαιτέρω

κατακτήσεων ἔφθασε τὸ βασιλεῖον περὶ τὸ τέλος τῆς 14^{ης} ἑκατονταετηρίδος εἰς τὸν χρυσοῦν αὐτοῦ αἰῶνα, ἀρξάμενων τῶν θαλασσοποριῶν καὶ διαποντίων ἀνακαλύψεων. Καὶ ὁ μὲν Ἰνφάντης Ἐρρίκος ὁ Θαλασσοπόρος (1394 — 1460) ὑπῆρξε πρόδρομος τοῦ Κολόμβου· ἐπὶ Ἐμμανουὴλ δὲ τοῦ Μεγάλου (1495—1521) ἀνεκάλυψεν ὁ Βάσκος Δεγάμαϊ (1498) τὴν κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας· ἐν βραχεῖ δ' ὑπετάγησαν εἰς τὸν φοβερόν βασιλέα τῆς Πορτογαλίας πολλοὶ τῆς πρὸς Δ. Ἰνδικῆς ἡγεμόνες. Ὅταν ὅμως τὸ 1578 ὁ βασιλεὺς Σεβαστιανὸς ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν πολεμῶν κατὰ τῶν Μαύρων, ἐπῆλθεν ἡ παρακμὴ τῆς Πορτογαλίας, καταληφθεῖσης τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ Φιλίππου τοῦ Β'. αἱ δὲ ἀποικίαι ἔγειναν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος λεία τῶν Ὀλλανδῶν καὶ τῶν Ἀγγλῶν. Καὶ ναὶ μὲν ἔγεινε πάλιν αὐτόνομος ἡ Πορτογαλία ἀπὸ τοῦ 1640, ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Βραγαγνιακοῦ, ὑπῆρξεν ὅμως ἀνίκανος νὰ διατηρήσῃ τὰς ἐκτεταμένας αὐτῆς Ἀμερικανικὰς κτήσεις, καθόσον ὁ βασιλικὸς οἶκος διεχωρίσθη κατὰ τὸ 1822 εἰς Βρασιλιακὴν καὶ Εὐρωπαϊκὴν γενεάν. Ἐν ἔτει δὲ 1855 ἤρχισε Δὸν Πέτρος ὁ Ε', υἱὸς τῆς Μαρίας Δαγλόρια καὶ τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου τοῦ Κοβούργου, τὸν οἶκον τῆς Βραγαγνιακῆς καὶ τοῦ Κοβούργου· αὐτὸν δὲ διεδέχθη τὸ 1861 ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δὸν Λουδοβίκος ὁ Α'. Στρατὸν δ' ἡ χώρα ἔχει 70 χιλ. ἀνδρῶν καὶ στόλον 44 πλοῖα μετὰ 326 πυροβόλων.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει μῆκος μὲν 70 Μ., πλάτος δὲ

24 Μ.· ένεκα δέ τῆς παρωκεανείου αὐτῆς θέσεως φέρονται οἱ κάτοικοι αὐτῆς πρὸς διαποντίους ἀνακαλύψεις καὶ ἐμπορικὰς ὁδοὺς. Σημειωτέον ὅτι ἐκ τῆς Πορτογαλίας ἦλθον εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην τὰ πορτογάλια.

Κατὰ δέ τὴν ἱστορικὴν διαίρεσιν μερίζεται εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς **Ἀλγάρδης** (ἤγουν τῆς δύσεως τῶν Ἀράβων), ἔνθα πόλις ἡ Ταβίρα, καὶ τὰς ἐξῆς 5 ἐπαρχίας. Αὐταὶ δὲ εἶνε·

1) Ἡ **Τρασοσμοντέση** (ἤγουν ἡ Ὀπισθεν τῶν Ὁρέων) μετὰ τῆς ὀχυρᾶς **Βραγαντίας**,

2) Ἡ **Μεσοποταμία** χώρα, ἥτοι ἡ μεταξὺ Μινίου καὶ Δούρου, μετὰ τοῦ Ὀπόρτου (ἢ Πόρτου) παρὰ τὸν Δοῦρον, ἔχοντας 100 χιλ. Κ.

3) Ἡ **Βεῖρα**, μετὰ τῆς **Κοῖμβρας** ἐχούσης πανεπιστήμιον.

4) Ἡ **Ἐστρεμαδούρα**, ἐν ἣ καῖται ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου **Λισσαβών**, ἐπὶ τοῦ ἐνταῦθα 2 Μ. πλατέος Τάγου μετὰ 270,000 Κ.

5) ἡ **Ἀλεμτέγος**· ἤγουν ἡ ἐπέκεινα τοῦ Τάγου. Ἐπι δὲ αἱ **Ἀζόριοι** νῆσοι, πρὸς δυσμὰς τῆς Λισσαβῶνος.

Πορτογαλικαὶ ἀποικίαι.

Ἐν μὲν τῇ Ἀφρικῇ· ἡ **Μαδέρα** καὶ αἱ νῆσοι τοῦ **Πρασίνου ἀκρωτηρίου**. Ἡ Πορτογαλ. **Σενεγαμβία**. Ἄγ. **Θωμάς** καὶ **Πρίγκιπος**, Ἄγγολα, **Βεγγουέλα**, **Μοζαμβική**, **Σοφάλα**.

Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ· **Γόα** καὶ **Διοῦη** ἐπὶ τῆς παραλίας

τῆς Μαλαβάρης.—*Μακάον* παρά τὴν Καντῶνα εἰς τὴν Κίναν. — Ἐτι δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς ἡμισυ τῆς νήσου *Τιμόρης*.

Β'. ΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

4. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ.

[9,599 □ Μ. 36,900,000 Κ., μετὰ δὲ τῆς Ἀλγερίας
15,380 □ Μ., 39,400,090 Κ.]

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τοὺς ἀρχαιοτάτους τῆς Γαλλίας κατοίκους *Γαλάτας* ὑπέταξεν ὁ *Ἰούλιος Καῖσαρ* (58 — 50 π. Χ.), καὶ μετέβαλε τὴν χώραν εἰς ἐπαρχίαν Ῥωμαϊκὴν. Ἐπὶ δὲ τῆς μεταναστάσεως τῶν ἔθνων ἐπῆλθον ἐνταῦθα Γερμανικὰ φύλα, οἱ *Βουργούνδιοι*, *Βησιγόθθου* καὶ *Φράγκοι*, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τελευταῖοι ἔγειναν ἐπὶ *Χλωδοβίκου* (*Clovis*) μόνοι κύριοι τῆς χώρας, ἐπεκταθείσης ἔπειτα πολὺ ὑπὸ *Καρόλου τοῦ Μεγάλου*, τοῦ ἀνδριτοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας (768 — 814). Ἄλλ' ἤδη τὸ 843 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ *Βεροδούνου* ἐχωρίσθη διὰ παντὸς ἡ *Γαλλία* ἀπὸ τῆς *Γερμανίας*. Εἰς ταύτην δὲ μετὰ τῆς αὐτοκρατορίας μετέβη καὶ ἡ μεγίστη δύναμις, καθόσον εἰς αὐτὴν ἀνήκον αἱ *Γερμανικαὶ πόλεις Μέτς* (*Μέται*). *Στρασβοῦργον* καὶ *Λυών*· ἐνῶ ἡ *Γαλλία* πολυειδῶς κατὰ τὸν *Μεσαίωνα* διασπασθεῖσα, μόλις κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐνώσασα τὰς δυνάμεις αὐτῆς ὑπὸ βασιλείαν κατὰ μικρὸν ἐνίσχυθεισαν, ἐστράφη νικηφόρος πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Ὁ δὲ

Βουρβωνικός οίκος ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἐρρίκου τοῦ Δ'. ἀπέκτησε διὰ τοῦ μεγάλου ὑπουργοῦ, τοῦ καρδινάλιου Ριχελιὸν (ἀποθ. τὸ 1642) καὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. (ἀπὸ τοῦ 1715) μεγίστην ἐν Εὐρώπῃ πολιτικὴν δύναμιν, σφετερισθεὶς μάλιστα καὶ τὰς πρὸς δυσμὰς Γερμανικὰς ἐπαρχίας. Πόσον ὅμως ὀλίγον ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη λαμπηδὼν καὶ δόξα εἶχε στερεώση τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ τὴν εὐτυχίαν, ἔδειξεν ἡ ἐν ἔτει 1789 ἐκραγεῖσα πρώτη Γαλλικὴ ἐπανάστασις, ἣτις συνέτριψε τὸν χιλιετῆ βασιλικὸν θρόνον, καὶ προσβαλοῦσα πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ μένη παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον, συνέστησε τὴν Γαλλίαν δημοκρατίαν, ἣν μετέβαλε πάλιν μετ' ὀλίγα ἔτη εἰς αὐτοκρατορίαν ὁ Κόρσος Ναπολέων Βοναπάρτης. Ἐπὶ ὀκτὼ δ' ἔτη περιέφερε τὸ Γαλλικὸν ἔθνος ἀπὸ νίκης εἰς νίκην διὰ συμπάσης τῆς Εὐρώπης, ἄχρις οὗ ἡ πρὸς τὴν Ῥωσσίαν ἀτυχὴς ἐκστρατεία (1812) ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν κατακτητικὸν αὐτοῦ πόθον· ὁ δὲ πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἀγὼν τῶν Γερμανῶν ἐπήγαγε τὴν πτώσιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ ἐπανῆλθε μὲν ὁ οἶκος τῶν Βουρβόνων, ἀλλὰ μετὰ τὸν Ἰουλιανὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830 ἀποδιωχθέντος Καρόλου τοῦ Ι', ἐξελέχθη ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος τῆς Αἰσθησίας. Τρίτη δ' ἐπανάστασις μετέβαλε μὲν πάλιν τὸ 1848 τὴν Γαλλίαν εἰς δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ ταύτης προέκυψεν αὐτοκράτωρ τὸ 1852 Ναπολέων ὁ Γ', ἀνεψιὸς τοῦ Α'. Καὶ ἀπέκτησε μὲν δι' αὐτοῦ ἡ Γαλλία τὸ 1859 τὴν Σαβωδίαν καὶ Νίκαιαν, ἀλλ' ὁ περὶ τῶν συνόρων τοῦ Ῥήνου πρὸς τὴν Πρωσσίαν ἀρ-

ξάμενος πόλεμος ἐπήνεγκε τὴν συνθηκολόγησιν τοῦ Σεδάν καὶ τὴν αἰχμαλώτισιν τοῦ Γ'. Ναπολέοντος (2 Σεπτ. 1870). Καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ καθηρέθη, ἀνεκηρύχθη δὲ ἡ δημοκρατία (4 Σεπτ.) καὶ συνωμολογήθη μετ' αὐτῆς ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ παρὰ τὸν Μοϊνον (10 Μαΐου 1871) εἰρήνη ἀποδοθεισῶν εἰς τὴν Γερμανίαν τῆς Ἀλσατίας (ἐκτὸς τοῦ Βελφορτίου) καὶ τῆς Γερμανικῆς Λοθαριγγίας μετὰ τοῦ Μέτς (Μετῶν). Πρόεδρος τῆς δημοκρατίας τανῦν εἶνε ὁ Γρεβύ, διασημότετος δὲ πολιτικῶς ὁ Γαμβέττας.

Προϊόντα. Σπουδαιότατα τῆς Γαλλίας προϊόντα πρὸς βορρᾶν μὲν καὶ εἰς τὸ κέντρον εἶνε σίτος, οἶνος καὶ ὀπωρικά, πρὸς νότον δὲ ἐλαῖαι καὶ συκαμινεαί· πολὺν δὲ φήμην ἔχουσι τὸ μέλι καὶ τὰ ὀρνιθία της.— Ἡ δὲ μέταξα τοῦ Λυῶν, τὸ ἔλαιον τῆς Προβιγκίας, οἱ οὔροι τοῦ Βορδώ, τῆς Καμπανίας καὶ Βουργουνδίας, εἶνε ἐμπορεύματα πανταχοῦ διαδεδομένα, καθόσον ἡ Γαλλία εἶνε ὁ πρῶτος ἐν τῷ κόσμῳ οἰοφόρος τόπος. Ἀλλὰ κυρίως προάγει τὴν ἐμπορίαν ἡ βιομηχανία, καὶ μάλιστα τῶν πραγμάτων τῆς πολυτελείας καὶ φιλοκαλίας; ἅτινα εἶνε πανταχοῦ περιζήτητα.

Πληθυσμός. Τὸ κύριον τοῦ πληθυσμοῦ μέρος προέκυψεν ἐκ μίγματος τριῶν στοιχείων, Κελτικοῦ, Ῥωμαϊκοῦ καὶ Γερμανικοῦ. Καὶ 33 μὲν ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὸ καθ' αὐτὸ Γαλλικὸν φῦλον, Κέλται δὲ ζῶσιν εἰσέτι εἰς τὴν Μικρὰν Βρεταννίαν καὶ Βάσκοι εἰς τὰ πρὸς δυσμὰς Πυρηναιᾶ· Γερμανοὶ δὲ εἶνε εἰς τὴν Λοθαριγγίαν (Λωρραίνην), Φλαμανδοὶ εἰς τὰ Βελγικὰ σύνορα καὶ

Ἴταλοι εἰς τὴν Κύρνον καὶ Νίκαιαν. Τὰ δὲ $\frac{11}{12}$ τῶν κατοίκων εἶνε καθολικοί.

Ὁ δὲ Γαλλικὸς στρατὸς διαιρεῖται εἰς τὸν ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸν (μετὰ τῆς ἐφεδρείας 1,186,000 ἀνδρῶν) καὶ τὸν κατὰ τόπους (μετὰ τῆς ἐφεδρείας 594,000)· τὸ δ' ὅλον τῆς κατὰ ξηρὰν δυνάμεως εἶνε 1,780,000 ἀνδρῶν. Ὁ δὲ στόλος, τοῦ Ἀγγλικοῦ μόνον κατώτερος, σύγκειται ἐκ 258 πλοίων ἐν οἷς 66 θωρηκτά· 32 δὲ τούτων εἶνε μεγάλα.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1790 ὑφίσταται ἡ σημερινὴ διαίρεσις τῆς χώρας εἰς 87 νομοὺς κατὰ τὰ σύνορα τῶν ποταμῶν καὶ ὀρέων. Πρότερον δ' ὑπῆρχον 36 ἐπαρχίαι συμπεριληφθεῖσαι ἐνταῦθα εἰς 20.

Σύνορα. Ἡ Γαλλία σύνορα ἔχει πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, πρὸς Β. τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, τὴν Βόρειον θάλασσαν καὶ τὸ Βέλγιον, πρὸς Α. τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν καὶ Ἰταλίαν καὶ πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ τὰ Πυρρηναῖα.

Ὅρη. Ὅρη ἄξια λόγου ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Ν. μὲν τὰ χωρίζοντα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας Πυρρηναῖα (10,722 π.), πρὸς Α. δὲ αἱ *Δυτικαὶ Ἀλπεις*, μετὰ τοῦ Λευκοῦ ὄρους (14,700 π.), τοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν φερομένου *Κερισίου* (11,058 π.) καὶ τοῦ *Βησούλου*. Βορείως δ' αὐτῶν συνέχεται ὁ συνορεύων πρὸς τὴν Ἑλβετίαν *Ιουράσιος* (5,304 π.), καὶ περαιτέρω τὰ *Βόσγια* πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανίας.

Μετὰ δὲ τοῦ Βελγίου συνορεύει διὰ τῶν *Ἀρδεννῶν*.

Οὐχὶ δὲ μακρὰν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς

Β. αὐτῆς ὑφιοῦται τὸ στέλεχος τῶν κεντρικῶν ὄρέων τῆς Γαλλίας, αἱ Σηβέρναι (Κέμμενον ὄρος τὸ πάλαι). Σύμπαν δὲ ΒΔ. καὶ ΝΔ. μέρος τῆς Γαλλίας εἶνε πεδινόν, εὐφορον καὶ ἄριστα καλλιεργημένον.

Ποταμοί. Ποταμοὺς ἡ Γαλλία ἔχει τὸν Μόσην (Meuse) (88 Μ. μακρόν) καὶ Σκάλδαν (30 Μ.), διαρρέοντας ἔπειτα τὰς Κάτω Χώρας καὶ χυνομένους εἰς τὴν Βόρειον Θάλασσαν· τὸν Σηκουάνα (92 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ βραχίονος τῶν Βοσγίων, διερχόμενον διὰ τῶν Παρισίων καὶ χυνόμενον εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης παρὰ τὴν πόλιν Χάβρην· τὸν Λείγηρα (130 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν Σηβεργῶν καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· τὸν Γαρούμναν (80 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν Πυρηναίων καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Οὐασκωνικὸν κόλπον· καὶ τὸν Ροδαρόν (109 Μ. μακρόν), ὅστις ἐξερχόμενος τῆς Ἑλβετίας καὶ ῥέων πρὸς Δ., στρέφεται κατόπιν πρὸς Ν. καὶ χύνεται τέλος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λυών.

Α'. Ἐπαρχίαι μὴ κείμεναι παρὰ τὰ σύνορα
μήτε εἰς τὴν παραλίαν.

1) Ἡ **Νῆσος** τῆς **Γαλλίας** (Isle de France), ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι·

Παρίσιοι, πόλις ὠχυρωμένη μετὰ 16 περιζωννύτων αὐτὴν φρουρίων καὶ ἄλλων χαρακωμάτων, ἔχουσα δὲ 2,250,000 κατοίκων. Κεῖται δὲ μάλιστα παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Σηκουάνα, ἔχουσα προάστεια καὶ λαμπρὰς λεωφόρους (περιπάτους, πρότερον ὀχυρώμα-

τα). Αί δ' ἐν τῷ Σηκουάνα τρεῖς μικραὶ νῆσοι ἀποτελοῦσι τὸ ἄστυ, τὸ ἀρχαιότατον τῆς πόλεως μέρος, μετὰ τῆς Γοτθικῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας (Notre Dame). Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης κεῖται τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ Πάνθεον, ὁ οἶκος τῶν Ἀπομάχων καὶ τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως· ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς τὸ ὠραιότατον τῆς πόλεως μέρος, τὰ Ἡλύσια παιδία, ἡ Πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας, ὁ Κεραμεικὸς καὶ τὸ Λουῆρον.

Ἅγιος Διονύσιος (Saint Denis), βορείως τῶν Παρισίων, ἐντὸς τριῶν φρουρίων, μετὰ τῶν τάφων τῶν βασιλέων.

Βερσαλλίαι, μετὰ 50,000 Κ., ἔνθα εἶνε τὰ ἀνάκτορα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'.

Ἅγιος Κλαύδιος (Saint Cloud) (1), 2 Μ. πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων.

Ἅγιος Κουεντῖνος, μετὰ 40,000 Κ. παρὰ τὸν Σόρμην.

2) Ὠδέργνη, Λιμουζίνη καὶ Μάργη. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Κλερμόντιον, μετὰ 42,000 Κ., περίφημος διὰ τὴν αὐτόθι σύνοδον τῶν Χριστιανῶν Εὐρωπαϊῶν ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν. — Λιμόγη, παρὰ τὸν ἄνω Οὐίνναν (Vienne) μετὰ 60,000 Κ., ἔνθα μάλιστα κατασκευάζεται ἡ Γαλλικὴ πόρσελλάνη.

3) Βουρβονναΐση, Νιβερναΐση καὶ Βερρίον, ἔνθα πόλεις ἀξίαι λόγου·

(1) Τὸ ἐνταῦθα ἀνάκτορον ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1870. Ἐξήλθε δὲ πανδημεὶ ἡ φρουρὰ τῶν Παρισίων (100,000 ἀνδρῶν) τῇ 19 Ἰανουαρίου 1871.

Βοῦργαι, μετὰ 36,000 Κ. καὶ μητροπόλεως Γοτθικῆς, μεγαλητέρας τῆς ἐν Παρισίους ἐκκλησίας τῆς Παναγίας.

4) **Αὐρηλιανή**, πλαγίως ὑπεράνω τῶν μέσων τοῦ Λείγερως, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Αὐρηλία (Ὀρλεάνς), μετὰ 52,000 Κ., εἰς τὸ βορειότατον σημεῖον τοῦ Λείγερως, σπουδαία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις. Ἐνταῦθα ἐνεφανίσθη ἡ πολυθρύλητος *Αὐρηλιανή* παρθένος, τὸ 1429, ἔγειναν δὲ πολλοὶ συμπλοκαὶ τὸ 1870 καὶ 1871.

Β.λέσαι (Blois), παρὰ τὸν Λείγερως. — *Βενδώμη*, ὠσαύτως παρὰ τὸν Λείγερως. Καὶ ἐδῶ ἔγεινε μάχη τῆ 6 Ἰανουαρίου 1871.

5) **Ἀνδεγαυϊκὴ** (Anjou), **Τουρραϊνὴ** καὶ **Μαϊνὴ**, καλούμεναι ὁ *Κῆπος τῆς Γαλλίας*. Εἰς ταύτας δὲ, κειμένας πλαγίως ὑπεράνω τοῦ Λείγερως καὶ παρὰ τὸν Μαῦέννην, πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε·

Τοῦρ (Turonnes), μετὰ 48,000 Κ., εἰς χώραν ἔχουσαν ὠραίους ἀμπελῶνας καὶ ὀπωροφόρους κήπους. — *Ἀγγέρση*, παρὰ τὸν Μαῦέννην, μετὰ 57,000 Κ. καὶ σπουδαίας βιομηχανίας λινῶν.

Λεμάνση, παρὰ τὸν Σάρθην, μετὰ 50,000 Κ. καὶ πλουσίου ἐμπορίου λινῶν. Ἐνταῦθα ἔγεινε μάχη καὶ συμπλοκαὶ ἀπὸ τῆς 6—12 Ἰανουαρίου 1871.

Β'. Ἐπαρχίαι κείμεναι εἰς τὰ σύνορα
ἢ τὰ παράλια.

6) **Πικαρδία** μετὰ τῆς Ἄρτεσίας καὶ **Φλανδρία**. Εἰς τὰς χώρας ταύτας, ἔνθα ρέουσιν ὁ Σάμιμας (λατ. Samara) καὶ Σκάλδης, πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε Ἄμιένση (Ambiani), μετὰ 67,000 Κ. καὶ μεταξουφγείων, πόλις περίφημος διὰ τὴν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α΄ συνθήκην τοῦ 1802. — Ἀρράση, φρούριον. — Βορωνία, ἡ παραθαλασσία, μετὰ 40,000 Κ., φρουρίου καὶ λιμένος, ἔτι δὲ λουτρῶν θαλασσίων, ἔνθα συχνάζουσι πολλοί. — Καλαί, λιμὴν ὄχυρός, ὅθεν διαπλέουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς 1 $\frac{1}{2}$ ὥραν. — Λίλλη ἢ Ρυσσέλη, τὰ μάλιστα ὄχυρά καὶ λίαν βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ 163,000 Κ. — Δυγκέρκη, σπουδαῖος πολεμικὸς καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν. — Καμβραίη καὶ Βαλεγκιένναι, ὡσαύτως ὄχυρωμένοι. — Ρουβαίξη, μετὰ 84,000 Κ., καὶ Τουρκοῦγγη, μετὰ 50,000 Κ., μεγάλαι βιομηχανικαὶ πόλεις.

7) **Νορμανδία**, παρὰ τὸν κάτω Σηκουάναν. Πλησίον δ' αὐτοῦ κεῖνται αἱ πόλεις

Ῥουένη, μετὰ 105,000 Κ., μία τῶν ἀνθηροτάτων βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας. — Ἡ Χάβρη (Le Havre de Grace), μετὰ 92,000 κατοίκων, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σηκουάνα, φρούριον καὶ σπουδαιότατος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας. — Χερβοῦργον, μετὰ 37,000 Κ., ὁ ἰσχυρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας.

8) **Μικρὰ Βρεταννία**. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν

αί νῆσοι **Ώραία Νῆσος** καὶ **Ούεσσάντη**. Πόλεις δ' αὐτόθι εἶνε·

Βρέστη, δεύτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας, μετὰ 67,000 Κ. — *Νάνται*, παρὰ τὸν Λείγηρα, ἐμπορικὸς λιμὴν μετὰ 122,000 Κ.

9) **Ποατοῦ** μετὰ τῆς **᾽Ωνίδος** καὶ **Σαιντόγης**. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι *Ρέη* καὶ *Ὀλερών*· ἔτι δὲ αἱ πόλεις·

Ποατιέ (Πικτάβιοι), μετὰ 31,000 Κ. Ἐνταῦθα ὁ Κάρολος Μαρτέλλος ἐνίκησε τοὺς Ἀραβῶν τὸ 732 (νίκην καλουμένην καὶ κατὰ τὸ ΒΑ. κείμενον Τούρ). — *Λαροχέλλη* καὶ *Ρογεφόρτιον*, μετὰ 30,000 Κ., ὠχυρωμένοι παράλιοι πόλεις.

10) **Γουϊένη** καὶ **Γασκώννη** μετὰ τῆς **Βεαρνίας**. Τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν μέρος εἶνε λεπτόγειον καὶ ἄγονον, *Λάνδοι* καλούμενον. Πόλεις δ' ἐνταῦθα ἀξιόλογοι εἶνε·

Βορδώ, μετὰ 215,000 Κ. παρὰ τὸν Γαρούμναν, κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν οἴνων τῆς Νοτιοδυτικῆς Γαλλίας. — *Βαϊώνη*, πλησίον τοῦ ποταμοῦ τῶν συνόρων Βιδασσῶα, φρούριον. Πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ νότον τοῦ Πικ τῆς Μεσημβρίας τῆς Βιγόρρης ἔχουν περίφημα λουτρὰ *Βαγιέραι* αἱ *Βιγόρροι* καὶ αἱ *Βαρρέγαι*. Τὸ δὲ *Βιαρρίκιον* ἔχει λουτρὰ θαλάσσια.

11) **Λαγγεδόκη** μετὰ τῆς **᾽Ρουσαιλλιών** καὶ **Φοάξης**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Τολῶσσα, παρὰ τὸν Γαρούμναν καὶ τὴν διώρυγα τῆς *Λαγγεδόκης*, μετὰ 132,000 Κ. — *Μορπελλιέ*, μετὰ 56

χιλ. Κ. καὶ ἰατρικῆς Ἀκαδημίας.—*Νίμαι* (Νέρμαυος), μετὰ 63,000 Κ. καὶ λειψάνων Ῥωμαϊκῶν οἰκοδομῶν, μεταξοκλωστειῶν καὶ βαμβακουργείων. — *Περπιριάνη*, φρούριον τῶν συνόρων μετὰ 28 χιλ. Κ.

12) **Προβιγκία** μετὰ τῆς **Βεναισσίνης** καὶ **᾽Οράγγης**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι:

Μασσαλία, μετὰ 320,000 Κ., ἡ μεγίστη τῶν παραλίων πόλεων τῆς Γαλλίας, τὸ πάλαι Ἑλληνικὴ ἀποικία τῶν Φωκαέων, καταφυγόντων ἐδῶ (περὶ τὸ 600 π. Χ.), ὅπως φύγῃσι τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Κύρου. Ἐφημιζετο δὲ διὰ τὴν σωφροσύνην τῆς διοικήσεως καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς καλλιτεχνίας τοσοῦτον, ὥστε τὴν ἐπωνόμαζον «Γαλατικὰς Ἀθήνας». Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ γεωγράφος καὶ ἀστρονόμος Πυθέας, σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Περαιτέρω δὲ ΒΑ. ἦτο ἡ Ἀντίπολις, ἀποικία τῶν Μασσαλιωτῶν, τανῦν Antibes, ὅχι μακρὰν τῶν παραθαλασσιῶν Ἄλπεων.—*Αἰξή*, 4 Μ. βορείως, τὰ παλαιὰ *Σέξτια Ὑδατα* (Aquæ Sextiæ), ἔνθα ὁ Μάριος κατέστρεψε τοὺς Τεύτονας (102 π. Χ.).—*Ἀρλαι*, ὅπου ὁ Ῥοδανὸς σχίζεται καὶ ἀποτελεῖ Δέλτα. — *Τουλὼν*, μετὰ 70,000, εἰς τῶν 3 μεγάλων ναυστάθμων τῆς Γαλλίας· πλησίον ταύτης εἶνε αἱ νῆσοι Ἰέραι.—*Ἀβερλιὼν* (Avignon), παρὰ τὸν Ῥοδανόν, ἀποικισθεῖσα τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μασσαλίας. Ἐνταῦθα κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἔδρευσεν ἐπὶ τινα χρόνον ὁ Πάπας. Τανῦν ἔχει 38 χιλ. Κ.

13) **Δελφινάτον** καὶ **Λουγδουνική**, (Dauphiné καὶ Lyonnais), ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι:

Γρενόβλη, μετὰ 45,000 Κ., φρούριον τῶν συνόρων παρὰ τὸν Ἰσάραν.—*Λυὼν* (Λούγδουνον), μετὰ 343 χιλ. Κ., παρὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἄραρος (Σαῶνα) εἰς τὸν Ῥοδανόν, ἡ σπουδαιοτάτη ἐν τῷ κόσμῳ βιομηχανικὴ πόλις ὡς πρὸς τὴν μεταξουργίαν.— Ὁ Ἄγ. *Στέφανος* (St Etienne), μετὰ 126,000 Κ., ἡ Βιρμυγγάμη τῶν Γάλλων, ἔχουσα πλουσιώτατον εἰς τὰ πέριξ γαιανθρακωρυχεῖον, ὄπλοποιεῖα λαμπρὰ καὶ μεταξουργεῖα.

14) **Βουργουνδία** (Bourgogne), ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Σηκουάνα μέχρι τοῦ Ῥοδανοῦ. Ἐνταῦθα πόλις ἀξιόλογος εἶνε·

ἡ *Διζὼν* (Διθιόνιον), μετὰ 48,000 Κ., παρὰ τὴν Βουργουνδικὴν διώρυγα, νεωστὶ ὄχυρωθεῖσα.

15) **Ἐλεύθερον κομητᾶτον**, καθ' αὐτὸ μάλιστα Ἐλεύθερον κομητᾶτον τῆς Βουργουνδίας ἢ καὶ Ἄνω Βουργουνδία μεταξὺ τοῦ Σαῶνα καὶ τῆς Ἑλβετίας. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Οὔεσαρτίων (Besançon), παρὰ τὸν Δοῦβον (Dubs), μετὰ 54,000 Κ., φρούριον ἰσχυρόν, πατρίς τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ.—*Πορταρλιέση*, παρὰ τὸν Δοῦβον. Ἐντεῦθεν μετέβη τὸ 1871 ὁ στρατὸς τοῦ Βούρβαχη, ἐξ 80,000 ἀνδρῶν συγκείμενος, εἰς τὴν Ἑλβετικὴν ἐπικράτειαν.—*Βιλιέρηση Σεξέλη*, παρὰ τὸν ποταμὸν Ὀανιῶνα.

Ἐκ δὲ τῆς Ἀλσατίας ἔμεινεν εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὴν συνθήκην τῆς παρὰ τὸν Μοῖνον Φραγκφούρτης (10 Μαΐου 1871) μόνον τὸ νοτιοδυτικὸν τμήμα μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ φρουρίου *Βελφορτίου* εἰς τὴν παλαιὰν Σουνδγαυικὴν.

16) **Λοθαριγγία** (Lorraine), ἔνθα πόλεις ἄξιοι λόγου·

Νάγκυον (Nancy), παρὰ τὸν Μεύρθην καὶ τὴν με-
ταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ Ματρόνα διώρυγα, μετὰ 66,000
Κ.—*Τοῦλον*, ἐπὶ τοῦ Μοσέλλα, καὶ *Βερόδουνον* παρὰ
τὸν Μόσσην, φρούρια τῶν συνόρων, ἀποσπασθέντα ἐκ τῆς
Γερμανίας τὸ 1522. — *Δομρέμνον*, κώμη παρὰ τὸν
Μόσσην, γενέθλιος τόπος τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου
(Ἰωάννας Δάρε).

17) **Καμπανία**, πλάγιως ὑπεράνω τοῦ Μόσση,
Ματρόνα (Marne), Ἄλβα (Aube) καὶ Σηκουάνα. Ἐν-
ταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Τροῦναι, παρὰ τὸν ἄνω Σηκουάναν, μετὰ πολυαρίθ-
μων ἐργοστασίων. — *Σιαλὼν* τὸ παρὰ τὸν Ματρόναν
(Chalons sur Marne, Κατάλαυνοι), περίφημον διὰ
τὴν ἐν ἔτει 451 ἦταν τοῦ Ἀττίλα. — *Ῥῆμοι* (Reims),
τὸ πάλαι πόλις τῆς στέψεως τῶν βασιλέων, μετὰ 81
χιλ. Κ. καὶ Γοτθικῆς μητροπόλεως· ἔχει δὲ καὶ ἐργο-
στάσια οἴνου Καμπανικοῦ (σαμπάνιας). — *Σεδάν*, φρού-
ριον παρὰ τὸν Μόσσην, περίφημον διὰ τὴν μάχην τῆς
1 Σεπτ. 1870, μεθ' ἣν 84,000 Γάλλων (συμπεριλαμ-
βανομένων 4,000 ἀξιοματικῶν) ὑπὸ τὸν στρατάρχην
Μαχμαῶν ἐσυνθηκολόγησαν πρὸς τοὺς ἠνωμένους Γερ-
μανούς· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ναπολέον ὁ Γ'· παρεδόθη
εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας Γουλιέλμον.

18) Ἡ νῆσος **Κύρονος** (Κορσική), περὶ ἧς βλέπε
εἰς τὰς νήσους τῆς Ἰταλίας (Σελ. 232.)

Μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον Ἰταλικὸν πόλεμον, τὸν ὁ-

ποῖον ἡ Γαλλία ἐπολέμησε πρὸς τὴν Αὐστρίαν, ἡ Σαρδηνία κατέλιπε τὰς ἐξῆς χώρας, ὧν ἡ προσθήκη εἰς τὴν Γαλλίαν ἔγεινε τὸ 1860.

19) Τὸ **κομητᾶτον** τῆς **Νικαίας**, μεταξὺ τῶν παραλίων Ἐλπεων, τῆς θαλάσσης καὶ Γαλλίας. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε:

ἡ *Νίκαια*, μετὰ 53,000 Κ. καὶ κλίματος ἡπίου καὶ ὑγιεινοῦ. Ἦτο δ' ἡ Νίκαια τὸ πάλαι πόλις Ἑλληνική, ἀποικία τῶν Μασσαλιωτῶν, οἵτινες τὴν ὠνόμασαν οὕτω διὰ τινὰ κατὰ τῶν Λιγύρων νίκην.

Τὸ δὲ πριγκιπάτον *Μόρακορ* ἔχει περιοχὴν $\frac{1}{4}$ □ Μ., καὶ ἀπὸ τοῦ 1864 διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν ἀρχὴν τῆς Γαλλίας.

20) Τὸ **δουκᾶτον** τῆς **Σαβωδίας**, ἡ ἐν Εὐρώπῃ ὑψηλοτάτη χώρα τῶν Ἐλπεων. Εἰς ταύτην πόλις ἀξία λόγου εἶνε:

Τὸ *Χαμβέρον*, πρωτεύουσα, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Λυόν, ἀμα δὲ διὰ τῆς ὑπογείας τοῦ *Κενισίου σύριγγος* μετὰ τοῦ Τουρίνου. Δεξιόθεν δὲ τοῦ Ἄρβη, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λευκοῦ Ὄρους, ἐκτείνεται ἡ 3100 π. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης κειμένη, 4 $\frac{1}{2}$ ὥραν μακρὰ καὶ $\frac{1}{2}$ ὥραν πλατεῖα κοιλάς τοῦ *Πριεурὲ* (ἢ *Chamounix*).

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις.

1) Ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἡ Ἀλγερία ἀπὸ τοῦ 1830. Τανῦν δὲ τείνει καὶ πρὸς τὴν κατάκτησιν τῆς Τύνιδος.

Ἀποικίαι παρὰ τὸν Σενεγάλην, ἡ Γαβόνη ἐν τῇ Ἄνω Γουινέᾳ, ἡ νῆσος Ῥεουριῶν (Βουρβῶν) καὶ 3 νῆσοι πλησίον τῆς Μαγαδασκάρης.

2) Ἐν τῇ Ἀσίᾳ· *Πορτογαλέα, Χαρδεραγόση* εἰς τὴν πρὸς ἀνατολὰς Ἰνδικήν. *Κοχινκίνα* (ἀπὸ τοῦ 1862 ἕως τὸ 1867) μετὰ τοῦ προστατευομένου κράτους Καμβότζας.

3) Ἐν τῇ Ἀμερικῇ· μέρος τῆς *Γουαϊάνης* μετὰ τῆς *Καϊέννης*· ἐκ δὲ τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν· ἡ *Μαρτινίκα*, *Γουαδελούπα*, ὁ Ἅγιος *Βαρθολομαῖος* καὶ ἄλλ. — Αἱ πολῦτιμοι διὰ τὴν ἀλιεῖαν νῆσοι Ἅγιος *Πέτρος* καὶ *Μικελῶν* πλησίον τῆς Νέας Φουνδλανδίας (Νέας Γῆς).

4) Καὶ ἐν τῇ Ὠκεανίᾳ· ἡ *Νέα Καληδορία*, αἱ *Νῆσοι* τῆς *Λουαγιαλιταίτης* (Νομιμότητος) καὶ αἱ *Μαρκήσιοι*.

Β. ΕΛΒΕΤΙΑ.

[752 □ Μ., 2,800,000 Κ.].

Ἡ Ἑλβετία εἶνε ἡ μάλιστα ὑψηλὴ χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχουσα μέσον ὕψος 1,300 π.· ὀρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Ἄν. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Οἱ ἀρχαιότατοι τῆς Ἑλβετίας κάτοικοι, ὡς καὶ οἱ πρὸς αὐτοὺς συγγενεῖς Γαλάται, ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπὶ δὲ τῆς μεταναστάσεως τῶν ἔθνων ἔλαβεν ὁ τόπος οὗτος πληθυσμὸν Γερμανικόν, ὑπακούσας εἰς τὴν Φραγκικὴν μοναρχίαν

ἐπὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Κατόπιν δ' ἀνυψώθησαν ἰσχυροὶ δυνάσται, οἷον οἱ κόμητες τοῦ Κυβούργου, Ἀψοβούργου, Τογγεμβούργου, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Βασιλείας, ὁ Ἀββᾶς τοῦ Ἀγ. Γάλλου, προσλαβόντες ἐξουσίαν αὐτόνομον. Ἐκτὸς δ' αὐτῶν ὑπῆρχον πολυάριθμοι ἐλεύθεροι κοινότητες πόλεων καὶ χωρῶν. Μία δὲ τῶν τελευταίων, ἡ Σχουϊτία (Schwitz), εἶχε τὴν 12^{ην} ἑκατονταετηρίδα ἐκλέξει ἄρμοστὰς τοὺς κόμητας τοῦ Λεντζιβούργου· ὅτε δ' ἐκλιπόντων τούτων, ἰδιοποιοῦντο τὴν ἄρμοστείαν οἱ Ἀψοβούργοι ὡς κληρονομίαν ἑαυτῶν, ἡ Σχουϊτία, Οὐρία καὶ Οὐντερβάλδη, ἠναγκάσθησαν μὲν νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὴν κληρονομικὴν ἄρμοστείαν τῶν Ἀψοβουργίων ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ῥουδόλφου τοῦ Α', ἀποθανόντος ὁμως αὐτοῦ ἐν ἔτει 1291, διωμολόγησαν τὸν «αἰώνιον δεσμόν.» Τὴν δ' ἐπιούσαν ἑκατονταετηρίδα, μετ' ἐπιτυχεῖς πρὸς τοὺς Αὐστριακοὺς Ἀψοβουργίους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας (Μοργάρτη 1315, Σεμπάχη 1386), προσῆλθον εἰς τὸν δεσμόν ἡ Λυκέρνη, Ζυρίχη, Ζύγη, Γλάρος καὶ Βέρνη. Ὅτε δὲ τὸν 15^{ον} αἰῶνα Κάρολος ὁ Τολμηρός, δούξ τῆς Βουργουνδίας, ἀπεπειράθη νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλβετίαν, ὑπέκυψε καὶ οὗτος εἰς τὸ ἥρωϊκὸν τῶν ὁμοσπόνδων θάρρος (Γρανσὼν καὶ Μουρτένη 1476, Νάγκυον 1477). Καὶ τὸν μὲν 15^{ον} αἰῶνα προσετέθησαν εἰσέτι εἰς τὰς 8 τοπαρχίας ἡ Ἀργαυῖα, ἡ Τοπαρχία τῶν Γριζόνων (Γραουβύνδεν), ὁ Ἀγ. Γάλλος, ἡ Βαλλισία, ἡ Θουργαυῖα, τὸ Φρειβοῦργον καὶ Σολόθουρον· τὸν δὲ 16^{ον} αἰῶνα, εἰσαχθείσης τῆς φρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως ὑπὸ τοῦ Οὐλερίχου Ζβιγ-

γλιου, καὶ ἡ Βασιλεία, τὸ Σκάφουσορ (Schafhausen), ἡ Τεσσίνη, ἡ Ἀπενζέλλη, Γενεύη καὶ Βαλδική (Vaud)· ἂν καὶ τινες τῶν χωρῶν τούτων δὲν ἐπωνομάσθησαν εὐθὺς τοπαρχίαι, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιστραφέντες τόποι. Καὶ πρὸ μὲν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχον μόνον 13 τοπαρχίαι, τὸ δὲ 1815 προσετέθη εἰς τὸν δεσμὸν καὶ τὸ Νεοβοῦργον, καταλιπόντος τὸ 1857 τὰς ἐπ' αὐτοῦ κληρονομικὰς ἀξιώσεις τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Πρωσσίας. Ὑπάρχουσι λοιπὸν 22 τοπαρχίαι· ἐπειδὴ ὅμως ἡ μὲν Οὐντερβάλδη παλαιόθεν ἦδη, ἡ δὲ Ἀπενζέλλη ἀπὸ τοῦ 1597, καὶ ἡ Βασιλεία ἀπὸ τοῦ 1833, ἐχωρίσθησαν εἰς δύο ὅλως αὐτονόμους πολιτείας, ἡ Ἐλβετία περιλαμβάνει 25 ἰδίαις ἐπικρατείας.

Πληθυσμὸς καὶ Θρησκεία. Οἱ παλαιοὶ Κέλται ἐχρωμαισθέντες διετηρήθησαν εἰς ὅλην τὴν σημερινὴν Γαλλικὴν Ἐλβετίαν· Γερμανοὶ δὲ κατοικοῦσιν εἰς τὸ πολὺ μεγαλῆτερον μέρος τῆς ὀπωσοῦν πεδινωτέρας χώρας, καὶ σχεδὸν σύμπαν τὸ βόρειον μέρος τῶν ὀρέων· εἰς δὲ τὰ νότια ἐπικρατεῖ ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα.

Ἐκ δὲ τῶν 2,800,000 ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατομμύριον εἶνε καθολικοί, οἱ δὲ λοιποὶ ἀναμορφωτικοί, ἤτοι ὀπαδοὶ τοῦ Ζβιγγλίου καὶ Καλβίνου. Εἶνε δ' οἱ Ἐλβετοὶ ἠθικώτατοι καὶ σύμπας ὁ λαὸς γινώσκει γράμματα, ζῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας καὶ βιομηχανίας (ἰδίως τῶν ὥρολογίων). Πᾶς δὲ πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης. — Τὸ δὲ κλίμα εἶνε ψυχρὸν μὲν ἐπὶ τῶν ὀρέων, γλυκὺ ὅμως εἰς τὰς ὠραίας κοιλάδας. Νῦν δ' ἐρχόμεθα εἰς τὰς τοπαρχίας, καὶ πρῶτον τὰς

13 Γερμανικὰς

Ἐκτεινομένας εἰς τὴν περὶ τὸν Ῥήνον καὶ μικρὸν μέρος τοῦ Ῥοδανοῦ χώραν, καὶ

Α'.) Τὰς ἐνδοτέρω τοπαρχίας, ἀπάσας καθολικὰς, ἐκτὸς τῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναμορφωτικῆς Γλάρου. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι:

1) Ἡ **Οὐντερβάλδη**, συγκειμένη ἐκ δύο ἐπικρατειῶν, ὧν ἡ μεγαλητέρα **Ἄδδεμβάλδη** ἔχει πόλιν ἀξίαν λόγου τὴν *Σαρζένην*, ἡ δὲ **Νιδδεμβάλδη** τὴν *Στάνζην*.

2) Ἡ **Οὐρία**, ἡ ὀλιγανθρωποτάτη ἐπαρχία εἰς τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ *Ῥεύσσου*, ἔχουσα τόπους ἀξιολόγους τὴν *Ἀλτόρφην* καὶ εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς λίμνης τῶν *Τεσσάρων Δασσωδῶν* πόλεων τὸν *Λειμῶνα* τοῦ *Ῥυτλίου*, τὴν *κοιτίδα* τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλβετῶν.

3) Ἡ **Γλάρος**. Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ κοιλάς τοῦ ποταμοῦ *Λίνθου*, ἐνθα κεῖται ἡ ὁμώνυμος πόλις *Γλάρος*.

4) Ἡ **Σχουῆτσια** (*Schwitz*), μεταξὺ τριῶν λιμνῶν, ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ τόπους ἀξιολόγους:

Τὴν κώμην **Κυσσνάχτην**, εἰς τὰς ὑπάρειας τοῦ *Ῥιγίου*. Ὁ δὲ *σιδηρόδρομος* τοῦ *Ῥιγίου* ἐγκαινίσθη τὸ 1871.

5) Ἡ **Ζύγη**, ἡ μικροτάτη τοπαρχία ($4\frac{1}{2}$ □ M.) ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ τόπον λόγου ἀξίον τὴν *Μοργάρτην*, πλησίον τῆς λίμνης *Ἐγερίας*, περίφη-

μον διὰ τὴν ἐν ἔτει 1315 νίκην τῶν Ἑλβετῶν κατὰ τοῦ δουκὸς Λεοπόλδου Α'.

6) Ἡ **Λυκέρνη**, ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι· ἡ *Λυκέρνη* μετὰ 15,000 Κ., ἡ *μεγίστη* καθολικὴ πόλις τῶν Ἑλβετῶν, καὶ ἡ *Σεμπάρη*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1386 νίκην τῶν Ἑλβετῶν.

Β'.) Τὰς 9 Τοπαρχίας τῶν συνόρων (7—15), περιζωννύουσας ὡς ἐν κύκλῳ τὰς ἐντὸς τοπαρχίας. Ἐπικρατεῖ δ' αὐτόθι τὸ ἀναμορφωτικὸν δόγμα, ἐκτὸς τοῦ Σολοθούρνου, τὸ ὁποῖον εἶνε καθολικόν, τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθολικοῦ Ἀγ. Γάλλου καὶ τῆς καθολ. Ἐντὸς Ῥοδένης τῆς Ἀπενζέλλης. Ἀνήκουσι δ' ἐνταῦθα·

7) Ὁ **Ἀγ. Γάλλος**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιοι·

Ἀγ. Γάλλος, πρωτεύουσα μετὰ 17,000 Κ. καὶ τῆς περιφήμου Ἀββατείας τοῦ Ἀγ. Γάλλου· ἔχει δὲ ἐργοστάσια μουσσελίνας (βύσσου). — *Ρορσχάρη*, εὐλίμενος παρὰ τὴν Βοδαμικὴν λίμνην.

8) Ἡ **Ἀπενζέλλη**, συγκειμένη ἐκ τῆς Ἐντὸς Ῥοδένης, ἥτοι τοῦ νοτίου, καὶ τῆς ἐκτὸς Ῥοδένης, ἥτοι τοῦ βορείου μέρους. Πόλις ἄξια λόγου ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Χερισαίη*, μετὰ μεγάλων κλωστηρίων βάμβακος.

9) **Θουργαῦα**, παρὰ τὸν Ῥήνον, ἡ μάλιστα εὐφορος τοπαρχία, ἔνθα τόποι ἄξιόλογοι·

ἡ *Φραουεμφέλδη* καὶ ἡ *Ρομανσχόρη*, παρὰ τὴν Βοδαμικὴν λίμνην, εὐλίμενος καὶ ἐμπορευομένη σιτηρὰ.

10) Τὸ **Σκάφουσον** (Schaffhausen), ἐπὶ τοῦ Γερμανικοῦ μέρους τοῦ Ῥήνου μεθ' ὁμωνύμου, πρω-

τευούσης. Παρά δὲ τὸ χωρίον *Λαούφενον* ὁ Ῥήνος πίπτει ἀφ' ὕψους 85 π.

11) Ἡ **Ζυρίχη**, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία·

Ἡ πρωτεύουσα *Ζυρίχη*, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων 57,000 Κ., πανεπιστήμιον καὶ πολυτεχεῖον· εἶνε δὲ καὶ ἡ καθ' αὐτὸ ἔδρα τῆς μεταξουργίας.

12) Ἡ **Ἀργαυᾶ**, ἔνθα πόλεις λόγου ἀξίαι·

Ἡ πρωτεύουσα *Ἀργαυᾶ*· — καὶ ἡ *Βάδη* μετὰ θερμῶν λουτρῶν, παρὰ τὸν ποταμὸν *Λιμμάτην*.

13) Ἡ **Βασιλεία**, ἔνθα τόποι λόγου ἀξιοί·

Ἡ *Βασιλεία*, ἔχουσα 45,000 Κ. Αὕτη κατὰ τὴν 15ῃν ἑκατονταετηρίδα ἦτον ἡ παρὰ τὸν Ἄνω Ῥήνον ἰσχυροτάτη πόλις· εἶνε δὲ καὶ νῦν ἔτι ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς σταθμὸς τῆς Ἑλβετίας, ἔχουσα καὶ πανεπιστήμιον.

Ἡ *Βασιλεία* μετὰ τῆς *Λειστάλης*· — ἡ *Αὐγούστα* (τῶν Ῥαυρικῶν).

14) Τὸ **Σολόθουρον**, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσης, παρὰ τὸν Ἄαρα.

15) Ἡ **Βέρνη**, ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος τοπαρχία, περιλαμβάνουσα 125 □ Μ., μετὰ 537,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε·

Ἡ *Βέρνη*, πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, παρὰ τὸν Ἄαρα, μετὰ 36,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου. — Ἡ *Ἰντερλάχη* (inter lacus), μεταξὺ τῆς *Θούνης* καὶ *Βριένζης* λίμνης. Ἡ *Ἀγ. Ἰμμέρης*, κυρία ἔδρα τῆς ὠρολογοποιίας. — Μετὰ τὰς χώρας ταύτας ἔρχονται αἱ

7 Βαλδικαὶ τοπαρχίαι καὶ

Α'.) Αἱ τρεῖς Γαλλικαὶ τοπαρχίαι, ἀναμορφωτικαί, ἐξέχουσαι κατὰ τὴν βιομηχανίαν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι:

16) Ἡ **Γενεύη**, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία·

Ἡ *Γενεύη*, ἔχουσα 47,000 Κ., μετὰ δὲ τῶν προαστείων 68,000, ἡ μεγίστη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλβετίας. Κεῖται δὲ παρὰ τὸν Ῥοδανόν, τὸν Ἄρδην καὶ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, καὶ ἔχει πανεπιστήμιον καὶ ἐργοστάσια ὠρολογίων. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Ῥουσσώ.

17) Τὸ **Βαλδικὸν** (Pays de Vaud), ἔνθα τόποι λόγου ἀξιοί·

Ἡ *Λωσάννη*, μετὰ 27,000 Κ., κειμένη δὲ ὡς καὶ ἡ *Βεβούη* εἰς λαμπρὰν τοποθεσίαν. — *Γρανσόν*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1476 ἦτταν Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ.

18) **Νεοχατέλη** (Νεοβοῦργον), ἔνθα τόποι λόγου ἀξιοί·

Νεοχατέλη (Νεοβοῦργον), πρωτεύουσα μετὰ 13,000 Κ. — *Λελόκλη* (10,000 Κ.) καὶ *Σωδεφόν* (20 χιλ. Κ.), τὰ μέγιστα χωρία τῆς Ἑλβετίας ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰουράσου, ἔχοντα ἐργοστάσια ὠρολογίων.

Β'.) Αἱ δύο Γαλλογερμανικαὶ καὶ ἡ Ἰταλικὴ τοπαρχία *Τεσσίνη*, καθολικαί. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι·

19) Τὸ **Φρειβοῦργον**, ἔνθα τόποι λόγου ἀξιοί.

Τὸ *Φρειβοῦργον* καὶ ἡ *Μουρτένη* παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1476 νίκην τῶν Ἑλβετῶν κατὰ Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ.

20) Ἡ **Βαλεσία** (le Valais), εἰς τὴν ἄνω κοι-

λάδα τοῦ Ῥοδανοῦ, διαιρουμένη εἰς Γερμανικὸν καὶ Γαλλικὸν μέρος, μετὰ τῶν πόλεων·

Σιῶν (Σιπτένου).—*Μαρτιννὸν* (Μαρτινάχης), ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ. Στενὸν δὲ ὠχυρωμένον ἐνταῦθα εἶνε ὁ Ἅγ. *Μαυρίκιος*.

21) Ἡ **Τεσσίνη** (τοῦ Τικίνου), μετὰ τῆς *Βαλιτζόνης* (εἰς τὴν Γερμανικὴν Ἑλβετίαν), θέσεως στρατηγικῶς σπουδαίας ἕνεκα τῶν εἰς αὐτὴν συνερχομένων ὁδῶν τῶν Ἄλπεων. Νῦν δ' ἐρχόμεθα·

Γ'.) Εἰς τὴν μικτὴν τοπαρχίαν *Γριζονίαν* (Ῥαιτίαν), ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀναμορφωτικὴν, ἔνθα ἀνήκει·

22) Ἡ **Γριζονία**, ἡ μεγίστη τοπαρχία (130 $\frac{1}{2}$ □ M.), συγκειμένη ἐκ τριῶν δεσμῶν, τοῦ **Φαιοῦ** ἢ Ἐνωτέρου, τοῦ **Θῆκου τοῦ Θεοῦ** καὶ τοῦ **Δεσμῶν τῶν Δέκα Δικαστηρίων**.—Καὶ τὸ μὲν *Γερμανικὸν* μέρος, μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Χούρης*, περιλαμβάνει τὴν Ὀπισθεν καὶ Κάτω κοιλάδα τοῦ Ῥοδανοῦ, τὸ δὲ Ἑνωτικὸν μέρος τὴν εὐπορον Ἑγγαδίην καὶ τὸ Ἑταλικὸν τὰς ἐν τῇ νοτίῳ κατωφερείᾳ τῶν Ῥαιτικῶν Ἄλπεων κειμένης κοιλάδας.

6. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ (ΟΛΛΑΝΔΙΑ).

[646 □ M., 4,205,000 K.

Ἄνευ τοῦ Λουξεμβούργου 599 □ M., 4,000,000 K.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῶν Κάτω Χωρῶν (τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας), τὰ Γερμα-

νικά φύλα τῶν Βαταῶν καὶ Φρεΐσων, ὑπερήσπισαν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων. Παρακμασάσης δὲ τῆς Ῥώμης, ἔγειναν οἱ Φράγκοι κύριοι τῆς χώρας· ταύτης δὲ τὸ μὲν βόρειον μέρος περιῆλθεν εἰς Λουδοβίκον τὸν Γερμανὸν διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βεροδούνου (843), τὸ δὲ νότιον εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς του. Τὸ δὲ 887 σύμψασα ἡ χώρα ἔγεινε μέρος τοῦ Γερμανικοῦ κράτους, διαιρεθεῖσα εἰς πολλὰς ἐπαρχίας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ δουξ τῆς Βουργουνδίας Κάρολος ὁ Τολμηρὸς κατεῖχε 13, τὴν 15^{ην} ἑκατονταετηρίδα. Καὶ ἡ μὲν θυγάτηρ αὐτοῦ Μαρία προσήνεγκε τὴν πλουσίαν ταύτην κληρονομίαν εἰς τὸν ἀρχιδούκα τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανόν· ἐκ δὲ τοῦ γάμου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Φιλίππου μετὰ τῆς Ἰωάννας, θυγατρὸς τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας τῆς Ἰσπανίας, ἐγεννήθη ὁ ἐνώσας τὴν Βουργουνδίαν, Ἰσπανίαν καὶ Αὐστρίαν, Κάρολος ὁ Ε'. Ἡ βιαία ὅμως ἀρχὴ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Φιλίππου τοῦ Β' τῆς Ἰσπανίας, κληρονομήσαντος καὶ τὰς Βουργουνδικὰς προσέτι χώρας, ἐπήνεγκε τὴν ἀποστασίαν τῶν Κάτω Χωρῶν, ἀρχηγούντων τοῦ πρίγκιπος τῆς Ὁράγγης Γουλιέλμου καὶ τοῦ Μαυρικίου· ἐπτὰ δ' ἐπαρχίαι ἐκήρυξαν ἑαυτὰς ἀνεξαρτήτους τὸ 1579, ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας εἰς τὴν Βεσφαλικὴν εἰρήνην. Αἱ δὲ νότιοι ἐπαρχίαι τῆς Βελγικῆς, αἵτινες εἶχον μείνη εἰς τὴν Ἰσπανίαν, περιῆλθον τὸ 1714 εἰς τὴν Αὐστρίαν διὰ τῆς ἐν Ραστάττῃ εἰρήνης, καὶ τὸ 1797 εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κάμπου Φορμίου. Καὶ τῶν Ὀλλανδῶν δὲ ἡ ἀνεξαρτη-

σία κατεπιέσθη ὑπὸ τοῦ *Ναπολέοντος*, ὅστις τὸ 1806 ἐγκατέστησε βασιλέα τῆς Ὀλλανδίας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ *Λουδοβίκον*, καὶ παραιτηθέντος αὐτοῦ τὸ 1810, ἤνωσε τὴν χώραν μετὰ τῆς Γαλλίας. Πεσόντος δὲ τοῦ *Ναπολέοντος*, συνηνώθησαν μὲν πάλιν αἱ δύο ἐπικράτειαι ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν *Γουλιέλμου* τοῦ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ὁραγγείων, ἀλλὰ τὸ 1830 ἀπεστάτησε τὸ Βέλγιον, καὶ ἀπετέλεσεν ἰδιαίτερον βασίλειον. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1849 βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν εἶνε *Γουλιέλμος* ὁ Γ', ὢν συγχρόνως καὶ ἀρχιδουξ τοῦ Λουξεμβούργου. Καὶ ἡ μὲν κατὰ γῆν δύναμις αὐτοῦ συγκροτεῖται ἐξ 63,000 ἀνδρῶν, ἡ δὲ κατὰ θάλασσαν ἐξ 114 πλοίων μετὰ 500 τηλεβόλων. — Τὸ κλίμα εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλωδές· ἡ παιδεία πολὺ διαδεδομένη.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Ἡ περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥήνου κειμένη, ὑπὸ τοῦ Μόση καὶ Σκάλδιος ἀρδευομένη χώρα, περιζώννυται κατὰ μὲν τὰς ἀκτὰς ὑπὸ τῆς Βορείου Θαλάσσης, κατὰ πάντα δὲ τὰ ἄλλα σύνορα ὑπὸ γῆς ἰλυώδους, καὶ ὁμοιάζει πρὸς τόπον συγκείμενον ἐκ νήσων. Μόλις δὲ κατὰ τὸν 13^{ον} αἰῶνα ἔλαβε γένεσιν ἐκ πλημμύρας ἡ λιμνοθάλασσα τῆς Ζουίδης (ἢ Σεούδης, 60 □ M.), ἡ *Σύη* καὶ ἡ *Χαρλέμιος* (ἐσχάτως ξηρανθεῖσα), ἔτι δὲ ὁ *Δολλάρτιος κόλπος*. Τὰς δὲ περαιτέρω τῆς θαλάσσης εἰσδύσεις διεκώλυσαν οἱ Ὀλλανδοὶ διὰ προχωμάτων, φρακτῶν καὶ διωρύγων (ἡ βόρειος Ὀλλανδικὴ διώρυξ, 10 M. μακρά).

Ἐμπόριον. Τὸ περὶ τὸ 1600 μ. X. πρῶτον τῆς γῆς ἐμπόριον κατήντησε τανῦν εἰς διαμετακόμισιν μεταξὺ

τῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν ἐπικρατειῶν τῆς μέσης Εὐρώπης.

Πληθυσμὸς. Θρησκεία. Οἱ κάτοικοι εἶνε ἀπόγονοι τῶν Φράγκων καὶ Φρείσων· οἱ τελευταῖοι μάλιστα κατοικοῦσι σύμπασαν τὴν παραλίαν τῆς Βορείου Θαλάσσης, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σκάλδιος μέχρι τοῦ Σλεσβίκου. — Καὶ τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ τοῦ πληθυσμοῦ πρεσβεύουσι τὸ Προτεσταντικὸν δόγμα, σχεδὸν δὲ τὰ $\frac{2}{5}$ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καθολικὴν ἐκκλησίαν· καὶ περὶ τὰς 70 χιλ. εἶνε Ἰουδαῖοι.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Ὀλλανδία εἰς τὴν

1) **Βόρειον Ὀλλανδίαν**, χερσόνησον, μετὰ τῶν εἰς ταύτην ἀνήκουσῶν νήσων, *Τεξέλης, Β. λει. λάνδης καὶ Τερσελίγγης*. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἄμστελδάμον, μετὰ 300 χιλ. Κ. (συμπεριλαμβανομένων τῶν προαστείων), παρὰ τὸν Ἄμστελον ποταμόν, ἐπὶ πασσάλων ὠκοδομημένη, καὶ διὰ πολλῶν διωρύγων εἰς 90 νήσους διηρημένη. Ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ πολὺ ἐμπόριον. — *Αρ. λέμη*, περίφημος διὰ τοὺς ἀνθῶνας αὐτῆς. — *Ζααρδάμη* (ἐσφαλμένως *Σααρδάμη*) μετὰ ναυπηγείων.

2) Τὴν **Νότιον Ὀλλανδίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξιωματεῖται·

Χάγη, καθέδρα τῆς κυβερνήσεως, μετὰ 108 χιλ. Κ. (συμπεριλαμβανομένων τῶν προαστείων). — *Λεῖδη* (Λούγδουρον τῶν Βαταυῶν), μετὰ πανεπιστημίου, ἔνθα διδάσκει ὁ περιώνυμος ἐλληνοστῆς Κόβητος, καὶ 41,000 Κ. παρὰ τὸν παλαιὸν Ῥήνον. — *Ροττεράμη*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μόση, μετὰ 142 χιλ. Κ. Ἡ πόλις αὕτη

ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον σίτου, οἴνων τοῦ Βορδῶ καὶ καπνοῦ. — Δορτρέχτη, μετὰ 27,000 Κ., ἐπὶ τινος νήσου τοῦ Μερούη ποταμοῦ.

3) Τὴν **Σηλανδίαν**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξια:

Μιδδελβοῦργον, πρωτεύουσα, καὶ *Βλισσίγηγ*, ἀμφότεραι ἐπὶ τῆς νήσου Βαλχερένης.

4) Τὴν **Βόρειον Βραδάντην**, τὴν καὶ μεγίστην ἐπαρχίαν, περιλαμβάνουσιν 93 □ Μ., ἐν μέρει ἀκαλλιεργήτους καὶ ἰλυώδεις τόπους, μετὰ τριῶν φρουριῶν ἐν τοῖς συνόροις.

5) Τὴν **Οὐτρέχτην** (*Utrechtum*), τὴν μικροτάτην μὲν τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ λαμπρῶς καλλιεργημένην. Ἐνταῦθα πόλις ἀξία λόγου εἶνε:

Ἡ *Οὐτρέχτη*, μετὰ 67,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου.

6) Τὴν **Γελδρίαν**, τὴν δευτέραν κατὰ τὸ μέγεθος ἐπαρχίαν (92 □ Μ.). Περιλαμβάνει δ' αὕτη τὸ μέγιστον μέρος τῆς εὐφόρου Βαταυίας (τῆς *Insula Batavorum*) καὶ τὴν ἀμμώδη *Βελουβίαν*, πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀρχεΐμης: ἔχει δὲ πόλεις:

Τὴν *Νυβέγην* (*Noviomagus*), παρὰ τὸν Βαάλην, μετὰ 24 χιλ. Κ., καθολικὴν καὶ βιομήχανον, καὶ τὴν *Ἀρχεΐμην*, φρούριον παρὰ τὸν Ῥήνον, μετὰ 39,000 Κ.

7) Τὴν **Ἄνω Ῥοσέλην**, μετὰ τῆς ὠχυρωμένης πρωτεύουσας *Σβόλλης*.

8) Τὴν **Δρένθην**, τὴν πτωχοτάτην ἐπαρχίαν, χώραν μεσόγειον, ἔνθα σημειώσεως ἀξία εἶνε ἡ Ἀσσήτη.

9) Τὴν **Φρεισλανδίαν**, μετὰ γῆς ἐπιπέδου καὶ γονίμου, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία εἶνε:

Ἡ *Λεουβάρδη* ἐπὶ διωρύγων, ἔχουσα ἐμπόριον λινῶν ὑφασμάτων.

10) Τὴν **Γρωνίγγην**, παρὰ τὸν Δολλάρτιον κόλπον, μετὰ τοῦ Βουρταγγίου ἔλους, εἰς τὰ ἀνατολικά σύνορα. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἀξία εἶνε ἡ

Γρωνίγγη, φρούριον μετὰ πανεπιστημίου καὶ 40 χιλ. Κ.

11) Τὸ **Λιμβούργον**, καθολικόν, ἔνθα τόποι λόγου ἀξιοί·

Μαστρίχτη (30,000 Κ.), καὶ *Βελλώ*, ἀμφότεραι παρὰ τὸν *Μόσην*. — *Ρουμόνδη*, φρούριον. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν συγκαταλέγεται καὶ τὸ

Λουξεμβούργον, μέγα δουκᾶτον παρὰ τὸν Μοσέλλαν καὶ Σούρην (47 □ Μ.) μετὰ 205,000 καθολικῶν Κ. καὶ πάντων σχεδὸν Γερμανικῆς καταγωγῆς. ἔχει δὲ ἰδίαν πολιτείαν καὶ διοίκησιν, κηρυχθὲν οὐδέτερον ἀπὸ τοῦ 1867. Πόλιν δ' ἔχει ἐλευθέραν εἰς τὸ ἐμπόριον τὸ *Λουξεμβούργον*, παρὰ τὸν Ἑλζιον ποταμὸν, μετὰ 16,000 κατοίκων·

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις.

Ἐν μὲν τῇ **Ἀσίᾳ** αἱ *Σουνδαῖαι νῆσοι* (*Ἰάβα* μετὰ 18,500 Κ.) καὶ αἱ *Μολούχλαι*.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀμερικῇ** ἡ *Σουρινάμη* καὶ *Παραμάριβος*· ἐκ δὲ τῶν **Μικρῶν Ἀντιλλῶν** ὁ *Ἀγ. Εὐστάθιος*, ὁ *Ἀγ. Μαρτῖνος* καὶ ἡ *Σάβα*· καὶ αἱ *Υπήνεμοι νῆσοι*, ἐν αἷς ἡ *Κιουρασώ* (ᾧθεν τὸ ὀμών. ποτόν).

7. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ.

[535 □ Μ., 5 $\frac{1}{2}$ εκατομ. Κ.].

Τὸ 1830 ἀπεσπίασθη ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίας· ἀπὸ δὲ τοῦ 1865 βασιλεύει ὁ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Σαξονικοῦ Κοθούργου *Λεοπόλδος* ὁ Β'. Καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ Φλανδρῶν ($\frac{4}{7}$ τοῦ πληθυσμοῦ) κατέχουσι τὴν πεδιάδα, οἱ δὲ Ῥωμάνοι *Βαλλῶν* ($\frac{3}{7}$) τὴν πρὸς νότον πλήρη λόφων χώραν, προερχομένην ἐκ τῶν ὄρέων Ἀρδενηῶν. Σύμπαντες δὲ σχεδὸν οἱ κάτοικοι εἶνε καθολικοί, βιομηχανικώτατοι ἐν τοῖς πρώτοις εἰς τὸν κόσμον, πρωτεύοντες δ' ἅμα καὶ κατὰ τὴν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ (10, 280 Κ. εἰς 1 □ Μ.). Ἡ κατὰ γῆν δύναμις ἀναβαίνει ἐν πολέμῳ εἰς 100,000 ἀνδρῶν. Καὶ εἰς μὲν

Α'. Τὰς **Φλανδρικὰς ἐπαρχίας** ἀνήκουσι·

1) Ἡ **Νότιος Βραβάντη**, ἡ μόνη μεσόγειος ἐπαρχία, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Βρυξέλλαι, πρωτεύουσα μετὰ 168,000 Κ. (μετὰ δὲ τῶν συνορευόντων δήμων 390,000 Κ.), παρὰ τὸν Σέννην ποταμόν, συγκοινωνοῦσα διὰ διωρύγων μετὰ τῆς Ἀνтверπίας καὶ τοῦ Σκάλδιος. — *Λουβαίρη*, παρὰ τὸν Δύλην, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 35,000 Κ.

2) Τὸ **Λιμβούργον**, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Μόση, μετὰ τῆς *Τογγέρης*.

3) Ἡ Ἀνтверπία, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Σκάλδιος, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Ἀνтверπία (*Anvers*), φρούριον καὶ εὐλόμενος πόλις

μετὰ 160,000 Κ. — *Μεχελένη*, κέντρον τοῦ δικτύου τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων (περίπου 500 Μ.).

4) Ἡ **Ἀνατολική Φλάνδρια** (15,858 Κ. ἀναλογοῦσιν εἰς 1 □ Μ.) μετὰ πλουσίας γεωργίας καὶ βιομηχανίας. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε·

Γάνδα, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Σκάλδιος καὶ Λεύη (Lys), ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 130,000 Κ.

5) Ἡ **Δυτικὴ Φλάνδρια**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Βρόγαι, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ, μετὰ 45 χιλ. Κ. — *Ὄστέρδη*, ἡ μόνη ἐνταῦθα εὐλίμενος πόλις. — *Κουρτραίν* (ἢ *Κουρτρικκη*), μετὰ 27 χιλ. Κ. καὶ λινοουργικῆς βιομηχανίας.

Β'. Τὰς **Βαλλονικὰς ἐπαρχίας**. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι·

6) Ἡ **Ἐννεγαυῶ**, ἔνθα πόλεις εἶνε· ἡ *Μόρση* ἢ *Βέργη* καὶ ἡ *Τουρναῖ* ἢ *Δουρτίκη*, φρούριον μετὰ 32 χιλ. Κ. καί,

7) Ἡ **Ναμούρη**, πόλιν ἔχουσα τὴν *Ναμούρη*, φρούριον εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Μόση καὶ Σάμβρη, καὶ

8) Ἡ **Λυττίχη**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι· ἡ *Λιέγη* (Λυττίχη), πρωτεύουσα παρὰ τὸν Μόσην μετὰ 120 χιλ. Κ., πανεπιστημίου καὶ ἐργοστασίων χάλυβος καὶ σιδήρου. — *Βερβιέρση*, μετὰ ἐργοστασίων ἐριούχου καὶ 40 χιλ. Κ. — *Σπία*, μετὰ περιφήμων σιδηρούχων ἱαματικῶν ὑδάτων.

9) Τὸ **Λουξεμβούργον**, μετὰ τῆς *Ἀρλῶνης* καὶ

Βουϊλλῶνος, ὁπότεν κατήγετο ὁ ἀρχηγὸς τῶν σταυροφόρων ἱπποτῶν Γοδοφρέδος ὁ Βουϊλλῶνος.

8. ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἦδη τὸ 113 π. Χ. οἱ *Κίμβροι* καὶ *Τεύτορες* ἐνεποίουν τρόμον εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Καὶ ἀπεδίωξε μὲν τοὺς Γερμανοὺς πέραν τοῦ Ῥήνου ὁ *Ἰούλιος Καῖσαρ*, καὶ ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς *Οὔαρος* προσέβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν χώραν ἐπὶ *Αὐγούστου*, κατενικήθη ὁμως ὑπὸ τοῦ *Ἀρμινίου*. Κατὰ δὲ τὴν μεγάλην τῶν ἐθνῶν μεταβάστασις (375) οἱ Γερμανοὶ κατέλιπον εἰς τοὺς *Σλάβους* τὰς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἑλβίου καὶ τοῦ Βοεμικοῦ δάσους χώρας, καὶ στραφέντες πρὸς δυσμὰς ἐθεμελίωσαν Γερμανικὰς ἐπικρατείας εἰς τὴν Ἰσπανίαν, Βόρειον Ἀφρικὴν, Γαλιαν, Ἰταλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Ἰσχυρότατον δὲ πάντων ὑπῆρξε τὸ τῶν *Φράγκων* ἐν Γαλλίᾳ, ὑποταξάντων ἐπὶ *Χλωδοβίκου* καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ τὴν 6^η ἑκατονταετηρίδα τοὺς *Βησιγότθους* καὶ *Βουργουνδίους* ἐν τῇ πρὸς Δ. καὶ Ν. Γαλλίᾳ, καὶ τοὺς *Ἀλεμαννοὺς* καὶ *Θουριγγίους* ἐν Γερμανίᾳ. Μεγαλῆτερον κράτος ἵδρυσεν *Κάρολος ὁ Μέγας* (768—814), ὅστις ἐνισχύσας τὸν χριστιανισμὸν καὶ στεφθεὶς αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης, ἐδημιούργησε δευτέραν κοσμοκρατορίαν, ἐκτεινομένην ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας μέχρι τῆς Δανίας καὶ ἀπὸ τῆς Σαξονίας μέχρι τῆς Ῥώμης. Τὴν μεγάλην δὲ ταύτην κληρονομίαν διεμοιράσθησαν οἱ ἔκγονοί του εἰς τὴν ἐν Βερο-

δούνω συνθήκην (843), καὶ ἤρχισεν ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ Γερμανοῦ ἡ ἱστορία τοῦ Γερμανικοῦ κράτους, καθόσον ὁ μὲν μεγαλύτερος υἱὸς αὐτοῦ Λοθάρος, ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος, ἔλαβε τὴν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων μέχρι τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου πρὸς Ἄν. μέχρι τοῦ Ῥοδανοῦ, Σαῶνα, Μόση καὶ Σκάλδιος πρὸς Δ. χώραν (Λοθαριγγίαν καλουμένην)· τὸ δὲ καθ' αὐτὸ Φραγκικὸν κράτος (Γαλλία) περιῆλθεν εἰς Κάρολον τὸν Φαλακρόν. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τούτων ἐπικρατειῶν ἡ Γερμανία ἀπέκτησε δύναμιν παγκόσμιον. Ἀφοῦ δηλ. ὁ βασιλεὺς τῶν Γερμανῶν Ἐρρίκος ὁ Α΄., κατανικήσας τοὺς Οὐγγρους (933), Δανοὺς καὶ Σλαῦους, ἐξέτεινε τὰ σύνορα τοῦ κράτους πρὸς Ἄν. τοῦ Ἄλβιος, καὶ ἀνύψωσε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν ὑπεράνω τῶν ὑποτελῶν τοῦ κράτους, ἔλαβεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ὁθων ὁ Μέγας ἐν Ῥώμῃ (962) τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα, παραμεῖναν ἐκτοτε εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ Σταυρικοῦ οἴκου οὐ μόνον ἐτέλουν φόρον οἱ Δανοί, Πολωνοὶ καὶ Οὐγγροι, ἀλλὰ προσελήφθη καὶ τὸ βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν· Φριδερίκος δὲ ὁ Β΄. ἀνηγορεύθη καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ βασιλεὺς. Ἄλλ' ἐκλιπόντων τῶν Σταυρῶν, ἤρχισεν ἡ Γερμανία νὰ παρακμάζῃ· οἱ δὲ κόμητες καὶ δοῦκες, ἄχρι τοῦδε ὑπάλληλοι τοῦ αὐτοκράτορος, ἔγειναν κατὰ μικρὸν αὐτοδέσποτοι· διεσπάρθη δὲ ἡ ἐνότης, γενομένης, τῆς βασιλείας αἰρετῆς. Κατὰ δὲ τὸ χρυσόβουλλον Καρόλου τοῦ Δ΄. (1356) τρεῖς κληρικοὶ ἡγεμόνες (Μογουντίας, Αὐγουστάς Τρηβιῶν [Trier] καὶ Κολωνίας) καὶ τέσ-

σαρες κοσμικοί (ὁ βασιλεὺς τῆς Βοεμίας, ὁ κόμης τοῦ παραρρηγίου Παλατινάτου, ὁ δούξ τῆς Σαξονίας καὶ ὁ μαργιῶν τοῦ Βρανδεμβούργου) ἐξέλεγον τὸν αὐτοκράτορα· οἱ δὲ λοιποὶ ἡγεμόνες καὶ αἱ ἐλεύθεραι πόλεις ἐπεμπον ἀπεσταλμένους εἰς τὴν δίαιταν, ἣτις ἀπὸ τοῦ 1663 συνήρχετο διαρκῶς εἰς τὴν Ῥατισβόνναν (Ῥεγενσβούργον).

Ἄλλ' ἤδη πρότερον ἡ Βεστροφαικὴ εἰρήνη εἶχεν ἀπονείμη εἰς τοὺς ἡγεμόνας τὴν κατὰ τόπους ἀρχὴν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ συνομολογεῖν συνθήκας καὶ μετὰ ξένων ἐπικρατειῶν· εἰς δὲ τὸν αὐτοκράτορα ὀλίγα μόνον προνόμια καὶ ἐλάχιστα εἰσοδήματα παρεχώρησεν. Εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν ὁ τριακονταετῆς θρησκευτικὸς πόλεμος εἶχε καταντήσῃ τὴν Γερμανίαν ἐξηρητημένην ἐκ τῆς Σουηδίας καὶ Γαλλίας· ἡ τελευταία μάλιστα οὐ μόνον ἤρπασεν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. τὰς πρὸς Δ. πλουσιωτάτας ἐπαρχίας (Ἄλσατιαν), ἀλλ' ἔθηκε τέρμα καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α'. τὸ 1806, καθότι Φραγκίσκος ὁ Β'. κατέλιπεν αὐτὴν ὡς «κληρονομικὸς αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας»· τὰ δὲ Γερμανικὰ κράτη, ἐκτὸς τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας, ἀποτελέσαντα τὸν δεσμὸν τοῦ Ῥήνου, ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ναπολέοντος.

Ἐν τοσοῦτῳ δὲ τὸ 1815 ἐλευθερωθεῖσαι ἀπὸ τῆς ξένης ἀρχῆς 35 Γερμανικαὶ μοναρχίαι καὶ 4 δημοκρατίαι ἀπετέλεσαν τὸν «Γερμανικὸν δεσμὸν.» Ἡ ἀνακίνησις ὅμως τοῦ 1848 ἐπήγαγε τὴν διάλυσιν τῆς διαίτης τοῦ δεσμοῦ, ὡς μὴ δυναμένου νάποτελέσῃ κεντρι-

κὴν ἀρχὴν ἰσχυρὰν πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ δ' ἐν Φραγκφούρτῃ ἐδρεύουσα ἔθνικὴ τῶν Γερμανῶν συνέλευσις ἐξέλεξε τὸν μὲν ἀρχιδούκα τῆς Αὐστρίας Ἰωάννην ἐπίτροπον τοῦ κράτους, τὸν δὲ βασιλέα τῆς Πρωσσίας Φριδερίκον Γουλιέλμον Δ'. (28 Μαρτίου 1849) κληρονομικὸν αὐτοκράτορα τῶν Γερμανῶν. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἔθνικῆς συνελεύσεως, συνῆλθε μὲν πάλιν ἡ παλαιὰ τοῦ δεσμοῦ διάιτα ἐν Φραγκφούρτῃ τὸ 1850, καὶ συνεδρίασε τὸ τελευταῖον τὴν 24ν Ἀυγούστου 1866· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐξερράγη (16 Ἰουνίου) πόλεμος τῆς Πρωσσίας πρὸς τὴν Αὐστρίαν, βοηθουμένην ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ· κατατροπωθείσης δὲ τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν ἐν Καινιγγραιτσίῳ μάχην (3 Ἰουλίου 1866), ὁ αὐτοκράτωρ αὐτῆς κατέλιπε παντελῶς τὰ δουκᾶτα Σλέσβικον καὶ Ὀλστέινον, ἀνεγνώρισε τὴν διάλυσιν τοῦ Γερμανικοῦ δεσμοῦ, καὶ συγκάτενευσεν εἰς νέαν μεταρρύθμισιν τῆς Γερμανίας ἄνευ τῆς συμμετοχῆς τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας.

Ἄλλεπαλλήλως δὲ προσῆλθον εἰς τὸν Βόρειον Γερμανικὸν δεσμὸν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Πρωσσίας πᾶσαι αἱ Γερμανικαὶ ἐπικράτειαι, πλὴν τῆς Βαυαρίας, Βυρτεμβέργης, Βάδης καὶ Ἑσσης· ἀλλὰ καὶ αὗται συνωμολόγησαν συνθήκας, καθ' ἃς ἐν περιπτώσει πολέμου ἔμελλον νὰ τάττωσι τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν δυνάμεις ὑπὸ τὴν Πρωσίαν. Ἦδη δὲ τὸ 1870 ἐξεπληρώθησαν αἱ συνθήκαι εἰς τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἡ Γαλλία ὑπὸ μηδαμινὴν πρόφασιν ἐκήρυξε πρὸς τὴν Γερμανίαν, τῇ 19 Ἰουλίου. Κατὰ τὸν πόλεμον δὲ τοῦτον, τὸν ἀληθῶς διὰ τὰ σύνορα τοῦ Ῥήνου γενόμενον, σύμπασα ἡ Γερ-

μανία ήγέρθη ως εἰς ἄνθρωπος· καὶ ἐνίκησε νίκας κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν σπανιωτάτας εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Εὐθύς δὲ κατ' ἀρχὰς οἱ Γερμανοὶ κατετρόπωσαν τοὺς Γάλλους ἐν Βεισσεμβούργῳ (4 Αὐγούστου), Βέρθη καὶ Σπιχερένη (6 Αὐγούστου), καὶ μετὰ τρεῖς φονικῶν ἀγώνων ἡμέρας (14, 16 καὶ 18 Αὐγούστου) ἔκλεισαν τὸν ἐχθρικὸν στρατὸν εἰς τὸ Μέτς (Μέτας)· ἡ δὲ πρὸς λύτρωσιν τοῦ Μακμαῶν ἀπόπειρα ἐτελείωσε μετὰ τὴν ἐν Σεδὰν μάχην (1 Σεπτεμβρίου) μὲ τὴν συνθηκολόγησιν 84,000 ἀνδρῶν καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας Γουλιέλμον (2 Σεπτεμβρίου). Ἦδη δὲ τὴν 4 Σεπτεμβρίου ἐπηκολούθησεν ἐν Παρισίοις ἡ θορυβώδης καθαίρεσις τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς δημοκρατίας ἢ ἀνακλήρυξις· ὁ δὲ πρὸς τὴν προσωρινὴν δημοκρατίαν πόλεμος τῆς Γερμανίας ἔγεινε πόλεμος πολιορκητικὸς, ἀποκλεισθέντων τῶν Παρισίων (19 Σεπτεμβρίου). Καὶ τὴν μὲν 28ῃν Σεπτεμβρίου ἐσυνθηκολόγησε τὸ Στρασβούργον, τὴν δὲ 27 Ὀκτωβρίου τὸ Μέτς καὶ ὁ στρατὸς τοῦ Βαζαῖν (173,000 ἀνδρῶν, ἐν οἷς 3 στρατάρχαι καὶ 6,000 ἀξιωματικῶν), καὶ μόλις τὴν 28 Ἰανουαρίου 1871 οἱ Παριῖσιοι. Ἡ δὲ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθωριγγίας ἀνταρσία οὐ μόνον διεκωλύθη διὰ τῆς ἡρωϊκῆς πάλης τοῦ στρατοῦ τοῦ Βερέδρου (Ἰαν.), ἀλλὰ καὶ ἐτελείωσε συνεπάγουσα τὴν μετάβασιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Βούρβαχ (80,000 ἀνδρῶν) εἰς τὴν Ἑλβετικὴν ἐπικράτειαν. Ὁ ἐπτάμηνος οὗτος πόλεμος (καθ' ὃν ἔγειναν 17 μάχαι, 156 συμπλοκαὶ καὶ 20 πολιορκίαι) οὐ

μόνον προσέθηκεν εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν Ἀλσατίαν (ἄνευ τοῦ Βελφορτίου) καὶ τὴν Λοθαριγγίαν (μετὰ τοῦ Μέτς) κατὰ τὴν ἐν Φραγκφούρτη τῇ παρὰ τὸν Μοῖνον εἰρήνην (10 Μαΐου 1871), ἀλλὰ καὶ ἀποκατέστησε τὸ ἐν Γερμανικὸν κράτος. Ἦδη δὲ τὴν 18 Ἰανουαρίου 1871 εἶχε διακηρύξῃ ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος, ὅτι δέχεται τὸ ἀξίωμα τοῦ κληρονομικοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας· τὰ δὲ νότια κράτη προσετέθησαν καὶ αὐτὰ εἰς τὸν δεσμὸν τῆς Βορείου Γερμανίας, πέμποντα εἰς τὸ κοινοβούλιον αὐτῆς ἀντιπροσώπους. Ἔχει δὲ τὸ κοινοβούλιον τοῦ Γερμανικοῦ δεσμῶ (Bundesrath) τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν περὶ πάντων τῶν κοινῶν καὶ σπουδαιοτάτων πραγμάτων, συγκείμενον ἐξ ἀντιπροσώπων πάντων τῶν μετεχόντων τῆς Γερμανικῆς συμπολιτείας μὲ 58 ψήφους· τὴν δὲ προεδρείαν ἔχει ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας. Ἡ δὲ δίαίτα τοῦ Γερμανικοῦ κράτους (Reichstag), ἐκ 397 βουλευτῶν συγκειμένη, προέρχεται ἐκ κοινῆς καὶ κατ' εὐθείαν ἐκλογῆς μὲ μυστικὴν ψηφοφορίαν. Πάντες ὀφείλουσι νὰ ὑπηρετῶσιν ὡς στρατιῶται κατὰ γῆν· τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐπιμελεῖται ἡ Πρωσσία. Εἰς κοινὰ δὲ τέλη ὑπόκεινται πάντες ἐν τῷ ἐμπορίῳ (καὶ τοῦ Λουξεμβούργου συμπεριλαμβανομένου), ἐξαιρουμένων τῶν ἐλευθέρων λιμένων τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Βρέμης.

Σύνορα. Σύνορα τῆς Γερμανίας πρὸς Δ. μὲν εἶνε ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία, πρὸς Β. δὲ ἡ Βόρειος ἡ Γερμανικὴ θάλασσα, πρὸς Α. ἡ Ἑλβετία καὶ πρὸς Ν. ἡ Αὐστρία καὶ μέρος τῆς Ἑλβετίας.

Ὅρη καὶ Πεδιάδες. Πρὸς Δ., εἰς τὰ σύνορα

τῆς Γαλλίας, μεταξύ Λοθαριγγίας καὶ Ἀλσατίας, κείνται τὰ Βόσγια, καὶ πρὸς Α. αὐτῶν, ἐπέκεινα τῆς πεδιάδος τοῦ Ῥήνου, φέρεται ἐκ Ν. πρὸς Β. ὁ *Μέλας Δρυμός*. Μετὰ τούτου δὲ πρὸς Δ. συνέχεται ὁ *Τουράσιος*, ὅστις, μετὰ τοῦ περαιτέρω πρὸς Α. ὑψουμένου *Βοεμικοῦ δρυμοῦ*, περικλείει τὴν *Βαυαρικὴν πεδιάδα*. Συνέχεται δ' ὁ *Βοεμικὸς δρυμὸς* εἰς τὰ ΒΑ. μετὰ τοῦ *Ἔρτσου* (Ἐρκυνίου), καὶ οὗτος πάλιν ΝΑ. μὲν μετὰ τῶν *Γιγαντείων* (4,938 π.) καὶ *Σουδητίων*, ΒΔ. δὲ μετὰ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*. Τὸ δὲ ὄρος *Χάρτσον* (3,508 π.) κεῖται πρὸς Β., ἀσχέτως τῶν λοιπῶν.

Ποταμοί. Εἰς μὲν τὴν Βόρειον θάλασσαν χύνονται·

Ὁ *Ῥήνος* (175 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς Ἑλβετίας καὶ διερχόμενος τὴν πρὸς δυσμὰς Γερμανίαν· ὁ *Βίσουργις* (70 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*· καὶ ὁ *Ἀλβις* (161 Μ. μακρὸς), ῥέων ἐκ τῶν *Γιγαντείων ὀρέων*.

Εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν ἐκρέουσιν· ὁ (*Ὀδέρας*, 120 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν *Σουδητίων*, καὶ ὁ *Βιστούλας* (140 Μ. μακρὸς), πηγάζων πρὸς Β. τῶν *Καρπαθίων ὀρέων* τῆς Αὐστρίας.

Καὶ εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ὁ *Δούναβις* (380 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ *Μέλανος δρυμοῦ* καὶ διερχόμενος τὴν *Βαυαρίαν*, *Αὐστρίαν* καὶ *Τουρκίαν*.

Πληθυσμὸς. Περίπου 39 ἑκατομμ. εἶνε *Γερμανοί*, ἐξ ὧν 23 κατοικοῦσι τὴν *Πρωσσίαν*. Ἐκ δὲ τῶν *Σλαύων* (3 περίπου ἑκατομμ.) οἱ *Κασσοῦβοι* κατοικοῦσιν εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς *Πομερανίας*, οἱ *Μασσοῦροι* εἰς τὰ

νότια τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσσίας, οἱ Βένδοι (140,000 περίπου) εἰς τὰς δύο Λουσατίας, οἱ Τσέχοι (50,000 περίπου) περὶ τὴν Βρεσλαυίαν καὶ οἱ Πολωροὶ (περίπου $2\frac{2}{3}$ ἑκατομμ.) εἰς τὴν ἄνω καὶ μέσην Σιλεσίαν, ἅμα δὲ εἰς τὴν Ποσνανίαν καὶ δυτικὴν Πρωσσίαν. Εἰς τούτους προσθετέον καὶ ὀλίγους Γαλλικῆς, Βαλλορικῆς, Δανικῆς καὶ Λιθουανικῆς καταγωγῆς.

Προϊόντα καὶ βιομηχανία. Στρατός. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία, τρέφουσι δὲ μάλιστα λαμπροὺς ἵππους αἱ περὶ τὴν Βόρειον καὶ Βαλτικὴν θάλασσαν παράλιοι χώραι. Ἐκ δὲ τῶν ὀρέων ἐξάγεται σίδηρος, λιθάνθρακες, χαλκός, ἄργυρος, μόλυθος, ψευδάργυρος, καὶ ἤλεκτρον εἰς τὴν Ἀνατ. Πρωσσίαν. Καὶ ἄλλας δὲ ὀρυκτὸν πολλαχοῦ εὐρίσκεται. Ἀκμάζει δ' ἐν Γερμανίᾳ ἡ ἐριουργία, λινοουργία καὶ μεταξουργία, ἀλλὰ μάλιστα ἡ σιδηρουργία, φήμην δὲ παγκόσμιον ἀπέκτησε τὸ ἐν Ἑσση κατάστημα τοῦ Κρούππ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὕαλος καὶ ἡ πορσελίλλα καλὴ εἶνε, καὶ ἡ ξυλεία πολυειδῶς ἐργασίαν παρέχει.

Καὶ ἡ μὲν πολεμικὴ δύναμις τῶν Γερμανῶν εἶνε 1,400,000 ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος 76 πλοῖα· ἐξ ὧν 22 θωρηκτά. Ἐπιφανέστατος δὲ πολιτικὸς ὁ Βίσμαρκ.

Ἀνήκουσι δὲ σήμερον εἰς τὸ Γερμανικὸν κράτος ὑπὸ τῶν κληρονομικῆν αὐτοκρατορίαν τῆς Πρωσσίας αἱ ἐξῆς ἐπικράτειαι·

1) Τὸ βασιλεῖον τῆς Πρωσσίας μετὰ τοῦ Λαουεμβούργου.

2) Τὸ βασιλεῖον τῆς Βαυαρίας.

- 3) Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας.
- 4) Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης.
- 5) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης.
- 6) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Έσσης.
- 7) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργείου Σχουερίνου.
- 8) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βεινμαρίας.
- 9) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργείου Στρελίτσου.
- 10) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Όλδεμβούργου.
- 11) Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίγης.
- 12) Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μεϊνίγγης.
- 13) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Άλτεμβούργου.
- 14) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου καὶ τῆς Γόθας.
- 15) Τὸ δουκάτον τῆς Άνχάλτης.
- 16) Τὸ πριγκιπάτον τῆς Σχβαρτσοβουργίου Ρουδολσταδης.
- 17) Τὸ πριγκιπάτον τῆς Σχβαρτσοβουργίου Σονδερσχαούσης.
- 18) Τὸ πριγκιπάτον τῆς Βαλδέκκης.
- 19) Τὸ πριγκιπάτον τῆς Ρεούσσης τοῦ παλαιότερου γένους.
- 20) Τὸ πριγκιπάτον τῆς Ρεούσσης τοῦ νεωτέρου γένους.
- 21) Τὸ πριγκιπάτον τῆς Σχαουμβουργίου Λίππης.
- 22) Τὸ πριγκιπάτον τῆς Λίππης.
- 23) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Λυβέκκη.
- 24) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Βρέμη.
- 25) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Άμβουῶργον.
- 26) Ἡ Ἄλσατία καὶ Λοθαριγγία.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ,

Μετά 23 επικρατειῶν καὶ τῶν χωρῶν τῆς αὐτοκρατορίας
Ἑλσατίας καὶ Λοθαριγγίας.

[9,898 □ Μ., 42,727,000 κατοίκων.]

1) ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ.

[6,401 □ Μ., 25,742 κατοίκων, ἐξ ὧν
17 ἑκατομμύρια εὐαγγελικῶν].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Πρωσσία κατ' ἀρχὰς ἦτο μαρχιωνία (τοῦ Βρανδεμβούργου), ἀκμάσασα μάλιστα ἐπὶ τῶν Ὁγκενζόλλερν. Πρώτη δὲ λαμπρὰ περίοδος τῆς ἱστορίας αὐτῆς εἶνε ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἐκλέκτορος Φριδερίκου Γουλιέλμου (1640—1688), ὅστις ἔσωσε τὴν χώραν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀθλιότητος τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου, τὴν ἐπροστάτευσεν δὲ κατὰ τῆς Πολωνίας, Σουηδίας καὶ Γαλλίας, καὶ ἐδημιούργησεν τὸν Πρωσσικὸν στρατόν. Ὁ διάδοχος δ' αὐτοῦ ὠνόμασεν ἑαυτὸν «βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας» ὡς Φριδερῖκος Α', τὸ 1701. Ἡ δὲ κυβέρνησις Φριδερίκου τοῦ Β' (1740 — 1786) σημαίνει τὴν δευτέραν λαμπρὰν περίοδον, καθ' ἣν προσελήφθη ἡ Σιλεσία καὶ Δυτικὴ Πρωσσία, ἀνυψώθη δὲ τὸ βασίλειον εἰς δύναμιν *Εὐρωπαϊκὴν*. Μετὰ τινὰ δὲ ταπεινώσιν ἐπὶ Ναπολέοντος (1806 καὶ 1807) ἀποτελοῦσι τὴν τρίτην λαμπρὰν περίοδον οἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλε-

μοι (1813 και 1814) ἐπὶ Φριδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ'.—Τὴν δὲ 5^{ην} Δεκ. 1848 ἔδωκε Φριδερίκος Γουλιέλμος ὁ Δ'. εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ πολίτευμα συνταγματικόν. Ἐπὶ δὲ τοῦ νῦν βασιλεύοντος Γουλιέλμου τοῦ Α'. ἤρχισε τετάρτη λαμπρὰ περίοδος ἀπὸ τοῦ ὀκτώ μόνον ἡμέρας διαρκέσαντος πρὸς τὴν Αὐστρίαν πολέμου ἕνεκα τῆς λαμπροτάτης ἐν *Καιριγραιτσῶ* νίκης (3 Ἰουλίου 1866). Διὰ δὲ τῆς ἐν Πράγῃ διομολογηθείσης εἰρήνης (23 Αὐγ.) ἡ Πρωσσία ηὐξήθη διὰ τῶν δουκῶν *Σλεσβίου* καὶ *Ὀλστείνου*, τοῦ βασιλείου τοῦ *Ἄννοβέρου*, τοῦ ἐκλεκτοράτου τῆς *Ἑσσης*, τοῦ δουκάτου τῆς *Νασσαυτίας* καὶ τῆς ἐλευθέρας πόλεως *Φραγκφούρτης*: ἀνεγνωρίσθη δὲ ὡς πρόεδρος καὶ ἀρχηγὸς τοῦ μεθ' ἑαυτῆς ἐξ 22 ἐπικρατειῶν συγκειμένου βορείου Γερμανικοῦ δεσμοῦ εἰς τε τὰ στρατιωτικὰ καὶ πολιτικά. Τὴν δ' ἡγεμονίαν συμπάσης τῆς Γερμανίας ἔλαβεν ἡ Πρωσσία διὰ τοῦ πολέμου παντὸς τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους πρὸς τὴν Γαλλίαν (1870 καὶ 1871), ἰδρυθέντος τοῦ νέου Γερμανικοῦ κράτους, καὶ ἀπονεμηθέντος εἰς τὸν βασιλέα *Γουλιέλμον* τὸν Α'. τοῦ ἀξιώματος τοῦ *κληρονομικοῦ* τῆς *Γερμανίας* αὐτοκράτορος.

Σύνορα. Πρὸς Β. μὲν ἡ Βόρειος θάλασσα, ἡ Ἰυτλανδία καὶ ἡ Βαλτικὴ θάλασσα· πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἡ Ἑσθονία, καὶ ἡ Πολωνία· πρὸς νότον ἡ Αὐστριακὴ Σιλεσία, Μοραβία καὶ Βοεμία, Σαξονία, Θυριγγία, Βαυαρία καὶ Ἑσση· καὶ πρὸς Δ. ἡ Γερμανικὴ Λοθαριγγία, τὸ Βέλγιον καὶ αἱ Κάτω Χῶραι.

Ὅρη καὶ ποταμοί. Ὅρη μὲν ἔχει πρὸς Ν. τὰ

Σουδητία και Γυρνάρτεια, πρὸς τὴν Γαλλίαν δὲ τὰ Βόσγια, καὶ εἰς τὸ μέσον τὸ Χάρτσον· ποταμοὺς δὲ τὸν Ὄδεραν, διαρρέοντα σύμπασαν σχεδὸν τὴν ἐπικράτειαν, τὸν Βιστούλαρ ἐν τῇ κάτω ροῇ αὐτοῦ, τὸν Ἄλβιν, εἰς τὴν Σαξονίαν καὶ τὸ Βρανδεμβούργον, τὸν Βίσουργιν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος, καὶ τὸν Ῥήνον εἰς τὰς παραρρηνίους χώρας. Εἰς δὲ τὸ Ὁχενζόλλερν τὸν Νέκχαρον καὶ Δούναβιν.

Πληθυσμός. Οἱ καθ' αὐτὸ Γερμανοὶ εἶνε περὶ τὰ 22 ἑκατομμύρια. Οἱ δὲ μὴ ὀμιλοῦντες Γερμανιστὶ εἶνε Πολωνοὶ (2 1/2 ἑκατομμύρια), Λιθουανοὶ, Βένδοι, Τσέχοι, Βαλλόνοι καὶ Δανοί. Ἐκ δὲ τῶν Χριστιανῶν 17 μὲν περίπου ἑκατομμύρια εἶνε Εὐαγγελικοί, 8,600,000 Καθολικοὶ καὶ 60 χιλ. ἀνήκουσιν εἰς ἄλλα δόγματα. Ἰουδαῖοι δὲ ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰς 300 χιλ.

Κλίμα καὶ γῆ. Τὸ κλίμα πρὸς Β. μὲν εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, πρὸς Ν. δὲ συγκερασμένον, ἡ δὲ γῆ εἶνε λίαν προσφυῆς πρὸς γεωργίαν, ἐκτὸς τῶν βορείων τόπων, παράγουσα δημητριακοὺς καρπούς, λινάριον, γεώμηλα καὶ τὸν οἶνον τοῦ Ῥήνου. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, νίτρου καὶ λιθανθράκων· πλησίον δὲ τῆς Βαλτικῆς ἐξάγεται καὶ ἤλεκτρον, ὡς εἶπομεν ἤδη.

Παιδεία καὶ βιομηχανία. Ἡ παιδεία ἐν Πρωσσίᾳ εἶνε τὰ μέγιστα ἀνεπτυγμένη. Ἔχει 9 πανεπιστήμια καὶ πλῆθος ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων· ὁ δὲ λαὸς ὅλος σχεδὸν μανθάνει γράμματα καὶ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ γυμνάζεται εἰς τὰ στρατιωτικά. Ἡ κτηνο-

τροφία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ἀκμάζουσιν ἀκμήν μεγάλην, βοηθούμεναι πολὺ ὑπὸ τῶν διωρύγων καὶ τῶν πανταχοῦ διασχιζόντων τὴν χώραν σιδηροδρόμων.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Πρωσσία εἰς 12 ἐπαρχίας, ἧτοι

1) Τὴν μαρχιωνίαν **Βρανδεμβούργον**, παρὰ τὸν Ὀδέραν (μετὰ τοῦ Βάρθη) καὶ Ἄλβιν (μετὰ τοῦ Χαβέλα καὶ Σπρέη). Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε

Φραγκφούρτη, μετὰ 47 χιλ. Κ., παρὰ τὸν Ὀδέραν. — Βερολίνον, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου καὶ ἡ πρώτη ἐπιστημονικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις τῆς Γερμανίας. Εἶνε δὲ ἡ σπουδαιότατη θέσις τοῦ κατὰ γῆν ἐμπορίου τῆς Εὐρώπης, καθὼ κέντρον τοῦ μεγάλου δικτύου τῶν Γερμανικῶν σιδηροδρόμων, καὶ ἔχει λαμπρὰς ὁδοὺς καὶ οἰκοδομάς, οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸ παλαιὸν καὶ νέον μουσεῖον, τὴν ὀπλοθήκην, τὸ θέατρον τῶν μελοδραμάτων, τὸ χρηματιστήριον κλπ. Κεῖται δὲ παρ' ἀμφοτέρων τὰς ὄχθας τοῦ πλωτοῦ ποταμοῦ Σπρέη καὶ κατοίκους ἔχει 967 χιλ. — Ποτσδάμη, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ 45 χιλ. Κ. — Καρλοττεμβούργον, μετὰ 26 χιλ. Κ., ἔνθα εἶνε τὸ μαυσωλεῖον Φριδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ'. — Σπανδανία, φρούριον μετὰ 27 χιλ. Κ. — Βρανδεμβούργον, ἡ παλαιότατη πόλις τῆς μαρχιωνίας, μετὰ 27 χιλ. Κ.

2) Τὴν **Πομερανίαν**, ἔνθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε

Τὸ φρούριον Στέττινον, παρὰ τὸν Ὀδέραν, μετὰ 81 χιλ. Κ. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶνε ἡ Σβεγεμύνδη. — Στραλσουνδον, παράλιος ὄχυρὰ πόλις, μετὰ 28 χιλ. Κ.

3) Τὸ δουκάτον **Σιλεσία**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου

Βρεσλαυία, παρά τὸν Ὀδέραν καὶ Ὀλαῦον μετὰ 241 χιλ. Κ. Ἔχει δὲ τὴν προσωνομιαν βασιλικῆς καθέδρας, πανεπιστήμιον καὶ ἐμπόριον ἐκτεταμένον. — *Δειγνιτία*, παρά τὸν Κατσβάχην, μετὰ 31 χιλ. Κ. — *Γαιρλίτση*, ἡ σπουδαιοτάτη πόλις μετὰ τὴν Βρεσλαυίαν, ἔχουσα 45 χιλ. Κ. — Ὀππέλιη, μετὰ 13 χιλ. Κ. *Νεϊτση*, μετὰ 20 χιλ. Κ., φρούριον παρά ποταμὸν ὀμῶνυμον.

4) Τὴν **Σαξονίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξιολογώταται·

Μαγδεβοῦργον, φρούριον ὀχυρὸν παρά τὸν Ἄλβιν, μετὰ 123 χιλ. Κ. — *Ἀλβερστάδη*, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Χάρτσου, μετὰ 28 χιλ. Κ. — *Χάλλη*, παρά τὸν Σάλην, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 61 χιλ. Κ. — Ἐρφοῦρτον, παρά τὸν Γέραν, μετὰ 48 χιλ. Κ. καὶ ἀλατωρυχείων.

5) Τὴν **Βεστφαλίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξίαι λόγου·

Μύνστερον, πρωτεύουσα μετὰ 36 χιλ. Κ. καὶ καθολικῆς ἀκαδημίας. — *Μίνδη*, φρούριον παρά τὸν Βίσουργιν, μετὰ 17 χιλ. Κ. — *Βελεφέλδη*, κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τῶν λινῶν, μετὰ 27 Κ. — *Δορτμουίνδη*, μετὰ 58 χιλ. Κ., ἀκμαία βιομηχανικὴ πόλις. — *Σοέστη*, μετὰ πολλῶν πολυτελῶν ἐκκλησιῶν, μεγάλης ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας, καὶ 13 χιλ. Κ.

6) Τὴν **Παραρρήνιον ἐπαρχίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Κοβλεντία (Confluentes), φρούριον ἰσχυρὸν εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ῥήνου καὶ Μοσέλλα καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λάννα, ἔχουσα μετὰ τοῦ ἀπέναντι φρουρίου Ἐρενθρεϊτστίνου 34,000 Κ. — *Κολωνία*, φρούριον

παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου, μετὰ 135 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ ἡ πλουσιωτάτη παρὰ τὸν κάτω Ῥήνον πόλις, ἔχει ζωηροτάτην ἀτμοπλοίαν καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ ὀχυροῦ Δευτίου διὰ σιδηρᾶς γεφύρας.— *Βόννα*, ὡσαύτως παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 28 χιλ. Κ.— *Δυσσελδόρφη*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου, μετὰ 81 χιλ. Κ., ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ζωγραφικῆς σχολῆς.— *Ἐλβεργέλδη* καὶ *Βάργμη* ὁμοῦ, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Βουππέρου, μετὰ 168 χιλ. Κ. καὶ ζωηρᾶς βιομηχανίας. — *Ἔσση* μετὰ 55 χιλ. Κ. καὶ μεγαλοπρεπεστάτων χυτηρίων γάλυθος (τοῦ Κρούππ).— *Κρεφέλδη*, κυρία ἔδρα τῆς περὶ τὴν μέταξαν καὶ τὸ ἐξάμιτον (κατηφὲν) βιομηχανίας μετὰ 63 χιλ. Κ.— *Ἀκνύσγρανον* (Ἄαχεν), πανάρχαιος καθέδρα Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Ἔχει δὲ θερμὰ λουτρά, βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 80 χιλ. Κ.— *Αὐγούστα Τρηβιρῶν* (Τρεῖρον), κάτω τῆς εἰσροῆς τοῦ Σάρα εἰς τὸν Μοσέλλαν. Αὕτη εἶνε ἴσως ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Γερμανίας, ἔχουσα μνημεῖα Ῥωμαϊκὰ καὶ 33 χιλ. Κ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσι καὶ αἱ χῶραι τῶν Ὀχετζολλέρων, ἐξ ἧς κατάγεται ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια. Πρωτεύουσα ἡ κώμη Ἐχίγγη.

7) Τὸ βασίλειον τῆς **Ἀνατολικῆς Πρωσσίας**, ἔνθα πόλις ἀξία λόγου·

ἡ *Καινιξβέργη*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, παρὰ τὸν Πρέγγελον, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ μετὰ πανεπιστημίου καὶ 123 χιλ. Κ., πατρίς τοῦ φιλοσόφου *Καρτίου*.

8) Ἡ **Δυτικὴ Πρωσσία**, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία·

Δάρτσφον, παρά τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βιστούλα, φρούριον ἰσχυρότατον, ναυτικὸς σταθμὸς τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ 100 χιλ. Κ.—*Ελβίγγη*, μετὰ 34 χιλ. Κ.

9) Τὸ μέγα δουκᾶτον τῆς **Ποσνανίας**, ἔνθα λόγου ἄξια πόλεις:

Ποσνανία, παρά τὸν Βάρθην, φρούριον μετὰ 61,000 Κ.—*Βρομβέργη*, παρά τὸν Βράην καὶ τὴν Βρομβέργιον διώρυγα, πόλις βιομηχανικὴ μετὰ 31,000 Κ.

10) Τὴν ἐπαρχίαν τοῦ **Σλεσβίκου** καὶ **Ὀλστεϊνου**, ἔνθα πόλεις ἄξια λόγου:

Σλεσβικον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, παρά τὸν κόλπον Σχλέιον, μετὰ 15,000 Κ.—*Φλεισβοῦργον*, πόλις ἐμπορικὴ μετὰ 27,000 Κ.—*Αλτώνα*, παρά τὸν Ἄλβιν, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ 84,000 Κ.—*Κείλη*, ὁ κυριώτερος ναύσταθμος τῆς Πρωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 37,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ δουκᾶτον **Λαουεμβούργον**, (ἀπὸ τοῦ 1876 ἐνωθὲν ἐντελῶς μετὰ τῆς Πρωσσίας), ἔνθα πόλεις λόγου ἄξια τὸ *Λαουεμβούργον*, καὶ ἡ ἐπὶ μικρᾶς νήσου πρωτεύουσα *Ρατσεβοῦργον*.

11) Τὴν ἐπαρχίαν **Ἀννόδερον**, ἔνθα λόγου ἄξια πόλεις:

Ἀννόδερον, παρά τὸν Δεΐνην, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 128 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα σώζεται ἡ κατοικία καὶ εἶνε τὸ μνημεῖον τοῦ φιλοσόφου *Λεϊβνιτίου*. — *Γοτίγγη*, ὡσαύτως παρά τὸν Δεΐνην, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 17,000 Κ.

12) Τὴν ἐπαρχίαν **Ἑσσην Νασσαυίαν**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Κασσέλη, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 53,000 Κ., ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Φούλδα. Ἐνταῦθα εἶνε πελώριος χαλκοῦς ἀνδριάς τοῦ Ἡρακλέους, εἰς τὸ ῥόπαλον τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ σταθῶσι 6—8 ἄνθρωποι.—*Βεισβάδη*, μετὰ περιφήμων λουτρῶν καὶ 44,000 Κ., — *Φραγκφούρτη* ἢ παρὰ τὸν Μοϊνον, εἰς τὴν ἕξοδον τῆς εὐφόρου πεδιάδος τοῦ Ῥήνου, μετὰ 103,000 Κ. ἀπὸ Καρόλου τοῦ Δ'. σταθερὸς τόπος τῆς ἐκλογῆς τοῦ αὐτοκράτορος, κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα πόλις τῆς στέψεως, καὶ ἀπὸ τοῦ 1815 μέχρι τοῦ 1866 ἔδρα τῆς διαίτης τοῦ Γερμανικοῦ δεσμοῦ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ περιώνυμος ποιητῆς Γαίτης καὶ διωμολογήθη πρὸς τὴν Γαλλίαν ἢ εἰρήνην τῆς 10 Μαΐου 1871.

2. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ.

[1377 $\frac{3}{4}$ □ Μ., 5,023,000 Κ. ὦν $\frac{3}{4}$ καθολικοί].

Ἡ Βαυαρία κεῖται μεταξὺ τῶν Ἀλπεων τοῦ Βοεμικοῦ Δρυμοῦ, τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τῆς λίμνης τῆς Κωνσταντίας· βασιλεύει δ' αὐτόθι Λουδοβίκος ὁ Β'. Διαιρεῖται δὲ εἰς 8 νομοῦς, τῶν ὁποίων 7 ἀνήκουσιν εἰς τὸ πρὸς Ἀνατ. μέγα μέρος. Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα εἶνε·

Μόναχον, πρωτεύουσα παρὰ τὸν Ἴσαρον, μετὰ 200 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ πλουσίως κεκοσμημένη καὶ ἔχει πανεπιστήμιον, πολυτελεῖς οἰκοδομὰς, πινακοθήκας (συλλο-

γὰς ζωγραφιῶν) καὶ γλυπτοθήκας (συλλογὰς ἀγαλμάτων). Πλησίον δὲ τῆς πόλεως εἶνε τὸ 54 π. ὑψηλὸν ἀγαλμα τῆς Βαυαρίας. — *Ίγγολστάδη*, φρούριον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως. — *Αὐγούστα Βαυδελίκων* (Ἀουξβοῦργον), παρὰ τὸν Λέχον, μετὰ 57,000. Ἡ πόλις αὕτη ἤκμασε τὰ μέγιστα κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνος ὡς ἐμπορικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐδῶ ἐπέδωκαν τὴν διαμαρτύρησιν αὐτῶν οἱ Λουθηρανοὶ (1530). — *Ρεγεσβοῦργον* (Ρατισβόνα ἢ Regina Castra), παρὰ τὸν Δούναβιν, μετὰ 32,000 Κ., ἄλλοτε ἔδρα τῆς διαίτης. — *Νοριμβέργη*, παρὰ τὸν Πεγνίκιον ποταμόν, μετὰ 91,000, ἄλλοτε ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Γερμανίας. Ἐνταῦθα ἐφευρέθησαν καὶ τὰ ἐγκόλπια ὠρολόγια. — *Ερλάγγη*, ἔχουσα προτεσταντικὸν πανεπιστήμιον. — *Φύρθη*, σπουδαία βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ 27,000 Κ. — *Βαμβέργη*, παρὰ τὸν πλευστὸν Ῥεδνίκιον, μετὰ 27,000 Κ. — *Βυρτσβοῦργον* (Ἐρβίπολις), μετὰ πανεπιστημίου καὶ 45,000 Κ. — *Σπίρα*, ἐνθα ἐθάπτοντο οἱ Γερμανοὶ αὐτοκράτορες. — *Τσβαϊμπρύκκεν* (Βιπόντιον), πόλις βιομηχανικὴ, μετὰ 23,000 Κ.

3. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΑΣ.

[272 $\frac{1}{4}$ □ Μ., 2,761,000 κατοίκων,
ὧν 70,000 καθολικοί].

Τοῦτο κεῖται εἰς τὴν βόρειον κατωφέρειαν τοῦ Ἐρτσου, βασιλέα δ' ἔχει τὸν Ἀλβέρτον καὶ πόλεις ἀξίας.

λόγου· τὴν *Δρέσδην*, τὴν «Φλωρεντίαν τῆς Γερμανίας» διὰ τὰ καλλιτεχνήματα αὐτῆς καὶ τὴν περίφημον ἐπὶ τοῦ "Αλβίος γέφυραν. Κατοίκους ἔχει 197,000. — Τὴν *Φρειβέργην*, μετὰ 24 χιλ. Κ. — Τὴν *Λειψίαν*, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Λευκοῦ Ἐλστέρου, τοῦ Πλείσση καὶ Πάρθη, μετὰ 127,000 Κ. καὶ διασῆμου πανεπιστημίου. Εἶνε δ' ἡ *Λειψία* κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τῶν βιβλίων. — Τὴν *Ζβικανίαν*, μετὰ 31,000 Κ. καὶ περιφήμων λιθανθρακωρυχείων. — Τὴν *Χεμνίτην*, τὴν «Σαξονικὴν Μαγχεστρίαν» μετὰ μεγάλων βαμβακουργείων καὶ 85,000 Κ. — Τὴν *Πλαουέτην*, πόλιν ἐμπορικὴν μετὰ 29,000 Κ.

4. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ.

[354 □ Μ. 1,882,000 Κ., ὦν $\frac{2}{3}$ εὐαγγελικοί].

Τούτου, κειμένου μεταξὺ τῆς Βάδης καὶ Βαυαρίας, εἰς τὴν ἀνατολικὴν κατωφέρειαν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, βασιλεὺς εἶνε *Κάρολος* ὁ Α'. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε· *Στουτγάρτη*, καθέδρα τοῦ βασιλείου καὶ σπουδαιοτάτη ἔδρα τοῦ ἐν Γερμανίᾳ ἐμπορίου τῶν βιβλίων, μετὰ 107 χιλ. Κ. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ἐγκελος. — *Λουδοβικούπολις* (*Λουδβιξβοῦργον*), πρὶν δευτέρα καθέδρα τοῦ βασιλείου. — *Μαρβάχη*, γενέθλιος τόπος τοῦ διασῆμου ποιητοῦ Σχιλλέρου. — *Τυβίγγη*, παρὰ τὸν Νέκκαρον, μετὰ πανεπιστημίου. — *Οὐλμία*, μετὰ 30,000 Κ., φρούριον εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἰλλέρου καὶ Δουνάβεως, ὅστις ἐνταῦθα γίνεται πλευστός. — *Γαιππύγγη*, πλησίον

τῆς ὁποίας εἶνε τὸ Ὅχενστῶφον, ὀπόθεν κατήγοντο οἱ Ὅχενστῶφοι αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας.

5. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΔΗΣ.

[273 □ Μ., 1,507,090 Κ. ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ καθολικοί].

Τούτου, κειμένου κατὰ μῆκος τοῦ Ῥήνου, ὁ μέγας δούξ καλεῖται Φριδερίκος. Διαιρεῖται δὲ εἰς 11 νομούς, καὶ πόλεις εἰς τούτους ἀξιόλογοι εἶνε αἱ ἑξῆς·

Καρλσρούη, πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκός, μετὰ 43,000 Κ. — *Φρειβοῦργον*, εἰς τὴν ἕξοδον τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Δρεῖσάμη, μετὰ καθολικοῦ πανεπιστημίου καὶ 31,000 Κ. — *Βαδενβάδεν*, εἰς ὠραίαν κοιλάδα τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ μετὰ λουτρῶν. — *Μαγγέμιον*, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νεκκάρου, μετὰ 46,000 Κ. — *Εἰδελβέργη*, εἰς τὴν ἕξοδον τῆς κοιλάδος τοῦ Νεκκάρου, μετὰ εὐαγγελικοῦ πανεπιστημίου καὶ 22 χιλ. Κ. — *Κωσταρτία*, παρὰ τὴν ὁμώνυμον (Βοδαμικὴν) λίμνην, περίφημος διὰ τὴν ἐνταῦθα γενομένην ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον (1414).

6. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΣΣΗΣ.

[139 □ Μ., 884,000 Κ. ὦν τὸ $\frac{1}{4}$ καθολικοὶ καὶ 26,000 Ἰουδαῖοι].

Εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ῥήνου διαρρεόμενον μέγα τοῦτο δουκάτον ἀρχιδούξ εἶνε Λουδοβίκος ὁ Γ', πόλεις δὲ ἀξιόλογοι·

Δαρμστάττη, πρωτεύουσα μετὰ 44,000 Κ., — Ὁφ-

φεντάχη, παρά τὸν Μοϊνον, μετὰ 26,000 Κ., πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ. — *Μογουντία* (Maintz), ὄχυρὰ μετὰ 58,000 Κ. εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Μοΐνου εἰς τὸν Ῥήνον. Εἶνε δ' ἀκμαία ἐμπορικὴ πόλις καὶ συνδέεται διὰ γεφύρας ἐκ πλοίων 1490 π. μακρᾶς μετὰ τῆς ὡσαύτως πολὺ ὄχυρᾶς *Καστέλης*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου. Ἐδῶ εἶνε τὸ μνημεῖον τοῦ ἐφευρόντος τὴν τυπογραφικὴν τέχνην Γουττεμβέργιου. — *Βορματία*, μετὰ 17,000 Κ. Ἐνταῦθα πολλαὶ συνῆλθον δίαιται, εἶνε δὲ λαμπρὸν μνημεῖον τοῦ Λουθήρου. — *Γείσση*, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 14,000 Κ. παρά τὸν Λάνναν.

7. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΙΟΥ ΣΧΟΥΕΡΙΝΟΥ.

[241 $\frac{3}{8}$ □ Μ., 554,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Φριδερίκος Φραγκίσκος Β'. Πόλεις δ' ἀξίας λόγου ἔχει.

Τὸ *Σχουέρινον*, μετὰ 28 χιλ. Κ., παρά μεγάλην λίμνην ὁμώνυμον καὶ τὴν *Ροστόκχην*, παρά τὸν ποταμὸν Βάρνοβον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 34 χιλ. Κ.

8. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΒΕΙΜΑΡΙΑΣ.

[66 □ Μ., 293,000 Κ., ὦν 10,000 καθολικῶν].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Κάρολος Ἀλέξανδρος. Κεῖται δὲ πᾶσα ἡ χώρα περὶ τὸν Ἄλβιν καὶ Βίσσουργιν, καὶ πόλεις ἀξίας λόγου ἔχει.

Τὴν *Βειμαρίαν*, πρωτεύουσαν, παρὰ τὸν Ἴλμον, μετὰ 18 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα ἔζησαν καὶ ἀπέθανον ὁ Σχιλλερος, Γαίτης, Βειλάνδος καὶ Ἑρδερως. — Ἰέρα, μετὰ πανεπιστημίου. Ἐδῶ πλησίον ἐνίκησεν ὁ Α΄. Ναπολέων τοὺς Γερμανοὺς τὸ 1806. — Ἐϊσένραγον, μετὰ τοῦ Βαρτθούργου. Κάτ. 16 χιλ.

**9. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΙΟΥ
ΣΤΡΕΛΙΚΙΟΥ.**

[53 □ Μ., 96,000 Κ. εὐαγγελικῶν].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Φριδερίκος Γουλιέλμος καὶ πόλις ἀξία λόγου.

Τὸ νέον Στρελίκιον, μετὰ 9,000 Κ.

10. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

[116 □ Μ., 319,000 Κ., ὧν $\frac{1}{4}$ καθολικοί].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Πέτρος. Σύγκειται δ' ἐκ τριῶν μερῶν· α΄.) Ἐκ τοῦ δουκάτου Ὀλδεμβούργου, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας, ἐχούσης 16,000 Κ.· β΄.) Ἐκ τοῦ πριγκιπάτου τῆς Λυβέκκης· καὶ γ΄.) Ἐκ τοῦ πριγκιπάτου τῆς Βιρκεμφέλδης.

11. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΡΟΥΝΣΒΙΓΗΣ.

[67 □ Μ., 327, 000 εὐαγγελικῶν]

Ταύτης ὁ δούξ καλεῖται Γουλιέλμος. Ἐχει δὲ πόλεις ἀξίας λόγου· τὴν Βρουνσβίγην, παρὰ τὸν Ὀκκερον ποταμόν, μετὰ 66,000 Κ., ἔνθα ἀπέθανεν ὁ περίφημος κριτικὸς καὶ ποιητὴς Λέσσιγγ, καὶ τὴν Βολφεμβυττέλην, μετὰ περιφήμου βιβλιοθήκης.

12. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΜΕΪΝΙΓΓΗΣ.

[44 $\frac{4}{3}$ □ Μ., 194,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Ταύτης ὁ δούξ καλεῖται Γεώργιος ὁ Β', καὶ πόλιν ἀξίαν λόγου ἔχει·

Τὴν *Μεϊνίγγην*, παρὰ τὸν Βέρραν, μετὰ 10,000 Κ.

13. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

[24 □ Μ., 146,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Ταύτης ὁ δούξ καλεῖται Ἐρνέστος. Πόλιν δ' ἀξίαν λόγου ἔχει·

Τὸ *Ἀλτεμβούργον*, πλησίον τοῦ Πλείσση, μετὰ 22 χιλ. Κ. καὶ πολλῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων.

14. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΚΟΒΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΟΘΑΣ.

[35 $\frac{3}{4}$ □ Μ., 183,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τούτου ὁ δούξ καλεῖται Ἐρνέστος ὁ Β'. καὶ πόλεις ἀξίας λόγου ἔχει·

Τὸ *Κοβούργον*, παρὰ τὸν Ἴκιον ποταμόν, μετὰ 15 χιλ. Κ., καὶ τὴν *Γόθαν* μετὰ 23,000 Κ.

15. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΑΝΧΑΛΤΗΣ.

[42 $\frac{3}{5}$ □ Μ., 214,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τούτου ὁ δούξ καλεῖται Φριδερίκος. Πόλιν δὲ ἀξίον σημεῖον ἔχει·

Τὴν *Δεσσαυίαν*, καθέδραν τοῦ δουκάτου παρὰ τὸν ποταμὸν Μούλδην, μετὰ 20 χιλ. Κ.

**16 καὶ 17 ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΑ ΣΧΟΥΑΡΤΣΟΒΟΥΡΓΙΟΣ
ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΤΤΗ καὶ ΣΧΟΥΑΡΤΣΟΒΟΥΡΓΙΟΣ
ΣΟΝΔΕΡΣΧΩΣΗ.**

[Τὸ πρῶτον 17 □ Μ., 77,000 Κ., τὸ δευτέρον
15 $\frac{2}{3}$ □ ., 67,000, Κ. εὐαγγελικῶν].

Τοῦ μὲν πρώτου ὁ πρίγκηψ καλεῖται *Γεώργιος*, τοῦ δὲ δευτέρου *Γύνθερος*. Πόλεις δ' ἀξιοσημεῖωτοι ἐνταῦθα εἶνε·

Ἡ *Ρουδολσταττή*, μετὰ 8,000 Κ., εἰς τὴν ὠραίαν κοιλάδα τοῦ Σάλη. — *Σονδερχάωση*, παρὰ τὸν Βίππερον.

18. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΛΔΕΚΚΗΣ

[20 $\frac{3}{8}$ □ Μ., 55,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τούτου ὁ πρίγκηψ καλεῖται *Γεώργιος ὁ Ε΄*. Πόλιν δ' ἀξιοσημεῖωτον ἔχει τὴν καθέδραν *Ἀρόλσην*.

**19 καὶ 20. ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΑ ΤΗΣ ΡΕΥΣΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΑΛΙΟΤΕΡΟΥ καὶ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΓΕΝΟΥΣ.**

[Τὸ πρῶτον 5 $\frac{4}{8}$ □ Μ. 47,000 Κ., τὸ δευτέρον 15
□ Μ., 92,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τοῦ μὲν πρώτου πρίγκηψ εἶνε *Ἐρρίκος ὁ ΚΒ΄*, τοῦ δὲ δευτέρου *Ἐρρίκος ὁ ΙΔ΄*. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον πόλιν πρωτεύουσαν ἔχει·

τὴν *Γρεΐτσην*, παρὰ τὸν Λευκὸν Ἐλστερον, μετὰ 13,000 Κ.· τὸ δὲ δεύτερον πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Γέραν*, μετὰ 21,000 Κ.

21. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓΙΟΥ ΛΙΠΠΗΣ.

[8 □ Μ., 33,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τοῦτο πρίγκιπα μὲν ἔχει τὸν *Ἀδόλφον*, καθέδραν δὲ τὸ *Βυκκεβοῦργον*, μετὰ 5 χιλ. Κ.

22. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΛΙΠΠΗΣ.

[20 1/2 □ Μ., 112,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τοῦτο πρίγκιπα μὲν ἔχει τὸν *Βολδεμᾶρον*, καθέδραν δὲ τὴν *Δετμόλδην*, παρὰ τὸν Βέρρην, μετὰ 7 χιλ. Κ.

23. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ καὶ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ ΛΥΒΕΚΚΗ.

[5 □ Μ., 57,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Ἐνταῦθα πόλις εἶνε ἡ *Λυβέκκη*, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Τράβη* κειμένη, μετὰ 45 χιλ. Κ.

24. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ καὶ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ ΒΡΕΜΗ.

[4 1/2 □ Μ., 143,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Ἐνταῦθα πόλις ἐμπορευομένη μετὰ τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἡ *Βρέμη*, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ *Βισούργιδος*, μετὰ 102 χιλ. Κ. Ἐντεῦθεν μάλιστα ἐκπλέουσιν εἰς τὴν

Ἄμερικὴν κατ' ἔτος 200—300 χιλ. Γερμανῶν, πιεζομένων ὑπὸ τῆς πενίας.

**25. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ
ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ.**

[7 $\frac{2}{5}$ □ M., 389,000 K., εὐαγγελικῶν τῶν πλείστων].

Ἐνταῦθα πόλις σπουδαιοτάτη εἶνε τὸ Ἄμβουργον, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἄλβιος καὶ παρὰ τὸν Ἄλστερον, μετὰ 265 χιλ. K. Ἀπέχει δὲ 18 M. τῆς θαλάσσης καὶ εἶνε ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου.— Εἰς δὲ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄλβιος κεῖται ἡ Κουξχάβη.

**26. ΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ ΑΛΣΑΤΙΑ καὶ
ΛΟΘΑΡΙΓΓΙΑ.**

[263 $\frac{1}{2}$ □ M., 1,530,000 K., ὧν τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου εὐαγγελικοὶ καὶ 39,000 Ἰουδαῖοι].

Ἡ Ἄλσατία κεῖται ἀριστερὰ τοῦ Ἄνω Ῥήνου. Οἱ δὲ κάτοικοι εἶνε ἀπόγονοι τῶν Ἀλλεμανῶν, καὶ ὁμιλοῦσι τὴν Ἀλλεμανικὴν διάλεκτον. Εἰς τὰ βορειανατολικά ὅμως ἐπικρατεῖ ἡ Φραγκικὴ διάλεκτος τοῦ Ῥήνου καὶ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ ἡ Γαλλικὴ. Ἡ δὲ πολυειδὴς τῆς Ἄλσατίας καὶ Λοθαριγγίας βιομηχανία ὑπερεῖχε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν. Διαιροῦνται δ' αἱ αὐτοκρατορικαὶ αὗται χῶραι εἰς 3 κύκλους διοικήσεων.

1) Τῆς **Κάτω Ἄλσατίας**, ἐνθα πόλις ἀξιόλογος εἶνε τὸ

Σρασβοϋργον (Ἄργεντόρατον), μετὰ 94,000 Κατ., κείμενον εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν δύο ποταμῶν Ἰλλου καὶ Βρεύσχη, $\frac{1}{2}$ ὥραν μακρὰν τοῦ Ῥήνου, ὅστις ἐντεῦθεν πλέον γίνεται ἀκωλύτως πλευστός. Ἐχει δὲ πανεπιστήμιον αὐτοκρατορικόν.

2) Τῆς **Ἄνω Ἀλσατίας**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Κολμαρία, πρωτεύουσα διαπρέπουσα κατὰ τὴν βιομηχανίαν, μετὰ 24,000 Κ.—*Μυλχώση*, παρὰ τὸν Ἰλλον καὶ τὴν διώρυγα τοῦ Ῥήνου καὶ Ῥοδανού, κέντρον τῆς βαμβακουργίας (εἰς ἣν ἀπασχολοῦνται 60 χιλ. ἐργατῶν ἐκ τῶν περιχώρων), μετὰ 59,000 Κ.

3) Τῆς **Λοθαριγγίας**, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία·

Τὸ *Μέτς* (Μέται), πρωτεύουσα καὶ σπουδαιότατον φρούριον παρὰ τὸν Μοσέλλαν, μετὰ 46,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐσυνθηκολόγησεν ὁ στρατὸς τοῦ Βαζαίν ἐξ 173 χιλ. ἀνδρῶν συγκείμενος, (ἐν οἷς τρεῖς στρατάρχαι καὶ 6,000 ἀξιωματικῶν, 27 Ὀκτ. 1870).

9. ΑΥΣΤΡΙΑ

Ἡτοι: Αὐστριακὴ καὶ Οὐγγρική μοναρχία.

[11,333 □ Μ., 38 ἑκατομμύρια κατοίκων].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Γενέθλιος τόπος αὐτῆς εἶνε ἡ συσταθεῖσα ὑπὸ *Καρόλου* τοῦ *Μεγάλου Αἰαρινῆ* μαρμαριωτία καὶ ἡ θεμελιωθεῖσα ἐκ νέου ὑπὸ Ὀθωνος τοῦ

Μεγάλου Ἀνατολικῆ Μαρχιωρία. Ἐπεκταθεῖσα δὲ πολυειδῶς μέχρι τοῦ 1246 ἡ Μαρχιωρία αὕτη, ἔγεινε δουκάτον, καὶ ἔλαβε μεγαλητέραν σημασίαν διὰ τῶν προσκτήσεων τοῦ βασιλέως Ῥοδόλφου τοῦ Ἀψβουργίου (περὶ τὸ 1278), ὅστις εἶχε πλούσια πατρικὰ κτήματα παρὰ τὸν ἄνω Ῥήνον καὶ τὸν Ἄαρα (Ἀρώλαν). Προσθεθείσης δὲ τῆς Καρινθίας καὶ τοῦ Τυρόλου τὸν 14^{ον} αἰῶνα, ἔγεινεν ὁ βασιλικὸς οὔτος οἶκος μεγάλη Εὐρωπαϊκὴ δύναμις κατὰ τοὺς χρόνους Καρόλου τοῦ Ε'. τὸ δὲ 1526 προσέλαβε καὶ τὸ Βοεμικὸν καὶ Οὐγγρικὸν στέμμα. Καὶ ὑπῆρξε μὲν ὁ σωτὴρ τῆς ἐν τῇ Δύσει χριστιανοσύνης κατὰ τῆς προχωρούσης δυνάμεως τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἤδη διὰ τῆς Βεστροφαικῆς εἰρήνης (1648) ἀπώλεσε χώρας τινάς. Ὅτε δὲ τὸ 1740, ἐξερημωθέντος τοῦ ἄρρενος γένους τῶν Ἀψβουργίων, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ἡ μετὰ τοῦ δουκὸς Φραγκίσκου τοῦ Λοθαριγγοῦ (ἐκ τοῦ Ἀψβουργίου Λοθαριγγικοῦ γένους) νυμφευθεῖσα κληρονόμος Μαρία Θηρεσία, ἀφῆρσεν ἡ Πρωσσία μετὰ τοὺς τρεῖς Σιλεσικοὺς πολέμους τὸ μέγιστον μέρος τῆς Σιλεσίας. Ἀπώλεσε δὲ καὶ τινὰς ἄλλας χώρας ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α'., ἀλλὰ ταύτας ἀπέδωκε πάλιν εἰς αὐτὴν ἡ σύνοδος τῆς Βιέννης (1815). Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ Φραγκίσκος ὁ Β'. ἤδη τὸ 1804 εἶχε παραιτήσῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν τῆς Γερμανίας ἀξίωμα ὡς «κληρονομικὸς τῆς Αὐστρίας αὐτοκράτωρ». Ὁ δὲ νῦν αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσήφ ἐμοιράσθη τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν μετὰ βουλευτηρίου αὐτοκρατορικοῦ, συγκειμένου ἐκ τῆς Βουλῆς τῶν Εὐγενῶν καὶ τῆς Βούλης τῶν Ἀπεσταλμέ-

των. Νέα δὲ διάταξις τῶν πολιτικῶν σχέσεων ἐγένετο διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 17 Φεβρουαρίου 1867, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγνωρίσθη τῆς Οὐγγαρίας ἡ αὐτονομία.

Σύνορα. Πρὸς Β. ἡ Ῥωσσία, Πρωσσία καὶ Σαξονία, πρὸς Ν. ἡ Ἰταλία, ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα καὶ ἡ Τουρκία, πρὸς Δ. ἡ Ἑλβετία καὶ τὸ Γερμανικὸν κράτος.

***Ὄρη.** Τὸ ἔδαφος τῆς Αὐστρίας εἶνε τὰ μέγιστα ποικίλον, ἐπικρατεῖ ὅμως τὸ ὄρεινόν. Σημαντικώτατα δὲ τῶν ὄρέων εἶνε· α'.) τὰ Σουδητία (ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ 4,786 π.), ἅτινα ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ ἄνω ρεύματος τοῦ Ὀδέρα (τὰς Μοραβικὰς Πύλας) καταλήγουσιν εἰς ῥήγμα τοῦ Ἄλβιος (τὴν Σαξονικὴν καὶ Βοεμικὴν Λουσατίαν), διευθυνόμενα ἐξ Ἄν. πρὸς Δ.· β'.) τὰ Καρπάθια, συνδεόμενα μετὰ τῶν Σουδητίων διὰ τῶν Χαμηλῶν λεγομένων ὄρέων. Χωρίζουσι δὲ τὴν βόρειον Οὐγγαρίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Τρανσυλβανίας, διευθυνόμενα ἐξ Δ. πρὸς Ἄν. καὶ ἔπειτα ΝΑ. Διαιροῦνται δὲ εἰς τὰς ὑψηλότερας Τρανσυλβανικὰς Ἀλπεις (9 χιλ. π.), τὰ Κεντρικὰ Καρπάθια καὶ τὰ Μικρὰ Καρπάθια. Ἐκ δὲ τῶν Χαμηλῶν Χωρῶν μεγίστην ἔκτασιν ἔχουσιν αἱ Λεκάραι τοῦ Δουνάβεως, καὶ μάλιστα ἡ τῆς Κάτω Οὐγγαρίας χαμηλὴ πεδιάς.

Ποταμοί. Ὁ Δούναβις, προερχόμενος ἐκ δύο πηγῶν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ τῆς Γερμανίας (380 Μ. μακρὸς), μετὰ τοῦ Λείθα, Ῥάβα, Δραβου καὶ Σαβου δεξιόθεν, καὶ ἀριστερόθεν μετὰ τοῦ Μάρχου καὶ Θεΐσσου (Τιβίσκου). Καὶ οὗτος μὲν ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον διερχόμενος τὴν Βλαχίαν· εἰς δὲ τὴν Βόρειον Θά-

λασσαν χύνεται ὁ *Ἄλβις* (161 Μ. μακρὸς), πηγάζων μὲν ἐκ τῶν Γιγαντείων ὀρέων, δεχόμενος δὲ τὸν *Μολδαῦον* καὶ *Ἐγερον* ἀριστερόθεν. Ὁ δὲ *Ἀδίγης* (*Ἄθεσις*, 60 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τῶν *Ραιτικῶν Ἄλπεων* καὶ χύνεται εἰς τὴν *Ἀδριατικὴν Θάλασσαν*.

Πληθυσμὸς καὶ θρησκεία. Οἱ Αὐστριακοὶ εἶνε συσσωρευσις διαφόρων λαῶν. Ἐκ δὲ τῶν 38 ἑκατομ. 9 ἑκατομ. 600 χιλ. εἶνε Γερμανοί, 17 ἑκατομ. 100 χιλ. Σλαῦοι, 3 ἑκατομ. 600 χιλ. Ρωμᾶνοι, 5 ἑκατομ. 700 χιλ. ἀνήκουσιν εἰς τοὺς *Μογγολικοὺς Λαοὺς*, εἰς τοὺς ὁποίους συγκαταριθμοῦνται οἱ *Φίννοι Μαγνᾶροι* ἢ *Οὐγγροι*. Ἐκτὸς δὲ τούτων κατοικοῦσι σποράδην *Τσίγγαροι*, *Βούλγαροι* εἰς τὴν *Οὐγγαρίαν* καὶ *Ἀρμένιοι*· ἔτι δὲ *Ἰουδαῖοι* 1 ἑκατομ. 400 χιλ., πρὸ πάντων εἰς τὴν *Γαλικίαν*, *Βουκοβίαν* καὶ *Οὐγγαρίαν*. Ὡσαύτως δὲ μεγάλη διαφορὰ ὑπάρχει εἰς τὰ θρησκευτά· καθότι 25 μὲν ἑκατομ. εἶνε καθολικοί, 4 χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ὀρθόδοξοι μὴ ἑνωτικοὶ 3 ἑκατομ., εὐαγγελικοὶ περὶ τὰ 4 ἑκατομ., καὶ *Ἰουδαῖοι* 1 ἑκατομ. 400 χιλ.

Κλίμα, προϊόντα καὶ πολιτισμὸς. Τὸ κλίμα εἶνε συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν· προϊόντα δὲ παράγει σίτον, οἶνον, καπνόν, ἵππους ὠραίους, βοῦς, πρόβατα κλπ. Καὶ ἡ μὲν *Οὐγγαρία* ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ ὑδραργύρου· τῆς δὲ *Γαλικίας* τὰ ὄρη καὶ ἄλας ὀρυκτόν. Καὶ ἡ μὲν παιδεία μόνον μεταξὺ τῶν Γερμανῶν εἶνε διαδεδομένη· ἡ βιομηχανία ὁμως καὶ τὸ ἐμπόριον μεγάλως προοδεύουσι,

διευκολυνόμενα ὑπὸ τῶν πλευστῶν ποταμῶν, τῶν διω-
ρύγων καὶ τῶν σιδηροδρόμων.

Δυνάμεις στρατιωτικάι. Ἡ κατὰ γῆν δύναμις ἐν εἰρήνῃ μὲν σύγκειται ἐξ 292 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ἐξ 786 χιλ. Εἰς τούτους δὲ προσθετέον καὶ τὴν ἐφεδρείαν 252 χιλ., ὥστε τὸ ὅλον 1 ἑκατομ. 38 χιλ. Ὁ δὲ στόλος ἔχει 43 ἀτμοκίνητα (ἐν οἷς 11 θωρηκτὰ) καὶ 15 ἰστιοφόρα μετὰ 320 πυροβόλων. Τὰ δ' ἐμπορικὰ πλοῖα εἶνε 7,900. Πολὺ δὲ φημίζεται ἡ ἔταιρεία τῶν ἐμπορικῶν ἀτμοπλοίων Λούδ.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Αὐστρία πολιτικῶς εἰς τὰς ἀντιπροσωπευόμενας εἰς τὸ Κοινοβούλιον Αὐστριακὰς χώρας, καὶ τὰς Οὐγγρικὰς χώρας τοῦ Στέμματος τοῦ Ἀγίου Στεφάνου καὶ

Α'. Αἰ εἰς τὸ Κοινοβούλιον ἀντιπροσωπευόμεναι
Αὐστριακαὶ χῶραι.

[5,452 □ Μ., 21,044,000 Κ.]

Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

1) Τὸ **Ἀρχιδουκάτον** τῆς **Αὐστρίας**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Βιέννη, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβειος, πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἡ μεγίστη πόλις τῶν Γερμανῶν, ἀριθμοῦσα μετὰ τῶν προαστείων 1,020,770 Κ. Εἶνε δὲ πόλις ὠραιότατη, καὶ ἔχει λαμπρὰς οἰκοδομὰς, οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Στεφάνου

νου καὶ τὸ πανεπιστήμιον, βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον λίαν σημαντικόν. — *Λίντση*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τραούνου εἰς τὸν Δούναβιν, πόλις ἰσχυρά, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, μετὰ 40,000 Κ. — *Ἰσχ.λη*, μετὰ περιφημοτάτων λουτρῶν.

2) Τὸ **Δουκᾶτον** τοῦ **Σαλτσοβούργου**, ἔνθα πόλις ἀξία λόγου·

Τὸ *Σαλτσοβούργον*, παρὰ τὸν Σάλτσαν, μετὰ 20 χ. Κ.

3) Τὸ **Δουκᾶτον** τῆς **Στυρίας**. Τούτου πρωτεύουσα εἶνε τό,

Γράτσιορ, ἐπὶ τοῦ Μούρου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 86 χιλ. Κ.

4) Τὸ **Δουκᾶτον** τῆς **Καρινθίας**. Τούτου πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Κλαγεφούρστη*, μετὰ 15 χιλ. Κ. — Ἡ δὲ κόμη *Ἁγιον Αἶμα* εἶνε 4,184 π. ὑψηλή.

5) Τὸ **Δουκᾶτον** τῆς **Καρνιόλης**.

Ταύτης πρωτεύουσα εἶνε

Ἡ *Λαϊβάχη*, μετὰ 23 χιλ. Κ. — Ἡ δὲ *Ἀδελσβέργη* ἔχει περίφημον σπήλαιον μετὰ σταλακτιτῶν.

6) Αἱ περιγαιπικαὶ κομητεῖαι **Γαίρτσιορ** (Γορικία) καὶ **Γραδίσκα**· ἡ μαρχιωνία **Ἰστρία** καὶ ἡ κατ' εὐθεῖαν αὐτοκρατορ. πόλις **Τεργέστη** μετὰ τῆς περιοχῆς.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε·

Τεργέστη, μετὰ 70 χιλ. Κ., ἐν οἷς Ἕλληνες ἀρκετοὶ (μετὰ τῆς περιοχῆς 120 χιλ. Κ.), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐλεύθερος λιμὴν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Εἶνε δὲ καὶ ἡ πρώτη κατὰ θάλασσαν ἐμπορικὴ πόλις τῆς Αὐστρίας. — *Γαίρτσιορ*, παρὰ τὸν Ἰρόντσον,

πρωτεύουσα τοῦ Γαιρτσίου καὶ τῆς Γραδίσκας μετὰ 17 χιλ. Κ. — Ἀκυληΐα, ἄλλοτε ἀή κλεις τῆς Ἰταλίας», καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα, τὸ 452. — Πόλα, ὁ μέγιστος ναύσταθμος τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ναυτικοῦ μετὰ ἐρειπίων χρόνων Ῥωμαϊκῶν.

7) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Δαλματίας**.

Ἐνταῦθα τόποι λόγου ἄξιοι εἶνε·

Ζάρα, ἡ παλαιὰ ὀχυρὰ πρωτεύουσα, μετὰ 10 χιλ. Κ.

Σπαλαῶτον, Ραγοῦσα καὶ Κάτταρον, εἰς τὰ σύνορα τοῦ Μαυροβουνίου. — Ἐκ δὲ τῶν νήσων ἡ Λεσία (Φάρος) καὶ Λίσσα, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1866 νίκην τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν.

8) Ἡ πριγκιπικὴ κομητεία **Τυρόλον** καὶ **Φοραλδέργη**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἰσθβρόκκη, παρὰ τὸν Ἴννον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 23 χιλ. Κ. — Τριέντη, παρὰ τὸν Ἀδίγην, μετὰ μεταξουργείων καὶ 17 χιλ. Κ.

9) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Βοεμίας**.

Ἐνταῦθα τόποι λόγου ἄξιοι εἶνε·

Πράγα, ἐπὶ τοῦ Μολδαίου, εἰς ὠραισιότατην τοποθεσίαν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ πολλῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκκλησιῶν. Κ. 190 χιλ. — Ρεῖχεμβέργη, μετὰ 22 χιλ. Κ. ἐπὶ τοῦ Λουσατικοῦ Νείσση, ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τοῦ τόπου τούτου. Πλησίον αὐτῆς κεῖται ἡ Φρειδλανδία μετὰ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Βαλλενστείνου. — Πιλσερία, μετὰ 24 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Βεραούγκαν, ἔχουσα λιθανθρακωρυχεῖα καὶ μεγάλα ζυθοποιεῖα. — Ἐγέρη,

παρὰ τὸν Ἐγερον ποταμόν, ἔνθα ἐδολοφονήθη ὁ Βαλλεν-
στεινός τὸ 1634. — *Καιριγραίτση*, περίφημος διὰ τὴν
ἐν ἔτει 1866 νίκην τῶν Πρώσων. — *Τεπλίκιον*,
Καρλοβάδη καὶ ἄλλα, λουτρά.

10) Ἡ **Μαρχιωνία** τῆς **Μοραδίας**.

Ἐνταῦθα λόγου ἄξια πόλεις εἶνε·

Ἡ *Βρόννη*, πρωτεύουσα μετὰ 74 χιλ. Κ. Ἡ πό-
λις αὕτη εἶνε κυρία ἔδρα τῆς ἐριουργίας. — *Ἀουστερλίτ-
σιον*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1805 μάχην τῶν τριῶν
αὐτοκρατόρων (Γαλλίας, Αὐστρίας καὶ Ρωσίας). —
Ἰγλαβία, μετὰ 20 χιλ. Κ. καὶ ὑφαντηρίων. — *Ὀλμύτ-
σιον*, φρούριον παρὰ τὸν Μάρχον, μετὰ 15 χιλ. Κ.

11) Τὸ **Δουκάτον** τῆς **Σιλεσίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Τροππανία, μετὰ 20 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Ὀππαν. —
Καρλοβρούνη καὶ *Γραιφεμβέργη*, ἔχουσαι λουτρά. —
Πρὸς Ἄν. *Τεσχένη*, μετὰ ὑφαντηρίων.

12) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Γαλικίας** καὶ τὸ **Μέγα Δουκάτον** τῆς **Κρακοδίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Κρακοβία, ἰσχυρὸν φρούριον εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην
τοῦ Βιστούλα, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 50 χιλ. Κ. —
Λεμβέργη, πρωτεύουσα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Δνειστέρου (Τύρα)
διαβρεχομένην Ἀνατολικὴν Γαλικίαν, μετὰ 87 χιλ. Κ.
(ὦν 30 χιλ. Ἰουδαῖοι) καὶ πανεπιστημίου.

13) Τὸ **Δουκάτον** τῆς **Βουχοδίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Ἡ *Κζερνοβίχη*, παρὰ τὸν Προῦθον, μετὰ 34 χιλ. Κ.

καὶ Γερμανικοῦ πανεπιστημίου· ἔτι δὲ ἡ *Σερέθη*, ὅθεν ἐξάγονται ἵπποι πολλοί.

Β'. Αἱ Οὐγγρικάι χῶραι τοῦ Στέμματος
τοῦ Ἀγ. Στεφάνου

1) Τὸ Βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Βούδα (*Ofen*), ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, μετὰ θερμῶν θειούχων λουτρῶν, λαμπρῶν ἀμπελώνων καὶ 55,000 Κ. — *Πέστη*, ἀπέναντι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, μετὰ 222,000 Κ., πανεπιστημίου καὶ καλλιτεχνικῆς σχολῆς. Ἡ δὲ Βούδα καὶ Πέστη ὁμοῦ καλοῦνται *Βουδαπέστη* καὶ εἶνε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου (279,000 Κ.) — *Πρεσβοῦργον*, μετὰ 47 χιλ. Κ., ὑπεράνω τοῦ ἐνταῦθα ἀρχομένου Σχύττου, πρότερόν ποτε πόλις τῆς στέψεως τῶν βασιλέων. — *Κετσκεμέτη*, κειμένη μεταξὺ Δουνάβεως καὶ Τιθίσκου, μετὰ 42,000 Κ. — *Σκεγεδίνη*, εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Μαρόσχου εἰς τὸν Τιθίσκον, μετὰ 70,000 Κ. — *Μαρία Θηρεσιόπολις* (*Ζαβάδκα*), μετὰ 56,000 Κ., λινουργείων καὶ ἐμπορίου ἵππων. — *Νεοσάτση*, μετὰ 20,000 Κ. καὶ ζωηροῦ ἐμπορίου. — *Σχεμνίτση*, μετ' ἀργυρωρυχείων καὶ χρυσορυχείων, ὀρυκτολογικῆς ἀκαδημίας καὶ 15 χιλ. Κ. — *Τοκάϊον*, πρὸς Δ. τοῦ Τιθίσκου, μετὰ περιφήμου ἐρυθροῦ οἴνου. — *Δεβρεκζίνη*, ἡ καθ' αὐτὸ πόλις τῶν Μαγυάρων, μετὰ 44,000 Κ. — *Τεμεσβάση*, φρούριον μετὰ 33,000 Κ.

2) Τὸ μέγα πριγκιπᾶτον τῆς **Τρανσυλθανίας**.

Ἐνταῦθα ἐπικρατοῦσιν οἱ Ῥωμᾶνοι (Βλάχοι), ἔπειτα δ' ἔρχονται οἱ Μαγυάροι (κυρίως ἐν Κλαουσεμβούργῳ παρὰ τὸν Σαμόσχον, ἔχον πανεπιστήμιον καὶ 26,000 Κ.) καὶ οἱ Σκέκλοι, μετ' αὐτοὺς δὲ οἱ ἐκ τῆς βορείου Γερμανίας μεταναστεύσαντες Σάξονες. Βιομηχανικώτεραι δὲ καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις εἶνε· ἡ **Κροιστάττη**, κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, μετὰ 28,000 Κ., καὶ ἡ **Ἐρμανστάττη** μετὰ 20,000 Κ.

3) Τὰ ἠνωμένα βασιλεία τῆς **Κροατίας** καὶ **Σλαβονίας** μετὰ τῆς ἐλευθέρως πόλεως τοῦ Οὐγγρικοῦ βασιλείου **Φιούμης** καὶ τῶν **Κροατικῶν** καὶ **Σλαβονικῶν** στρατιωτικῶν συνόρων.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Ἀγράμη (Ζαγρέβη), μετὰ 20,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου, πρωτεύουσα τῆς Κροατίας. — **Φιούμη** (Ριγέκα), μετὰ 13,000 Κ., ἐλεύθερος λιμὴν. — **Καρλοβίτσιον**, περίφημον διὰ τὴν εὐτυχῆ τῶν Αὐστριακῶν συνθήκην πρὸς τοὺς Τούρκους, τὸ 1699. — **Σεμλῶνον**, φρούριον ἀπέναντι τοῦ Βελιγραδίου.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐσχάτως ἡ Αὐστρία κατέλαβε τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην.

Γ'. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

10. Η ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

[13,818 □ Μ., 6,339,000 Κ.]

(Σουηδία και Νορβηγία).

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Μέχρι τῶν βορείων μερῶν τῆς χερσονήσου, ἔνθα εἶνε τὰ σύνορα τῶν *Φιννικῶν λαῶν*, κατοικοῦσιν ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων φυλαὶ Γερμανικαί, αἵτινες *Νορμανδοὶ* καλούμενοι, ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς *Καρόλου τοῦ Μεγάλου* οὐ μόνον τὰ παράλια τῆς *Γερμανίας*, *Ἀγγλίας*, *Γαλλίας* καὶ *Ἰταλίας*, ἐπεσκέπτοντο, ἀλλὰ καὶ τὴν *Ἰσλανδίαν* κατώκισαν καὶ τὴν βόρειον *Ἀμερικὴν* ἀνεκάλυψαν. Ἀπὸ δὲ τῆς 9^{ης} ἑκατονταετηρίδος διεδόθησαν μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἡπιώτερα ἦθη μεταξὺ τῶν Σουηδῶν, ἀποτελεσάντων ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη ἐν κράτος μετὰ τῶν *Δανῶν* καὶ *Νορβηγῶν* διὰ τῆς ἐν ἔτει 1397 *Ἐνώσεως τῆς Καλμαρίας*. Πρῶτον δ' ὅτε διαλυθείσης τῆς *Ἐνώσεως* τὸ 1523, ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ *Γουσταίου Βάσα* ἰσχυρὰ βασιλικὴ δύναμις, ἀπέκτησεν ἡ Σουηδία σημασίαν εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν, καὶ ἀνυψώθη εἰς μεγάλην δύναμιν ὑπὸ τοῦ *Γουσταίου Ἀδόλφου* καὶ *Καρόλου τοῦ Ι'*. Τὴν δ' ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδα ἐνίκησε μὲν ὁ νεανικὸς *Κάρολος ὁ ΙΒ'*. τοὺς κατ' αὐτοῦ συμμαχήσαντας *Ῥώσους*, *Πολωνοὺς* καὶ *Δανούς*, ἀπώ-

λεσεν ὁμως ἔπειτα τὰ προσκτηθέντα πλεονεκτήματα διὰ τῆς παρατόλμου πρὸς τὴν Οὐκρανίαν στρατείας (μάχη τῆς Πουλτάβας, 1709). Ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ τὸ 1718, ἀπώλεσε μὲν ἡ Σουηδία, ὑπ' ἐμφυλίων σπαρασσομένη πολέμων, τὴν *Φιννλανδίαν* (1809) κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Ῥώσους πόλεμον, συμπεριέλαβεν ὁμως τὸ 1814 τὴν *Νορβηγίαν*, καίτοι διατηρήσασαν τὸ ἑαυτῆς πολίτευμα καὶ τὴν ἰδιαιτέραν διοίκησιν. Ὁ δὲ νῦν βασιλεύων Ὁσκάρος ὁ Β'. εἶνε ἔκγονος τοῦ Γάλλου στρατάρχου *Βερναδόττη*, ὅστις τὸ 1818 ἀνέβη εἰς τὸν Σουηδικὸν θρόνον ὡς *Κάρολος ΙΔ' Ἰωάννης*.

Σύνορα. Ἡ Σκανδιναυικὴ χερσόνησος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Ὅρη ἔχει τὰ πρὸς Β. κείμενα *Λαπωνικὰ ὄρη* καὶ τὰς μεταξὺ Νορβηγίας καὶ Σουηδίας ὑψουμένας *Σκανδιναυικὰς Ἀλπεις* (8,012 π.). Ἐκτείνονται δ' αὐταὶ καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου, ἐκ τῶν βορειανατολικῶν πρὸς τὰ νοτιοδυτικά, καὶ καταλήγουσιν ἀποτόμως εἰς τὴν θάλασσαν. Πρὸς δὲ τὰ ἀνατολικά τῶν Ἀλπεων, μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς θαλάσσης, εὐρύνεται ἡ μεγάλη *Σουηδικὴ πεδιάς*, ἀρδευομένη πλουσίως ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν. Πολὺ ὀλιγωτέρου λόγου ἄξιον εἶνε τὸ πρὸς Δ. πεδῖον τοῦ ποταμοῦ *Γλομένου*, πρὸς Ν. τῶν Σκανδιναυικῶν Ἀλπεων.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Λόγου ἄξιοι ποταμοὶ τῆς

Σκανδιναυϊκῆς χερσονήσου εἶνε ὁ *Τορνέας*, πηγάζων ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὄρεων καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Βοθηκὸν κόλπον, καὶ ὁ *Γλόμερος*, πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἄλπεων, διαρρέων τὰ νότια τῆς Νορβηγίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας. Λίμναι δὲ εἰς μὲν τὴν Σουηδίαν εἶνε ἡ *Μαυλάρη* πρὸς Α. καὶ ἡ *Βεττέρη* ΝΔ. τῆς Μαυλάρης, συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ *Βερέρη* πρὸς Δ. τῶν ἀνωτέρω, ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Καττεγάτην. Εἰς δὲ τὴν Νορβηγίαν εἶνε ἡ *Μιαισένη*, πρὸς Ν.

Καὶ δὲν εἶνε μὲν πλευστοὶ οἱ πλείστοι τῶν ποταμῶν ἕνεκα τῶν σκοπέλων καὶ ταχέων ρευμάτων, οὐδὲν ἤττον εἰς τὰ νότια ἢ συγκοινωνία εὐκολύνεται διὰ τῶν λιμνῶν καὶ διωρύγων.

Κλίμα, ἀσχολίαι καὶ προϊόντα. Τὸ κλίμα τῆς μὲν Σουηδίας εἶνε ψυχρὸν, πρὸ πάντων εἰς τὰ βόρεια, τὸ δὲ τῆς Νορβηγίας εἶνε μὲν ὡσαύτως ψυχρὸν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νότια, ἀλλ' ὑγιεινόν· τὸ δὲ θέρος εἰς τὰ Ἀνατολικά εἶνε μὲν θερμὸν ἀλλὰ βραχύ. Ἀσχολεῖται δὲ ὁ λαὸς περὶ τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ ἀλιείαν, καὶ εἶνε μᾶλλον πεπαιδευμένος ἢ ἄλλαχού τῆς Εὐρώπης· εἰς τὴν γυμναστικὴν μάλιστα θεωρεῖται ὑπερέχων πάντων. Γέμει δὲ ἡ χώρα σιδήρου, χαλκοῦ καὶ ἀργύρου.

Φυλαὶ καὶ θρησκεία. Τῶν κατοίκων οἱ πλείστοι ὀμιλοῦσι γλῶσσαν ἀνήκουσαν εἰς τὸ Γερμανικὸν στέλεχος· οἱ Φίννοι ὅμως καὶ οἱ μικρόσωμοι καὶ δυσειδεῖς Λάπωνες ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Τσουδικῶν

λαῶν. Κατὰ δὲ τὸ θρησκευτικὸν δόγμα εἶνε *Λουθηρανοί*.

Στρατιωτικαὶ δυνάμεις. Σύμπασα τοῦ στρατοῦ ἡ δύναμις ἐν Σουηδίᾳ μὲν φθάνει τὰς 150,000 ἀνδρῶν, ἐν Νορβηγίᾳ δὲ τὰς 18,000. Καὶ ὁ μὲν Σουηδικὸς στόλος σύγκειται ἐκ 34 ἀτμοκινήτων, 10 ἱστιοφόρων καὶ 87 κωπηλατουμένων πλοίων, ἅτινα πάντα ἔχουσι 392 κανόνια· ὁ δὲ Νορβηγικὸς ἔχει 27 ἀτμοκίνητα, 2 ἱστιφόρα καὶ 96 κωπηλατούμενα, ἅτινα πάντα ἔχουσιν 324 πυροβόλα.

Εἰς τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται:

1. ΣΟΥΗΔΙΑ.

[8,042 □ Μ.. 4,532,000 Κ.]

Ἡ Σουηδία διαιρεῖται εἰς 3 νομοὺς καὶ 24 ἐπαρχίας·

1) Τὸν τῆς **Σουηδίας**, εἰς τὸ μέσον, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Στοκχόλμη, ἐπὶ τῆς Μαιλάρης λίμνης, κτισμένη ἐπὶ 40 νήσων, μετὰ 170,000 Κ., ἡ ὠραία πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου. — *Ουψάλη*, 9 Μ. πρὸς Β., μετὰ πανεπιστημίου, πατρίς τοῦ βοτανικοῦ Ληναίου—*Δαννεμόρα*, ἔχουσα τὰ σπουδαιότατα σιδηρουργεῖα.—*Σάλα*, μετὰ τῶν παλαιοτάτων ἐν Σουηδίᾳ ἀργυρωρυχείων.—*Φαλούρη*, μετὰ χαλκωρυχείων περιβοήτων ἄλλοτε.

2) Τὸν τῆς **Γαιταλανδίας**, τὸ ὠραιότατον καὶ μάλιστα κατ'ὀφθαλμὸν μέρος τῆς Σουηδίας, πρὸς Ν. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Τὸ **Γοθεμ.δοῦργον**, παρὰ τὸν Καττεγάτην, μετὰ 74,000 Κ. ἡ δευτερεύουσα κατὰ τὸ ἐμπόριον πόλις τοῦ βασιλείου.—*Μαλμώη*, μετὰ 36,000 Κ., εἰς τόπον εὐφορον, καὶ *Υστάττη*, εὐλίμενος.—*Καρ.λοκρόρα*, μετὰ 18,000 Κ., κυρία ἔδρα τοῦ Σουηδικοῦ ναυτικοῦ.—*Λούνδη*, μετὰ πανεπιστηρίου. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ αἱ νῆσοι **Οὐλάνδη** καὶ **Γοτλάνδη** (57 □ Μ.) μετὰ τῆς *Βισβύης*, τῆς σπουδαιοτάτης ἄλλοτε πρὸς Β. μετὰ τὴν Λυβέκκην ἐμπορικῆς πόλεως.

3) Τὸν τῆς **Νορλανδίας**, ἐλάχιστα καλλιεργημένον καὶ κατοικημένον. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἡ *Γέφλη*, μετὰ 18,000, πόλις ἐμπορικῆ.—*Χαπαράνδα*, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τορνέα. Ἔως ἐδῶ πλέουσι τακτικὰ τὰ ἀτμόπλοια.

2. ΝΟΡΒΕΓΙΑ.

[5,776 □ Μ., 1,807,000 Κ.]

Ἡ Νορβηγία διαιρεῖται εἰς 6 νομούς· πόλεις δ' εἰς ταύτας λόγου ἄξιοι εἶνε·

α.) Εἰς τὴν περὶ τὸν πορθμὸν *Σκαγερράκκιον* χώραν. *Χριστιανία*, πρωτεύουσα, μετὰ 113,000 Κ. καὶ πανεπιστηρίου.—*Φριδεριξχάλδη*, φρούριον εἰς τὰ Σουηδικὰ σύνορα, ἐνθα ἐφονεύθη Κάρολος ὁ ΙΒ'. τὸ 1718.—*Χριστιανσάνδη*, μετ' ὄχυροῦ λιμένος.—*Κορξβέργη*, μετ' ἀργυρωρυχείων.

β.) Εἰς δὲ τὴν *Δυτικὴν παραλίαν* ἀξιοσημείωτοι τόποι εἶνε·

Βεργένη, ἡ κυρία τοῦ ἐμπορίου ἔδρα καὶ πρώτη

κατὰ τὴν ἄλιείαν, μετὰ 40,000 Κ.— *Δρονθεϊμή* μετὰ 23,000 Κ., παλαιὰ πόλις τῆς στέψεως τῶν βασιλέων. — *Χαμμερφέστη*, ἐπὶ τινος νήσου, ὁ βορειότατος ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, πέραν τῆς 70 μοίρας βορείου πλάτους.

Ἐπὶ δὲ τῆς νήσου *Μαγέρος* εἶνε τὸ *Βόρειον ἀκρωτήριον* (Νορδκάπον) εἰς 71 μοῖραν πλάτους, ἔνθα ἡ μακροτάτη ἡμέρα διαρκεῖ 72 ἡμερονύκτια.

Κυριωτέρα δὲ ἀσχολία τῶν κατοίκων τῶν παραλίων τούτων εἶνε ἡ ἄλιεία, οὗσα μάλιστα προσοδοφόρος περὶ τὰς βραχῶδεις νήσους *Λοφότας*. Πρὸς Ν. αὐτῶν φθάνει τὸ μέγα ὠκεάνειον ρεῦμα, τὸ ἀρχόμενον εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἰσημερινοῦ· συμβαίνουσι δὲ δεῖραι ἐπικίνδυνοι.

11. ΔΑΝΙΑ.

[Ἄνευ τῶν πλησίον χωρῶν 695 □ Μ.,
1,940,000 Κ. Εὐαγγελικῶν].

Ἀπὸ τῆς 9^{ης} ἑκατονταετηρίδος ἐκηρύχθη ὁ χριστιανισμὸς μετὰξὺ τῶν *Δανῶν*, λαοῦ συγγενοῦς πρὸς τοὺς Σκανδιναυοὺς. Οὗτοι δ' ἐκυβέρνησαν ἐπὶ τινα χρόνον (1014 — 1042) καὶ τὴν Ἀγγλίαν (ἐπὶ *Καρούτου τοῦ Μεγάλου*)· καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1397 (γενομένης τῆς Ἐνώσεως τῆς *Καλμαρίας* ὑπὸ τῆς βασιλίσσης *Μαργαρίτας*) μέχρι τοῦ 1520 ἡγεμόνευον συμπάντων τῶν Σκανδιναυικῶν ἐπικρατειῶν. Καὶ ἡ μὲν Σουηδία ἔγεινεν ἀνεξάρτητος, ἡ δὲ *Νορβηγία* ἔμεινε παρὰ τῇ *Δανίᾳ* καὶ ἐπὶ τῆς *Ὀλδεμβουργίου* δυναστείας, ἥτις κυβερνᾷ ἀπὸ

τοῦ ἔτους 1440. Τὴν δὲ θρησκευτικὴν μεταρρύθμισιν εἰσήγαγε Φριδερίκος ὁ Α΄., τὸ 1527. Κατὰ δὲ τοὺς νέους χρόνους ἡ Δανία πρὸς ἰδίαν ἑαυτῆς ζῆμίαν περιεπλέχθη εἰς τοὺς Ναπολεοντεῖους πολέμους, καὶ ἡ Σουηδία ἀφῆρεσεν ἀπ' αὐτῆς τὴν Νορβηγίαν. Ἐσχάτως δὲ (1865) ἀπώλεσε καὶ τὰ δουκᾶτα Σλέσβικον καὶ Ὀλοστέϊνον, περιελθόντα εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1842 ἡ Δανία εἶνε βασιλείον συνταγματικόν, βασιλέα ἔχουσα τὸν πατέρα τοῦ ἡμετέρου ἀνακτος Χριστιανὸν τὸν Θ΄.

Καὶ ἡ μὲν δύναμις τοῦ στρατοῦ εἶνε περίπου 49 χιλ. ἀνδρῶν. Τὸ δὲ σύμπαν τοῦ στόλου 64 πλοῖα, ἐν οἷς 34 εἶνε ἀτμοκίνητα, καὶ τούτων πάλιν 7 εἶνε θωρηκτὰ μετὰ 243 πυροβόλων.

Τοποθεσία. Γραμμὴ 10 Μ. μακρὰ, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Σκαγέου πρὸς τὴν Σουηδικὴν πόλιν Γοθεμβούργον, χωρίζει τὸν μεταξὺ Ἰυτλανδίας καὶ Νορβηγίας κείμενον Σκαγεργράκκον ἀπὸ τοῦ πρὸς Ν. κειμένου Κατεγάτου· οὗτος δὲ ὁ τελευταῖος διὰ τοῦ Σούνδου καὶ τῶν δύο Βελτῶν μεταβαίνει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.

Α΄. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΔΑΝΙΑ.

α. ΑΙ ΝΗΣΟΙ.

a. Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μεγάλου Βέλτου.

1) Ἡ μεγίστη Σηλανδία [128 □ Μ.], ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Κοπεγχάγη, πρωτεύουσα καὶ σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου, περιφήμου μουσείου τῶν βορείων ἀρχαιοτήτων καὶ 200,000 Κ. (μετὰ τῆς Φριδε-ριξβέργης, 250,000 Κ.)—*Ἐλσιγγόρη*, παρὰ τὸ Σοῦνδον. — 2) ἡ νῆσος *Μαιένη*, μετὰ τοῦ 200 π. ὑψηλοῦ ἐκ κιμωλίας βράχου Μαιενσκλίντου.—3) ἡ νῆσος *Φαλστέρη*, ὁ ὀπωροφόρος κῆπος τῆς Δανίας. — 4) ἡ νῆσος *Ααλάρδη*.—5) ἡ νῆσος *Βορχόλμη* [10 □ Μ.).

b. Πρὸς δυσμὰς τοῦ μεγάλου Βέλτου.

1) Ἡ **Φιονία** (56 □ Μ.), μετὰ τῆς Ὀδενσῆς, ἐχούσης 17 χιλ. Κ. — 2) ἡ **Λαγγελάνδη**.

Α΄.) Η ΓΥΤΛΑΝΔΙΑ (Κιμβρική χερσόνησος).

[458 □ Μ.].

Τὸ βορείως τοῦ 20 Μ. μακροῦ *Λυμφιόρδου* κείμενον μέρος τῆς χώρας ἔγεινε νῆσος διὰ τινος πλημμύρας τῆς Βορείου θαλάσσης. Ἐνταῦθα τόποι ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἀλθόργη, *Ἀρχούση* καὶ *Φριδερικία*, φρούριον παρὰ τὸν μικρὸν Βέλτην.

Β΄. ΑΙ ΠΑΗΣΙΟΝ ΧΩΡΑΙ.

α΄. ΑΙ ΦΑΡΟΑΙ.

Ἐκ τῶν 25 τούτων γυμνῶν καὶ ἀποκρήμνων νήσων 17 μόνον κατοικοῦνται.

6'. Η ΝΗΣΟΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑ.

[1860 □ Μ. 77,000 κατοίκων.].

Ἡ νῆσος αὕτη ἀπέχει τῆς ἐν τῇ Ἀμερικῇ Γροιλλανδίας μόνον 27 Μ., εἶνε δὲ γῆ ἄδενδρος, ὄρεινὴ καὶ ἠφαιστειογενής. Τῶν δὲ 29 ἐνεργῶν ἠφαιστείων τὰ μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Ἑκλα* (4,800 π.) πρὸς Ν. καὶ ἡ *Κράβλα* πρὸς Β. Θεορμὴ δὲ πηγὴ εἶνε ἀξιοσημείωτος ἡ *Γεϋσέρη*. Τὰ δὲ παράλια μόνον κατοικοῦνται (764 □ Μ.) καὶ σημειώσεως ἄξια εἶνε·

Ἡ *Ρεικιαβίκη*, μετὰ 2 χιλ. Κ., εἰς τὰ νοτιοδυτικά.

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις τῆς Γροιλλανδίας.

1) Εἰς τὴν **Ἀμερικὴν** ἡ Γροιλλανδία καὶ αἱ Ἀποικίαι τῶν *Δυτικῶν* παραλίων τῆς Γροιλλανδίας.

2) Ἐκ δὲ τῶν **Μικρῶν Ἀντιλλῶν** ὁ *Τίμος Σταυρός*, ὁ *Ἅγιος Θωμᾶς* καὶ ὁ *Ἅγιος Ἰωάννης*.

12. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ.

[5,720 □ Μ., 34 1/2 ἑκατομ. Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὴν ἠπειρον ἐστραμμένον νοτιανατολικὸν μέρος τῆς νήσου εἶνε ἐπίπεδον, ἔγειναν ἐντεῦθεν εὐκόλως ἐπιδρομαί. Καὶ ὁ μὲν *Ἰούλιος Καῖσαρ* ἤγαγεν αὐτόσε τοὺς *Ρωμαίους*, οἱ δὲ

Ἕλληνοι καὶ Σάξονες ἀποκατεστάθησαν ἐνταῦθα σταθερῶς κατὰ τὸ μέσον τῆς 5^{ης} ἑκατονταετηρίδος μ. Χ., ἠναγκάσθησαν ὁμῶς (1066) νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν Νορμανδικὴν δυναστείαν τοῦ κατακτητοῦ *Γουλιέλμου*. Οὕτω λοιπὸν ἡ Ἀγγλία ἀνήκει εἰς τὸν Γερμανικὸν κόσμον. Καὶ ἤδη μὲν τὸ 1171 ἔθηκε τὰ θεμέλια τῆς ἐπὶ τῆς Ἰρλανδίας ἀρχῆς, λαβοῦσα καὶ ἐπὶ τῆς Σκωτίας τιμαριωτικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς 10^{ης} ἑκατονταετηρίδος· ἀλλὰ πρῶτον μετὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνος ἔθηκεν ἐπὶ τῆς βασιλείσσης *Ἐλισάβετ* (1558—1603) τὸ θεμέλιον τῆς ναυτικῆς δυνάμεως κατανικήσασα τὸν στόλον (τὸν ἐπικαλούμενον «ἀνίκητον») «*Afflavit deus et dissipati sunt*») *Φιλίππου* τοῦ Β' τῆς Ἰσπανίας. Καίτοι δὲ συμβάντων ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῶν *Στουάρτων* ὀλεθρίων ἐμφυλίων πολέμων κατὰ τὴν 17^{ην} ἑκατονταετηρίδα, ἔλαβεν οὐδὲν ἥττον εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους τὴν κυριαρχίαν τῶν ὠκεανῶν καὶ τὴν κατοχὴν μεγάλων ἐπικρατειῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς. Εἶνε δὲ προσέτι ἡ Μεγάλη Βρεττανία τὸ πρῶτον βιομηχανικὸν ἐν τῷ κόσμῳ κράτος. Τὸ δὲ πολίτευμα τῆς Ἀγγλίας εἶνε περιορισμένη μοναρχία, καθόσον ὁ βασιλεὺς ἔχει μὲν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, τὴν νομοθετικὴν ὁμῶς ἔχει ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κοινοβουλίου, διαιρουμένου εἰς *Ἄνω* (τῶν λόρδων) καὶ *Κάτω Βουλὴν*. Τανῦν δὲ βασίλισσα μὲν καὶ αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν εἶνε ἡ *Βικτωρία*, μεγαλόφρων δὲ πολιτικὸς ὁ *Γλάδστον*.

Τοποθεσία, ὄρη, ποταμοί. Ἡ κυριώτερα νῆσος εἶνε πρὸς Β. μὲν στενὴ, πρὸς Ν. δὲ πλατεῖα καὶ

120 Μ. μακρά· κείται δὲ πλησίον τῆς μὲν Γαλλίας κατὰ τὸ Δόβερρον περίπου 5 Μ., τῆς δὲ Ἰρλανδίας κατὰ τὴν ΝΔ. ἄκραν τῆς Οὐαλλίας καὶ τὴν χερσονήσον Καντίρην περὶ τὰ 10 καὶ 3 Μ.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία ἔχει σπουδαίαν ἀνάπτυξιν παραλίων, βαθέως εἰσδύοντας κόλπους, προεχούσας χερσονήσους καὶ πολυαριθμούς νήσους εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικά τῆς Σκωτίας, οἷον τὰς Ἐβρίδας, Ὀρκάδας, Σχετλανδικὰς καὶ ἄλλας.

Τὰ δὲ ὄρη ἀνήκουσι μὲν, ὡς καὶ τὰ ὄρη τῆς Σκανδιναβίας, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος, χωρίζονται ὁμῶς διὰ χαμηλῶν χωρῶν. Καὶ

1) Ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς χερσονήσου **Κορνουαλίας**, πρὸς Ν. τοῦ πορθμοῦ τῆς Βριστόλης.

2) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς χερσονήσου **Οὐαλλίας**, πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ Σεβέρνου. Τὸ δὲ ἀπέναντι τῆς νήσου Ἀγγλεσίας Σινδούδον ἔχει ὕψος 3.370 π.

3) Ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς **Βορείου Ἀγγλίας**, πρὸς δυσμὰς τῆς *Κουλάδος* τοῦ ποταμοῦ Οὔση καὶ πρὸς Β. τοῦ ποταμοῦ Τρέντου, μετὰ τῶν συνεχῶν *Πεννινικῶν ἢ Πήκων ὄρεων*, εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀγγλίας, καὶ τοῦ πολυκορύφου συμπλέγματος τῶν ὄρεων τῆς *Κουμπερλανδίας*, εἰς τὰ πρὸς τὰ ΒΔ. ἔσχατα.

4) Τὰ **συνεχῆ ὄρη** τῶν **Σκωτικῶν συνόρων**, ὑψόμενα τὰ μέγιστα ἐν τῷ Ἀρτφέλλω (2,476 π.).

5) Τὰ **Γραμπιανὰ** μετὰ τοῦ **Βεννεδισίου** (4,000 π.), ὡσαύτως ἐν τῇ Σκωτίᾳ.

Οἱ δὲ ποταμοὶ ὀλίγας ἔχουσι τὰς ἀποτόμους κλίσεις,

ρεῦμα ἤρεμον καὶ τὰς ἐκβολὰς εἰς χώρας χαμηλὰς καὶ βαθέως εἰσδύοντας κόλπους. Καὶ εἰς μὲν τὸ νότιον μέρος ἀνήκουσιν· ὁ Σέβερρος, εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Βριστόλης· ὁ Τάμεσις, ῥέων πρὸς τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ τὴν Βόρειον θάλασσαν, πρὸς τὴν ὁποίαν διευθύνεται καὶ ὁ Οὔμβερρος μετὰ τοῦ Τρέντου καὶ Οὔση· ὁ δὲ Μερσέις χύνεται εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν.—Ἐχει δ' ἡ Μεγάλη Βρεττανία καὶ πλῆθος διωρύγων (ὑπὲρ τὰς 100 εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Σκωτίαν) καὶ σιδηροδρόμων (σχεδὸν 4 χιλ. γεωγρ. Μ.).

Κλίμα, φυλαί, θρησκεία, στόλος. Τὸ δὲ κλίμα εἶνε μὲν ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ἠπιώτερον τοῦ τῆς Γερμανίας. Ὅθεν τὰ πεδινὰ μέρη παράγουσι καρποὺς δημητριακοὺς καὶ περιέχουσι βοσκὰς τρεφούσας αἰγας, βόας, ἵππους ἐλεκτοὺς καὶ πρόβατα. Ἐχει δ' ἡ Βρεττανία καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, μολύβδου, χαλκοῦ, κασσιτέρου καὶ γαιανθράκων ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ἡ παιδεία ὅμως μόνον εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὴν μέσην, εἶνε πολὺ ἀνεπτυγμένη· τούναντίον δ' ὁ μικρὸς λαὸς πολλαχοῦ εἶνε λίαν ἀμαθής.

Οἱ δὲ κάτοικοι ἀμφοτέρων τῶν νήσων εἶνε Γερμανοὶ καὶ Κέλται (εἰς τὴν ὄρεινὴν Σκωτίαν καὶ τὰς πρὸς Δ. νήσους, τὴν Οὐαλλίαν καὶ Κουμβερλανδίαν, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν).

Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐπισκοπικὴ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ χριστιανικὰ δόγματα ἀσκούσιν ἐλευθέρως τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν. Εἰς τὴν Σκωτίαν ὅμως ἐπιχώριον δόγμα εἶνε τὸ πρεσβυτεριακόν καὶ ἐν

Ἰρλανδία τὰ $\frac{4}{3}$ τοῦ πληθυσμοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν.

Μετὰ δὲ τῶν εἰς τὰ ξένα τῆς γῆς μέρη ἀμέσων κτήσεων αὐτοῦ περιλαμβάνει τὸ γιγαντώδες τοῦτο κράτος 388.240 □ Μ. καὶ 240 περίπου ἑκατομμ. Κ., εἶνε δηλ. σχεδὸν τρεῖς πολυανθρωπότερον τῆς Ῥωσσίας ἂν καὶ ἀπολείπεται αὐτῆς κατὰ τὴν ἑκτασιν.

Ὁ δὲ στόλος, πρὸς τὸν ὅποιον μόνος ὁ Γαλλικὸς (εἰς τὰ θωρηκτὰ) πλησιάζει, ἔχει 550 πολεμικὰ πλοῖα μετὰ 60,000 ἀνδρῶν. Ἐκ τούτων δὲ 68 εἶνε θωρηκτά. Στρατὸν ὁμῶς μόλις ἔχει περὶ τὰς 600 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ. Διαιρεῖται δὲ ἢ μὲν Ἀγγλία εἰς 40, τὸ δὲ πριγκιπᾶτον τῆς Οὐαλλίας εἰς 12 κομιτᾶτα (Shires).

1. ΑΓΓΛΙΑ καὶ ΟΥΑΛΛΙΑ

(Βρετανία καὶ Ἀλβίων)

[2,743 □ Μ., 25 $\frac{2}{10}$ ἑκατομμ. Κ.].

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΓΓΛΙΑ.

Τὰ 10 πρὸς νότον κομιτᾶτα περιλαμβάνουσι τὰ παλαιὰ βασιλεία τοῦ Κερτίου, Σουσεξίου καὶ Βεσσεξίου. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε

Καρτουαρία (Καρτερβουρύ), ἕδρα τῆς πρώτης ἀρχιεπισκοπικῆς τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας.— Δόβερρον (Δουβραι), μετὰ 28 χιλ. Κ., ὅθεν διαπλέουσι πρὸς τὸ Κάλαι εἰς 3 ὥρας.— Γρηουίγη, μετὰ 128,000 Κ., εἰς τὰ δεξιά τοῦ Ταμέσιος, 1 Μ. κάτω τοῦ Λονδίνου, ἔχουσα τὸ πρωτεῦον ἀστεροσκοπεῖον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ

οἶκον τῶν ἀπομάχων ναυτικῶν. — *Χαθάμη*, μετὰ 46 χιλ. Κ., κύριος σταθμὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων. — *Βουλβίγη*, 1 Μ. πρὸς Ἄν. τοῦ Λονδίνου, παρὰ τὸν Τάμεσιν, μετὰ μεγίστου ναυπηγείου θωρηκτῶν, χυτηρίου κανονίων καὶ 42,000 Κ.

Βρίχθωρ, μετὰ 106,000 Κ., πόλις εὐλίμενος καὶ ἔχουσα λουτρά.

Οὐινδσῶρη, παρὰ τὸν Τάμεσιν, βασιλικὴ καθέδρα. — *Πορτσμούθη*, μετὰ 130,000 Κ., σπουδαῖος ναύσταθμος μετὰ λιμένος χωροῦντος ὅλον τὸν Ἀγγλικὸν στόλον. Ἀπέναντι δ' αὐτῆς κεῖται ἡ νῆσος *Οὐηκίς*. — *Πλυμούθη*, μετὰ 136,000 Κ., ὡσαύτως ναύσταθμος. ΝΔ. δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου Λανδσένδου κεῖνται αἱ *Σκίλλναι* νῆσοι, τὸ πάλαι *Κασσιτερίδες*, ὅθεν οἱ Φοίνικες ἐξῆγον κασσίτερον.

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΓΓΛΙΑ.

Μεθ' 6 κομιτάτων, ἧτοι τῶν παλαιῶν βασιλείων τῆς Ἑσσεξίης καὶ Ὀσταγγέλνης. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Λονδῖνον, ἡ πόλις τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, κειμένη παρὰ τὸν Ὠκεανὸν καὶ ἐπὶ τοῦ Ταμέσιος. Ἐχει 4,000,000 Κ. (συμπεριλαμβανομένης τῆς Γρηνούιχης)· καὶ τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς πόλεως κεῖται ἐπὶ τῆς βορείου ὄχθης, ἔνθα εἶνε τὸ ἄστυ (City) μετὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τῆς Οὐεστμινστερνης, ἐκκλησίας καὶ συνοικίας τῶν προκρίτων· παρὰ δὲ τὴν νότιον ὄχθην εἶνε ἡ *Σουθβάρκη*, ἔδρα τῆς βιομηχανίας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἄγουσιν ὅ γέφυραι, τρεῖς ἐκ τῆς

Ούεστμινστέρης και 3 ἐκ τοῦ ἄστεος. Τὸ δὲ *Τσοῦερον*, κάτω τοῦ ἄστεος παρὰ τὸν *Τάμεσιν*, πρότερον μὲν ἦτο ὄχυρωμένη θέσις, ἔπειτα δ' ἔγεινε δεσμωτήριον. Περιφημότετα προσέτι εἶνε τὰ ἀπέραντα μουσεῖα καὶ οἱ ὑπὸ τὸν *Τάμεσιν* ὑπόγειοι σιδηρόδρομοι.

Καρταβρυγία, ἔχουσα πανεπιστήμιον. — *Νορθίχη*, μετὰ 85,000 Κ. καὶ ἐριουργείων.

Γ'. ΜΕΣΗ ΑΓΓΛΙΑ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι 18 κομιτάτα, ἀποτελοῦντα τὸ πάλαι τὸ βασιλείον τῆς *Μερκίας*, καὶ πόλεις ἀξιόλογοι αἱ ἐξῆς.

Ἰξφόρδη, παρὰ τὸν ἄνω *Τάμεσιν*, μετὰ πανεπιστημίου. — *Βιρμινγᾶμη*, μετὰ 390,000 Κ. καὶ περιφήμων εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον χαλυβδουργείων καὶ χαλκουργείων. — *Βριστόλη*, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ *Αὔωνος*, τρίτη ἐμπορικὴ πάλις τοῦ βασιλείου μετὰ 210,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου. Ἐπὶ τοῦ *Αὔωνος* εἶνε καὶ ἡ *Στρατφόρδη*, ὅπου ἐγεννήθη ὁ *Σαιξπήρος*. — *Οὐόλθερχάμπτων*, μετὰ 75,000 Κ. καὶ μεγαλοπρεπῶν σιδηρουργείων. — *Στόκχη* ἢ παρὰ τὸν *Τρέντην*, μετὰ 131,000 Κ. καὶ σπουδαίων κεραμευτικῶν καταστημάτων.

Δ'. ΤΟ ΠΡΙΓΚΗΑΤΟΝ ΤΗΣ ΟΥΑΛΛΙΑΣ.

Τοῦτο ἔχει 12 κομιτάτα καὶ τόπους ἀξίους λόγου.

Τὴν *Μερθύρην Γυδφίλην*, μετὰ 97,000 Κατ. — Τὴν *Περβρόκην*, εἰς τὸν λαμπρὸν λιμένα τῆς *Μιλφόρδης*. —

Ἀπέναντι δὲ τοῦ ὄρους Σινσουδόνου κεῖται ἡ γέμουσα ὄρυκτοῦ χαλκοῦ νῆσος Ἀγγλεσέα.

Ε΄. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΙΓΑΙΑ.

Αὕτη ἔχει 6 κομιτᾶτα, ἀποτελοῦντα τὸ πάλαι τὸ βασιλεῖον τῆς Νορθουμβερλανδίας, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Λιβερπούλη, μετὰ 540,000 Κ., δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ τῆς Εὐρώπης, ἔτι δὲ πρώτη ἀγορὰ τοῦ βάρβακος ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὸ στόμα τοῦ Μερσεῦ. Ἐξ δὲ Μ. πρὸς Ἀν. κεῖται ἡ *Μαγχεστρία* (Μάντσεστερ), μετὰ 360,000 Κ., πρώτη ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν βαμβακουργίαν. — *Σαλφόρδη*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἰρβέλλη, μετὰ 180,000 Κ. — *Πρεστώνη*, μετὰ 85,000 Κ., κυρία ἔδρα τῆς βαμβακουργίας ἐπὶ τῆς πρὸς Δ. παραλίας. — *Βολτώνη*, μετὰ 83,000 Κ., σπουδαίας βιομηχανίας καὶ λιθάνθρακωρυχείων. — *Οὐλλη*, μετὰ 146,000 Κ., τετάρτη ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὰ παράλια. — *Λήδση*, μετὰ 312,000 Κ. σπουδαιότατος τόπος τῆς κατεργασίας τοῦ ἐρίου καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐριούχου. — *Σεφείλδη*, ἔχουσα 300 χιλ. Κ. καὶ περίφημα ἐκ χάλυβος ἐμπορεύματα. — *Βραδφόρδη*, πόλις βιομηχανικὴ μετὰ 190,000 Κ. — *Νεοκαστέλη*, κέντρον τῆς τεραστίας περιοχῆς τῶν λιθάνθρακων (480 □ Μ. ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ), μετὰ 147,000 Κ.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀνήκουσι προσέτι αἱ ἐξῆς νῆσοι·

1) **Μάνη**, εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν.

2) Αἱ Νορμανδικαὶ νῆσοι **Ίερσέη** καὶ **Γουερνσέη**.

3) Ἡ **Ἑλγολανδία**, γυμνὸς βράχος ἔμπροσθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄλβιος καὶ Βισούργιδος.

2. ΣΚΩΤΙΑ (Καληδονία).

[1,432 □ Μ., 3 ³/₁₀ ἑκατομ. Κ.].

Ἡ Σκωτία διαιρεῖται φυσικῶς εἰς τρία μέρη·

α'.) Τὴν **Νότιον Σκωτίαν**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Ἐδιμβούργον, μετὰ 226 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Εἰς δὲ τὴν παλαιὰν πόλιν εὐρίσκεται τὸ παλάτιον, ἔνθα κατῴκησεν ἡ Μαρία Στουάρτ. — **Λείθην**, πολυάνθρωπον ἐπίκειον τοῦ Ἐδιμβούργου. — **Γλασκοβία**, μετὰ 580 χιλ. Κ., ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου. — **Γρηνόκκη**, παρὰ τὸν Κλύδην ποταμὸν, πόλις εὐλίμενος καὶ ἀρχαία, μετὰ 58 χιλ. Κ.

β'.) Τὴν **Μέσην Σκωτίαν**. Εἰς τὴν χαμηλὴν ταύτην χώραν πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Πέρθη, παρὰ τὸν Τάυν ποταμὸν, ἀρχαία καθέδρα τῶν Σκώτων βασιλέων. — **Ἀβερδῆνη**, μετὰ 88 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. — **Δούνδη**, μετὰ 119 χιλ. Κ., παρὰ τὸν Τάυν, μετὰ τοῦ μεγίστου ἐμπορίου τῶν λινῶν ὑφασμάτων ἐν τῇ Μ. Βρετανίᾳ.

γ'.) Τὴν **Βόρειον Σκωτίαν**, ἔνθα τόποι ἄξιόσημοί·

Ἰμπεράρον. — **Ἰμπερνέσσιον**, εἰς τὰ βόρεια ἄκρα τοῦ Καληδονίου προρθμοῦ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ **Ἐβρίδες**, αἵτινες εἶνε 300

νησοί· μέγισται δ' αὐτῶν εἶνε ἡ Σκίη, Λεονίση καὶ Μούλλη, πλησίον τῶν ὁποίων ἡ μικρὰ νήσος Στάφρα ἔχει τὸ περίεργον Φιγγάλιον σπήλαιον, ἐκ βασανίτου λίθου συγκείμενον.— Αἱ Ὀρκαδες.— Αἱ Σειλαδικαὶ νῆσοι.

3. ΙΡΛΑΝΔΙΑ.

[1,530 □ Μ., 5 $\frac{2}{3}$ ἑκατομ. Κ.].

Αὕτη κατὰ τὰ $\frac{2}{3}$ εἶνε ἐπίπεδος· τὰ δὲ ὄρη κεῖνται σχεδὸν ἐν κύκλῳ εἰς τὸ παράλιον· εἰς δὲ τὰ ΝΔ. ἔχουσι περίπου 4,000 π. ὕψος.

Τῶν δὲ ποταμῶν μέγιστος εἶνε ὁ Σάννων, ἀποτελῶν πολλὰς λίμνας, καὶ ἐκβάλλων πρὸς Δ. Μεγίστη δὲ λίμνη εἶναι ἡ Νήγη πρὸς Β.

Τὰ δὲ 4 παλαιὰ βασίλεια τῆς **Οὐλστέρης, Δεινστέρης, Μυνστέρης** καὶ **Κονναούχτης**, διαιροῦνται εἰς 32 κομιτᾶτα, καὶ πόλεις ἀξίας λόγου ἔχουσι·

Τὸ Δουβλίνον, πρωτεύουσαν μετὰ 315 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου.— Τὴν Κόρκην, μετὰ 79 χιλ. Κ. καὶ σπουδαίου ἐμπορίου ἐξαγωγῆς κρεάτων, δερμάτων, τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὰ πλοῖα, κλπ.— Τὴν Βελφάστην, μετὰ 174 χιλ. Κ. καὶ μεγάλων λινουργείων.— Τὴν Λιμερίκην, παρὰ τὸν Σάννονα, μετὰ 40 χιλ. Κ.— Τὴν Οὐατερφόρδην, μετ' ἐμπορίου ἀφυῶν (σαρδελλῶν) καὶ μεγάλων σφαγείων.

Βρεττανικαὶ ἀποικίαι.

Ἐν μὲν τῇ **Εὐρώπῃ**· Ἑλγολάνδη, Γιβραλτάρη, Μάλτα καὶ Γότζος.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀφρική**· Νατάλη, ἐπαρχία Τρανσβάλη, Ἀποικία τοῦ Κάπου (Καπλανδία), Ἀποικίαι τῆς πρὸς Δ. Ἀφρικής (Δαγόση, Παραλία τοῦ Χρυσοῦ, Σιέρρα Λεώνη, Γαμβία) καὶ αἱ νῆσοι Ἀσσερσίωρ (Ἀνάληψις), Ἀγ. Ἐλένη, Τριστάνη Δακούρρα, Μαυρίκιος καὶ τὰ ἐξαρτήματά του, Ἀγ. Παῦλος καὶ Νέοι Ἀμοτελόδαμον.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀσίᾳ**· Κύπρος· Ἀδέρη εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ ἡ νῆσος Περίμη εἰς τὸν πορθμὸν Βαβέλ Μαυδέβ. Ἡ Βρεττανικὴ Ἰνδικὴ μετὰ τῆς Κεϋλάρης, αἱ ἠνωμέναι Ἀποικίαι τῆς πρὸς Ἀν. Ἰνδικῆς (Νῆσος τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας), ἡ Ἐπικράτεια τῆς Μαλάκκας καὶ ἡ νῆσος Σιγγαπούρη, ἡ παρὰ τὴν Καντῶνα νῆσος Ὀγκόγγη, καὶ ἡ νῆσος Λαβουάνη παρὰ τὰ βορειανατολικά παράλια τῆς Βόρνεω.

Ἐν δὲ τῇ **Αὐστραλίᾳ**· σύμπασα ἡ Νέα Ὀλλανδία καὶ αἱ νῆσοι Τασμαρία (πρότερον Βανδειμένη), Νορφόλκη καὶ Νέα Σηλανδία· ἔτι δὲ ἡ Φαρρίγγιος νῆσος ἐν μέσῳ τοῦ Μεγάλου Ὀκεανοῦ καὶ αἱ Φίγιοι νῆσοι.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀμερικῇ**· σχεδὸν πᾶσα ἡ πρὸς βορρᾶν τῶν ἠνωμένων Ἐπικρατειῶν ἡπειρος, ἥτοι ὁ Καναδάτος Δεσμός, ἡ Νέα Φουνδλανδία καὶ ἡ Νῆσος τοῦ πρίγκιπος Ἐδουάρδου. Αἱ Βερμουδάσιοι καὶ Βαχαμαῖαι νῆσοι, 15 τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν καὶ ἡ Ἰαμαϊκή, ἡ Ὀνδουράση, μέρος τῆς Σουρινάμης (Βρεττανικὴ Γουαϊάνα) καὶ αἱ Φακλάνδιοι νῆσοι.

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

13. ΡΩΣΣΙΑ

(Ἵπερδόμενοι. Σαρματία ἢ ἐν Εὐρώπῃ. Σκυθία).

[394,711 □ Μ., μετὰ 86 ἑκατομ. Κ. Ἐν τῇ Εὐρώπῃ
98,580 □ Μ., μετὰ 74 ⁶/₁₀ ἑκατομ. Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ὁ χριστιανισμὸς ἐνταῦθα εἰσ-
ήχθη τὸν 11^{ον} αἰῶνα ἐπὶ Βλαδιμίρου, ἀπογόνου τοῦ
Νορμανδοῦ Ρουρίκου, ὅστις τὸ 862 ἵδρυσεν ἐπικράτειαν
ἐν Κιέβῳ. Τὰ πρῶτα ὁμῶς σπέρματα τοῦ πολιτισμοῦ
ἀπωλέσθησαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 13^{ου} αἰῶνος, εἰσβαλόντων
τῶν Μογγόλων, ἐπαρξάντων δ' ἐνταῦθα 200 ἔτη. Τὸ
δὲ 1480 ἠλευθέρωσε μὲν ὁ Ἰβάρ Βασιλεῖτις, μέγας
πρίγκηψ τῆς Μόσχας, τοὺς Ῥώσσοις ἀπὸ τοῦ ἐπαχθοῦς
τούτου ζυγοῦ· ἀλλὰ μόλις ἐπὶ τοῦ οἴκου Ῥωμανώφ,
ἀπὸ τοῦ 1613, καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγά-
λου (1689—1725) ἐμεγαλύνθη ἡ Ῥωσσία καὶ ἔγεινε
μεγάλῃ Εὐρωπαϊκῇ δυνάμει. Οὗτος δέ, πολεμήσας εὐ-
τυχῶς πρὸς τὴν Σουηδίαν, ἐξέτεινε τὸ κράτος αὐτοῦ
μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἔκτισε τὴν Πητρούπολιν,
καὶ προήγαγε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Τὸ δ'
ἔργον αὐτοῦ ἐξηκολούθησεν Αἰκατερίνη ἡ Β' (1762—
1796), καὶ εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς αἰῶνα οἱ αὐτοκράτορες
Ἀλέξανδρος ὁ Α' καὶ Νικόλαος ὁ Α'. Μεγίστην δ'
ἐπέκτασιν ἔλαβε πρὸς βλάβην τῆς Πολωνίας (αἱ τρεῖς
διαίρεσεις 1772, 1793 καὶ 1795) καὶ Τουρκίας. Εἶνε
δὲ τανῦν αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Γ', δολοφονηθέν-

τος (1881) τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'. ὑπὸ τοῦ ἀνατρεπτικοῦ πολιτικοῦ κόμματος τῶν μηδενιστῶν. Ἐπιφανέστατοι πολιτικοὶ εἶνε ὁ Γορτσακώφ καὶ Ἰγνατιέφ.

Θέσις, μέγεθος καὶ σύνορα. Τῆς Ῥωσσίας τὸ μὲν βόρειον σημεῖον κεῖται ὑπὸ τὴν 78°, τὸ δὲ νότιον παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, τὸ Ἄν. ὑπὸ τὴν 208° ἀνατολ. μῆκους τοῦ Φέερου καὶ τὸ Δυτ. ὑπὸ τὴν 35 ¹/₂°. Εἶνε δὲ τὸ ὅλον κράτος πενταπλάσιον περίπου τῆς λοιπῆς Εὐρώπης καὶ διπλάσιον τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας, ἣτις ὁμῶς ἔχει σχεδὸν πενταπλασίους κατοίκους. Σύνορα δ' ἔχει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία πρὸς Ἄν. τὴν Ἀσίαν, χωριζομένην ἐκ τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς σειρᾶς τῶν Οὐραλίων ὄρεων, καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, πρὸς Β. τὴν Βόρειον Παγωμένην Θάλασσαν, πρὸς Δ. τὴν Σουηδίαν, τὸν Βοθνικὸν καὶ Φιννικὸν κόλπον, τὴν Βαλτικὴν Θάλασσαν, τὴν Πρωσσίαν καὶ Αὐστρίαν, καὶ πρὸς Ν. τὴν Τουρκίαν, τὴν Μαύρην καὶ Ἀζοφικὴν Θάλασσαν καὶ τὸν Καύκασον, μεταξύ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας Θαλάσσης.

Ὄρη. Πρὸς Α. μὲν ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῶν Ἀσιατικῶν συνόρων τὰ πλήρη μεταλλείων Οὐράλια, πρὸς Ν. δὲ ὑψοῦται ὁ Καύκασος (17,400). Βορειοδυτικῶς δέ, εἰς τὰς περὶ τὴν Πετρούπολιν χώρας, κεῖνται τὰ Βαλδαῖα ὄρη καὶ ὁ Βολχόνσκιος δρυμὸς, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ Δύνας καὶ Δάναπρις (Βορυσθένης). Ἄλλα ὄρη τῆς Ῥωσσίας εἶνε τὰ Καρπάθια ΝΔ., καὶ τὰ Λαπωνικὰ ΒΔ.

Δύο δὲ μεγάλαί ράχεις γῆς, ἡ μία ἐκ τῶν Οὐραλίων προερχομένη πρὸς Β., καὶ ἡ ἄλλη ἐκ τῶν Καρπαθίων πρὸς Ν., διέρχονται τὸ μέγα τῆς Σαρματίας χαμηλὸν πεδῖον, τὸ ὁποῖον ΝΔ. μεταβαίνει εἰς τὴν Βόρειον Γερμανίαν.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Εἰς μὲν τὴν Κασπίαν θάλασσαν χύνονται·

Ὁ Οὐράλης (230 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης Βόλγας (430 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν Βαλδαίων καὶ δεχόμενος πολλὰ παραπόταμα, ἐν οἷς ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ ἀριστερόθεν ἐκ τῶν Οὐραλίων πηγάζων Κάμας καὶ ὁ δεξιόθεν Ὁκας μετὰ τοῦ Μόσχα· ἔτι δὲ ὁ Κῦρος (Κοῦρ) μετὰ τοῦ Ἀράξου (Ἀράς), πηγάζοντες ἐκ τοῦ Καυκάσου.

Εἰς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον·

Ὁ Προῦθος (Ἰέρασος), χυνόμενος εἰς τὸν Δούναβιν καὶ μετὰ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ Δνειότερος, ὁ Δάναπρις (240 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονσίου δρυμοῦ, καὶ ὁ Δῶν (Τάναϊς), χυνόμενος εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν· ἔτι δὲ ὁ Ῥιῶνης (Φᾶσις), πηγάζων ἐκ τοῦ Καυκάσου.

Ὁ Βιστούλας (140 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν βορείων ὑπωρειῶν τῶν Καρπαθίων ὀρέων· ὁ Δύνας (140 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονσίου δρυμοῦ· ὁ Ναρόβας, ῥέων ἐκ τῆς λίμνης Πεῖπov· ὁ Νέβας (8 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς μεγίστης τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης Λαγόδας [332 □ Μ.] καὶ ἐκβάλλων εἰς

τόν Φιννικὸν κόλπον, παρὰ τὴν Πετρούπολιν. Δέχεται δὲ ἡ Λαδόγα διὰ μὲν τοῦ Σουίτρου τὰ ὕδατα τῆς πρὸς Α. μεγάλης λίμνης Ὀνέγας, διὰ δὲ τοῦ Βολχόλβη τὰ ὕδατα τοῦ εἰς τὴν Ἰλμενον λίμνην ῥέοντος Λοβάτη.

Εἰς δὲ τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανόν·

Ὁ Πετσρόγας, πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὄρεων, ὁ Δουίνας (160 Μ. μακρὸς) καὶ ὁ Ὀνέγας.

Πληθυσμός. Ἐκ τῶν ἐπικρατούντων εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν Σλαύων (ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομ.) ἄλλοι μὲν εἶνε Ῥῶσσοι (οἱ βόρειοι ἢ Μεγάλοι Ῥῶσσοι, ὁ ἄρχων λαός, καὶ οἱ νότιοι ἢ Μικροὶ Ῥῶσσοι), ἄλλοι δὲ Πολωροί.

Εἰς δὲ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης τὸ κυριώτερον τοῦ πληθυσμοῦ στοιχεῖον ἀποτελεῖ πρὸς Δ. μὲν τὸ Γερμανικὸν φύλον (περὶ τὸ 1 ἑκατομμ.), περαιτέρω δὲ τὸ Λιθουανικὸν καὶ πρὸς Β. τὸ Φιννικόν. Μογγόλοι δὲ καὶ Τάρταροι κατοικοῦσιν εἰς τὰ Ἄν. καὶ ΝΑ. καὶ Ἰουδαῖοι πρὸ πάντων εἰς τὴν Πολωνίαν. Ἑλληνας δὲ (περὶ τὰς 100 χιλ.) εὐρίσκονται ἐν Πετροπόλει, Μόσχῃ, Ὀδησσῷ (πρὸ πάντων), Κισνοβίῳ, Νικολάιεφ, Χερσῶνι, Μπαλακλαβᾶ, Θεοδοσίῃ, Κέρτς, Γενικαλὲ (εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον), Βαρδιάνσκα (εἰς τὴν Ἀζοφικὴν), Ταϊγανίῳ, Ροστοβίῳ, Ἀζώῳ, Γεΐσκα, Σταυρουπόλει, Τιφλίδι καὶ Βατούμ (εἰς τὴν Καυκασίαν), κλπ.

Θρησκεία δὲ τοῦ κράτους εἶνε ἡ Ἀνατ. ὀρθόδοξος (ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομ.). Μόνον δὲ ἡ γεωργία ἔχει κάμη προόδους ἱκανὰς (καὶ μάλιστα ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου).

ἡ βιομηχανία ὅμως εἶνε ἐλαχίστη, περὶ δὲ τὰ γράμματα μόνον οἱ εὐγενεῖς ἀσχολοῦνται.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ κλίμα διαιροῦσι τὴν Ῥωσσίαν εἰς τρία μέρη· 1) τὴν *Νότιον* μέχρι τῆς 50 μοίρας τοῦ πλάτους, ἔνθα ὠριμάζει ἡ ἐλάια καὶ πάντες οἱ μεσημβρινοὶ καρποί· 2) τὴν *Μέσην*, μέχρι τῆς 57°, τὸ μάλιστα εὐπορον μέρος, ἔνθα εὐδοκιμεῖ πολὺ τοῦ σίτου ἡ καλλιέργεια· 3) τὸ βορειότατον, ἔχον μέχρι τῆς 64° κατοικίδια ζῶα καὶ μέχρι τῆς 67° θάμνους.

Καὶ ἡ μὲν κατὰ γῆν δύναμις τοῦ Ῥωσσικοῦ στρατοῦ ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ῥωσσίᾳ καὶ τῷ Καυκάσῳ εἶνε περίπου 2,193,000 ἀνδρῶν, ἄνευ τῆς ἐφεδρείας· εὐζωνοὶ δὲ 140 χιλ. Εἶνε δὲ πάντες ὑποχρεωμένοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἀπὸ τοῦ 1874. Τὸ δὲ ναυτικὸν ἔχει 248 ἀτμόπλοια (ἐκτὸς τῶν πλοίων τῶν λιμένων), ἐξ ὧν 28 εἶνε θωρηκτά. Περιέχουσι δὲ πυροβόλα 618.

Διαίρεσις. Σύμπαν τὸ κράτος εἶνε διηρημένον εἰς νομούς, ὀνομαζομένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν πρωτεύουσῶν. Καὶ διαιρεῖται μὲν ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία εἰς 68 νομούς· ἡμεῖς ὅμως ἀκολουθοῦμεν τὴν ἱστορικὴν διαίρεσιν.

Α'. Ἰγγρία ἢ Ἰγγερμανλανδία.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε·

Πετρούπολις, μετὰ 862 χιλ. Κ., πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου, θεμελιωθεῖσα τὸ 1703 παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέβα. ἔχει δὲ πανεπιστήμιον, τὴν πολυτελεστάτην ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Ἰσαάκ, ἔφιππον ἀν-

δριάντα τοῦ Μεγάλου Πέτρου, καὶ εἶνε ἡ πρώτη τῆς αὐτοκρατορίας ἐμπορικὴ πόλις, θεωρουμένη ὡς λαμπρὸν κέντρον τῆς νεωτεριζούσης Ῥωσσίας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀκολουθοῦσαν τὰ τῆς Ἀνατολῆς Μόσχαν.—*Κροιστάδη*, μετὰ 47 χιλ. Κ. Κεῖται δ' ἐπὶ τινος βράχου εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἶνε ναύσταθμος μὲν τῆς αὐτοκρατορίας, ἐμπορικὸς δὲ λιμὴν τῆς Πετροπόλεως. — *Νάρβα*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1700 ἦτταν τοῦ Μεγάλου Πέτρου ὑπὸ Καρόλου τοῦ IB'.

B'. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βαλτικῆς.

Καὶ 1) Ἡ **Ἑσθονία**, ἔνθα τόποι ἄξιοι λόγου·

Ρεβάλη, πρωτεύουσα μετὰ 31 χιλιάδ. Κ. καὶ καλοῦ λιμένος, ἄλλοτε σπουδαία Ἀνσεατικὴ πόλις. — Ἡ νῆσος *Δαγὴ*.

2) Ἡ **Λεθονία**, ἔνθα πόλεις·

Ρίγα, πρωτεύουσα παρὰ τὸν Δύναν, μετὰ 100 χιλ. Κ., δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας.—*Δορπάτη*, μετὰ 21 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου, ἔχοντος Γερμανικὸν κανονισμόν. — Ἡ νῆσος *Οἰσέλη*, κειμένη ἔμπροσθεν τοῦ κόλπου τῆς *Ρίγας*.

3) Ἡ **Κουρλανδία**, μετὰ τῆς *Μιταύης*, ἐχούσης 22 χιλ. Κ.

Γ'. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Φιννίας.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ελσιγγφόρση, πρωτεύουσα μετὰ πανεπιστημίου καὶ

34 χιλ. Κ. Προστατεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ φρουρίου *Σβεα-
βόργης*.— Ἀβόη, μετὰ 22 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὸν Βοθνικὸν κόλπον κεῖνται αἱ Ἀλάνθιοι νῆ-
σοι, σταθμὸς τῶν Ῥωσικῶν ἀκταιωρῶν.

Δ'. Τὸ ποτὲ βασιλείον τῆς Πολωνίας.

[2,312 □ Μ., 6,530,000 Κ.]

Τὸ βασιλείον τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1868 συνεχωνεύθη ἐν-
τελῶς μετὰ τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας. Ἔχει δὲ
πόλεις ἀξιολόγους·

Τὴν *Βαρσοβίαν*, παρὰ τὸν Βιστούλαν, μετὰ 340 χιλ.
Ἔχει δ' ἡ πόλις αὕτη Ῥωσικὸν πανεπιστήμιον, καὶ
εἶνε ὀχυρωμένη δυνατὰ διὰ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου καὶ τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων τοῦ προα-
στείου *Πράγας*. — *Καλισχη*, εἰς τὴν παλαιὰν μεγάλην
Πολωνίαν. — *Αυβλίγη*, εἰς τὴν Μικρὰν Πολωνίαν, μεθ'
ικανοῦ ἐμπορίου.

Ε'. Δυτικὴ Ῥωσσία.

1) **Λιθουανία.** Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε·
Βίλνα, πρωτεύουσα μετὰ 80 χιλ. Κ. — *Μίρσχη*,
εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας, μετὰ 36 χιλ. Κ. ΒΑ. αὐτοῦ
εἶνε τὸ *Βορισσῶφ*, παρὰ τὸν ποταμὸν *Βερεζίναρ*, ἔνθα
κατεστράφη Ναπολέων ὁ Α. τὸ 1812. — *Μοχιλέθη*,
παρὰ τὸν Δάναπριν, μετὰ 40 χιλ. Κ. — *Δυναβοῦργον*,
παρὰ τὸν Κάτω Δύναν. Ἐδῶ πλησίον εἶνε δάσος, ἔνθα

ζῆ ὁ Οὔρος βοῦς, τὸ μέγιστον τῶν Εὐρωπαϊκῶν ζώων καὶ τὸ ἰσχυρότατον τοῦ εἴδους αὐτοῦ.

2) Ἡ δὲ **Βολλυνία** μετὰ τῆς *Ζιτομίσσης* καὶ ἡ **Ποδολία** μετὰ τῆς *Καμερέκης* ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην **Ἐρυθρὰν Ῥωσσίαν**.

ΣΤ'. Ἡ Μεγάλη Ῥωσσία.

α. Πρὸς νότον τῶν βορείων Ῥωσσικῶν βουνῶν πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Μόσχα, παρὰ τὸν *Μόσχαν* (*Μοσκούαν*) ποταμόν, ἡ πάλαια πρωτεύουσα τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους καὶ δευτέρα καθέδρα μετὰ 400 ἐκκλησιῶν καὶ 602 χιλ. Κ. ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ εἶνε ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ εἶνε ἡ συνοικία *Κρεμλίνον* μετὰ τοῦ ἀρχαίου παλατιοῦ τῶν κζάρων καὶ 32 ἐκκλησιῶν. — *Τουέρη*, ἐμπορικὴ πόλις παρὰ τὸν *Βόλγαν*. — *Νίστιον* *Νοβγόροδον*, παρὰ τὸν *Βόλγαν* καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὁκα. ἔχει 44 χιλ. Κατ. καὶ τὴν μεγίστην ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐμπορικὴν πανήγυριν. — *Καλούγα*, μετὰ 39 χιλ. κατοίκων, παρὰ τὸν Ὁκαν καὶ *Τούλα* (ἔχουσα τὰ μέγιστα ὄπλοποιεῖα), μετὰ 58 χιλ. Κ., δύο σπουδαιόταται βιομηχανικαὶ πόλεις. — *Σμολένσκη*, φρούριον παρὰ τὸν *Δάναπριν*. — *Βορορέσκη*, πόλις ἐμπορικὴ μετὰ 45,000 Κ.

β. Πρὸς βορρᾶν τῶν βορείων Ῥωσσικῶν βουνῶν ἔνθα πόλεις ἀξία λόγου·

Νοβγόροδον *Βελίκιον* (*Μέγα Νοβγόροδον*), πανάρ-

χαιος πόλις. — Ἀρχάγγελος, εἰς τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουίνα, ἔχουσα ἄφθονον ἀλιεῖαν ἀφυῶν (σαρδελλῶν) καὶ φαλαινῶν. — *Νοβάγια καὶ Ζέμπλη*, δύο μεγάλαι ἀκατοίκητοι νῆσοι παρὰ τὸ βόρειον ἄκρον τῶν Οὐραλίων ὀρέων. — *Σπιτσβέργη*, ἡ βορειοτάτη γνωστὴ χώρα τῆς γῆς, σύμπλεγμα νήσων ἀκατοικήτων, αἵτινες φθάνουν μέχρι τῆς 80° πλάτους· ΒΑ. δ' αὐτῶν μέχρι τῆς 83 μοίρας ἔφθασαν εἰς νήσων σύμπλεγμα τὸ 1874, τὸ καλούμενον χώραν τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ.

Ζ'. Ἀνατολικὴ Ῥωσσία.

1) Ἡ ποτὲ Τσαρία **Καζάν**. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Καζάν, παρὰ τὸν Βόλγαν, μετὰ 86 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Εἶνε δὲ κέντρον τοῦ μεταξὺ Σιβηρίας καὶ Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας ἐμπορίου. — *Πέρμα*, ἐπὶ τοῦ Κάμα, μετὰ σιδηρωρυχείων καὶ χαλκωρυχείων. — *Αἰκατεριμβούργον*, εἰς τὴν Ἀσίαν, ἔδρα τοῦ ἐπὶ τῶν μεταλλείων τῶν Οὐραλίων καὶ τῆς Σιβηρίας ὑπερτάτου ἄρχοντος.

2) Ἡ ποτὲ Τσαρία **Ἀστραχάνη**, ἔνθα πόλεις ἄξιοσημεῖωτοι·

Σαμάρα, μετὰ 52 χιλ. Κ. καὶ μεγάλης ἀγορᾶς σίτου παρὰ τὸν Βόλγαν. — *Σαρατώβη*, παρὰ τὸν Βόλγαν, μετὰ 85 χιλ. Κ. καὶ Γερμανῶν ἀποίκων εἰς τὰ πέριξ. — *Ἀστραχάνη*, εἰς τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βόλγα, κύριος σταθμὸς τῆς πρὸς τὴν Περσίαν ἀτμοπλοίας μετὰ 48 χιλ. Κ. Ἔχει δ' ἀλιεῖαν ἰχθύων καὶ ἐξάγει πολὺ

χαβιάρι. — Ὁρεμβοῦργον, φρούριον παρὰ τὸν Οὐράλην ποταμόν, μετὰ 36 χιλ. Κ., ἀλατωρυχείων καὶ ἐμπορίου καραβανίων.

Η'. Ἡ χώρα τῶν παρὰ τὸν Δὼν Κοζάκων.

Ἐνταῦθα πόλις ἀξιοσημείωτος εἶνε·

Ἡ *Νέα Τσερκάσκη*, παρὰ τὸν Δὼν, ἔδρα τοῦ Ἀταμάνου (ἀρχηγοῦ τῶν Κοζάκων).

Θ'. Μικρὰ Ῥωσσία καὶ Οὐκρανία.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Κίεβον, παρὰ τὸν Δάναπριν, μετὰ 127 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου, ἡ ἱερὰ πόλις τῶν Ῥώσσω. — *Βαρδίτσσοβον*, μετὰ 53 χιλ., Κ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Βολλυνίας. — *Πουλτάβα*, μετὰ 34 χιλ. Κ., περίφημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Μεγάλου Πέτρου κατὰ Καρόλου τοῦ ΙΒ', τὸ 1709. — *Χάρκοβον*, μετὰ 100 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου.

Ι'. Νότιος ἢ Νέα Ῥωσσία.

Ἐνταῦθα τόποι ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἄθησσός, παρὰ τὸν Εὐξείνον Πόντον, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 185 χιλ. Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ πλούσιοι Ἕλληνες. Ἐθεμελιώθη δὲ τὸ 1792. — *Ταϊγάνιον* (Ταγανρόγ), εἰς τὴν βορείαν ἄκραν τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης μετὰ σπουδαίου ἐμπορίου,

ἔξ οὐ πλουτοῦσι καίλικανοὶ Ἕλληνας. — *Νικολάιεφ*, παρά τὸν Βοῦγον, πολεμικὸς ναύσταθμος μετὰ 83 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὴν μεταξὺ Δνειστέρου καὶ Προύθου **Βασσαραδίαν** (τὸ 1812 προσληφθεῖσαν), πόλεις εἶνε·

Ἀκκερμάγ, μετὰ 39 χιλ. Κ., παρά τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δνειστέρου, μετὰ λιμνῶν ἀλατοφόρων. — *Ὀβιδιούπολις*, ἀπέναντι τοῦ Ἀκκερμάν, ὅπου ἐξωρίσθη ὁ Ὀβιδίος, ὡς λέγεται. — *Βενδεριον*, φρούριον παρά τὸν Δνειστέρον, μετὰ 25 χιλ. Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε τὸ χωρίον *Βαγρίτσα*, ἔνθα διέτριψεν ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ ΙΒ'. (1709—1712). — *Κισνόβιον*, μετὰ 102 χιλ. Κ., σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς Βασσαραδίας.

Ἐπὶ δὲ τῆς χερσονήσου **Κριμαίας** πόλεις εἶνε· ἡ *Σιμφερόπολις*, πρωτεύουσα, καὶ ἡ *Σεβαστούπολις* εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκραν τῆς Κριμαίας, ἐξαίρετος ναύσταθμος, καταστραφείς κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ 1855.

Σύγκρισις τοῦ πληθυσμοῦ
τῶν μεγίστων πόλεων τῆς Εὐρώπης

Λονδῖνον.....	4,000,000	Λισσαδῶν.....	270,000
Παρίσιοι.....	2,250,000	Ἄμβουργον (²).....	265,000
Κωνσταντινούπολις..	1.100,000	Κοπεγχάγη.....	250,000
Βιέννη.....	1,020,770	Βρεσλαυία.....	239,000
Βερολῖνον (¹).....	967,000	Ῥώμη (³).....	234,000
Πετρούπολις.....	862,000	Παλέρμον.....	230,000
Μόσχα.....	602,000	Ἐδιμβούργον.....	226,000
Γλασχοβία.....	580,000	Βορδῶ.....	215,000
Λιβερπούλη.....	540,000	Τουρῖνον.....	214,000
Νεάπολις.....	450,000	Βροστόλη.....	210,000
Βιρμινγάμη.....	390,000	Μεδιόλανον (⁴).....	200,000
Μαδρίτη.....	370,000	Μόναχον..	200,000
Μαγχεστρία.....	360,000	Δρέσδη.....	197,000
Λυών.....	343,000	Πράγα.....	190,000
Βαρσοβία.....	340,000	Βαρκελώννα.....	190,000
Μασσαλία.....	320,000	Βραδφόρδη.....	190,000
Δουβλίνον.....	315,000	᾽Οδησσός.....	185,000
Λήδση.....	312,000	Βουκουρέστιον.....	180,000
Ἄμστελδάμον.....	300,000	Σαλφόρδη.....	180,000
Σεφείλδη.....	300,000	Βελφάστη.....	174,000
Βουδαπέστη.....	279,000	Στοκχόλμη.....	170,000

(1) Μετὰ τῶν προαστείων 1,045,000.

(2) Μετὰ τῶν 15 προαστείων 348,000.

(3) Κατὰ τὴν ἐφειτεινὴν ἀπογραφὴν 311,674.

(4) Μετὰ τῶν προαστείων Κόρπι Σάντι 260,000.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘ. ΤΩΝ ΜΕΓΙΣΤ. ΠΟΛ. 339

Φλωρεντία	170,000	Καινιξβέργη.	123,000
Βρυξέλλαι (⁵).....	168,000	Μαγδεβοῦργον.....	123,000
Ἐλδερφέλδη καί....		Νάντη.	122,000
Βάρμη.	168,000	Τεργέστη..	120,000
Αίλλη ἢ Ῥυσσέλη..	163,000	Σεβίλλα.....	120,000
Ἄντβέρπη.....	160,000	Λύττιχον (Λουίχη) .	120,000
Γένουα.....	160,000	Μεσσήνη.....	120,000
Βαλεντία.....	150,000	Δούνδη	119,000
Νεοκαστέλλη .. .	147,000	Χριστιανία.....	113,000
Οὐλλη.....	146,000	Βουωνία	112,000
Ῥοττερδάμη.....	142,000	Χάγη	108,000
Πλυμούθη	136,000	Στουτγάρτη.	107,000
Κολωνία	135,000	Βρίχτων	106,000
Τολώσσα.....	132,000	Ῥουένη.....	105,000
Στόκκη παρὰ τὴν		Φραγκφούρτη παρὰ	
Τρέντην	131,000	τὸν Μοϊναν.....	103,000
Βενετία.....	130,000	Βρέμη	102,000
Γέντιον.....	130,000	Κισνόβιον	102,000
Πορτσμουῦθον.....	130,000	Ῥίγα.....	100,000
Γρηνούχη	128,000	Δάντσιγον.....	100,000
Ἄννόδερον	128,000	Μαλάγα	100,000
Λειψία (⁶).....	127,000	᾽Οπόρτον.....	100,000
Κίεβον	127,000	Χάρκοβον.....	100,000
Ἄγιος Στέφανος....	126,000	Ἄθῆναι (⁷).....	80,000

(5) Μετὰ τῶν 8 συνορευόντων δήμων 390,000.

(6) Μετὰ τῶν προαστείων 209,000.

(7) Μετὰ τῶν περικύρων 120,000.

Ἐμβαδὸν καὶ πληθυσμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν
ἐπικρατειῶν.

1.	Ῥωσσία	98,580	□	M.	74,600,000	K.
2.	Σκανδιναυία	13,818	"	"	6,339,000	"
3.	Αὐστρία καὶ Οὐγγαρία	11,333	"	"	38,000,000	"
4.	Γερμανικὸν κράτος	9,898	"	"	42,727,000	"
5.	Γαλλία	9,599	"	"	36,900,000	"
6.	Ἰσπανία	9,200	"	"	16,620,000	"
7.	Πρωσσία	6,401	"	"	25,742,000	"
8.	Τουρκία	6,150	"	"	8,900,000	"
9.	Μεγάλη Βρεταννία καὶ Ἰρλανδία	5,720	"	"	34,500,000	"
10.	Ἰταλία	5,381	"	"	28,200,000	"
11.	Ῥουμανία	2,300	"	"	5,200,000	"
12.	Πορτογαλία	1,700	"	"	4,350,000	"
13.	Βαυαρία	1,377 $\frac{1}{4}$	"	"	5,023,000	"
14.	Ἑλλὰς	1,200	"	"	2,000,000	"
15.	Σερβία	900	"	"	1,600,000	"
16.	Ἑλβετία	752	"	"	2,800,000	"
17.	Δανιμαρκία	695	"	"	1,940,000	"
18.	Κάτω Χῶραι (μετὰ τοῦ Λουξεμβούργου)	646	"	"	4,205,000	"
19.	Βέλγιον	535	"	"	5,500,000	"
20.	Βυρτεμβέργη	354	"	"	1,882,000	"
21.	Βάδη	273	"	"	1,507,000	"
22.	Σαξονία	272 $\frac{1}{4}$	"	"	2,761,000	"
23.	Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία	263 $\frac{1}{2}$	"	"	1,532,000	"
24.	Μεκκλεμβούργιον Σχουέρινον	241 $\frac{3}{5}$	"	"	554,000	"

25.	Μαυροβούνιον	170	□	M.	300,000	Κ.
26.	Έσση	139	"	"	884,000	"
27.	Όλδεμβούργον.	116	"	"	319, 00	"
28.	Βρουνσβίγη	67	"	"	327,000	"
29.	Σαξονική Βειμαρία. . .	66	"	"	293,080	"
30.	Βεκλεμβούργιος Στρε- λίτση	53	"	"	96,000	"
31.	Σαξονική Μεϊνίγγη. .	44 ⁴ / ₅	"	"	194,000	"
32.	Άνχάλτη	42 ³ / ₅	"	"	214,000	"
33.	Σαξονικόν Κοβούργον καί Γόθα.	35 ³ / ₄	"	"	183,000	"
34.	Σαξονικόν Άλτεμ- βούργον	24	"	"	146,000	"
35.	Βαλδέκκη	20 ³ / ₅	"	"	55,000	"
36.	Λίππη.	20 ¹ / ₂	"	"	112,000	"
37.	Σχουαρτσβούργιος Ήρδολστάττη	17	"	"	77,000	"
38.	Σχουαρτσβούργιος Σονδερσχώση.	15 ² / ₃	"	"	67,000	"
39.	Ήρεούση Νεωτέρου γένους	15	"	"	92,000	"
40.	Άνδέρρα	9	"	"	18,000	"
41.	Σχαουμβούργιος Λίππη	8	"	"	33,000	"
42.	Άμβούργον	7 ² / ₅	"	"	389,000	"
43.	Ήρεούση Παλαιότε- ρου γένους.	5 ⁴ / ₅	"	"	47,000	"
44.	Λυβέκκη.	5	"	"	57,000	"
45.	Βρέμη.	4 ¹ / ₂	"	"	143,000	"
46.	Λειχτεστέινον	3 ¹ / ₄	"	"	8,700	"
47.	Άγιος Μαρίνος	1	"	"	8,000	"
48.	Μόναχον.	0,27	"	"	7,000	"

ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

[743,000 □ Μ., 86 ἑκατομ. Κ.].

Θέσις καὶ χερσόνησοι. Ἡ Ἀμερική κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν μέρος κεῖται πλησιέστατα εἰς τὴν Ἀσίαν, μεταξύ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἀκρωτηρίου Πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀσίας, ὅπου εἶνε ὁ Βερίγγειος πορθμός. Συνίσταται δὲ ἡ στερεὰ ἐκ δύο σχεδὸν ἐπίσης μεγάλων ὀρθογωνίων τριγώνων, συνδεομένων διὰ τῆς στενῆς Μέσης Ἀμερικῆς (περὶ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμαῶ, ἔνθα θὰ γείνη πλευστή διώρυξ).

Ὅπως δ' ἡ ἀπέναντι κειμένη Ἀφρική, στερεῖται ἡ Νότιος Ἀμερική χερσονήσων. Τούναντίον δὲ τὸ βόρειον ἡμισυ τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς ἔχει ἀξιολόγους χερσονήσους, ἡγούν πρὸς Α. μὲν τὴν Λαβραωρίδα, τὴν Νέαν Βρουσβίγηρ, τὴν Νέαν Σκωτίαν, τὴν Φλωρίδα καὶ τὴν Τουκατάρην, πρὸς Δ. δὲ τὴν Καλιφορτίαν. Προέχει δὲ κατὰ τὴν ποικιλίαν τῶν περὶ αὐτὴν νήσων εἰς τὰ βόρεια καὶ βορειοανατολικά, ἔτι δὲ τὴν πληθὺν αὐτῶν εἰς τὸ πρὸς Ν. μέγα ἀρχιπέλαγος.

Ὅρη. Τὸ κύριον σύστημα τῶν συνεχῶν ὀρέων εἶνε αἱ Ἀνδεῖς, ἧτοι αἱ Κορδιλλιέραι τῶν Ἀνδεων, γέμουσαι ἠφαιστείων κορυφῶν, ὑψηλῶν χωρῶν καὶ μεταλλείων.

Αἱ δὲ Ἄνδεις τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ὀνομάζονται κατὰ τὰς χώρας, τὰς ὁποίας διέρχονται, ἤγουν τῆς Παταγωνίας, Χιλῆς, Περούας, Βολιβίας, τοῦ Κουίτου καὶ τῆς Νέας Γρανάδας.

Πρὸς Β. δὲ τῆς Παταγωνίας, εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν, ὑψηλὰ ὄροπέδια περικλείονται ὑπὸ συνεχῶν ὄρεων. Καὶ εἰς μὲν τὴν Χιλὴν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ ὑψηλότατον Ἀκογκάγουον, (21,039 π.), βορειότερα δέ, εἰς τὴν Περούαν, δύο ἀλύσεις τῶν Βολιβιακῶν Ἄνδεων περικλείουσι τὴν μεγάλην ὄρεινὴν κοιλάδα τῆς Τιτικάκας λίμνης (11,827 π. ὑπεράνω τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ), ἔχουσαι πρὸς Ἄν. τὸ Σωράτιον (23,100 π.) καὶ Ἰλλιμάτιον. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἔχουσι αἱ Ἄνδεις τοῦ Κουίτου ὑψηλοτάτην ἀκρόρειαν τὸ Κιμβόρασσορ (19,768 π.), ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς τὸ Κοτοπάξιον καὶ τὴν Ἀρτισάραν. Ὡσαύτως δὲ εἰς τρεῖς βραχίονας διαιροῦνται αἱ Κορδιλλιέραι τῆς Νέας Γρανάδας, χωριζόμεναι διὰ τοῦ Ρεύματος τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τοῦ Καύκα ποταμοῦ.

Μετὰ δὲ τὸ χαμήλωμα τοῦ Παραμᾶ ἀρχίζουσι εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν αἱ Ἄνδεις μὲ λόφους (300—500 π.)· ἔπειτα δὲ προβαίνουσι κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος πυκναὶ ἠφαιστειῶν σειραὶ (10—15 χιλ. π.), εἰς τὰς ὑψηλὰς χώρας τῆς Γουατεμάλας, μέχρι τοῦ Τεχουατεπέκου· κατόπιν προστίθεται παρευθὺς τὸ ὄροπέδιον τοῦ Μεξικοῦ, διατεμνόμενον κατὰ τὴν ἐξ Α. πρὸς Δ. διεύθυνσιν ὑπὸ τῶν ὑψηλοτάτων ἠφαιστειῶν κορυφῶν τῆς Μέσης Ἀμερικῆς, οἷα ἡ τοῦ Ποποκατεπέτλου.

Περαιτέρω δὲ πρὸς Δ. μὲν ὑψοῦνται αἱ *Παράλια Ἰαλιπείας* τῆς *Καλιφορτίας* μετ' ἐσβεσμένων καὶ ἐνεργῶν ἡφαιστείων, ἐξ ὧν μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε τὸ ὑψηλότατον ὄρος τῆς ἡπείρου τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὁ Ἅγιος Ἡλίας (ὑπὲρ τὰς 17 χιλ. π.), πρὸς Α. δὲ αἱ Ἀνατολικαὶ *Κορδιλλέραι*, αἵτινες *Σιέρρα Μάδρη* κατὰ πρῶτον καλούμεναι, φέρουσιν ἔπειτα μέχρι τῆς βορείου Παγωμένης θαλάσσης τὸ ὄνομα τῶν *Βραχωδῶν Ὁρέων* (12, 730 π.).

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχει ἡ Ἀμερικὴ ἕξ χωριστὰ ὄρεων συμπλέγματα.

α'. Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν.

1) Τὸ Ἀπαλαχικὸν Ἀκαδικὸν συμπλεγμα, διαιρούμενον διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου εἰς τὰ νότια Ἀλληγάνια Ὄρη καὶ τὴν πρὸς βορρᾶν ὄρεινὴν χώραν τῆς Νέας Ἀγγλίας καὶ Ἀκαδίας (Νέας Σκωτίας).

2) Τὰ συνεχῆ ὄρη τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν, νήσων εἰς τὴν πρὸς Ν. Ἀντιλλικὴν Θάλασσαν.

β'. Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν.

3) Εἰς τὰ βορειότατα, τὰ παράλια συνεχῆ ὄρη τῆς Βενεζουέλης.

4) Ἡ ὄρεινὴ πυραμὶς τῆς Σιέρρας Νεβάδας τῆς Ἀγ. Μάρθας (18 χιλ. π.).

5) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Γουιάρης μετὰ τῶν Παριμιόρ Ὁρέων.

6) Τὸ σύμπλεγμα τῶν Ὁρέων τῆς Βρασιλίας, σχεδὸν τὸ $\frac{1}{6}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Πεδιάδες. Εἰς τὴν χαμηλὴν χώραν ($\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης ἡπείρου) διακρίνομεν ἕξ μεγάλα μέρη:

1) Τὴν πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ *Μακκερζίη*, χυνομένου εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν, καὶ τὴν τοῦ *Νέλ-σωρος*, χυνομένου εἰς τὸν Οὐδσόνειον κόλπον.

2) Τὴν πεδιάδα τοῦ *Μισσισιπῆ* καὶ τὰ πεδία (*Σα-βάνναι*) τοῦ *Μισσουρή* εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

3) Τὴν πεδιάδα τοῦ κόλπου τοῦ *Μεξικῆ* καὶ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀρτιλλῶν.

4) Τὰς πεδιάδας τοῦ Ὀριόκου, εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, καὶ τῆς *Βερεζουέλης*, μετὰ τῶν ἀδένδρων πεδίων, *Λιαροσίω*, πρὸς Β.

5) Τὰ *Λιαρόσια*, ἤτοι ἄδενδρα πεδία, τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων, μετὰ τῶν Ἄνδεων τῆς Γουιάνης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

6) Αἱ *Παμπάσαι*, πλήρεις θάμνων καὶ δασῶν πεδιάδες τοῦ *Ρίου Δελαπλάτα*, εἰς τὰ νότια τῆς Βρασιλίας.

Ποταμοί. Τῶν ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἀνεπαίσθητος ἡ κλίσις, ἐκτὸς τῶν παραλίω ποταμῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ Ἀλλεγάνα ὄρη. Χύνονται δέ:

Α'. Εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν.

Ὁ *Μακκερζίης* (425 Μ. μακρός), ἀπὸ τῶν Βραχωδῶν Ὁρέων μέχρι τῆς Ἀταβάσκας λίμνης Ἐλεννος καλούμενος. Μεταβαίνει δὲ ὡς Ποταμὸς τῶν δούλων εἰς τὴν μεγάλην Λίμνην τῶν δούλων, καὶ δέχεται κατόπιν τὰ ὕδατα τῆς *Βαυρείου* ἤτοι Ἀρχτείου λίμνης.

Β'. Εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν·

α'.) Ὁ Κοιὺχπάκης ἢ Ὑούκων, νοτιανατολικῶς τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ.

β'.) Ὁ Κολομβίας ἢ Ὁρεγόνης (300 Μ. μακρὸς), εἰς τὰ ΒΔ. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

γ'.) Ὁ Κολοράδος (300 Μ. μακρὸς), μετὰ τοῦ Γίλα, εἰς τὸν Καλιφόρμιον κόλπον χυνόμενος.

Γ'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου·

α'.) Ὁ Σασκατσεβάν, πηγάζων ἐκ τῶν Βραχωδῶν Ὁρέων καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Οὐϊνιπέγγην λίμνην (60 Μ. μακράν), ἀφ' ἧς ἐκρέουσιν ὁ Νέλσον, καὶ Σέβερρος. Κατ' εὐθείαν δ' εἰς τὸν Ὠκεανόν ἐκβάλλουσιν·

α'.) Ὁ ποταμὸς τοῦ Ἀγ. Λαυρέντιου (450 Μ. μακρὸς), ἐκρέων ἀπὸ τῶν 5 Καναδικῶν λιμνῶν, αἵτινες κεῖνται ὑπεράνω ἀλλήλων εἰς 4 ὀροπέδια· ἤγουν τῆς Ἄρω ἥτοι Ὑπερτερας λίμνης (μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ ἡ Νιπιγόνη λίμνη), τῆς Μιχιγάνης, τῆς Οὐρόνης, τῆς Ἐρίης καὶ τῆς Ὀνταρίου, εἰς τὴν ὁποίαν κατακρημνίζονται οἱ καταρράχται τοῦ Νιαγάρα (160 π.).

β'.) Οἱ Ἀτλαντικοὶ παράλιοι ποταμοί, ἥτοι ὁ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, ἐκβάλλων εἰς τὸν Φούνδουον κόλπον, μεταξὺ τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῆς Νέας Βρουνσβίγης, ὁ Δελαουάρης, ὁ Σουσκεχαννᾶς, χυνόμενος εἰς τὸν Κησαπήκιον κόλπον, ὁ Ποτομάκειος καὶ ὁ Ἰακώβειος ποταμός.

Διὰ δὲ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου·

Ὁ Μισσισιπιῆς (ἥτοι ἀπατῆρ τῶν ὑδάτων), 89 Μ.

μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς Ἰτάσκαε λίμνης. Οὗτος δέχεται ἀριστερόθεν μὲν τὸν Ὀχιον (250 Μ. μακρόν), δεξιόθεν δὲ τὸν Μισσουρηὴν παρὰ τὸν Ἄγ. Λουδοβίκον, τὸν Ἀρχάνσαν καὶ τὸν Ἐρυθρόν.

Διὰ δὲ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν·

α'.) Ὁ Ἄγ. Ἰωάννης τῆς Γουατεμάλας, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Νικαραγούας.

β'. Ὁ Ἀτράτος, χυνόμενος εἰς τὸν Δαριέριον κόλπον.

γ'.) Ὁ ποταμὸς τῆς Μαγδαληνῆς μετὰ τοῦ Καούκα, ἐν τῇ Νέᾳ Γρανάδᾳ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς.

Κατ' εὐθείαν δὲ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν·

α'. Ὁ Ὀρινόκος (300 Μ. μακρός), ἔχων πιθανῶς τὰς πηγὰς εἰς τὰ ὄρη τῆς νέας Γρανάδας. Οὗτος δέχεται μὲν ἀριστερόθεν τρία παραπόταμα, διὰ δύο δὲ βραχιόνων (ὧν εἰς καλεῖται Κασσικιάρης), συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ῥίου Νέγρου καὶ

β'.) Τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων (770 Μ. μακροῦ), ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν Ἄνδεων λίμνης Λιαουρικόχας, μέχρι μὲν τῆς εἰσροῆς τοῦ Οὐκαῦάλη ὀνομάζεται Μαράνων, μέχρι δὲ τῆς τοῦ Μαδίρα Σολιμόεις. Κατὰ δὲ τὰς ἐκβολὰς ἔχει δύο βραχίονας· τὸν πλατύτερον βόρειον, καὶ τὸν ὀλιγώτερον πλατὺν νότιον, Πάραν καλούμενον καὶ δεχόμενον δύο παραπόταμα.

γ'.) Οἱ παράλιοι ποταμοὶ τῆς Γουιάνης, Ἐσσέκιβος καὶ Δεμεράρες.

δ'.) Ὁ Ἄγ. Φραγκίσκος (390 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Βρασιλίας.

ε'.) Ὁ Ῥίος Δελαπλάιας (480 Μ. μακρός), ἀποτε-

λούμενος ἐκ τοῦ *Παραγουάη*, μετὰ τῶν δεξιόθεν παραποτάμων *Πιλκομαῦου* καὶ *Βερμεῖου*, καὶ ἐκ τοῦ *Παράνα*.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς (86 ἑκατομμ.) σύγκειται ἐκ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς χαλκοχρόου φυλῆς καὶ περίπου 46 ἑκατομμυρίων λευκῶν, ὁμιλούντων τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Περίπου δὲ 7 ἑκατομμ. εἶνε οἱ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰσαχθέντες Νήγητες· τούτων δὲ οἱ ζῶντες εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας καὶ τὴν Βρασιλίαν εἶνε ἐλεύθεροι. Μόνον δὲ εἰς τὴν Κούβαν διατηρεῖται εἰσέτι ἡ δουλεία.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

1. Δανικὴ βόρειος Ἀμερικὴ ἢ Γροιλλανδία.

[35,738 □ Μ. (;) περίπου 10,000 Κ.].

Ταύτης, ΒΑ. κειμένης, κατοικεῖται μόνον ἡ πρὸς Δ. παραλία, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Φαρεβέλλου* μέχρι τῶν Ἀγγλικῶν τόπων. Καὶ τῶν μὲν Ἑσχιμῶν αἱ ἀποικίαι φθάνουσι μέχρι τῶν βορειοτάτων (78° βορείου πλάτους), ἐκ δὲ τῶν 13 τῶν ἀριθμὸν Δανικῶν ἀποικιῶν (ἰδρυθεισῶν ὑπὸ ἱεραποστόλων) σπουδαιόταται εἶνε ἡ *Γοδχάβη*, ἡ *Ἰουλιανσχάβη* καὶ ἡ *Οὐπεργαβίκη* (72° 55').

2. Βρεττανική βόρειος Ἀμερική.

[167,140 □ Μ., μετὰ περίπου 4 ἑκατομμ. Κ.].

Εὐθεία γραμμὴ, ἀγομένη ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Βαρρό-
βου, ΝΑ. τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, μέχρι τοῦ ἀκρω-
τηρίου τοῦ Καρόλου εἰς τὴν Λαβραδωρίδα, σημαίνει
περίπου τὸ βόρειον σύνορον τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου,
εἰς τὴν ὁποίαν βαθέως εἰσδύει ὁ Οὐδσόνιος κόλπος πρὸς
νότον· τούναντίον δὲ προέχει τῆς γραμμῆς ταύτης ἡ
χερσόνησος *Μελβίλλη*, ΒΑ. καὶ ἡ *Βωθία Φηλιξ* πρὸς
Δ. αὐτῆς Συμπλέκεται δὲ περὶ ταύτην μέγα πλῆθος
νήσων, ὧν βορειοτάτη μὲν εἶνε ἡ *Μελβίλλη*, νοτιανατο-
λικὴ δὲ ἡ *Βυφίρειος* χώρα. Εἰς δὲ τὴν εἰσοδον τοῦ Οὐδ-
σονείου κόλπου κεῖται ἡ *Σουθαμπτῶν*. Μεταξὺ δὲ τού-
των καὶ τῆς νήσου Γροιλλανδίας εἶνε ἀδύνατον νὰ πλεύ-
σῃ τις πρὸς τὴν Ἀσίαν, ἕνεκα τῆς βραχυχρονίου τῶν
πάγων ἀναλύσεως.

Ἡ δὲ ἡπειρος τῆς βορείου Βρεττανικῆς Ἀμερικῆς
διαιρεῖται·

1) Εἰς τὴν *Δυτικὴν παραλίαν*, μετὰ τῆς νήσου τῆς
Βασιλίσης Καρλόττας καὶ τῆς νήσου *Κουάδρας* ἢ *Βαγ-
κουβέρης* πρὸς νότον. Εἶνε δ' αὕτη ἀπὸ τοῦ 1871 ἡνω-
μένη μετὰ τοῦ Καναδαίου δεσμοῦ. Πρωτεύουσα ἐν-
ταῦθα εἶνε ἡ *Νέα Βεστμινστέρη*.

2) Τὴν χερσόνησον *Λαβραδωρίδα* μετὰ τῶν ἐν τῇ Ἀ-
νατολικῇ παραλίᾳ *Ναῦνου*, *Ὁφερθάλης*, *Ὀκκάκης* καὶ
Χεβρών.

3) Τὰς χώρας τοῦ Οὐδσονείου κόλπου (χώρα τῶν Βορειῶν Ἰνδῶν), μεταξύ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων καὶ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου, ἀνηκούσας ἀπὸ τοῦ 1869 εἰς τὸν Καναδαῖον δεσμὸν. Οἱ δὲ σταθμοὶ τῶν Ἑγγλων δερματοπωλῶν φθάνουσι σχεδὸν μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης, καὶ κυριώτερος αὐτῶν εἶνε τὸ Φρούριον Οὐλίλιαμ παρὰ τὴν Ἄνω (Ἵπερτέραν) λίμνην.

4) Τὴν *Μαριτόβαν*, παρὰ τὸν Ἐρυθρὸν ποταμὸν, πρὸς Ν. τῆς μεγάλης Οὐνιπέγης λίμνης.

5) Τὰς χώρας τῶν Βρεττανικῶν ἀποικιῶν πρὸς Α., συναποτελοῦσας τὸν Καναδαῖον δεσμὸν ἀπὸ τοῦ 1867. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι:

α'.) Ὁ Καναδᾶς, μετὰ σχεδὸν 3 ἑκατομμ. Κ. Ἐνταῦθα ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶνε· *Τορόντο* μετὰ 47 χιλ. Κ. καὶ *Κίγγστον* παρὰ τὴν Ὀντάριον λίμνην. — *Μοντρέλη*, μετὰ 108 χιλ. Κ., κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Καναδᾶ καὶ *Κεβέκη*, μετὰ 60 χιλ. Κ., πόλεις εὐλίμενοι. Πρωτεύουσα δὲ τοῦ Καναδᾶ, τῆς Νέας Βρουνσβίγης, τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῶν 4 νήσων τοῦ κόλπου τοῦ Λαυρεντίου εἶνε ἡ Ὀττάβα.

β'.) Ἡ Νέα Βρουνσβίγη, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαυρεντίου, μετὰ τῆς πόλεως τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου.

γ'.) Ἡ Νέα Σκωτία (Ἀκαδία) μετὰ τῆς Ἀλιφάξης, ἐχούσης 30 χιλ. Κ.

δ'.) Αἱ περὶ τὸν κόλπον τοῦ Λαυρεντίου 4 νῆσοι, ὧν ἀξιολογώτεραι εἶνε ὁ Ἀγ. Ἰωάννης (πρίγκηψ Ἐδουάρδος) καὶ ἡ Νέα Φουλανδία ἢ Νεόγειος (περίφημος διὰ

τὴν ἀλιείαν τοῦ ἰχθύος ταρίχους εἰς τὴν πλησίον μεγάλην σύρτιν).

ε'.) Αἱ Βερμοῦδαι νῆσοι, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἐκ τῆς Νέας Φουδλανδίας πρὸς τὰς Βαχαμικὰς νήσους πρὸς Β. τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν. Εἶνε δ' αὐταὶ 365 μικρόταται νῆσοι [ἔχουσαι ὅμως ἐμβαδὸν μόνον 2 □ Μ.]· καὶ παρέχουσι μὲν ξυλείαν κέδρων, προσβάλλονται ὅμως ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ.

3. Αἱ ἠνωμένοι πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

[169,890 □ Μ., 39 ἑκατομμ. κατοίκων¹
ἐξ ὧν 33 ¹/₂ ἑκατομμ. λευκοί.].

Αὐταὶ εἶνε ὁμοσπονδία 39 ἐπικρατειῶν, 1 νομοῦ καὶ 9 ἐπαρχιῶν, αἵτινες δὲν ἔχουσιν εἰσέτι 60,000 εἰκοσιπενταετῶν ἀνδρῶν, ὅπως γείνωσιν οὕτω δεκταὶ εἰς τὴν ὁμοσπονδίαν τῶν Πολιτειῶν. Καὶ ἀνεκαλύφθησαν μὲν αὐταὶ αἰ χῶραι τὸ 1497· ἀλλ' ἡ Βιργινία πρώτη ἔκαμε τὸ 1607 ἀρχὴν τῶν ἀκμαζουσῶν ἀποικιῶν. Ἀγωνισθεῖσαι δ' ἐπὶ δεκαετίαν (1773—1783), ἔλαβον τὴν ἀπὸ τῆς μητρικῆς χώρας Ἀγγλίας ἀνεξαρτησίαν, πρωταγωνιστησάντων τοῦ Φραγκλίνου καὶ Βασσιγκτῶρος.— Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν Βορείων καὶ Νοτίων ἐπικρατειῶν ἀντίθεσις, αἰτίας ἔχουσα τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτῆρος, τῆς διαίτης καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δουλείας εἰς τὰ νότια, ἐπήγαγε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους

(1) Κατὰ τὴν ἐφετεινὴν ἀπογραφὴν εἶνε 50,156,000.

βίαιον χωρισμὸν καὶ πόλεμον ἐμφύλιον. Μετὰ δὲ τὴν νίκην τῶν Βορείων κατηργήθη, ὡς εἰκός, ἡ δουλεία. — Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν ἡ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐκκλησία, ἔχουσιν ὅμως πλήρη θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν τὰ διάφορα χριστιανικὰ δόγματα.

Καὶ ὁ μὲν τακτικὸς στρατὸς ἔχει 25,000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος 113 πλοῖα, ἐν οἷς 23 θωρηκτά, μετὰ 1108 πυροβόλων. Ἐν καιρῷ πολέμου ὅμως πᾶς πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης. — Πρόεδρος τῆς ὀμοσπονδίας τανῦν εἶνε ὁ Ἀρθούρος.

α'. Αἱ Βόρειοι Πολιτεῖαι, (1)

Ἡ πρότερον καλουμένη Νέα Ἀγγλία.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· *Πορτλάνδη*, εἰς τὴν Μαίνην, ἔχουσα 32,000 Κ. — *Βοστών*, εἰς τὴν Μασσαχουσέτην, ἔχουσα 342,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Φραγκλῖνος. Αἱ πόλεις αὗται εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος βιομηχανικαί. — *Νέα Ὑόρκη*, μεθ' ἑνὸς ἑκατομμ. Κ., ἐπὶ τινος νήσου, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐδσονος ποταμοῦ, πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ Νέου Κόσμου μετὰ μεγαλοπρεπεστάτων ὑδραυλικῶν ἔργων. Ἐμπορεῦνται δ' ἐνταῦθα καὶ τινες Ἑλληγες πλούσιοι. — *Βρουκλύνη*, μετὰ 500,000 Κ. — *Βούγαλον*, μετὰ 200,000 κατοίκων, ὄχι μακρὰν τοῦ καταρράχτου τοῦ Νιαγάρα.

(1) Αὗται εἶνε· Μαίνη, Νέα Ἀμφχίρη, Βερμόντη, Μασσαχουσέτη, Ῥόδη, Ἰσλανδία, Κονεκτιχούτη καὶ Νέα Ὑόρκη.

β'. Αἱ μέσαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.¹

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι εἶνε·

Φιλαδελφία, εἰς τὴν Πενσυλβανίαν, παρὰ τὸν Δελαουάρην ποταμόν, μετὰ 820 χιλ. Κ., μεγίστην ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ μάλιστα βιβλίων. Ἐν ταύτῃ ἔγεινε ἡ παγκόσμιος ἔκθεσις τὸ 1876 καὶ ἐωρτάσθη ἡ ἑκατονταετηρίς τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας. — *Πισβούργη*, παρὰ τὸν Ὀχιον, μετὰ 86 χιλ. Κ. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται πολὺ πετρέλαιον, σιδήροζ, ἄνθρακες καὶ ἄλας. — *Βαλτιμόρη*, εἰς τὴν Μαρυλάνδην, ἔδρα τοῦ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου· ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ 352 χιλ. Κ. — *Βασσιγκτών*, εἰς τὴν Κολομβίαν, μετὰ 150,000 Κ. Ἐνταῦθα συνέρχονται αἱ βουλαι τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. — *Ριχμόνδη*, εἰς τὴν Βιργινίαν, ἔχουσα 51 χιλ. Κ., περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1865 τριήμερον μάχην.

Εἰς τὰς μέσας τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτείας ἀσχολοῦνται πολὺ περὶ τὴν γεωργίαν καὶ μεταλλευτικὴν.

γ'. Αἱ Νότιοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.²

Ἐνταῦθα ἄξιαί λόγου πόλεις εἶνε·

Καρλεστών, εἰς τὴν νότιον Καρολίαν, ἐξάγουσα βάμβακα καὶ ὀρύζιον μετὰ 56,000 Κ.

(1) Αὗτοι εἶνε· Νέα Ἰερσέη, Πενσυλβανία, Δελαουάρη, Μαρυλάνδη, Βιργινία καὶ Δυτικὴ Βιργινία.

(2) Αὗται εἶνε Βόρειος Καρολίνα, Νότιος Καρολίνα, Γεωργία καὶ Φλωρίς.

Κυριωτέρα δὲ ἀσχολία τῶν κατοίκων τῶν πολιτειῶν τούτων εἶνε ἡ γεωργία, βαμβάκοφυτεία καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ σάκχαρος.

δ'. Πολιτεῖαι τοῦ κόλπου.¹

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Μοβίλη, εἰς τὴν Ἀλαβάμαν, ἔχουσα 32 χιλ. Κ. καὶ μέγα ἐμπόριον βάμβακος. — *Νέα Ἀγγλία*, εἰς τὴν Λουϊσιάναν, μετὰ 200,000 Κ. καὶ τῆς μεγίστης εἰς τὸν κόσμον ἀγορᾶς τοῦ βάμβακος. — *Αὐστίνα*, καὶ Ἀγ. Ἀντώνιος, εἰς τὴν πρὸς Ν. τοῦ Ἐρυθροῦ ποταμοῦ Τεξάσῃν. Εἰς τὰς χώρας ταύτας εἶνε πλεῖστα μικρὰ ἔρπετὰ καὶ ἀναρίθμητα ἔντομα, ἀγέλαι βουβάλων καὶ ἄγριοι ἵπποι.

ε'. Κεντρικαὶ πολιτεῖαι.²

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Μιλβώκη, παρὰ τὴν λίμνην Μιχιγάνην, μετὰ 100 χιλ. Κ., πάντων σχεδὸν Γερμανῶν. — *Δετροίτη*, εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μιχιγάνην, μετὰ 100 χιλ. Κ. — *Ἰόβα*, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας, γέμουσα μολύβδου. — *Χικάγον*, εἰς τὴν Ἰλλινόισῃν, ἔχον 410 χιλ. Κ. καὶ τὴν μεγίστην εἰς τὸν κόσμον ἀγορὰν τῆς ξυλείας καὶ τῶν σιτηρῶν. — *Ἰνδιανόπολις*, εἰς τὴν Ἰνδιάναν, ἔχουσα 40,000 Κ. —

(1) Αὗται εἶνε· Ἀλαβάμα, Λουϊσιάνα, Μισσισιππὴ καὶ Τεξάση.

(2) Αὗται εἶνε· Μινнесότα, Βισκονσίνη, Μιχιγάνη, Ἰόβα, Ἰλλινόισῃ, Ἰνδιάνα, Ὅχιοις, Κανσάση, Μισσουρή, Κεντουκκὴ, Ἀρκανσάση, Τενεσσέη, Νεβράσκα, Κολοράδον καὶ Νέον Μεξικόν.

Κιγκιννάτη, παρά τον Ὀχιον ποταμὸν, ἔχουσα 230 χιλ. Κ. καὶ ἐπικαλουμένη « βασιλίσσα τῆς Δύσεως. » 500,000 χοῖροι σφάζονται ἐδῶ κατ' ἔτος ὅθεν ἐπικαλεῖται « χοιρόπολις. » — *Αγ. Λουδοβίκος*, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, παρά τὸν Μισσισιπῆν, μετὰ 500,000 Κ. — *Λουϊσβίλλη*, παρά τὸν Ὀχιον, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 101,000 Κ. — *Νασχιβίλλη*, πρὸς Ν. τοῦ Ἀγ. Λουδοβίκου.

Αἱ κεντρικαὶ πολιτεῖαι ἔχουσιν ἀφθονίαν μεταλλείων, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ σιδήρου, πρὸ πάντων ἢ παρά τὴν Ὑπερτέραν Λίμνην (Lake Superior) χώρα. Ζῶσι δ' ἐνταῦθα πολλοὶ Ἴνδοι ἄγριοι.

ς'. Πολιτεῖαι πρὸς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.¹

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Ἀστορία, φρούριον εἰς τὴν Ὀρεγόνην, παρά τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κολουμβία. — *Αγ. Φραγκίσκος*, παρά τὸν Σακραμέντον ποταμὸν, μετὰ 300 χιλ. Κ., σπουδαιοτάτη ἐμπορικὴ πόλις εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ 1845 εἶχε 30 μόνον λευκοὺς κατοίκους. — *Σακραμέντον*, πρωτεύουσα τῆς χώρας τοῦ χρυσοῦ *Καλιφορνιας*. — *Βιργινία*, πόλις εἰς τὴν Νεβάδα, ἔχουσα 25,000 Κ. καὶ ἀφθονίαν ἀργύρου, λιθανθράκων καὶ πετρελαίου.

ΣΗΜ. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας συγκαταριθμοῦνται καὶ 9 ἐπαρχίαι, ἧτοι Βασσιγκτῶν, Ἰδαχόη, Μοντάννα, Δακότα, Οὐτάχα (κατοικουμένη ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς αἰρέσεως

(1) Αὗται εἶναι Ὀρεγόνη, Καλιφορνια καὶ Νεβάδα.

τῶν πρεσβευόντων τὴν πολυγαμίαν Μορμόνων, ὧν κυριωτέρα πόλις εἶνε ἡ νέα Ἱερουσαλήμ, Βλ. τοῦ Ἁγ. Φραγκίσκου), Ἀριζόνα, Βυομίγγη, αἱ Γαταί των Ἰνδῶν καὶ Ἀλάσκα, σποράδην ὑπὸ Ἑσκιμῶν κατοικουμένη.

Σίτκα, Νέος Ἀρχάγγελος.

Τὸ ἔτος 1867 ἐπώλησεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τὰς Ἀμερικανικὰς αὐτοῦ κτήσεις, ἤγουν σύμπασαν τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν μετὰ τῆς ἐπὶ τῆς νήσου Σίτκας σπουδαίας ἀποικίας τοῦ Νέου Ἀρχαγγέλου, (περίπου 27,000 □ Μ. μετὰ 75 χιλιάδων κατοίκων).

4. Δημοκρατία τοῦ Μεξικῶ

(Ἄλλοτε ἀντιβασιλεία τῆς νέας Ἰσπανίας).

[34,892 □ Μ., 9 ⁴/₁₀ ἑκατομμ. Κ. ἄνευ δούλων].

Τὸ Μεξικὸν σύνορα ἔχει πρὸς Β. τὰς νοτιοδυτικὰς Ἠνωμένας Πολιτείας πρὸς νότον δὲ φθάνει μέχρι τοῦ Τεχουαντεπεκίου καὶ Ὀνδουρασίου κόλπου, καὶ περιλαμβάνει τὰς χερσονήσους Γιουκατάνην καὶ Καλιφορνίαν. — Ἐχουσα δὲ ἀφθονίαν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν καὶ μιγάδων. Οἱ δὲ Κρεόλαι (ἤγουν ἰθαγενεῖς λευκοὶ) ἀποτελοῦσι μόνον τὸ ¹/₉ τοῦ πληθυσμοῦ. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε:

Μεξικόν, ἡ ὠραιότατη τῆς Ἀμερικῆς πόλις, μετὰ 230,000 Κ. Εἶνε δὲ κτισμένη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Τενοχτιτλάνης, καθέδρας τῆς παλαιᾶς αὐτοκρατορίας Ἀραχουάκης. — Πουέβλα, ΝΑ. τοῦ Μεξικῶ, μετὰ 70,000

Κ., πολυτελεστάτης μητροπόλεως, λίαν ἐκτεταμένου ἔμπορίου καὶ ἀκμαιοτάτης βαμβακουργίας.—Εὐλίμενοι δὲ πόλεις εἶνε ἡ *Μαζατλάνη* καὶ τὸ *Ἀκαποῦλκον*, παρὰ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν, καὶ ἡ *Βερακρούζη*, παρὰ τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, ἔνθα εἶνε ὁ λεγόμενος *κίτρινος πυρετός*. — *Κουρετάρον*, ἔνθα ἐτουφεκίσθη ὁ αὐτοκράτωρ *Μαξιμιλιανὸς* τὸ 1867. — *Γουαναξούατον*, μετὰ πλουσίων χρυσορυχείων καὶ ἀργυρορυχείων. — *Οαγιάκα*, μετὰ 25,000 Κ., κυρία ἔδρα τοῦ ἔμπορίου τοῦ ὑσγίνου (λαμπρᾶς ἐρυθρᾶς βαφῆς) καὶ τῆς σοκολάτας. — Πλησίον δὲ τῆς *Μερίδης*, ἀξιολογωτάτου τόπου τῆς χερσονήσου *Γουκατάνης*, κεῖνται μεγαλοπρεπῆ ἑρείπια τῆς *Οὐξμάλης*, ἀρχαίας πόλεως, ἐπιλεγομένης «*Θηβῶν τῆς Ἀμερικῆς*.»

Β'. ΜΕΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Ἡ Στερεά.

Ἡ στενὴ γέφυρα, ἡ τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν συνδέουσα, περιλαμβάνει δύο Ἰνδικὰς ἐπικρατείας, ἐφ' ὧν ἔχουσιν ἀξιώσεις κυριαρχίας οἱ Ἄγγλοι καὶ ἄ.) τὴν *παραλίαν* τοῦ *Μοσκουίτου*, ὄχι μακρὰν τοῦ *Παναμᾶ* β.) τὴν *Ὀνδουράσιον* ἢ *Βαλισεῖαν* ἀποικίαν, πρὸς Ν. τῆς *Γουκατάνης* (μετὰ κοκκινοξύλου)· ἔτι δὲ 5 αὐτοδеспότους πολιτείας, ἧτοι· 1) τὴν δημοκρατίαν *Γουατεμάλαν*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πόλεως· 2) τὸν *Ἀγ. Σωτήρα* (*San Salvador*)· 3) τὴν *Ὀνδουράσην*· 4) τὴν

Νικαραγούαν· 5) τὴν Πλουσιαν Ἀκτὴν (Κοσταρίκα). Αἱ πέντε αὗται δημοκρατίαι [8,225 □ M.] ἔχουσι κατοίκους οὐχὶ πλειοτέρους τῶν $2\frac{1}{2}$ ἑκατομμυρίων.

2. Τὸ πρὸς δυσμᾶς Ἰνδικὸν ἀρχιπέλαγος,

Ἦτοι αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαι.

Τοῦτο σύγκειται ἐκ τριῶν συμπλεγμάτων νήσων, τῶν ὀρεινῶν μεγάλων καὶ μικρῶν Ἀντιλλῶν καὶ τῶν ὀμαλῶν Βαχαμαίων νήσων. Ἐπ' αὐτῶν δ' εὐρίσκονται πάντα τὰ καλλιεργούμενα φυτὰ, πρὸ πάντων δὲ καφφέες, καπνὸς καὶ ζαχαροκάλαμον. Οἱ δὲ Νίγηρες εἶνε τετραπλάσιοι τῶν λευκῶν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

α. Αἱ Βαχαμαῖαι (ἢ Λουκαυϊκαὶ νῆσοι).

Αὗται, μεταξὺ Δομίγκου καὶ Φλωρίδος κείμεναι, εἶνε 500 τὸν ἀριθμὸν καὶ σύγκεινται ἐκ βράχων τιτανωδῶν. Διάσημος δὲ μάλιστα εἶνε ὁ Ἀγ. Σωτῆρ ἢ Γουαναχάκη, καθότι τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κόσμου ἀνεκάλυψε πρῶτον ὁ Κολόμβος, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492.

β. Αἱ μεγάλαι Ἀντίλλαι.

1) Κούβα (2,158 □ M.). Αὕτη εἶνε Ἰσπανικὴ καὶ ἔχει $1\frac{2}{3}$ ἑκατομ. K., ὧν τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου δοῦλοι. Πρωτεύουσά δ' ἔχει τὴν Ἀβάνα, πόλιν ὠραίαν, ἀκμάζουσάν ἐμπορικῶς, ὠχυρωμένην ὡς φρούριον μετὰ 8 δευτερευόντων φρουρίων καὶ κατοικουμένην ὑπὸ 230,000 K. Παράγει δὲ τὸν κάλλιστον τῆς γῆς καπνόν. Εἰς τὴν μη-

τρόπολιν αὐτῆς εἶνε ὁ τάφος τοῦ Κολόμβου. Ἐτι δὲ λόγου ἀξίαν πόλιν ἔχει τὸ *Σαρτιάγον* μετὰ 96,000 Κ.

2) *Ίαμαϊκὴ* [197 □ Μ.]. Αὕτη εἶνε Ἀγγλικὴ καὶ ἔχει 500,000 Κ. Καὶ ἡ μὲν δουλεία κατηργήθη τὸ 1834, πόλιν δὲ λόγου ἀξίαν ἔχει τὴν εὐλίμενον *Κιγξ-τῶνα*, μετὰ 32,000 Κ.

3) *Ίσπανιόλα*, ἢ Ἀγ. *Δομίγγος* ἢ Ἀίτη (1,402 □ Μ.), περιέχουσα 800 χιλ. Κ., πάντας Νίγηρτας καὶ Μουλάττους. Σύγκειται δὲ ἀ.) ἐκ τῆς μεγάλης πρὸς Α. Μουλαττικῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγ. *Δομίγγου*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας, καὶ β.) ἐκ τῆς μικροτέρας πρὸς Δ. Νιγηρικῆς Δημοκρατίας Ἀίτης [434 □ Μ.] μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Λιμένος* τοῦ *Πρίγκιπος* (Port au prince).

4) *Πορτόρικον* (Ίσπανικόν) [169 □ Μ.], μετὰ τοῦ φρουρίου *Πορτορίκου* (Πλουσίου λιμένος).

γ'. Αἱ μικρὰ Ἀντίλλαι.

1) Ἀγγλικαὶ μὲν ἀξίαι λόγου εἶνε· Ἀρτιγοῦα, *Δομινίκα*, Ἀγ. *Λουκία*, *Βαρβαδῶση*, *Ταβάγον* καὶ *Τρινιδάτη* (Ἀγ. *Τριάς*).

2) Γαλλικαὶ δέ· *Γουαδελοῦπη*, *Μαρτινίκη*, *Μαρία Γαλάντη* καὶ Ἀγ. *Βαρβολομαῖος* (ἀπὸ τοῦ 1877), πρῶτην Σουηδικός.

3) Τῶν *Κάτω Χωρῶν*· *Κιουρασώ*, πρὸς Ν. τῆς Ἀίτης, μετὰ πολλῶν πλησίον κειμένων νήσων, ἐγγὺς τοῦ κόλπου τοῦ *Μαρακαΐθου*· ἔχει δὲ καλὸν λιμένα καὶ ἐξαιρετα πορτοκάλια.

4) *Δαρικαί*: Ὁ Ἅγιος Σταυρός, ὁ κήπος τῶν Ἀντιλλῶν, Ὁ Ἅγιος Θωμᾶς καὶ Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης.

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Αὕτη σύγκεται ἐκ τῆς αὐτοκρατορίας Βρασιλίας, τῶν τριῶν Κολομβικῶν δημοκρατιῶν καὶ τῶν δημοκρατιῶν τῆς Περούας, Βολιβίας, Χιλῆς, Παραγουάης, τῆς ὁμοσπόνδου πολιτείας τοῦ Ἰίου Δελαπλάτα καὶ τῆς Οὐραγουάης· ἔτι δὲ ἐκ τῆς ἀποικιακῆς χώρας Γουιάνης καὶ τῆς ἐν μέρει ἀνεξαρτήτου Παταγωνίας.

1. Αἱ τρεῖς Κολομβικαὶ Δημοκρατίαι.

α. Αἱ ἠνωμένα πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας.

(Ἄλλοτε Νέα Γρανάδα).

[15,080 □ Μ., περὶ τὰ 3 ἑκατομμ. Κ.]

Εἰς ταύτας, ἐκτεινομένας ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ Καραϊβικοῦ πελάγους πρὸς Β., καὶ ἀπὸ τοῦ Κασσικιάρη ποταμοῦ (παραποτάμου τοῦ Ὀρινόκου, χυνομένου εἰς τὸν Ἰονόερον) μέχρι τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Βογότα πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, ἐπὶ πεδιάδος ὑψηλῆς (8,000 π.), μετὰ 50 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. — Καρθαγένη, πρὸς Β., μετὰ 8,000 Κ. (ἄλλοτε πολὺ πλειοτέρων), θαλασσίου ἐμπορίου καὶ ἀλιείας μαργαριτῶν. — Παραμᾶς, πρὸς Δ. τῆς Καρθαγένης, μετὰ 18,000 Κ.

β'. Ἡ Δημοκρατία Βενεζουέλα.

[20,700 □ Μ., 1,800,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται εἰς τὰ βορειοανατολικά παράλια κατ' ἀμφοτέρως τὰς ὄχθας τοῦ Ὀρινόκου. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Ἰνδικῶν φύλων τῶν *Καραΐβων* καὶ *Ὀττομάκων*. Πόλεις δὲ ἀξίας λόγου ἔχει·

Τὴν *Καρακάσαν* πρὸς Β., πρωτεύουσαν μετὰ πανεπιστημίου καὶ 50,000 Κ. — Τὴν *Κουμάναν*, ἀπέναντι τῆς νήσου *Μαργαρίτας*· — τὴν *Βαρίαν* πρὸς Δ., περιφημον διὰ τὸν καπνόν, οὐτινος ἐνταῦθα εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ πατρίς· — τὴν *Μαῦπούρη* καὶ *Ἀκούρη* παρὰ τὸν Ὀρινόκον, μετὰ πολυθρυλήτων καταρρακτῶν· — καὶ τὴν *Ἀγγοστούραν*, μετὰ σπουδαίου ἐμπορίου παρὰ τὸν κάτω Ὀρινόκον.

γ'. Δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ (Ἑκουάτορ).

[11,680 □ Μ., 1,150,000 Κ.].

Αὕτη εἶνε ἡ χώρα τοῦ Ἰσημερινοῦ μετὰ τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Κουίτου, ΒΔ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε·

Κουίτορ, μετὰ 80 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ ἠφιστείου *Πιχίγγα*. — *Γουανακίλη*, ἐπίγειον τοῦ Κουίτου.

2. Ἡ Δημοκρατία τῆς Περούτας.

[23,677 □ Μ., 2,700,000 Κ.]

Αὕτη ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων μέχρι τῶν πρὸς Β. τῆς Χιλῆς ὁρέων τῆς Βολιβίας· πόλεις δὲ ἀξιοσημειώτους ἔχει·

Τὴν *Λίμαν* πρὸς Δ., μετὰ 100 χιλ. Κ. καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου πανεπιστημίου τῆς Ἀμερικῆς 2 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης. — Τὸ *Κοῦσκο*, ΝΑ. τῆς Λίμας, μετὰ 40 χιλ. Κ. καὶ λειψάνων τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου τῆς Περούτας (ναὸς τοῦ Ἡλίου τῶν *Ἰγκας*). — καὶ τὸ *Κάλλαο*, ΒΔ. τῆς Λίμας, πόλιν εὐλίμενον καὶ καλῶς ὠχυρωμένην· ἐδῶ εἶνε καὶ ἡ *Τιτικάκα* λίμνη, τὸ ἱερὸν ὕδωρ τῶν παλαιῶν Περουανῶν, περιέχουσα πολλὰς νήσους.

3. Ἡ Δημοκρατία Βολιβία (Ἄνω Περούτα).

[23,560 □ Μ., περὶ τὰ 2,300,000 Κ.]

Αὕτη ἀρχομένη νοτιοανατολικῶς τῆς Περούτας, ἀπὸ τῶν μέσων τῆς λίμνης Τιτικάκας, φθάνει μέχρι τῆς Παραγουάης ΝΑ., τῆς Λαπλάτας καὶ Χιλῆς πρὸς Ν. καὶ τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς Δ., πόλεις δ' ἔχει· τὴν *Λαπάζην* πρὸς Δ., μετὰ 76 χιλ. Κ. — τὴν *Σούκρη* ἢ *Χουκισάκα* ΝΑ. τῆς Λαπάζης, πρωτεύουσαν μετὰ 24 χιλ. Κ. — τὸ *Ποτόσιον*, πρὸς Ν. τῆς Λαπάζης, μετὰ 23 χιλ. Κ. (ἄλλοτε τετραπλασίον) καὶ περιφήμων ἀργυρωρυχείων.

4. Ἡ Δημοκρατία Χιλῆ.

[5,844 □ Μ., 2,140,000 Κ.].

Αὕτη κειμένη κατὰ μῆκος τοῦ εἰς τὴν εὐκρατον ζώ-
νην Μεγάλου ὠκεανοῦ ἔχει κλίμα εὐκραές καὶ εἶνε χώρα
ἐπιμήκης καὶ στενή. Πρὸς Ν. δὲ κατοικεῖ ὁ ἀνδρεῖος
καὶ ἀνεξάρτητος λαὸς τῶν Ἀραυκάνων· πόλεις δὲ ἀξιο-
λόγους ἔχει·

Τὸ Σαντιάγον, πρωτεύουσαν, μετὰ 150 χιλ. Κ. καὶ
πανεπιστημίου.—Τὸ Βαλπάραισον, πρὸς Β., μετὰ 100
χιλ. Κ., τὴν σπουδαιωτάτην ἐμπορικὴν πόλιν τῆς Χι-
λῆς. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ πλήρες νήσων πέλαγος τῆς
Χιλόης πρὸς Ν., καὶ σύμπασα ἡ δυτικὴ παραλία τῆς
Παταγωνίας, μετὰ τῆς ἀποικίας Μαγαλλάνης.

5. Ἡ Δημοκρατία τῆς Παραγουάης.

[4,360 □ Μ., 300,000 περίπου Κ.].

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τῶν ποταμείων βραχιόνων τοῦ
Παράνα καὶ Παραγουάη· πόλιν δὲ ἀξιοσημείωτον ἔχει
τὴν Ἀσουνσιώρα, παρὰ τὸν Παραγουάην, ἀπέναντι τῶν
ἐκβολῶν τοῦ Πιλομαῦου.

6. Ἡ Δημοκρατία τῆς Οὐραγουάης.

[3,280 □ Μ., καὶ περὶ τὰς 440,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Λαπλά-
τα, καὶ πόλιν ἀξιόλογον ἔχει·

Τὸ *Μοντεβίδεο*, ὀχυρὰν πρωτεύουσαν παρὰ τὸν *Λαπλάταν*, μετὰ 92 χιλ. Κ. περιπόου.

7. Ἡ Ὁμόσπονδος πολιτεία τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα,

Ἦτοι ἡ Δημοκρατία Ἀργεντίνα.

[37,784 □ Μ., μετὰ 2,400,000 Κ.]

Αὕτη πόλιν ἀξιόλογον ἔχει·

Τὸ *Βουενοςάϊρες*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ (ἐνταῦθα 8 Μ. πλατέος) *Λαπλάτα*, μετὰ 180 χιλ. Κ. Εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἔχει ἐμπόριον ἐξαγωγῆς πάσης τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

8. Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Βρασιλίας.

[151,400 □ Μ., 11,100,000 Κ.]

Τὰ ἄριστα τῶν ἐνταῦθα προϊόντων εἶνε ὁ καφφές, τὸ σάκχαρ, ὁ βάμβαξ, ἡ ὄρυζα καὶ ξύλον πρὸς βαφῆν (ξύλον τῆς Βρασιλίας). Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα ὑπάρχουσι χρυσωρυχεῖα, ἀργυρωρυχεῖα καὶ μεταλλεῖα ἀδαμάντων, σίον ΝΑ. ἐν τῇ *Βίλλα Ρίκα*.— Αὐτοκράτωρ δὲ εἶνε ὁ φιλόσοφος ἡγεμὼν *Πέτρος ὁ Β.* καὶ πόλεις ἀξιόλογοι·

Ῥίου Ἰαρέϊρον, ΝΑ. τῆς Βιλλαρίκας, πρωτεύουσα, καθέδρα καὶ πρώτη πόλις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, μετὰ 275,000 Κ.— *Βαχία* (ἄλλως *Ἀγ. Σωτήρ*), μετὰ 130 χιλ. Κ., ἐξάγουσα σάκχαρ καὶ καπνόν.— *Περαμבוῦκον ΒΑ.*, καὶ πλησίον αὐτοῦ *Ὀλόνδα* (ὅθεν ἐξάγεται Βρασιλιανόν ξύλον). Ὁμοῦ ἔχουσιν 118 χιλ. Κ.

9. Γουϊάνα.

Αὕτη κεῖται πρὸς Β. τῆς Βρασιλίας, καὶ εἶνε μὲν πολὺ γόνιμος εἰς τὰ παράλια, ἔχει ὅμως κλίμα νοσῶδεις. Καὶ Ἀγγλικά μὲν πρὸς Δ. εἶνε τὸ Ἑσσέκιβορ, ἡ Βερβίκη καὶ τὸ Δεμεράρορ, πρωτεύουσα μετὰ 36 χιλ. Κ., Ὀλλανδικὸν δὲ τὸ Παραμάριβορ, καὶ Γαλλικὴ ἡ μικρὰ Καϊέννη, δυσσημισμένη διὰ τὸ θανατηφόρον κλίμα.

10. Ἐλευθέρα Νότιος Ἀμερικὴ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὑπὸ ἰθαγενῶν μόνον κατοικουμένης Παταγωνίας, τῆς ὁποίας τὰ πρὸς βορρᾶν σύνορα δὲν εἶνε ὠρισμένα, καὶ τοῦ ἀφιλοξένου, μεστοῦ δὲ νήσων πελάγους τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς (Χιονοσκεπῆς κορυφὴ 6,000 π.), κατοικουμένης ὑπὸ τοῦ τραχείου νομαδικοῦ λαοῦ τῶν Πεσχαιρέσων. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς εὐρίσκονται αἱ Μαλουῖναι ἢ Φαλκλάνδιοι νῆσοι, γυμναὶ καὶ τραχεῖαι, κατοικούμεναι ὑπὸ ἀναριθμητῶν θαλασσιῶν ὀρνέων, φωκῶν καὶ θαλασσιῶν λεόντων. Οἱ Παταγῶνες φημίζονται ὑψηλότατοι τῶν ἀνθρώπων. — Βρετανικὴ τις ἀποικία ἔχει μόνον 800 Κ.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

[161,000 □ Μ., μετὰ περίπου 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. Κ.].

Θέσις καὶ πληθυσμός. Τοῦτο τὸ μικρότατον ὡς πρὸς τὸ ἔμβαδὸν μέρος τῆς γῆς ἀνεκαλύφθη μὲν κατὰ τὴν 16^{ην} ἑκατονταετηρίδα, ἀλλὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ 1760 ἔγεινε γνωστότερον. Κεῖται δὲ ΝΑ. τῆς Ἀσίας καὶ ΝΔ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, καὶ συνίσταται ἐκ μιᾶς ἡπείρου καὶ πολυαριθμῶν νήσων, ἀνῆκον σχεδὸν ὀλοτελῶς εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Καλοῦσι δὲ *Αὐστραλίαν* οὐ μόνον τὴν ἰδίως Αὐστραλίαν ἢ Νέαν Ὀλλανδίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς τρεῖς μεγαλητέρας νήσους (τὴν πρὸς Β. Νέαν Γουινέα, τὴν ΝΑ. διπλῆν νῆσον Νέαν Σηλανδίαν καὶ τὴν πρὸς Ν. γῆν τοῦ Δειμένου ἢ Τασμανίαν) καὶ τὸ πλησίον σύμπλεγμα τῶν ἡφαιστειῶν Αὐστραλικῶν νήσων. Εἰς μεγαλητέραν δὲ ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας ἀπόστασιν κεῖται ἡ ἐξωτέρα τῶν πρὸς Α. νήσων Αὐστραλικῆ σειρά, ἣτις καλεῖται *Πολυνησία* ἢ νῆσοι τῆς Νοτίου θαλάσσης. Καθόσον δὲ περιλαμβάνουσι μετὰ τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ πάσας τὰς πρὸς Α. τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ νήσους, καλοῦσι τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς ὠκεανίαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς σύγκειται ἐκ *Μαλαίων*, κατοικούντων τὰς νήσους τῆς ἐξωτέρας ζώνης καὶ τὴν Νέαν Σηλανδίαν. Ἰθαγενεῖς δὲ κάτοικοι τῆς ἡπείρου (περίπου 55

χιλ.) καὶ τῆς ἐσωτέρας τῶν νήσων ζώνης εἶνε οἱ *Νιγηρι-τόσοι* καὶ οἱ *Αὐστραλοὶ Νίγηρες* ἢ *Παπουᾶνοι*, ὀκνηροὶ καὶ ὀλίγον ἐπίδεκτικοὶ μορφώσεως. Εἰς δὲ τὰ δυτικὰ τῶν νήσων συμπλέγματα ζῶσι πολλοὶ *Σίται* καὶ ὑπὲρ τὸ $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. *Εὐρωπαϊῶν*.

Α'. Ἡπειρος τῆς Αὐστραλίας ἢ νέα Ὀλλανδία μετὰ τῆς Τασμανίας.

[139,964 □ Μ., 2,100,000 Κ.].

Ἡ Νέα Ὀλλανδία πρὸς Β. μὲν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Νέας Γουίνεας διὰ τοῦ *Τορρησιῦ πορθμοῦ*, πρὸς Ν. δὲ ἀπὸ τῆς νήσου Τασμανίας (γῆς τοῦ *Δειμένου*) διὰ τοῦ *Βασσιῦ πορθμοῦ*. Τὸ δὲ ὁμοιόμορφον τῆς παραλίας διακόπτεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς *Καρπενταρίας*. Καὶ τὰ μὲν ἐνδοτέρω, ἐπανειλημμένως κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους ἐρευνηθέντα, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἔρημα, εἰς τὰ δυτικὰ μάλιστα εὐρίσκεται μία τῶν *μεγίστων ἐρήμων* τῆς γῆς· εἰς δὲ τὰ νοτιοανατολικά κεῖται ἡ εὐφορος ὄρεινὴ χώρα τῶν *Κυανῶν ὀρέων* [3 χιλ. π.].

Εἰς δὲ τὰς δυτικὰς κατωφερείας τῶν *Βαραγογγίων ὀρέων* πηγάζει ὁ σημαντικώτατος ποταμὸς *Μουρράης* (140 Μ. μακρὸς), δεχόμενος δεξιόθεν τὸν *Μουρρομβίδην* καὶ *Δαρλίγγην*. Τὰ δ' ἐντεῦθεν, παραλλήλως πρὸς τὴν παραλίαν, ἐκτεινόμενα συνεχῆ ὄρη καλοῦνται *Αὐστραλικά Ἄλπει*.

Ἰδιόρρυθμον δὲ καὶ ὁμοιόμορφον εἶνε τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν, ἂν καὶ τὰ δάση εἶνε σπάνια. Καὶ θηλάζοντα

μὲν ζῶα ἰδιόζουσιν εἰς τὴν Αὐστραλίαν ὁ Αὐστραλικὸς κύων καὶ τὸ κεγγουρῶ· πτηνὰ δὲ λευκοὶ ἀετοὶ καὶ μέλανες κύκνοι. Ἐκ δὲ τῶν ὄρυκτῶν εὐρίσκονται πολὺ πλούσια στρώματα λιθανθράκων, ἄλατος καὶ πάντων σχεδὸν τῶν χρησίμων μετᾶλλων· εἰς δὲ τὰς Αὐστραλικὰς Ἄλπεις καὶ μεγάλα χρυσοῦ στρώματα.

1. Ἀνατολικὴ παραλία.

α'. Ἡ ἀποικία τῆς νέας Νοτίου Οὐαλλίας, ἥτοι ἡ Νοτιοανατολικὴ παραλία. Αὕτη θεμελιωθεῖσα τὸ 1788, εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἀριθμεῖ 660 χιλ. Κ. Τὸ δὲ Σιδνέϊον, μετὰ τοῦ Ἰαξονείου λιμένος καὶ 190 χιλ. Κ., εἶνε δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος πόλις τῆς Αὐστραλίας.

β'. Ἡ ἀποικία Κουινσλάνδη [31,432 □ Μ.], ἥτοι ἡ βορειοανατολικὴ παραλία, ἔχουσα μόνον 200 χιλ. Κ. καὶ πόλιν τὴν Βρισβάνην μετὰ 30 χιλ. Κ.

2. Νότιος παραλία.

α.) Ἡ ἀποικία Βικτωρία, ἡ καθ' αὐτὸ χώρα τοῦ χρυσοῦ. Ταύτης οἱ μὲν λευκοὶ κάτοικοι φθάνουσι τὰς 860 χιλ. ψυχῶν, πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ Μελβούρνη, μετὰ τοῦ Φιλιππέϊου λιμένος (port Philippe), 250 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Ἄλλαι πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε ἡ εὐλίμενος Γηλόγγη καὶ ἡ Βαλλαρᾶτη, μετὰ 35 χιλ. Κ. καὶ μεταλλείων.

β.) Ἡ ἀποικία τῆς Νοτίου Αὐστραλίας, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μουρράη, μετὰ 237 χιλ. Κ. Αὕτη πόλιν ἀ-

ξιοσημείωτον ἔχει τὴν *Ἀδελαΐδην*, πρὸς Δ. τοῦ Μουρράη, μετὰ 32 χιλ. κατοίκων.

3. Δυτικὴ παραλία.

Αὕτη εἶνε ἡ μεγίστη τῶν 5 ἀποικιῶν. ἀλλὰ λίαν ὀλιγάνθρωπος, καθότι κατοικεῖται μόνον ὑπὸ 27 χιλ. Κ. [45,900 □ Μ.]. οὐδ' εἶνε ἐλπίς νὰ κατοικηθῆ, διότι εἶνε ἀνυδρος καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἔρημος, ἀλλαχοῦ δὲ πλήρης τραχειῶν ἀκανθῶν. Πόλιν δ' ἔχει τὴν *Πέρθην*.

4. Βόρειος παραλία.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ *Βόρειοι Γαῖαι*, εἰς τὰς ὁποίας πόλις ἀξία λόγου εἶνε ἡ *Βικτωρία*. Τὸ δὲ 1870 ἐγένετο ἀποικία εἰς τὸν λιμένα *Δαρβῖνον*, ὅπερ συνδέεται τηλεγραφικῶς μετὰ τοῦ ἐν τῇ Νοτίῳ Αὐστραλίᾳ λιμένος τῆς *Αὐγούστας*, καὶ αὕτη πάλιν μετὰ τῆς *Φαλμούθης* παρὰ τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκραν τῆς Ἀγγλίας.

Ἐμπροσθεν δὲ τῆς νοτίου ἄκρας τῆς Νέας Ὀλλανδίας, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Βασσείου πορθμοῦ, κεῖται ἡ μεγάλη *Τασμανία* νῆσος [1,233 □ Μ.], μετὰ 107 χιλ. Κ. Πρωτεύουσάν δ' ἔχει τὴν *Ὀβαρτῶνα*, μετὰ 20 χιλ. Κ.—Οἱ παλαι οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἐξηφανίσθησαν.

Β'. Αἱ νῆσοι τῶν Αὐστραλῶν Νιγριτῶν ἢ Παπουάνων.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς πλησιεστέρως ζώνης, ἐκτὸς τῆς Νέας Σηλανδίας, ἧτοι·

1) Ἡ *Νέα Γουινέα* [13,000 □ Μ.]. Κατὰ τὰ μὲν

ἐνδότερα ταύτης εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα, εἰς δὲ τὰ ΒΔ. εἶνε Ὀλλανδικαὶ ἀποικίαι.

2) Ἡ *Νέα Βρετανία*, σύμπλεγμα νήσων πολυαριθμῶν, πρὸς Α. τῆς Νέας Γουϊνέας.

3) Αἱ *Νῆσοι τοῦ Σολομῶντος*, ἡ *Νέα Γεωργία*, κατοικουμένη ὑπ' ἀνθρωποφάγων.

4) Αἱ *Νῆσοι τῆς Βασιλίσσης Καρλόττας*, ἡ αἱ *Νῆσοι τοῦ Ἀγίου Σταυροῦ* (Σαντακρούζης).

5) Αἱ *Νεαὶ Ἑβρίδες*, ἐν μέρει ὑπ' ἀνθρωποφάγων οἰκούμεναι.

6) Ἡ *Νέα Καληδορία*, Γαλλικὴ, τόπος ἔξορίας, ἐνθα ὄμως ἔπαυσε νῦν ἡ ἀνθρωποφαγία.

7) Τὸ *Βίτιον* ἢ *Φίδσχιον ἀρχιπέλαγος*, μετ' Αὐστραλικῶν ἀποικιῶν, ἀπὸ τοῦ 1874 Ἀγγλικόν· διὸ ἔπαυσεν ἡ δουλεία καὶ ἀνθρωποφαγία.

Γ'. Αἱ Νῆσοι τῶν Μαλαίων.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς ἀπωτέρας ζώνης καὶ ἡ διπλῆ νήσος *Νεα Σηλαρδία*. Καὶ πλεῖστα μὲν εἶνε διαμορφωμένοι ὡς τὰ κοράλλια, τινὲς ὄμως εἶνε καὶ ἠφαιστέιοι.

1) *Νεα Σηλαρδία* [4,950 □ Μ.], Ἀγγλικὴ μετὰ 460 χιλ. Κ. Αὕτη ἡ πανταχοῦ ὀρεινὴ νήσος εἶνε διπλῆ (τὸ ὄρος *Κῶκον* ἔχει 2,300 π.) καὶ διατέμεται ὑπὸ τοῦ *Κωκείου πορθμοῦ*. Καὶ οἱ μὲν Ἰθαγενεῖς κάτοικοι *Μαύροι* ἐκλείπουσι καὶ ἐδῶ κατ' ἔτος πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ *Ἀουκλάνδη* μετὰ 25 χιλ. Κ. εἰς ἓνα τῶν ὠραισιτάτων λιμένων τῆς γῆς.

2) Αἱ *Μαριάνναι* ἢ *Λαδρόναι* (Ἰσπανικαί), Ἄν. τῆς ἀπέναντι τῆς Ἀσίας Φορμόζας, ἠφαιστέιοι, ἤδη κατὰ τὸ 1521 ἀνακαλυφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου.

3) Αἱ *Καρολῖναι* (Ἰσπανικαί), πρὸς Β. τῆς Νέας Γουινέας μετὰ κατοίκων εἰρηνικῶν καὶ φιλοξένων.

4) Αἱ *χθαμαλαὶ Μουλγράβιοι νῆσοι*, ΝΑ. τῶν *Καρολινῶν*.

5) Αἱ *Νῆσοι τῆς Φιλίας*, πρὸς Α. τῶν Ἑβρίδων, ὧν ἀξιολογωτέρα ἡ *Τογγαταβούα* (Τόγγα), καθέδρα τοῦ βασιλέως.

6) Αἱ *Σαμόαι νῆσοι* ΒΑ. τῶν προηγουμένων, νῆσοι χαρίεσσαι, μεθ' ὧν ἐμπορεύονται οἱ Γερμανοί.

7) Τὸ *πλήρες χθαμαλῶν νήσων πέλαγος τοῦ Κώκου*, νοτιοανατολικῶς.

8) Αἱ *νῆσοι τῆς Ἑταιρείας*, πρὸς Α. Τὴν ἀξιολογωτέραν τούτων *Ταίτην* [20 □ Μ.] μετὰ 4 ἄλλων κρατούσι κατειλημμένην οἱ Γάλλοι.

9) Αἱ *Πομοτοῦαι*, ΒΑ. τῶν νήσων τῆς Ἑταιρείας ἢ *Πεδινὰ νῆσοι*.

10) Αἱ *Γαλλικαὶ Μαρκήσιοι νῆσοι*, ΒΑ.

11) Αἱ ἀποτελοῦσαι βασιλεῖον συνταγματικὸν δώδεκα *Σανδβίχοι νῆσοι* ΒΔ., ὧν μεγίστη εἶνε ἡ *Χαβάη* [229 □ Μ.] μετὰ τῶν ὑψηλῶν, ἐκ λάβας κορυφῶν *Μαούνα Κέα* καὶ *Μαούνα Λόα* [13,000 π.]. Καὶ οἱ μὲν (χριστιανοί) κάτοικοι ἐλαττοῦνται ἀδιαλείπτως· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδρεύει εἰς τὴν πόλιν *Όρολουλούην* ἐπὶ τῆς Ὀαχούης.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

(Οἱ Ἄραβ. ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς σελίδας τοῦ Καιμένου· τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἑλλ. ἀλφαβήτου τὰς σελίδας τῆς Εἰσαγωγῆς).

Ἄαρ 262	Ἄγιον Αἶμα 303	Ἄγ. Πέτρος 187, 257
Ἀβάνα 358	Ἄγιος Ἀντώνιος 354	Ἄγια Σοφία 123
Ἀβασίδης Μέγας 64	Ἄγιος Βαρθολομαῖος 359	Ἄγιος Σπυρίδων 194
Ἀδελώνυμος 56	Ἄγ. Γάλλος 261	Ἄγ. Σταυρὸς 360, 370
Ἀδθηρα 121	Ἄγ. Γεράσιμος 196	Ἄγ. Στέφανος 254
Ἀβελ Τάσμαν μβ'.	Ἄγ. Γεώργιος 173, 196	Ἄγια Σωτῆρ 357
Ἀβενίων 253	Ἄγ. Διονύσιος 197, 249	Ἄγ. Τάφος 57
Ἀβερδῆνη 324	Ἄγια Ἑλένη 103, 326	Ἄγ. Φραγκίσκος 347
Ἀβόη 333	Ἄγ. Εἰστάθιος 269	Ἀγκίστριον 156
Ἀβουδέκερος 65	Ἄγ. Εὐφημία 202	Ἀγκυρα 32
Ἀβουκίρ 92	Ἄγ. Ἡλίας 344	Ἀγκῶν 214
Ἀβουλφέδας, λγ', λδ'.	Ἄγ. Θωμᾶς 103, 243, 316, 360	Ἀγορὰ (Forum) 216
Ἀβραάμ 51	Ἄγιος Ἰάκωβος τῆς Κομποστέλλας 237	Ἀγραῖοι 165
Ἀβρεττηνή 12	Ἄγ. Ἰάκωβος 103	Ἀγρα 70
Ἀβυδος 13, 124	Ἄγ. Ἰμιέρης 2 2	Ἀγράμη 307
Ἀβυσσηνοὶ 93	Ἄγ. Ἰωάννης 316, 346, 347, 350, 360	Ἀγραφα 150
Ἀβώνου τεῖχος 18	Ἄγ. Κλαύδιος 2 9	Ἀγρίνιον 167
Ἀγαθοκλῆς 226, 230	Ἄγ. Κουεντίνος 249	Ἀγριππίνη 220
Ἀγαμέμνων 171	Ἄγ. Λουκία 359	Ἀγυαὶ 148
Ἀγαπήνωρ 48	Ἄγ. Μάρθα 344	Ἀγύριον 229.
Ἄγαρ 59	Ἄγ. Μαρτίνος 233	Ἀγχιάλος 42, 126
Ἀγγάρα 84	Ἄγ. Μάρτιος 217	Ἀγωνία 57
Ἀγγέρση 250	Ἄγ. Μαρτίνος 269	Ἄδανα, 10, 42
Ἀγγλία 320 καὶ ἐξῆς.	Ἄγ. Μιχαὴλ 103	Ἄδανος 42
Ἀγγλεσέα 318	Ἄγιος Νικόλαος 140	Ἄδδούας 206
Ἀγγλία Βόρειος 318	Ἄγιον Ὄρος 130	Ἄδελαΐδη 369
Ἀγροστούρα 364	Ἄγιος Παῦλος 326	Ἄδελσδέργη 303
Ἀγγλοὶ κή'.		Ἄδενον 59
Ἀγγώλη 101		Ἄδιγης 301
Ἀγίσανδρος 47		Ἄδδλφος, πρίγκηψ 296, 308
Ἀγησίλαος 23		Ἄδητος 149
Ἄγια Μαύρα 195		

Ἀδραμύτιον 14	Ἀιτωλικόν 166	Ἀλεξάνδρεια 54, 208
Ἀδραμύτιος κόλπος 44	Ἀϊωνία 200	Ἀλεξανδρέττας κόλπος 7
Ἀδρία 214	Ἀκάδα 57	Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος 32
Ἀδριανός 109, 206, 214, 218	Ἀκαδημία 154	Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας 32
Ἀδριανούπολις 110, 125	Ἀκαποδλιον 357	Ἀλέξανδρος Πτολεμαῖος 47
Ἀδωνις 49	Ἀκαρνανική 118	Ἀλέξανδρος ὁ Α΄ ἡγεμῶν τῆς Βουλγαρίας 137
Ἀερώων, 6, 56	Ἀκάρων 57	Ἀλέξανδρος ὁ τύραννος 150
Ἀζόριοι 103, 243	Ἀκερις 219	Ἀλέξανδρος βασιλεὺς τῆς Ἑπείρου 225.
Ἀζωτος 57	Ἀκούριον 219	Ἀλέξανδρος Κάρολος δούξ τῆς Σαξονικῆς Βευαρίας 292
Ἀθαμανία 133	Ἀκογκάγουον 343	Ἀλέξανδρος ὁ Α΄ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας 327
Ἀθαμᾶνες 133	Ἀκουσγρανον 286	Ἀλέξανδρος ὁ Β΄ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας 328
Ἀθεσις 205	Ἀκούρη 361	Ἀλέξανδρος ὁ Γ΄ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας 327
Ἀθῆναι, 153	Ἀκράγας 228	Ἀλλεμανική 297
Ἀθῆναιος 91	Ἀκρίτας 112	Ἀλεμανοί 272, 297
Ἀθηνόδωρος 42, 47	Ἀκκατοὶ μ΄.	Ἀλεμέγος 243
Ἀθως 111, 128	Ἀκκερμάν 337	Ἀλερία 2 2
Ἀϊδαλί 14	Ἀκκερμάν 337	Ἀλεῦται 83
Ἀϊγαί 42, 129	Ἀκροκεραύνια 134	Ἀλιάντων 117, 128
Ἀϊγαίον Πέλαγος 3, 111	Ἀκροκόρινθος 172	Ἀλίαρτος 159
Ἀϊγιάλεια 173, 175	Ἀκρωτήριον ἱγ΄	Ἀλικάντη 39
Ἀϊγιαλὸς ἱγ΄.	Ἀκτὴ ἱγ΄, 130	Ἀλικαρνασός 35
Ἀΐγινα 156	Ἀκτιον 112, 168	Ἀλιφάξη 350
Ἀΐγιον 176	Ἀκυληΐα 209, 304	Ἀλιθιάδης 125
Ἀΐγος ποταμοὶ 124	Ἀκχισσάρ 23.	Ἀλληγάννα ὄρη 344
Ἀΐγοῦσαι 231	Ἀλαγονία 179	Ἀλλίας πτμ. 206
Ἀΐγυπτος 89	Ἀλαῦα 240	Ἀλμαδένη 238
Ἀΐδηφός 189	Ἀλαμάνα 163	Ἀλμυρὰ λίμνη 62
Ἀϊκατεριμεδοῦργον 335	Ἀλάνδιοι 333	Ἀλμυρός 149
Ἀϊκατερίνη ἡ Β΄ τῆς Ῥωσσίας 327	Ἀλάριχος 209	Ἀλοΐζος Δακκαδαμόστος λέ.
Ἀϊλαντίης 3	Ἀλάσκα 356	
Ἀϊλιανός 218	Ἀλασσῶν 150	
Ἀΐμος (Βαλχάμια) 105, 113, 120	Ἀλβανία 109, 131, 132, 135	
Ἀϊνιᾶνες 148	Ἀλβανοὶ 111	
Ἀΐνος 111, 117, 126,	Ἀλβανὸν ὄρος 218	
Ἀϊολεῖς 11	Ἀλβέρτος 289	
Ἀϊολίς 12	Ἀλβερστάδη 285	
Ἀΐολος, Ἀϊόλου νῆσοι 231	Ἀλβίς 278, 283, 284, 301, 287	
Ἀϊτωλοὶ 165	Ἀλβίων λέ΄.	
Ἀϊτωλικοὶ 165	Ἀλβὰ Λόγγα 217	
	Ἀλβόργη 315	
	Ἀλγάρδη 243	
	Ἀλγερία 96, 256	
	Ἀλγιδον 204	
	Ἀλδσσεσίρα 5, 51, 52	
	Ἀλέκο Πασσᾶς 123	

- Ἄλδνησος 190
 Ἄλουτας 118, 142, 143
 Ἄλπεις ιζ'
 Ἄλπινοὶ 163
 Ἄλ Ῥασχίδης 53
 Ἄλσατία 276, 297
 Ἄλτεμδοῦργον 294
 Ἄλτώνα 257
 Ἄλταία 1
 Ἄλτις 177
 Ἄλτόρφη 260
 Ἄλυσ 5, 9, 10
 Ἄλφειδός 119, 181, 185
 Ἄλφόνσος 236
 Ἄμαθοῦς 48
 Ἄμαζόνες, 20, 347
 Ἄμανός 6, 53
 Ἄμαραπούρας 73.
 Ἄμαρούσιον 155
 Ἄμάσεια 19, 21
 Ἄμαστρίς 18
 Ἄμβόινα 75
 Ἄμβουρργον 277, 297
 Ἄμβρακία 134
 Ἄμβρακική 117
 Ἄμβρακικός 112
 Ἄμβρόσιος 207
 Ἄμεδατός 236
 Ἄμερία 214
 Ἄμερική 342
 Ἄμερικός Βεσπούκκης
 λς'
 Ἄμιένση, 251
 Ἄμισός 20
 Ἄμίλιας, 228
 Ἄμίτερνον 215
 Ἄμοργίνος 194
 Ἄμοργός 194
 Ἄμόριον 32
 Ἄμόυον 78
 Ἄμοῦρ 2, 79
 Ἄμοῦ Δαρίας 51
 Ἄμπελάκια 148
 Ἄμπωτις ιθ'
 Ἄμστελδάμον 267
 Ἄμύκλαι 183, 219
 Ἄμφίπολις 131
 Ἄμφισσα 163
 Ἄμπλιανή 167
 Ἄμφίλογος 39
 Ἄμφιλογικόν 167
 Ἄμφίπολις 131
 Ἄμφικτύονες 163
 Ἄμωρία 57
 Ἄμχάρη ἢ Γορδάρη 93
 Ἄνάζαρθα 42
 Ἄναχρέων 25
 Ἄνάξαρχος 122
 Ἄνακτορία 35
 Ἄναξιμανδρος λβ' 35
 Ἄναξιμένης 13, 35
 Ἄνασιλίτσα 117
 Ἄνατολή (Levante) 4
 Ἄνατολ. καὶ Δυτ. Τα-
 τάνα 68
 Ἄαντολ. Κομῆλιέραι
 344
 Ἄνατ. Ῥωμυλία 122
 Ἄναυρός 148
 Ἄναχουάκη 356
 Ἄνάφη 194
 Ἄνδάλουσία 238
 Ἄνδαμάναι 74
 Ἄνδεγαυτική 250
 Ἄνδεις 208, 342, 343
 Ἄνδόρρα 240
 Ἄνδρέας 58
 Ἄνδρίτσαινα 181
 Ἄνδροκλος 25
 Ἄνδρος 191
 Ἄνδρουττος 164
 Ἄνεμοι ἔτησίαι κβ'
 Ἄνεμώνη ζ'
 Ἄνεμοστροόδιλος κβ'
 Ἄνεμόμυλος 195
 Ἄνεμος κδ'
 Ἄνθῆλη 163
 Ἄνιων 206
 Ἄννάμ 73
 Ἄννίβας 16. 204, 206,
 210, 223
 Ἄννόβερν 287
 Ἄννοδών 103
 Ἄννόδων 241
 Ἄννων 221
 Ἄντανδρος 14
 Ἄντεμναι 217
 Ἄντβερπία 270
 Ἄντήνωρ 209
 Ἄντίβαρι 136
 Ἄντιγόνεια 134
 Ἄντιγόνη 125
 Ἄντιγονία 12, 16
 Ἄντιγονος 29
 Ἄντιγονος Γονατᾶς
 149
 Ἄντιγοῦα 359
 Ἄντικίρρα 161, 164
 Ἄντικύθηρα 173
 Ἄντιλίβανος 6, 53
 Ἄντίλλαι λς', 358, 359
 Ἄντινοόπολις 17
 Ἄντίνοος 17
 Ἄντιον 219
 Ἄντιόχεια ἢ Πισιδι-
 κή 30
 Ἄντιόχεια 52, 54
 Ἄντιόχος ὁ Μέγας 23
 Ἄντίπατρος 160, 192
 Ἄντίπολις 253
 Ἄντίρριον 112
 Ἄντισάνα 343
 Ἄντίταυρος 8
 Ἄντώνιος 168, 211
 Ἄνω Ὑσσέλη 268
 Ἄνω Λίμνη 346
 Ἄνω Ἄλσατία 298
 Ἄνωγή 196
 Ἄξιός 117, 128
 Ἄξων δ' έ.
 Ἄορνος 204
 Ἄόστη 207
 Ἄουστερλίτσιον 305
 Ἄπαλαχικόν Ἄχαι-
 κόν 344
 Ἄπάμεια 54
 Ἄπάμεια ἢ Κιθωτός 29
 Ἄπελλῆς 26, 46

- Ἀπενζέλλη 261
 Ἀπέννινα 105
 Ἀπέριννον 203
 Ἀπόδοτον 165
 Ἀπολλόδωρος 55
 Ἀπλανῆς α'
 Ἀποικία Βικτωρία 368
 Ἀποικία Κουσαλάνδη 368
 Ἀποικία Ν. Ουαλλίας 368
 Ἀπολλωνία 95
 Ἀπολλώνιος ὁ Τρανεύς 33
 Ἀπόστολος Παῦλος 321
 Ἀππία ὁδὸς 216
 Ἀππιος Κλαύδιος 216
 Ἀραβες 7, 235
 Ἀραβία εὐδαίμων 59
 Ἀραβίας ὄρη 87
 Ἀράβιος κόλπος 3
 Ἀραγωνία 40
 Ἀραδος 55
 Ἀρακάνη 73
 Ἀράκυνθος 114, 165
 Ἀράλη 2, 3, 81
 Ἀραματοὶ κη'
 Ἀρανοῦζιον 238
 Ἀράξης 5, 49, 62, 329
 Ἀραράτ 5, 49, 82
 Ἀρατος 173, 176
 Ἀραυκάνοι 363
 Ἀραχθός 116, 151, 132
 Ἀραχνατόν 169
 Ἀράχωθα 159, 182
 Ἀρσηλα 51
 Ἀργαῖος 5, 9
 Ἀργαυία 262
 Ἀργινοῦσαι 44
 Ἀργολίς 169
 Ἀργοστόλιον 196
 Ἀργός 169, 170
 Ἀργολικὸς 111
 Ἀρχυρόκαστρον 134
- Ἀρδέα 219
 Ἀρδένναι 247
 Ἀρδσχις ὄρος 5, 9
 Ἀρέθουσα 230
 Ἀρειος Πάγος 153
 Ἀρεύπολις 183
 Ἀρης (ὁ πλανήτης) 6', γ'
 Ἀρθούρος 352
 Ἀριζόνα 356
 Ἀρική 217
 Ἀρμίνιον 213
 Ἀριοὶ κη'
 Ἀρίων 44
 Ἀρίστανδρος 37
 Ἀρίσταρχος 46
 Ἀριστείδης 158
 Ἀριστιππος 94
 Ἀρκαδία 114, 184
 Ἀριστοτέλης 131
 Ἀρκάδιον 139
 Ἀρκάνσας πτμ. 347
 Ἀρχτεῖος λίμνη 315
 Ἀρλέμη 267
 Ἀρλώνη 271
 Ἀρμενία, 5, 4, 9, 50
 Ἀρμένιοι κη' 7, 51, 141
 Ἀρμίνιος 272
 Ἀρνος 205
 Ἀρνεῖμ 268
 Ἀροάνια 114, 176
 Ἀρποι 223
 Ἀρπυιαὶ 197
 Ἀρόλη, 295
 Ἀρράση 251
 Ἀρρήτιον 211
 Ἀρριανὸς 16
 Ἀρσίας πτμ. 206
 Ἀρσινόη 5, 92
 Ἄρτα 151
 Ἀρτάκη 43
 Ἀρτάξατα 50
 Ἀρταξέρξης 52
 Ἀρτεμίσιον 114, 170, 187
- Ἀρτεμισία 85
 Ἀρτεμῖς 9, 25
 Ἀρτεσία 251
 Ἀρτφελλον 318
 Ἀρχάγγελος 335
 Ἀρχέλαος 41
 Ἀρχιδουκ Αὐστρίας 302
 Ἀρχιμήδης 230
 Ἀρχούση 315
 Ἀσδροῦδας 205
 Ἀσερβειδσάν 62
 Ἀσενσίων 326, 363
 Ἀσία, τοποθεσία αὐτῆς 1' ὄρη, αὐτόθ. ποτάμοι, 2' πεδιάδες, αὐτόθ. θάλασσαί, κόλποι, πορθμοί, 3 πληθυσμὸς καὶ θρησκεία Νότιος Ἀσία, 4. Μικρὰ Ἀσία 6. Διαίρεσις αὐτῆς εἰς ἐπικρατείας 10
 Ἀσκληπιὸς 42
 Ἀσιατικὴ Τουρκία 4
 Ἀσκάλων 57
 Ἀσκληπιὸς 170
 Ἀοκουλόν 214, 223
 Ἀσάμη 69
 Ἀσπρα 160
 Ἀσσος 12, 196
 Ἀσσυρία 50, 62
 Ἀσσύριοι κη'
 Ἀσταλὸς 7, 168
 Ἀστική 126
 Ἀστερισμοὶ α'
 Ἀστραχάνη 335
 Ἀστορία 355
 Ἀστούρβα 234, 237
 Ἄστρος 187
 Ἀσχάντιοι 102
 Ἀσωπὸς 157
 Ἀταβάσκα 345
 Ἀταμάνος 336
 Ἀταλάντη 162
 Ἀτάρκς ἢ Τακατζῆς πτμ. 92, 93

Ἄτερνος 205	Ἄχαΐα 174	Βαλλεντζώνη 264
Ἀτλαντικὴ Πολιτεία 353	Ἀχαρναὶ 156	Βαλοῦτσοι κη'. 66
Ἄτλας 85	Ἀχελῷος 118, 167, Πρῶλγ.	Βαλουτσιαστὰν 66
Ἀτράτος πτμ. 347	Ἀχέρων 116, 225, 131 132	Βαλλῶνοι κη', 270
Ἀτροπατηνὴ 62	Ἀχερουσία 17, 134	Βαλπάραισον 3 3
Ἀτμόσφαιρα κα'	Ἀχμάρα 93	Βαλτεσινίκον 186
Ἀττάλεια 39	Ἄψος 116, 132	Βαλτέτσι 185
Ἀτιντάνες 135	Ἄσος 116, 132	Βαλτιμόρη 353
Ἄτταλος ὁ Φιλάδελφος 26	Βαβέλ Μανδὲ 6', 326	Βαλτία λδ'
Ἀττική 152	Βαβέρη 67	Βαλούκοι κη'
Ἀττίλας 209, 255	Βαβυλῶν 52	Βάλχας 81
Ἀτέλλα 221	Βαβυλωνία 52	Βάμος 139
Ἀτελλανὰ δράματα 221	Βαβυλώμοι κη'	Βαμβακοῦ 183
Ἀῦα 73	Βαγγάλη, ἴδὲ Βεγγάλη	Βαμβέρρη 289
Ἀδαρικὴ μυχωνία 298	Βαγδάτιον 53	Βαν Δείσμενλανδία μδ'
Ἀγούστα 262, 286, 289, 369	Βάγκρα 75	Βακαλοῦκα 136
Ἀγούστος 207	Βαγκόκη 73	Βάρβαροι ἢ Καβύλοι 95
Ἀῦλις 158	Βαδενθάδη 291	Βαρβαδῶση 359
Ἀῦλων 135	Βάδη 262	Βαρβίτσα 183
Ἀβρηλία 250	Βαθὺ 16, 196	Βαρθάρια 95
Ἀβρηλιανὴ παρθένος 250	Βαζαῖν 276, 298	Βαρδίτσοβον 336
Ἀβρηλιανὸς 55	Βάϊαι 222	Βαρελαζζρέκης πτμ. 86
Ἀυστραλία 326, 366	Βαϊκάλη λίμνη 83	Βαρελαζζρέκης πτμ. 86
Ἀυστραλοὶ κς' 367	Βαίρειος 345	Βάρης 987
Ἀυστρία 107, 298	Βαυῶνη 252	Βαρθολομαῖος Διάξος λδ'
Ἀυστίνα 354	Βακτριανὴ 61	Βάριον 224
Ἀυθάρδος μα'	Βάλαροι 232	Βαρίνα 361
Ἀῦσονες 199	Βάλαρα 232	Βάρκα 94
Ἀῦσονία 199	Βαλδαῖα 328	Βαρκελώνα 240
Ἀυτοκρατορία Γερμανικὴ 281	Βαλδικόν 262	Βάρμη 286
Ἀυτοκρατορικὴ διώρυξ 78	Βαλδικαὶ Τοπαρχίαι 26	Βάρνα 137, 143
Ἀυστραλικάι Ἄλπεις 367	Βαλεαρίδες 240	Βάρνοβον 292
Ἀψιδος 205	Βαλεσία 263	Βαρναούλη 83
Ἀφγανὰ κη' 367, 48 173	Βαλεντία 239	Βαρνίτσα 337
Ἀφροδίτη 6', 36, 48 173	Βάλη 75	Βαρρέγα 252
Ἀφρόεσσα 193	Βαλικεσρὶ 13	Βαρυαζηνὸς 3
	Βαλκασία 81	Βαρόμετρον κα'
	Βαλλενστείνος 304	Βορρόβειος πορθμὸς λδ'
	Βαλλαράτη 368	Βαρσοβία 333
	Βαλλαδόλιδον 238	Βάσας Γουσταῖος 308
	Βαλλιτώνη 75	Βασσιγτων 351
	Βαλλονικάι ἐπαρχίαι 271	Βασιλάδι 166
		Βασίλειον τῆς Γαλιτίας 305
		Βασίλ. τῶν ὀρυκτῶν,

- κδ'. τῶν φυτῶν, αὐτόθ. Βέλται 314
 τῶν ζώων αὐτόθ Βελφάστη 325
 Βασίλειος ὁ Μέγας 33 Βεναρέση 70
 Βασιλεία 262 Βένδοι 279
 Βασιλικά 130, 173 Βενδώμη 250
 Βάσχος Δεγάμας 67, Βενδέριον 337
 242 Βενεβέντον 220
 Βάσειος πορθμὸς 367 Βενετία 200, 209
 Βάσκοι κη' 107, 246 Βελλερφόντης 9
 Βασκίροι 83 Βελφόρτιον 254
 Βάσχος Δεγάμας λε' Βελεσσά 129
 Βάσρα 53 Βενέρη 310
 Βασελλάνδη 262 Βενλώ 269
 Βασιγκτῶν 353 Βεννεβίσιον 318
 Βασσαραβία 337 Βενεσέχ 90
 Βαστάν 17 Βενεζουέλα 361
 Βασιανὸς μ' Βεναισίγη 253
 Βαταυία 75 Βενούη 86
 Βατάνη 71 Βελιδουλγερίδη 95
 Βαταυοὶ 265 Βερακρούζη 357
 Βατοῦμ 82 Βεράτιον 110, 135
 Βάττος 94 Βερβέρη 92
 Βαυαρία 288 Βέρβενα 187
 Βαφίνειος λγ', 349 Βερδιέρση 271
 Βαχάβ 59 Βερδίχη 365
 Βαχαβίται 59 Βεργένη 312
 Βαχαματαὶ λς', 326, Βέργομον 208
 358 Βέρεδρος 276
 Βαχία 361 Βερενίκη 89, 94
 Βαχερτεχάι 10 Βερενίκη 95
 Βεαρνία 252 Βέροθη 276
 Βεδρυκία 15, Βερίγγιοι λαοὶ κζ'
 Βεδεύη 263 Βερίγγειος πορθμὸς λς'
 Βεγγάλη λδ'. 68, 69 342
 Βεγγουέλα 101, 243 Βερμέτιος 348
 Βεγκουλένη 75 Βέρμιον 117
 Βεδούνιοι 58, 89, 98 Βερμοῦσαι 351
 Βειλάνδος 293 Βερμουδάσιοι 3 6
 Βειμαρία 293 Βερναδόττη 309
 Βειλεφίλθη 285 Βέρνη 262
 Βεΐρα 243 Βερόδουνον 244, 255,
 Βεισβάδη 288 65
 Βέλγαι κη' Βέροια 129
 Βέλγιον 270 Βερρίον 249
 Βελιγράδιον 144 Βερολίνον 284
 Βεΐτ Οὐλλάχ 59 Βερρέμ 13
- Βερσαλία 249
 Βέσσοι 121 ἢ Βάσσοι
 126, 128
 Βεττέρη 310
 Βεσσέριον 320
 Βηθαϊδὰ 58
 Βηθαδαρά 58
 Βηθλεέμ 57
 Βήϊοι 212
 Βήνακος 204
 Βηρυτὸς 55
 Βηρσαβέε 57
 Βησιγύθιοι 244, 235,
 272.
 Βύβλος (Δζεβαήλ) 55
 Βεγόρριοι 252
 Βιγγάζα 94
 Βιδότιον 137
 Βιθονία, 11, 15
 Βιθόνιον 17
 Βιθνοὶ 15
 Βικέντιος 104
 Βίκτωρ Ἐμμανουήλ
 20
 Βίκτωρ Οὐγγῶν 254
 Βικτωρία 70, 240, 317
 369
 Βιλδῶν 241
 Βιλεδουλγερίδη 95
 Βίλλα Ῥίκα 364
 Βιλνέρση 254
 Βιργίλιος 211. 222,
 224
 Βιργινία 351, 355
 Βιρκεμφέλδη 293
 Βίρις 9
 Βιρμιγγάμη 254, 322
 Βισσαγόσαιαι νῆσοι λε'
 Βισάλται 128
 Βισθύη 312
 Βισκαΐα 241
 Βίσμαρκ 279
 Βίσουργις 278, 285
 Βιστόνιοι 121
 Βιστούλας 278, 283,
 329

- Βιτριλίτσα 165
 Βιτώλια 129
 Βίων 24
 Βλαδίμιρος 327
 Βλέσαι 250
 Βλειλάνδη 267
 Βλαρδίγγη 75
 Βλίσσιγγη 268
 Βογιαδῶρον λε΄
 Βογότα 360
 Βόδεγος 206
 Βοδενά 129
 Βοεμία 304
 Βοεμικός ἄρυμός 278
 Βοιαί 184
 Βοιωτία 157
 Βόλβη 115
 Βολβίτινον 88, 91
 Βόλγας 329
 Βολδεμᾶρος 296
 Βολιθία 362
 Βολιθιακαί Ἄνδεις 343
 Βολυνία 334
 Βολούρος 81
 Βολτώνη 323
 Βολφεμβοττέλη 293
 Βολχόνσκιος ἄρυμός 328
 Βομβάη 69, 70
 Βόνιτσα 168
 Βόννα 286
 Βωνωνία 211, 251
 Βορδῶ 252
 Βόρειος Ἀμερική 348
 Βόρειοι Σποράδες 187
 Βόρειοι Γαταί 369
 Βόρειοι Πολιτεῖαι 352
 Βόρειον Ἀκρωτ. 104
 Βόρειον Ἀνάμ 73
 Βόρειος παγωμένη θάλασσα 3
 Βορισσῶφ 333
 Βορματία 92
 Βόρνεος 75
 Βορνού 96, 99
 Βορχνόλμη 315
 Βορονέσχη 334
 Βόσγια 247, 278, 283
 Βουνασεράιον ἢ Σεράγεδον 136
 Βοσνία 120, 136
 Βόσπορος Θρακικός 3
 Βόσπορος Κιμερικός 3
 Βοστών 352
 Βόσταρης 109
 Βούβαστος 91
 Βούδα 306
 Βουδδισμός κθ΄
 Βουενοσάυρες 364
 Βουθρωτόν 134
 Βουίλων 272
 Βουκολικόν 88
 Βουλβίχη 321
 Βουλγαρία 107, 120, 137
 Βούλγαροι 108
 Βουνδαῖοι 101
 Βούππερος 286
 Βούρραχης 254, 276
 Βουρβονναΐση 249
 Βουρβῶν 102
 Βουρβωνίδαί 236
 Βουρβῶνοι 236
 Βουρβωνικός 245
 Βούργαι 251
 Βουργουνδία 238, 254
 Βουργούδιοι 244, 272
 Βουρλά 24
 Βουρλιᾶ 182
 Βούρτων λθ΄
 Βούσχοι κζ΄ μ΄
 Βούφαλον 352
 Βοχάρα 81, 82
 Βοωθία Φέλιξ, λζ΄ 349
 Βουργᾶς 126
 Βραβάντη 268
 Βραγαντία 243
 Βράδανος 205
 Βραδφόρδη 323
 Βράης πτ. 287
 Βράϊλα 143
 Βραμαΐσμος κθ΄
 Βραμαπούτρας 2, 69
 Βρανδεμβούργον 284
 Βρασιλία 364
 Βραχμανικοί Ἴνδοι κη΄
 Βραχῶδη ὄρη 344
 Βρέμη 277, 296
 Βρέννος 206
 Βρεντήσιον 224
 Βρεσκία 208
 Βρεσλαυία 285
 Βρέστη 252
 Βρεττανία 316
 Βρετανν. Αὐτοκρατορία 69
 Βρεττανική Γουαυάνα 326
 Βρεττανική Ἰνδική 326
 Βρισδάνη 368
 Βρίγαι 28
 Βριένζη 262
 Βρίχθων 321
 Βρομβέργη 287
 Βρομβέργιος διώρυξ 287
 Βρομκλύνη 352
 Βρουσβίγη 293
 Βροῦτος 38
 Βρύγαι 271
 Βρύνη 305
 Βρυξέλλαί 270
 Βρύσες 139
 Βρωμολίμνη 172
 Βυζάντιον 123, 125
 Βυζύη 126
 Βυκκεδούργον 296
 Βυομίγγη 356
 Βυρτσδούργον 289
 Βύσσος 175
 Βυτίνα 186
 Βῶλος 149
 Βῶνα 96
 Βωθία 349
 Βαδόνη 257

- Γάγγης 2, 69
 Γάγγρα 32
 Γάδειρα 56, 239
 Γάετα 219
 Γάζα 57
 Γαίαι 356
 Γαϊάνθρακες κδ'
 Γάϊος 195
 Γαιπιπύγη 290
 Γαιρλίτση 285
 Γαίρτσιον 303
 Γαίτης 288, 293
 Γαιταλανδία 311
 Γαλάζιον 143
 Γαλαξείδιον, 164
 Γαλάντη 359
 Γαλάτα 28, 31, 199
 Γαλατάς 124
 Γαλατία 11, 30
 Γαλατίστα 130
 Γαλαξίας α'
 Γαληνός 14
 Γαλιλαία 57, 58
 Γάλλας 93
 Γαλικία 237
 Γάλλης (άστρονόμος)
 γ'
 Γαλλία 107
 Γαλλικά όρη 105
 Γάλλοι κη'
 Γαμβέττας 246
 Γαμβία 86, 98, 326
 Γαμβία 326
 Γάνδα 271
 Γάνος 125
 Γαργαλιάνοι 180
 Γάργαρα 8
 Γάργανον 204, 303
 Γαργαντέ 9
 Γαρδίκι 160
 Γαρίτση 194
 Γαρούμας 248
 Γαρσάουρα, 33
 Γαρσαυρτίτις
 Γασκώνη 252
 Γασνεβίδης 67
 Γαστούνη 177
 Γαστούρι 195
 Γαυγάμηλα 51
 Γαυλος 231
 Γαύριον 192
 Γεδρωσία 66
 Γείση 292
 Γέλα 229
 Γελδρία 268
 Γέλολον 45
 Γέλων 228, 229
 Γέλως σαρόδιος 232
 Γενί καλέ 4
 Γενεύη 263
 Γενισέης 2
 Γεννησαρέτ 56, 58
 Γένουα 200, 210
 Γέρα 295
 Γεραιστός 157
 Γεράνεια 114, 156
 Γερμανία 107, 272
 Γερμανικά όρη 105
 Γεομανίκεια 42
 Γερμανικόπολις 18
 Γερμανοί κη', 246
 Γερμανός 176
 Γεργάρδος 'Ρόλφ λη'
 Γεσσέμ 91
 Γευσόρη 316
 Γέφλη 312
 Γεωγραφία, ιστορία
 αυτής λα' και εξής
 Γεωργία 49, 50
 Γεώργιος 110, 182,
 193, 198, 294, 295
 Γη, ως ουράνιον σώ-
 μα. α' και εξής
 Γη ως κατοικία τοῦ
 ἀνθρώπου. κς' και ε-
 ξής.
 Γη, ὑπὸ φυσικὴν ἔπο-
 ψιν εβ' και εξής.
 " Γη τῆς ἐπαγγελίας " 56
 Γη τοῦ Πυρός 365
 Γηλόγγη 368
 Γιαντισά 129
 Γιαντσειάγγης 2
 Γιβραλτάρ 59, 235,
 239
 Γιγάντεια 278, 283
 Γιπουσκόα 240
 Γιούργεβον 143
 Γιζέχ 90
 Γιγών 2
 Γικάμη λίμνη 100
 Γικέγιδες 135
 Γικερντόν 10
 Γικίωνα 163
 Γιλάδστων 117
 Γιλαρέντζα 177
 Γιλάρος 260
 Γιλασκοβία 324
 Γιλαυκός ποταμός 86
 Γιλαυκος 37, 175
 Γιλόμενος 310
 Γιλυκός 134
 Γιόα 71, 2 3
 Γιόδη 77, 80
 Γιόδχάδη 348
 Γιοθεμβούργον 312,
 314
 Γιολέττα 96
 Γιολκόνδα 71
 Γιόμποι 151
 Γιόννος 149
 Γιόννοι 149
 Γιοργίας 230
 Γιόρδιον 31, 32
 Γιόρτυνα 140
 Γιορτυνία 185
 Γιορτύνιος 186
 Γιορτσικώφ 328
 Γιολάνδη 312
 Γιότηγη 287
 Γιουαδακίδιρ 234
 Γιουαδελούπη 359
 Γιουαδιάνας 234
 Γιουαρδαφάϊον 99
 Γιουαυακίλη 361
 Γιουβάνα 365
 Γιουαυάνα 257

Γουαναχάνη λς', 358	Δακούννα 326	Δεσμὸς τῶν δέκα δι-
Γουεδέρνο: 6	Δαλματικά "Αλπει	καστηρίων 264
Γουαναξούατον 357	112	Δεσσαυία 295
Γουερνσή 324	Δαλματία 304	Δετμόλδη 296
Γουατεμάλα 357	Δαμασκηνά ξίφη 55	Δετροίτη 354
Γουένη 252	Δαμασκός 55	Δηϊόκης 64
Γουίνέα 86, '01	Δαμιέττη 87, 92	Δηϊόταρος 31, 32
Γουλιέλμος λς'. 265,	Δάν 56	Δήλιον 158
266, 277, 293, 317	Δάναπρις 328	Δήλια 196
Γουστάδος Φορίτσχιος	Δανία 13	Δήλος 196
μα', 308	Δαννεμόρα 311	Δημήτηρ 157
Γότζος 325	Δανοί κη'	Δημητριάς 149, 188
Γουττεμβέργιος 292	Δάντσιγον 287	Δημήτρ. Πολιορκητής
Γραδίσκα 303	Δαρδανία 12	149
Γρανάδα 236, 239	Δάουλα 67	Δημιτσάνα 186
Γραβία 164	Δαουρικά 83	Δημόκριτος 131
Γραμπιανά 318	Δαουρική 1	Δία 71
Γρανικός 8, 9	Δαρβίνου λιμὴν μγ'	Διαβερίρη 51
Γραιφεμβέργη 305	Δαρδανέλλια 3	δίαιται λ'
Γρανσών 263	Δάρδανοι 11	Διάκος Ἀθανάσιος 163
Γρεβύ 246	Δάρδανος 12	Διαμαρτυρούμενοι 107
Γρεβενά 129	Δαρλίγγης 367	Διδυμότειχον 126
Γρεβενού πεδ. 117	Δάρνις 95	Διζών 254
Γρεΐτση 296	Δαρφώρ 96, 99	Δίκτη (Λασσίθι:) 138
Γρενδόλη 254	Δαρμστάττη 291	Διναρικά "Αλπεις 136
Γρηγόρ. ὁ Ναζηανζην-	Δασκύλιον 15	Διδυμον 8
νός 3	Δασσαρήτιοι 135	Δίται θαλάσσιοι κ'
Γρηνόκη 324	Δαύλια 159	Διογένης 18
Γρηνούχερος, ς'	Δαῦνος 223	Διογένης ὁ Λαέρτιος
Γρηνούχη 320	Δεβρεκζίνη 306	40
Γριζονία 264	Δειλιανάτα 196	Διοκλητιανός 16
Γριμάλι 10	Δελάν 2, 68, 70	Δίοικος 168
Γροιλανδία λς' λς'	Δέκιος Μῦς 214	Διομήδης 223
316, 348	Δέκκεν λθ'	Διονύσιος ὁ Ἀλικαρ-
Γρωνίγγη 269	Δελαπλάτας 345, 364	νασεύς 36
Γύαρος 191	Δελαουάρης 346	Διονύσιος ὁ Τύραννος
Γύθειον 183	Δέλδινον 1 4	230
Γύνθερος 295	Δεμεράριον 365	Διονύσιος ὁ Νεώτερος
Γυσσφέλδης μ'	Δερβενάκια 172	226
Γώρ 57	Δελγάδον 99	Διονύς. ὁ Πρεσβύτερος
	Δέροκοι 126	226
Δαγότη 332	Δέλτα κ' 86, 90	Διούη 243
Δαδίον 162	Δελφικός Τρίπους 123	Διοσκορίδης 42
Δαίδαλος 222, 227	Δελφινάτον 253	Διόσπολις 29, 34
Δακική 18	Δελφοί 163	Δίρφυς 114, 188
Δαλαί Λάμας 80	Δεμεράρις 347	Δίστομον 159

Δισχοῦμνας πτμ. 69	Δραῦος 300	Ἐχδάτανα 64
Διώρωξ κα'	Δρεισάμη 291	Ἐκλα 316
Δοβοροῦτσα 144	Δρένθη 268	Ἐκλειπτική η', θ'
Δόβερον 329	Δρέσδη 290	Ἐλ Ὁβείδης 93
Δόγγολα 92	Δρτζαι, 19	Ἐλαγάβαλος 54
Δολιανὰ 187	Δρίλων 16, 136	Ἐλαιῶν 57
Δολιόνες 13	Δρῖος 114, 192	Ἐλκία 14
Δολλάρτιος 266, 269	Δρονθεῖμη 313	Ἐλλάς 108, 120
Δόλοπες 18	Δροῦσοι 7	Ἐλάτεια 163
Δομινίκα 359	Δσαῖσάγγη 81	Ἐλβα 233
Δομαντίτις 18	Δσοῦβ 99	Ἐλδασία 135
Δομοκός (Θαυμακοί) 149	Δύλης πτμ. 270	Ἐλβίγγη 287
Δὸν Πέτρος 242	Δυναβοῦργον 333	Ἐλβερφέδη 286
Δὸν Λουδοβίκος 242	Δύνας 329, 328	Ἐλβρος 61
Δομρέμμον 25	Δυνκέρκη 251	Ἐλγολάνδη 325
Δορπάτη 332	Δυρράχιον 135	Ἐλγολανδία 324
Δορτμοῦνδη 285	Δυσελδῶρφη 286	Ἐλέα 224
Δορτρέχτη 268	Δυτικ. Ἰνδία 247, 358	Ἐλέης ποταμὸς 224
Δορυφόρος α', β', γ'	Δωδώνη 133	Ἐλεννος 345
Δορίσκος 122	Δωρίς 35	Ἐλεύθερον κομητᾶτον 254
Δορύλαιον 28	Δῶν, ἴδε Τάναϊς	Ἐλευθεραὶ 156
Δουβλίνον 325	Ἐδερέστον ιζ', 68	Ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεα- τική πόλις Λυδέκκη 296
Δούναβις 117, 278, 283, 300	Ἐβῆνος Βατούτας λδ'	Ἐλευσίνια Μυστήρια 157
Δούνδη 324	Ἐβραῖοι κη'	Ἐλευσίς 157
Δούνας 330	Ἐβρίδες 318, 324	Ἐλεφαντίνη 89
Δουρνίκη 271	Ἐβρος 117, 121	Ἐλεφάντα 71
Δούριος 234	Ἐβρος 234	Ἐλικῶν 113, 157, 159
Δουλιτῖνον 145	Ἐγγαδίνη 264	Ἐλιμιώτις 128
Δουκ. Βουκοβίνας 305	Ἐγγελος 290	Ἐλλείψεις β'
Δουκ. Καρινθίας 03	Ἐγέρη 304	Ἐλλειπτικά γ'
Δουκ. Καρινόλης 303	Ἐγερος 301	Ἐλληνες κη'
Δουκάτον τῆς Σαβο- δίας, 256	Ἐγεστα 227	Ἐλληνες χριστιανοὶ 141
Δουκ Σαλτσβοῦργου 303	Ἐδκὸς λίμνη 88	Ἐλληνική Χερσόνησος 108
Δουκ. Σιλεσίας 305	Ἐδεσσα 51, 129	Ἐλλήσποντος 3
Δουκ. Σαξονικὸν 294	Ἐδιμβοῦργον 324	Ἐλισάβετ 317
Δουκ. Σχοουμβουργίου	Ἐδρίσης λγ'	Ἐλισσῶν 186
Δίππης 296	Ἐδσᾶς 59	Ἐλος 184
Δραβίδαὶ κη'	Ἐδραβάδη 70, 71	Ἐλσιγγόρη 315
Δραβίσκη 117	Ἐδελθέρη 291	Ἐλσιγγόρφη 332
Δραγγαλιανή 65	Ἐτζ-Νικμήδ 16	Ἐλστερος 290
Δράμα 130	Ἐῖρα 179	
Δράμης 172	Ἐϊσέναχον 293	
	Ἐκαταῖος λδ', 35	
	Ἐκατόνησοι (Μοσκο- νήσι) 44	

Ἐμμανουήλ 201	Ἐρμῆς 177	Ἐΰξεινος πόντος 3
Ἐμμανουήλ ὁ Μέγας 212	" ὁ πλανήτης δ'	Ἐυπατορία 21
Ἐμμαοὺς 57	"Ἐρμος πτμ. 9, 10	Ἐυρυτάνες 165
"Ἐμεσα ("Ἐμς ἢ Χόμς) 54	"Ἐρμούπολις 190	Ἐυρωπ. Τουρκία 120
Ἐμινέχ 113	"Ἐρνέστος 294	Ἐυρώτας 119, 182
"Ἐμπολη 131	"Ἐροῦλοι 216	Ἐυτυχῆς 50
"Ἐμποροίαι 240	"Ἐρρῆκος 227	Ἐυφράτης 5, 49, 61
Ἐνδυμίον 9	"Ἐρρῆκος ὁ Βουργουν- δικός 241	"Ἐφεσος 25, 46
"Ἐνετοί 199	"Ἐρρῆκος ὁ κδ'. 295	"Ἐφύρη 172
"Ἐννα 229	"Ἐρρῆκος 245, 273	"Ἐχίγγη, 286
Ἐννουά 34	"Ἐρρῆκος ὁ Θαλασσο- πόρος 2 2	Ζαανδάμη 267
Ἐντὸς Θάλασσα 3	"Ἐρρῆκος ὁ ΙΔ'. 295	Ζάγκλη 228
Ἐξάπολις 35	"Ἐρρῆκος 'Ραούδης λς'	Ζαγορά, 150
Ἐξωγή 196	"Ἐρτσος 278	Ζαγοροχώρια, 133
"Ἐπαμεινώνδας 127, 178	"Ἐρυθρὰ Θάλασσα 3	Ζάγρος ὄρ. 62, 50
"Ἐπειδὸς 225	"Ἐρυθρὸς πτμ. 347	Ζαίρης ἢ Κόγγος πτμ. 86, 101
"Ἐπίδαμνος 135	"Ἐρυθρὰ 'Ρωσσία 334	Ζάκανθα 197, 239
"Ἐπίδαυρος 169, 170, 183	"Ἐρυθραί 24	Ζάλευκος 227
"Ἐπιζεφύριοι 161, 227	"Ἐρυκίνη 227	Ζαμβέζης πτμ. μα' 100
"Ἐπικνημίδιοι 162	"Ἐρύμανθος 114, 175, 176, 186	Ζανζιβάρη 99
"Ἐπίκουρος 44	"Ἐρυξ 204, 227	Ζάρα, 304
"Ἐπίκτητος 29	"Ἐρφοῦρτον 285	Ζάρκος, 151
"Ἐπτάλοφος 123, 215	"Ἐρχάρδος λθ', 83	Ζάτουνα 86
"Ἐπτάνησος 110	"Ἐρως 158	Ζόγγλιος, 259
"Ἐπτὰ πύργοι 124	"Ἐσθονία, 332	Ζόικανία, 290
"Ἐράτη 65	"Ἐσκιμῶοι κζ', 83	Ζέμπλη, 335
"Ἐρατοσθένης λγ', 94	"Ἐστέκιβον 365	Ζέλεια 22
"Ἐρδερος 293	"Ἐσση 286	Ζεὺς (ὁ πλανήτης) δ', γ'
"Ἐρέλι 17	"Ἐσση Νασσαύια 288	Ζεὺς Κάριος 36
"Ἐρεσσὸς 44	"Ἐσκιουψί 13	Ζεφύριον 203
"Ἐρζεγοβίνη 120, 136	"Ἐσκοριάλη 238	Ζεφύριος 227
"Ἐρζερούμη 5, 30	"Ἐσπερία 198	Ζηνοβία 55, 218
"Ἐρενδρεϊτιστεϊνον 285	"Ἐσπερίδες 94	Ζήνων 48, 224
"Ἐρέτρια 188	"Ἐστρεμαδοῦρα 238	Ζιμβαβῦς μα'
Ἐρημοὶ κγ'	"Ἐσσήη, 321	Ζιμπαγγού, ἰδὲ Ἰαπω- νία
"Ἐριβάνης 82	"Ἐστιάδες 213	Ζιτομέρη 334
"Ἐριγών 117	"Ἐστιαῶτις 150	Ζουῖδη λιμνθ. 266
"Ἐρίη λίμνη 346	"Ἐσω θάλασσα 3	Ζύγη 260
"Ἐρλάγγη 289	Ἐϋδοία 187	Ζυρίγη 262
"Ἐρμιόνη 169, 171	Ἐϋδοϊκὸς κόλπ. 111	Ζάφδια η'
"Ἐρμογένης 42	Ἐϋδοξος 36	Ζωδιακὸς ἠ'
"Ἐρμανστάτη 307	Ἐϋηνος 118, 165, 166	Ζώνη 122
	Ἐϋμένης Β', 14 33, 122	

Ζῶναι θ' ε'	Θείσος πτμ. 300	Ἰάβα 75
Ζωσιμάδαι, 133	Θεοδόσιος 207	Ἰαθλοννόα 83
Ἰγερία 217	Θεόδωρος 45, 93	Ἰακοῦται, 183
Ἰδωνίς 18	Θεοίσκυρα 9, 20	Ἰακῶβ 51
Ἰιδών 131	Θεόκριτος 230	Ἰακώβειος πτμ. 346
Ἰλιογάδαλος 54	Θεόπομπος 45	Ἰακωβούπολις 103
Ἰλιος ε', εκλειψις αὐτοῦ, αὐτόθ.	Θεόφραστος 44	Ἰαμαϊκή 326, 359
Ἰλιος α', β', η'	Θερμαϊκὸς κόλπος 111, 117	Ἰαξάρτης λβ', 2
Ἰλις 174, 176, 177	Θερμῆχ 9, 20	Ἰαπύγιος ἄγρα 203
Ἰλιούπολις (Βαλδῆκ) 55	Θέρμη 128	Ἰαπωνία λδ' 76
Ἰμαθία 128	Θέρμων 167	Ἰαπωνοὶ κζ'
Ἰνωμέναι πολιτεῖαι 351	Θερμοπύλαι 162	Ἰάρδανος 138
Ἰππειρος 120, 132, 147	Θερμῶδων 9	Ἰαρκάνδη 81
Ἰππειοὶ ιγ'	Θεσσαλονίκη 117, 128	Ἰάσιον 143
Ἰρα 45, 170	Θεσπιαὶ 158	Ἰάσαν 149, 150
Ἰραϊον 173	Θεσπιεῖς 158	Ἰατκούτσκη 84
Ἰράκλεια 161, 225	Θεοπρωτία 133	Ἰβάν Βασιλείβιτς 327
Ἰράκλεια ἡ ποντικὴ 17	Θεσσαλία 146	Ἰδηρία 49
Ἰράκλεια (Σηλυμ- πρία) 125	Θεσσαλικὴ πεδ. 117	Ἰδηρικὰ ὄρη 234
Ἰρακλῆς 170, 288	Θεσσαλιῶτις 147, 151	Ἰγλαυία 305
Ἰράκλειον 139, 203, 204, 222	Θῆβαι 157, 158	Ἰγγρία 331
Ἰράκλειτος 26	Θῆβαι ἐκατόμυλοι 89	Ἰγγερμανλανδία 331
Ἰριδανός 205	Θῆρα 193	Ἰγγολστάδη 289
Ἰρόδοτος λβ' 36, 225	Θηρεσιόπολις, 306	Ἰγνατιεφ 328
Ἰρόστρατος 5	Θησεῖον 14	Ἰδθ 8, 138
Ἰρωσολίτης 3, 88	Θησεὺς 154, 171	Ἰεδῶς 76
Ἰρώπολις 91	Θόρυστων λθ'	Ἰεμένη 59
Ἰρῶ 13	Θούλη λδ'	Ἰένα 293
Ἰσίδοος, 160	Θούνη 262	Ἰενισέης πτμ. 83
Ἰφαιστίων 64	Θουργαυία 261	Ἰεπάπετρος 140
Θάλασσαί, ἡ βόρειος παγωμένη ιη', ἡ νό- τιος παγωμ. αὐτόθ.	Θούριοι 225	Ἰερά πόλις 29
Θαλῆς 35	Θουρίγγιοι 272	Ἰεράπυτνα 140
Θάσιος οἶνος 127	Θράκες 11	Ἰερισσός 131
Θάσος 127	Θράκη 120, 122	Ἰεριχώ 7
Θάψακος 51	Θρακικ. Βόσπορος 123, 125	Ἰερογλυφικά 89
Θεαγένης 226	Θράχ. Χερσονήσος 127	Ἰερὸν ὄρος 121, 203
	Θρησκείαι κθ' καὶ ἐξῆς	Ἰερὸν Sacrum 203
	Θρόνιον 163	Ἰερουσαλήμ 57
	Θύελλα κβ'	Ἰερσέη 324
	Θύμβριον 28, 30	Ἰέρωνες 230
	Θυρέα 187	Ἰεσῶ 77
	Θυρέγγιος δρυμὸς 278	Ἰεγίλ Ἐρουάκ 9
	Θυνοὶ 15	Ἰθίκη 196
		Ἰοώμη ὄρος 114, 179
		Ἰκαρία 45

- Ίκάριον πέλαγ. 111
 Ίκαρος 45
 Ίκόνιον 30
 Ίλί, 80
 Ίλί Κοΰλδοχα 81
 Ίλιον 12
 Ίλισός 152, 153
 Ίλιερως πτμ. 290
 Ίλλιμάνιον 343
 Ίλλος 298
 Ίλμένδη 61
 Ίλμενος 330
 Ίλουά η Αζοκλία 233
 Ίμαλάια ιζ', 1
 Ίμαος, ὄδε Ίμαλάια
 Ίμβρος 127
 Ίμπεράριον 24
 Ίμπερινόσιον 324
 Ίμδραήμης 110
 Ίμέρα 228
 Ίναχος 169, 170
 Ίνδιανόπολις 354
 Ίνδικός Καύκασος 2
 Ίνδοκοῦχον 2, 61, 8
 Ίνδο-ευρωπαϊκά φύλα
 κη'
 Ίνδοί, Ἀμερικανοί κχ'
 Ίνδός πτμ 2, 69
 Ίνέμπολι 18
 Ίνσβρῦκη 304
 Ίντερλάκη 262
 Ίντεράμνα 214
 Ίνφάντης Ἐρρτικός λε'
 Ίόδα 354
 Ίόλοφοι 98
 Ίόνιον πέλαγος 112,
 118
 Ίόπη 57
 Ίορδάνης 56
 Ίος (Νιό) 194
 Ίουδαίοι λ', 7, 57, 141
 Ίουλιός 58
 Ίουλιανσγάδη 348
 Ίουλιόπολις 31
 Ίούλιος Καῖσαρ 207,
 244, 272, 316
 Ίουράσιος ὄρ. 247, 278
 Ίουστινιανός 43
 Ίππαρχος λγ', 116,
 226
 Ίππόδρομος 124
 'πποκράτης 46
 Ίππόλυτος 172
 Ίραδάδης 2, 72, 74
 Ίράκ Ἀραβί, 52
 Ίράκ Ἀδσχέμ 63
 Ίρις 9
 Ίρκούτση 84
 Ίρλανδία 325
 Ίρτίσιον 81, 83
 Ίσαβέλλα 236, 265
 Ίσας 85-
 Ίσαυροι 39
 Ίσαυρικός 39
 Ίσημερινός δ', ε', 361
 ἰσθμός ιγ'
 Ίσμός Κορίνθου 168
 Ίσις 88
 Ίσλανδία 316
 Ίσμαίλια 92
 Ίσμαήλιον 144
 Ίσμήδ 16
 Ίσμηνός 157
 Ίσνιχ 16
 Ίσπανία 108
 Ίσπανοί κη', λε'
 Ίσπανιόλα 359
 Ίσπαχάνη 63
 Ίσσικούλη 81
 Ίσσός 43
 Ίστρία 303
 Ίσγλη 303
 Ίταλία 107
 Ίταλική Χερσόνησος
 198
 Ίταλ Ἐλθετία 264
 Ίταλοί κη', 247
 Ίτάσκα 347
 Ίτέα 163
 Ίτόκη 56
 Ίυτλανδία, 315
 Ίχθός 177
 Ίψός 29
 Ίωλκός 149, 150
 Ίωάννα, 265
 Ίωάννης ὁ Βραγαντιανός
 242
 Ίωάννης 93
 Ίωάννης Ἐγέδης λς'
 Ίωάν. ὁ Θαυματουργός
 21
 Ίωάννινα 133
 Ίωνόπολις 18
 Ίωσάφατ 57
 Ίωσήφ 236
 Καβάλλα 130
 Κάδαιρα 54
 Κάβέρυος πτμ. 71
 Κάβέσιος κόλπ. 96
 Καβούλη 65, 69
 Καβούρ 201
 Κάβρα 99
 Κάδιξ 239
 Καδμεία 158
 Κάδμος 35
 Καθολική Ῥωμαϊκή
 107
 Καζάν 335
 Κάκι 10
 Καίητη 219
 Κάϊκος 10
 Καίκουδος οἶνος 219
 Καινιγραίτη 305
 Καινιξδέργη 286
 Κάϊρον 90
 Καίρη 212
 Καῖσαρ Ίούλιος 22,
 172, 204
 Καισάρεια 58
 Κακή Σκάλα 156
 Καλάβρυτα 176
 Καλαί 251
 Καλάμαι 178
 Καλαμάκι 172
 Καλαμάς 116, 122
 Καλαμπάκα 151

- Κάλαρις 232
 Καλαράτι 143
 Καλαρρόται 151
 Καλή Ἐλπίς λε', 100
 Καλβίνος 259
 Καλιγόλας 219
 Καλιφορνία λς', 342, 356
 Καλύκαδνος 41
 Καλίση 333
 Καλχανδέλη 117
 Καλοσύττα 69, 70
 Κάλλσον 362
 Κολλατία 2 8
 Καλλίδρομον 162
 Καλλίμαχος 94
 Καλλίπολις 125
 Καλλίστη 193
 Καλυμαρία 308
 Καλυμνιοί 83, 107
 Καλούγα 334
 Καλυδών 166
 Καλυψώ 231
 Κάλγας 39
 Καμανάρ 13
 Καμάρια 229
 Κάμας 329
 Καμαρίς 13
 Καμβόδοχος 72
 Καμβούνια 150
 Καμβραίη 251
 Καμβώδοχα 74
 Καμενέκη 334
 Καμέρων μ'
 Κάμιλλος 212
 Καμπανία 255
 Κάμπος Φόρμιος 265
 Καμτσάδαλοι κζ'' 81
 Καμτσάτκα 1, 2, 83, 84
 Καναδάτος δεσμός 326, 350
 Καναδάς 350
 Κανάρης 109
 Κανάριοι νήσοι λγ', 97, 103, 241
 Κανδαχάρη 65
 Κανδήλι 188
 Κάνναι 223
 Κανόσσα 210
 Κανταβριγία 322
 Κάντιος 286
 Καντουαρία 320
 Καντών 78
 Κανωδικόν 87
 Καούκας 347
 Καππαδοκία 11, 32
 Καπιτώλιον 216
 Καπλάναι 133
 Κάπον 326
 Καπρέαι 203, 233
 Καπρέρα 233
 Καπύη 221
 Κραθασαράς 167
 Κραγχούνιδες 147
 Κραζίβοι 361
 Κραϊσίακής 109, 159
 Κρακάσα 361
 Κράμβις 18
 Κρασοῦ 10
 Κραφφάν 63
 Καρδία 122
 Καρδίτσα 151
 Κάρρες 34, 45
 Καρία 11, 34
 Καρικὸς κόλπος 104
 Καρθαγένη 239, 360
 Καρλεστών 353
 Καρλσβάδη 305
 Καρλοβίτσιον 307
 Καρλσβρούνη 3 5
 Καρλσρόνα 312
 Καρλσρούη 291
 Καρλόττα 349
 Καρλοττεμβούργον 284
 Κάρμηλος 58
 Καρνάκιον 89
 Καρνίων 186
 Καρνεάδης 94
 Καρολίνα 24, 371
 Κάρολος Μόουχ μα'
 Κάρολος ὁ Δ'. 236, 290
 Κάρολος ὁ Τολμηρὸς 265
 Κάρολος ὁ Φαλακρὸς 273
 Κάρολος ὁ Μέγας 200, 235, 244, 272, 298
 Κάρολος ὁ Δ'. 273
 Κάρολος ὁ Ε', 208, 265
 Κάρολος ὁ Γ'. 215, 308
 Κάρολος ὁ Ιβ'. 308, 12
 Κάρολος ΙΔ'. Ἰωάννης 309
 Κάρπαθος 46, 47
 Καρπάθια ὄρη 106, 310, 328
 Καρπάθιον πέλαγ. 47
 Καρπενήσιον 167
 Καρπενταρία μβ', 367
 Καρράρα 210
 Κάραρι 51
 Καρροία 100
 Κάρος 50, 82
 Καρυά 195
 Καρύανδα 36
 Κάροστις 189, 209
 Καρούταινα 186
 Καρυστία 188
 Καρχηδών 96
 Καρχηδόνιοι 235
 Κασμίρη 70
 Κασσάνδρα 131
 Κασσικίαρης πτμ. 347
 Κάσσιος 210
 Κάσος 47
 Κασσιτερίδες 321
 Κασσοῦδοι 278
 Κασούεντος 205
 Κασπία θάλλ. 2, 4, 81
 Κασπία πύλαι 61
 Κασταλία 164
 Καστάμπολι 18
 Καστανιά 182
 Καστελαμάρε 223
 Καστέλη 288, 292

Καστιλιανοί 237	Κερροπία 153	Κηφισσία 155
Καστορία 129	Κέρροψ 152	Κιαμπές 60
Καστορίας λίμν. 115	Κελαιναί 29	Κιάχτα 80, 84
Καστρί 163 187	Κελέβη 75	Κυδέλη 31
Κασγγάρη 81	Κελισμάν 24	Κιβύρα ή Μεγάλη 30
Κασχάνη 64	Κέλσος 229	Κιγκινιάτος 218, 355
Κατάνη 230	Κέλται 199, 246	Κίεβον 327, 336
Κατάκωλον 177	Κελτίβηρες 235	Κιθαριών 113, 156, 157
Κατακεκαυμένη Λυδ. 23	Κελτοί κη' ιδέ Κέλται	Κικέρων 136, 218, 219
Καταλωνία 240	Κεαλίχ 15	220
καταρράκτης ιη', κ'	Κενίσιος σύριγξ 256	Κίκονες 122
Κατούνα 163	Κενίσιον 247	Κιλικία 11, 40
Καττεγάτης 314	Κένταυροι 47	Κιλικία Πεδιάς 40
Κατερίνη 150	Κέντιον 320	Κιλικίος όλεθρος 40
Κατμανδούη 72	Κεντούριπαι 229	Κιλιμά Νιδχάρου λθ'
Κατσβάχης πμ. 285	Κεντρικά Καρπάθια 300	Κιλίσσελι 14
Κατίκιοι 16	Κεντρικός "Ατλας 95	Κίμανα 34
Κάτουλλος 209	Κεντρ πολιτεται 354	Κιμβόρασσον 343
Κάτλος 207	Κέουτα 97	Κίμβροι 272
Κάτταρον 304	Κέπλερος 6'	Κίμωλος 93
Κάτω Χώραι 236, 264	Κεράμη 75	Κίμων 48
Κάτων ό Πρεσβύτερος 213, 2 8	Κεραμεικός 153	Κίνα 77
Κάτων 47	Κεραύνια 114, 132	Κίος 15
Καύδιον 221	Κεράτιος 125	Κιουρασώ 359
Καυένη 257. 365	Κεραυνός, όρος 8	Κιουσιόν 76, 77
Καυνος 36	Κερή 197	Κιότιον 77
Καύκας 343	Κέρκυρα 194	Κιουταχής 28
Καυκασία φυλή κη'	Κερκινίτις 115, 117	Κίρα Γκεζλέρ 10
Καυκασία 82, 107	Κερμάν (Καρμανία) 63	Κιργίσιον 83
Καύκασος 2, 49, 328	Κέρστεν λθ'	Κιρκάτιον 202
Καύκωνες 15	Κεστρίνη 133	Κιρκήσιον 51
Καυλωνίχ 226	Κεσχώ 74	Κίρρα 164
Καυμένη 193	Κετοκεμέτη 306	Κίρτα 96
Καύστρος 10	Κετίγγη 145	Κισίλ 'Ιρμάκ ("Αλυς) 5, 9
Καύστρ 10	Κευλάννη 72, 326	Κισνόδιον 337
Κάφφα, πορθμός 4	Κευλοδ Χισάρ 0	Κίστιοι 19
καφφές 86	Κεύτα 241, ή Κεύτη, ιδέ Σέπττη	Κίτιον 48
Καφρεύς 187	Κέως 191	Κίτρος 130
Καψτάδη 100	Κζερνοβίχη 305	Κιλάνης 206
Κέα 371	Κηνατόν 187	Κλαγεφούρτη 303
Κεβέκη 350	Κηπος 'Αντιλλών 360	Κλαζομεναί 44, 45
Κεδούς 10	Κερσούς 20	Κλαύδιος 220
Κείλη 287	Κησπήςκιοι κλπ. 346	Κλαυδιόπολις 17
Κιγξτών 359	Κηφισσός 118, 152, 159	Κλεάνθης 18
		Κλείσοδα 166

- Κλεόβουλος 47
 Κλεόμβροτος 158
 Κλεοπάτρα 168
 Κλερμόντιον 249
 Κλίβης 67
 κλίμα κβ', κγ'
 κλίμακεις ιδ'
 Κλιμάνζαρον ὄρος 99
 Κλιντόκιος λζ'
 Κλούσιον 212
 Κνημὶς ὄρος 162
 Κνίδος 36
 Κνωσσός 139, 140
 Κοάνζας πτμ. 101
 Κόβητος 267
 Κοβλεντία 285
 Κοβοῦργον καὶ Γόθι
 294
 Κόγγον 85, 101
 Κόγγος πτμ. μ', 101
 Κόδρος 152
 Κόζακας 150
 Κοζάνη 129
 Κοίμβρα 243
 κοιλίας ιζ'
 Κόιλη Συρία 55
 Κολμαρία 298
 Κολοκοτρώνης 109
 Κολόμβον 72
 Κολόμβος λέ, 200, 359
 Κολομβίας πτμ. 345
 ἢ Ὁρεγόνης 346
 Κολοράδος 346
 Κολοσσαί 29
 Κολοφών 26, 46
 κόλπος ιη'
 Κολχίς 49
 Κολωνία 285
 Κόμανα 22
 κομήτης α'
 Κομίνον ὄρ. 203
 Κομινάτον τῆς Νικαίας
 256
 Κομόριοι νῆσοι 102
 Κομπάσσιον ὄρ. 100
 Κόνιτσα πεδ. 116
 Κονναούχτη 325
 Κονξέεργη 312
 Κοντέσσα 131
 Κόνων 36
 Κοπερχάγη 315
 Κοπέρνικος β', η'
 Κόπται 89
 Κοπτός 89
 Κόραξ 164
 Κορδιλλιέραι ιζ', 342
 Κορδοφάν 92
 Κορδόβη 238
 Κορέα 1, 77, 79
 Κορήνη 95
 Κόρθιον 192
 Κοριᾶται κζ'
 Κοριατικοὶ κζ'
 Κορίολα 2 9
 Κοριολανός 219
 Κορινθία 174
 Κορινθιακὸς κόλπ. 112
 Κόρινθος 169, 172, 188
 Κόρκη 325
 Κοριτσά 130, 136
 Κορνήλιος Νέπωσι 209
 Κορνοαλλία 318
 Κορρομανδέλον 68, 71
 Κορούνα 237
 Κορτήσιος 236
 Κορρίνιον 220
 Κορώνεια 159
 Κορώνη 180
 Κοτοπάξιον ὄρ. 343
 Κοτβαίον 28
 Κότυλον ὄρ. 8
 Κότυς 126
 Κοχιγκίνα 73, 257
 Κουάδρα ἢ Βαγκουέ-
 ρη 349
 Κούδα 241, 358
 Κουδλαὶ Χάν λδ'
 Κουελλύνια 77, 79, 80
 Κουερετάρων 357
 Κούϊτον 361
 Κουίχπάκης 346
 Κουμάνα 361
 Κουμασία 102
 Κουμπερλανδία 318
 Κούναξα 52
 Κουνδουσία 82
 Κουξχάδη 297
 Κούρας πτμ. 86
 Κουράτ 99
 Κουρδοὶ κη', 7, 50, 51
 Κουρδιστάν 51, 62
 Κουρέν ἢ Γρεννάχ 94
 Κουρητες 130
 Κούριος Δεντάτος 221
 Κουρλανδία 332
 Κουρτραύη 271
 Κουσσάντασι 26
 Κουσετέλ Γάζ 8
 Κουσετον 352
 Κουτσονκ Μείνιερ 10
 Κράβλα 316
 Κραγιώδα 143
 Κράγος 9
 Κραγουγεβάτση 144
 Κράθις 118, 176, 205
 Κρακοβία 305
 Κραναία 196
 Κρανίδιον 171
 Κράφος λθ'
 Κράτης 42
 Κρατήρ κόλπ. 202
 Κρεμαστή Λάρισσα 160
 Κρεμώνη 208
 Κρεόλα 356
 Κρεσφόντης 178
 Κριμαία 337
 Κρεμλίνον 334
 Κρεφέλδη 286
 Κρήτες 11
 Κρήτη 120
 Κρητικὸν πέλαγ. 111
 Κρίκκελον 167
 Κρισσαίον πεδίων 163
 Κρισσαίος κόλπ. 112
 Κροατία 307
 Κρόδια 136
 Κροίσιος 30
 Κρονστάδη 307, 332

Κρότων 226	Κωνσταντινούπολις 108	Λάπωνες 310
Κροτωνιάται 276	123	Λαπωνικά ὄρ. 309, 328
Κρόππ 286, 297	Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας 16, 123	Λάραυδα 30
Κρόνος (ὁ πλανήτης) δ', γ'	Κωνσταντῖνη 96	Λαρανδεῖς 30
Κρώμνα 18	Κωπαῖς 116, 159	Λάριος 204
Κτησίας 36	Κωτύωρα 20	Λάρισσα 148, 170
Κτησιφῶν 52	Κῶς 46	Λάρναξ 48
Κυανᾶ ὄρη 367	Λαδαλέττα 231	Λαροχέλλη 252
Κυανοῦς κόλπος 16	Λαδουάνη 75, 326	Λάσσα 80
Κυβέλη 8	Λαδοαδωρῖς 342	Λασσίθιον 140
«κύβος ἐρρίφθω» 205	Λαδύρινθος 138	Λάτμος 9
Κυθωνία 139	Λαγγελάνθη 315	Λατῖνος 217
Κυθωνίαι 14	Λαγκάδα 186	Λατμικός κόλπος 35
Κύζικος 13, 43, 125	Λαγκάστριος πορθμὸς λς	Λαύρεντον 217
(Ἄρτάκη)	Λαγράνια 238	Λαύριον 113, 156
Κύθηρα 173	Λαγρόση 102, 326	Λαχῶρη 70
Κύθνος 191	Λαδόγα 39, 330	Λεάνδρος 13
κύκλοι μεσημβρινοὶ ε'	Λαδρόναι 241	Λεβάδεια 118, 159
κύκλοι παράλληλοι ε'	Λάδων 17, 186	Λεβαδικὴ πεδ. 159
Κυκλώπεια 170	Λαέρτη 40	Λέβεδος 25
Κυλλήνη 114, 172	Λαϊδάχη 303	Λεβερριέ (ἀστρονόμος) γ'
Κύμη 14, 189, 221	Λακεδαιμόνιος 182	Λεβέτσοβα 83
Κυνὸς Κεφαλαί 149	Λακινία 226	Λεβίδι 184
Κυνουρία 186	Λακίτιον 203, 226	Λεϊγάρδος μδ'
Κύπρος 47 326	Λακωνία 181	Λεϊγάρτσι 176
Κυπριασίσα 112, 180	Λακωνικός κόλπ. 112	Λεϊγήρ 248
Κυρήνη 94, 193	Λαλάνθη 315	Λεϊγιτιά 285
Κυρηναϊκὴ πεντάπολις 95	Λαμία 160	Λεϊθάς πτμ. 309
Κύρις 215	Λαμψάκι 3	Λεϊθη 324
Κυρῖται 215	Λαμιακὴ 118	Λεϊνη 287
Κύρνος 232, 247, 255	Λάμφακος 13, 125	Λεϊνοστέρη 225
Κύρος πτμ. 5, 49, 82, 329	Λάνδα 252	Λεϊρις 205
Κύρος ὁ Πρεσβύτερος 30	Λάννα 285, 292	Λεϊστάλη 262
Κύρος ὁ Νεώτερος 52	Λαοδίχεια ἢ Κατακεκαυμένη 30	Λεϊψία 290
Κυσανάχη 260	Λαοδίχεια (Λατακιέ) 29, 54	Λεϊκόκλη 263
Κύτα 183	Λαοκίον 47	Λέκτον ἀκρ. 13
Κυτίων 164	Λαουεμβούργον 279, 287	Λέλεγες 11, 34
Κύτωρον 18	Λαούφενον 261	Λεμάνση 250
Κώκ Ἰάκωδος μδ'	Λαπάζη 362	Λεμβέργη 305
Κωκυτὸς 116, 132	Λαπίθαι 147	Λένας 2, 83
Κῶμον 207		Λεοντάριον 186
Κωνσταντία 48, 291		Λεοντῖνοι 230
		Λεοπόλδος 270
		Λεουβάρθη 269
		Λεούση 325

- Λέπιδος 211
 Λέπτις 56
 Λέρνη 116
 Λέσβος 44
 Λέσβοι 44
 Λέσινα 304
 Λέσσιγγ 293
 Λεσσέψ 92
 Λέττος κη'
 Λεύδη 267
 Λευθεροχώρι 131
 Λευκά όρ. ιζ', 114, 137
 Λευκάς 195
 Λευκάτας 195
 Λευκή θάλασσα 3
 Λευκόν όρος ιζ'
 Λεύκιος Αντώνιος 212
 Λευκός Έλστερος 296
 Λευκός Δρίλων 116
 Λευκός ποταμός 86
 Λεύκτρα 158
 Λέντιον 286
 Λεγαϊνά 177
 Λέχος 289
 Λεώνη 238
 Λεωνίδιον 187
 Λήδση 323
 Λήθη, ποταμός 27
 Ληθαϊός 150
 Ληλάντιον πεδίον 188
 Λημος 127
 Ληγαϊός 311
 Ληξούρι 196
 Λία 51
 Λιαουρικόχας 317
 Λιανούσια 345
 Λιάπιδες 135
 Λίβανον 53
 Λιβανάται 163
 Λιβερπούλη 323
 Λιβερία 101
 Λίβιος 209
 Λιδιγξτόνης μ'
 Λιβονία 332
 Λιβόρνος 213
 Λιδυρνοί 199
 Λίβυσσα 16
 Λιδωρόκιον 164
 Λιλύδαϊον 228
 Λίβανος 6
 Λιγουριόν 170
 Λίγυρες 199
 Λιγυστική θάλασ. 202
 Λιέγη 271
 Λιθουανία 333
 Λίλλη 251
 Λίμα 362
 Λιμδοϋργον 269
 Λιμερική 325
 λιμήν ιη'
 Λιμήν Πρίγκιπος 359
 Λιμαμάτης πτμ. 262
 Λίμναι κα' ελδη αδ-
 των αδτόθ.
 Λίμνη 188
 Λίμνη Δούλων 345
 Λιμόγη 249
 Λιμουζίνη 249
 Λίνδος 47
 Λίντερνον 221
 Λίντση 303
 Λίππης Πριγκιπ. 296
 Λίσσα 304
 Λισσαδών 243
 Λοάγγον 101 246,
 255, 276
 Λοθαριγγία 297, 298
 Λοθάρος 273
 Λοκρίς 161
 Λοκροί 161
 Λομβόκη 75
 Λονδτινον 321
 Λοξεμβοϋργον 107, 269
 Λαγγελδόκη 252
 Λάχης 47
 Λευκόν όρος 247
 Λεπενού 168
 Λέρνη 170
 Λιβυκά όρη 87
 Λιβυκή έρημ. 97
 Λιλύδαϊον 203
 Λιμδοϋργον 270
 Λοκροί 226
 Λουδαΐνη 270
 Λουστερλίτσιον 305
 Λοφόται 313
 Λουγδονική 253
 Λουδίας 117, 128
 Λουδοδότηκος ό Β'. 288
 Λουδοδότηκος ό ΙΔ'. 245
 Λουδοδότηκος ό Γερμανός
 265
 Λουδοδότηκος Βοναπάρτ.
 266
 Λουδοδικούπολις 290
 Λουδοδότηκος ό Γ'. 291
 Λουζώνη 76
 Λούθηρος 292
 Λουσίσιλη 355
 Λούχα 213
 Λουκιανός 54
 Λουκλάνδη 370
 Λουκνόβιον 70
 Λουκόμωνες 212
 Λουκαλάβας πτμ. μ'
 Λούκουλλος 9, 18, 21,
 34, 50
 Λουκρινίς θάλασ. 204
 Λουκριτήλιον 204
 Λούνη 312
 Λουξεμβοϋργον 269,
 271
 Λουζόριον 89
 Λουπαδί 9
 Λουτάτιος 231
 Λουτανίγια 99
 Λουτράκι 172
 Λυβέκκη 293, 296
 Λυγκιστίς 128
 Λυδία 11, 22
 Λυδλίνη 333
 Λυκαονία 28
 Λυκάονες 28, 39
 Λύκαιον 186
 Λυκέρνη 261
 Λύκειον 153
 Λυκία 11, 36
 Λυκίαρχος 37

- Λύκοι 37
 Λυκίσιος 16
 Λύκος ποταμός 9, 10
 Λύκος 37
 Λυκουρία 176
 Λύκτος 140
 Λυσιμαχος 25
 Λυσιμαχία 115, 118
 Λύσιππος 173
 Λύστρα 39
 Λυττίχη 271
 Λυών 224, 254
 Λωρέτον 214
 Λωσάνη 263
- Μαγαλλάνη 363
 Μαγδαληνή 343
 Μαγδαληνης ποτ. 347
 Μαγδεδοῦργον 285
 Μαγελλανικός πορθμός
 λστ'
 Μαγελλάνο, ἴδε Μα-
 γελχάεις λστ'
 Μαγελχάεις λστ'
 Μαγέρη 313
 Μαγιώρα 240
 Μαγυάροι 107
 Μαγνησία 147, 149
 Μαγνησία ἢ ὑπὸ Σι-
 πύλῳ 23.
 Μαγνησία ἢ πρὸς
 Μαιάνδρῳ 27
 Μαγνόπολις 21
 Μαγυάροι 307
 Μαγχέμιον 291
 Μαγχεστρία 323
 Μαδαγασκάρη 102
 Μαδαγάσσοι 102
 Μαδέρα 103
 Μαδέραι 103
 Μαδίρας πτμ. 347
 Μαδράση 69, 71
 Μάζακα 63
 Μαζατλάνη 357
 Μαιένη 315
 Μαικήνας 211, 218
- Μαιλάρη 310
 Μάιναλον 114, 185
 Μαινή 250
 Μαιονία 22
 Μαΐτμασχίη 80
 Μαιώτις λίμνη 4
 Μακάρων νῆσοι 103
 Μακασσάρη 75
 Μακεδονία 109, 120
 Μακεδονική πεδ. 117
 Μακκενζίης πτμ. 345
 Μάκεστος 0, 136
 Μακμαδών 255, 27
 Μάκρη 37
 Μάκρης πτμ. 205
 Μακρυνίτσα 150
 Μακρυνόρος 114, 132
 Μάκρωνες 19
 Μαλαδάρη 68, 70
 Μαλάγα 239
 Μαλαδέττα 234
 Μαλαισία 74
 Μαλατοὶ κθ', 366, 370
 Μαλαϊκή φυλή 74
 Μαλάκα 73, 326
 Μαλακάσι 151
 Μαλέας 112, 114
 Μαλέβεντον 220
 Μαλιακός 113
 Μαλιεῖς 148
 Μαλμώη 312
 Μαλλός 42
 Μαλουῖναι 365
 Μάλτα 231, 325
 Μαμέρτιον 226
 Μαμίλιος Ὀκτάβιος
 218
 Μανδαλέχη 73
 Μανδσχοῦρια 77
 Μανδσχοῦρικὴ 1
 Μανζαναρέσιον ποτάμ.
 238
 Μάνη Ἀγγλ. 323
 Μάνη, Ἀνατ. Δυτ. 183
 Μανδίγγοι 98
 Μανιάκι 180
- Μανίλη 76
 Μανιτόβα 350
 Μάντουα 208
 Μαντούκιον 194
 Μαντίνεια 184
 Μάοροι 370
 Μασόνα Κέα 371
 Μασόνα Λόα 271
 Μαξιμιλιανός 265, 357
 Μαραθὼν 155
 Μαράνων πτμ. 347
 Μαρβάχη 290
 Μαργαρίτα 313
 Μαρδόνιος 158
 Μαρέγγον 203
 Μαρία 265
 Μαρία Γαλάντη 359
 Μαρία Θηρεσία 299
 Μαρία Θηρεσιόπολις
 30
 Μαρία Στουάρτ 324
 Μαριάναι 241
 Μαριανδουνοὶ 15
 Μαριάνναι ἢ Λαδρόναι
 371
 Μαρίκη νόμφη 220
 Μάριος 207, 218, 219
 220, 253
 Μάρκελλος 223, 230
 Μαρκήσιοι 371
 Μάρκιος 219
 Μαρκήσιοι 257
 Μάρκος Αδρήλιος 42
 Μάρκος Μπότσαρης
 167
 Μάρκος Πώλος, λδ' λς'
 123
 Μαρρόν 96
 Μαρσὺας 29
 Μαρταδάνειος κόλ. 72
 Μαρτινὸν 264
 Μαρτινίχη 359
 Μάρχη 249
 Μαρχιωνία τῆς Μορχ-
 βίας 305
 Μάρχος πτμ. 300

Μαρών 56, 58	Μεδιὰν 60	Μεσσηνή 179
Μαρωνεία 122	Μεθόλιανον 200, 207	Μεσσηνία 173
Μαρωνίται 7	Μεζόντιος 213	Μεσσηνιακὸς κόλπ. 112
Μασκαρέναι 102	Μέθανα 172	Μεσραΐμ 88
Μασκάτη 60	Μεθώνη 131, 180	Μεσσωγίς 27
Μάσσα 210	Μεινίγγη 294	Μέταυρος 205
Μασσαλία 14, 253	Μέκκα (Μαχόραβα) 59	Μετέωρα 151
Μασσικὸς 204	Μεκινέζη 97	Μετεωρολογία κα'
Μασσοῦροι 278	Μεκλεμβούργιον Σχο- έρινον 292	Μετέωρα κα'
Μαστουσία 111, 124	Μελόγγος 72	Μεντερέ Σού 10
Μαστρούχτη 2 9	Μέλας πτμ. 10	Μέτς 24, 246, 298
Μασχέδη 63	Μέλας Δρίλων 116	Μέτσοβον 134
Μαῦπόρρη 361	Μέλας κόλπ. 111	Μεχελένη 271
Μαῦρη θάλασσα 3	Μέλας Δρυμὸς 278	Μεχμέτ Ἀλῆς 110
Μαυρίκιος 102, 265, 326	Μελβίλλη 349	Μηδία 63
Μαυροβούνιον 120, 145	Μελβίλλη νῆσος λζ'	Μηθύμνα 44
Μαῦροι 95	Μελβούρνη 368	Μῆκος γεωγρ. ε'
Μαυρολιθάρι 164	Μελέαγρος 166	Μῆνος 90
Μαυρομάτι 179	Μέλης 4	Μηλιαί 150
μαυσωλεῖον 35	Μελένικον 130	Μῆλος 193
Μαύσωλος 34, 35	Μελίθαια 150	Μηουανία 214
Μαχμούτης 110	Μελίτη 231	Μιάνκον 77
Μέγα Δουκ. Κρακο- βίας 305	Μέμωνων 89	Μιαούλης 109
Μέγα Σπήλαιον 176	Μέμφις 90	Μιασιόνη 310
Μέγα Τιβέτ 80	Μενάμης πτμ. 72	Μυρόνες 15
Μεγάλη Ῥωσσία 334	Μενάμη 73	Μίγκιος 206
Μεγάλη Βρετανία 107	Μενδήσιον 88	Μίδας 8, 10, 32
Μεγάλη Ἀρμενία 49	Μεννονίται ἀντὶ Με- κονίται κθ'	Μιδάειον 28
Μεγάλη Ἑλλάς 199	Μεξικὸν 356	Μιδδαλεθούργον 268
Μέγα Νογβόροδον 334	Μεξικὸν λστ'	Μιρδίται 135
Μεγαρίς 156	Μερδάστη 63	Μιθριδάτης 9, 18, 34
Μεγάλη Ὑγολή τοῦ Γένους 124	Μερθόρη 322	Μιθριδάτης Εὐπάτωρ 20, 22
Μεγάλαι Ἀντίλλ. 344 358	Μερίδη 357	Μιχάδος ἡ τέτνονος 76
Μεγαλόπολις 186	Μερκία 322	Μικελών 2 7
Μεγαλοπρεπὴς Σολι- μάν 109	Μερσέυς πτμ. 319	Μικλοῦρης λζ'
Μέγαρα 156	Μέση Ἀἴγυπτος 90	Μικαρία 116
Μέγας Ἀλέξανδρος 53	Μέση Ἀμερική 357	Μικρὰ Καρπάθια 300
Μέγας Ἀτλας 95	Μεσολόγγιον 165	Μικρὰ Ῥωσσία, Οὐ- κρανία 36
Μέγας Ὠκεανὸς 3	Μεσόγειος θάλασσα 3	Μικρὸς Ἀτλας 95
Μέγας Κανούτος 313	Μεσόγειος φυλὴ κη'	Μικραὶ Ἀντίλλαι 316, 339
Μεδόακος 206	Μεσοποταμία 5, 51, 43	Μικρὰ Ἀρμενία 49
	Μεσσαρὰ πεδ. 138	Μικρὰ Βρετανία 251
	Μέσση 194	Μιλβόκη 354

Μίλητος 25	Μόνση 271	Μύκονος 190
Μιλητόπολις 13	Μονοφυσίται 50	Μυλαί 228
Μιλύαι ἢ Σόλυμοι 37	Μονπελλιέ 252	Μύλασσα 36
Μιμφόρδη 322	μονσοῦν ἕνεμ. κδ'	Μυλόωση 298
Μίλων Κροτωνιάτης 22)	Μοντεβίδεον 364	Μυοῦς 26
Μίμας ὄρ. 8	Μοντσεράτον 240	Μυρτώον 111
Μίμνερος 26	Μοντρήλη 35)	Μυσία 11
Μίνδαρος 13	Μοράδ Δάχ 8	Μυσία μεγάλη 14
Μινθάνος 76	Μοραύας 118	Μυσοί 11
Μίνδη 285	Μοργάρτη 260	Μυσῶν λεία 11
Μίνιος πτμ. 235	Μορηνή 12	Μυσία Κατακεκαυμένη 12
Μίνσκη 333	Μορροβία 101	Μυσία μικρά 12, 13
Μιντοῦραι 220	Μοσέλλας 285	Μυσώρει ν 71
Μινστέρη 325	Μόσης 248, 266	Μωάμεθ 59, 109
Μινύαι 160	Μοσούλη 52	Μωαμεθανοί λ'
Μίνως 1 8	Μοσύνοχοι 19	
Μισηνὸν ἀκρ. 202	Μοστάρη 136	
Μισσισιπῆς 345, 346	Μιστράς 182	Καβλοῦς 58
Μισσοῦρης 345, 347	Μόσχα 334	Ναβουχοδονόσορ 51
Μιτυλήνη 44	Μόσχος 230	Ναγάρη Βουρὸν 13
Μιχαὴλ Παλαιολόγος 103	Μοτύη 227	Ναγκίγγη 78
Μιχιγάνη 346	Μοχιλέδη 333	Νάγκουον 255
Μογαδώρη ἢ Σουαίρα 97	Μόψου ἐστία 42	Ναδίρης 67
Μογγόλοι 83, 327	Μόψος 42	Ναζαρέτ 58
Μογγολία 77	Μοῦγγος Πάρκος λη'	Ναζιάνζος 33
Μογγόλοι καὶ Τάρτα- ροι 330	Μούλλη 325	Ναῖνος 349
Μογγολικοὶ λαοὶ κζ'	Μουλγράδιοι νῆσοι 371	Νακάον 78
Μογουντία 92	Μουλτάνη 70	Νακόλεια 28
Μοβίλη 354	Μουντάνη λίμνη λθ'	Ναμούρη 271
Μοζαμβίκη 100, 243	Μουνηχία 153	Νάνται 252
Μόκκα 59	Μουράτης Α' 109	Νάξος 192, 229
Μολάοι 183	Μουρζούκη 96, 98	Ναπολέων Βοναπάρ- της 232, 233, 236, 245, 293
Μολοσσίς 133	Μουρκία 239	Ναπολέων ὁ Γ', 245, 255
Μολδαῦος πτμ. 301	Μουρρής πτμ. 267	Νάρβα 332
Μολοῦκται 74, 75, 269	Μουρρουμβίγδης πτμ. 367	Νάρκισσος 158
Μόμμιος 172	Μουρσχιδαβάδη 70	Ναονία 214
Μόνακον 256	Μουρτένη 263	Ναρόβας 329
Μόναχον 288	Μουτίνη 210	Νάρων 116, 136
Μονδσχοῦοι Τάρταροι 78	Μογαλίτσι 9, 13	Νασχιβίλλη 355
Μονεμβασία 183	Μπάγκουλυ 10	Νατάλη 100, 325
Μοσκοῦτον 357	Μπαρτέν 9	Ναύκρατις θ'
	Μποτσαράτοι 134	Νάυλοχος 228
	Μυγδονία 128	Ναυπακτία 166
	Μυκάλη 8	
	Μυκήναι 171	

Ναύπακτος 164, 166	Νέον Ἀμστελόδαμον 26	Νικόλαος 145, 327
Ναχιγάλ 20'	Νέος Ἀρχάγγελος 356	Νικαλαίεφ 337
Νέα Ἀδρηλία 354	Νεοσάτση 306	Νικουήθεια 16
Νέα Βεστιμινστέρη 349	Νεογατέλη 263	Νικόπολις 135
Νέα Βρεττανία 370	Νερβούδα 68	Νίμαι 203
Νέα Βρουνσβίγη 342, 350	Νερούας 214	Νινεὺς 51
Νέα Γουϊνέα 369	Νέστος 141	Νιόδη 6
Νέα Ἐφεσος 26	Νεστοριανοὶ 42	Νιπάλη 72
Νέαι Ἐβρίδες 370	Νεστόριος 42	Νιπιγόνη 3 6
Νέα Ἡπειρος 135	Νέστωρ 180, 225	Νιπώνη 77
Νέα Ἱερουσαλήμ 356	Νευροκόπον 130	Νίσαια 157
Νέα Καισάρεια 20	Νεωτέρ. γένους Ῥεούση 295	Νίσιον Νοβγόροδον 334
Νέα Καληδονία 257, 370	Νελεὺς 15, 180	Νιφάτης πτμ. 49
Νέα Καστιλία 238	Νήριτον 196	Νοβάρια Σευλία 4η
Νέα Μινζέλα 161	Νησίον 179	Νοβάρια 355
Νέα Ὀλλανδία 326	Νῆσος Βασιλίσσ. Καρλόττας 3 0	Νοδιπαζάρ 136
Νεοκαισάρεια 21	Νῆσος τῆς Γαλλίας 102 248	Νογδόροδον Βελίκιον 331
Νεάπολις 140, 222	Νῆσοι τῆς Λουαγιαλιταίτης 257	Νόμια 179
Νέα Πέλλα 162	Νῆσοι τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας 2	Νορβεγία 107, 308, 312
Νέα Ῥωσσία 336	Νῆσοι Σολομῶντος 370	Νορβίγη 322
Νέα Σηλανδία μβ', 326 370	Νῆσοι Ἐταιρείας 371	Νορθουμβιρλανδία 323
Νέα Σικωτία 342, 350	Νῆσοι Φιλίας 371	Νορμεβέργη 269
Νέα Τσερκάσκη 336	Νήγη 325	Νορλανδία 312
Νέα Ὑόρκη 352	Νιάνουσα 129	Νορμανδία 251
Νέα Φουδλανδία 326, 350	Νιάμ Καννιβάλων μ' 249	Νορμανδοὶ 308
Νέβας 329	Νιγρητες κς', ἡ Νιγρίται 369	Νορφόλη 326
Νέγος 93	Νιγγποφόν 78	Νότιος Βραβάντη 270
Νέδα 180	Νίγρος 85, 99	Νότ. Ἀτλαντ. Πολιτεῖται 353
Νεδσέτ 59, 60	Νιδδεμβάλδη 260	Νότιος Ἀμερική 360
Νέδων 178	Νιζάρας 316	Νουμάς Πομπήλιος 215
Νείσση 235	Νιζάμης 71	Νουρσία 215
Νεῖλος 85, 86, 87, 92	Νίκαια 16, 24, 2 7, 335	Νουάνζας ἡ Οὐκερέθης 86
Νεϊλόμετρον 89	Νικαραγούα 347, 357	Νουάνζα 99
Νειοχώρι 166	Νικηταρᾶς 109	Νύσα 27
Νέκκαρος 283, 290	Νιζάρ 21	Νυσάβα 144
Νεκρά Θάλασσα 57	Νικοβάρζι 74	Νῶε 49
Νεκρὸς λα', 51	Νικολαΐέβσκη 84	Νῶλα 223
Νέλσων 92, 346		
Νεμέα 171		
Νέμεσις 156		
Νεοδοῦργον 259		
Νεοκαστέλη 323		
		Ξάνθος 10, 37, 134
		Ξενοφάνης 26
		Ξενοφῶν 158

Ξέρες Δελαφροντέρα 239	Ψοτάδιος 208, 211	Ψορινόκος λς', 315, 317
Ξερόμερον 168	Ψοταῖος πτμ. 285	Ψορθόδοξοι 107
Ξηροχώριον 188	Ψοθία 2 2	Ψορίζων, σημετα αὐ- τοῦ στ'
Ξυδίας 148	Ψογασσος 8	Ψοράδες 318, 325
Ξυνίας λίμνη 150	Ψοδεδεμπούργον 293	Ψορμος ιη'
	Ψολίνδα 364	Ψορόντης 54, 56
	Ψολλανδία 264	Ψοροπέδιον ιδ'
	Ψολυύτσιον 305	Ψορος Δέοντος 101
Ψοάγγος 77	Ψολλανδοί κη, 74	Ψορχομενός 159, 185,
Ψοαρθῶν 369	Ψολλαι 167	Ψοσχάρος 309
Ψοδεδεμάλδη 260	Ψολστέϊνον 282, 287 314	Ψοσποδάροι 124
Ψοδελίσκοι 89	Ψολυμπιεῖον 154	Ψοσσα 113
Ψοδης 2, 83	Ψολυμπία 180	Ψοσάκα 77
Ψοδερβέγης λη'	Ψολυμπηνή 8	Ψοστιάκαι Σαμοεῖδαι 83
Ψοδίδιος 220, 3. 7	Ψολυμπος (Κεχ'ιχ Δαχ) 8.	Ψοσταγγέλη 321
Ψοδιδιούπολις 337	Ψολυμπος ιγ', 48, 113, 128. 148	Ψοστίνδη 271
Ψοδίεδον 2 7	Ψολυνθος 131	Ψοσιρις 88
Ψογκόγγη 3. 6	Ψομάνη 60	Ψοττάβα 350
Ψογχηστός 157	Ψομάρ 53, 65	Ψοττεντότται κζ', 100
Ψοδαίναθος 55	Ψομηρος 24, 45, 194	Ψοττομάχοι 361
Ψοδείδα 59	Ψομσκη 83	Ψοταγιάκα 357
Ψοδέρας 278, 283, 285	Ψονδουράση 326, 357	Ψοτάλης 28
Ψοδησός 336	Ψονδουράσιον ἢ Βαλι- σεία 357	Ψοταλλία 318, 319
Ψοδρύσαι 121	Ψονέγα 330	Ψοταρος 272
Ψοδυσσεύς 163	Ψοντάριος 346	Ψοτατερφόρδη 325
Ψοζήρος 115, 118, 163	Ψοξοφόρδη 322	Ψοτδη 70
Ψοζόλαι 161	Ψοπόρτον 243	Ψοτδων λζ'
Ψοζμάν 65	Ψοπούντιος πόρος 116	Ψοτδώνειος πορομός λζ', 345, 349
Ψοθρος 113, 148, 160	Ψοππιανός 42	Ψοτδερχάμπτων 322
Ψοθωμανοί 141	Ψοππιανός 42	Ψοτέλιος πτμ. 215
Ψοθων 110	Ψοππελένη 285	Ψοτέλιτραι 219
Ψοθων ὁ Μέγας 273, 298	Ψοπούντιοι 162	Ψοθενουσία 224
Ψοΐκος τοῦ Θεοῦ 264	Ψοράγγης μα', 253	Ψοθερβανός 204
Ψοιλάνδη 312	Ψοράνη 96	Ψοθερκέλλαι 207
Ψοϊνοῦς 182	Ψοράτιος 211, 218	Ψοθεσαντή 252
Ψοϊνοῦσαι 180	Ψορβηλος ὄρ. 112, 128	Ψοθεσαντίων 254
Ψοϊνωτροί 199	Ψορεμδοῦργον 336	Ψοθεσοῦδιος 204
Ψοϊνωτρία 199	Ψορεστία 126	Ψοθεσπασιανός 215
Ψοϊσέλη 332	Ψορεστιάς 129	Ψοθεστμινστέρη 321
Ψοΐτη 11', 16)	Ψορεστις 128	Ψοθετυλωνία 211
Ψοΐτυλον 183	Ψορη ιστ', ιζ'	Ψοθηκτις 321
Ψοκκάκη 349	Ψορη Βενεζουέλης 344	Ψοθηρών 208
Ψοκας πτμ. 3. 9	Ψορη Βρασιλίας 345	Ψοθίλλιαμ 350
Ψοκνα 144		
Ψοκταδιανός 168		

Οβινδώρα 321	Παγγασιον 120, 128	παραγωγή γ'
Οβκαυάλη 347	Παγασαί 149	Παραγουάης 348, 363
Οβκερέδη 99	Παγασητικός 111	Πάργα 134
Οβλερτίχος Ζβίγγλιος 258	Πάδος 205	Παράλιαι "Αλπεις Κα- λιφορνίας 344
Οβλλη 323	Παιαονία 128	παράλια ιγ'
Οβλμία 290	Πακτωλός 8, 10, 22	Παραλία Χρυσού 326
Οβλστέρα 325	Πακατιανή 29	Παραμυθία 134
Οβμβέρτος Α' 201	Παλαμᾶς 151	Παραμάριβον 365
Οβμδρων 205	Παλαώσιοι 2 1	Παράνας 348
Οβμβερως 319	Παλατινή 215	παραπόταμα κ'
Οβντερβάλδη 260	Παλάτσα 35	Πάρθηος πτμ. 290
Οβξμάλη 357	Παλεμβάγχη 75	Πάρθηνοι 135
Οβολσίνιοι 212	Παλέρρον 227	Παρθενία 45
Οβολσίνιος λίμνη 204	Πάλη 196	Παρθένιος πτμ. 9
Οβόλοτουνον 204	Παλίνουρος 203	Παρθένιον 114, 170
Οβολτοϋνος 205	Πάλκειος 72	Παρθενόπη 222
Οβπερναβίχη 348	Παλλήνη 130	Παρθενών 154
Οβραγουάη 363	Παλμύρα 54	Πάρμα 201, 210
Οβράλης 329	Παλμυρηγή 54	Παρμενίων 64,
Οβρία 202, 260	Παμβοιωτία 159	Παρνασός 113, 159
Οβράλια 105, 328	Πάμισος 119, 179	163
Οβραλικά 106	Παμπάσαι 345	Παρνασός 113, 115,
Οβράνια "Ορη 79	Παμφυλία 11, 38	162
Οβρανός (δ' πλανήτης) ε', γ'	Παμφύλιος 7	Πάρνης 113, 152
Οβρόνη 346	"Αμπλώνα 240	Πάρνων 114, 182, 187
Οβρος Βοϋς 334	Παμῖρ μα'	Παροιμία 192
Οβσης πτμ. 318	Παναγία 249	Παροπάμισος 2, 61
Οβψάλη 311	Παναμάς 360	Παρράσιος 26
"Οφενθάλη 349	Παναχαικόν 175	Πάρρος λζ'
"Οφθαλμός "Ανατο- λής " 55.	Πανατιωλικόν 114 ("Αραποκέφαλον) 166	Πάρσαι 64
"Οφφενδάχη 291	Πανδίων 37	Πάρσι 13
"Οφιεῖς 165	Πανδωσία 225	Παρίσιοι 248
"Οφιονεῖς 165	Πάνθειον 154	Πάριον 13
"Οφίρ λα', μα'	Πάνιστα 183	Παρίμια ὄρη 344
"Οφρϋς ιζ'	Πανιδόνιον 27	Πάρως 192
"Οχενζολλέρνοι 286	Πανελλήνιος 156	Πασαργάδα 63
"Οχενστῶφοι 290	Παννονική 118	Πασιτίγρης 5
"Οχη 189	Πάνορμος 227 (Πανδσχάθη) 69	Παταγῶνες 365
"Οχιος 347	Παξοί 195	Παταγωνία 365
"Οχίτσα 144	Παποδαι κζ', 74	Πάτμος 46
"Οχότση 84	Παππαθύμιος Βλαχά- δας 150	Πάταρα 38
"Οχρίς 129	Παππαφλέσας 180	Παταύιον 209
		Πάτραι 112
		Πατριαρχετον 124
		Πάτνα 70

- Πάτερκλος 222
 Παύλα 208
 Παύλος 42, 55
 Πausανίας 23
 Παφλαγόνες 17
 Παφλαγονία 11, 17
 Πάφος 48
 Παγούη 73
 πεδιάς ιδ'
 πεδίον του Ἄρεως 216
 Πείπος 329
 Πειραιεύς 153, 155
 Πέτρος 175
 Πεκίνον 78
 Πελαγονία 128
 Πελασιγῶτις 147, 148
 Πελασγοί 11, 128
 Πέλλα 129
 Πελοπία 23
 Πέλοψ 168
 Πελοπόννησος 18
 Πελωριάς ἄκρ. 203
 Πευρόκη 322
 Πενέσαι 135
 Πενταποταμία 69
 Πεντελικὸν 113, 152
 Περαιά 58
 Πέραν 124
 Περαιχώρα 173
 Περαιχώριον 196
 Πέργαμος 12, 14
 Πέργη 39
 Πέρθη 324, 369
 Περίμη 59
 Περλεπές 129
 Πέρμα 335
 Περναμβούκον 369
 Περπινιάνη 253
 Περουία λς', 362
 Περουσία 212
 Πέρσαι κη'
 Περσέπολις 63
 Γερσεφόνη 230
 Περσικὸς κόλπος 3
 Περσις 62
 Περσινούς 31
 Πέστη 306
 Πεσχαίρεςοι 365
 Πεταλίδι 180
 Πετηλία 225
 Πετραία Ἀραβία 60
 πετρέλαιον κδ'
 Πετράρχας 211
 Πετροπαυλόβσκη 81
 Πέτρος ὁ ἀπόστολος 58
 Πέτρος ὁ Β' 364
 Πέτρος ὁ Μέγας 327
 πετρώματα πυρογενῆ
 ιδ', πλουτώνεια ιε',
 ἠφαιστειογενῆ αὐτόθι.
 στρωματώδη αὐτόθι,
 μεταμορφωσιγενῆ αὐ-
 τόθι. ὑδατόγενῆ αὐτ.
 Πετρούπολις 331
 Πετσιλία 78
 Πετσιγόρας 320
 Πηγαδάκι 197
 Πηλεὺς 161
 Πήλιον 114, 148
 Πηλούσιοι 91
 Πηλουσιακὸν 88
 Πηγειὸς 117, 118, 148
 150, 176
 Πίερος 13, 128
 Πιερία 128
 Πιθηκοῦσαι 233
 Πικαρδία 251
 Πικ-Νέθου ιζ'
 Πικ τῆς Σωράτης ιζ'
 Πιλομάδος 348
 Πιλσενία 304
 Πιμώλιςα 21
 Πίνδαρος 157, 158
 Πίνδος 12, 151
 Πιννινικὰ 318
 Πίσα 177, 200, 213
 Πίσαυρος 205
 Πιτάνη 14
 Πιτυοὺς 49
 Πιτυοῦργη 353
 Πιττακὸς 44
 Πιτυοῦσαι 13, 240
 Πιχίγχα 361
 Πλανήτης α', β'
 Πλαυῖς 206
 Πλούταρχος 157
 Πλούτων 20
 Πλαταιαί 158
 Πλακεντία 210
 Πλάσσουον 67
 Πλυμούθη 321
 Πλίνιος ὁ Πρεσβύτε-
 ρος 209, 223
 Πλουσία Ἀχτή 358
 πλημμύρα ιθ'
 Πλάτανος 66
 Πλαουένη 290
 Πελέδιοι νῆσοι 241
 Πλεισσης πτμ 290
 Πλάτος γεωγραφικ. ε'
 Πλέθνα 137
 Πλίνιος ὁ Νεώτερος 208
 Πλουέστη 143
 Πνύξ 153
 Ποατιέ 252
 Ποσολί 252
 Ποσόλια 334
 Ποικίλη 154
 Πόλα 304
 Πολεμώνιον 20
 Πολλεντία 209
 Πολιανή 116, 179
 Πόλλινα 136
 Πολιτεῖαι Κόλπου 354
 Πολιτ. Μεγάλ. Ὁκε-
 νοῦ 355
 Πολιτεύματα λ'
 Πόλος βόρειος ε'
 Πόλος νότιος ε'
 Πουλτάβα 309
 Πολυάραβος 183
 Πολόγυρος 131
 Πολύδωρος 47
 Πολύκλειτος 170, 173
 Πολύκυπρος 48
 Πολυνησία ἡ νῆσοι τῆς
 Νοτίου Θαλάσ. 366
 Πολωνοὶ 279

Πολωνία 333	Πουέβλα 356	Πρυτανετον 154
Πομερανία 284	Πουλτάβα 336	Δυτ. Πρωσσία 286
Πομοτοβι 371	Πράγα 304	Πρωτογένης 36, 47, 121
Πομπηία 204, 222	Πραιζίδοι 241	Πτολεμαίς 94, 95
Πομπηϊούπολις 41	Πραίνεστος 218	Πτολεμαῖος ὁ Γεωγρ. λγ'
Πομπηϊός 21, 228	Πραξιτέλης 36, 158, 177	Πτολεμαῖος 58, 92
Πονδύχερὺ 71, 257	Πράσινον ἀκρωτήριον 103, 243	Πυγμαλίων 49
Πονταρλίέρη 254	Πρέβεζα 135	Πύδνα 130
Πόντος 11, 19	Πρέγελον 286	Πυρηνάτα 233
Πόντος Καππαδόκιος 20	Πρεμετή 134	Πυθαγόρας 45, 226
Ποντῖνον 204	Πρεσβούργον 103	Πυθαγόρεια δόγμα. 219
Πόντος Γαλατικὸς 19	Πρεστήνη 23	Πυθέας λβ' λζ', 253
Πόντος Πολεμωνιακὸς 19	Πρίαπος 13	Πυθῶ 163
Ποπλώνιον 202	Πρίγκιπος 103, 125, 243	Πύλαι Συρίας 43
Ποποκατεπέτλος 3.3	Πρίγκιπ. Τρανσυλβα- νίας 307	Πυλία 179
Πορθμὸς ιη'	Πρίγκιψ Οὐαλλίας 342	Πύλος 110, 179
Πορθμοὶ Ἑλλ. χερσ. 106	Πρίγκιψ Ἑδουάρδος 326	Πύραμος 10
Πόρος 172	Πριεурέ 256	Πυραμίδες 89, 90
Πορσήνας 212	Πριήνη 26	Πύργος 176, 192
Πορταριά 150 ω	Πρισκοπέρα 116	Πυρηνάτα ιζ' 105, 217
Πόρτ Σαίτ 92	Πρισρένη 136	Πυθῶς 225
Πορτόρικον 359	Προβιγκία 253	Πύρρος 170, 223, 224
Πορτοσάντον 103	Πρόβλακα 131	Πωμαλισσηνή 21
Πορτλάνδη 352	Προϊόντα τῆς γῆς κδ' καὶ ἐξῆς.	Ῥάβεννα 211
Πορτογάλοι κη'	Πρόκνη 1.9	Ῥαγοῦσα 304
Πορτογαλία 241	Προκόνησος 125	Ῥαιδεστός 125
Πορτογάλοι λδ'	Προκατακλυσμαῖα προσχώματα ιστ'	Ῥαδομίρης πεδ. 117
Πορτσμούθη 321	Προκόννητος 43	Ῥαψάνη 148
Ποσειδονία 224	Προκόπιος 28	Ῥαιτοὶ 199
Ποσειδῖον 111, 113	Πρόνοια 170	Ῥάκιος 26
Ποσειδῶν (ὁ πλανή- της) θ', γ	Προποντίς 3	Ῥαμνοῦς 156
Ποσιδώνιος 54	Προπέρτιος 214	Ῥασέλη 115
Ποσειδωνιάτης 202	Προῦθος 118, 143	Ῥαστάττη 255
Ποσίδιοι 89	Προῦσα ἢ ἐπὶ τῷ Ὁ- λύμπω 15	Ῥατσεβούργον 287
Ποσνανία 287	Προῦσα ἢ πρὸς Ὑπίω 16	Raudins campus 207
Ποτσδάμη 284	Προυσίας 15	Ῥαχὴλ 51
Ποτσούμιος 210	Προυσίας Β' 16	Ῥεβάλη 32
Ποταμοὶ κ'		Ῥεικιαβίχη 316
Ποτομάκκος 346		Ῥεϊχεμβέρχη 304
Ποτίδαια 131		Ῥέμος 217
Ποτίολοι 222		Ῥένος 211
Ποτσίσιον 362		Ῥεουνίων 102, 257
		Ῥεῦματα ἄφορὰ αὐτῶν

1θ' αἴτια τῆς φορᾶς αὐτοῦ. καὶ κ'	Ῥουτσούκιον 143	Σάμος 45
Ῥεούσση 29)	Ῥύνδακος 9	Σαμόσατρα 54
(Ῥέχα) 51	Ῥυσέλη 251	Σαμπουντζὶ Δάχ 8
Ῥήγας ὁ Φεραῖος 149	Ῥύτιλιον 260	Σαμουήλ Βάκερος λθ'
Ῥήγιον 210, 226	Ῥωμάνια 211	Σαμσοῦντα 20
Ῥήκος 45 γρφ. Ῥοῖκος	Ῥωμανόν 144	Σανδδίχοιοι 371
Ῥῆμοι 255	Ῥωμᾶνοι κη', 106,	Σάννων πτμ. 325
Ῥῆνος 278, 283	107, 307	Σανταρλί 14
Ῥιάδδη 60	Ῥωμανικόν Ἑλβ. 264	Σαντανδέρη 238
Ῥίγα 332	Ῥωμανόφ 327	Σαντιάγον 359, 363
Ῥιθυμία 139	Ῥώμη 215	Σαξονία 285, 289
Ῥιμνίκη 143	Ῥωμουσία 141	Σαπφώ 44
Ῥινδιάνιον 75	Ῥωμύλος 200, 217	Σάρα 51, 286
Ῥιογράνδης 86, 98	Ῥωσσία 107, 327	Σαραβάτ 10
Ῥίος Νέγρος 347	Σααδῆς 63	Σαραγόσσα 240
Ῥίον Ἰανέβρον 364	Σαβίνη 215	Σαράντα Κλησιαίς 126
Ῥίον 112	Σαβωδία 245	Σαρδανάπαλλος 42
Ῥίος Δελαπλάτας 347	Σαγγάριος πτμ. 9	Σάρδεις 23
Ῥιχάρδων, λη'	Σάγρος πτμ. 205	Σαρδηνία 256
Ῥιχελιού 245	Σαγχωνιάθων 56	Σαρδόنيος γέλως 232
Ῥιχμόνδη 353	Σαίγώνη 74	Σαρδῶν πέλ. 202
Ῥοῶς 9	Σαιντόγγη 252	Σαρδῶν 232
Ῥοβέρτος Κλίδης 67	Σάις 91	Σάρος 10
Ῥογκεβάλλη 210	Σαιξπήρος 322	Σασκατχεδάν 346
Ῥοδανός 248, 253	Σακαρία 9	Σάτορονος 199
Ῥοδένη 261	Σακραμέντον 355	Σάχ 63
Ῥοδολφός Ἀψοδούρ- γιος 299	Σάλα 311	Σαχαλίνη 84
Ῥοδόπη (Δεσποτοδοῦ- σι) 113, 120, 127	Σαλαμάγκα 238	Σαχάρα 85
Ῥόδος 46	Σαλαμίς 48, 157	Σαχέλ 97
Ῥοζέττη 87	Σαλαπία 223	Σαῦος 118, 136, 300
Ῥομανσχόρη 261	Σαλατντερέ 9	Σβεαβόργη 333
Ῥόσσιος λζ'	Σάλερνον 223	Σδινεμύνδη 284
Ῥοστόκκη 292	Σαλλούστιος 215	Σδόλλη 268
Ῥοττερδάμη 75, 267	Σαλμυδήσιος κόλπος 122	Σδόρνικον 136
Ῥόσκιος 214	Σαλμυδησός 122	Σεβάστεια 33
Ῥογεφόριον 252	Σαλσέττη 71	Σεβαστή 41
Ῥουβαίξη 2 1	Σαλφόρδη 323	Σεβαστιανός 241
Ῥουβίκων 205	Σαμαρακάνδη 84	Σεβαστός 33
Ῥουδολσταττή 295	Σαμάρεια 57, 58	Σεβαστούπολις 337
Ῥουένη 251	Σάμη 196	Σεβεντυτικόν 88
Ῥουρίκος 327	Σάμιοι 45	Σέβερνος 318, 346
Ῥουρμόνδη 269	Σαμόαι νῆσοι 371	Σεβίλλα 239
Ῥουσσῶ 263	Σαμογέδαι κζ'	εγοβία 238
	Σαμοθράκη 127	Σεγούρας πτμ. 239
		Σεδάν 245, 255, 276
		Σεῖκον 70

Σαΐχον 10	Σήμα ναός 90	Σιπούς 223
Σέλιγγ 39	Σημίται κη'	Σίπυλον 8
Σελεγγάνα πηγή 83	Σηπία 111	Σίρ 2
Σελεύχεια ή Τρα- γετα 41	Σήσμιος 18	Σίρ Βαν 49
Σελεύχεια 52, 54	Σηστός 24	Σίρ Δαρίας 81
Σελευκίται 53	Σιάμ 7', 73	Σίστοβον 137
Σέλευκος 42, 52, 54	Σιαλών 55	Σιτεία 140
Σελήνη ιβ', έκλειψις αυτής αὐτόθ.	Σιάτιστα 129	Σίτσοβα 179
Σελήνης ὄρη 85	Σιθηρία 82, 83, 84	Σίτκα 356
Σέλιμος 126	Σίβυλλα 24, 222	Σίφνος 193
Σελιμόεις 347	Σιγαπούρη 73, 326	Σίων 57, 264
Σελλασία 183	Σιγγιτικός κόλπ. 111, 130, 131	Σκάγερον 314
Σελινός 40, 175, 228	Σίγγος 131	Σκαγεράκης 314
Σεμενδρία 141	Σιγία 12	Σκάλδης 248, 251, 266
Σεμίραμις 23, 52	Σιδηρός 20	Σκάμανδρος 8, 10
Σεμίτιον 307	Σιδήρος κδ'	Σκαμάντρο 10
Σεμπρώνιος Γράχχος 221	Σιδνέσον μβ', 368	Σκανδιναβικά ὄρη 105
Σεμσέμ κρήνη 59	Σιδών 56	Σκαφουσον 261
Σενεγαμβία 243	Σιδώνιον 56	Σκανδιναυτικά "Αλλεπς 309
Σενεγάλης πτμ. 86, 98	Σιένα 213	Σκαπητή ὕλη 122
Σενναάρ 92	Σιθωνία 130	Σκεγεδίνη 306
Σεξέλη 254	Σιέρρα Ἐστρέλλα 23	Σκιπίων δ' Ἀσιατικός 23
Σέξτια ὕδατα 253	Σιέρρα Λεώνη 101, 326	Σκηπίων Ἀφρικανός 221
Σέννης ποταμός 270	Σιέρρα Μάδρη 344	Σκέλλοι 307
Σεντίνον 213	Σιέρρα Μορένα 234	Σκηψίς 13
Σέπτη λγ', λε', ιδε' Κέουτα	Σιέρρα Νεβάδα 234, 344	Σκιάθος 190
Σερβία 109, 120	Σικελία 227	Σκίλλαι 321
Σέρβοι 108	Σικελική θάλασσα 202	Σκλαβογώριον 183
Σερέθη 106	Σικελοί 199	Σκόα 93
Σέριφος 191	Σίκινος 193	Σκόδρα 115, 136
Σερέτης 118, 143	Σικκίμη 69	Σκόπελος ιθ', 189
Σεριγγαπατάμη 71	Σικόκη 77	Σκόπια 17, 129
Σέρραι 117, 10	Σικυών 174	Σκοτούσσα 149
Σέσωστρις 89	Σικυωνία 173	Σκούταρι 16, 125
Σερτώριος 215	Σίλαρος 205	Σκυθικός ὠκεανός 3
Σετλανδικαί 325	Σίλεσια 284	Σκύλλα 202
Σευέλλαι 102	Σιλίστρια 137	Σκυλλιτικός κόλπος 202
Σεφέλδη 323	Σιμόεις 8, 10	Σκύλλαιον 111, 171
Σέχ οὐλ Ἰολάμης 141	Σιμωνίδης 194, 200	Σκύλαξ 36
Σηκουάνας 248	Σίμαι κζ'	Σκύρος 189
Σηβένναι 248	Σιντική 128	Σκύη 325
Σηλανδία 268, 314	Σινώπη 18	
	Σιούτη 89	
	Σιποῖαι 68	

Σκωτία 324	Σουμάτρα 75	Στουτγάρτη 290
Σκωτικά ὄρη 318	Σουμβάδα 75	Στράβων λγ', 21, 27, 168
Σλαῦοι κη', 106, 141	Σούμλα 137, 143	Στραλασοῦνδον 284
Σλαβονία 307	Σουναῖται 74, 75, 269	Στρασβοῦργον 241, 276 298
Σλέσδικον 282, 287, 314	Σοῦνδον 114	Στράτος 168
Σμολένσκη 334	Σούνιον 111, 113, 191	Στρατονίκη 36
Σμυρναϊκὸς κόλπος 7	Σουραδάα 75	Στρατονίκεια 36
Σκάρδος 112, 128, 135	Σουράτη 71	Στρατφόρδη 322
Σκριποῦ 159	Σουρινάμη 269	Σταυροδρόμιον 124
Σμύρνη 24	Σούρπη 160	Στρελίκιον 293
Σνούσδον 318	Σούσα 62	στρόβιλοι κ' (Στρογγύλη) 231
Σνοσουδονον 323	Σουσιανή 62	Στρούμνιτσα 130
Σογγαρία καὶ Ῥανατ. Τουρκιστάν 79, 8, 81	Σουσκεχανᾶς 346	Στροφάδες 197
Σόδομα καὶ Γόμορρα 57	Σουσσέσιον 320	Στροῦμν 117, 128
Σοέστη 285	Σουστήρη 12	Στρομονικὸς κόλπ. 117
Σοκώτρα 102	Σουσουζερλέ 10	Στυλῆς (Φάλαρα) 160
Σολιμάνος 109	Σπία 271	Στυμφαλῆς 170, 172 185
Σολόθουρνον 262	Σπαλάτων 304	Στύξ 118, 176
Σόλοι 41	Σπανδαυία 284	Σύδαρις 225
Σολομὸν λα', 54, 55	Σπεγκέρσις κόλπ. μγ'	Συδαρῖται 225
Σολύγεια 173	Σπέκης λθ'	Σύγκρισις τοῦ ὕψους τῶν μεγίστων ὄρεων λη'. Ἐνταῦθα λαμβάνεται τὸ μέσον ὕψος τῶν Ἄλπεων. Τὸ μέγιστον εἶνε εἰς τὸ Λευκὸν ὄρος.
Σομαλία 99	Σπερχεῖδς 118, 160	Σύη 266
Σονδερεσχῶση 295	Σπέτσαι 171	Σύμη 86, 89
Σόντιος πτμ. 206	Σπίνα Λόγγα 140	Συμπληγάδες 125
Σορινάμη 326	Σπίρα 289	Συμφερούπολις 337
Σοράλα 100, 243	Σπιτσβέργη 335	Ἵνεχεις Ἄλπεις 105
Σοφικὸν 173	Σπιχερένη 276	συνίζημα ιδ'
Σόφια 137	Σπολήτιον 2 4	Σύνναδα 29
Σουαχελία 99	Σποράδες 46, 188	Συνοῦσσα 220
Σούδα 140	Σπρέης πτμ. 284	Συρακοῦσαι 230
Σουδάν 85, 98	Σταδίαι 204, 223	Συρία 53
Σουδητία 278, 283, 300	Στάγειρα 131	Σύροι 7
Σουηδία 308, 311	Στάνλεϋ μ'.	Σύροι Λευκοὶ 32
Σουθαμπτῶν 349	Σταουφικὸς 273	Σῦρος 190
Σουθδάρχη 321	Στάτιος 222	Σύρρεντον 223
Σούκρη 362	Στάφρα 325	Συρρεντινόν 202
Σούλι 134	Στεμνίτσα 186	
Σουλινᾶς 117	Στενύχλαρος 179	
Σούλμον 220	στέππαι κ'	
Σουλούβια 76	Στέττινον 284	
Σουλτάν Ἐμίρ Τσατ', ἰδὲ Λύκος.	Στηλίων 209	
	Στησίχορος 228	
	Στόδοι 128	
	Στόκχη 322	
	Στοκχόλμη 311	
	Στουάρτος μβ', μγ'	

Φάλακρα 8	Φιλιππούπολις 117,	Φραγκίσκος Λοθαριγ-
Φαλέριον 212	12, 126	γός 299
Φάληρον 153	Φιλιατρά 180	Φράγκοι 244, 267, 272
Φαλούνη 311	Φιλάνθης 224	Φραγκλίνος λζ', 351
Φαλστέρη 315	Φιλαδέλφια 353	Φραγκφούρη 246, 284
Φαμαγούστης 48	Φίγιοι νήσοι 326	288
Φαναριώται 123	Φιγγάλιον 325	Φράντσα, νήσος, 102
Φαρεβέλλον 248	Φιδήναϊ 218	Φραουεμφέλδη 261
Φαρνάκης 22	Φιλομήλα 159	Φρεϊβέργη 290
Φάρος 90, 91	Φλαμανδοί 246	Φρειδοῦργον 263, 291
Φαρσιστάν 62	Φλανδρία 251, 271	Φρεϊδλανδία 304
Φαρόαϊ 315	Φλανδρική Ἐπαρχία	Φρεϊσοί 265, 267
Φᾶσις 49	270	Φριδεριξβέργη 315
Φάσηλις 38	Φλανδρία ἀνατ. 271	Φρητόδνη 101
φάσηλος 38	Φλανδροί κη	Φριδεριξσχάλλη 312
Φελλάχοι 89	Φλενσδούργον 287	Φριδερίκος 291, 314
Φελεγρατίον 222	Φλιοῦς 173	Φριδερική 31
Φενεός 172	Φλιασία 173	Φριδερίκος ὁ Β'. 273,
Φερζί 149	Φιλιππῖναι 76, 241	281
Φερδινάνδος Κορτήσιος	Φλωρεντία 200, 213,	Φριγία μεγάλη 11, 28
λζ', 236	290	" μικρά 28
Φερνάνδος 241	Φλωρίς 75, 312	Φρόντων 2 5
Φερναδόποϊ 103	Φοάξη 252	Φύρθη 289
Φερράρα 211	φύγελ λη'	Φώκαια 14
Φέρος, νήσος, ε', 103	Φοίνικες λα', 235	Φωκικόν 162
Φερρόλλη 237	Φοινίκη 53, 54	Χαβάη 371
Φέρσαλα 149	Φοίνιξ, ὄρος 9	Χαβές 85
Φετίσχοι 101	Φολέγανδρος 193	Χαβέλας 284
Φετιγισμός κθ'	Φορμούζα 71, 79	Χαβαίνιος μβ'
Φερχάνα 84	Φορρέστιος μβ'	Χάβρη 251
Φηλιξ 349	Φουτσεουφοί 78	Χαδώρας πτμ. 51
Φθία 161	Φορμίαι 220	Χάγη 267
Φθιώτιδες 160	Φολόη 176	Χαθάμη 321
Φθιώτιδες Θηβαί 161	Φοῦνδον 219	Χαϊνάνη 79
Φίννοι κζ', 107, 310	Φοῦνδιος κόλπ. 346	Χαιρώνεια 159
Φιλοκτήτης 150, 226	Φοξάνη 144	Χάλαιον 163
Φιλολογικὸς σύλλογος	Φουλάχοι 98	Χαλδαία 52
124	Φοραλβέργη 304	Χάλκη 125
Φιννλανδία 107	Φουρνά 167	Χαλκηδών 16
Φιννία 332	Φραγκική διάλεκτ. 297	Χαλκίς 128, 131
Φιούμη 307	Φραγκίσκ. Ἰωτήφ 299	Χαλκιδική 128, 130
Φιονία 315	Φραγκίσκ. Πιζάρως λς'	Χαλέππι 56
Φίλιππος ὁ Β', 236,	Φραγκίσκος 292	Χάλλη 385
265	Φραγκίσκος Α' 208	Χαμαδάνη 64
Φιλίππου Καισάρεια	Φραγκίσκος ὁ Β'. 274,	Χαμβέρνον 256
58	299	

Χαμηλά ὄρη 300	Χέωψ 90, 92	Χώρα 194
Χαμίτ 141	Χίβα 82	Ψαμμήτιχος 91
Χαμίται κη'	Χικάγον 354	Ψδέργη 249
Χαμούνη 61	Χιλή 363	Ψγυγία 231
Χαμμερφέστη 313	Χιλοή 363	Ψδετον 154
Χανδερναγόρη 257	Χίος 45	Ψκεανός, ὁ Ἀτλαντι- κός ἠ΄, ὁ Μέγας αὐ- τόθι, ὁ Εἰρηνικός αὐ- τόθι, ὁ Ἰνδικός αὐ- τόθι.
Χανία 139	Χισαρτζίκ 12	Ψλενος ὄρ 114, 119
Χαονία 133	Χλωδοότικος 272	Ψνίς 252
Χαπαράνδα 312	Χοάγγος 2	Ψξος πτμ. 2
Χαρβάτι 170	Χοάσπης 62	Ψραῖα νῆσος 252
Χάρης 47	Χογκόγγη 79	ῶραι τοῦ ἔτους ια', ιβ',
Χάρκοβον 336	Χοκάνδη 84	Ψρεοὶ 189
Χαρλέμιος λίμν. 266	Χοκάνη 81, 82	Ψστία 217
Χαρώνδας 225	Χορέβ 60	Ψχος πτμ. 61
Χαρτούμη 92	Χουή 73	Παραλειφθέν
Χάρτσον ὄρ. 278, 283	Χούρης 264	Ἐννεγαυτά 271
Χεόρην 57	Χρισσό 163	
Χελλέχ 52, 349	Χριστιανοὶ κθ'. 7	
Χερνίτση 290	Χριστιανία 312	
Χειμάρα 134	Χριστιανός ὁ Θ'. 314	
Χειμαριῶται 134	Χριστιανσάνδη 312	
Χερβοῦργον 251	Χριστόφορος Κολόμ- βος 236	
Χερισαύη 261	Χρυσός κδ'	
«Χερσόνησος Σινά» 60	Χρυσόπολις 16	
Χερσόνησος ιγ'		

